

B

483.

ספר

המכרזים

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA

B. 483.

ספר המכריע

ורחוב צ"ב פסקי דינין

וחדושי מסכת תענית

למרנה ורבנא הגאון הגדול

רבינו ישעיה מטראני הזקן

זצל בעל תוספות ר"ד על מס' קדושין ושאר חבוריו הגדופים ואשר המה בכתובים רכו מלפני נודע כשעדים שמו למרכבה המשרה ותהי על שכמו לרעות ביעקב עמו אשר מחוזה שרי יחזה • כל דבריו כגחלי אש פלגרות מדובר בו נכבדות חכמה ורערת עשר ידות רתבר גזיו • לבו פתוח כפתחו של אולם נפקא מינה להוציא בדיינים מכריע הוא את כלם שממנו הוראה יוצאה לעולם להבט אל גנזי :

הוצא לנית הדפוס על ידי חולעת ולא חיס הכ"עיר במד"כר וניבו נבזה • מעוך בכלוב קצון ככסים הסוכח עיקר טע"ה זקוק עתה מבעתו בברא רל"א ח"ג יעקב י"ץ בכמהר"ר יצחק יוסף גונים ואים זקוק"ל :

ורב נרכות יחולו לטובים ולישרים בלבנות ראשי אפי ישראל מתנדבים בעם להוציא כלי למעשהו יהו שלום בחילם ול"ז יטה לארץ מגלם וינטלם וינשאם כימי עולם כיר"א :

פה ליוורנו יע"א

ענת ורא יכס שרב ושמש לפ"ק :

Per CARLO GIORGI) (Con App.

הסכמת הרבנים המופלאים במעשיהם • ונוגה להם • רבני
ונאוני ב"ר רבא דעיר ליוורנו יע"א :

בריק

רחמכא דהיב לן אורוין כנה"ר פליכו פוסק וכמעין את האורים ולא
התומים כחלת מדי ממרומים זקוקין לבורא ובעורין הוו וזי"רין מהדרין סן
המהדרין כל הון יקר • אמרת אלוה צרופה ועלהו לחרופה מנופה בשלש
עשרה נפה כוס זבז וחלי כל חך שעומלו אומר לי טעם כעיקר • אתו
רבנן עשו אזונים לתורה והיא כפורחת להבין אמרי בינה מהס יחד מהס פיכה
דמ"כו דדיצוריהו הלכות מרובות וכלל בני ישראל היה אור שסון יקר • אכן זו רעה חולה אין
פנחס לה כי רוב תורתם אינדורי אבדור לפי רוב השנים אבדה חכמת חכמוו אין אהנו יודע
תורה היען היא ודבר ה' היה יקר • חסדי ה' כי לא תמנו שבדורות הללו חסדים מקרוב בלא
לביה הדפוס ספריהם של צדיקים ראשונים כמלאכים רב עוב כבות ישראל מה יקר • כאשר עשה
הי"ס אזה המסכיל ונבון כה"ר י"ן בן לאוחו צדיק החכם השלם הדיין המצויין אשר
או"ר לו צננלה ונכסתר **יעקב** כמוהר"ר

יצחק יוסף נונים ואים
זלה"ה הוציא חמה מנרתקה ונה"ר יולא בהגלות נבלות
דברי פיהם מרבה ורבה אינו אלא שרף בעל הכנפים ונוגה לו כעלם השמים צדיק יסוד עולם ולבו
פתוח כפתחו של אולם

רבינו הגדול ישעיה משראני הזקן וצוק"ל
וואר לנו צד צדארות
הזכב הראשון שבאשתי **ספר המכרע**
יבוח צ"ב ספרו ריבין ומצורף כסף מוקק
שניהם מלאים עומק
לחזנתו דב"ס הקרו לב

חרושי מ"ס
גדול ומפולע עולם אין קנה
אשר אהו ועל כן אמרינו לפעלה עבא יישר היליה והנה אנחנו אושרים איסר על כל איס ישראל שלא
יפיים הספר הנ"ל בין כולו בין מקצתו בין על ידו בין על ידי אחרים עד מלאת חמש עשרה סכה מיוס
כלוח הדפוס • והאיס אשר לא שומע מעוהי וירכתיה דינח"ס ושאר הגוף לא שלט לא בין לו ולא
נכד בעמו לא שרס ולא עיקר • והחדל וחדל והיה סכרו גדול יתר מאר עיניו וחזו בננו"ת ירושלמי
מש"ה' להפסא שם ונבחו וזכי צדק פרים בני בקר • ישראל עושה חיל הגדול ה' לעשות עמנו

וכל חנסי"ם יתנו יקר • כיר"א :
הכ"ד החומטים לכבוד התורה ולומדיה פה עיר **ליוורנו יע"א** ח"ו למדע **אייר** סנת
דקה את ספר התורה הוב לפ"ק

חנניה מול טוב בלא"א יצחק חיים בונדרי זלה"ה ס"ט
דוד מלאך ס"ט

מאיר בלא"א פנחס סגנוניני ס"ט

הסכמות

הסכמת הרבנים הטובהקים • מאירים בברקים • רבני גאונים

קיק מודונא יע"א :

זה

היום תקיונו • מצאנו ראינו • תורה חתומה • לשם שנו ואחלמה • כלומות

ספר המבריע

של פליטון • דבר מלך שלטון • הלא הוא המהיר כושר הרקיע • הוא חיבור פסקי

דיכס **מרבינו ישעיה הראשון** • שם הא' המיוחד פיסון • אשר

נות באשילב ואישון • עד אשר העיר ה' את רוח המשכיל וכפון ודיר כפסנו • מעלתהחנר, כן

אחוחנו • עמנו וכשרנו • רבי **יעקב** • כר"ו בכמוהר"ר • את הרבים ולהוציא

נונים ואים • ז"ל לזכות • להפיק חוכמה מעיונות ותעלומות חכמה • בצירוף

חדושי מסכת תענית • מנחתה החמה • מהגאון המחבר חותם ובעית • ליחס בספר

יחינו • למען רבים יחכמו וזפע ימים ייבנו • ולא יחזיקו דרו לאמר לך חוק וקנה • על כן היום יאכנו

והיום בלנו על החתום • לסמוך סמיכה בכל כחנו להככים ע"י המשכיל וכפון הכ"ל לגלות קול

חתום • אכן מדאגה מדבר שלא יבנוו אחרים חילו • ויגרמו לו פסידא דלא דרר בהשיג גבולו •

צן גורנו אומר לבזור גיהת כח"ש על סוס אהד משראל שלא יחזיר יודפים הספר הזה במסך

חמשה עשר שנים • ולפומעים יעש ויהיו • לשנים וכוח רעגנים :

כ"ד החותמים לכבוד התורה סה **מודונא** במעלי יומה דפיסתא שנת **הרקט** לפ"ק :

דוד הוא הקטן בכמ"ר אברהם יצחק הכהן זלה"ה

ואתרי בן יצא אחיו להחזיק על ידו • והוא הכעיר כעשירחו • הקטן ישמעאל כהן ס"ט

הסכמות

ג

הסכמת הרב הטומלא • וכבוד ה' מלא • כושינא דנהורא תמידא

קרישא כמוהר"ר חיים יוסף דוד אזולאי נר"ו :

מה

יתרון לאדם החבי ומחכי במימר קלישון רבנן סבוראי חשיבו דרומאי קמלי דקמלי
בכל הרוחה אימלא יאי וילא אל הכבר"ת ועלה ופי"ע • ופגע בדבש"ה וכוות
זופי"ס אמרוס טייף מנייהו וחטי התגמיהו כי כחבור בהרוס איעק"ר מערקיהו
וכהירן שמעתיכו כוהר הרקיע • באמת אמרו טובה לפרנן של ראשונים הו
זכירין וברוא כהורין מלימתי קורין לדרכיהם דרבנן קדישי אלה ראשי ראשונים מסיני

בזמירות נריע • הן הן המרכבה רכב אלהים אבות דאורייתא תרגימו כהורית"א מסקן מרגניתא
מלאים זיו קר"נא הוה שקיל הבית והיליע • ואכן מה נענך ללא אכסור דרי והני וזוי לתיתא
טכתי לעללח"א שכיחי ואין יודע ואין מקיץ להד"פוי אדרא כי השב"ע השבי"ע • והמחז מכח
משנת חסידים הראשונים היו שוהים אשתכחו אשתכחו ולא הוה ידעין כי ששהו את קיטיה"ן רהוב
אניע • ברם אירלי יומא כי הלידנא כולי עלמא מבואי גמבראי כל אדם חו חזון ושעיה אני
התעודה אריא הוה דרביע • יחדיו ירכנו גילת ורכן דקחזו יקרא דאורייתא חמדה גנוזה לא תסולה
בכהס אופיר בכהס יקר וספיר אחמתי גברא ואחמתי קמיע • מעשה ידי אדם הגדול אחד המיוחד

רבנו ישעיה מטראני הזקן

מגדולי הראשונים גדול מרגן שמו
זל" רב להושיע • כי שיה ובי

שיג לו בכל החורה כלה כפרושתו ותוספתיו על כל הש"ס והלכותיו ותשובותיו וחיבוריו מאירוס
כספירים כרביבים עלי עשב מזריע • שמעתייה מתבדרן בפיוס אריותא גדולי הפוסקים ושמעתייה
בפומן כלי יומא יוס ליוס יביע • אחיה מכללל הדא מרגניתא המהולה בדביר המחוסקה ברקמי
זהב שבקי חורה תנויין זה דהוה מקיץ בשופרו וישמחו כל חו"זי וקרא זה הלבב כדברי

המכריע

בחר דנה רבי רני השיע"ה הכפורה צעדי עדים כל דמתע"ני מדיא
הדושי תענית לקול תחו עקר טורי ויהי כמס"חק

כמעשה בחול וממלא

שתעלה לרקיע • ואפיריין כמעיה להאי צורבא מרבנן דחביב ונכה לו סביב בר אורין ובר אבהן
המשכיל ונכון זרחה השמש עליו בחורחה דתליסר בוצין בוצין מקטפיה ידיע • **יעקב** קרמת
חס יושב חללים אלהות דרבנן ורחמ מז"ער למו הופיע • הוא ההולך

שיח יצחק

ה"צור ממנו חולב נ"ר מיניה דמר יהוה רבה רחימתין עזיאל הרב המחבר
זלה"ה ויור"ח יצחק ביהרץ חיים ספיין ורקיע • גדול המוכה מל"פ"ס

תמימים שחי בתי נר"ן הממלא גרונן של תלמידי חכמים מיון הרקה צפונות מופיע • והאיש אשר
יעשה בזרון הוה המביח תניין מכרי"ע במקום שמעיינין חוץ חמש עשרה שנים ויגה ורשע • כבר

ליוורנו

יע"א אינהו גזוה בעעויו של כח"ש מריר עסקיה כי חסא חרדל וחריע • ואנו ליה

עינינו לישר"ו לן מר הכי חסורית"א ונטע העול מתיר סף מפקיע • טובה ה' רבנות אלפי ישראל
נקומה ונעלה בית אל יאמר כל ישראל גדול יהיה כבוד הבית הזה כיון האל
המושיע • כ"ר :

פיהמדנר העטור וזעיר חיים יוסף דוד אזולאי ש"ט

הקדמה

הקדמת מביא הכפר לבית הדפוס

הנה אנכי היום נער קטון נוהג דברים הדברים זה המדבר משיחיו פני אלפים הוה ונקלותי עוד מוזח בפלם ובמאונס כקם מדפנו רוח ריחיה חלל ועעמיה :

הנה בטני כיון לא יפתח וסגור ואין פותח לבני כחלים יימה :

הנה הפחד יבסח ארץ לבני למו"אב יעקב כי זכרתי ימים מקדם בחרתי הסחוסף ככל החכמה כובח פני פניו פנים המאורות בהלכה נהיר"א כד הויכא עליה והוה קאימנא קמיה :

הנה ה' בוקק הארץ אוהו היום שמת רבי היטה נח"לכ מבוהלת טרפים עומדים מבקשים את רבי טובינאל דמכמי :

הנה יד ה' הויה חלניה ואניה דמי לבר אלתיך אמר ה' לשכון בערפל וישג בשמים יצחק אל המנוחה ואל הכהלה אל מקום הש"ן מחינתן של צדיקים ונהורה שרף עמיה :

הנה משמני הארץ כודע בשערים שמו במעשיו ובמקומו ולילה כיום יאיר לילו כיומו לא פסיק בירסא מפומיה :

הנה כא חיש האלהים וענוה גדולה מכלם לבו פתוח כפתחו של אולם פי ידבר חכמות דברים המעורקים חכו ממחקים מרגל"א בפומיה :

הנה דבר ה' לא זו מחכמה חוכו רנוף אהבה לה יקרא חפצי בה רוחה היה אבא את בעלי מומין ממפריסי הפרסה בחורה ה' חפצו דן את הדין ומבקש לא"מיתו לחסוקי דין מרומה :

הנה אנכי לוקח תרי מתנתי דתורה ספר המכריע ושיטה על

מסנת הענית ממרנא ורבנא הנאון המפורסם **רבינו ישעיה מטראני הזקן** זלה"ה להוציאם לאורה ולזכות את הרבים אולי ימנן ה' צנאות לע שות חיל ולהרפים שר לחבי הקדש ממר אבי זלה"ה כי גדלה הולאת הדפוס על גפי מרומי :

הנה ה' עושה ארובות צרכה עד בלי די בהתנדב עם איש כנרנחו אשר לכסף לכסף ואשר לזהב לזהב ומוזוני רויח ורממי :

הנה אלהים עוזר לי אבא ה' אלהי חלנ"ה להצין אמרי בינה אשר בכן חיי רוחי זה כלל גדול בחורה ללמוד חורה לשמה לפי רוב השנים עוד כל ימי :

הנה ימים בלויים וחחו בציון עינינו החר העוב הוה והלכנו ה"ן משיח לישראל לפני שמש יכון
 כן יאמר ה' נפקח מינה למבשי רחמי :

הלא כה דברי עבד עברי בוסו קנוי כשור לעול וכחמור למשאוי אף הוא נעשה זבל תחת כפות רגלי
 רבנן וחלמידהוון • והיה זה עש ליוורנו יע"ח אך טוב לחדש אייר שנת כי
 הם זרע ברך ה' לפי"ב :

הצעיר תולעת יעקב י"ץ בכמוהר"ר יצחק יוסף נונים ואים זלה"ה :

ספר המכריע

לרבינו ישעיה מטרנאני הזקן זצ"ל

כתב המורה הלכה כתנא רידן דמתניתין
 דקתני ובית הלל מתירין בתבשיל אחד וכך
 השיב הרב ר' יצחק ב"ר יהודה דפרה בלא
 תבשיל לא סגי * אבל בתבשיל בלא פת סגי
 דהלכה כתנא רידן ואליבא דב"ה * אבל
 מורי נוהג בפת ותבשיל וכן הוא בהלכו גדולות
 שהחמירו על עצמן כחנניא דאין אופין לא על
 האפוי * ולרבינו יעקב זצוק"ל ראיתי בתוב
 גראה לי שערובי תבשילין צריך פת ותבשיל
 וכך פוסק בהלכות גדולות דאע"ג דפסקי ב"ה
 הלכתא כתנא קמא ואליבא דבית הלל דלא
 מצרכי אלא תבשיל הנימילי לבשל ולצלוח
 ולהם חמין דכל הני בכלל בישול הם נדכתיב
 ויבשלו את הפסח גבי חמין אמרינן מימכמסכ
 שבת הפשירן דהו בישולין אמא שייך בהו לשון
 בישול אבל אפיית הפת לא שייך ביה לי בישול
 והכי מוכח בע"ז גבי אלו דברים של עכ"ם
 אסורין דקא השיב דתם פת ושל קורת וכו' עד
 והא דאמרי ב"ה עירב בתבשיל אחד עושה בו
 כל צורכו לא אתו לאפלוגי אלא גבי דתמנת
 חמין אבל לערב בפת מורה דהא אפיה לוחץ
 בכלל בישול כדפרישית * ועוד אמרינן כרש
 פירוק ות נא מייתי לה מהכא את אשר תאפו
 אפו מכאן א"ר אלעזר אין אפין לא על האפוי
 ואין מבשילין אלא על המבושל * מכאן סמכו
 חכמים לעירובי תבשילין מן התורה וירכא ליבא

סימן א

גרסינן בפרק ביצה דף ח' ע"ב אמר רבא שחט
 צפור מע"ט אין מכסין דמו ב"ט גלגל עיסה
 מע"ט מפרש ממנה הלחה ב"ט * אבהו
 דשמואל אמר אפילו גלגל עסה מערב י"ט אין
 מפרש ממנה הלחה ב"ט * כתב רבינו יצחק
 מפאם זצוק"ל והילכתא כאבהו דשמואל דגרסי
 בפרק משילין ולא מגביהון תרומה ומעשרות
 ואפילו ליתנן לכהן בו ביום * ואינו נראה לי
 דאטו רבא לא הזי ליה מתניתא גלא תרומה
 טעמא לחוד וחלה טעמא לחוד * תרומ' טעמא
 לחוד שאינרזכאי בהמתה שאין אדם רשאי
 למרח פרוי ב"ט ולקובעו למעשר כ"א מבעוד
 יום * וחלה טעמא לחוד שהוא זכאי בהמתה
 כבעיסה שגלגל ב"ט והילכך אפי' גלגלה מערב
 י"ט נמי שרי כיון דטבלה * וכיון דרבא הוא
 בתרא מסתברא דהלכתא כוותיה :

גרסינן בפ' יום טוב דף י"ז ב' אמר רבא
 הלכה כתנא רידן ואליבא דבית הלל *

סדר המכריע

מאן דפליגי * ועיקר פלוגתיהו דב"ש וב"ה
 איליבא דר' חנניא כהני ב"ש סכרי דבעין כל
 בישול צריך לערב וב"ה סכרי תבשיל אחד על
 כל התבשילין אבל כפת כולי עלמא מירוד דאין
 אופין אלא על האפיין בין לר' חנניה בין לתנא
 רידן * ואינן נראין לר' דבין דר' דאם
 איתא דלא פליגי ב"ה לא אחמין בלחוד אמאי
 תני ועשה כו כל צורכו הוה ליה למיתני בין
 חמין בין תבשיל השתא דתני כל צורכו משמע
 דאף אפת נמי פליגי * ותו דאמרן לעיל אמר
 אבוי לא שנו אלא תבשיל אבל פת לא אלמא
 תבשיל לחודיה בעינן ולא פת ותבשיל דאי
 תרנוייהו בעינן פשיטא ודאי דפת לחודה לא
 מהניא * ואי אמרת דהאמיירי כגון שאינו
 צריך לאפות אלא לבשל לכו דיולכו בתבשיל
 לחודיה סני אכתי איכא לדיוקי מינה דתבשיל
 לחודיה משתרייא פת דאי אמרת בשלמא
 דתבשיל לחודיה פטור פת נמי היינו דאיצטריך
 אבוי למימר דוקא תבשיל פטור אבל פת לא
 פטור תבשיל אלא אי אמרת דתבשיל נמי לא
 פטור פת שר ומערב נמי כפר * מאי איצטריך
 אבוי למימר דפת לא פטורה תבשיל פשיטא ודאי
 דלא פטורה דהא תבשיל נמי לא פטור פת והיכי
 תיסק ארעתין למימר דפת פטורה תבשיל אלא
 לאו ש"מ כל היכא דעירב בתבשיל פטור הכל
 ואפילו פת ואם עירב כפת לא פטור אלא פת
 לחודה ולא תבשיל * ומאי דאמר ר' אלעזר
 אין אופין אלא על האפוי לא אמר היכא דעירב
 בתבשיל אלא כגון שרוצה לאפות ואינו רוצה
 לבשל שיש לו מוכן מבעוד יום שמערב כפת
 ודיו אבל היכא דעירב בתבשיל לא צריך מידי
 כבית הלל * ואע"ג דאפית פת לא מיקרייא
 תבשיל מכל מקום תבשיל עדיף מינה והילכך
 פטור לה * ובירושלמי גרסינן כתיב את אשר
 תאפו אפו ואת אשר תבשלו בשל רבי אליעזר
 אומר אופין על האפוי ומבשלין על המבושל ר'
 יהושע אומר אופין ומבשלין על המבושל מאי
 טעמא דר' אליעזר את אשר תאפו אפו וארת
 אשר תבשלו בשלו * ומאי טעמא דר' יהושע
 את אשר תאפו אפו כאת אשר תבשלו * הרי

מצאנו דפלוגתא דר' אליעזר ור' יהושע היא
 ור' אליעזר סבר כבית שמאי איבא דחנניה ור'
 יהושע סבר כבית הלל ומאי דאיתיהן בהלכתין
 ככאן א"ר אליעזר אין אופין אלא על האפוי ובני
 ר' אליעזר גרסינן והוא כר פלוגתיה דר' יהושע
 כדמפרש בירושלמי וקו"ל דכל היכא דפליגי
 ר' אליעזר ור' יהושע הלכה כר' יהושע ור' אליעזר
 שמותי הוא ואין הלכה כמותו בשום מקום *
 גרסינן בפ"ו יום טוב דף כ"א א"עיסת הכלבין
 בזמן שהרועים אוכלים ממנה חיבת
 כחלה ומערבין כר ומשתחפין כר
 וממנין עליה ומכריבין עליה תאפת כ"ט
 ואם יוצא בה ידי חובתו כפסח * ואם אין
 הרועים אוכלין ממנה אינה חיבת כחלה ואין
 מערבין בה ואין משתחפין בה ואין ממנין עליה
 ואין מכריבין עליה ואינה נאפת כ"ט ואין ארס
 יוצא בה ידי חובתו כפסח * פירש הרמורה
 מברכין עליה המוציא וממנין עליה ג' שאכלו
 כאחת * ואינו נראה לי דהתם מברכין ברכת
 המזון משמע מדלא פירש מברכין עליה המוציא
 ועוד דקא תני מומנין תחלה והדר מברכין ש"מ
 דהאי מברכין ברכת המזון היא * וכיון דחכמים
 דמברכין הוא ברכת המוציא אם כן מומנין הוא
 להצטרף לזימון שאם אכלו שלשה בני אדם
 ממנה מצטרפין לזימון ואי לא * ומחכמי
 מוכח דמאי דאמדינן בפרק שלשה שאכלו ט'
 שאכלו דגן וא' אכל ירק מצטרף דוקא לעשרה
 כדכתיבת במהרורא תליתאה משיס רבינו האי
 ורבינו יצחק מפאם ורבי תם אבל שלשה אינן
 מצטרף עד שיאכל כזית דגן ומשום הכי בעינן
 הראשית הרועים אוכלים ממנה שרה"א
 השובה פת לזמן עליה דבעינן שכל השלשה
 המזמנין יאכלו פת * ואם לאו אינה נאפת
 כ"ט דכתיב לכם ולא לכלבים ולכם ולא לכלבים
 תנאי היא דתניא לכל נפש שומע אני אפי' נפש
 בהמה טמאה כמשמע כענין שנאמר מכה נפש
 בהמה ישלמה ת"ל לכם ולא לכלבים דברי ר'
 יוסף הגלילי ר' עקיבא אומר אפי' נפש בהמה
 טמאה כמשמע אם כן מה ת"ל לכם ולא
 לעב"ם ומה ראתי להוציא את העב"ם ולרבות

אוכלי כהמה • ולר' יוסי הגלילי כל אוכלי כהמה הן מוקצין ואסור לטלטלן בלא פת דהא סופלי אע"ג דהוו ליה מאתמול מצריך להו רבי יוסי הגלילי פת • וכמה אמוראים מוכיחים דאוכלי כהמה הן מוכנין וכולהו סבידא להו בר' עקיבא • וכי"ט טורח לצורך כהמה כמו שטורח לצורך האדסיבין כי"ט בין בשבת כך מטלטלין אוכלי כהמה כמו עמטל טל'ין אוכלי אדם :

ד גרסינן בפרק השוחט דף לא' אמר רב יהודה אמר רב השוחט בשנים ושלשה במקומות שחיטתן כשהה • פי המורה שחתך כאן וחזר והתחיל למעלה או למטה • וקשיא לי טיבא בהאי פירושא דכיון דאיבא שיעור שחיטה במקום אחד פשי' דכשרה אטו משום דחתך למעלה ממקום שחיטה או למטה איטרפא לה דאי בדליכא שיעור שחיטה בחד דוכתא הויא נבלה דאין כאן רוב אלא ודאי בהאיבא שיעור שחיטה בחד דוכתא קא מיירינן וכיון דאיבא שיעור שחיטה בחד דוכתא פשיטא דכשרה השתא שחיטה תעשויה כקולמוס שאין חתך בשוה לא • משופע כשרה כאן שהחתך בשוה לא כל שכן ומה יעשה לו אם ימלא כל הצואר תיבות ולמה היו אוסרין בזה שמואל ור' שלקישי • משום הכי נראה לי לפרש דהאי שנים ושלשה מקומות כגון שאין באחד מהן שיעור שחיט לא בין כולם מצטרפין לרוב והיבי דמי לא שעשה שלשה החתכים זה בצד זה על גבי הסימן דאס'ן לא מצטרפי לא כגון שחתם מיעוט הסימן למעלה ושחת עוד מיעוט סימן בצדו ונתגדל לו הסימן ושחת עוד מיעוט הסימן למטה אע"פ שהצעת הבשר מחברופ בין בל חתך וחתך אפי' הכי כיון שלא נשאר כסימן מקום שלם שיהא שם הצי מצטרפין שלשה החתכים הללו שנעשו בדהקפו של סימן ומצטרפין לרוב והיאבשרה • ושמואל ור' שלקישי פסלי משום דבזעו שחיטה מפורעת שתהא כל השחיטה מחוברת ביחד דומיא דחץ שחורף כמקום אחד אבל הכא שחיטה שחיטה מהלקטת בשנים ושלשה מקומות איק'ו שחיטה

את הכלבים מחבה אני את הכלבים שמונותן עליך ומוציא אני את העכ"ים שאין מוונותן עליך • כתב רבינו יצחק מפאס צוק"ל והולכת אכר' יוסי הגלילי דסתם לן תנא כותי' דקיימא לן סתם כמתניתין ומחלוקת בכרייתא הלכה כסתם מתניתין • וכך ברה"ב המורה בפרסם שחיבר אין שורץ את המורסן לעפופת בשני ימים טובים הראשונים והאחרונים משום דכתיב לכם לצרבתם ולא לצורך בהמתכם • ואינו נראה לי מדאמרין כנגמרא אמר ליה אביי לרב יוסף לר' יוסי הגלילי דאמר לכם ולא לכהמה הני מופלי לחיות היכי שדינן להו גי'ט א"ל הואיל והזיין להסקה א"ל תינתן כיבשרתא ברטיבתא נאמי איכא למומר חזין להוסק גדול תינתן כי"ט בשבת מאי איכא למימר אמר ליה הואיל וחזו לטלטלינהו אנב ריפתא כד שמואל דאמר שמואל עושה אדם כל צרכיו בפת פ' כל אוכלי כהמה הן מוקצין אליבא דר' יוסי הגלילי דכיון דלא טריהינן לכהמה ביום טוב כבי ריבי דטריהינן לאדם רבי נמי אין מטלטלין אוכלי כהמה לא כי"ט ולא בשבת אף ע"י ריפתא שכל מוקצה הוא נותר ע"י ריפתא • ואכן מאי דתנן מחתבין את הנבלה לפני הכלבים היא סתמא אחאיבא עקיבא ולא בר' יוסי הגלילי • וגם היא דתנן מעבדין מעל גבי שולחן קליפין ועצמות דאלמא מטלטלין העצמות מפני שהן מאכל בלבם כר' עקיבא אחיא • וגם מאי דתנן כפ' מפנין רשכ"ג מתיר בלח מפני שהוא מאכל לעורבים כר' עקיבא אחיא • ומהרבה משניות מוכח שאובלי כהמה הן מוכנין ומותר לטלטלן ואפילו מאכל כהמה טמאה ומשום דכי ג'ל' ההלכה בר' עקיבא שהוא משהו נפש כהמה טמאה נפש אדם דאע"ג דהיא סתמא דחלה דעיסת הכלבים אחיא כר' יוסי הגלילי כל הני סתמי אחיין כר' עקיבא • וכי רבי יהודה ומין ר' שמעון סכירא להו גבי נבלה בר' עקיבא דאפילו ר' יהודה לא אמר אלא משום דנתנבלה היום והויא גולד אבל אם נתנבלה מאתמול שרי ולא מצריך פת לטלטלה דכמו שמואל לטלטל אכלי אדם כך מותר לטלטל

ספר הזכרית

ובין רב ובין שמואל תרומיהו סבירא להו דהאי
 למעלה ולמטה מצואר כרמה קאי * ולמעלה
 יקרא אצל הראש ולמטה יקרא אצל הגוף וכן
 נמי למעלה ולמטה דברייתא אלא דרב סבר אין
 השחיטה מחוברת כיהר דשני בני אדם היו
 דאובן שחט הקנה למעלה אצל הראש ושמעון
 שחט הושט למטה אצל הגוף ולא מבעיא אם
 זה שחט כל הקנה וזה שחט כל הושט שהיא
 כשרה ואע"פ שאין החתכין נוגעין זה בזה אלא
 אע"פ שראובן שחט רוב הקנה והגיה מיעוט
 שלם והפכו בעת השחיטה שנמצא שב' מיעוטין
 מכדילין בין שני החתכים כיון שאין שם מחצה
 שחיטתו כשרה * ושמואל סבר לא מבעיא
 אם זה שחט רוב וזה רוב שב' מיעוטין השלמים
 מכדילין בין החתכים שהיא פסולה אלא אע"פ
 שראובן שחט כל הקנה אצל הראש ושמעון
 שחט כל הושט אצל הגוף כיון שאין החתכים
 נוגעין זה לזה אינן מצטרפין דבעינן שחיטה
 מפורעת שתהא כולה מחוברת כיהר ומתגירין
 וברייתא מיירו בשני בני אדם וסבין אחת
 שהשחיטה מחוברת כיהר וזה הטה ראש הסבין
 אצל הראש וזה הטה ראשו האחה אצל הגוף
 ועשו אותה בקולמוס * וכדברי מצאתי כתוב
 משם שאתו דרב באחא שאם שחט מעט למעלה
 מן הסומן ושוב רפכו ושחט מצד אחה קצת
 אפילו זה שלא כנגד שחיטתו כשרה ומצטרפין
 א"ל ר' זירא למדרנו רבינו משנתנו בשני
 סבין ושני בני אדם * כך כתוב בספרים
 ומשמע שכך א"ל ר' זירא שמתוך מעשיך אנו
 לומדים שמשנתנו בשני סבין מדברת כרב
 וכך הלכה כרב דרב ושמואל הלכה כרב באיסורי
 ועוד דרב יצחק עבר הכי עוכרא וק"ל דמעשה
 רב וליתא לשמואל וירש לקיש דכעו שחיטה
 מפורעת וכך פסק רבינו יצחק מפאם זצוק"ל
 וכך פסק בעל הלכות גדולות * אבל בתשובות
 רב עמרם נאון זצוק"ל מצאתי כתוב שגורס
 א"ל ר' זירא למדרנו רבינו משנתנו כסבין א'
 ושני בני אדם ופסק הלכה כשמואל דאמר
 בעינן שחיטה מפורעת דהא רבי יצחק דבעא
 למעבר עוכרא כרב אקשי ליה רבי זירא דהא

ה

קיימא לן דמתניתין כסבין אחד מיירי כשמואל
 ושתיק ליה רב יצחק ש"מ דהכי הילכתא *
 ואינו נראה ל' דמשכש * כולירו סיפרי ג' *
 הסבא אינה נותנת שחיטה טריפה בין דשחט
 רובה :

גרסנן כפ' השוחט דף ל"ב בעו רב פפא
 החליד כמיעוט סימנים מהו * פירש
 המורה לאחה ששחט רובה בהכשר מי
 אמרינן הא אישחטיט שפי' כרוב סימנין
 או דילמא כולה חרא שחיטה היא והא אית כרה
 חלדה וכמיעוט קמא פשיטא לן דנבלה ודא *
 וכל תיקו דאיסורא לחומרא * ולבני הגרמה
 נמי דפירקין קמא בין שחט שליש והגר' שליש
 ושחט שליש ובין הגרים שליש ושחט שליש
 והגרים שליש ובין שחט שני שליש והגרים
 שליש מספקא לן דילמא כרבנן טריפאי סבירא
 לן וימיטרפי ככל חרא מנייהו ועברין לחומרא
 ואע"ג דתניא לעיל שחט חצי גרנת ושהאכה
 וגמרה כשרה ואוקימנ' בעוף וכשרה ממה נפשך
 דאי מחצה על מחצה כרוב הא עביר ליה רובא
 אלמא דמכי עביר רובא דכשרות לא חיישינן
 לפיטולא דמיעוטא לא סמכינא אהיא שניויה *

דהווי הוא דרתייה ומשום דמחצה על מחצה
 אינו כרוב ובשחיטה קמייתא לא אנו מידי עבר
 וכי שהא כפלגו קנה לא מיטריף אבל כמיעוט
 בתרא בין דקנה בין דושט ולמיעוט קמא דושט
 מיטרפ' ואף בהלכות גדולות כתוב והיא דשהא
 במיעוט סימנים בין בתחלה בין בסוף איסור
 דכיון דלא איפשיט לא עברין להיתרא אלא
 אזלינן לחומרא עד כאן דברי דמורה *
 והדברים הללו נראים לי קשים בנידין ומרים
 כלענה ואין הלב מקבלם להטריף במיעוט סימנין
 לא במיעוט ראשון דקנה ולא במיעוט אחרון
 בין דקנה בין דושט במיעוט ראשון דקנה אין
 להטריף מידי דהוה אחצי קנה פניס דרנניא
 לעיל הרי שהיה חצי קנה פניס והוסיף עליו כל
 שהוא וגמרו שחיטתו כשרה * וכדתניא נמי
 שחט חצי גרנת ושהאכה וגמרה כשרה הילכך
 בין שהא בין החליד בין הגרים במיעוט ראשון
 דקנה והשהא שחטיפה שחיטתו כשיר' וכמיעוט

אחרון

אחרון בין דושט בין הקנה אין להטריף דכיון
 דשחט רובא והויא כבישר כתיקין לא הו"ק יעל
 על לב איש לומר שחלדה ושהייה והגרמ' פוסלין
 באותו המיעוט אילו הניחו שלם. אותו המיעוט
 שהיטתו כשרה והשתא דשרה אבו ותחליד בו
 תהיה פסולה הלכך מכח סברא זו אין פנים
 להטריף דבר זה וגם מכח ראיות הרבה אין
 להטריף דבר זה חדא דהא אמרן לעיל כגמרא
 לא בעוף וכשרה ממה נפשך דאזי מחצה על
 מחצה כרוב הא עבר ליה רובא אלמא מכי עבר
 ליה רובא שוב אין שהייה פוסלת באותו המיעוט
 ומה שאמר המורה הלא סמכין אהריא שינויא
 מכל מקום אי לאו דפשיטא ליה לאמורא הא
 מילתא דאין שהייה פוסלת בה מיעוט אחרון לא
 היה מצי' לשנויי ליה הכי ותו דכריא תניא בפ'
 ב' דתוספת חולין שחט סימן אהא רובא אע"פ
 ששהא הרבה שחיטתו כשרה אלא אין שהייה
 פוסלת במיעוט סימנין בתראי ותו שחט בו
 שליש והגרים שליש שאמר המורה דמסקא לן
 דילמא כרבנן טרופאי סכירא לן דמטרפי תמיה
 אני על אלה הדברים מי היו אה רבנן דמטרפי'
 דהלא בין לרב רוחא בין לרב יהודה דפליגי
 בהגרים שליש ושחט שליש והגרים שליש
 ופליגי נמי בשחט שליש והגרים שליש ושחט
 שליש היבא דשחט שני שלישי והגרים שליש
 תרווייהו מודו דכשרה דהא רובא כשחט איבא
 פרבעי רב יהודה וכי נפקא חיותא נמי בהכשרה
 קא נפקא כדבעי רב הונא ולא איפקינו כהא
 מילתא אלא רבנן ורבי יוסי דמרתנירין דרבנן
 בעו מלא החוט על פני כולה ורבי יוסי בעי מלא
 החוט על פני רובה ובפלוגתא דרבי יוסי ורבנן
 נמו דמרן תרי יושני כלישנ' קמא אמרן דכשרה
 שני שלישי והגרים שליש פליגי דה' יוסי אירן
 ליה רובנ' של אהד כמותו ורבנן לית להו
 זבלישנא בתרא אמרינו דכשחט שני שלישי
 והגרים שליש רבלי' עלמא לא פליגי דכשרה
 כי פליגי בהגרים שליש ושחט ב' שלישי ואפי'
 אזי איתא כלישנא קמא הא רב ושמואל דאמרי'
 תרווייהו הלכה כה' יוסי אלמא שום ספק אין
 בדבר כשחט שני שלישי והגרים שליש אלא

כשרה היא ואין לפרסם ברבר וכי היכי
 דחיונן כפרוש שאין הגרמה פוסלת במיעוט
 בתרא הכי נמי אית למיעוט כחלדה וכשרה רב
 שאין פוסלין במיעוט בתרא ומיהא רב
 פפא לשאל כחלדה ורב הונא בר נתן ל' קמן
 לשאל כשרה ומה ראה דתלמוד שלא פשט
 להם מכל אלו הראיות והעמיה בעייתם כתיקו
 ומה נשתנו חלדה ושהייה מכל שאר הלכות
 שחיטה למה לא שאלו דם במיעוט סימנים או
 עקר במיעוט סימנים או הגרים כאשר שאלו על
 החלדה ועל השהייה למה נסתפקו כאלו יודער
 מאלו הילכך נראה לי דכל היבא דשהט
 רוב סימנים בכשרות כל מאו דעביד במיעוט
 בתרא אנן חלדה או שהייה או הגרמה ודכסה
 ועיקור אינן פוסלין אה' השחיטה דכבישרא
 כדיוקלא דמיא ומאי דבעי רב פפא החליד
 במיעוט סימני' כך נראה לי שיש לפרש בעייתו
 כי היכי דלא תיקשי לן כל הני דאמרן רב אמר
 החליד את הסכין בין סימן לסימן ופקקו פסולה
 אבל החליד תחת העור כעורה דלא מיקרייא
 חלדה אלא תחת הסימנים שישנן בתורת שחיט'
 ולא תחת העור שאינו בתורת שחיטה ובכ' רב
 נסתפקו על תחת העור ואליבא דבי רב דאמרי'
 תחת העור אינן יודע שאלנו תחת צמר מסוכך
 ותחת מטלת מהו ואיתוקם כתיקו והשתא
 רב פפא בעי אליבא דרב יהודה דפשיטא ליה
 אליבא דרב דתחת העור כשרה וכל שאינו
 בתורת שחיטה לא עביד חלדה ובעי רב
 פפא החליד במיעוט סימני' כגון ששחט בכרמה
 רוב הקנה או רוב ושט וגשאר מיעוט זה הסימן
 והסימן השני שלם ותחליד הסכין תחת אורתו
 מיעוט הסימן ושחט הסימן השני על ידי חלדה
 זו אי הויא חלדה תחת מיעוט הסימן אי לא
 מי אמרינן עור אמאי לא עביד חלדה משום
 ראינו מעבכ כשחיטה והאז' מיעוט סימן נמי
 אינו מעבכ כשחיטה דאם מניחו שלם ושחט סי'
 השני שלא כחלדה שחיטתו כשרה השתא נמי
 כי החליד תחתיו לא הויא חלדה או דילמא עור
 דלא עביד חלדה משום דאינו בתורת שחיטה
 כלל אבל מיעוט סימנים אע"ג דאינו מעבכ
 כשחיטה

כשחיטה

ספר המכריע

בשחיטה בתורה שחיטה הוא כדאמרן בפירקין
דלעיל גבי הכרלת עולת העוף לרכנן דבי הוה
אמרין כל המעכב בשחיטה מעכב בהכרלה
הוה מפוקין למיעוט סימנין דומיא דעור אבל
אי הוה אמרין כל שישנו בשחיטה ישנו בהכרלה
עור אינו בשחיטה ואינו מעכב בהכרלה
והכי בעי השתא רב פפא אליבא דרב יהודה
מעכב בשחיטה הוא דקא עביר חלדה ומיעוט
סימן נמי אינו מעכב בשחיטה ולא הויה חלדה
או דילמא כל שישנו בשחיטה קא עביר חלדה
ועור הוא דלא קא עביר חלדה משום דאינו
בתורת שחיטה אבל מיעוט סימנין שהוא בתור
שחיטה עביר חלדה והכי נמי איכא למיבטי
במיעוט קמא דקנה שהחליד הסכין תחת מיעוט
הקנה ושחט כל הקנה בעוף וקנה וישט בכהמה
על ידי חלדה זו דמשום מיעוט הראשון שהוא
בפסול לא היינו חוששין מירי דהוה אחזיקנה
פגום אלא ששחט כל השאר הסימנים על ידי
חלדתו מי אמרין כיון שאין זה במיעוט הקנה
מעכב בשחיטה לא עביר חלדה דומיא דעור
או דילמא כיון דשייך בתורת שחיטה עביר
חלדה ובהחלי הסכין בין סימן לסימן נמי ודוקא
הא מיעוב ליה אהרן פפא אבל היכא דשחט
רב הסימנים ככשרות ובמיעוט הנשאר החליד
הסכין תחתיו ופסקו בשהיה כשיהוה הוא הכרוב
הסימנים הוי כבישרא בדיקולא ושוב אין דבר
פוסל בה ובעיית דרב הונא בר נתן נמי
דבעי לקמן שהא במיעוט סימנים מהו כן נרא
לפרשה כי היבי דלא תיקשי לן כלל הני דאמרן
למעלה מבעייתו היא בעייתו של רבה דבעא
שהוית מהו שיצטרפו ולא פשטו ליה מירי והרד
בעי רב הונא בר נתן שהא במיעוט סימנים מהו
וקאי אבעיא דרבה והכי קאמיאם תמצא לומר
שהיות מצטרפות היכא דעביר שהוית טובא
ברוב סימנים דכי מצרפת להו לית בהו שיעור
שהויה ועבר נמי שהויה פורתא במיעוט סימנים
מצטרפת שהויה זו עם השאר אילא מי
אמרין דכיון דכי גמרה שחיטה ברוב סימנים
ואין כאותם שההות שיעור שהויה אין שהויה
זו מצטרפת עמהן לרבר כבשאר בדיקולא דמיא

נכאלו שהט בלא שהויה דמי • או דילמא
כיון דברוב סימנים עבר שהויה טובא אע"ג דלא
הוה בהו שיעור שהויה כיון דהשלים שיעור
השהויה במיעוט הסימנים ודוקא עמוק עדיין
בשחיטת איגלאי מילתא דבל מאי דעבר בשהויה
עבר ואין כאן שחיטה כלל בכשרות שהרי בתוך
שחיטתו יש שיעור שהויה ונמצא שמתחילה
ועד סוף כל מה ששחט בשהויה שחט ואם
יש לגמגם בזה רכיון דשחט רוב הסימנין ועדיין
בשהויה לא נגמרה היאך נוכל לצרף מיעוט
השהויה שכמיעוט סימנים לרוב שהויה שכרוב
סימנים שדרי אין שהויה פוסלת במיעוט סימנין
אין לתמוה בזה דהכי אמרין בפ"ה דס"ה אור
פחות משלשה טפחים מצטרף לטובה קטנה
ואין ישנין תחתיו והוינן בה • נמי איכא מירי
האיצטרופי מצטרף ואין ישנין תחתיו ומהדר
טיט הנרוק יוכיח שמצטרף לארבעים סאה
והטובל בו לא עלתה לו טבילה הנה טיט הנרוק
שאינו בוכשרו מקוה ואפי הכי מצטרף להשלים
והאור גמי אין בו כשרות סוכה ואפ"ה מצטרף
להשלים ואין הכי נמי איכא למימר אע"פ שאין
תורת שהויה במיעוט סימנין מצטרף להשלים
השהויה ואיגלאי מילתא שכל מה ששחט
בשהויה שחט • משום הכי נסתפק אם
מועיל הצירוף כמאן לפסול השחיטה אם לא •
ודוקא בזה נסתפק רב הונא אבל היכא דשחט
רוב הסימנים ככשרות כלל שהויה שוב אין
שהויה מיעוט הסימנים פוסלת ובעבור זה שאן
על החלדה ועל השויה ולא שאלו על ההגמה
ועל הדסה ועל העיקור מפני ששום ספק אינו
נופל שם לשאול עליו כאשר נופל בחלדה
וגשהויה • ורבינו יעקב זקוק לפרש בספר
הישר בעי רב פפא החליד במיעוט סימנין מהו
רב פפא ארבי יהודה קאי ולא אבי רב והכי בעי
שהכנים סכין בתוך מיעוט סימנים ושחט הרוב
כהלכתא אלא שהחליד תחת המיעוט מי הוי
כהחליד תחת העור ובשרה ולנוקבת הושת לא
חיישונן דרך שחיטה היא בי היבי דלא חיישי
גבי קדשים אם החליד תחת העור לענין מום •
או דילמא חלדה בסימנים הויה חלדה אפ"ה
במיעוטיה

במיעוטיהו ולא דמו לעור * אבל החליד
 במיעוט סימנים לאחר ששחט הרוב כשיר' דהוי
 כמי ששחט שני שלישי והגרים שלישי וכדאמרן
 לעיל גבי גזירת דאין בה שהייה בעינה וכן פסק
 הערוך דאין שהייה בעינה ובתוספתא דחולין נמי
 גרסינן אחר או רוב אחד כעוף אע"פ שדעה
 לזמן מרובה וגמרה שחיטתו כשירה * וקשיא
 לי טובא מה שדימה חלד' מיעוט הושט לחלד'
 תחת העור בקרשים לענין מום דחתיכת עור אי'
 חשיבא מום כבי האי גוונא שרא רחמנא לחתוך
 העור ולשחוט וכיון דעור לאו בתורת שחיטה
 הוא מה לי התכו למעלה מה לי החליד תחתיו
 ושחט אבל סימנים שחך בתורת שחיטה כיון
 שהחליד הסכין בתוך מיעוט הושט וזרו נקב
 גמור וכיון דאין דרך שחיטה בכך כאילו ניקבו
 בקוץ דמי והיאך יעלה על דעת אדם להכשירו
 והעמידו בתיקו * ותו דחתיכת עור לא השיב
 מום בקרשים כרבינו' למימר לקמן והילכך אין
 להוכיח משם להחליד במיעוט ושם ושדעה
 במיעוט סימנים פירושו כגון ששחט מיעוט ושט
 ושהא כשיעור שחיטה וחזר ושחט ברוב מהו
 כיון דבתורת שחיטה קא פסיק ולא הפסיק
 שחיטתו לא גמירי שהייה במיעוט אלא כמידי
 דמינבלה בה כגון כיון סימן לסימן או כגון רוב
 גזרת או רוב ושט בכרמה אבל מידי דמיטרפא
 ביה כגון נקובת הושט דהוי כנקובת דדריקין
 טריפה ולא נבילה לא גמירי שהייה וטריפה
 נמי לא היא דברך שחיטה קא עסיק כי הוכי'
 דלא היא שהייה בעור לענין מום בקרשים אי'
 לא דאפילו כמידי דמיטרפא ביה גמירי שהייה
 תיקו * ומדאמרין כדי שחיטת בהמה לעוף
 ליבא למפשט דאיכא למימר לכתחלה קאמר
 אי נמי מדרכנן ופסקות הגזרת נבילה דהיא
 הדר ביה ד' עקיבא לר' ישכב * אבל נקובת
 הושט טריפה אם לא על ידי שהייה מיעוט
 סימנים בתורת שחיטה * וקשיא לוי להאי
 פירושא טובא חדא דמיעוט סימנים כתרוביהו
 משמע ומר לא מצי לאוקמה אלא במיעוט קמא
 דושט אבל במיעוט קמא דקנה לא מידי דהוה
 אחצי קנה פנום * ותו דדוחק גדול דהוה זה

לומר שכל האמוראים שהוכיח שהייה בעוף
 הוא מדרבנן והיה לו לפשוט משם ואדרבא יש
 להוכיח דשהיית העוף מראורייתא סבירא לר'
 מרקא מפלגי בשהיית העוף ויש מי שהורה
 משער בשהיית עוף לשחיטת עוף אי אמרת
 כשלמא דשהיית עוף דהוה כמיעוט קמא דושט
 אנמרה רחמנא למשה מסני משום הכי מחמירי
 ומשער להויה שהייה בשהיית עוף אחר אלא
 אי אמרת דלא אנמד ליה אלא בסיומן אי או רובו
 ודך דעוף דמיעוט ושט דהוה מדרבנן דוכי'
 מחמירין בשהייה והיא מדרבנן יותר משהייה
 רוב סימן דבהמה דהיא מראורייתא דהרוב
 משערי בשחיטת בהמה והכא משערי בשחיט'
 עוף אלא ודאי שהיית מיעוט ושט קמא מדאי'
 הוא * ותו מאי דמסתייע מד משהיית עור
 לענין מום בקרשים אנה מצינו שפנימת העור
 חשיבא מום בקרשים ואפילו מום עובר שהיה
 צריך להמתין עד שיתרפא ויעבור מומו והרי'
 כל המומין הן מנויין ככבורות בפרק על אלה
 מומין וכמלך לא הזכיר פנימת העור * ואי
 אמרת יש להוכיח משם דפנימת העור חשובה
 מום עובר מרתנן נפגמה אזנו מן הסחים אבל
 לא מן העור ואמרין כגמרא אי הכי אפילו מום
 עובר נמי אלמא תנו ולא מן העור וכי דאלמא
 עור נמי איקרי מום עובר אין זו הוכחה דורא'
 בפנימת אונן שהיא בראש אבר והיא חשוב' מום
 התם אמרין שאם נפגמה מן הסחים חשוב' מום
 קבוע ואם נפגמה מן העור חשובה מום עובר
 אבל ככל גוף הבהמה לא מצינו שפנימת העור
 חשובה מום כלל ואפילו מום עובר * ובשלה
 פירקין אמרין הושט חטאת בשכרת בחיץ
 חייב חטאת * פירוש משום שחוט חיץ
 ומשום שבת ומשום ע"ז ומוקמה התם בחטאת
 העוף וכגון שהיה חצי קנה פנום והוסיף עליו כל
 שהוא וגמרו דכולהו בהדי הדדי קא אתיקי מוכח
 מכאן דחצי קנה פנום לא חשיב מום בקרשים
 דאי חשיב מום אס' מן משום שחוט חיץ לא
 לחייב דהא איגוראוי לכא פפנים וכל שאיג'
 מתקבל כפנים אין חייבין עליו בחיץ כדכתי' ואל
 פתח אתה מועד לא הכיאו וכל שכן דהתיב עוף

ספר המכריע

לא הויה מום יתו דבהדיא תניא בפרק שני
התוספת חולין שהט מיעוט הושת ושראי כדו
שהיטו וזאחר כך שחט אחר שניהם שריפה
ושחיטה מטהרתה הילכך אין פנים לפתרונו
ומה שכתבתי נראה לי עיקר :

ו גרסינן בפרק הזהב דף ע"א אלו דברים
שאין להם אונאה דקרקעות ודעבדים
והשטרות וההקדשות אמר רבא אמר רסא
בעי רבי אמי אונאה אין להם ביטול מקח
יש להן או אין להם אמר רב נחמן הדר אמר
חסא פריש רבי אמי אונאה אין להם ביטול מקח
יש להם רבי יונה אמר אהקדשות רבי ירמיה
אמר אקרקעות ורורו יהו משמיה דרבי יוחנן
אמרי אונאה אין להם ביטול מקח יש להם מאן
דאמר אהקדשות כל שכן אקרקעות ומאן דאמר
אקרקעות אבל אהקדשות לא כדשמואל דאמר
שמואל הקדש שוה מנה שחילכו על שוה
פרוטה מחול * מאכא מוכח דבין ר' אמי בין
ר' יוחנן סכירא להו דאין אונאה בקרקעות אבל
ביטול מקח יש להן * ורבינו חננאל זצוק"ל
כתב וראינו בתלמוד ארץ ישראל ככתובות כפ'
אלמנא מתניתא פליגא על ר' יוחנן אלו דברים
שאין להם אונאה דקרקעות פתרוהו כדבר
שאינו מופלג פירוש שלא הגיע הטעיה כחצי
דמי הפפין * ולא נתברר לנו דין זה הדיטב
דהינן בפרק דהמקבד שורה מהכרובענין זבן
כמאתים ושוה מאה וכו' ואמרי גרדע משמיה
דרב נחמן אין אונאה לקרקעות ממילא שמעי'
דרב נחמן פליג על ר' יוחנן דהא מה דשוי מאה
זבן כמאתים ואמר אין לו אונאה * ובכמה
מקומות בתלמוד אמרינן בקרקעות דבר השוה
כל כסף * ואם תאמר יש להם ביטול מקח
גם הקרקע אינו שוה כל כסף וכהנה דבות וכו'
ורבינו זצוק"ל מפאם זצוק"ל כתב דהא מילתא
הינא כהפלוגתא כיני רכותא איכא מאן דס"ל
כי האי מימרא דר' אמי ור' יוחנן דאונאה אין
להם ביטול מקח יש להם זאיכא מאן דסכירא
ליה דהאי דקאמר ר' יוחנן ביטול מקח יש להן
לאו יותר משתות הוא אלא על חד תרין הויה
וסמך ליה האי מימרא אגמא דדבני מערבא

דאמרי התם אמר ר' יוחנן אם היה דבר מופלג
יש בו אונאה מתניתא פליגא על ר' יוחנן אלו
דברים שאין להם אונאה העבדים והשטרות
והקרקעות * פתרוהו כדבר שאינו מופלג
כגון שלא הגיעה אונאה למחצה כמחצו ואיכא
מאן דמספקא ליה ולא קא פסיק בה מירי *
ואנן עיינן במילתא שפיר ואיטבתר לן דר' א
מילתא דר' יוחנן ור' אמי ליתא משום דהינא
לרב נחמן דהוא בתרא דסכירא ליה דאין אונאה
בקרקעות כלל ואפילו שוה כמאתים דאמרין
בענין דינא דבר מצרא זבן כמאתים ושוה מאה
סבור מינה מצוי אמר ליה לתקוני שדרתין ולא
לעותי * אמר ליה מר ינוקא בריה דרב חסדא
לרב אשי הכי אמרי נהרדעי משמיה דרב נחמן
אין אונאה בקרקעות * ועוד גרסינן בפרק
האיש מקדש בו ובשלהו אמר רבא אמר רב
נחמן דאחינן שחלקו הרי הן כל קוותור פחות
משותות קנה מקח יותר משותות כול מקח שתו'
קנה ומחזיר אונאה אמר רבא דאמר פחות
משותות קנה מקח שתות קנה ומחזיר אונאה לא
אמרן לא שוי שליח אבל שוי שליח אמר ליה
לתקוני שדרתין ולא לעותי * ודא אמרה
יותר משותות כול מקח לא אמרן אלא כמשלטי
אבל כמקרקע אין אונאה לקרקעות * ועוד
אמרינן בככא קמא שוה כסף מלמד שאין כ"ד
נזקין אלא לנכסים שיש להן אחריות ומאי
גיהו קרקעי מאי משמע אמר רבא בר עירא
דבר השוה כל כסף ומאי היא דאין להן אונאה
שמענין מהני כולהו דאין לקרקעות לא אונאה
ולא ביטול מקח והא דר' אמי ור' יוחנן ליתא
דקימא לן כרב נחמן דהוא בתרא והילכתא
כוותיה בדוניה ועוד דהוא גופיה אמרה משמיה
דהסא משמיה דר' אמי והוא לא סכירא ליה
כוותיירו והא דאיתמר כגמרא דבני מערבא
משמיה דר' יוחנן לא עדיף מהא דאיתמר משמיה
כגמרא דידן והא אידחי ליה מדרב נחמן *
ואע"ג דהא דרב נחמן לא איתמר בהאידי וכתא
לא איכפת לן בהכי דכמה מילי איתנהו כגמרא
דלא מפרשן בדוכתייהו ומפרשן בדוכתי אחרתי
הילכך הלכתא כרבתיבנא ולית בה ספקא ועל

אלה הם ראיות ברורות שאין לפרנס עליהם :

גרסינן פפרק השוחט רף ל"ב ע"ב אמרי במערבא משמיה דר' יוסי בר' הנינא כרי שיגביהנה וירכיצנה וישחוט קרה לרקה וגם הלגסה • נתב המורה ואע"ג דרב ור' יוחנן הלכה בר' יוחנן כיון דקם ליה ר' יוסי בר' הנינא כשיטתיה דרב דאמר דקרה לרקה דגסה לגסה ממילא שמעינן ועוף לעוף ועכרינן לתומרא • ואינו נראה לי דכיון דעיקר החלוקה היא בעוף לעוף או כרמה לעוף היאך לא היה מפרש דכרוי ועוף לעוף אלא אין לו שיעור אלא בשחיטת כחמה גם ד' הנינא אביו כך אמר כרי שוכיאהמה אחרת וישחוט אלא שניהם סוברין בר' יוחנן וכך משמע פסק הלכה וכך פסק רבינו יצחק מפאס צוק"ל ובמה שאמר ר' הנינא כרי שיטיל כרמה לארץ וישחוט נראה לי שאין הלכה כרבריו שהרי רב ושמואל זר' יוחנן חלוקים עליו ולא שיערו לא בשחיטה בלבד ור' יוסי כשיטת אביו אמרה ובטל במיעוטו ובהלכות גדולות פוסקין בר' יוסי בר' הנינא ואינו נראה לי :

ה גרסינן כשילהי פרק הערל רף ס"ד א' אמרי כבי רב משמיה דרב הלכה כרבי יוסי כאנדרונינוס ובהרבה ושמואל אמר בקושי ובקידוש וכו' עד קידוש דהנן דמסכך גפנו על גבי תבואתו של הכירוהי זה קיו ש וחי"ב כאחריותו ר' יוסי ור' שמעון ואמרי אין אדם אוסר דבר שאינו שלו • ואמרינן איבעיא להו בקידוש מה לי אמר רב דא שמע דאמר רב הונא אמר רב אין הלכה בר' יוסי • אמר ליה מאי חוית דסמכת אהא סמוך אהא דאמר רב הונא בר' אבהו אמר רב הלכה כרבי יוסי • אמריבני רב מנו רב הונא ורב הונא אין הלכה אמר • ואי הוה קים לן דרב אמר אין הלכה בר' יוסי אע"ג דאמר שמואל הלכה בר' יוסי הוה פסקינן הלכה כרב דקיימא לן רב ושמואל הלכה כרב כאיסורי לא כאן פליגי תרי אמוראי איכא דרב דרב הונא אמר רב אין הלכה כרב ארא בר' אבהו אמר רב הלכה לא מציינן

למרחי מילתא דשמואל דאמר הלכה כרבי יוסי משום מילתא דרב דהא לא ידעינן בכירו' היכא קאמר רב והילכך הלכתא כרבי יוסי דאמר אין אדם אוסר דבר שאינו שלו • ואע"ג דאמרי כפרק הגולל עצים מאן תנא דדאין דינא דגרמי ר' מאיר וסבירא לן כותיה • ואמרינן דהא ר' מאיר דתניא מחיצת הכרם שנפרצה אומרים לו גרור ואם נתיאש ממנה ולא גררה הרי זה קידוש וחי"ב כאחריותו ומני ר' מאיר היא וילפ"ה מינה דבגרמה כלי מעשר מחייב רבי מאיר והילכתא כוותיה דא קשיא דהיכא פסקינן הילכתא בר' מאיר דוקא בגרמה דנזקין דחי"ב ואע"פ שלא גרס לו נזק אלא כריבור בעלמא כרסבר ר' מאיר אבל לאסור דבר שאינו שלו לא פסקו הלכה בר' מאיר • וכזה פסק שמואל הלכה בר' יוסי דאמר אין אוסר דבר שאינו שלו וגם רב ארא בר' אבהו דאמר משמיה רב הלכה בר' יוסי • ובשילהי פרק השוחט אמרינן אמר רב הונא היתת כרמת חברו רבוצה לפני ע"ז כיון ששתתה סימן אחר אסרה סבר לה כי הא דאמר עולא אמר ר' יוחנן אף על פי שאמרו המשתתהו לכהמת חברו לא אסר' עשה בה מעשה אסרה ואמרינן רב נהמן ורב עמרם ורב יצחק דאמרין אין אדם אוסר דבר שאינו שלו ואמרינן התם נימא כתנאי עכ"ס שניסך יינו של ישראל שלא כפני ע"ז אסרו רבי יהודה בן בתירא ורבי יהודה בן בכא מתירין אותו מפני כ' דברים אחד שאין מנסכין אלא לפני ע"ז ואחד שיכול לומר לו לא כל הימיןך שרואסור ייני לאונסי ומדרב רב נהמן ורב עמרם ורב יצחק דאמרי אפי' למאן דאמר אדם אוסר דבר שאינו שלו הני מילי עכ"ס אבל ישראל לצעורי ק"ה מכין פ"י כודאי מילתא דרב הונא ועולא אתיא בתנאי ואינהו דאמרי כתנא קמא ולא כנבכת"ר ובן בכא דאמרי לא כל הימיןך שרואסור ייני לאונסי אבל רב נהמן ורב עמרם זרב יצחק 'בולין לומר אנן דאמרינן אפי' כתנא קמא דעד כאן לא אמר דנא קמא אסרו אלא עכ"ס דעבירי ככל לך אבל ישראל יש לומר דצעורי קא מכין ולא עבירי ככל לך • וקשיא ל

ספר המכריע

כיון שאינו מעיד בן משום הכי הביא מן המנסך
 יין לע"א שאין המעשה אוסר ע"אם נסך יינו
 ושפכו מכלי אל כלי כל היום ולא דישביל ע"א
 אינו אוסר אותו ואם חישב לע"א אוסר אחר
 כיון שיש מחשבה באתו מעשה וזה ודאי דומה
 לשוחט לע"א שאין מעשה השחיטה אוסר אלא
 המחשבה שחישב לע"א ולענין פלוגתא
 דיון נסך נראה לי דהלכתא כחנא קמא דכל
 סוגיא דתלמודא אלא כותיה שהרי כל התלמי
 מלא דמנע עב"פ עושה יין נסך דחיישי' דילמ'
 כשיפשוט ניסכו לע"א אלא מא העכ"ס מנסך
 יינו של ישראל בעל כרחו :

ט

גרסינן בפרק איהו נשך דף ס"ז א' אמר
 רב פפי עבר רבינא עוברא ואפיק פירי
 דלא כרבה בר רב הונא וכו' עד עבר רב
 אשי עוברא ביתומים קטנים כגדולים
 אמר רבינו יצחק מפאס זצוק"ל האי משכנתא
 דרב אשי משכנתא בנכיתא כי היכי דלא תיקשי
 הילכתא אהילכתא דהא משכנתא בלא נכיתא
 קיימא לן בה כרבינא דדוני' קצוצה היא
 ויוצאה בדינים ואינו נראה ליה דמדראמינן
 לקמן בסמוך ואמר מר כרבי דרב יוסק משמיה
 דרבא האי משכנתא כאתרא דמסלקי לא ניכול
 אלא בנכיתא מכלל דעד השתא בלא גבייתא
 איירינן ומשום הכי אכל שיעור זוזי מסלקי ליה
 דאי כנכיתא אפילו אכל טובא לא מסלקי ליה
 ורבינו ברוך זצוק"ל כתב והילכתא כאיכ' דאמרי
 דהא רבינא דהוא כתרא חשיב ואפיק פירי
 וגם זה אינו נראה לי דהא איכ' דאמרי נמי
 פליג רב אשי עס דבינא דאע"ג דמוהי רב אשי
 דאם אכל שיעור זוזיה מסלקין ליה ולא פליג
 עלויה מכל מקום לא משום דהוי רבית קצוצה
 כדסבר רבינא דהא אי אכל טפי ל"א מפיקין
 מיניה ואפילו יתומים קטנים אלא מא אבק רבית
 הוי וטעמא משום דלא קץ והאי דמוהי בשיעור
 זוזי משום דקסבר לאו אפיקי חשבונן ליה
 והנכין בעיני דעוברא דרבינא פליגי על עוברא
 דרב אשי דרבינא חשיב לה דהנהו פירי דיבית
 קצוצה ורב אשי חשיב להו אבק רבית ולא קשי'
 הילכתא אהילכתא דלא פסק תלמודא דהילכתא
 לא

אמאי שבק מתניתין דכלאים המסך נפנו על
 גבי תכואתו של חברו וכו' דתנא קמא סבר אדם
 אוסר דבר שאינו שלו וה' זכור ור שמעון סברי
 דאין אוסר אוסר הרב שאינו שלו אפילו על ידי
 מעשה שהרי מעשה גדול יש כאן שמיך נפנו
 על גבי תכואתו של חברו והוי נמי ישראל ולא
 עכ"ס דליבא לרחויי הכא כדחיי הרס ועוד
 דהיא מתניתין ואמאי שבק מתני' ונקט מתניתא
 ונראה לי לתרץ משום דלא דמו להררי דהשוחט
 לע"א אע"פ שיש שם מעשה אין המעשה יכול
 לאוסרה עד שיחשב עליה לע"א א"כ המחשבה
 היא שאוסרת והיכא איתא מחשבה בלי מעשה
 כגון המשתחוה לכהמת חברו והוא מחשבה
 כלי מעשה ליבא מאן דפליג דאין אדם אוסר
 דבר שאינו שלו אפילו לגבוה וכשעשה מעשה
 כגוף הבהמה ושחטה לשם ע"א פליגי אמוראי
 דכיון דמחשבה זו עושה על המעשה אמרו רב
 הונא ועולא דאדם אוסר דבר של חברו במעשה
 במחשבה זו אפילו להדישו ורב נחמן ורב עמרם
 ורב יצחק סברי כי היכי דמחשבה בלבד ל"א
 אוסרה רבנו נמי מחשבה עם המעשה מפני
 שאין המעשה אוסר שאם שחטה פתח בשרה
 אלא המחשבה היא שאוסרת וכמו שהשתחווה
 לה לא אוסרה אע"פ שחישב ועשאה ע"א גם
 כששחטה לשם ע"א לא פסלה שאין מחשבה
 פוסלת אדבר של חברו אבל המסך נפנו על
 הבואתו של חברו המעשה הוא האוסר שיערב
 צפנים עם רבואה ומודו בהא רב נחמן ורב
 עמרם ורב יצחק דבמעשה אדם אוסר דבר שאינו
 שלו מירי דהוה אמושל בשר בחלב שאף על פי
 שהיו של חברו נאסרו בהנאה כיון שעשה כיון
 מעשה זה המעשה הוא שאוסר זמאן דשרו במסך
 נפנו אמרי לא דמי למכש' בשה בחלב דהתם
 כיון שבישלים בנותן טעם בכר נהעברו ולא
 תוכל להפריד זה מזה אבל כאן אע"פ שנתערבו
 הגפנים עם התכואה תוכל להפרידם ולהעמיד
 אלה לבד ואלה לבד ואע"פ שינקו ביחד אין
 הניקה אוסרת בידם אלא התערובת שהרי אם
 היה גדר בנתים זה סומך לגדר מכאן וזה סומך
 לגדר מכאן ואע"פ שיונקי' ביחד אין בכך כלום

ספר המכריע

ו

נקובת הושט: ניקב הלב ניקבה הריאה ניקבה
 הקיבה ניקבו הריקים רבנקב כל שהוא מטרפי
 וכל שכן בנטולין הכי נמי דמדה נבנקב כל
 שהוא מיטרפא וכל שכן בנטולה ולא איצטרך
 לתנא למיתני נטולה המרה טריפה כי היכי
 דלא איצטרך למיתני נישל הלב נישל הושט
 נישלה הריאה נישלה הקיבה נישלו הרקין
 ואי הוה תנינטולה בכל הר מנקובי ארביא הוה
 מקשינן: עלה פשיטא השתא בנקב כל הוה
 טריפה בנטולה לא כל שכן וכל היכא דתני
 נטולה הכבר בכי מיירי כגון שהמרה קיימת
 ותלויה בחוט אחד בקנה הכבר ומה
 שמסמייעים מן הטחול ומן הכליות הכל היכא
 דאיה של הכל דסתמא דמלתא כל היכא דתני
 בנקב טריפה כל שכן בנטולה וכל היכא דתני
 בנטולה כשרה כל שכן בנקב אלא שבטחול
 ובכליות אע"ג דתני בהו כשרה בנטולין כאו
 האמוראין ע"קבלה שהיתה להם מרכותיהם
 והטריפו בנקב ובלקותא ולא מסברא אמרו מה
 שאמרו שבלמור מהם למקום אחר אלא קבלה
 היתה להם כך דאע"ג דבנטולין לא מטרפי
 בנקב ובלקותא מיטרפי אבל מיהו אין דלמוד
 משם למקום אחר דהשתא לחומרא אמרינן אין
 אמרין בטריפות זו דומה לזו ולא מחמרי למילף
 טריפה מטריפה לקולא לא כל שכן דלא ילפינן
 דאי בעינא למילף מנייהו אם בן נכשיר בכל
 נקובי דמתניתין שאם נישלו כשרין אלא ודאי
 פתמא הכי איתא כל היכא דמטריף אנקב כל
 דהוא כל שכן בנישל וכל היכא דמכשיר בנישל
 כל שכן בנקב לבר מטחול ולקותא דכלי דהכי
 גמוריה לה אבל בנישל הכבר ונישל האם
 ונישל לחי התחתון בנטול כשרין וכל שכן בנקב
 ולא ילפינן מטחול וכליות למידי אחרינא ואלו
 היה דבריהם שנטול המרה כשרה כיון דנקובת
 המרה תני בכלל אלו טריפות היכי דלא תנא
 בטולה בכלל אלו כשירות דכשרמא נקובת
 הטחול ולקותא דכלי דלא תני בכלל אלו טריפות
 אע"ג דנטולין וידהו תנא בגלו כשרות משום
 דאית כיה הכלל כהאמרינן ובגמרא ודלא תנא
 אתייה פנה הכלל אלא נטולת המרה אם ארביא

לא כמר ולא כמר אלא סודר לנו התלמוד דמר
 עבר עובדא הכי ומר עבר עובדא הכי והוויא לה
 פלוגתא דרב אשי והבינא ואי קשיא לרב
 אשי מרתניא בערכין רבית גמורה גבי המוכר
 בית בבתי ערי חומה ואע"ג דלא קץ לורה מידי
 תשובה התם בירח ושכיחות רבית קצוצה הווי
 אבל פירות שדה וכרם אינו קצוצין דדילמא
 אפילו הוצאתו לא יוציא ממנה ולא פליגי רב
 אשי עם דבינא אלא בשדה וכרם אבל לא בבית
 וחצר:

יור

רסין בריש פרק אלו טריפות דף
 מ"ג א' תניא ניקבה הקיבה ניקבו
 הרקין ר' יוסי בר' יהודה אומר אף
 ניקבה המרה אמר רב יצחק בר' יוסף
 אמר ג' יוחנן הלכה כר' יוסי בר' יהודה
 תשובהו מצאתי להכמי צרפת זכרונם לברכה
 על שתי מרות שאין שופכות זו לזו חורנו בכמה
 צדדין על המשנה ועל הגמרא ולא מצאנו צד
 איסור בניטלה המרה מדקתני נישלה הכבר
 ולא גשתייר ממנה כלום ולא קתני נישל המרה
 ואם איתא דניטלה המרה טריפה הואיל ומרה
 היא תלויה בכבר הוה ליה למיתני נישלה המרה
 כי היכי דקתני נישלה הכבר ולא נשתייר הימנ'
 כלום ועוד מקתני גבי כשירות נישלה הכבר
 ונשתייר הימנה כית ואמרינן בגמרא דבעינן
 כית כמקום מרה וכמקום שהיא חיה דהיינו
 במקום שהיא תלויה מכלל הכי חסר הכבר אף
 על פי שניטלה המרה בשדה ואם נפש
 אדם לומר כי ניקבה המרה טריפה דהלכה כרבי
 יוסי בר' יהודה כל שכן כי נישלה יש להשיב
 הרי הטחול רכי ניקבה טריפה וכי נישלה
 כשרה והרי כליות דכי נישלו כשרה וכי לקו
 טריפה גבי מרה גמי כי נישלה כשרה כי ניקבה
 טריפה ויגבי שתי מרות שאין שופכות זו לזו
 יש לומר כל יתר בנטול דמי ונטול כמרה כשר
 ונראה לי שאין דלסמוך על הוראה זו כלל
 להתייר בטולה המרה והמתירה מאכיל טריפות
 בישראל דכיון דאיפסיקא הילכתא בנקובת
 המרה כר' יוסי כל שכן וכל שכן הוא אם נישל
 המרה דטריפה מידי דהוה אכל בנקובי המתניתין

ספר הזכריות

דבשירה כיון דנקובה תני באלו טריפות אמאי לא תני נטולה באלו כשירות ושבהק דמשמע מסתמא נקובה טריפה וכל שכן נטולה לאלא לאו ש"מ לא שנא הכי ולא שנא הכי טריפה היא ונפלאיתי מאד על רבני צרפת הקדושים שכל דרכם להחמיר בכל מה שיש להם להיפמך על ראייה קלה והנה היקלו והתירו ארת הטרופה בראיות שאין להם ממש ובעל הלכות גדולות מטריף כשתי מרות ובשני סנייא דיכי וכן בספר השכם אמנם זה התיר כעל הלכות גדולות הדיבא רניטלה המרה קרעינן בדוכתא וטעמינן אי מרוד כשרה ואי לא טריפה ומעשה היה וקרעוה לכבד ואשתכח דבליערה לגווה ואכשורה אבל נטולה ואיתיה לתלייה אמרינן מיחסי חסר וטריפה וכך נראה לי שהלכה רווחת בישראל נטולה המרה טריפה ואין מי שיכול לפרסם כדבר וכאן דאם נטולה טריפה כי משרתכון נמי תרתין ולא שפכן אהרדי טריפה היא דכל יתיר כנטול דמי ונטול דמרה טריפה :

יא גרסינן בפרק אלו טריפות דף מ"ו ב' אמר רבא הגני תרתין אונן דסמיכי אהרדי לית להו בדיקווא לאכשוריה והגני מילי דקיימי שלא כסדרן אבל קיימי כסדרן היינו רבותיהו פירש המורה שלא כסדרן כגון שתיס דהיצונור שנדבקו בסורכא למעלה לאמצעית או מתחתיה אבל קיימן כסדרן היינו רבותיהו ואפילו זו על כבי זו זו מנינה על זו והדרה ברייא שמדאך ששוככות זו על זו אין מתפרקות והקדום הולך וזוק אכל כשהו שלא כסדרן זו הולכת לכאן וזו דולכת לכאן והקדום מתפרד ונסתר וכן הלכה וליכא מאן דפליג עלה ומונא הסוכה באומא והיא אצלה מעשה באל ידי ושאתי את פי רבינו יעקב בר יקר והתירה לי לאכול ויש אוסרין והוא אמר לי טעמו ושעם האוסרין והאוסרין אמרין הרי נקב יש ולא מצינו שהותר אל לא באוני כדאמר רבא אבל כסדרן היינו רבותיהו אבל אימי לא קאמר וטעמ' דאנוי מפני שעומדין בפיצ' הדוח ומתחממות והדרת ברייא תרע

שהדי בריאה המוכרה לדופן כאוני בשרה ובאימא טריפה כדלהמן וטעם מורי לא מצינו אימא כדלמוד ורבא לא אמר טעמו כשבילי חוס בהא בכל הרואה אמרן לעיל דלא שליש כה איתיה ורבא פירש טעמו היינו רבותיהו כלומר כך הם נדלות זו על זו ואינם מתפרקות זו מזו הילכך לא שנא אונן ולא שנא אומי ורבא דנקט אונן משום עיקר מילתיה דאוריין דשלא כסדרן טריפה ואע"ג דאי הוה סמיכי אונן ברופן הויה כשרה כדאמרינן לקמן אשמעינן רבא דהתם היינו טעמא דכיון שהחלל יצר הוא הן שוככות תמיד אצל הרופן ואינן מתפרקות ממנו אבל זו אצל זו שלא כסדרן הן מתפרקות שהרי האמצעית מפריקתן ולא תימא דוחק הרופן מעמידן שלא יתפרקו זו מזו אבל באימא כאומא שלא כסדרן לא איצטריך לן לאורוי דכיון דברוחב החלל עומדות מי יחזיק בה שלא יתפרקו וסיג מצאתי לדבריו בתשובת הגאונים וניכרים דברי אמת ועינו שתא כל היכא דסריכא טרופה דכולהו לגבי דירה שלא כסדרן גינה ומה שפירש המורה שלא כסדרן כגון שתיס דהיצונות אינו נראה לי ראם כן הוה ליה למימר והגני מילי בתרתין ברייתא אבל השתא דקאמי שלא כסדרן משמע דאפילו בשתיס הפסוכי וזו לא קאמר וכגון שהם סמוכות זו על גבי זו וכפררון רבינו הנגאל מסתרי דמטריף כשהו זו על גבי זו ולא כפתרון המורה ועל אונא כאומא שמכשי' המורה ראיתי שכתב רבינו תם בספר הישר כל המתיר אונא כאומא אינו אלא טועה ומאכיל טריפות לישראל דלא אמרינן הגני תרתין אונן דסריכי אהרדי לית להו בדיקווא לאכשוריה ומדקדק דבי שלמה פי טעו הראשוני כמה שאמר דוקא תרתין אונן אבל אינא כאומא לא דהיא אומה אין שמה לא אונה ובשבילי שוטים שקראוה אומא לא נפסדי' אמונתינו והא ליתיה שהראשוניס ירד דקדקו ולא מטעם ששמה אומא אלא משום ששמה ריאה והאי דקרו לה אומא כמו אומא רבתי כדאמרינן גבי שניות לעבדיות ומתוך שכולם יונקות משם וראיה לדבריו מדאמרינן

עלה

פלה בסמוך אמר רבא חמשה אונאי אית ליה
 לריאה תלת מימינא וכי ואם באת לקרוא את
 הגדולה אונא אם כן שבעה יש לה לריאה אלא
 בעל כרחיך הריאה היא האימא רבתא ולא
 אונא דפירושה דאונה כמו אוון קסנה והקסנה
 כיוצא קריה עינוניתא דנורא כלומר אינן
 קסנה מאד אבל האמה גדולה רחיא ריאה לא
 נקראת אוון אלא ריאה זכינו שם קראוה
 חקרמונים אומא. והרות בה הלכה להדידות
 וכי שרו רבנן רחמי אונאי ככסדרן דוקא כאונאי
 דהיינו רבותיהו אבל דריאה והאונא לא התירו
 ולא מיקרי רבותיהו אלא גבי אונאי. ועיקר
 דברי רבא לא באו להתיר אלא לאסור דדוקא
 קאמר לית להו בדיקווא לאכשויה. אבל
 התלמוד העמיד כשלא כסדרן אבל כסדרן
 דיינו רבותיהו ומאי דשרא ומאי דלא
 שרא היו כשאר נקובי דריאה וכן מוזן בני
 מדרשא ובתשובות הגאונים והלכות גדולות
 מתשובת הרב ה' משה מפכיאה והוא נזכר בערוך
 כשאר הגאונים וכן נוהגין לאסור בכל מקום חוץ
 באותן המקומות שפשט היתר רבינו שלמה.
 וכל רבותיו של רבינו שוין לאיסור חוץ מדבר
 הזקן שפילפל מדעתו כן ומצינו באבות העולם
 שלא עמדו בשמעתה גם אליו לא עמדו אליו
 השיבום בפניהם. ועוד יש טעמים לאסור
 שפירש רבינו ודחאם על לא רב. ונראה
 לי שכדאי אלו באו עיקר דברי רבא להתיר כגון
 שהיה אומר כך הני רתי אונאי דסמיכי אהרדי
 פשיד' וחני מולי כסדרן אבל שלא כסדרן טריפה
 בזה היו נראין דברי רבינו רם דדוקא כאונאי
 הכשיר וכל באומא שאין אומא ככלל אונא
 כדקאמר מר אבל כיון שעיקר דבריו לא באו כי
 אם לאסור ואמר הני רתי אונאי דסמיכי אהרדי
 לית להו בדיקווא לאכשויה כלום יש לחלק
 כדבריו ולומר דוקא כאונאי קאמי אבל לא באומא
 כל שכן וכל שכן באומא אם כן אין להוציא
 אומא מכלל אונא וכשכא וחילק דבריו או רוא
 או התלמוד משמע שכל מה שאסר למעלה
 פירש ואמר הני מולי שלא כסדרן אבל כסדרן
 נשירה גם האומא נמי ככלל היא והילכך כדברי

המורה שהכשיר מסתבר וכך מצאתי שהשיג רב
 צמח גאון וצו ק"ל אונא דריאה דסמיכי לאומא
 דריאה ששאל רם רבותא היא ומנן אהרדי
 וכשחזר היא ולא צריכה מיפרקה ומיברקה.
י גרסינן בפרק אלו טריפות דף מ"א.
 כלורו חיוי בריתא הכי אית להו.
 כתב המורה ומסכר רב אשי
 למיטרה ש"מ לאו אורחה ובהני רדיו
 דאיתה כרומה דירנה אי משכחינן ריאה דלית
 בה עינוניתא כשיחה. ויש שאומרין שאם
 הסרו אונות הימין מצרפינן לה בהדידהו הואיל
 ויתרת היא ובתשובות הבבליים מצאתי כן אבל
 לא שמעתי ואין הדבר נראה בעיני דהואיל ולא
 קמה כררא דידהו ויתרת היא ואורזן דראוירזן
 חסרו והויא לה כחליף וטריפה. וכרפשכחיגן
 תרתי עינוניתא שמעתי מפי מורי הזקן שנחלקו
 בה גדולי הדור ר' יהודה בר' ברון והכריזו ולא
 פירש לי רעתן ונראה לי שהיא טריפה דרא
 ויתרת דביני ביני היא וטריפה ולא אורחה דהר'
 גופא ללא אכשרו אלא משום הכל בני עיני
 כהייתא הכי אית להו עד כאן. ודאי רתי
 שמכשירין מפני שעם זה הלא אם היתה נטולה
 כולה עינוניתא דנורא חיתה פשרה רכי נמי
 כי אית בה תרתי אמרינן כל יתר כנטול דמי
 ואין כאן עינוניתא כאל וכשרה. ונראה לי
 שראיה של הכל היא דכדאי עינוניתא אי לאו
 דכל חיוי בריתא הכי אית להו הוה חשבינן לה
 יתר כריאה וכל יתר כנטול דמי השת' דמשתכחן
 תרתי דכריאה לן שהן יתר כריאה קרינן ליה
 ולא יתר עינוניתא והויא לה ריכה דאית לה ה'
 אונות מימינא וכאלו אית לה תרי דמיא וטריפה
 דאנו בהמה שיש לה ר' רגלים השתים היתרות
 חשבינן כנטול או הרגל העיקר וחשבי' לה ככת
 שלש הם הכי נמי האא לא חשבינן לה כמי שאין
 לה עינוניתא כלל ואונות הריאה ישארן קיימות
 אלא כמי שחסרו אונות הריאה וטריפה הויא
 דדוקא כחיא עינוניתא לא מקרייא יתר אבי
 כתרי מיקרייא יתר ודנה כמי ביצה שחסרה
 אבל העירו בפני שהמייאיים הנקראים כופאלי
 בלעז רובם נמצאין בדרכה עינוניתא וכן יש
 לומר

ספר הזכריות

לומר כשאמר הונא מר דהני חייו כריתא הכי
 אית להו לא על אחת לברא אמר אלא שרובן
 להמצא כהן יותרת כונו בנינו ואין להלך בין
 לשתי שכן הוא בנינו בניו לרחם כמו ברוב
 דאנוי לכלל הבחמות שאנו מכשירין כל שהן בין
 אחת בין שתי: ספר

י ג' רס"נ בפרק אלו טרופות דף מ"ח א'
 רב נחמיה בריה דרב יוסף בדיק ליה
 בפשורי פירוש מילתא דרב נחמיה
 קיימא אמילתיה דרבין בר' שנא דאמר
 מיייתנין סכינא דחליש פומיה וכו' ואריארה
 הסמוכה לדופן שלא במקור כותא דאמר אבימי
 אחר זה ואחר זה חוששין ליה עלה: אמר רב
 נחמיה דאע"ג דאשתכח מכה בדופן אפילו הכי
 בדקינן לה לריאה בפשורי דאמכצבא דהא
 חזינן דריאה נמי איתרעא וכן פירש גם המורה
 בדיק לה בפשורי לאחר שפירקוה ומצא מכה
 בדופן מנפח לה אי מכצבא מיא טריפה שהרי
 ניקבה אכל כמקום רבותא לא צריכא בדיקה
 דאע"ג דקאם לן דניקבה דריאה כיון דדופן
 סותמתה כשרה ואתי ספרים הכתיבא כרו
 מילתא דרב נחמיה לכתר דמקשינן ומתהנינן
 התם במקום רבותא ומשמע כאותה הגירסא
 דרב נחמיה דבדיק לה בפשורי אמקום רבותא
 קאי דאע"ג דסריכא כמקום רבותא בדקינן ליה
 בפשורי ואי מכצבא טריפה משום דהא חזינן
 שלא נסתם כל הנקב ופה והיכא אמרינן דופן
 סותמתה כשירה היכא נסתם כל הנקב ופה אכל
 הכא דמפקא זיקא הא חזינן דלא נסתם דהנקב
 ופה וחילקן טריפה היא ולא מכשירין לעולם
 כמקום רבותא אלא על ידי בדיקה זו וכו'
 דניכא משובשת היא זו מראמרינן כגמר אמר
 ליה מר זוטרא לריבא הא דרב נחמיה דבדיק
 לה בפשורי אנו ארבעא מתנינן לה דאמר רבא
 הגי תרתי אנוי דמכוי להדי לית להו בדיקות'
 לאכשוריה רב נחמיה בריה דרב יוסף בדיק
 לה בפשורי ואהדר ליה רבינא רכי השתא
 כשלמא התם תלינן בדופן אלא הכא אי דתי
 אינקיב טריפה אי האי אינקיב טריפה מרובא
 מוכח דהא דרב נחמיה לא קיימא אלא אשלא

מקום הכותא דרופן והוה בדיק לה בפשורי ואי
 לא מכצבא היה תלי כרופן ומכשר ומשום הכי
 אקשי ליה רבינא למר זוטרא דברתי אנוי
 דריבא לביא למימר דהתם אע"ג דלא מכצבא
 ליכא למיתלי במיורי לאכשורי וטריפה היא לא
 אי אמרת דרב נחמיה אמקום רבותא קאי דאע"ג
 על גב דהוי מקום רבותא ללא הוה מכשר עני
 דבדיק לה בפשורי ואי מכצבא טריפה משום
 דלא אסרתה נוקבא שפיר אי הכי הכא נמי
 בתרתי אנוי אע"ג דהוה כסדרן דמכשירין משום
 דהיינו רבותיהו צריך נמי למיברק בפשורי ואי
 מכצבא טריפה דהא לא סתים נוקבא שפיר
 ואמאי דחיה רבינא למר זוטרא דלא מצי
 למיתני מילתיה דרב נחמיה אמילתיה דרבא הא
 שפיר מצי למתנייה דבי הכי כמקום רבותא
 בדופן לא הוה מכשר רב נחמיה עני דבדיק לה
 בפשורי למתויאי הוי סרימא מעלייא הכי
 נמי כמקום רבותא דאנוי צריך בדיקה בפשורי
 אי הוה סתימה מעליא אי לא אלא לאו שמע
 מינה מדרחיה רבינא למר זוטרא דלא ליתני
 דמילתיה דרב נחמיה אמילתיה דרבא דכח
 היכא דהוי מקום רבותא אי אנו מצריכים אותן
 בדיקה דילמא לא נסתם ופה אלא כיון דחזינן
 דסריכי אנוי כסדרן אמרינן רבותיהו וכו'
 עבירי לאיתוקי וכו' שים בדיקה מכשירין
 להו דמסוימא הסיורא סותמת אה כל הנקב
 ובדיקה דרב נחמיה לא נאמרה אלא אשלא
 כמקום רבותא אבל במקום רבותא אינו צריך
 בדיקה כלל אלא מסתמא מכשירין ליה וללא
 חיישינן דילמא לא סתים נוקבא שפיר דאחזקי
 איסורא לא מחזיקין ומשום דקיימא
 מילתיה דרב נחמיה אשלא כמקום רבותא דרופן
 משום הכי דחיה רבינא למר זוטרא דלא מצי
 למתנייה למילתיה אשלא כסדרן דתרי אנוי
 רבא ודהסתמי לכא דכר זה מפני שראיתי
 להכמים הרבה שמצריכין לפרק הריאה בסכינא
 דחליש פומה ולנפחה בין היכא דסריכא בדופן
 כמקום רבותא בין בתרתי אנוי דסריכי כסדרן
 ואי מפקא זיקא טריפה ואין מכשירין אלא על
 ידי בדיק נפחה אבל בלא בדיקה לא דחיישינן

דילמא

יד

דילמא לא סתים נוקמא שפיר ואין להם סמך
 על דבר זה מן ההלכה כלל שלא הזכירה שום
 פדיקה ושום חששא אלא אשלא במקום רבותא
 אבל במקום רבותא לא אלא שרצו להחמיר
 בדבר ולהסתלק מן הספק
 גרסינן כפרק אלו טריפות דף מ"ח ב'
 אמר רבינא וחוא דסבין בבשרא אף
 על פי שמכת ההלכה נראה שרבינא
 לא בא לחלוק על רב נחמן אלא בא
 לפרש דבריו ולא הוויא סתימה מעלייא אלא
 כשר הרופן אכל לא עצמות הצלעות ואפי' אם
 תימצא לומר דפליגי מן הדגין לפסוק דג' כרה
 פרכינא אפילו הכי כתב בעל הלכות גדולות
 הא דאמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן ראי'
 שניקבה ורופן סותרתה כשירה בין סכין בין
 סריף ואע"ג דלא סכין בכישרא בין דסותרתה
 רופן בעלמא בכל שהוא אף על גב דלא סכין
 בכישרא ואף על גב דאמר רבינא והוא דסכין
 בכישרא לית הלכתא כרבינא ולא צריכין לסכוכי
 ואע"ג דאמר ליה רבי יוסף לרבינא לדכריך כי
 לא סכין מאי טריפה אי הכי כי סכין נמי
 טריפה מ' לא תנן ניקב פסול מפני שהוא שותת
 נסתם כשר מפני שהוא מוליד וזה פסול שחז'
 להכשירו ופרקה הכינא ליתובתיה אפילו הכי
 הילכתא כרב נחמן דאמר כי רופן סותרתה
 לעולם היא כשירה ואע"ג דלא סכין מפני
 שחוקת הצלעות וסתמות הריאה ועניניה
 עליה וכך מנהג בשתי ישיב' והוי דאמר רבינא
 והוי דסכין בכישרא לא שנא בבשר שבין
 הצלעות ולא שנא בצלעות עצמן מאי טעמא
 דרב נחמן דרופן סותרתה סתמא קאמר לא שנא
 בבשר ולא שנא בצלעות עצמן כשרה וכך
 מצאנו גם בתשובות רב צמח גאון זצוק"ל
 ואין אלה אלא דברי נביאות לעקור שיטת
 התלמוד וסוגיא דשמעתא כלי' שום ראי'ה
 שבעולם

טו

גרסינן כפרק אלו טריפות דף מ"ח
 ע"כ לא אמר רב אשי חזינא אי קופה
 לכר וכי רב אשי מוכח דסכורא ליה
 כרבנן טרופאי דדוקא באלימית זקופה

לגאודוראי קים לן דסימפונא נקט ואתא דהיא
 לא מצו לתקוני מכריא ולמיעל התם הורה
 מכשר דאפילו רבנן טרופאי ככי האן גזנא הו'
 מכשרי דהא ליכא למיחש דילמא נקובי נקיב
 ועאל * אבל אי הוה קופא לכר אי נמי
 בקלישתא דאיכא למימר סימפונא נקט ואתא *
 ואיכא למימר נקיב נקב ועאל תלינן לחומרא
 כרבנן טרופאי * וכן בההוא מחטא דאישתבח
 בסימפונא דכבדא גדולו סכורא לר' כרבנן
 טרופאי דרב הונא כריה הרב אידי מטרי' כרבנן
 טרופאי דאפילו רב אדא בר מניומי דמכשה לא
 אפשר אלא משום דאשתבח בסימפונא ומוכחא
 מילתא דסימפונא נקט ואתא אבל אי הוה
 משורבח בנו כבדא דאיכא למימר הכי ואיכא
 למימר הכי הורה מטריף כרבנן טרופאי וכן
 בקשיורא דאישתבח כמרתא דאמר רב אשי
 הני מילי דיקלא אבל דזיתא מכוע בעו ונקובי
 נקוב ועאל * גם זה מוכח כרבנן טרופאי
 דדוקא דיקלא לא מצו נקובי ולמיעל כשירה
 אבל דזיתא דאיכא למימר סימפונא נקט ואתא
 ואיכא למימר נקובי נקוב ועאל דומיא דמחטא
 תלינן לחומרא כרבנן טרופאי אבל המורה כתב
 והילכתא כרבנן רבנן דמכשרי דהא רבי יוחנן
 ודיש לקיש הלכה כרבן יוחנן ועוד דקם ליה ר'
 אמר כשיתריתיהו ולקמן רב אשי נמי קם
 כשיתריתיהו דאמר אי קופא לגאון סימפונא נקט
 ועאל אלמא עבידא קנה דכל עא ולא מחוקינן
 איסורא דהואיל זאין נקב ניכר בה * וכך פסק
 גם בעל הלכות גדולות כרבנן דמכשרי וכך פסק
 גם רבינו יצחק מפאס זצוק"ל כרבנן דמכשרי
 וגם פסק רב אשי למימרא דרב אשי כרבנן
 דמכשרי סברי * ואינו נראה לי כלל דכפי'
 חזינא דרב אשי כרבנן טרופאי סכורא ליה דעד
 כאן לא פליגי אלא דאיכא דאיכא למימר הכי
 ואיכא למימר הכי דהני תלוי לקולא והני תלוי
 לחומרא אבל היכא דליכא למיתלי לא לקולא
 דכולי עלמא לא פליגי דכשרה ורב אשי לא
 אפשר אלא באימתא זקופה לגאון * ובקשיורא
 דדיקלא דליכא למיתלי בהו לחומרא כלל אלא
 לקולי אבל קופא לכר א"נ בקלישתא ובקשיורא
 דזיתא

ספר המכריע

דויתא דאיכא למיטר נקובי נקוב ועאל אע"ג
 דאיכא למיטר נמי ס'מפונא נקט ואתאי דוורה
 ממריף שמע מינה דברכנן טרופאי סבירא ליה
 וכיון דהוורר דהרר דרב אשי כרבנן טרופאי
 ליה • נראה לי דהילכתא כותיהו ואע"ג
 דרבי יוחנן ורש לקיש הלכה כרבי יוחנן רגי
 מילי כי ליכא אחרינא בהדיהו אבל הכא ראי
 אחרינא בהדיהו ורב אשי נמי קם ליה כרש
 לקיש קיימא לן דהלכה כרב אשי דהוא כהר
 וגם המורה פירש לקמן והנימילי דיקולא אבל
 דויתא מבוטע בוטע כמחט ומאן דטרף כמחט
 טרף נמי בהאי דאל מא דב אשי מטריף
 בריתא כרבנן טרופאי דמטרפי במחט סבירא
 ליה :

מז

גרסינן בפרק אלו טרופות דף נ"ג כ'
 אמרי בני רבי הייא דרוסה שאמרו
 צריכה בדיקה כנגד בני מעיים •
 פירי שאמורה כגון ספק דרוסה ארי או
 שראוהו שדרסה ואין ניכר מקום הדריסה מבחוץ
 נראה מדברי המורה דדוקא בספק דרוסה צריף
 לבחוק אבל היכא דחוינן ליה דרס ומקום
 הדריסה ניכר מבחוץ דחיינו נעיצת הצפורנים
 אין לה תקנה כבדיקה דאע"ג דלא הארי הכשר
 טריפה היא דביון דכוואי דרסה עריד הבשר
 להאדים ולנקב הארס את בני מעיים • ואיגו
 נראה לי דבר זה רכל סוגיא דשמעתא אגולא
 דדרוסה ודאית צריכה בדיקה דאם איתא אמאי
 לא אמר ספק דרוסה אלא אמר דרוסה שאמרו •
 ותו הא רב לא חייש לספק דרוסה • ואמרינן
 לקמן יתיב רב יצחק בר שמואל בר מרתא
 קמיה דרב נחמן ויתיב וקאמר דרוסה שאמרו
 צריכה בדיקה כנגה בני מעיים אמר ליה האהים
 מורה בה רב מכפא דמוחא עד אטמא שמע
 מינה דכל הני בדיקות כודאי דרוסה מייורינן
 דאפילו היכא דחוינן דרס אם לא האדים
 הכשר במקום בני מעיים במקום שדרס כשריה
 דהא דהא חוינן דלא שרא ביה זידא ואי נמי
 שרא ביה לא שלט בה ולא מיטרפא עד דחוינן
 כפירוש שיאדים הבשר • וכך כתב נמי בעל
 הלכות גדולות והיכא דמירסא חוירא פריקה

בדיקה מכפא דמוחא ועד אטמא ככל דוכרזא
 בעלמא דכי מינקוב מיטרפא מיניה איכא
 סומקא להררי טריפה אלמא דרוסה דהית נמי
 בעיא כבדיקה במיהו הוא הדין נמי ספק דרוסה
 רבעיא בדיקה הכי בדיקין לה • ודאריה
 מפרשים שאפילו הארימה כשר כנגד בני מעיים
 אי לא ידעין ככיוור דהוה שונרא איכא למיחש
 בלבא הוה אפילו אם תימצי לומר שונרא הוה
 דילמא כרגל הוה ואם תימצי לומר כד שמא
 שלא מרעת הוה • ונראה לי שאין הדבר כן
 דביון דחוינן דהארימה הבשר היכא מצי למיחש
 בכלבא או ברגל או שלא מרעת והא הנהו לית
 להו זיהרא ורבא דהאקא חוינן לזיהרא דקאי
 הילכך כל היכא דהארימה הבשר כנגד בני
 מעיים ליכא למיחש בשום מידי להיירא וטרופ'
 היא דכי אמרן דכלבאויורגל ושלא מרעת דלא
 עברי דרסת לומר שאם האינוה שדרסה כבה לן
 מכשרינן לה בלא שום בדיקה דוראי קום לן
 דלית להו זיהרא • וכתב בעל הלכות גדולות
 דבל היכא דצריכה בדיקה כגון דרוסה ונפולה או
 נשברה דהשררה דלא ידעין אי פריק חוש
 השררה אי לא ביון דצריכה בדיקה אי שחיס
 לה אסירא רב הוה בדיקין לנפולה ודדרוסה
 ולגשברה השררה הני מילי דרבנן קמאי דהוה
 חכימין והוו בקיאיין למוזקא אבל השתא דלא
 ידעין למיקם על בדיקה שפיר אמור רבנן
 דמשחינן לה תרס ירחי שתא והר משרהדין
 ואם נקבה היא ומיעבדה ו לדה שפיר דמי
 למישחטה מקמי תריסר ירחי שרא דאמרינן
 והילכתא בזכרים כל שנים עשר חדש ובנקבה
 כל שאינה יולדת • אבל המורה כתב
 כהילכתין דלעיל • ולי נראה שאין לו לדיון
 אלא מה שעניו רואות ופורו דלסטון כדבר
 וטמטייה שיראמכשורא וכדברי בעל דהלכות
 גדולות נראה דכיון דרבנן קמאי לא הוו ידעי
 למיקם אכריקה שפיר היכי מצינן למיקם אגו
 דזמנין דשרינן טריפה באניה ועל כה נאמר
 כל שאינו יודע בטוב גיטין זקדושיין לא ירא לו
 עסק בהן ואין לומר הנה אין לו לדיון אלא מה
 שעניו רואות שרהי אין לנו עינים לדאו ולעמו

על כווינו של דבר ואיזה דיין רשאי לדין כדבר שאינו כפי הילכך לגבי דיין פסיקא היי ופסיקא דאורייתא ואית לן למיזיל לחומרא ולא למיסמך אנפשי במילתא דלא קיים לן :

י גרסינן בפרק אלו טריפות דף ג"ה ע"ב הגלדה וכו' בגי' הוראי משמיה דשמואל אמר כרוחב סלע על פניגל השדרה רבינו יצחק מפאם זצוק"ל פסק הלכתא כשמואל דמהמיר מכולהו ונראה לי שאין שמואל מחמיר מכולהו דהא שמואל לא בעי מקום טיבורי ורבי נאי בעי ושמואל לא בעי מקום פרקי ורכה בר בר חנה בעי ואי מסתפק לן הילכתא במאן מן הדין בעינן כסלע על פני כל השדרה ועל טיבורו ועל ראשי פרקים ואם הוגלד אחר מהם בלבד אע"פ שכל העור קיים טריפה רחא איתוקם בתיקו אכל הנכון בעיני ההלכה כרבי יוחנן דאמר כל העור מצול כגלדה ואפילו עור בית הפרסות דאע"ג דרבי ינאי הוה רבו של רבי יוחנן כגון דכולהו אמוראי פליגי עליוהי בשיל למימריה וזהרין לבללא רב ושמואל ורבי יוחנן הלכה כרבי יוחנן וברוב ספרים כתוב רבי אילעור כרבי ינאי ולא רבי ינאי :

גרסינן בפרק כהמה דמקשה רף ג"י ע"כ רב פפי מתני הכי וכו' כתב המורה וכל ישנא קמא דרב עברינן לחומרא למעלה מן הארכוב' התחת' כל מקום שיחתוך טריפה וכן שניטל צומת הגידין כלא רבינה דלא חוינן הדרר ביה רב ולקמן פסיק הלכתא הכי אפילו גשכר העצם וכל שכן נחתך לגמרי וגם כהלכות גדולות מצאתי שפוסק ברכבי המורה ונראה לי שאין שיטת התלמוד הולכת בן דהא רב יהודה דקאמר ליה משמיה דרב הדרר ביה ורב פפא נמי מתני ליה כלי ישנא אחרינא כעוליא דמנשר ברכובה האמצעית ומפומיה דרב לא שמעינן בפירוש באינו רכובה קאמר אלא רב יהודה אמר ליה משמיה והא הדרר ביה ומאי דפסיק לקמן דאפילו גשכר העצם טריפה מאן לימאל לן דבעצם האמצעי קאמר דילמא בעצם השלישי קאמר

י גרסינן בפרק איתו ואתו בני הף ע"ט ע"א אמר רב הונא אמר שמואל הלכה כחנניה ואורא שמואל לטעמיה וכו' עד והכמים אומרים כל מיני פדרות רבינו יצחק מפאם זצוק"ל כתב לחניה דאמר ליהר' אבא לשמיעה

דלירא

על כווינו של דבר ואיזה דיין רשאי לדין כדבר שאינו כפי הילכך לגבי דיין פסיקא היי ופסיקא דאורייתא ואית לן למיזיל לחומרא ולא למיסמך אנפשי במילתא דלא קיים לן :

י גרסינן בפרק אלו טריפות דף ג"ה ע"ב הגלדה וכו' בגי' הוראי משמיה דשמואל אמר כרוחב סלע על פניגל השדרה רבינו יצחק מפאם זצוק"ל פסק הלכתא כשמואל דמהמיר מכולהו ונראה לי שאין שמואל מחמיר מכולהו דהא שמואל לא בעי מקום טיבורי ורבי נאי בעי ושמואל לא בעי מקום פרקי ורכה בר בר חנה בעי ואי מסתפק לן הילכתא במאן מן הדין בעינן כסלע על פני כל השדרה ועל טיבורו ועל ראשי פרקים ואם הוגלד אחר מהם בלבד אע"פ שכל העור קיים טריפה רחא איתוקם בתיקו אכל הנכון בעיני ההלכה כרבי יוחנן דאמר כל העור מצול כגלדה ואפילו עור בית הפרסות דאע"ג דרבי ינאי הוה רבו של רבי יוחנן כגון דכולהו אמוראי פליגי עליוהי בשיל למימריה וזהרין לבללא רב ושמואל ורבי יוחנן הלכה כרבי יוחנן וברוב ספרים כתוב רבי אילעור כרבי ינאי ולא רבי ינאי :

ה גרסינן בפרק כהמה דמקשה רף ג"י ע"כ רב פפי מתני הכי וכו' כתב המורה וכל ישנא קמא דרב עברינן לחומרא למעלה מן הארכוב' התחת' כל מקום שיחתוך טריפה וכן שניטל צומת הגידין כלא רבינה דלא חוינן הדרר ביה רב ולקמן פסיק הלכתא הכי אפילו גשכר העצם וכל שכן נחתך לגמרי וגם כהלכות גדולות מצאתי שפוסק ברכבי המורה ונראה לי שאין שיטת התלמוד הולכת בן דהא רב יהודה דקאמר ליה משמיה דרב הדרר ביה ורב פפא נמי מתני ליה כלי ישנא אחרינא כעוליא דמנשר ברכובה האמצעית ומפומיה דרב לא שמעינן בפירוש באינו רכובה קאמר אלא רב יהודה אמר ליה משמיה והא הדרר ביה ומאי דפסיק לקמן דאפילו גשכר העצם טריפה מאן לימאל לן דבעצם האמצעי קאמר דילמא בעצם השלישי קאמר

דלירא

ב

ג

א

א

ב

ספר המכרע

כי מעיילת לי כוננינייתא לרייפסק עיין כהני
 דרמיין להררי ועאל אלמא קסבר אין חוששין
 לזרע האב וכך כתב בעל הלכות גדולות וליתר
 להחנניה דאמר גנוה. בין בזכרים בין בנקבות
 מדאמר ליה ר' אבא לשמעיה וכו' ואיני
 גראה לי להתייר שלא יהא איתן ואית בנו גורג
 בזכרים הדיא דהא שמואל פסק הלכה כחנניה
 בכבודות בשוליה פרק מומין אדלו תנו ואדלו
 בשרין באדם ופסילין בכהמה אורנו וארת בנו
 ויוצא דופן * ואמרינן בגמרא מאי אורתן ואי
 בנו אלמא אהרן וכניו דכוותה התם תיש וכנו
 מי אמר ותניא איתו ואית בנו גורג בנקבות
 ואינו ניהג בזכרים * ומסין אצרי במערכא
 מ' שמים רכבי יוסי בר אבין הדיא אמרה חנניה
 הדיא ראמר חוששין לזרע האבונהג בין בזכרים
 בין בנקבות אלמא תנו סתמא כחנניה * ורזו
 דהא אוקמינן לחנניה רכבי יונתן דלא מצריך
 קרא לחלק ואיתר ליה אותן למרדש שיהיא
 נהא נם בזכרים * ובפרק השואל אמרינן
 דפליגי אבין ורכא אבין סבר ליה רכבי אישית
 ומתריך לקריא רכבי אישיה ורכא סבר ליה כר'
 יונתן ומתריך לקריא רכבי יונתן וקמיא לן
 הלכה כדכא יכיון דרכא סבר לה רכבי יונתן אם
 כן האי אותו לא איצטייד לחלק ולא אתא אלא
 למימרא גנוהג בזכרים ורכי אבא נמי דאמר עיין
 בהני דרמיין להררי ועייל נהי דלא סבר ליה
 כשמואל הפסק הלכה כחנניה דאמר חוששין
 לזרע האב וכר' מיני פדירות אחתהן ומתיר
 הגולדים מן הסוס עם הגולדים מן החמור אבל
 מיהו לא מצאנו שיאמר אין חוששין לזרע האב
 כלל ויתיר פרד עם מינא דאימיה דהא אפילו
 רבני יהודה דאסר הגולדין מן הסוס עם הגולדים
 מן החמור אסיקנא דרבני יהודה מספקא ליה
 ואסר פרד עם אמר כראמרינן תא שמע דאמר
 רב הונא כריה רכבי יהושע הכל מודים כפרד עם
 אמר שאסור מאן הכל מודים רכבי יהודה אלמא
 מספקא ליה שמע מינה * ורבנן אבא גמיי יש
 לומר דרכבי יהודה סבירא ליה וימושם הכי אסר
 הני דלא דמיין להררי דמספקא ליה ואסר נמי
 פרד עם אמר ולא פשו' ליה דאין חוששין לזרע

האב שיתיר פדה עם מינא דאימיה * ובשילהי
 מסכת כתובות אמרינן יצחק שמעון ואושעיא
 אמרו הלכה כר' יהודה כפרות רתניא ר' יהודה
 אומר פדה שתבעה אין מרכינן עליה לא סופ
 ולא חמור אלא מינה * יצחק אמר רב נחמן
 זה יצחק נפחא שמעון זה ר' שמעון בן פוי *
 ואמרו לה זה ריש לקיש אושעיא זה ר' אושעיא
 רכבי אלמא הני פסקי הלכה כר' יהודה דמספק'
 ליה ואסר פרד עם מינא דאימיה וכהלכתין נמי
 מוקמינן דבין לרבנן בין לר' אליעזר מספקא
 להיא חוששין לזרע האב אי לא וכיון דמספקא
 להו ליכא למישרי אותו ואת בני בזכר' דילמא
 חוששין לזרע האב והכא לחומרה והכא לחומרא
 נבי אותו ואת בנו דילמא חוששין וגוהג בזכרים
 ולנכי כלאים דילמא אין חוששין והגולדים מן
 הסוס עם הגולדים מן החמור אסורין זה עם זה
 והלכך מכל דברו האמוראין אין להתייר אב
 וכנו דאפילו מאן דלא סבר כחנניה נהי דלא
 סבר כחנניה להתייר הגולדים מן הסוס עם
 הגולדים מן החמור דכסבר שמואל אבל להתייר
 בזכרים ליכא מאן דשרי דלא מספקא
 ליה *

ב גרסינן בפרק השותפין דף ל"ד ע"א תנן
 לפיכך אם נפל הכותל המקום והאבנים
 של שניהם פשיטא לא צריכא דגל
 לרשותא דחד מניהו אי נמי דסנינהו
 חד לרשותיה מהו דתימא נהוי איך המוציא
 מחבירו עליו להביא הראיה קמ"ל * אמר
 רבינו יצחק מפאס וצוק' ל' שמעון מהא דמלת'
 דידעא לתרי שותפי אע"ג דאיתיה רשותא
 כרשותא דחד מניהו לא נפקא מתוקה דאיך
 מאי טעמא דשותפין לא קפדי אהרד' וכך תלה
 הטעם נסרבי נויסא בן מגש דשותפין כי דאי
 גוונא לא קפדי אהררי כדגרסינן בפרק הבית
 והעליה * אי בעית אימא שותפין בכי דאי
 גוונא לא קפדי אהרדי * ונראה לי דאין צורך
 כאן לזה הטעם כלל ואינו דומה דין זה לדין
 הבית והעליה שפלו דרתם לא טענו על גוף
 האבנים לומר שלי הם הכל לא הם טוענין על
 השכר ואמר לו אמת שהאבנים היו שלי ושלך
 בשותפות

ספר המכריע יוד

כיון שלא מרע לחוקה דין נאמן ע"י מנו
 וכן נמי באבננס דבית ועליה דוקא היכא דאיכא
 סדרי לא מהני בחוקה משום דשותפי ניהו
 אכל אי איכא סדרי נאמן במנו * וכן דין
 האומנין ודברים העשויין להשאיל ולהשבי דאין
 חוקה מועלת בהן היכא דיש עדים שהאדהו
 תחת ידו אכל בלא עדים נאמן במנו *

כא גרסינן בריש פרק המוכר ארת
 הספיגה דף ע"ו ע"א אמר אמימר
 הילכתא אותיות נקנות במסירה
 כך ראה לי הגימטא כדגרי רבינו
 שמואל צוקל דכשלא אית אמת נקנת אמת
 למפסק הלכה כר' אע"פ שהוא יחיד אלא
 אמת אין נקנות כרבנו מאי איצטרך ליה
 למיפסק הלכה בחכמים פשי ודאי דחיד ודברים
 הלכה כרבים ולשתיק ולא ליפסק מידי וממילא
 ידענא ליה אלא ודאי לא אצטרך למפסק אלא
 כר' ומסתיעא האי סברא ממאי דאמר' בשלהי
 מסכתין בהלכה שנים שהיו בעיר שם אחד יוסף
 בן שמעון ושם אחר יוסף בן שמעון אינו יכולין
 להוציא שטר חוב זה על זה כך אין מוציאין על
 אחרים דמאי קא מפלגי באותיות נקנות במקור
 קא מפלגי רנא דמתני' סבר אותיות נקנות
 במסירה ותנא דברייתא סבר אין אותיות נקנות
 במסירה * וזאי בעית אימא דכולי עלמא
 אותיות נקנות במסירה ותכא כ צריך לראיה קא
 מפלגי דאימרו אותיות נקנות במסירה אכיו
 אמר צריך להביא ראיה ורבא אמר אין צריך
 להביא ראיה * והגה מוכח משם דסתם מתני'
 סבר דאותיות נקנות במסירה ותו דמסקינן הכולי
 עלמא אותיות נקנות במסירה ותו דאכיו ורבא
 תרווייהו סבידא לתו דאותיות נקנות במסירה ולא
 פליגי אלא אם צריך להביא ראיה שכרי לקנות
 מסרו לו או שמא הפקידו כירו דאכיו מצריך ליה
 ראיה דלא גבי ביה ער דמייטי סדרי שהקנהו
 לו ורבא סבר כיון דנפיק שטרא מתותי ידיה
 מהימן אכל תרווייהו מודו דהיכא דמסרו לו על
 דעת לקנותו דקני ליה במסירה בלחוד ולא בעו
 כתיבה ומסירה * וראית מי שדההו דאיה
 ואמר דאכיו ורבא לא דכרו אלא אליכא דמאן

בשותפות אכל שלך נשכרו ושלי הם השלמות
 וכיון שהוא מוחק בהן והשכר אינו ידוע כאלו
 אכנים היה דין שנאמר המוציא מחברו עליו
 להביא הראייה וזה שהחזיק זכה אי לאו דאמרין
 שותפין לא קפדי אהדרי והני שותפי ניהו דקא
 מודה ליה דהאיכותלא דתרווייהו הוה אכל הכא
 דטעין כבי כל הכותל שלי היה אע"פ שמוחק
 בו אינו נאמן מפני שהדבר ידוע לכל כי הכותל
 היה בחוקת שניהם וכל דבר שהוא ידוע שהוא
 בחוקת שניהם אינו נאמן היום ומחר אחד מהם
 לומר כי שלי הוא הכל אע"פ שקדם והול' יבו
 כרשותו ואין צורך לתלות הטעם משום שותפי
 דהא כבר ליה השתא שותפותיה ולא דמי לבית
 ועלייה דמורי ליה בשותפותיה אלא הטעם הוא
 מפני שהדבר ידוע וזכית ועלייה שנפלו שאין
 הדבר ידוע צריך לזה הטעם בשותפין לא קפדי
 אהדרי * וכתב רבינו יוסף צוקל ורוקא
 היכא דאיכא סדרי דהיא שעתא דארו לבי
 דינא חזינו להנהרו אכנים ואשתמודענהו
 דאכנים דהוא כותל ניהו דכיון דשותפין לא
 מחזקי אדריי משכב האיד דלא זכין אי נמי
 דשותפי ניהו בנזויהו ושקיל ליה למאנתיה
 מינייהו אכל אי ליכא סדרי דמסדר' בבתי קא
 על גב דקא מודה דכרשותיה ניהו בית דהאי קא
 טעון ואמר דידי ניהו ולית לך בהו ולא מידי
 אי נמי זכנתה למאנתך מינך אמרינן ככי דהאי
 מילתא מנו דאי בעי אמר לא היו דברים מעולם
 אי נמי לימא ליה אהדרתיהו ניהלך ומהימן כי
 אמר נמי דידי ניהו אי נמי זכנתהו מינך
 מהימן ובשבעה * ולפי סגרתו שסבר כי
 הטעם הוא משום דשותפי ניהו בראי דין *
 הוא לשתי המשנות אכל כיון שגארת הטעם
 הוא משום דאנן מוחזקין בי הכותל היה לשניהן
 ולא איתא חוקה דידיה דתפיש ומרע לחוקה
 דיון אפילו אי ליכא סדרי דאיכא מנו ולא פשי'
 לן האתי מנו ומרע לחוקה דיון והאי מילתא
 בעו לקמן תוכנו לאחר זמנו ואמר לו פרעתין
 בתוך זמנו מהו ודין זה דומה לאיתו הילכך אי
 שעינ דידי הוא לא פשיטא לן דמהע לחוקה על
 ידי מנו אכל ודאי היכא דטעין זכנתיהו מינך

סדר המכריע

דאמך איתיות נקנות במסירה ולא דאיתיהו סבירא להו כותי ולעולם הלנתא כאמימר דאמך אין איתיות נקנות במסירה וואינו נראה לך כלל דאי לא סבירא ליהו הכי דאיתיות נקנות במסירה אמאי פליגי אם צריך להביא ראיה ואם לאו כיון דלא סבירא להו הכי מאי איצטר' להו לאפלוגי ביה אלא ודאי הכי סבירא ליהו דאיתיות נקנות במסירה ותו דאמרינן ביבמות בפרק האשה שהלכה היא ובעלה יצחק ריש גלותא בר אחתית דרב ביבי רוחה קא אזיל מקורטא לאספמיא ושכיב מי היישין לרתי יצחק לתרי יוסף בן שמעון או לא אבי אמר היישין רבא אמר לא היישין אמר אבי מנא אמינא ליה דהוה נטא דאשרכת בנהררעא וכתוב ביה הכי בעד קלנייא מרוא אנא אנדרוביליא פטריה ותרובית פלוניתא איתנתי ושלחה אבהו דשמואל מקמי דר' יהודה גיטאה ושלח ליה תיבדק נהררעא כולה ורבא אם איתא תיבדק לכי העולם כולו מיבעי ליה אלא משום כבודו דאבהו דשמואל הוא דשלחו הכי אמר רבא מנא אמינא לה דהנהו שטרי דנפקי במחוא וכתב בתו הכי בר נאנא נאנא בר הכי ומגבי בהו רבה בר אבהו זוי ודאי הכי בר נאנא ונאנא בר הכי שכתי טובא ואבינ' למאי ניהוש לה או לנפילה מיוהר זהירי בה אי לפקדון כיון רשמיה כשמיה לא מפקיד ליה גביה מאי אמרת דילמא מסר ליה אותו נקנות במסירה אלמא אשכחן בפירוש דסבר אבי דאיתיות נקנות במסירה אם כן מאי רתנן בפרק גט פשוט איתיות נקנות במסירה סברת נפשייהו היא וראיתי מי שדחה סברא זו ואמר אדרבא מהכא מוכח דהתי' דגט פשוט לא סברא דנפשייהו היא אלא אליבא דמאן דאמר איתיות נקנות במסירה פליגי דאי מלקא דעתך דסבירא להו לרבא דאיתיות נקנות במסירה הכי מיייתי ראיה רבא למילתיה מהנהו שטרי ודאי כיון דאיתיות נקנות במסירה ליכא למיחש לכנידי כדדתי ליה אביי אלא ודאי מרמייתי ראיה רבא למילתיה שלם דסבירא ליה לרבא דאין איתיות נקנות במסירה ופליגי בהא רבא עם אביי דאביי

סבירא ליה נקנות ורבא סבירא ליה דאין נקנות וההיא דגט פשוט לא גז' לבייהו דנפשייהו איתמר וזו הדחיה אנה כלום דאם איתא דסבר רבא דאין איתיות נקנות במסירה דכי מיייתי ראיה מהנהו שטרי ומגבי בהו רבה בר אבהו זוי וסבירא ליה לרבא הכי והא כגט פשוט פרכינן מתני' דדייקנן מינה הא הן על אחרים מוציאין אמתניתא דהתי' אין מוציאין שטר חוב על אחרים ופרקינן דתנא דמתני' סבר איתיות נקנות במסירה ומשום הכי מוציאין הן על אחרים ותנא דברייתא סבר אנן נקנות ומשום הכי אין מוציאין אס' כן רבה בר אבהו ומגבי בהו בעל כורחין אית לן למימר דסבירא ליה דאיתיות נקנות במסירה ורבא נמי דמסרייע מינה הכי סבירא ליה אלא הכי מפתייע מינה אם איתא דהיישין לתרי יוסף בן שמעון אפילו היכא דלא איתחזוק הכא דאיתחזוק מירא אף על פי ראיות נקנות במסירה ניהוש לנפילה ולפקדון דילמא הימניהו או דילמא כנגיבה אתא ליה הכי אם היכא דכלול האי לא היישין לתרי יוסף בן שמעון נמי היכא דלא איתחזוק ליה היישין ואביי מהדר ליה לנפילה דלא היישין דמיוהר זהירי ביה לפקדון נמי לא היישין דכיון דשמיה כשמיה לא מפקיד גביה ולגביה ליכא למיחש למסירה נמי הא אמרינן דאיתיות נקנות במסירה אבל לעולם לתרי יוסף בן שמעון אית למיחש אע"ג דלא איתחזוק ולעולם זו השטרה נמי מוכח כאביי ורבא וגם רבה בר אבהו ומגבי בהו ורבא דמפתייע מינה סבירא להו דאיתיות נקנות במסירה ולקמן בפרק מי שמת בהלכה שייך קרקע כל שהוא אמרינן איתיה דרב עמרם חסידא דהוה ליה מלוגא דשטרי כי קא שכבה אמרה ליהו לעמר ברי אתו אחוה לקמיה דרב נחמן אמרו ליה זהירי לא משך אמר ליהו דברי שכיב מרע כתיבין וכמסורין דמו משמע מהכא דאי משך הוה ניהא ליהו דליקניה אלמא איתיות נקנות במסירה דאין בעינן כתיב' ומסירה הוה להו למימר ליה ודאי לא משך ולא כתבה לו אלא מדקא אמרי והא לא משך שמע מינה כמשיכה בלחוד הוה קני' ויש מי שמקשיב

על זו הסברה ממאי דאמרינן בפסוק הכותב כהלכת מי שמתהוה איתתא דאפקיה גבה מלוגא דשטריאמו יורשין וקא תבעו להו מינה אמרה להו מחיים תפיסא לרא אתאי לקמי' רב נחמן אמר לה אית לך סהדי דתבוע מינך כחיים ולא הכתינהו נהיליהו אמרה ליה לא אמר לה אס כן הויה לה תפיסה דלאחר מיתה ורפוסת דלאחר מיתה ולא כלום היא ולעיל מאירך עובדא אמרינן ההיא בקרא דיתמי דתפשו תורא מיניה בעל חוב מחיים תפושא ליה ובקרא אמר לאחר מיתה תפיש ליה אתו לקמיה דרב נחמן אמר ליה אית לך סהדי דלאחר מיתה תפסיה אמר ליה לא אמר ליה מגו דיכול למימ' ליה לקוח הוא בהדיה יכול נמי למימר מחיים תפיסנא ליה ומאי שנא גבי מלוגא דשטרי הלא אמרינן מגו כראמרינן גבי בקרא אלא לאו שמע מינה דאין אותיות נקנות במסירה ואין זו הוכחה של כלום דהכי משמע לישנא עהרברב ידוע כערים שהיו פקדון אצל רב מחיו ומשום הכי דאפקיה גבה דמשמע שידוע דהפך שכן היה ולא אמרה ההיא איתתא דהת נקטא מלוגא דשטרי והיא היתה שועב דמחוי' תפיסנא להו כחובי כיון שהיו פדיו ואמר לה רב נחמן ההיא תפיסה לא מהניא כיון דכתורת פקדון היו כידוי' דכל היכא דקיימי ברשותא דמריהו קיימי עד דאית לה סהדי דתבעינהו מינך מחיי' ולא יכת להו ומגו לא מהניא למימר לקוחין הן כידוי דהא איכא סהדי דכתורת פקדון באו עליה והשתא דכברים העשוין להשא' ולהשכי' שאין עדים היוצא באו לירו אמרינן דלא מהימן לומר לקוחין הן כידוי דאמרינן מסתמא ודאי בתורת שאלה ושכירות באו לידו הכא דאיכא סהדי דכתורת פקדון באו לידו לא כל' שכן דלא מהימן לומר לקוחין הן כידוי אבל לעולם אס לא היה ידוע בעדים שבפקדון באו לידה הכי נמי דהת מהימנא על ידי מגו עור ראיתי שמקשים ממאי דאמרינן כפרך האי מש מקדש כהילכתא התקדשי לי בתמרה זו נימא כרנאי התקדשי לי כשטר חוב או שהיה לו מלוה ביד אחרים והרשה עליהן רבי מאיר אומר מקודשת

וחכמים אומרים אינה מקודשת האי שטר חוב דייכי דמי אילמא שטר חוב דאחרים היינו מלוה ביד אחרים אלא לאו שטר חוב דידה ובמקדש כמלוה פליגי כמלוה בשטר כמאי פליגי בפלגתא דרבי ורבנן קא מפלגי דהניא אותיות נקנות במסירה דברי ר' והכמי' אומרים בין שכתב ולא מסר בין שמסר ולא כתב ללא קנה ער שיכתוב וימסור מר אית ליה דרבי ומר לית ליה דרבי ואי בעית אימא דכולי עלמא לית להו דרבי וזכא דכרס פפא לקמי' פליגי וכי מדקאמר דכולי עלמא לית להו דר' שמע מי לית הילכתא כותיה • וקלא קשיא ולא מידי שכן דרך התלמוד לדחות ולהעמיד הלוקחם ככל ענין שהויה מוצא דלא יתיא דפליגי במקדש כמלוה וליכא למילף מהנך דהיהא מירי ותו אפילו אי אמרינן דרבי מאיר לא סבירא ליה כרבי מה ככך אטו מי לא ירעינן דרבי בלחוד הוה אמר דאותיות נקנות במסירה וחכמי פליגי ואמרי דאין אותיות נקנות במסירה ורבי מאיר בכלל חכמים הוה ואפילו הכי פסיק אמיר הילכתא כרבי • עוד ראיתי שמסתיעים ממאי דאמרינן בסוף דיני ממונות כמרה ההיא איתתא דנפק שטרא מתותי ידה אמר ידענא ביה דרמיעא דהוא הימנה רב נחמן אמר ליה רבא כמאן כרבי דאמר אותיות נקנות במסירה • ופירוש ומגו דאי בעיא אמרה דידי הוא ודורת מהימנא השתא נמי דאמרה פריעא הוא מהימנ' לא שאני הכא דאי בעיית קליתיה • ומדקדקים מדקאמר כמאן נראה מכלל רלא סבירא ליה כותיה ואין זה סוע של כלום שהרי כבר הוכחתי דרבא סבירא ליה דאותיות נקנות במסירה אלא שרצה לחוקק את רב נחמן מאי זה טעם הויה מאמין אותה אם הוא משום דסבר לה כר' ואהדר ליה רב נחמן דאינו צריך לכך דאפילו לרבנן נמי מהימנא משום דאי בעיית קליתיה • ובעל הלכות גדולות כתב אמר אמיר הילכתא אין אותיות נקנות כהל' פי' למימרא דסבר דבמסירה נקנות ומשום הכי כרוב כהל' פי' ולקמיה בתכ והילכתא אותיות נקנות במסירה דרבי דהוה ליה בלחבריה שטרא בטרנות ומסירה

ספר המכריע

ומסירה ניהליה בפני עדים קנייה ואע"ג דלא
 קנו מיניה דקיימא לן הלכה כרבי אע"ג בניטון
 דאמר עירי מסירה כרתי והספק שלו גראה
 לי נכון אבל מה שסמתייע מרבי אלעזר אינו
 גראה לי דלא שייבא פלוגתייהו הכא דגם רבי
 מאיר מוה"בזה מידי הדורה אבל מטלטלי
 דעלמא דכיון דמסרינהו בידיה קונה ומיה
 אנו צריכין לעידי חתימה * גם כהולכות
 קצובות של גאונים ראיתי ולא כתבו דברי
 אמיר' בזה הפרק כלל למימרא דאינהו גרסי
 אין אותיות נקנות ומשום דלא סכירא להו
 כותבין לא כתבי ליה כלל * אבפרק מי שמת
 כתבו כל אותה השטה של אותיות נקנה במסירה
 ואביי ורבא דאמרי אותיות נקנות במסירה
 פלוגתייהו דפליגי בלכר למימרא דסכירא להו
 דהכי הלכתא ולהורות הלכה למעשה כתבו
 הכי ולא כתבו לדאמר כלל * אבל רבינו
 דאיי גאון וצוק"ל כתב כשער י"ג של מקח
 ומכר שחיבר מי שיש לו שטרי חוב על חברו
 ומכרו לאדם אחר אפילו אם כתב לו שטר מכר
 על אותו שטר חוב למקנה עד שיתן לו ארת
 השטר בדברי רבותינן אותיות נקנות במסירה
 דברי רבי וחכמים אומרים בין שכתב ולא מסר
 בין שמסר ולא כתב לא קנה עד שימסר ויכתוב
 ונאמר הלכה כחכמים ועל זה אמרו הביי"ט לה
 כרבי אלעזר דאמר עירי מסירה כרתי * ור'
 אלעזר עצמו ג"א נתקיימו דבריו ג"א כניטון
 אבל בשאר שטרות אין הלכה כרבי אלעזר *
 וזה פירשו רבותינו הראשונים אמר אמיר' אין
 אותיות נקנות במסירה * אמר ליה רב אשי
 לאמיר' גמרא או סכרא אמר ליה גמרא ר' רב
 אשי אמר אפילו תימא סכרא הא אותיות מילי
 נינהו זמילי במילי לא קנו * ואם יראה לך
 כתלמוד שאותיות נקנות במסירה ג"ל תסמוך
 בהם שכבר נחתכה ההלכה כרבי אמיר' ורב
 אשי ושאר הראיות כולן בטלות הן ונתכריז שאין
 אותיות נקנות במסירה בלכר ולא צריך לכתוב
 לו גם את השטר עד כאן דבריו * והפסק שלו
 אינו גראה לי מפני הראיות שכתתי * גם
 מה שכתב דרבי מכר לה כרבי אלעזר דאמר עירי

מסירה כרתי * וגם כתב שרבי אלעזר ג"א
 נתקיימו דבריו אלא בניטון אבל לא בשאר
 שטרות אינו גראה לי כלל שאינה דומה חלוקת
 רבי ורבנן להכי אלעזר ורבי מאיר דר' אמר אפי'
 לרבי מאיר דהכא מה אנו צריכין לעידי חתימה
 שטר חוב חתום מוסר לו ומקנהו לו וזה קנאו
 במסירה דכיון כל המטלטלין ואע"פ שאין גופו
 ממון סכירא ליה לר' דנקנה במסירה כשאר
 מטלטלין ובה הרב ר' הוא עיקר דל וקטם ורבנן
 סברי כיון שאין גופו ממון אינו נקנה במסירה
 בלכר עד שיכתוב לו שטר אחר * ואפילו לר'
 אלעזר דאמר עירי מסירה כרתי דעד כאן לא
 אמר ר' אלעזר אלא בשטר העשוי לקנייה כגון
 גט ושטר קרושין ושטר קרקע שרצה לקנות
 לו בשטר אי נמי בשלה ממנו וכתב לו שטר
 שאותו השטר קונה לו קרקעו של ליה לשעבוד
 גבהוהו ודאי קאמר אע"פ שאין עליו עדים אלא
 שמסרו לו בפני עדים קנה אבל דאי שטר חוב
 דזבין לחכריה אינו עשוי אלא לדאייה שכוזבין
 שאינו מוסר לו המנה שהיה כתוב בו אלא גוף
 השטר אינו נקנה במסירה עד שיעשה לו שטר
 אחר עליו ואתו השטר ודאי שכותב לו עליו
 כההוא שייבא פלוגתייהו כרבי אלעזר ורבי מאיר
 למה אמר שלא נתקיימו דברי רבי אלעזר אלא
 בניטון ולא בשטרות וזה הוא פלוגתא דרב
 דשמואל בפרק המגדל דאמרין התם אמר רב
 יהודה אמר רב הלכה כרבי אלעזר בניטון כי
 אמרתה קמיה דשמואל אמר אפילו בשטר ורב
 סבר בשטרות לא וזה קא הניי וזנבה מנכסי
 משועבדין רבי אלעזר ררתי קאמר ורב סבר
 ליה כוותיה בהרא ופליגי עליה בהרא * וזכרון
 דשאר שטרות הוא פלוגתא דרב דשמואל קיימא
 לן הלכתא כשמואל בדניי * ורבינו חננאל
 וצוק"ל כתב כיון דפסק אמיר' דהוא בתרא הכי
 שמעינן מיניה דהלכתא כחכמים דפליגי עליה
 דרבי ואמרינו וכתב וז"ל מסר בין מסר וז"ל
 כתב לא קנה עד שיכתוב וימסר ז"ל הלכתא
 כדכו כך קבלנו מרבתינו ועיינא בה טובא ולא
 איפשוט לן הבעיות דאשכחינן טובא שמעתתא
 דסלקן דאותיות נקנות במסירה ולולי הקבלה

ספר המצוות יב

לפי עניינתו הכי הוינו פסקי שכך דעתנו נוטה
מזהו לא סמכינן אלא אקבלה דבידן וכך
פסקו גם רבינו יצחק מפאס זצוק"ל ורב יוסף
כך מנש דאין אותיות נקנות במסירה כחכמים
וכך כתב גם רבינו שמואל בן רפני בספר המתנה
שחיבר ואינו נראה להורות ולעשות מעשה
כי אם כאשר כתבת וכן סביר בעל הלכו'
גדולות והגאונים הקדמונים ואחרי כן נתחדשה
לאחרונים סברה זו ואין לסמוך אלא על הספר
כאשר מוכיחות השיטות:

כב

נרסינן כפרק כירה דל"ז ע"ב תנן
כירה שהסיקוה בקש או כנכבא
נותנין עליה תבשיל כגפרת או
כעצים לא יתן עד שיגרוף או עד
שיתן את האפר ואמרינן כגמרא איבעי להו
האי לא יתן לא יחזיר הוא אבל לשהות משהו
ואע"פ שאינה גרופה וקטומה וכו' וכתב
הבינו יצחק זצוק"ל ושקלינן וטרינן ואסיקנא
האי לא יתן לא ישקא הוא דפילו לשהות אי
גרופה וקטומה אין ואין לא לכל שכן להחוי'
ומנא לו דהכין מסקנא דהא בתר דשקלי' וטרינן
איבעיא לן מהו לסמוך לה תוכה ונכה היא
דאסור אבל לסמוך שפיר דמי או דילמא לא
שנא מדאמרינן תוכה ונכה הוא דאסור
שמע מינה דאסור לשהות על גבי כירה שאינה
גרופה וקטומה ונחלי' שעממו או שנתנו עליהם
נעדרת של פשתן דקה הרי היא כקטומה דאמא
הכי היא הלכתא ורבי הושעיא נמי הכי סבירא
ליה ועיר הא אמרינן לקמן בענין לתנור
שהסיקוה בקש וכנכבא וכו' סבר רב יוסף
למימר תוכו ותוכו ממש על גביו על גביו ממש
אבל לסמוך שפיר דמי איתביה אבוי כופת
שהסיקוה בקש או כנכבא הרי הוא ככריים
כגפת או כעצים הרי הוא כתנור הרי הוא
כתנור דאסור דאי בכירה שרי כמא' עסקינן
אילימא על גביו ובמא' אילימא כשאינה גרופה
וקטומה על גבה מן שרי דאלמא הכין היא
הילכתא דכירה כי ליתא גרופה וקטומה על נכה
אסור והאי דאמר רב ששת אמר רבי יוחנן
דמתניתין להחזיר תנן אבל לשהו' משהו' אע"פ

שאינה גרופה וקטומה לית הילכתא היא ולא
גמרינן מינה דעל מסקנא דגמרא סמכי' ומדחי'
מסקנא דגמרא וסניא דשמעתא דאסור לשהות
על גבי כירה שאינה גרופה וקטומה ממילא
שמעינן דמימרא דרב ששת וסויעתא דרבא וכל
מאי דמי להו דחיותי ניהו הילכך כירה שאינה
גרופה וקטומה אסור לשהות עליה חמין שלא
הוחמו כל צרכן ותבשיל שלא כושל כל צרכן
אבל דבר שבשול כל צרכן וחמין שוחמו כל
צרכן משהו' אע"פ שאינה גרופה וקטומה ודוק'
שהוא מצטמק ורע לו כגון לפירא דייסא ותמרי'
וכיוצא בהן אבל דבר שמצטמק ויפה לו כגון
פולין כרוב ובשר טרוף אסור וכך כתב גם
בעל הלכות גדולות קררה דמטא כישולא
מבעוד יום אם מצטמק ויפה לו אסור להשהות'
על גבי כירה בשבת דכין דקא בעי למיכל מינה
בין השמשות מסרהיב ומפיש לה גורא וכתב
דקדוש יומא מישתלי ואתי לחתויי כנחלים ואם
מצטמק ורע לו מותר להשהותו על גבי כירה
שאינה גרופה וקטומה דמסקינן שמעיה וזמר
רב נחמן מצטמק ויפה לו אסור מצטמק ורע לו
מותר וזה הפסק אינו נראה לוי דמכמה
אנפי מוכח דמותך להשהו' על גבי כירה שאינה
גרופה וקטומה אם התבשיל כמאכל כן דרוסאי
וכל שכן אם כושל כל צרכו ומצטמק ויפה לו
מפלוגתא דתנאי ומפלוגתא דאמוראי ומסונייא
דשמעתא מפלוגתא דתנאי כיצד דהא חזינן
דסתמא דמתניתין תנן בפירקא קמא אין צולין
כשר בצל וביצה לא כדו שיצלו מבעוד יום בני
נותנין פת לתנור עם חשיכה ולא חררה על גבי
גחלים אלא כדו שיקרמו פניה דאלמא מבי
קרמו פניה שפיר דמי וזהו כמאכל כן דרוסאי
ופשטה דמתניתין נמי לא יתן לא יחזיר משמע
אבל לשהות משהו' כי היכי דלא תיפלוג סתמא
אסתמא ואע"פ רבין יהודה ורבין מאיר פליגי
על מתניתין כוון דסתם לן תנא כרבי נחמיה
הלכה כותיה דהא קיימא לן הלכה כסתם מתני'
וסתם דמתניתין ומחלוף דבר ייתא הלכה כסתם
מתניתין ומפלוגתא דאמוראי אלא דהא
קיימא לן כל היכא דפליגי רבי יוחנן ורב ושמואל
הלכה

ספר המכריע

הלכה כרבי יוחנן • ורב ושמואל דאמרי תרווייהו מצטמק ויפה לו אסור אבל רבי יוחנן שרי כל שהוא כמאכל בן דרוסאי • ותו ה"ג איכא רב אשי דהוא כתרנא רבתיה דשרי טפי מיניה אפילו כבשיל ולא כשיל כדכתיבית בפ"ק ומסוגייה דשמערתא גמי דהכי אמרן בפרקא קמא הילכך האי קידרא היא שפיר דמי בשיל ולא בשול אסור וכבר פרישנא דכשיל ולא בשיל הוא דלא מטא למאכל בן דרוסאי ואיכא לדיוקי מינה דוקא בשיל ולא כשיל אסור וכמה הויא בגמרא דגמרינן שמא יחרזה אבל כשיל כמאכל בן דרוסאי מותר • ומאי דאיסתייע רבינו יצחק מבעייה דמה הוא לסמוך ואמר דמהכא משמע דמסקנא דהילכתא אולא לשהות על גבי כירה שאינה גרופה וקטומה אסור נראה לי דלא סייענא היא דהיא כעייא אתיא בין ליה נרמיה ל סמוך כשבת קא מבעייה ליה • ואפילו אי לא הוה אתיא אלא אליבא דרבי יהודה לאו ולמימרא דרבי סבירא ליה לתלמודא אלא בעי אליבא דרבי יהודה אם אסור הצדין כמו על גבה אם לאו ומשום הא לא מידחייא מתניתין דשרי כמאכל בן דרוסאי • ומה דאיסתייע גמי ממילתיה דרב יוסף דסבר למי' תוכן תוכן ממש וכו' • נראה לי דלא סייענא ה"ג דמצין לפרושי מתניתין כולה להחזיר ואחזרה הוא דאמר רב יוסף אבל לסמוך שפיר דמי דיוקא על גבה אסור להחזיר אבל לסמוך בטענה כשבת מותר וכי אמרינן בכירה לא כירה שאינה גרופה וקטומה על גבה מי שרי ברזיה רוחא דאמרינן דהא כתרנא מפרשינן מתניתין וכל לא יתן לא יחזיר הוא • וכך כתב רבינו ברוך זצוק"ל מחלק דמותר לשהות על גבי כירה שאינה גרופה וקטומה תכשיל שהוא כמאכל בן דרוסאי וכך כתב גם המורה ואנן דמשהינן קדירה על גבי כירה שאינה גרופה אדחנניה סמכינן הואיל ותנן פתם מתניתין כותי' כדאמרן דא קרמו שפיר דמי ואע"ג דלא כשיל כל צרכו ואמר רב שרש משמיה דרבי יוחנן כוודירה דמתני' בפרקי' משום חזרה הוא דבעי גרופה אבל לשהות לא • וגם רבינו יצחק מפאס כתב

בג

כתב בפרקא קמא דהלכתא כרבי יוחנן דאסור ברהא ולא שריק ודוקא ברהא ולא שריק אבל ברהא ושריק אי נמי דנדייא בין שריק בין לא שריק ואע"ג דהוא כשיל ולא כשיל וכל שכן כמאכל בן דרוסאי שרי ורהבא כתב דאסור אפילו כמאכל בן דרוסאי קשיא דידיה גרופה הילכך מה שכתבתי כ"ל עיקר • גרסינן בפרק כלל גדול דף ל"ג ע"ב תורה ודבור אלא אמר רב יוסף בורר ואוכל וכי' מאד נדחקי לעמ' על ריני הכריהומה שבידי לפרש אפרש • בורר ואוכל כיד בורר ומניה כיד פירוש האי מניה ולאחר הוא כדי לאכול באותה סעודה דומיא דלאכ ל' ואע"פ שלא לתר הוא עושה דוקא כיד הוא מותר דהוא שיטיגמור אבל בקנן ובתמחוי דהוא שני קצת פטור אבל אסור ובגפה ובכברה דהוא מלאכ' נמורה חייב חטאת דאע"ג דלאכול מיד קא עביד הוה ליה כאופה ומכשיל מיד דחייב חטאת כראקשינן לעולא • מתקיף לה רב המנונא מידי קנן ותמחוי וכברה ונפה קתני וכו' • פירוש לא סבר רב המנונ' את דרבי רב יוסף לומר שאין הלכה כמותו • דוראי כן הלכה לא מיהו פירוש כרבי הברייתא אינו מיוש יפה דלא חזי קנן ותמח' נפה וכברה אלא אמר רב המנונא בורר ואוכל אוכל מתוך פסולת בורר ומניה אוכל מתוך פסולת אבל פסולת מתוך אוכל לא יברר ואם כירר חייב חטאת • נראה לי דרב המנונא בגפה ובכברה קאמר ומשום חייב חטאת כפסולת מתוך אוכל ואע"ג דהוא בורר לאכול וגם רב יוסף שחייב בגפה ובכברה כפסולת מתוך אוכל חייב דאלו אוכל מתוך פסולת שני הוי ולא חייב על יד חטאת לעולם כדתנן בפרקא קמא דכיצה הבורר קטנית כ"ט בית שמאי אומרים בורר אוכל אוכל וכו' דאלמא אוכל מתוך פסולת הוי שינוי ורב המנונא ורב יוסף לא פליגי אלא שסבר רב המנונא שרב יוסף לא יישב הברייתא יפה ובא הוא וישבה • מתקיף לה אביי מידי אוכל מתוך פסולת ופסולת מתוך אוכל קתני פירוש גם אביי סותר תיודצו של רב המנונא שגם הוא לא

ספר הנביע

יג

ולאכל שרי כיון דכיר קעביד ומסקנ' דשמעתא
 פלקא דבי כל זמן שהוא בורד ואוכל או בורד
 ומניח לאותה דסעודה שהוא יושב בה אם בורד
 ביד מותר לכתחילה ואפילו פסולת מתוך אוכל
 אבל בקנון ובתמחוי פטו' אבל אסו' וכפ' ובכבר'
 חייב תטאת ואע"ג דלאוכל הוא בירד ואם בורד
 ומניח לכו ביום אפי' בירד חייב הטא' ודוק' פסולת
 מתו' אוכל' אבל אוכל מתו' פסול' כיון דשינוי קעביד
 פטו' אבל אסו' ת' הריהו לפניו מיני אוכל' וביורד
 ואכל ובורד והניח דב' אשוי מתני' חייב ור' ירמיה
 מרפתי מתני' פטו' ולר' אשי' דתני' חייב והא תני'
 פטו' ל"ק כאן כנפה וכבר' כאן בקנון ובתמחוי
 פ"כ"ו הוא בפסול' מתו' אבל אוכל' מתו' פסול' כרי
 שינוי הוא ולא מחייב עליה כדבר המנוג' וכתנן
 בפרקא קמא דביצרה' וראי' כתוב משם
 רבינו חננאל צוק' ל' שמעינן מתבה זאבי' ורב
 אשי' כי בורד זאוכל בירד בורד ומניח ביד שפיר
 דמי ודוקא אוכל מתוך פסולת אבל פסולת מתוך
 אוכל לא ואוכל מתוך פסולת דשרי לברו' ולאכול
 או לברור ולהניח ברי לאוכלן לאלתר אבל לברור
 ולהניח שלא לאלתר לא' וזה שאמחנו שמותר
 לברור ולאכול לברור ולהניח לאוכלו לאלתר
 הני מילי ביד אבל בקנון ובתמחוי לא ואם בירד
 פטור אבל אסור וכנפה וככרה דברי הכל חייב
 חטאת' ואינו צראה ל' לפרש דברי אביי
 באוכל מתוך פסולת דאילו כן לא הוה מחייב
 חטאת אפילו בקנון ובתמחוי כל שכן כנפה
 וככרה מפני שהוא שינוי כדפרישית וכבר שכן
 בירד אלא ודאי בפסולת מתוך אוכל קאמר ואפיו'
 הכי לברור ולאכול ביד שרי' ויש עוד ראי'ה
 ברורה על זה והנה המולל מלילות דאמריו' מנפח
 על יד ואוכל והני המנפח בורד פסולת מתוך
 אוכל הוא שמפריח את הקשין ומניח את גרעני
 החיטין ואפילו הכי משום דהוי מנפח כידו ואוכל
 שרי שמע מינה דאביי נמי בפסולת מתוך אוכל
 קא מייירי וכך בתב רבינו יוסף בר' מאיר צוק' קל'
 אמר לן ר' שיש לשמך על דברי אביי הואיל
 ושכחיה רבה היילך לברור כל דבר כיון אוכל'
 מתוך פסולת כיון פסולת מתוך אוכל' כרי לאכול
 לאלתר לאחר ברירה דאביי לא חילק ברברין

לא ישב הכרייתא ופה דלא תני אוכל' מרתוך
 פסולת ואע"פ שהלכה כדברי רב המנוגה לשון
 הכרייתא אינו משמע שירב בזה אלא אמר
 אביי בורד ואוכל לאלתר בורד ומניח לאלתר
 ולכו ביום לא יברור ואם בירד געשה כמי שכור'
 לאלתר וחייב' פירוש אין לדקדק ולומר
 דמדקאמר אביי לכו ביום לא יברור ואם בירד
 חייב חטאת שמע מינה רב גפה וככרה קאמר
 דאילו בורד לא יבא היוב חטאת הוא כנפה וככרה
 יקאמר היכי הוה שרי לברור ולאכול והא רב יוסף
 הוה מחייב עליה חטאת ואביי הוה שרי ליה
 לגמרי ותו' כיון דכנפה וככרה קאמר עכיר אמאי
 לא אקשינן עליה וכי מותר לאפות ולבשל כרי
 לאכול כדאקשינן לעיל לעולא אלא לאו שמע
 מינה ביד קאמר וסבירא ליה אע"ג דכיר הוי
 שינוי גמור ומותר לכתחילה הני מילי לברור
 ולאכול או לברור ולהניח לאלתר לצורך אותה
 הפעודה אבל אם דעתו להניח לו אפילו לכו
 ביום געשה ככורד לאוצר שגם ביד דרך העולם
 הוא לברור ולהניח לאוצר שכן ארם שיש לו דבר
 מועט בבורד על יד והילכך חייב חטאת ולא
 הותר ביד אלא לצורך סעודתו' והכי גרים
 בירושלמי אמר רבי יוחנן זה הוא בורד שצוררת
 כל היום ואינו מחייב ויש שהוא נוטל כגרגרת
 ומיד מחייב' הך עכירה' היה יושב
 על גבי כרי ובורד שצוררת כל היום אינו מחייב
 נוטל לתוך ידו כגרגרת וכורד מחייב אלמא גם
 בירד הוי דרך העולם ומחייב עליו אם דעתו כרי
 לשמור' ובפרקא קמא דביצרה מיייתנן מאי
 דתנן בפרק רביעי דמעשרות המולל מלילות של
 חטין מנפח יד על יד ואוכל ואם ניפח גרתי
 לחיקו חייב ואמר ינן עליה אמר דבי אלעזר וכן
 לשכת דאלמא אע"פ שלא בירד אלא ביד כיון
 שהניח כמין חיקו חייב חטאת' ונראה ל'
 שצריכין אנו לפרש דברי רבי אלעזר בנגן שהניח
 בחיקו שלא לצורך אותה הסעודה אבל אם הניח
 לצורך אותה הסעודה מותר כי היכי דלא תיפלוג
 דרכי אלעזר דאביי' ונראה ל' דאביי לא
 מייירי אלא בפסולת מתוך אוכל ומשום הכי אם
 שירד להניח חייב חטאת ואפילו הכי לברור

אלא

4

2

25

7

ספר המכריע

כר

לא כנס מתיר לכוזר כרי לאכול מיד • עיין
 בהנהגות תליתאה כפרק ר' איעור תולין •
 גרסינן בגמרא ירושלמית פרק
 המוציא יין מהו לצאת בין
 מבושל רכי ורדא אימר יוצאין בין
 מבושל רכי ורדא להעתיק דר' ורדא
 שתי ארבעת כסי דלילי פסא וחזיק וישירער
 עצרתא הנה למדנו מכאן שיין מבושל לא בטל
 מתורת יין ומכרכין עליו כורא פרי הגפן • אבל
 בתשובת רבינו פלסואי גאון זצוק"ל מצאתי
 כתוב דין כיון שנתן אור תחתיו ורום עד כרי
 שיעקר להרתיח אין בו משייין נסך ולא משום
 גלוי ואין אומרים עליו שירות ואין מכרכין עליו
 אלא שהכל ואין ראוי לשותותו בין הי בין מוזג
 אלא כיון שהגיע לשיעורא שפירשנו יצא מכלל
 יין ונקרא יין מבושל • ואינו נראה ל' דין
 מבושל בטל מתורת יין דאדרכה כשישלו
 עילויה עליה ואשכחיה כדתנן בפרק בתרא
 דתרומות אין מבשל יין של תרומה מפני
 שממעיטו ורבי יהודה מריר מעני שמשיכוז
 אלא מא יותר הוא חשוב המבושל ממי שאינו
 מבושל • ואי קשיא ממאי דתנן בפרק שני
 דתרומות תורמין זיתי שמן על זית כבש אבל לא
 זיתי כבש על זיתי שמן ויין שאינו מבושל על
 המבושל אבל לא המבושל על שאינו מבושל
 אלא יין שיין שאינו מבושל משוכה מן המבושל
 כבר הקשו קושיא זו בירושלמי דגרסינן התם
 כולה מתניתין רבי יהודה היא דאמר לעולם
 היא תורם מן היפ' ולא כרכנן דאמרי מן המתקו'
 דילכך תורמין ית' שמן שהן פים ואין מתקיימין
 על זיתי כבש שהן מתקיימין ואינו יפין מפני
 שאין הדכן לעשות שמן מהן כובשין אותן
 לאכילה וכן יין שאינו מבושל שהוא יפה ואינו
 מתקיים תורמין אותו על המבושל שאינו יפה
 ומתקיים וקשיא דרבי יהודה אדרכי יהודה הכא
 אמר המבושל רע ותמן חגי רבי יהודה מתיר
 לבשל יין של תרומה מפני שהוא משביחו אמא
 מבושל יפה ופריק רבי לעזר לעולם שאינו
 מבושל יפה הוא רחא שתו ליה כולי עלמא אבל
 המבושל לא שתו ליה כולי עלמא • ודרכי

דמתיר רבי יהודה לבשלו ככהן עסקי ומשיכוז
 פירוש כורא ישראל שיש לו מבושל ושאינו
 מבושל יתרום משאינו מבושל שהוא טוב וראוי
 לשתיה לכל העולם שהמבושל מעניים הם
 בעולם השותים אותו והולכך לא יתרום אלא דבר
 הראוי לשתיה • אבל אחר שנתן התרומה
 לכהן אם רוצה הכהן לבשלו ולשתותו מותר
 שכיון שהוא אורח לשתות את המבושל אדרכה
 יותר ויותר משביחו כשמכשלו שמה שאמרנו
 שרמכושל אינו יפה והו לסתם בני אדם שאינם
 שותים אותו אבל מי שאוהב לשתותו יותר ויותר
 הוא משתכח בכישולו • הנה מכאן למדנו
 עוד שהיין המבושל יותר הוא משוכה ממי שאינו
 מבושל והילכך מכרכין עליו כורא פרי הגפן •
 ודרכי הגאון נראה ל' שהן רתנין ומפני שראוי
 בפרק אין מעמידן דגרסינן התם דין מבושל
 אין בו משום גלוי ואין בו משום יין נסך דימה
 ואמר שם אין מכרכין עליו כורא פרי הגפן ולא
 היא דהאי דאין בו משום יין נסך לאו משום
 דלא איקרי יין אלא משום דאין דרכן על עכ"ס
 לנסכו ולא דמי לחומץ דחומץ וראי בטל תור'
 יין ואין תורמין חומץ על היין ואם תרם אין
 תרומתו תרומה כדתנן בפרק שלישי דתרומות
 התורם חבית של יין ונמצאת של חומץ אם ידוע
 שהיתה של חומץ עד שלא תרמה אינה תרומה
 אבל יין מבושל אפילו למאן דאמר אין תורמין
 מן המבושל על שאינו מבושל זהו לכתחילה
 משום דבעינן מצוה מן המוכתר אבל אם תרם
 תרומתו תרומה דומיא דזיתי שמן וזיתי כבש וכו'
 תנן כסיפא דהיא מתניתין תורמין מן היפה על
 הרע אבל לא מן הרע על היפה ואם תרם מן
 הרע על היפה תרומתו תרומה והילכין ששנינו
 בתרומות שהוא משביחו וגם הגדה בירושלמי
 אומר שיוצאין בארבעה כוסות של פסח אין
 לפירס כדבר שלא נכרך על המבושל כורא פרי
 הגפן שאין לעבוד דרכי תלמוד ירושלמי אלא
 כשחולק על תלמוד בבלי שלנו ודרכי זה לא
 נמצא בכל התלמוד שלא נכרך
 על המבושל כורא
 פרי הגפן •

כה

גרסינן בפרק יש נוהלין דף ק"ג
 ע"ב שלשה שנכנסו לבקר את
 החולה הצו כוורכין צו עושיין דין
 כתב רבינו שמואל ז"ל ב"א
 בענין דרוקא נקט שנכנסו לבקר הולכי רצו
 יעידו רצו יהיו דייניא אבל אם נכנסו כדילהע'
 שהזמינים לשם הזכיאום לשמוע כרי להעיד
 הרי הועדים ואין עד נעשה דין דרמי לנכנסו
 כלילת דחשיב להו עדים הואיל ומתחלה לא היו
 דאין לחון דלילה לאו זמן תחלת דין הוא וכל
 שכן הכא אם באו מתחלה לשם עדות אין עד
 נעשה דין וראיה להביר כפרקא קמא דמכות
 דחשיב לחורבי יוסי התם עדים לפסול את
 השאר אם ראו עמיהם את המעשה זהך פסולין
 לעדות ואם ראו עמיהם את המעשה אחר מרוב קרוב
 או פסול ותבטל עדות כולן ורבי פליגי עליה
 ואמר מה יעשו שני אחים שלא יאחד שהרב
 את הנפש ואמרין כגמרא דרבי מוה הנמי דהו
 להו עדים כראיה בעלמא אם באו לראות כרי
 להעיד ואמר רבא הכי אמרי להו למיחיו אתיתו
 או לסהודי אתיתו כלומי כשכאו לראו המעשה
 לאיזה דעת באתם הלאות או להעיד אי אמרי
 לאסהודי אתיתן נמצא אחד מהן קרוב או פסול
 עדותן בטלה אי אמרי למיחיו אתיתן מה יעשו
 שני אחים וכו' ואמר רב נחמן התם חלכה כרבי
 וקיימא לן הלכה כרבנחמן כדני * נמצינו
 למדון שהבא לראית מעשה כרי להעיד חשיבין
 ליה עד ואפילו לפסול כל חבריו כדי לבטל
 עדותן אם הוא וכל שכן היכא דזימננס לכא
 לראות ציזאת שכיב מרע כדי להעיד רשוב אינו
 נעשה דין * והא דתנן בראש השנה ראורו
 שלשה וזהם בית דין יעמדו שנים ויושיבו
 מחביריהם אצל היחיד התם הוא שלא אלכו
 מתחלה כדי לראותו על מנת להעיד דאם בין
 שוב אין היחיד יכול להיות דין דאין עד נעשה
 דין אלא כשראוהו ממילא כלליתם בשוק אז
 שהיו יושבים במקום אחר וראוהו משם וכאשר
 פירש רבינו שמואל היא דמכות למיחיו אתיתו
 או לאסהודי אתיתו על ראי' המעשה כך דאית
 שפירשו רוב המפרשים * וחפתרון הוא גדאה

בעיני קשה מאד כחומין לשינים וכעשן לעינים
 לפיכך אני רוצה להביא כל המשניות השניות
 באותו הפרק על ענין עדות ומה שכתב בגמרא
 עליהן ולבאום הימכ ולסלק מהם כל גמגום
 נפיי וכו' התי' הכי תנין התם על פי שנים
 עדים או על פי שלשה עדים אם מרתקיימרנ
 העדות בשנים למה פרט הכתוב שלשה אלא
 להקיש שלשה לשנים מה שלשה מזימין את
 השנים אף השנים יזימו את השלשה ומיין אפי'
 מאה תלמוד לומר עדים רבי שמעון ואמר מה
 שנים אינם נהרגין עד שיהיו שניהם זוממי אף
 שלשה אינם נהרגים עד שיהיו שלשתן זוממי
 זמנין אפילו מאה תלמוד לומר עדים * ואמר
 בגמרא אמר רבא והוא שהעידו כולן בתוך כרי
 ויבור * אמר ליה רבא אחא מרפתי לרבינא
 מכדי תיך ברי דיבור היכי דמי כרי שאת תלמי
 את הרב מאה טובא הו * אמר ליה כל אחד
 זאחד כתיב כרי דיבורו של חברו אבל אם
 הפסיקו בעדותן כל א' ואחד יותר מכדי דיבור
 אינן נעשין כולן אגודה אחת לומר שאין נהרגין
 עד שיוזמו כולן אלא כל א' אותן שהן גיומין דין
 נהרגין וזאתן שאין גיומין הן עומדים בכשרותן
 ועדותן קיימת והוא נהרג על פיהן דכיון שלא
 נצטרפו להעיד בתוך כרי דיבור אע"פ שראו
 כולן המעשה ביחד וכאן לכית דין ביחד אינם
 מצטרפין להיות כולן ככת א' עד שיעידו כולם
 בתוך כרי דיבור כל אחד בתוך כרי דיבור של
 חבריו אבל אם הפסיקו בעדותן הרי הן כשתי
 כיתי עדים שאם הזומה הכת האחת והכת רבי'
 לא הזומה הכת הראשונה נהרגת וגומרין הדין
 על פי הכת השנייה והורגין אותו על פיהם
 ובדאמ ר' לקמן הוא הן נהרגין והשני פטורה
 זנראה לי דהאי דאמר רבא והוא שהעידו כולן
 בתוך כרי דיבור דוקא שלא התרו בהן הדיינין
 לומר להן למיחיו אתיתו או לאסהודי אתיתו
 בדכעינו למימ לקמן אבל אם כשכאו להעיד
 שאלו אותן ואמרו להן בולן כי לדעיד באנו כבר
 נעשו כולן אגודה אחת בין לענין הזומה רבעינן
 שיוזמו כולן בין לענין שאם נמצא אחד מהם
 קרוב או פסול עדותן בטלה ובלבד שיראו כול'

ספר המכריע

כאחת כרבעינן למימר לקמן וזה שהצדור רבא
להעיר בתור כרי ריבוי כגון שבאו והעירו מאי הן
כלי שום התראת הריונים אי נמי לה' יוסף הלא
איירי בהתבאה . ודוקא כשאר העדים כעיון
שיעירו בתוך כדי דבור כדי לצרפן עם השנים
הראשונים אבל השנים הראשונים אף על פי
שהפסוק בין זה לזה אין בכך כלל הלא מיבעיא
לרבי נתן דאמר כפך דיני ממונות כהרוא
שומעין דבריו של זה היום וכשיבא חכרו למחר
שומעין דבריו אלא אפילו לתנא קמא דאמר אין
עדותן מתקיימת בבית דין ער שיעירו עניניהם
כאדת לא אמר אלא לאפוקי מדרכי נתן דאמר
אחד היום ואחד מחר ולא שיעירו כהצדור כדי
דיבור רבי עקיבא אמר לא בא השלישי אלא
להחמיר עליו ולעשות ריע כיצא כאלה וכו' .
ראית מפרשים דרבי עקיבא לית ליה דרבי
שמעון והכי קאמר לא בא השלישי להקל שנאמר
שער שלש יוחם גם . הוא אין השנים שהומנו
גדרגין אלא אע"פ שלא הומנו אלא השנים
גדרגין הולא בא הכתוב אלא להחמיר על הני
לעשות דינו כיצא כאלו אם הוים גם הוא ואף
על פי שכלא לו היתה העדות מתקיימת מפני
שנפסל לעוכרי עבירה . ואינו ג"ל דמלתא
דרבי שמעון אליבא רכולי עלמא אחיא וליכא
מאן דפליג עליה והאי דקתני לה כשם ר' שמעון
לאו למימרא דרבנן פליגי עליה אלא לימיר לך
דהאי מילתא רבי שמעון קאמר לה אבל מיהו
ליכא מאן דפליג עליה . ורבי עקיבא לא
אתא אלא למדרש האי דרשא דעשה רכרויב
המטפל לעוכרי עבירה כעוכרי עבירה וקל
וחומר למצוה ולא לאיפלוגי על רבי שמעון .
זה שנים נמצא אחד מהם קרוב או פסול עדותן
כטולה אף שלשה נמצא א' מהן קרוב או פסול
עדותן כטולה ומניין אפילו מאה תלמוד לימיר
עדים פירוש הכי נמי אליבא דכולי עלמא היא
ולכא מאן דפליג עליה שאלו העידו עשרה
עדים כדבר נמצא אחד מהן קרוב או פסול
עדותן כטולה . ואמרין כנמרא אמר ליה
רב פפא לאכתיי אלא מעתה הרוג יציל כשהרנו
מאחרין ורבע יציל כשרבעו מאחרין הורג

ורבע יציל . אשתוק כי אתא לקמיה דרבא
אמר ליה יקום דבר במקום . דבר הכתוב מדבר
ופירש רבינו יהודה בר' נתן וצוק"ל הרוג יציל
את הנידון שהרי ראה את המעשה וקרוב הוא
אצל עצמו ותכטל עדות וינצל הנדון והעדים
הרוג או רובע יציל את עצמו ואת העדי שקרוב
הוא וראה את המעשה . וזה דפתרון אינו
נראה לי כלל שרואייה כלכך שראו כאי' פסול
הקרוב או הפסול את השאר אלא אם כן העידו
ביהר בבית דין אבל כראייה בלבד לא שאסרין
אין להכיר סוף . ורבינו שלמה ספרדי משום
רבינו חננאל ורבינו גרשום וצוק"ל פירש דהאי
דמקשה הרוג יציל כגון שבא הוא עם העדים
כצידו מזכה ואמר כי פלוני הכני וכיון שהיה
בעת הראייה זכעת הגדת העדות יציל וכן הורג
ורובע יודו כהוי עדים ההורג יודה כי הוא הרגו
והנרבע יודה שהוא רבעו ודמי כמי שהעידו
עם העדים וכי אפשר לומר שלא ראו הילכך
אם יודו ינצלו ותכטל העדות כולה שהרי נכללו
עמם קרובים . וזה הפתרון נראה לי נכון
דלא חשבינן להו כאגודה א' לפסול האחד את
כולן אלא כשהעידו כולן בבית דין ולא כראייה
כלכך . אמר רבי יוסף במוה דברים אמורים
כהני נפשות אבל כדוני ממונות חתקי' העדות
בשאר . רבי אומר אהר דיני ממונות וא' דיני
נפשות בזמן שהתרו בהם . אבל בזמן שלא התרו
בהם מה יעשו שני אחים שראו כ' אחר שהרג
את הנפש ואמרין כנמרא היכי אמרינן להו
למיהוי אתי' או לאסרודי . אתי' או אמרי'
לאסרודי אתי' ונמצא אחד מהן קרוב או פסול
עדותן כטולה או אמרי' למיהוי אתאן מה יעשו
שני אחים שראו כאחד שהרג את הנפש
ופירש רבינו יהודה בר' נתן וצוק"ל בזמן שהתרו
בהן שאתן הקרובים נשתדלו באותה העדות
והתרו באותן עוכרי עבירה שלא יעברו פן
יחייבוהו מיתה דמהשתא כטולה העדות כל'
אחרים מאחר שנתעסקו אלו להיות עדים אבל
אם לא התרו הקרובים כרם אילו היו רואים עם
האחרים לא כטלה העדות דמה יעשו כ' אחים
או אב וכן שראו כאחד שדרג את הנפש וכו'

ספר המכריע

טו

מפני שהן אחין ויבנו להן ורבי יוסי סביר ליה
 האפילו לא אתו אלא למיחזי בטלה העדות
 העדות קרובים היא ומעשה ראיה קפדין
 אקרובים וכך מצאתי שפירש גם המורה
 בפרקא קמא דסנהדרין כהלכת מציא שם רע
 המייתגן לה ההם מאי דקאמר רבי מה יעשו
 שני אחים שראו היכי אמרינן להו לקרובים
 לידע אם ראו לשם ענות אם לאו למיחזי איתו
 בשראיתם המעשה למה הלכתם להאגות הלכתם
 כדי להיות עדים או משום פאית תימה בעלמא
 בהרך בגו ארם שרצים לראות מלחמה
 והפתרון זה נראה לי מר כלענה ואין הלכ מקבל
 ואין הדעת סובלתו שבראיה כלכך שראו כיחד
 יפסל הקרוב אותן ואע"פ שנתכוון להעיד ואם
 לא העיד עדיין וגם יש לפתרון זה נמרה
 קושיות הרא דהא רבי אמר אחד דיני ממונות
 ואחד דיני נפשות בזמן שהתרו בהן ואי
 בהתראת הקרובים שיתרו בעוכרי עבירה מירי
 הא תיגה בדני נפשות שצריכין התראה אבל
 דיני ממונות מה התראה הן צריכין אם ראו
 שהלוח ראובן לשמעון מנה מה התראה צריכים
 לעשות לו ועוד היה לו לומר בזמן שהתרו בו
 אמאי אמר בהן וגם התבה היה לו לומר ולא
 התרו שהיה בקרוב אחד מניבנין כדרכן נמצא
 אחד מהן קרוב ועוד מאי האי דאמרינן בנמרא
 היכי אמרינן להו ומי אמר שצריכים כית
 דין לומר להם שום דבר עד ששאל היכי לימא
 להו ועוד מה לנו לשאל אוריה למיחזי
 איתו או לאסורדי איתו אין לנו לחקור אלא
 אם התרו בו בקרובים אם לא ועוד מאי
 האי דאמר למיחזי איתו או לאסורדי איתו
 כיון דעל ראית המעשה קאי היה ליה למימר
 למיחזי אוליתו או לאסורדי אוליתו ועוד
 ראיה גדולה שכראיה כלכך אין הפסול פוסל
 את הקשר ואע"פ שמזכוין לראות כדי להעיד
 דתנן בפרקא קמא הראש השנה אב ובנו שראו
 את החדש ילכו לא שמצטרפין זה עם זה אלא
 שאם יפסל אחד מהם יצטרף השני עם א' אלא
 שראו כיחד והולכין לכית דין כדי להעיד אין זה
 יפסל את זה מכל הני נראה לי לומר שאין

הפסול פוסל את הכשרין כראיה כלכך ואע"פ
 שנתכוונו להעיד עף שיעידו כיתד ואם
 ובנו דעות החדש שהיו הולכים להעיד לא
 היו מגדין כיחד לא האחד היה מעיד עם אחר
 ואם נפסל היה מעיד השני וכך הוא פתרון
 השטה רבי יוסי היה מדלח בין דיני ממונות
 לדיני נפשות דדוקא כדיני נפשות אם נמצא
 אחד מהן קרוב או פסול עדותו כטילה אבל
 כדיני ממונות לא ורבי פליג עליה דא' דיני
 נפשות ואחר דיני ממנות עדותן בטלה בזמן
 שכאו כיחד להעיד כבית דין דתרו לרם כית
 דין כאותן העדים ומה היא ההתראה כדאמרינן
 בנמרא היכי אמרינן להו למיחזי איתו או
 לאסורדי איתו שקורם שיעירו שואלין אותו
 ומתדין בהן שיעירו להן האמת למה כאו אם כאו
 להעיד או אם כאו לראות היאך יגמר דינו של
 זה וכל מי שיאמה להעיד באחי אם נמצא אחר
 מהן קרוב או פסול עדותן בטילה וכל מי שיאמר
 כי אם לא כאתי להעיד שתתקיים הדעות עמ'
 פי מפני שאני קרוב אלא כאתי לראות היאך
 יעמוד דינו של זה אע"פ שגם הוא היה כראית
 המעשה עמדם ומספר המעשה לבית דין עמה'
 כיון שהוא אומר כי לא כאתי להעיד שרסמכו
 על פי אלא לראות באחי אינו פוסל אותן אבל
 אם לא התרו בהן אלא כאו כולן והגידו לבית דין
 והקרוב עמהן איגה בטילה שכך הרך העולם
 כל הראים את המעשה כאים לביה דין בין
 קרובין בין אין קרובין ומגידים ההכר שראו
 אבל לא על דעת זו שיסמכו ביה דין בעדוהם
 שהם יורעים כי דם קרובים לא באים כדי לראו'
 מה יהא כסופו ומגידין מה שראו לבית דין כדי
 לאמת דברי העדים הראויין להעיד וזהו
 מה יעשו שני אחים שראו באחם שהרג את
 הנפש שאם באו לבית דין והגידו מה שראו
 בעבור זה תיכטל עדות הכשרים אם לא נמרו
 ונתכוונו להעיד ולהגמר הדין על פיהם אין זה
 דין שלא בטל עף שיתכוונו להעיד וכך
 מצאתי כתוב בהלכות הגאונים וכך אמר רב צמח
 גאון הלכה כרב נחמן הלכה כרבי הילכך היכא
 דאתו לכית דין אמרינן להו לאסורדי איתו

או למיחזי אתו או אמרי למיחזי אתינו ולא
לאסחודי לא מפסלי הנך כשרין ומאן דמסדרין
שפיר מסדרין היו שנים דואין אותו מחלון
זו ושנים דואין אותו מחלון זו ואחד מתרה בן
באמצע כמון שרואין מקצתן אלו את אלו דהרי
אלו עדות אחת ואם לאו הרי אלו שתי עדויות
לפיכך אם נמצאת אחת מהן זוממת הוה ורם
נהרגין והשנייה פטורה פירוש אימת קא
אמרינן שאם העירו כולן ביחד שהן עדות אחת
בין לגבי נמצא אחד מהן קרוב או פסול שרוא
כל העדות כשיליה ובין לגבי זוממין שאינם
נהרגים עד שיומנו כולם דוקא אם הירדת
ראייתם כאחת שראו זה את זה ואו הוששו כולם
להיות כת אחת אבל אם שנים היו רואים בחלון
זו היאך היה הורגו ושנים מחלון זו וזממיה היה
עומד באמצע וההר"ב נמצא שכל שנים ושנים
יכולין להעיד שדרגו על פי הרמב"ם ויגמר
הדין על פיהם ויהרג והרי הם עכשו ב' כירות
כיון שלא ראו אלו את אלו ואם העידו ב' כירות
עליו אע"פ שהעידו ביחד לא מצטרפי לדעות
ככת אחת שאם היומה חכת דאחת וכשיליה
עדותה לא בטלה הכת השנייה אלא נהרג על
ידן וגם הכת שהזומה נהרגת ולא אמרינן שלא
תהרג עד שיומנו כולן אבל אם היו מקצתן רואין
אלו את אלו אע"פ שאין כולן רואין אלו את אלו
נתחברו כולן להיות ככת אחת שאם ילכו להעיד
כולן ביחד והזומו מקצתן כשלו כולן ואין נהרג
על פי השאר וגם המזומי אינו נהרג עד שיומנו
כולן ודוקא אם העידו כולן ככת אחת כל
אחת בתוך כדי דיבורו של חברו או שדרגו בהן
ואמרו כולן לאסחודי אתינן כדאמרן אבל אם
באו לבית דין בכו אחד ז' כל כרת וכת עומדת
לעצמה ואם נמצאת אחת מהן זוממת הן נהרגין
והוא נהרג על פי הכת השנייה שאע"פ שהיתה
ראייתם כאחת כענין נמי שרוא הגדת כאחת
כדפרישית וכל זרו אליבא דכולי עלמא
וליקא מאן דפליג ואחרי שביארתי דין
צירוף העדים היאך הם נעשין עדות אחת אני
רוצה לבאר דין אינן עד נעשה דין אגדה ראו
ג' או אמר זומנו טעם הרכב למה אין עד נעשדין

מה שכתב רבינו שמואל דער שהזומן לדהעיד
שוב אינו ראוי להיות דין דאין עד נעשה דין
ואוקי הרי"ג דהנן בראש השנה דאחזקיה
והן בית דין יעמדו שנים ויושיכו מהכיריהם
אצל היחיד וכי' החם הוא שלא הלכו מתהלה
כדי לראותו על מנת להעיד דאם כן שוב אין
היחיד ראוי להיות דין דאין עד נעשה דין לא
בשראותו ממילא כלכתם בשוק או שריו יושבי
במקום אחד ומשמע דאחזקיה אינו נראי לי לא
אע"פ שראה כדי להעיד וגם הזומן כפי' והוקבע
להיות עד אם יש אחרים כלא לו שיעידו לפניו
יכול להיות דין כיון שאינו בצירוף הדיונים
ובצירוף העדים שדריש שני עדים כל אלו
והילכך יכול להצטרף בצירוף הדיונים כאשר
אני עתיד לבאר וגם מה שכתב רבינו יצחק
צוק"ל בתוספתיו דשיליה שהזומן להעיד
ביום כיון שהוא שעה הראויה לדין יכולין לדין
ביום ומחר על פי אותה הראייה שראו הן בעצמן
דאמרינן בהו לא תהא שמועה גדולה מן הדאיי
והאי דקיימא לן אין עד נעשה דין כשראה
ביום דהיינו אם רעיד כבר בפני בית דין נמי
חתם על השטר עדות וכי' כל זה אינו נ"ל
שאע"פ שראו את העדות ביום כיון דלשם
עדות הזומנו אינו יכולין לדין על פי ראיית עצמן
דנמצאו הם עדים ורם דיונים ואנן כענין שיגמר
הדין על פי שנים עדים ושיליה דיינים כאשר
אני עתיד לבאר ומה שהילק ואמר שאם
כבר הגיד עדותו שוב אינו נעשה דין אינו נ"ל
שבין הגיד בין לא הגיד אין אחד יש לרם אם
דוא רצה להצטרף עם הדיונים ועם העדים
אין עד נעשה דין שהוא יהיה עד ודין ואע"פ
שלא הגיד עדותו ואם יש שנים עדים כלא
לו אע"פ שכבר העיד עדותו יכול להצטרף עם
הדיונים כיון שיש שנים עדים אחרים כלא לו
והדין נגמר בשנים עדים ושיליה דיונים
וטעם דאין עד נעשה דין לא מפני שנפסל גופו
מפני שראה או מפני שהגיד דארכיב זה שראה
העדות הוא יודע לרדת לעומקו של דין יותר מן
האחרים ולפסול גופיהו לארכיב עקיבא ודוקא
בדיני נפשות משום דכתבי העדה דבעי
דיונים

ר"י ה' הראוים להפך בזכותו אבל כשאר עדות
 לא א-כ טעם הדבר הוא כדמירש רבינו שמואל
 משום דכתוב ועמדו שני האנשים אשר לרם
 הריב לפני ה' והיא כ' אנשים בעדים קא מייתי
 כדרשנין כסנהדרין אשר להם הריב אלו בעלי
 הינין שני האנשים אלו העדים ולפני ה' אלו
 הדיינים נמצאו למדים מכתן שאריך להגמר
 הדיון על פי שנים עדים ושלושה דיינים וההיא
 הראש חשנה דאמרינן לא תהא שמועה גדולה
 מראיה זה נאמר כשהדיינים בעצמן ראו את
 הלבנה כיום שהן ראיין להיות דיינין שמקדשין
 על פי ראייתן ואינן צריכים עדים שם כיון
 שהדיינים ראו אותה דהשתא על פי שמועה
 מקדשין על פי ראייה לא כל שכן יותר היא
 השוכה ראייתן משמועתן ויותר הם כחורים
 לזכר בראייה עצמן משמועה ששומעים מפי
 העדים שהרי כל בית דין שמורה הנטבע כפניה'
 אין גומרין הדיון על פי אותה הראייה ואין צריכי'
 לעדים אחרים שיעירו להם והיה נמי כקדוש
 החדש מקדשין על פי ראייתם ואין צריכים
 לשום עדות אחרת אבל אם ראו כלייה כיון
 שאינן ראיין לרון באורתה שעה נמצאו שאין
 עדים ואינן יכולין לקדש על פי ראייתם שאין
 העד כשה להיות דיון שיהיה הוא עד והוא דיון
 אלא צריכים דיינים אחרים לקדש ע"פ עדותן
 וכן נמי עדים שהוקבעו להעני' אין יכולי' לגמור'
 הדיון הן בעצמן על פי ראייתן ואע"פ שמחללין
 אותם דיינים עליהם עכשיו מפני שאף על פי
 שביים ראו עדים הם ואין עד רשאי להוי' דיון
 אלא צריכים דיינים אחרים לגמור הדיון על פי
 עדותן ואע"פ שלא הגירו עדותן אינם יכולים
 לדון על פי ראייתם כיון שאין שם עדים אחרים
 דבעינן שוגמיר הדיון על פיחמשה היכא דהם
 עדים שנים עדים ושלושה דיינים ולא שיהיה
 אחד מן העדים דיון אבל ודאי אם היו העדים
 רבים אע"פ שהלכו קצתם והגירו עדותן לכיור
 דיון ולא הספיקו אותן בית דין לגמיר הדיון עד
 שהלכו להם אי מת אחד מהן ורוציין בעלי הדיון
 לצרף אחד מן אותן העדים שכבר הגירו עדותן
 עמהם או שניהם כיון שיש עדים אחרים

כו

שטע דיון לפניהם שלא יפסקו הדיון על פי
 עדותן אלא על פי עדים אחרים מצטרפין רם
 שהרי יש כאן שנים עדים ושלושה דיינים ואף
 על פי שכבר העידו לא נפסל נופן בכך שרא'
 הקפידה תורה אלא שלא יהיה הוא עד ורוא'
 דיון ואע"פ שלא הגיר אבל אם יש עדים אחרים
 כלאילו אע"פ שרדי יוכל הוא להגיד ולחייבה
 דיון זאת היא הסכרה שגראה בעיני עוקר
 ואין לזג ממנה :

גרסינן בפרק יש ניהלין דף קכ"ו ע"ב
 ההוא דאתא לקמיה דרבא בר רב חנן
 אמר מוחזק אני בזה שהוא בכור וכן
 ההוא דאתא לקמיה דרבי חנינאי אמר
 מוחזק אני בזה שהוא בכור וכו' יפה פירש
 רבינו שמואל זצוק"ל שהיה עה אחד עמו וכך
 פירשו נמי הבמי מגנצא ומה שכתבתי
 כמהרורא דר' יהודה דעד אחד נאמן בככור
 והבאתי ראיה נמא' דאמרינן גבי יבם
 ואשתמודענדי ואפילו על ידי אשה וקרוב
 משום דגלווי מילתא בעלמא היא אינה ראייה
 דדוקא באיפרא אמרינן הכי אבל בממונא
 בעינן תרי סהדי ומה שכתב רבינו הננאל
 זצוק"ל וקיימ'ל עד מפי עד כשר בככור אינו
 כדאח להא תנן לקמן בפירקין האומר זה אחי
 אינו נאמן ומוקמינן לה כגמרא דקאמרי' אחים
 אין אנו יודעים שמע מינה דלעגין ממנו' בעינן
 שני עדים ולא שנה בכור מאח ובההוא
 דאתא ליה אחא מבי הודאי מצרפינן שני עדים
 שאין לך דבר כממון פחות משנים ודאשרה
 שאמרד מת בעלי או עד א' שאמר מת בעלה
 אין האחים נכסין לנהלה על פיהם הוא נמי
 לגבי בכור שני עדים בעינן ואין עד אחד נאמן
 עליו כי אם אביו לבדו והכי אמרינן בפ' עשרה
 יוחסין אמר רב נחמן שלשה נאמנין על הבכור
 ואלו הן חיה ואמו ואביו חיה לאלתר אמר כל
 שבעה פירוש כל זמן שלא מסררזו בי אביו
 למולו אביו לעול בדתניא יכיר וכירנו לאח רים
 וכו' ואמרינן התם תניא נאמנת חיה לוטר
 זה יצא ראשון וזה יצא שני כמה דברים אמרוס
 עלא יצאה וחררה אבל יצאה וחררה אינה
 נאמנת

ספר המכריע

נאמנה ודוקא אלו שלשה נאמנין עליו אבל מידי אחרינא לא עד דאיכא תרי סהדי :

כו

גרסינן בפרק יש נוחלין דף קל"א כ' אמר רב יהודה אמר שמואל הכירב כל נכסיו לאשתו לא עשארה אלא אפטרופא פשיטא בנו גדול לא

עשאו אלא אפטרופוס כרב רבינו יצחק

מפאס זצוק' ומפרשי דבנן דוקא הכותב אבל

אם אמר פלוני בני יודשני שפיר דמי וירית

ליה דקיימא לן כרבי יוחנן בן ברוקא ז"א

קשיא לך הריהו דאמרינן לקמן אמר רב הונא

שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחד אם דאוי

ליורשו נוטל משו ירושה ואם לאו נוטל משום

מתנה אמר רב נחמן גנבא גמבי למה לך אי

סבירא לן כרבי יוחנן בן ברוקא אימא רב הוה

כרבי יוחנן בן ברוקא דשמעתין כרבי יוחנן בן

ברוקא אלא דשמעת מינה דאמי דבי יוחנן בן

ברוקא אפילו בכתיבה נמי למי שדאמי ליודשו

דכריו קיימין הריא כשאר יודשין כגון בת בין

הכנות ואח בין האחין אבל בן בין הכני' בכתיבה

לא עשאו אלא אפטרופוס כקאמר שמואל

ודרב הונא לא פליגא עליה ז"ל פליגא נמי

אדרכי יוחנן בן ברוקא אלא כל חדא זחדא

קיימא באנפי נפשה ז"ל פליגי אהדידי ואי

אמרת בנו מאי טעמא לא קני בכתיבה אלא

אמרינן אפטרופוס הוא דשווייה דכולהו יורשין

קניו הא מילתא כבר אמרינן עלה בגמ' רהלבת'

בלא טעמא הוא ולית לן אלא מאי ראמר דבנן

זרבינו שמואל זצוק' ל' אמר כהילכתין דלעיל

דאמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי יוחנן

בן ברוקא הילכך לא שניא אם אמר פלוני בני

יירש חצי נכסיו לא שניא אם אמר יירש כל נכסיו

דכריו קיימין ואפילו אם כתב בן דל' שניא

אומר זל' שניא כורב כרמוכת לקמן כפירקין

אמר רב הונא שכי' מרע שכתב כל נכסיו לאחר

אם דאוי ליורשו נוטל משום ירושה ואמר ליה

רב נחמן גנבא גמבי למה לך אי סבירא לך כר'

יוחנן בן ברוקא אימא כרבי יוחנן בן ברוקא

שמעתין כרבי יוחנן אלא והא דאמרינן לקמן

אמר שמואל הכותב כל נכסיו לאשתו לא עשאו

אלא אפטרופוס ובנו גדול נמיל' עשאו אלא

אפטרופוס הני מילי שכותב לשון מתנה או

אמר לשון מתנה שלכבוד מתכוין ולא להקנות

לו נכסיו אבל לשון ירושה קונה הדל כדון חודה

כנפקא לן מכיום הנחילו את בניו דבשלמא

לשון מתנה איכא למימר דהקנה לו הני נכסים

להיותן בחזקתו כדון אפטרופוס שנס בשעשאו

אפטרופוס נתקימה מתנתו שיש נתן מתנה

גמורה ויש נתן מתנת אפטרופוס אבל ירושה

אינה יכולה להיות אלא אם כן קונה הנכסים

קנין גמור דלשון ירושה משמע שרם החת

המוריש לקנות נכסיו לגמרי ולהיות מוחזק בהן

להיות שלו כמורישו אבל אם אינו לא אפטרופ'

נמצא שלא יהוה יש לו כלל זגם הלכות גדולות

מצאתי סיג' לדברי' זנראה לי שאין חילוק

בין כתב לאמר ובין לשון מתנה ללשון ירושה

אלא ככולהו אמרינן לא עשאו לא אפטרופוס

כיון דלא שייך מידי זרהיא ואע"פ שאמר רב הונא

קיימין כגון דשייר מידי זרהיא ואע"פ שאמר רב הונא

שכתב כל נכסיו לאו דוקא כל אלא כששייר

פורתא משום דלא עסיק דתם כראידינא משום

הכי לא דק' זה אראה נכון בעיני שאילן

היה חילוק בין אומר לכותב או בין לשון מתנה

ללשון ירושה היה מחלקו דחלמוד לא מדאמר

סתמא ש"מ דאין חילוק ביניהם :

גרסינן בפרק יוצא דופן דף מ"ו

ע' איתנן תינוק בן יום אחד נוהל

ומנחיל ואוקמה רב ששרז נוהל

בנכסיה האם להנחיל לאחים מן

האב ראייתו שכתב רבינו משה בר מיימון

וצוק' בפרק דאשון של הלכות נחלות שחיבר

אם מתה האם זאחר כך מת הבן אפילו היה

קטן בן יומו ולא כילו לו הורשו הואיל והיה

אחר אמו שעה אחת ומת חריזה נוהל את אמו

ומנחיל אותה הנחלה ליורשין ממשפחת אביו

ואינו נראה ל' דרבי תנן בפרק יוצא דופן

תינוק בן יום אחד מטמא ביניה זממ' בגעס

וכו' עד זיווק לבוס ופוס' מן היבוס זנוהל

ומנחיל וההורגו חייב יהדי הוא לנכס תלכל'

קרוכו כחתן שלם ואמרי' בגמרא למאי הלכתא

ספר המכריז

אמר רב פפא לענין אכילות ודלא כר' כר' שמעון
 בן גמליאל דאמר כל ששהא שלשים יום באדם
 אינו נפל דאלא שהא הוי ספקא ואהדר תלמוד'
 ואוקי לה דקים לן בגויה דכלו ל' חדשי דהנה
 בעינן שהעמק' משנתנו כר' כר' שמעון בן גמליאל
 הא קיימא לן הלכתא כותיה והכי אמר' לענין
 יבוס' מת בתוך שלשים יום ועמדה ונתקדשה
 אם אשת ישראל היא חולצת וכו' אלמא ל' לא
 ימפטרה יבמה לשוקאלא כן שישלו שלשים
 יום והכי נמי אמרין לענין אכלות במשקין פרה
 היא דמית בנו בתוך שלשים יום ובעא למירכב
 עליה פאבילותא ואמר ליה צינוריה לא בעית
 למיכל אלמא אין יושבין באכלות אלא ל' ל' כן
 שלשים יום והם הכי נמי לענין ירושה אינו
 נוחל ומנחיל אלא כן שלשים יום שיצא מכלל
 נפל דקים לן בגויה דכלו ל' חדשי דהא במתני'
 בהרא מיתנו כולהו למימרא דרין אהר' יש להם
 ואין להלך ביניהם וקל וחומר השתא לענין יבוס
 דאיסורא וקיימא לן דבאיסורא אול' בתר רובא
 אפילו הכי בעינן שכלו ל' חדשי כל שכן לענין
 ממנוא דקיימא לן שאין הולכין בממוקן אחר
 הרוב דבעינן שכלו ל' חדשי ונמא דהרי
 רב ששת בפרק מי שמת לעולם עובר קנה והתא
 בין יום אחד אין אבל עובר לא משו' דהוא מיית
 ברישא ואין הכן יורש את אמו כקבר להנחיל
 לאחים מן האב דמשמע דאי איתיה ליה נוחל
 ומנחיל בעל כרחין לא מיירי אלא במאי
 דקים לן בגויה דכלו ל' חדשי ואי לאו דאירו
 מיית ברישא הוה ירית לה האי דלא כלו ל'
 חדשי אע"ג דמתה אמייה בריש' הכי נמי ירית
 לה דדמי ל' אבנא ואפילו אית' ל' נמי מקמי
 דכלו ל' חדשי ומתה אמו והדר מת' דהא אינו
 יורשה דכוון דלא כלו ל' חדשי הרי הוא כאבן
 ואמר לסלסלו בשבת והיאך רוצה לירש וכאזי
 זה עובר אמרין דקני עובר במעי אמו שראוי
 לכלות לו חדשי אע"פ שלא כלו אית ליה זכייה
 בניכס' דשכח אבהו שהרי דאיוון דקלמות
 דאע"פ שהפילה לאחד מפאן כבר ורשן הוה ליה
 כן קיימא שמת אחר שנולד דקים לן בגויה דכלו
 ל' חדשי הכא נמי בעשה שמת אביו ראוי הוא

לירש שהרי ראוי הוא לכלות לו חדשי ואע"ג
 דמית לאחר ממוקן ולא כלו כבר ירש אבל
 האי שבשעה שרוצה לירשקם לן שלא כלו
 ל' חדשי ולעולם הרי הוא כאבן ואינו יורש
 נמצא עכשיו שיתר הוא חשוב עובר במעי אמו
 למאן דאמר עובר אית ליה זכייה מתינוק בן יום
 אחד העובר במעי אמו ראוי לכלות לו חדשי
 ולהשלימם במעי אמו אבל האי דנפקא לאויר
 העולם אם לא השלימם מתי יושלים הלכך לא
 ירית עד דקים לן בגויה דכלו ל' חדשי
 ומשם דאיהומייה כרישא לא איצטרך ליה
 אלא בעובר דקים לן בגויה דכלו ל' חדשי
 ועדיין לא נולד שהרי ראוי לירש אי לאו דאמר'
 דאירו מירה ברישא :

כט

גרסינן בפרק שני דמגילה דף כ'
 ע"כ תנן וכל הלילה כשר לקצירת
 העומר ולחקטף הלבים ואיברים
 זה הכלל דבר שמצדו ביום כשר
 כל היום ודבר שמצדו כלילה כשר כל דלילה
 ואמרין בגמרא כל הלילה כשר לקציר העומר
 דאמר מר קצירה וספירה כלילה והבאה ביום
 פירוש בספירה ובספירה תניא הכי מייטנין לה
 כמחנות כפר רבי ישמעאל בהילכת כיצד הוה
 עושים תנו רבנן וספרתם לכם ממחר השבת
 שתהא ספירה לכל אחד ואחד ממחרת השבת
 ממחרת יום טוב וכו' עד מיום הכיאתם חספרו
 יכול יביא ויספור ואימתי שירצה יקצור תלמוד
 לומר מהחל חרמש בקמה תדל לספור ואי
 מהחל חרמש יכיל ויצור ויספואימתי שירצה
 יביא תלמוד לומר מיום הכיאתם יכול יקצור
 ויספור ויביא ביום תלמוד לומר שבע שבתות
 תמימות תהיינה אימתי אתה מוצא תמימות
 בזמן שאתה מונה מערב הוא כיצד קצירת
 וספירה כלילה והבאה ביום פירוש אם היה
 כותב וספרתם לכם ממחרת השבת מיום
 הכיאתם ולא יותר היית אומר קבע הכוהא יום
 שני של פסח שכו ביום יביא וכו' ביום יתחילו
 לספור אבל לקצירת העומר לא קבע זמן והייתי
 אומר שיקדים לקצור כל זמן שיצדק תלמוד
 לומר במקום אחד מהחל חרמש בקמה התחיל
 לספור

ספר הזכריה

הקמה ושלא מן הלח ושלא נקצר כלילה שהיא
 כשר ורמינן עלה הא דתנן כמני ליה זה
 הכלל דבר שמצותו ביום כשר כל היום ודבר
 שמצותו כלילה כשר כל הלילה קתני ל ליה
 דומיא היום מה דיום כלילה לא אף דלילה ביום
 לא פירוש אי הוה תני כל הלילה כשר
 לקצירת העומר ורז"ל לא הוה אמינא מצותו
 להקצר כלילה לכתחילה ואם עבר וקצר ביום
 נמי כשר אבל השתא דתנייה דומיא דכל היום
 כשר וכו' והדר תנא נמי זה הכלל דבר שמצותו
 ביום כשר כל היום ודבר שמצותו כלילה כשר
 כל הלילה שמע מנה דוגמא קתני מה מצותו
 דיום כגון שחיטה ומליקה וכי צא בהן הן פסולין
 כלילה אף מצות הלילה נמי דהיינו קציר העומר
 והקטר הלבים הן פסולין ביום אדמא קצירת
 העומר פסולה ביום שני של פסח כי אם כלילה
 והקטר הלבים ואיברים נמי אינו כשר אלא עד
 הבקר ולא ביום המחרת והיכי תנן הכא נקצר
 ביום כשר ופריק רבא לא קשיא רבי וזה ר' **א**
אלעזר ברבי שמעון דתנאי רבי שהיה עומד
 ומקריב מגדת העומר ונטמא **אם** יש מגדת
 אחרת אומר ומביאין אחרת תחתיה ואם לאו
 אימרים לו הוי פקח ושתוק דברי רבי רבי
 אלעזר בר' שמעון אומר בין כך ובין כך אומרים
 לו הוי פיקח ושרוק שכל עומר של **א** נקצר
 כמצותו פסול פירוש רבי סיב **אע"פ**
 שהעומר קריב כטומאה היכא דאפשר למעבר
 בטהרה עבדינן הילכך אם ימצאו שבליים
 יתור שנגמרו אומר הכין כי נטמאת זו ומביאין
 אחרת תחתיה וקוצרין אותה ביום שהעומר
 שנקצר ביום כשר ולא נאמר לילה אלא למצויה
 ומיטכ שתדחה אותה המצוה ואל יקרב בטומאה
 ורבי אלעזר ברבי שמעון סבר **אע"פ** שיכול
 לקצור ולהביא אחרת ביום אומרים לו שישרוק
 ויקריבנה כטומאה שכל עומר שלא נקצר כלילה
 פסול הוא דרוקא קאמר דחמנא לילה לא יום
 הילכך מתניתין דמגילה אתיא ברבי אלעזר בר'
 שמעון ומתניתין דשנחות אתיא ברבי **אמר**
 הרמז אמר רבה בר רב הנה אמר רבי יוחנן רבי
 אלעזר ברבי שמעון בשיטת רבי עקיבא רבי

אמר

לספור שתלה הספירה בזמן הקצירה אבל אינו
 רשאי להקדים הקצירה ליום הספירה ואילו
 היה כותב מהחל חרמש ולא יותר הייתי אומר
 יקצור ויספור ממחר השבת אבל הבאת העומר
 לא תהיה ממחרת השבת אלא אימתי שירצה
 יביא תלמוד לומר מיום הביאכם שתל' הספירה
 ביום הבאה אלמא למדנו שהקצירה וההבאה
 והספירה כולן יהיו ביום שני של פסח ואם
 היה כותב שני מקראות הללו ולא יותר הייתי
 אומר שהקצירה וההבאה והספירה יהיו כולן
 ביום תלמוד לומר לגבי ספירה וספרתם לכם
 ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה
 שבע שבתות תמימות תהיינה ואי אפשר להיות
 תמימות אם לא יתחילו לספור מבערב שהלילה
 הוא תחלת היום הא כיצד קצירה וספירה כלילה
 שהיו תלה דכתוב הקצירה בספירה נדכתיב
 מהחל חרמש בקמה תחל לספו וכמו שהספירה
 היא כלילה כדנפקא לן מתמימות כך הקצירה
 לא תהא אלא כלילה אבל הרבא תהיה ביום
 כדכתיב מיום הביאכם ובשיליהי פרק רבי
 ישמעאל תנן מצות העומר לבא מן הקמה לא
 מצא יביא מן העומרים מצותו לבא מן הלח לא
 מצא יביא מן היבש מצותו לקצור כלילה נקצר
 ביום כשר ודוחה את השבת ואמרינן עלה
 בגמרא תנו רבנן כספרא תקריב מנחת בכורין
 מה תלמוד לומר לפי שמצות העומר לבא מן
 הקמה מנין שאם לא מצא יביא מן העומרים
 תלמוד לומר תקריב דבר אחר תקריב לפי
 שמצותו לקצור כלילה מנין שאם נקצר ביום
 כשר תלמוד לומר תקריב תקריב אפילו בשנת
 תקריב אפילו כטומאה פירוש מצות העומר
 לבא מן הקמה כדכתיב מהחל חרמש בקמה
 ומצותו לבא מן הלח כדכתיב כרמל ומצותו
 לקצור כלילה כדכתיב לגבי ספירה תמימות
 תהיינה ותלה חתוב הקצירה בספירה כדכתיב
 מהחל חרמש בקמה תחל לספור ומריבוי קרא
 דתקריב מנחת בכורין דכבר כתיב כריש' דקרא
 ואם תקריב מנחת בכורים לה' למה לי למיחר
 ולמיכתב תקריב מנחת בכורין אלא ללמד על
 העומר שהקריבו שלא כמצותו כגון שלא מן

ספר הזכריע חי

אמרה דאמר כל מלאכה שאפשר לה להעשות בערב שבת אינה דוחה את השבת ושאי אפשר לה להעשות בערב שבת דוחה את השבת וסבר לה רבבי ישמעאל דתנן רבי ישמעאל אומר מה חריש השותאף קציר רשות יצא קצירת העומר שהיא מצוה ווא מלקא דעתך נקצר שלא במצותו כשר אמאי דוחה ארזי דהשבת נקצר יהי מערב יום טוב אבל מדרתי שנת שמע מינה נקצר שלא בזמנו פסול פירוש אבא אתה אומר נקצר ביים שני של פסח כשר דליא אמר החמנא ליל יום שני אלא למצוה הוא הדין בני שאם נקצר מערב יום טוב כשר ואף על פי שקצרו קודם זמן הקרבנו ואנ כן כשר ליל יום שני של פסח בשבת נקצר בארבעה עשר לא ודא מאמרין שקצירתו העומר דוחה שנת שמע מינה שאנ קצירת העומר בשנה אלא כליל הנפ וכמו שאם הקדים מקודם לכן פסולה כך אם אחרה ביום הנפ פסולה הוא ורבי דסכיא ליה שאם נקצר ביום כשר והוא הדין גמי שאם נקצר קודם זמנו כשר סכיא ליה קצירת העומר לא דחיה שבת שכיון שיכול לעשות מערב יום טוב אינה דוחה שבת ותרי סתמי דתנן בפרק רבי ישמעאל דקצירתו דוחה שנת מוקמינן לה דליא כרבי ופליגי רבבי ארדבי ישמעאל דאמר מה חריש רשות אף קציר רשות וכו' וקרא דבחריש ובקציר תשבורת מוקי ליה כרבי עקיבא דפליגי בהא אדר ישמעאל כדאמרין בהילכתא קמיינתא דמשקון בחריש ובקציר תשבות ר' עקיבא אומר אינו צריך לומר בחריש ובקציר של שביעית שהרי כבר נאמר שרך לא תורע וכרמך לא תאמור אלא חריש של ערב שביעית הנכנס לשביעית וקצי של שביעית שוצא למוצאי שביעית ר' ישמעאל אומר מה חריש רשות אף קציר רשות יצא קצירת העומר שהיא חובה פירוש רבי ישמעאל סכיא ליה דקרא אשבת בראשית קאי ולא איצטריך אלא למישרא קצירתו העומר שהיא דוחה שבת ורבי עקיבא סבר דליא אשבת כראשית קאי אלא בא להחיר על חריש של ששית הנכנס לשביעית דהיינו שני פרקים

שאסרו חכמים כדאמרין החם כשדרה דלכ עד דפסח וכשרה דאילן עד עצרת אבל מכא ואילך הוא אמור שכל מה שעוש לצורך שביעית הוא עושה ואמרין החם אמר רבי שמעון כן פוי אמר רבי יהושע כן לוי משום בר ק פרא רבן גמליא ובית דינו גמנו על שני פרקים דללו ורתיוס פירוש דתירו דהרש מן דפסח ומן העצרת ואילך עד ראש השנה ואקשינן היך יכול רבן גמליאל להתירם והרי ב' פרקים הללו הלכה למשה מסיני הן להיות אסור דאמר רב אסי אמר רבי יוחנן משום רבי נחוניא איש בקעת דהרתן עשר נטיעו וניסוך המים וערכה הלכה למשה מסיני פירוש עשר נטיעות המפורות בהוד בית סאה חורשין כל בית סאה בשבילן עד ראש השנה וממילא דוקנות אסור להרוש תתוחן מעצרת ואילך ופריק רב יצחק בי אתאי הלכתא שלשים יום לפני ראש השנה ואתו בית שמאי ובית הלל תקון מן הפסח ומן העצרת וכך החנו ביניהם כל הרוצה לכמל יבא ויבטל פירוש מן ההלכה היינו יכולים לאסור את הדוקנות אלא שלשים יום לפני ראש השנה ולא יותר מאלו נטיעות עד ראש השנה ודוקנות עד שלשים יום לפני ראש השנה ומן הפסח ומן העצרת הן מהרנן וכאן רבן גמליאל ובית דינו והתי דום לשני פרקים דללו והעמידו דהרבר עד שלשים יום לפני ראש השנה ולא יותר תו אקשינן הני דלכתא גינהו הני קראי גינהו דרנניא כהריש ובקציר תשבות רבי עקיבא אומר אינו צריך לומר חריש וקציר של שביעית וכו' אלמא ר' עקיבא מפיק להאי קרא לחריש שר ששית והנכנס לשביעית וכל מה שארס חורש מן דפסח אינו עושה אלא לצורך שביעית והיאך יכול רבן גמליאל להסירם ומסיק רב אשי דעשר נטיעו ערכה וניסוך המים הלכתא גמירי להווי גמירי להו הלכתא בזמן שביט דמהרש קיים דאיכא ניסוך המים אבל בזמן שאין בית המקדש קיים לא ורבן גמליאל ובית דינו לא סבר לה ב' עקיבא האי קרא לחריש של ששית דנכנס לשביעית אלא כרבי ישמעאל דמפיק ליה

ספר הזכריות

לקצירת העומר שדוהה שנת * אבל חרש
 דשית לא נאסר אלא מהלכה למשה מסיני
 דאמר רב אסי אמר רבי יוחנן וכיון דלא נאסר
 אלא מהלכה למשה מסיני סבר רבן גמליאל ובית
 דינו דלא נמדינן הילכתא לא בזמן שבית המקדש
 קיים דומיא דניסוך המים * הנה מצאנו
 שרבן גמליאל ובית דינו היו סוברין כר' ישמעאל
 דאמר קצירת העומר דוהה שבת והכי סבירא
 להו רבי שמעון כן פזי ולר' יהושע כן לוי ולבר
 קפרא דאמרי לה להא מילתא דרבן גמליאל
 דאע"ג דקייבא לן הלכה כר' עקיבא מחברו וגם
 קיימא לן דהלכה כרבי מהבירו כיון דרבן גמליאל
 ובית דינו סבירא להו כרבי ישמעאל וגם אלהי
 האמוראים רבי שמעון כן פזי ורבי יהושע כן לוי
 ובר קפרא אמרי לה למילתא דרבן גמליאל
 למיטרא דהכי סבירא להו שמע מינה דהלכתא
 כרבי ישמעאל דאמר קצירת העומר דוה שבת
 וכיון שדוהה שבת נמצא שזמנה קבוע ואם
 נקצר העומר שלא בזמנו פסול והו דתרי סרמו
 מוכיחי הכי הוא במגילה דתנן וכל הלילה כשר
 לקצירת העומר ותרתי בפרק רבי ישמעאל דתנן
 דקצירת העומר דוהה שבת ולית לן אלא פתמא
 הוא כר' דתנן נקצר ביום בשש * ותו דההיא
 רמזילה תני לה גבי הלכתא פסקתא כראמדין
 בפרק הגזול ע"ש גבי משנה דלא תנא התם אלא
 משנה והוור בפרק האומנים כ"ש הכא במגילה
 דתני טיבא ותני נמי קצירת העומר כר' יהודה
 למיטרא דמה כולהו אם עשאן שלא בזמן פסולין
 אף קצירת העומר שלא בזמנה פסולה * וכיון
 שלמדנו שאין קצירת העומר אלא בלילה ודלא
 ביום ממילא נמי שאין ספירה שירה אלא
 בלילה שהרי יתקן לילה אונן כתוב אלא אצל
 הספירה דכתבתי ממונות תהינה אצל הספירה
 אצל שתלתי הכתוב הקצירה כספירה כרתיב
 מהחל חרמש בקמה תחל לספור * והילכך מי
 ששבת ולא ספר בלילה אין לו תקנה לספור ביום
 ובהלכות גדולות כשיליה הלכות הפסח כרוב
 היבא דאשתלי ולא כריך ספירת העומר בשאר
 יומי בליליא מברך כיממא * וכהלכך מנחות
 כתוב מר רב יהודאי גאון הכי אמר היכא דלא

מנה עומר ליליא קמא לא * מני בשאר לילואתא
 מאי מעמא רבעינן שבע עבדות תמימות וליכא
 אבל בשאר לילואתא היכא דלא מנא מאיריא
 מני כיממא ושפיר דמי * ומה שכתב דאי לא
 מנא בליליא קמא דלא מני בשאר לילואתא דבעי
 תמימות וליליא אינו נראה לי דאם כן הוא הדין
 בשאר הלילות אם שכתולה מנה באחד מדרם
 שוב לא ימנה שאינן תמימות אלא ודאי לא
 אמר רחמנא תמימות לא שיתחיל מניינ' מבערב
 ולא שיעכבו זה את זה שכל יום ויום הוא מצוה
 בפני עצמו * ואם חסר אחד מהם ולא מנה
 חסר מצות אותו היום ולא הפסיד שאר הימים
 ככך * תרע שהרי בכל יום ויום אנו מברכים
 על ספירת העומר ואם איתא שאינן אלא מצוה
 אחת ומעכבין זה את זה כיון שבידך בלילה
 הראשון לא היה צריך לברך אלא היה מונה
 בלא ברכה * ומה שאנו מברכין בכל לילה
 ולילה שמע מינה שכל יום ויום מצוה בפני
 עצמו הוא ואין מעכבין זה את זה * גם מר
 שכתב דבשאר לילואתא היבא דלא מנה מאורת
 מני כיממא ושפיר דמי * אינו נראה דעל כל
 הימים כתב תמימות וכי היכי דספירת יום ראשון
 אינה כשירה אלא בלילה ואם שבת ולא ספר
 בלילה ורוצה לספור ביום לא יברך עליה דאין
 ספירה אלא בלילה ונמצא עושה ברכה לכטלה
 וכך מצאתי בתוס' משם רבינו חס דצוקל שאם
 שבת לברך בלילה אל יברך ביום * גרסין
 בפרק דבי ישמעאל בהלכה כיצד היו עושים *
 אמר אביי מצוה ל' מימי יומי ומצוה ל' מימי
 שבעי * רבנן דבי רבי אשי מנו יומי ומנו
 שבעי * אמר מר מני יומי ודלא מני שבעי
 אמר זכר למקדש הוא * פירוש שלא נצטרך
 לספור אלא כדי להקריב עומר ביום חמשים
 וכיון דרבנן דמי רב אשי עבדי כאביי הלכתא
 כאבדו ואמימר הוה ליה יחיה ואין דלכה כמותן
 ואע"פ שהוא עבשין זכר למקדש אינו
 חייב לברך מידי דהוה
 אלוכל כל שבעה
 שהוא זכר
 למקדש :

ל

גרמינן כפרק דהיזקין דף מ"ה ע"כ
 אמרינן הפעוטות מקחן מקחוממכרין
 ממכר במטלטלין פירוש פעוטות דהן
 מומן המפירש עד שיביאו שתי שערות
 שאע"פ שהגיעו לשלש עשרה שנים ויום אחד
 ולא הביאו שתי שערות פעוטות הן ואין ממכרין
 קיים ולא מתנתן מתנה אלא במטלטלין אבל לא
 בקרקעות וראיתי שנסא' לרב צמח גאון
 זצוק"ל ורב נחשון גאון זצוק"ל על מי שהוא בן
 שלש עשרה שנה ויום אחד אבל לא הביא שתי
 שערות ונתן מקרקע שירש מאביו במתנה אם
 מתקיימת מתנה והשיב רב צמח גאון
 שאם אין עמו אפטרופוס מתנתו מתנה מדאמרי'
 כפרק מי שמת . אמר אמימר ומתנתו מתנה
 ורב נחשון גאון השיב שאע"פ שיש לו אפטרופ'
 מרגנתו מתנה דכ"מ עבד אפטרופוס דוקא
 לפעוטות אבל זה שהוא בן שלש עשרה שנים
 ויום אחד אין אפטרופוס מעכבו ואע"פ שלא
 הביא שתי שערות אין בכך כלום דאמר רב נחמן
 אמר שמואל בודקין לקרושין ולגיטין ולהליצה
 ולמיאונין ולמכור בככסי אביו עד שיהא בן כ'
 להני הוא דברדקונן אבל ליתן מתנה לא ברקנין
 ולא צרכינן עד שיביאו שתי שערות דקאמרינן
 שלה ליה נידול בד מנשייא לרבא ילמרנו רבינו
 תינוקת בת ארבע עשרה שנה ויום אחד ויודעת
 בטיב משא ומתן מהו ושלא ליה אם יודעת בטיב
 משא ומתן מקחה מקח וממכרה ממכר
 ולישלח ליה תינוק מעשה שהיה כך היה
 ולישלח ליה בת שתום עשרה ויום אחד אין הכי
 גמי ומעשה שהיה כך היה וקא אמרינן
 לקמן אמר אמימר מתנתו מתנה וכו' ואינן
 נראין לו דבריהם כלל דכל זמן שלא הביא שתי
 שערות דהו כפעוטות עד רוב שנותיו או עד
 שיביא מימני סרים ומעשה דתינוקות כדהביאה
 שתי שערות עסקינן שאם לא הביאה כ שערות
 היא קטנה ואע"פ שהיא יודעת בטיב משא ומת
 אינו כלום שכל דעת הקטן גייגו השוב דעת
 ורב זה הוא מחזור בכל התלמוד שכל זמן שלא
 הביא שתי שערות הרי הוא כקטן לכל דבריו
 וממנה שנסתייע רבינן נחשון מדברי רב נחמן

אמר שמואל מהתם את ליה פירכא דהא קאמר
 ולמכור בככסי אביו עד שיהא בן עשרים שאפי'
 הביא שתי שערות עד שלא יהא בן עשרים אין
 מכירתו מביחה ואע"ז המתנה קילא ממכר
 וכהה"ד אין מכרו מכר אמר אמימר דאין מתנתו
 מתנה גמיר ולא בעי כן עשרים שנה כדבעינן
 לגמי מכר אבל סימנין וראי בעינן שיהא איש
 נמוך ויצא מכלל הפעוטות שאין מתנתן מתנה
 לא במטלטלין וזה מתנתו מתנה אפי' במקרקעי
 ואפלו אי דאם סגי ליה דהוא דיוקא לרבינו
 נחשון דדוקא להגי בודקין אבל לענין מתני' אין
 בודקין נתי דאין בודקין אותו דמסמא מתוק'
 ליה כחזקת שהביא שתי שערות כיון שהגיע
 לכלל שנים אבל להביא דקים לן שלא הביא שתי
 שערות נתי דלא בעי כן דרבינו מנא לן דמתנתו
 מתנה במקרקעי הילכך כל זמן שלא הביא שתי
 שערות הרי הוא כפעוטות ואין מתנתו מתנה
 במקרקעי אלא במטלטלי' והוא דלית ליה
 אפטרופוס ורב צמח דקאמר מתנתו מתנה
 במקרקעי והוא דליכא עליה אפטרופוס מאי
 קסבר אי איש דהוי אפטרופוס מאי בעי אי קטן
 הוי אין מתנתו מתנה אלא במטלטלי' כפעוטות
 וראיתי שרבינו יצחק בר' מלכי צרק זצוק"ל
 הילך בין מתנה במקצת ובין אם נתן כל נכסיו
 ואמר דהיכא אמר אמימר מתנתו מתנה דוקא
 מתנה במקצת אבל בכל נכסיו דהא מעקרא
 נחלה מבני משפחה לא ואינו נראה לוי
 שאנה מצא יחלוק זה מה שלא הילך התלמוד
 ואפי' כפעוטות אמרינן מתנתו מתנה במטלטלין
 אחת מתנה מרובה ואחת מתנה מועטת הכא
 שהוא איש נמוך נחלק בין מקצת ובין כל נכסיו
 הלכך כל שמשכו ממכר בפני עשרים שנה
 מתנה כבן שלש עשרה שנים ויום אחד שהבי'
 סימנין ודיקן אחד להם ואמימר סתם קאמר
 ומתנתו מתנה בין במקצת בין נתן כל נכסיו
 ואם עוקר נחלה מבני משפחה אין בכך
 כלום שכלשון מתנה הוא נתון
 ורשאי הוא לעשות בשלו
 מה שהוא
 רוצה :

לא

ספר המכריע

לא

גרסינן כמגילה בפרק הקורא עומד
 דף כ"ג ע"א איבעיא להו מפטיר
 מהו שיעלה רב הונא ורב ירמיה
 בר אבא חד אמר עולה וחד אמר
 אינו עולה מאן דאמר עולה דהא קא קארי ומאן
 דאמר אינו עולה כדעולא דאמר עולא מפני
 מה אמרו המפטיר צריך שיקרא בתורה התלה
 מפני כבוד התורה וכיון דמשום כבוד תורה הוא
 למניינא לא סליק . מתיכי המפטיר בנביא
 לא יפחות מעשרים ואחד פסוקים כנגד שבעה
 שקראו בתורה ואם איתא עשרים וארבעה הויין
 כיון דמשום כבוד תורה הוא כנגדו לא צריך
 ונראה לי דהר"ל כתא כמאן דאמר מפטיר אינו
 עולה מכמה טעמי חדא דמותיב תלמוד ומתריץ
 אליבא דמאן דאמר אינו עולה וכתוב כמותחות
 התלמוד כללא רבה בתנויי כל אמורא דמותיבין
 ליה תיובתא ולבר פלוגתיה לא מותיבין הלכתא
 בותיה דמותיבין ליה . ומוה מביאים ראיה
 הפסקי בהריב מהומא ופיסקין כמאן דמותיבין
 ומפרקינן אליבא דידיה . ותו דגרס' בירושלמי
 רבי חלבו ורב מתנה ורב שמואל בר שילת כשם
 רב שבעה חוזן מן המפטיר בנביא ותו דסוגיא
 דתלמודין גמי דכי אולא דגרס' כפ' בני העיר
 איתמר הל להיות בואתה תצוה אמר רבי יצחק
 נפחא קרו שיתא מאתה תצוה עד ועשית וחד
 קרי מכי תשא עד ועשית הל להיות ככי דתשא
 עצמה אמר רבי יצחק קרו שיתא מן ועשית עד
 ויקהל וחד קרי מכי תשא עד ועשית . מתקוף
 לה אבוי אי הכי למפרע הוא דקרו אלא אמר
 אבוי קרו שיתא מכי תשא עד ויקהל וחד קרי
 מכי תשא עד ועשית . מוכח מכאן כי כך
 היה מנהג האמוראים לקרוא ששה בפרש' היום
 והשביעי בפרשת שקלים ואילו היה להם מנהג
 להעלות המפטיר למנין שבעה היה לו להזכיר
 בהפירוש ומפטיר קורא מכי תשא עד ועשית .
 אלא ודאי כן היה מנהגם לקרוא שבעה בלא
 המפטיר והשביעי קורא פרשת שקלים והמפטיר
 חוזר וקורא מה שקרא השביעי וגם בהלכות
 גדולות כן כתב בהלכות צורת ציפור אין
 המפטיר עולה למנין חמשה ששה ושבעה מפני

שאמרו המפטיר בנביא צריך שיקרא בתורה
 תהלה כדי לעשות כבוד לתורה . אבל רבינו
 יצחק מפאם כתב והלכתא עולה דאמרונון בפרק
 בני העיר תש' חדש אדר שחל להיות בואתה
 תצוה אמר אבוי קרו שיתא מאתה ד צוה עד
 ועשית וחד קרי מכי תשא עד ועשית ורבינו
 מפטירין אדמא מפטיר ע דר . מן המנין וכך
 הלכה . ונפלאתי מאד על דבריו ואינם אלא
 דברי הלומות ומניין לו דהר דקאמר על המפטיר
 קאמר אדנא מלא קאמר ומפטיר קורא אלא
 חד קורא שמע מונה דהר מן דהשבעה בלא
 המפטיר קאמר כותיבית לעיל . ומפני
 שראה המנהג שנהגו לקרוא בפרשת היום
 והמפטיר בפרשת שקלים שנראה כי אנו צריכין
 שבעה ברא המפטיר אלא מבי אינו עולה למנין
 שבעה נסתייע משם ששה קרים נפרש' היום
 והשביעי דהיינו המפטיר קורא בפרשת שקלים
 אלמא מפטיר עולה . וכלא היא דהיינו חד
 דקאמר אינו אלא שביעי בלא המפטיר כי
 המפטיר אינו עולה כלל ומפני שפרשת כי תשא
 היא חובה בפרשת היום אין נותנין אותה
 למפטיר שאינו קורא אלא לכבוד תורה אלא
 אחד מן השבעה שהם חובת היום קריא אותה
 והמפטיר חוזר עוד וכופלה לכבוד מורה .
 ובתוספות של הרב ר' אלתרן יצ"ל ראיתי כתוב
 ואנן קיימא לן דע"ל מנין שבעה וכך פסק
 בתשובתו רבינו יעקב לרבי' משולם שהרי
 בתעניות וביום הכפורים כמנהג אנו עושין הג'
 מפטיר וכיון דלא קרי מפטיר בתורה אלא מפני
 כבוד תורה למאן דאמר אינו עולה למנין שבעה
 אית לן למימר דלמנין שלשה גמי לא סליק
 כדאמר רבינא הכא אליביה למנין שבעה . ואמר
 רבינו תם דהילכך נדחו לעשות המפטיר ממנין
 שלשה ומה שאין אנו עושין אותה בשבת ממנין
 חמשה וששה ושבעה ביום טוב וביום הכפורים
 משום דהם מסיפין עליהם כדתנן במתניהו
 והשתא הוי אליבא דכולהו דלמאן דאמר עולה
 הוי המפטיר שמיני ואין בכך כלום דמסיפין
 עליהם . ואף אם קטן הוא הרי הוא כגדול
 שהרי עולה הוא ממנין שבעה . ולמאן דאמר
 מפטיר

מפטי' אינו עולה הריו קראו שבעה לפניו
 וכיום טוב קרו כולו כענינוא ריוא והמפטי'
 הששי קורא ודקבתם לכרו וכן בשבת דשקלים
 השמיני קורא פשת שקלים לכרו וכן כל שאר
 הפרשיות ובהעניית שלנו שקורין שלשה אין
 מסיפין עליהם והולכך הצרכנו לשש המפטי'
 מן המנין כיון דקיימא לן כותיה שאם היו קורין
 ארבעה ררי היו מוסיפין עליהם ואע"כ
 דלקמן בפרק בתרא קאמרינו בכמה דוכתי קרו
 עותא בוארחה רצוה וחד קרו כבי רשא תקנו
 עכשיו לקורא השבעה בפרשת היום והשמיני
 המפטי' בפרשת הנוספת וכן בראש חדש קרו
 שמיני בראש חדש והשבעה בפרש' היום ההוא
 ותקנו לעשות המפטי' שמיני ואינו מחשבון
 השבעה תקנו שכל השבעה שכנגד שבעה רואי
 פני המלך יקראו בענין אחד וכך פסק רב
 עמרם בסדר שלו ובהלכות גהולות רוב יהודאי
 גאון שלעולם קורין שבעה בפרשת היום
 וגם אם היה קורא השביעי פרשה הנוספת היה
 צריך השמיני להזיר ולקורא ממנה שלש פסוקים
 ולא היה נכון לקורא הפרשה הנוספת פעמים
 ופרשת זכור שאין בה אלא שלשה פסוקים היה
 צריך לקרוא שתי פעמים כן נראה ותימה
 מכל מקום כיון שתיקנו השמיני מפטי' בשבת
 אפילו כמאן דאמר מפטי' עולה למנין שבעה
 למה תקנו שיאמר מפטי' כל פרשה הנוספת
 הלא אינו קורא אלא משום כבוד תורה ע"כ
 הנה מוכיח מדברי רבינו יעקב שכל שבתות
 השנה קורין שבעה בני אדם ומשלימין הפרשה
 והמפטי' שהוא שמיני הזור וקורא כמה שקרא
 השביעי וכך נוהגי עכשיו ככל העולם ואמרי'
 קריש בסוף קריאת השביעי ואחרי כן קורא
 המפטי' וכל זה אינו אלא אליבא דמאן דאמר
 מפטי' אינו עולה שחלקתם כשאר שבתות
 השנה היא ימצא שאנו עוקרין דרי האומר
 מפטי' עולה למנין שבעה ומה שאמר
 רבינו יעקב דהוי אליבא דכולי עלמ' דאף למאן
 דאמר עולה הוי המפטי' שמיני ואין בכך כלום
 שדרי שנינו מוסיפין עליהם ככל זה אינו
 נראה ל' רכשמוסיפין עליהן קורא השמיני מן

הפרש כמו שקרא השביעי שלא סיים השביעי
 הפרשה אלא שיר שקרא השמיני וגם לא
 הפסיקו בקריש כינהם אבל זה שקורא השביעי
 כל הפרשה וגם רפסיקו בקריש והשמיני אינו
 קורא אלא כמה שקרא השביעי אין זה תוספת
 אלא הוא קורא לכבוד תורה בעלמא כמאן
 דאמר אינו קורא ומה שנתייע רבינותם
 מרשעה ברא' ויום רכפירים במנחה שדרגו
 העולם לעשות השלישי מפטי' ונמצא מפטי'
 עולה מן המנין נראה לי שאין זה סוג שלא
 חייבו הכמים להפטי' אלא בשבתות וכיום
 טובים שיש שם אסיפת עם כדתנן במתניין
 גבי יום טוב ויום הכפורים ושבת אבל כן וזה
 וכשבת במנחה ובראשי חדשי זכרולו של מועד
 קתני ואין מפטי' בנביא אלמא לא חייבו
 להפטי' אלא היבא דקרו חמשה ששה ושבעה
 דאיכא רוב עם ויום הכפורים במנחה ותשעה
 באב דליכא לא שלשה לא חייבו הכמו' להפטי'
 אבל מיהו אע"פ שאינו חובה להפטי' אם
 רוצין הצבור להפטי' אין בכך כלום דהרי דתנן
 אין מפטי' לא שאין רשאי להפטי' לא שאין
 חייבים אבל אם רצו להפטי' מפטי' ורואי
 דאמרינן בפרק בני העיר שביים הכפודי' במנח'
 מפטי' ביונה ובתשעה באב מפטי' כסוף
 אסיפם ומאי דאמרינן נמי בפרק הקורא
 בתורה שאם חל תשעה באב להיות בשני וכה'
 קורין שלשה ומפטי' אחר וכ' ומאי
 דאמרינן נמי בפרק כמה מדליקין אמר רב
 אמריכו בר מתנה אמר רב יום טוב שחל להיות
 בשבת המפטי' בנביא במנחה אינו צריך להזכיר
 של יום טוב שאלמלא שבת אין נביא במנחה
 כיום טוב כל אלה אינן חובה כדדונו כמתניתין
 אלא שאם רצו להפטי' מפטי' ולא פליגי כל
 הגי' אמתניתין וכך מצאתי כתוב בתשובת
 רב נטרונאי גאון וצוק' וששאלם מה הן
 מפטי' בנביא בשבת במנחה בדורי' הראשוני'
 כשהיו קורין בתורה בשבת היו מפטי' בספה
 ישעיה הנביא וכולן בנרמית שבו ולא הוי
 מוסיפין על עשרה פסוקים וכשני פרטים גורם
 שלא להפטי' וכיון שנסתלקו נסתלקו זאובין

ספר הזכריות

שכל אלו הפטרות אינם חובה כמו שהן איתן של יום טוב ויום הכפורים ושבת לא תקנו חכמים שהפטר בהן דא קורא בתורה תהיה לכבוד תורה שהרי אינם תבה וקריאת התורה היא חובה אבל הפטרת יום טוב ויום הכפורים ושבת שהיא חובה כמו קריאת התורה אם לא היה המפטיר קורא בתורה תחלה היו משוין ההדיוטות הנביאים לתורה לכך דתקינו שיקרא בתורה וכוון שאינו קורא אלא לכבוד תורה אינו עולה מן המנין אלא אלו הרפטרות שאינן דוברת אינו צריך המפטיר לקרוא בתורה הרבה אם נהגו לעשות השלישי מפטיר אין כנך נדום שאין לומר כאן מפטיר עולה למנין שלשה היה חייב מפטיר זה לקרוא בתורה זמן הדין אם היה רוצה אחר להפטיר היה יכול בלא שום קריאת התורה אלא שנהגו שהשלישי שקרא בתורה משום חובה הוא הוא מפטיר ואינו חולק בזה דאומר שאין מפטיר עולה ממנין שבעה מפני שלא היה חייב מפטיר זה לקרוא בתורה תחלה שתמצא קריאתו לכבוד תורה כדפרישתי ודאיתי שרבינו תם דקשה הא דרב אחדכוני בר מתנה אמתניתין דמגילה דרנן אין מפטירין בשבת כמנחה והיא דאין מפטירין בבניא קאי אנביאים ורב אחדכוני קאי אכתובים כדאמרין ככל כתבי הקודש כדפרישתי פסקי סידרא בכתבי כמנחה בשבת ולא כיום טוב ופסקי היינו מפטירין ומקומות מקומות יש בכתובים כדאמרין התם אבל בנביאים מתקנת עור הוא ככל מקום ולא תקנהו אלא בשיעור כוטר מלאכה ובעת כיופיא בין יוצר למיסק ואינו נראה לי דהאי פסקי סידרא לא משמע התם אלא שהיו דורשים בכתובים או קורין בהן כמנחה בשבת כשלא היה להם זמן בית המדרש שאחר שאכלו לא היו דורשים לרבים משום שכרות והכי אולא התם סוגיא דשמעתא והכי מוכח גמ' כירושלמי דגרסינן התם דלמה ר' ור' חייא רבא ור' ישמעאל בר' יוסי היו יושבים ופושטים כמנין קונת ועבר תשעה באב שחל להיות בשבת נשיירו בה אלפא בית ארז אמרו למחר אנו באים וגומדין אותה עם

כשן נפטר לכיורו נבעל באצבעו וקרא על גרמיה רבנן מכאובים לדש אמר ליה רבי חייא רובה בדיבתין מנוחין כן רוח אפינו משיהו נלכד בשחיתותם אמר ר' ישמעאל בר' יוסי אילו לא היינו עסקין בענין כן היה לנו לומר על אהת כמה וכמה שאנו עסקין באיורו ענין עלה בכיורו ונתן כפוג יבש עליד ודש עלי גמי מכחין אמר רבי ישמעאל בר' יוסי ממנו למדנו שלשה דברים כפוג אינו מרפא לא משכר גמי שווא מן דמוכן ואין קורין בברבי הקדש אלא מן דמנרה ולמעיה ובהלמודין גמי כפרק יום דכפרים נדלכד דאינו ארמא ואשוב גרסינן רב הוה פסקי כדרא חמיר דובר עיליה אהא רבי חייא דר לר' אהא אהא קפרא דר לר' שאהא רבי ישמעאל בר' יוסי דר לר' שאהא רב חנינא אמר כוליה דאי נדרד וניול איקפד רבי חנינא וכו' אלמא פסקי סידרא לא משמע אלא לכין דרש לר' הפטרה וכפרק אדם שואל מדבריו גוסינן ודש רבינו רב כי מטא לראי פסוקא איהפח רב אמר שמע מינה אול ליה חמיה דרב אלמא כל פסקי סידרא ענין דרשה הוא ומה שכתב רבינו תם וכוים טיב קרו כולהו בענייני דיומא והמפטיר הששי קרא והקרבם לברו וכן בשבת של שקלים השמיני המפטיר קורא פרשת שקלים לברו וכן כל שאר הפרשיות זכן ראש חדש שהל להיות בשבת קרו שבעה בפרשת דיומא והשמיני המפטיר קורא בפרשת ראש חדש כך מצאתי גם למודי כפיט שחינד וכך כתובים בסדר קריאת כל המועדות בהלכות גדולות יחד ראיתי שנהגין כדרכה מקומות עוד זו רעה חולה ראיתי תחת השמש שנגיד לקרא שבעה בפרשת היום ומפסקין בקדיש ואהרי כן קורא השמיני המפטיר פרשת שקלים וכן שאר כל פרשיות וכן פרשת ראש חדש ונראין הדברים שגם רבינו תם כך סובר כיון שהשנה פרשיות ופרשת ראש חדש לקריאת והקרבם שקורא הששי המפטיר ככל המועדות וכמו שמפסקים בין קריאת פרשת יום טוב ובין קריאת והקרבם שקורא

שקורא

שקורא הששי המפטיר כך מפסיקין בקדיש בין קריאת פרשת היום ובין קריאת ארבעה פרשיות ופחשת ראש חדש שקורא השמיני המפטיר וכל מזה שנשא ונתן רבינו הם לא עשה אלא לקיים המנהג שמצא שנהגו העולם שלא יקרא את ההלכה אבל נראה בעיני שהמנהג הזה הוא שלא כהלכה ושלא כדת כי קריאת ארבעה פרשיות ופרשת ראש חדש הן חובה ומפסיקים של סדר ההפטרות בעבורם שמיחין ההפטרות של סדר פרשת היום ומפטירין בהם וכוון שהם חובה הניח נתן אותם למפטיר שאינו קורא אלא לכבוד תורה והוא מפסיקים בקדיש ביניהם שמוכיח כי כבר סי' מנו קריאת החובה בת שלום ופרשת היום והרי עדיין חובה עלינו לקרוא אלו הפרשיות ורבינו תם שאמר כי המנהג הזה שנהגו הוא כדי לכא אלא הכולו אדרבא המנהג הזה עוקר דברי שינהם המאן דאמר ימפטיר אינו עולה היה סוכר שהשביעי יקרא מפרשה הנוספת ולא המפטיר כדאמרינן בגמרא שיתא קרו בואתה תצוה וחד קרי בכי תשא ואינו נותנין פדשה הניספת למפטיר ומאן דאמר עולה סבר שהמפטיר הוא השביעי ועולה למנין שבעה ואינו עושין אותו שמיני ומפסיקין בקדיש ביניהם לומר שאינו עולה ועד כאן לא אמר עולה אלא שלא להפסיק בקדיש ביניהן שיצטרף עם השאר שקראו לפניו אבל כיון שהפס קו בקדיש ביניהם הניח יכול להצטרף עמהם ואם כן מצא שאותו שקרא פרשה הניספת אינו ממנין החובה ועשינו אותה הפרשה טפילה ולא חובה וכן כתב גם רבינו יצחק מפאס וצוקל שפסק הלכה כי המפטיר עולה למנין שבעה אלאמיהו אשכחן לרב נטרונאי דאמר משמיהו דרבנן סבוראי היכא דקרו שיתא והפסיקו בקדיש וחדר אפסו אינו עולה והוכיח דלית אפסיקו בקדיש מקמי הפטרה עולה למנין שבעה מחבר עכשיו שתמנהג הזה לא יבא לא כמר ולא כמר ונוטה לבי לומר שהפנהג הזה לא נתנהג בעולם אלא מפני שראו שבכל יום טוב קורין תמשה שהם חובה בפרשת היום טוב שהיא חובת היום ומפסיקים בקדיש ואחרי כן קורא

המפטיר שהוא ששי בפרשת המוספין וכן כיום הכפורים שהם ששה בני אדם בפרשת אחרי מות ומפסיקין בקדיש ואחרי כן קורא המפטיר שהוא שביעי בפרשת המוספין כך הנהיגו גם בארבעה פרשיות ובפרשת ראש חדש לקרוא שבעה שהם חובה בפרשת היום ולהפסיק קדיש ופרשה הנוספת נותנים אותה למפטיר שהיא שמיני ואין הנדון דומה לראייה ורחוקים זה מזה כדחוק מזרח ממערב שקריאת המוספין אינה חובה שהיא נה נזכרת לא במשנה ולא בתוספתא ולא בתלמוד שקריאת כל המועדות היא מבוטאת במשנה ובכרייתא ובגמרא ונמה כני אדם קורין כיום טוב מפורש שניים טוב קדין חמישה ובמשנה שנייה מפורש כמה שאין קורין וקריאת המוספין אינה נזכרת שם כלל בשום מקום לא בבבלי ולא בירושלמי ונראה לי שאינו אלא תקון הגאונים ראשי הישיבא וכוונתם לברכה שתקנו שיקרא במוספין כדי לגדריה שליח צבור ויאמר אותם בתוך התפלה ומפני שאינן חובה לא נרנו אותם לא מחמשה שהן באים חובה ליום לא תקנו שיקרא אותם המפטיר שאינו חובה לקרוא אלא לכבוד התורה וכיון שאין קריאתו חובה לא הששו אם לא יקרא כמה שקרא החמישי כמו שאנו עושין בכל שבתות השנה אלא תקנו שיקרא במוספין זה המנהג הוא יפה והגון ימתקבל אבל הדין פרשיות ופרשת ראש חדש שהן חובה ליום וקובעין הפטרה אחר בעבורם אינו דין שיקרא אותם אלא אחד מן השבעה שהן באין חוב ליום וגם שלא להפסיק בקדיש ביניהם שכמו שפרשת היום היא חובה כך גם זו הנוספת היא חובה ועודפת עליה שמפסיקין הפטרת פרשת היום ומפטירין בפרשת הנוספת הלכך הטוב והישר הוא לקרוא ששה בפרשת היום והשביעי בפרשת הנוספת כמו שפורש בגמרא ואחרי כן יאמר קדיש ואחרי כן חזר וקרא המפטיר לכבוד התורה בפרשה הנוספת שקרא השביעי במשפט בכל שבתות השנה וסדר קריאת הפרשיות שכתוב בהלכות גדולות נראה לי שאינן דברי בעל הלכות גדולות ששתי נוסחאות דאורייתא

ספר המכריו

מן בנוסח אחד ראיתיו כתוב ובנוסח אחר לא
ראיתיו כתוב ועוד שדבריו פותרים דברי בעל
הלכות גדולות שבהלכות גדולות בהלכות צרכי
צבור כתוב בשני הנוסחאות כיום טוב חמשה
זביות הכפורים ששה ובשבת שבעה אין פותחין
פוחם אבל מוסיפין עליהן ומפטירין בנביא ואין
המפטיר עולה לסנין חמשה ששה ושבע מפני
שאמרו המפטיר בנביא צריך שיקרא בתורה
תחילה כדי לעשות סייג לתורה ובסדר
קריאת הפרשיות כתוב כשבת קרו שבעה גברי
וכיון דקרו להו שבעה גברי כמה דלא קרישו
להו הם שביעי עולה למנין שבעה אבל היכא
דקרישו קרו שבעה גברי והדר קרי מפטיר דכיון
דאמריקו להו אמור רבנן המפטיר צריך שיקרא
בתורה תחילה מפני כבוד התורה הנה
מנכח סנין הן דברי בעל הלכות גדולות אלא
מחבר אחד כתבם שם והעושה כסדר שכרזכנו
יצא ידי כל החלוקות שאף האומרים מפטיר
עולה לא אמר שחובה לעשות כן אלא אם רצו
להשלים השבעה עמו בלא הפסקת הקריש
בניהם יכולין ואם אינן רוצין להעלותו אלא
יקראו שבעה בלא לוייפסקו בקריש ביניהם
עושין ולא בא אלא להקל והמחמיר כרבי יוצא
ידי כולן והעושה כסדר זה מביא שלום לעולם
ושלום על חכמי ישראל :

(תולעת יבקע חסונה זו הזכירה בשו"ת מפרי"ל
סימן קפ"ג ע"ט :)

עיר

אני הכותב צריך לעיין על ענין
המנהיג הרע שנוהגין במקומינו
לקרוא בחולו של פסח ששה בני
אדם בפרשיות האמורות בפסח תורה קרש
כנספא ואיקרא בפ' פתח והקרבם וכך כתוב
בכל המידות חרשים וישנים :

לב

גרסינן בפרק אחד דיני ממונו דף
ל"ב ע"א בין דיני ממונו מחזירין
בין לזכות בין לחובה וכי' גרסינן
בפרקא קמאתנו רבנן דיני ממונו
כשלושה ואם היה מומחה לרבים

וצוק ל

ספר המכריו

כב

אני מסרב מלעמוד ברין אלא בפני אחרים אני רוצה דרשות כידו ודין זה מפורש בפרק דיני ממונות בתרא מכל מקום אם לא טען הנרכע כי אני רוצה לפני אחרים וכפיהו לדין דינן דין ואמר הגאונים שאין בדרות הללו מאן דיכיל למיסר מומחה אנא ונמירי כל מילי הילכך אין יחיד יכול לכופ הנתבע לדין עד שיהו שלשה או אם היה יחיד וקבלוהו בעלי הדין מרצוני דינו דין ואם קנו זה מזה אפילו קודם גזר דין אינם יכולים לחזור בהם ואם לא קנו זה מזה קודם נמרדין יכולים לחזור בהם לאחר גמר דין אינם יכולין לחזור בהם אלא בעל כרחם יקבלוהו דינו כדילפינן מפלוגתא דרבי מאיר וזכמייס בפרק דיני ממונות בתרא ואם קבלוהו להונן דין תורה דינדין ואם טעה ישלם ואם קבלוהו להונם כאש' יודע דינו דין ואם טעה פטו מלשל' כדילפינן מרבי רבי אבהו יאחר שבארנו משפט הדינים לכופ ולהזמין את הנתבע כדון נכאר אימתי אם טעו ישלמו ואימתי פטו מלשל' ואימתי דינן דין ואימתי מחזירין הדין הכא תנן דיני ממונות מחזירין בין לזכות בין לחובה ורמינהו דן את הדין חייב את הזכאי וזכה את החייב טימא את הטור טיהר את הטמא מזה שעשה עשוי ומשלם מכיתו פירוש אלמא דינדין קיים ואינו יכול להחזירו ופריק רב יוסף לא קשיא כאן כמומחה וכאן בשאינו מומחה פירוש מתניתין דבכוריה דדן את הדין הויה בשאינו מומחה דמתני' בסופא ואם היה מומחה לבית דין פטור מלשלם אלמא דישא דתני מה שעשה עשוי ומשלם מכיתו הויה בשאינו מומחה ותו דכפירוש תני כרישא מי שאינו מומחה וראה את הככור וכו' ועלה קאי דן את הדין וכו' וכבר אוקמה רבי אבהו לרא דתני' כחיד שאינו מומחה מרה שעשה עשוי כגון דקיבלוהו עלויהו אבל אם לא קבלוהו עלויהו אלא הוא הזמין הנתבע וכפאו לדין אין דינו רב כלל והאי תני ומשלם מכיתו כגון שאמרו לו דון לנו דין תורה ומתניתין דהכא דתני מחזירין הויה כמומחה ורמי' מומחה דמוקרי רב יוסף למתגירין דהכא בעל כרחין מומחה דנקיט

וצוק'ל פוסק הלכה כרבי אבהו ממאי דאמרן בפירקין דלעיל הויה אודיות דרות כתיב כה דוכן פתגמי וכל לישני דכי דינא ולא כתיב כה כמותכ תלתא סבר רבינא למי' חייב דרישלקי' אמר ליה רב נתן בר אבימי הכי אמרנון משמיה דרב א' כל כי האי גונא חיישין לבית דין טועין א' מר רב נחמן בר צחק ואי כתב בה כי דינא לא צריך ודיקמא בית דין הצופה הוא דאמר שמואל שנים שרנו דיניהם דין לא שנקרא בית דין חצוף דכתב בה כי דינא דרב אשי ודילמא רבנן דבי רב אשי כשמואל סבירא להו דכתב בה אמר לנא רבנא אשי ואמנא ליה לרבנא אשי מהא שמעינן דלית הלכתא כרבי אשי שנים שרנו דיניהם דין ונרא' לי שזו הראייה של דיכיו צחק היא נכוחה ואין לזון מומחה דמוכח מינא בפירוש דליתא לרשמואל ומה דמסתיע מההיא דרב נחמן אינה האיה נכוחה ראע' התנא קרי' לבי תרי' בית דין לאו למימרא דאם רנו דיניהם דין דהא תוס' לאו דינא הוי אלא ערות בעלמא ומשום דררי' הוו רוכא של בית דין עכיד התנא לקרותי' בית דין לא שיהו רשאין לדין ובריש מסכתין הוכחתי נמי דהלכה כשמואל כפל ונתא דרכא רב אחא כריה רב איקא רפלוני בפלגתיהו וער כאולא פלוגי' אלא כחיד שאינו מומחה אבל כחיד מומחה אפילו רבי אבהו מודה כדתניא כפירוש ואם היה יחיד מומחה אוקמה רב יוסף כפירין קמא רגמי וסבר אע"ג דלא נקיט דשות' מריש גלותא יש לו כה להזמין ולכופ את הנתבע לדין ודיניה דינא ושוה הוא יחיד מומחה דלא נקיט דשותא לשלשה דרישות שדינן דין ואם טעו ישלמו ואי נקיט דשותא דינו דין ואם טעה לא ישלם וכן אמר רב האי מאן דבעי למירי' דינא וכי טעי ליפטר לינקוט דשותא מבי' דיש גלחא אבל יחיד מומחה דלא נקיט דשותא או שלשה דרישות דין ואם טעו ישלמו אך אם קבלום בעלי הדין עליהם שדינא לפי דעתם למדנו עכשיו ששלשה הדייטו או יחיד מומחה אע"ג דלא נקיט דשותא יש כח ביהם לכופ ולהזמין לדין אבל מיהו אם טוען הנתבע כי אני

ספר המכריע

רשותא דוא ומשום דנקיט רשותא מריש גלוהא
 יש כה בידו להחזיר הדין דאי מומחה דלא
 נקיט רשות' הא אמר איהו בפירקא קמא למר
 זוטרא דרהו ממחה וכלא נקיט רשותא אלא
 קבלוק עלוייהו לא תשלם ואי לא זיל שלם
 אלמא מה שעשה עשו ואין כה בידו להחזיר
 הדין והכא אמר דמחזיר הדין אלא ודאי דאי
 מומחה דמדין ק רשותא ומשום דהיא מומחה
 דנקיט רשותא יש כה בידו להחזיר הדין וכן מי
 שאינו מומחה וקיבלוהו לדונן דין תורה אין כה
 בידו להחזיר הדין ומה שעשו עשו ומשלימין
 מבייתם • והמורה פירש מומחה יש לו כה
 לחזור ולא מצי למיטר ליה בעל דין אגב כי
 טעמא דיהן עבדינא אבל בשאינו מומחה מצי
 אמר ליה מי ימיר דטעמא דידך עיקר דילמא
 הוא נמי בטעות • ואינו נראה לי זה דטעם
 דאם כן מאי שנא בין מומחה דנקיט רשות' בין
 מומחה דלא נקיט רשותא • כך יודע זה כמו דהו
 זלמה ואמר רב יוסף בזה מחזיר' וכוה ואמר מה
 שעשה עשו ומשלם מבייתו אלא ודאי דטעם
 הוא כפירושית דמומחה דנקיט רשותא מריש
 גלותא אהני ליה רשותא דיש כה להחזיר הדין
 אבל מומחה דלא נקיט רשותא אין כה בידו
 להחזיר הדין • ואקשינן לרב יוסף זמומחה
 מחזירין והא קתני סיפא ואם היה מומחה לבית
 דין פטור מלשלם ומדתי פטור מלשלם שמע
 מינה מה שעשה עשו ואינו מחזיר הדין ואע"ג
 דחייב את הזכאי והפסידו ממנו פטור מלשלם
 לו דאלו היה מחזיר הדין מה תשלמי מן שיכחי
 הכא דלא הפסידו כלום • והאי מומחה מוסמך
 הוא ובראמר רב בפירקא קמא דהאי מאן דבעי
 למרן דינא וכיטעו ליפטור לנקוט רשות מבי
 ריש גלותא • ופריך רב נחמן כאן שיש גדול
 ממנו בחכמ' וכמנין כאן שאין גדל ממנו בחכמ'
 ובמנין פירוש ההיא דתניא מחזירין בשאין גדל'
 ממנו בעירו דכיון שאין כמותו כה יש בידו
 להחזיר הדין אבל אם יש גדול ממנו בעירו אין
 כה בידו להחזיר הדין אע"ג דנקיט רשותא לא
 מה שעשה עשו והאני ליה רשותא דפטור
 מלשלם • והמודה פירש איפכא אם יש גדול

ממנו אחריו גדול מחזיר אחריו ויש בו כה
 לבטל דבריו ואם אין גדול ממנו לא ציית ליה
 בעל דין לאחוריו עיכא ואפילו זה אומר מעתי
 לא כל כמידי • ואינו נראה ליה דאם גדול
 ממנו מחזיר הדין עדין חבירו אם כן ממה דלא
 נקיט רשותא ומי שאינו מומח' וקבלוהו עליוהו
 לדין אתם דין תורה אם טעו לא ישלמו ויחזיר
 הדין מי שגדול ממנו אלא ודאי אין כה בגדול'
 העיר אלא להחזיר דינו ולא דין חברו • ורבינו
 שלמה בן יהוהם זצוק"ל פירש מדברי • ורבינו
 הנגאל ורבינו יצחק מפאס זצוק"ל פירשו כאן
 מומחה כאן שאינו מומחה ההיא דין את הדין
 במומחה ומשום הכי דינו דין ומשלם מכירו
 ומתניתין בשאינו מומחה משום הכי מחזירין
 דדינו בטל • ואינו נרא לי מכמה קושיות
 חדא דכספדים כרוכ ומומחה מחזירין והיא
 קתני אם היה מומחה לבית דין פטור ואינו לא
 גרסי מחזירין אלא מומחה בלחד ומקשה על
 מאי דאמר משלם מבייתו • ותו ריכבי מצוי
 לאוקמה להא דבכורות במומחה דהא מרקתני
 סיפא ואם היה מומחה מכלל דלישא לאו
 מומחה • ואי אומר רישא מומחה דלא נקיט
 רשותא וכי היכי דאמר רב יוסף בפירקא קמא
 וסיפא היא במומחה דנקיט רשותא וכדבר ואם
 כן כי אקשינן ליה מסיפא אמאי לא פריך הכי •
 ותו ראינו דן את הדין וכו' היא במומחה דכי
 הוה ליה לתלמודא לאקשוני ליה ומי מצית
 מוקמת לרישא במומחה והא מרקתני סיפא ואם
 היה מומחה מכלל דרישא במומחה • והיא
 הוי היכי מצית מוקמת לרישא במומחה וריש
 אקשינן מינה לרבי אבהו דאמר שנים שרבו אין
 דינן דין בפירקא קמא ואוקמה ברקבלוהו
 עלוייהו ואי במומחה מצינו לאוקמה הא מודה
 רבי אבהו ביחיד מומחה כדתניא כפירוש אב
 היה מומחה לבית דין דן אפילו יחיד ולא פליגי
 אלא בשאינו מומחה אלא ודאי מכלל הני מוכח
 הליכא לאוקמה למתניתין דבכורות לא בשאינו
 מומחה וקבלוהו עלוייהו לדונם דין רשותא
 בראוקמה רבי אבהו נמצא עכשיו לר' יוסף יהי
 שאינו מומחה וקבלוהו עלוייהו לדינן דין תורה
 ומעק

ופערה מה עעשה ומשלם מכיון כרחקן דן אהרן
 הרין וכו' ולא מיתוקמא לא כיהוד שאינו ממת'
 ודקבלוהו עלייהו לדונם דין תורה ומומחה
 יחיד אע"ג דלא נקיט רשותא יכול להזמינם
 לדין בלא קבלתם ואם טערה פה שעשה עשוי
 ומשלם מביתו כדאמר רב יוסף בפירקא קמא
 ושלשה הדייטות דינן היחיד מומחה כדגניא
 בפירקא קמא דיני ממונות בשלשה ואם היה
 יחיד מומחה לרכים דן אפילו יחיד אלמא דינן
 שוה ויכולין להזמין ולגוף את הנכבד לדין ואם
 לא רברבם עליהם ומעו מה שעשר עשוי
 ומשלמין מביתם כדאמרן ביחיד מומחה אבל
 יחיד שאינו מומחה שהזמינם לדין מאליהו אין
 דינו דין כהו ואפילו רבין הדין פה מצו בעלי
 דינין למהדר כהו וכאלו לא עמדו בדין כלל
 דמי וכל מה שעשה בטל ויחיד מומחה
 שקיבל רשות אע"פ שלא קבלוהו אלא הוא
 דהזמינם לדין ומענה מה שעשה עשוי ופטור
 משלם אבל אם קבלוהו בעלי הדין עליהם
 לדונם כאשר יודע לא מכעיא שלש הדייטות
 או יחיד מומחה אלא אפילו יחיד שאינו מומחה
 מה שעשה עשוי ופטור משלם כדילפינן
 מאתקפא דעבדינן ריבוי אכרו בפירקא קמא אי
 הכי אמאי משלם מביתו ואימרה דגמרי ליה
 דון לנו דין תורה אימא אי אמרו ליה דון לנו
 כמדה דיבערת ומענה מה שעשה עשוי ופטור
 משלם ויחיד מומחה שאין בעיר כמורו
 וטעה רשאי להחזיק הדין כדאוקי ר' יוסף למתני'
 דתני מחזירין ואין בה חילוק בין קבלוהו דים
 בין הזמינם הוא שהרי אינו תלוי בקבלתם וכן
 ביו להזמין ולהחזיר הדין אם טעה ורב
 שעת אמר כאן שטעה דברך משנה כאן שטעה
 בשי ול הדעת פירוש מתניתין דכבירות
 הויא כגון שטעה בשיקול הדעת ויש בה חילוק
 בין מומחה לשאינו מומחה דאם הויה מומחה
 לבית דין נקיט רשותא כדאמר רב בפירקא
 קמא מה שעשה עשוי ופטור משלם ואם
 לא היה מומחה וקבלוהו עלויהו לדונן דין תורה
 כדאוקי רבי אכרו לרישא דהא מתני' בפירקא
 קמא מה שעשה עשוי ומשלם מביתו ובין

מומחה דלא נקיט רשותא ולא קבלוהו עלויהו
 אלא הוא הזמינו לדין ומענה בשיקול הדעת
 וכן שלשה הדייטות שהם הזמינם לדין
 ומעו בשיקול הדעת מה שעשו עשוי ומשלמים
 מביתם יחיד שאינו מומחה וקיבלוהו
 עלויהו לדונם דין תורה ויחיד מומחה דלא
 נקיט רשותא והזמינם הוא לדין ושלש הדייטות
 שהם הזמינם לדין כולם דינם שוה כדפרישית
 במילתיה דרב יוסף ואפי' אם היה מומחה
 שאין כמותו בעיר ומענה בשיקול הדעת אין כח
 בידו להחזיר הדין בלא מה שעשה עשוי ופטור
 משלם ובהא פליג רב ששת ארב יוסף
 דלא שני ליה לרב ששת בין מומחה שיש גדול
 ממנו למומחה שאין גדול ממנו אלא שנידים
 מה שעשה עשוי ופטור משלם ואילו היה יחיד
 שאינו מומחה ולא קבלוהו עלויהו אע"פ שכיון
 הדין יפה ריגו בטל לגמרי כדאמרן לעיל
 ואם קבלוהו עליהם לדונם כאשר יודע ומענה
 מה שעשה עשוי ופטור משלם כדאמרן לעיל
 ומתני' דתני טהירין שטעה דברך משנה ואין
 בה חילוק בין מומחה בין שאינו מומחה אם
 טעה דברך משנה דינו בטל כדילפינן ממאי
 דמותבין לרב ששת מרבי טרפון ואם איתא
 לימא ליה טועה דברך משנה אתה וטועה דברך
 משנה הוור אלמא אע"ג דהוא מומחה וטועה
 דברך משנה חוזר ורב יוסף לא פליג עליה
 דרב ששת דהיא דטעה דברך משנה דבדאי
 חוזר הדין דאיגלאי מילתא דלא דן שפיר ודלא
 פליגי אלא היכא דטעה בשיקול הדעת דלרב
 ששת לא שני ליה בין מומחה למומחה לא
 כדלחזקס דינא ודוחק נראה ליה להעמיד
 מתניתין דהא כדאמרן בטעה דברך משנה
 בעיר ומומחה כדאמרן בטעה דברך משנה
 מוקי חרוייהו בטעה בשיקול הדעת ומפלג בין
 מומחה למומחה ומדלא מפלג רב ששת בין
 נשא ונתן ביד בין לא נשא יש לומר דלית ליה
 דרב חסדא דרב חסדא לא שני ליה אלא אם
 טעה בשיקול הדעת אע"ג דלא נשא ונתן ביד
 משלם מביתו כדמפורש לעיל ואם טעה
 דברך משנה אע"פ דנשא ונתן ביד חוזר הדין

ספר המבריע

ומיהו אם הוא כר אהרודי אבל אי לאו כר
 אהרודי הוא כנון פרה דרבי טרפון דהאכילה
 לכלבים או כנון שטימא הטהרות כידוי אם היה
 מומחה פטור מלשלם ואם לא היה מומחה חייב
 לשלם וחזר דינו להיות כמו שטערה כשיכול
 הדעת בדיל פנין ממאי דאמרינן כגמרא אמר
 ליה רב נחמן בר יצחק להרבא מאי קאמיתוב רב
 המנונא להב ששת פרה הרי האכילה לכלבים
 וליתא דתיהדר פירוש נכיון דליתא דתיהדר
 משום הכי יהוה מפטור רבי טרפון וסבר דחייב
 לשלם ופטריה רבי יעקבא משום הוה מומחה
 אלמא מומחה פטור ושאינו מומחה חייב
 ומה שאמור בתלמוד בהרבה מן מומות זיל אהדר
 עובדא כנון שטעה בדבר שנפסקה הלכה באר
 מן האמוראים והוא לא ידע דהוה ליה כרבר
 משנה אבל אם היה טועה בשיקול הדעת לא
 היה מחזיר הדין אלא מה שעשה עשוי ופעמים
 היה משלם מכיתו ופעמים היה פטור הכל
 כאשר ביארנו למעלה רב חסדא אמר באן
 שנשא ונתן ביד כרם שלא נשא ונתן ביד
 פ' היבא דטעה בדבר משנ' לא פלג על רב ששת
 רוראי דינו בטל וחזר בין נשא ונתן ביד ובין לא
 נשא ונתן ביד לא פלוג עליה אלא היבא דטעה
 כשיקול הדע רב ששת סבר היבא דטע' כשיקול
 הדעת קם דינא ומתי משלם מכיתו ומתי אינו
 משלם בדכתיבונן לעיל רב חסדא מוקי
 תרוייהו בטענה בשיקול הדעת ומתני' דבכורות
 דקתני מה שעשה עשוי ומשלם מכיתו כנון
 שנשא ונתן ביד איש בה חילו' בין מומח' לשאינו
 מומחה דאם לא היה מומחה וקבלוהו על ידו
 לדונם דין תורה כדאוקמה רבי אבהו ונשא ונתן
 ביד מה שעשה עשוי ומשלם מכיתו וכן מומחה
 דלא נקיט רשותא או שלשה הדישו שהומינום
 הן לרין דינם שוה ליחיד שאינו מומחה כאשר
 גיארנו למעלה ואם היה מומחה דנקיט
 רשותא כדאמר רב כפירקא קמא מה שעשה
 עשוי ופטור מלשלם ומתניתין ידן דקתני
 מחזירין כנון שלא נשא ונתן ביד ואין בה חילוק
 בין מומחה לשאינו מומחה כיון שלא עשה
 מעשה חוזר הדין שכיון שאין הדין חייב לשלם

חוזר הדין כדן שלא יפסיד הלה את מעותיו אך
 אם קבלו בעלי הדין על ידם שיהונם כדאשד
 יודע התם ודאי אפילו אם היה יחיד שאינו
 מומחה דינו דין ופטור מלשלם כדילפנין לעיל
 מרבי אבהו כך נראה לי פתרון הלכה
 וזמר שיש בין רב יוסף ובין רב ששת ובין רב
 חסדא ואם יעלה על לב היכי מוקמי לרישא
 דמתניתין דבכורות כשאינו מומחה וקבלוהו
 על ידו וסיפא במומחה דנקיט רשותא אע"ג
 דלא קבלוהו גימא מדרי ישא קבלוהו סיפא נמי
 כקבלוהו ולא יהא המומחה פטור מלשלם אלא
 היבא דקבלוהו על ידו ואע"ג דלא נקיט רשותא
 הא לא קשיא ולא מירי דתנא לא אתא אלא
 לפלוגי בין מומחה לשאינו מומחה והוא בידני
 והוא בידנייה האי בעי קבלה והאי לא בעי
 קבלה ואפילו אי דחקת למימר מדרישא
 בקבלה סיפא נמי בקבלה לא קשיא ולא מירי
 דהוה מוקמינן סיפא במומחה דלא נקיט רשות'
 אבל לעולם אי נקיט רשותא אע"ג דלא קבלוהו
 על ידו פטור מלשלם אם טעה כדאמר רב
 בפירקא קמא רבנו יצחק מפאם צוקול
 פסק רב ששת וזכר ביבא דאמר היבא דטעיה
 בדבר משנה לא שנא מומחה ולא שנא שאינו
 מומח' לא שנא נשא ונתן ביד ולא שנא לא נשא
 ונתן ביד חוזר הדין והעמיד שרתי דמשניורת
 מתניתין דירן דתני מהזירין ומתניתין דבכורות
 דתני מה שעשה עשוי ומשלם מכיתו כשטעיה
 בשיקול הדעת וחילוק בשיקול הדעת
 חמשה ככי וכא קמא אמר מומחה דנקיט
 רשותא וטעה בשקיל הדעת לא שנא נשא ונתן
 ביד ולא שנא לא נשא ונתן ביד פטור מלשלם
 וכיון דפטור מלשלם הדר דינא כי היכי דלא
 לימטי פסידא לבעל הדין וקשיא לי בהאי
 בבא טובא דבשלמא כי לא נשא ונתן ביד מצו
 למימר דהדר דינא כדאוקמא רב חסדא למתני'
 דידן דתני מחזירין אבל כי לא נשא ונתן ביד
 היכי מצו למימר דהדר דינא והא סיפא דמהני'
 דבכורות תני ואם היה מומחה לכתי דין פטור
 דמשמע מה שעשה עשוי ופטור מלשלם כדאקשי'
 מינה תלמודא לרב יוסף ונראה לי דליתא אלא

ספר הנכריע

כר

לא נשא ונתן ביד אלא בין טעה בשיקו דרעת
 בין טעה בדבר משנה והחילוק שיש בין מומחה
 לשאינו מומחה ובין שלשה הדייטין ובין מומחה
 דנקיט רשותא ובין ללא נקיט ובין קבלוהו
 עלייהו הכל כאשר ביארתי בדברי רב ששת
 וברבות הללו שאין מומחה ולא נקיטת רשותא
 דינגו כשלשה הדייטות ואינן רשאיין לרדומין
 ולכופי את הנתבע בדיון אלא אם כן היו שלשה
 ואם הם קבלוהו עליהם מצונם אפילו היחיד
 יכול לדונם ואם הזמינוהו השלשה לדיון
 וטעו בדבר משנה חוזר דרין ואם טעו בשיקול
 הרעת מה שעשו עשוי ומשלמים מביהם מפני
 שלא קבלום עליהם ואם קבלום עליהם
 שיראום לפי דעתם אפילו אם היה יחיד וטענה
 בדבר משנה ונגמ'הרין מה שעשה עשוי ופטור
 מלשלם ואינם יכולין בעלי הרין לחזור בהו
 וקודם גמר דיון יכולין לחזור בהם שלא להדיין
 לפניו עד שיקוזה מזה לקבל עליהם כל מה
 שיראוהו השמים לדיון והילכך מאן
 דבעא דאם טעה יפטר ויהיה דינו דין יאמר
 אליהם מצונכם לקבל עליכם דינו כפי מה
 שראונו מן השמים וכל מה שאמרנו
 בטעה בשיקול הרעת מה שעשה עשוי ולא
 הדר דינא הני מילי כשנתן ממון אהו שנתחייב
 לחברו על פיו אבל אם חייבו ליתן ועדיין לא
 נתן ונתגלה לו שטעה בשיקול הרעת חוזר
 הדין ואינו יכול הלה לתובעו ממנו שחייבו שהרי
 נתכרר שבטעות נתחייב :

לד

נרסינן בשיליהו פרק כל הבשר דף
 כ"ח ע"א כרוז במקצת ספרים
 והילכתא מעמידין בקיבת נכילה
 ובקיבת שחירת עבדים ובקיבת
 כשירה שינקת מן הטריף וכל שכן בקיב טריפה
 שינקת מן הכשירה מאו טעמא דחלב במכונס
 בעור הקיבה פירשא בעלמא הוא ובמקצת
 ספרים אינו כרוז ועיין בפסקי כפרק אין
 מעמידין שביארתי שזה הלשון אינו להתלמד
 אלא לשון אחרונים הוא שטענו ופכרו כי הקיבה
 היא פירשא בעלמא ואין לסמוך על לשון זה
 ועל פסק זה כלל כי הקיבה היא חשוכה חלב
 גמור

מה שעשה עשוי ופטור מלשלם ונכבא
 תנינא אמר מומחה דלא נקיט רשותא וקבלוהו
 עלייהו נעשה דינו כמומחה דנקיט רשותא
 ואם טעה בשיקול הרעת בין נשא ונתן ביד בין
 לא נשא ונתן ביד חוזר דרין ואינו נראה
 לי אלא אם נשא ונתן מה שעשה עשוי ופטור
 מלשלם כדפרישית במומחה דנקיט רשותא
 ונכבא דמישאה אמר מאן דליתיה מומחה ולא
 קבלוהו עלייהו ולא נשא ונתן ביד וטעה הדר
 מהי דינא על חבריה ושקיל מיניה מאי דיהיב
 ליה ואי לית ליה מאי דכדישקול מיניה
 משלם ליה מדלילה דכיון דלאו דינא הוא הוה
 לנה גורם לאכר ממזנו של חבריו וקיימא לן
 דדיינין דינא דגרמי ונאון א' אמר דמילתא
 דרב הסרא דאמר הואו שנסא ונתן ביד אתיא
 כרבנן ולא דיני רבנן דינא דגרמי ואנן קיימא
 לן כרכי מאיר דדיינין דינא דגרמי ורבינו
 יצחק דחה דבריו ודברי גאון נראה לי דאי אין
 הלכה כרכי מאיר אמאי אמר איהו וקיימא לן
 דדיינין דינא דגרמי ומחייב ליה אע"פ שלא
 נשא ונתן ביד ובכבודות אמרין על ההיא
 שתניתין דרין את הדין ל'מא רבנן סתמא כרכי
 מאיר דדיין דינא דגרמי אמר רבי אלעאי
 אמר רב מתניתין כגון שנשא ונתן ביד אלמא
 הואי אוקמתא לא אתיא אלא כרבנן דלא דיני
 דינא דגרמי אע"פ שלא נשא ונתן מחייב
 ומנא לן דהלכה כרכי מאיר מדאמרין כפרק
 הגזל ומאכיל ההיא דאחי מטנסא דרבי אבא
 יתיב רבי אבהו ורבי חנינא פפי ור' יצחק נפחא
 ויתיב רבי אלעא גבייהו סבור לחיוביה מרוא
 דתנן דן את הרין וזכה את החיי חייב את הזכאי
 מה שעשה עשוי ומשלם מכיתו אמר להו
 רבי א' עא הוא אמר רב והוא שנשא ונתן ביד
 וכו' עד אתא לקמיה דרבי שמעון בן יקים ורבי
 אלעזר בן פרז דדייני דינא דגרמי הייבנה מהא
 דתנן אם מחמת הגזלן חייב להעמיד לו שורה
 וקיימא לן דאחי אחזוי אלמא כפירוש מדחייא
 התם ההיא מילתא דנשא ונתן ביד אלא אע"פ
 דלא נשא ונתן ביד חייב והפסק נה' שהלכה
 כרב ששת שאין לחלק בין נשא ונתן ביד ובין

ספר הזכרית

גמור כאשר כיארתי שם * וראיתי שכתבו
 משם רבינו תם וצוק"ל שגורם זה הלשון ופוסק
 הלכה כן וגם פוסק הלכה כדברי המשנה דהנן
 כשירה שינקה מן הטריפה קיבתה אסורה וגם
 כדברי הברייתא דתניא קיבה שבישלה בחלבה
 אסורה ומחלק ואמר דהאי דתנן כשירה שינקה
 מן הטריפה קיבתה אסורה כגון ששחט את
 הגדי מיד לאחר שינקה משרי אמו אותה חלב
 ודאי אסור שהוא עד ין חלב גמור מתוך שלא
 שהה בקיבה כי אם מעט וכן נמי מאי דתניא
 קיבה שבישלה בחלבה אסורה בעור שהיא
 מתוק ולא שהיא והאי דאמרין הלכתא כשירה
 שינקה מן הטריפה קיבת מותר' היינו שנשתרא
 בתוך הקיבה והחמיץ שראוי להעמיד בו חלב
 אחר מפני שהיא חזק וכיון שרהחמיץ כבר כיון
 כשירה שינקה מן הטריפה או מן השמאה מותר
 ואין בו איסור לא משום חלב טמאה ולא משום
 חלב טריפה ואין תורת חלב עליו ופירש' בעלמא
 הוא ומותר למולחו בתוך עור הקיבה עצמה
 היכא דנשתאה ומהן רגילין העם שלא ימלאו
 אותה שהחמיצה אטו אותה שלא החמיצה *
 ואינו נראה לי זה החילוק כלל שכאותו הלשון
 דתנן בפרק כל הכשר כשיר' שינקה מן הטריפ'
 קיבתה אסורה באותו לשון עצמו כתיב בפרק
 מעמידין בקיבת כשירה שינקה מן הטריפה
 ואילו היה זה החילוק בנייהן היה לו ל' בעל
 התלמוד לבאר דבריו לפרש דהאי דתנן כשירה
 שינקה מן הטריפה קיבתה אסורה בשל
 החמיצה אבל אם החמיצה מעמידין בה אלא
 ודאי מרלא כיאר כך אלא כתב סתם מעמידים
 בקיבת כשירה שינקה מן הטריפה שמע מינה
 כי זה הפסק בא לעקור דברי המשנה כי המשנ'
 סוברת חלב הקיבה חלב גמור הוא וזה הפסק
 סובר כי פירשא בעלמא הוא אבל לחלק בין
 החמיץ ללא החמיץ לא עלתה על רב בעל
 התלמוד וסברא בעלמא היא שעלתה על לב מי
 שהעמיץ לדרק בזה אבל שיטת התלמוד אינ'
 מוכחת כן שלעולם כל פסק שבתלמוד כך הוא
 או יעקור מה שאמר למעלה או יחלק בדבריו
 ויפרש שכל האמור למעלה אינו אלא בענין זה

המרא ובלעי מחמדא דאיסורא כי הרר ישראל
 וטשו כהו חמרא בלע מטעמא דאיסורא
 אבל עור הקובה כיון דבריותא היא בכך לעמוד
 שט חלב תמיד כל גי שתא רידה מחלב היא וכי
 שהייה בתר שהיטה כמה יומי אין כח בעור ליתן
 טעם בחלב משום דגי שתא דההוא עור מלא
 טבליעת החלב הכנסם לתוכו תמיד והילכך לא
 בלע חלב הקובה מטעם העור כלל עד שיכשלו
 עמה בתניא בכרייתא או שימלחנו עמה
 דמלות הרי הוא כרווח ומפני טעם זה אין
 לאסור חלב כה בלא מלחה כמו שאמרנו יין
 והגרות כל שכן וכשר כחלב לא נאסר אלא על
 ידי בישול ובדאמר דאי שרו ליה לבשר בחלב
 כולי יומא לא מתסר :

כתובה הוא דלא בעיא דאגיטא בעיא * ובפ'
 השולח וט חנן דמוציא אשתו משום אילנות
 לא יחזיר וכו' והתם מוכח רב שלא הכיר בה הוא
 ומוציאה כגט * ופירש התם המורה דמוציא
 אשתו כגט משום אילוני שלא הכיר בה משכנס
 ומכל מקום צריכה נט דאין אדם עושה בעלתו
 בעילת זנות ובעל לשם קדושין רבי אושר לא
 יחזיר שמא תינשא ותלך ויאמר אילו הייתי יודע
 שכן אפילו נותנין לי מאה מנה לא הייתי
 מגרשיך לפיכך אומרין לו קודם נירושין הוי יודע
 שהמוציא אשתו משום אילנות לא יחזיר -
 וקשיא לי בתאי פירושא טובא וכי יש אילנות
 יולדת דאמרין לא יחזיר שמא תינשא ותלך *
 ואמרין כסיפא דמתניתין נמי גישאת לאתר והי
 לה בניס וכו' ואילנות מי קא ילדה והוא רב
 זכולן אם מתי או מיאנו או נתגרשו או שנמצאו
 אילנות צרותיהן מותרות ואם איתא דיש אילנות
 שיולדת אמאי אם נמצאו אילנות צרותיהן
 מותרות וניחושדיילמא ילדה ואישתכח לא מפרע
 צית ערוה וקיימא עליה ככרת וכניה ממזרים
 אלא ודאי דאמרין צרותיהן מותרות שמע
 מינה קים לן דאילנות לעולם לא ילדה והילכך
 ציתה מותרת דקדושה לאהו קדושין יהנא
 היכי אמרין דילדה * זנאה לוי להרץ
 דאילנות שהוחזקו בה שהיא אילנית לא ילדה
 ועלה קאמרין ביכמות צרותיהן מותרו ומתני'
 דהשולח גט מיירא בספק אילנות * והיכי

דמיא ודאי אילנית והיכי דמיא ספק אילנית
 כדתנן בפרק יוצא דופן בת עשרים שנה שלא
 הביאה שתי שערות תביא רביא שהיא בת כ'
 והיא אילנית ולא הולצת ולא מייבמת בן עשר
 שנה שלא הביא שתי שערות יביא רביא שהיא
 בן עשרים והוא חסרים ולא הולץ ולא מייבם *
 ואמרין בנמרא דמינידי אחד כן תשע שני ויופ
 אחד ואחד כן עשרים שנה שלא הביא שתי שערות
 אמר רב שמואל בר רב יצחק אמר רבי והוא
 שנולדו בו סימני סריס אמר רבא דייקא נמי
 דקתני והוא חסרים שמע מינה * וכי לא
 גמרו בו סימנין עד כמה תני רבי חיאי עד רוב
 שערות * וכי היכי דמתרצינן בסריס חכי גמי
 באילנות

לד

גרסינן בפרקא קמא דיכמות דף ט'
 ע"א לא קשיא כאן שהכיר בה כאן
 שלא הכיר בה דייקא נמי דמתני'
 שנמצאו ולא קתני שהיו * פירוש
 דרב אסי כשהכיר בה ונשתיק קדושה קדושין
 ומתניתין כשלא הכיר בה הוה מקח טעות ואין
 קדושה קדושין * וקשיא לי מאי דתנן בפרק
 אלמנה ניוזנת הממאנת והשנייה והאילנית אין
 לה כתובה ולא פירות ולא מזונות ולא ג' אית
 ואם מתחילה נטלה לשם אילנית יש לה כתובה
 מדקתני סיפא ואם מתחילה נטלה לשם אילוני'
 יש לה כתובה מכלל דרישא בשלא הכיר בה
 דדאי * ואמרין בנמרא אמר שמואל לא שנו
 אלא מנה ומאתים אבל תוספת יש להם * תניא
 צמי הכי נשים שאמרו חכמים אין להם כתובה
 כגון הממאנת וחברותיה אין להם מנה מאתים
 אבלת ספת יש להן השתא איכא למידק מרישא
 לאילנות תוספת ואע"פ שלא הכיר בה שמע
 מינה קדושה קדושין הן דאי אין קדושין זנות
 בעלמא הוא ואמאי שקלא תוספת אל לא ודאי
 קדושין הן ובעיא גיטא ותו מדקרגי אין ליה
 כתובה שמע מינה כתובה הוא דאין לה האגיטא
 בעיא דאי לא בעיא גיטא פשיטא דאין ליה
 כתובה דהא לא איתתיה היא והכי גמי דייקנן
 בנמרא בפרק המדיר על מאי דתנן התם כנסה
 תם ונמצא עליה גדרים תצא שלא בכתובה

ספר המכריע

כאילונית דאע"נ רהיא בת עשרים ולא הביאה
שתי שערות אינה אילונית שפמורה מן החליצ'
ומן הויכוס עד שילדו סימני אילונית או עד רוב
שנותיה שהן ל"ו שנה * וסימני אילונית רם
מפורשין בפרק הערל דאמרין התם ת"ר אינו
היא אילונית כל שהיא בת עשרים ולא הביאה
שתי שערות ואפילו הביאה לאחר מכן הרי היא
כאילונית לכל הברי האלה הן סימניה כל שאין
לה דדין ומתקשה בשעת תשמיש * רשב"ג
אומר כל שאין לה שיפולי מגים כנשים * ר'
שמעון בן אלעזר אומר כל שקולה עבה ואונדה
ניכרת בין איש לאשה ואמרין נמי התם אמר
רבי אבהו סימני סרים ואילונית אין עושין כרת
מעשה עד שיהובן עשרים * נתברר לנו
שאינה אילונית ודאית עד שהגיעה לעשרים
שנה ונולדו בה סימני אילונית ולא הביאה שתי
שערות ואפילו אם הביאם לאחר מכן אין
שנולדו סימני סרים ועברו עשרים שנה אינן
כלים * נאם הגיעה לעשרים שנה ולא הביאה
שתי שערות ולא נולדו בה סימני אילונית היא
כספק עד ל"ו שנה שהן רוב שנותיה אם הביאה
שתי שערות הרי היא ככל הנשים ואם יולדו
סימני אילונית או שתשהא עד רוב שנותיה ולא
ביאה שתי שערות היא אילונית גמורה ומתני'
דיבמות כגון שנמצאת אילונית גמורה שהיא בת
עשרים ולא הביאה שתי שערות ונולדו בה
סימני אילונית או שהיא בת ל"ו שנה ולא הביאה
שתי שערות זו היא אילונית גמורה שקדושה
קדושי טעות וצרתה מותרת ומתגררין דפרק
השולח כספק אילונית כגון שהיא בת עשרים
שנה ולא הביאה שתי שערות ועדין לא נולדו
בה סימני אילונית ובעלה חושש שמא רדדית
אילונית ומוציאה בגט מפני שעדין לא הוחזקה
אילונית גמורה או כסמניו או כרוב שנים שיהיו
קדושה קדושי טעות לצאת בלא גט ואין הטעם
מפני שכנסה ואין אדם עושה בעילתו בעילת
זנות כדפריש המורה אלא אע"פ שהיא ארוסה
כיון דלא מיתקומא מתנתין לא כספק אילונית
היא צריכר גט והילכך מודיעין אותו שלא יחזיר
שמא תנשא לאחר ותלד ונמצאת שאינן אילונית

ויקלקלה וכשמנשה אינו נומן לה כתוב מפני
שהיא ספק אילונית והמציאת מחבור עתה
להביא הראיה הילכך אם נשאת לאחר והיו לך
כנס והיא טוענת כרוכרה מן הראשון מפני
שכבר נתברר שאינה אילונית אמר רבי יהודה
ואמרין לה שתיקותיך יפה לך מדיבורך שלא
יקלהך שאע"פ שהודענו לך שאם לא
המצא אילונית לא יחזיר יכול לומר מפני הספק
גרשתה ולא השתי בחזרתה ונתתי לה גט בכל
לך אכל לא ידעתי שתלך ואתחייב בכרוכרה
שאילונית כן לא היתני מגרשה ונמצא גט כפול
ובנים ממזרים * הדע כספק אילונית מיירי
ולא כאילונית גמורה דהארומיא השם רב קתני
שהוא ספק ואין הדבר ברור אם הוא אמת או אם
הוא בדאי ונראה נמי ספק הוא אם יקק לה
הכס להתייה ודכותה נמי אילונית כספק אילונית
מיירינן שאין הדבר ידוע אם היא אילונית גמורה
או אם היא אשה ראויה * ואע"פ שהוכרחי
שאינן אנו צריכין להלק כאן כן ארוסה לנשואה
דאפילו ארוסה צריכה גט מכל מקום מה שהילק
המורה גבי אילונית בין ארוסה לנשואה דארוסה
נפקא בלא גט ונשואה כעיא גיטא ואע"פ שהיא
אילונית גמורה ואין אדם עושה בעילתו בעילת
זנות הוא נכון ועיקר * ובה יש לרחץ מאי
דקשיא לי גבי אילונית דאשכחן דבעיא גיטא
כדמוכח בפרק אלמנה נוזנת דמתניתין דיבמות
מיירא בארוסה דנפקא בלא גיטא אבל נשואה
כעיא גיטא ואין צרתה מותרת ודבר זה הוא
מחלוקת רב ושמואל דהכי רונן בפרק המריד
המקדש את האשה על מנת שאין עליה גדרים
ונמצאו עליה גדרים אינה מקודשת כנסה סתם
ונמצאו עליה גדרים תצא שלא בכרוכה עדי
מנת שאין לה פיימון ונמצאו לה פיימון אינה
מקודשת כנסה סתם ונמצאוה מומין תצא שלא
בכתובה ואמרין כגמרא אירחמי קדושה עדי
תנאי וכנסה סתם רב אמר צריכה ממנו גט
ושמואל אמר אינה צריכה ממנו גט * אמר
אביי לא תימא טעמיה דרב כיון שכנסה סתם
אחולי אחליה לתנאיה פירוש ויש לה כרוכה
אלא טעמיה דרב אין אדם עושה בעילתו בעילת
זנות

זנות • פירוש ושמואל סבר כל הבעל על
 דעת קידושין הראשונים הוא בעל • הנן
 כנסה סתם ונמצאו עליה גררים תצא שלא
 בכתובה כתיבה הוא דלא בעיא היא גיטא בעיא
 שאי לא קידשה על תנאי וכנסה סתם ותיובתא
 דשמואל לא קידשה סתם וכנסה סתם פי' סיפא
 לאו אישא קאי דילגום חיבא קידשה על
 תנאי אע"פ שכנסה סתם על דערן קידושין
 הראשונים הוא בעל ואינה צריכה ממנו גט
 וסיפא מילתא באפי' צפשיה הוא זרבי קאמר
 קידשה סתם וכנסה סתם תצא שלא ככרובה
 שאע"פ שלא פירש לה יכול הוא לומר ליה אי
 אפשי באשה נדרתית או באשה בעלת מוס אבל
 גט בעיא כדמפרש ומאי שנא כתובה דלא דאמר
 אי אפשי באשה נדרתית גט לא תיבעי • אמר
 דכה גט מבריהם זכא"ב חסרא גט מרכיהם
 פירוש מראריהם וכן אמר דלא בעיא גיטא אבל
 מרובכין בעיא גיטא מפני שלא התנה עמה בפ'
 שלא יאמרה העולם אשת איש יוצאה בלא גט
 הצריכה גט ורבה אמר ספוקי מספקא ליה
 גבי ממונא לקולא גבי איסורא לתומא •
 פירוש לא קים ליה לתנא סתם דעת הכריות אם
 הם מתרצים באשה נדרתית ואם לאו הלכך גבי
 ממונא אולונן לקולא גמי שהוא מוחזק בממון
 וגבי איסורא לתומא והוא צריכה גט • ונראה
 לירססם אילונית אע"פ שלא הרנה עמה
 כשקידשה על מנת שלא תהא אילונית כמפרש
 דמי דאנן סהדי דאין אדם הפך באשה אילונית
 שאין אדם נושא אשה אלא לכנים ואם נמצאת
 אילונית הן קידושי טעות ולא בעיא גיטא והכי
 אמרינן בריש יבמות שאם נמצאו אילונית
 צרותיהן מותרו מפני שלא היו קידושיהן קידו'
 ואין הצרות צרות ערוה • ואם לא נמצאת
 עד שכנסה היא פלוגתא דרב ושמואל דלא
 עריף סמא ראיילונית מקודש על תנאי הנדרים
 ומומין וכי היכי דפליגי רב ושמואל בקדשה על
 תנאי וכינס' סתם הם הכי גמי פלגי גמי שכינס
 את האילונית דרב סבר צריכה ממנו גט דאין
 אדם עושה בעילתו כעילת זנות וגמריבעל לשם
 קידושין ואע"פ שתמצא אילונית ושמואל סבר

כל הבעל על דעת הקדושין הראשונים הוא
 בעל ואינה צריכה ממנו גט • וכן אני אומר
 כמומין גדולים כגון דיה דפה וריח דהחוטם או
 שגופה מלא שהיציים כמקום שאיננו גרא דמסתמ'
 אע"פ שלא התנה עמה אם נמצאו בה מומין
 הללו אינה צריכה ממנו גט כדאמרינן בפרק
 אע"פ שהארסה אינה אוכלת בתרומה משום
 סימפון פירוש שמא ימצאו בה מומין ויהיו
 קרושי טעות • ורבי פירש בפרק המדיר
 בהילבת המקדש את האשה שאין לה חלק בין
 מומין למומין ועיין שם • ומתניתין דכתובת
 דפרק המדיר דתני צריך להתנות על דהמומין
 קא מיירא בשאר מומין הפוסלין בכהנים • ואם
 כנסה סתם ונמצאו בה מומין גדולים הללו לרב
 צריכה ממנו גט דאין אדם עושה בעילתו בעל
 זנות לשמואל יוצאה בלא גט • ומתני' דכתובת
 דתנן אם נמצאו אילונית צרותיהן מותרו שמואל
 מוקי לה אפילו בכנסה ורב מוקי לה דוקא
 בארסה אבל כנשואה אין אדם עושה בעילתו
 בעילת זנות וצרתה אמרה • וקשיא לי דתנן
 בפרק אלמנה גזונת הממאנת והשניה והאילונית
 אין להם כתובה וכו' עד ואם מתחלה נשארה
 לשם אילונית יש לה כתובה אלמא דישא כשלא
 הכירה הוא ואיבא לריוקי הים בדריק' • הכא
 בתיובה הוא דלא בעיא הא גיטא בעיא ור' יהושע
 תיובתיה דשמואל • ואין להרץ כאי כגון
 שקידשה סתם וכנסה סתם כדתיין גבי מומין
 ונדרים שנתם של אילונית כמפרש של מומין
 ונדרים נמי בדפרישית • ותו שאין לומר
 בסתם אילונית שני הטעמים שכרבונו כסרם
 מומין ונדרים לא גט מדבריהם ודלא ספוקי
 מספקא ליה דאי הות צריכה גט מדבריהם לא
 הות תני וכן מותרות שהרי קדושי קטנה
 אינם אלא מרובכין דמראריהם לא בעיא גיטא
 ורכנן הוא באצהובה גיטא ותנן וכל היכולה
 למאן ולא מיאנה צרתה הולצת ולא מתיבמת •
 והכא היכי הוה שוי תנאי לים צרתה • ואי
 הות מספקא ליה כל שכן שתהיה צרתה אמרה
 מן התורה משום ספק הילכך גבי קדושי אילוני'
 ליבא למימר מידי דודאי קדושי טעות דהן

ספר הזכרית

ואינה צריכה גם אפי' מדבריהם ומשום דכנסה
 משמע דבעיא גיטא כרב דאין אדם עושה
 בעלחה בעלית ונות וקשיא לשמואל . . . ויש
 לתרץ דשמואל מוקי לה לדהיא מתניתין דרזחן
 אין לה כתובה דמשמע רה גיטא בעיא כטפח
 אילונית שהניעה לעשרים שנה ולא רביאה כ'
 שערות ולא נולדו בה סימני אילונית כמתניתין
 דהשולח גט הלכך בעיא גיטא מספקא דילמא
 לא תמצא אילונית וקדושיה קידושין וכתובה
 לית לה שמיאמצאו בה סימני אילונית או לא
 תביא שתי שערות עד רוב שנותיה והמוציא
 מחבריו עליו הראיה . אבל אם היתה אילונית
 נמורה הכי נמי אע"ג דכנסה לא בעיא גיטא
 אבל תירוץ רחוק נראה בעיני דכשלמא מתני'
 דהשולח גט מוכח דכספק אילונית מיירי דקתני
 דמוציא את אשתו משום אילונית דמשמ' משום
 חשש אילונית כדתני משום שם רע שאין הדבר
 אלא ספק אבל התם דתני האילונית אין
 לה כתובה אילונית נמורה משמע ולא ספק
 אילונית . והנכון בעיני לתרץ כן דשמואל
 סבר לעולם אפילו גיטא נמי לא בעיא ולא
 תירוק הכי כתובה הוא דלא בעיא הא גיטא
 בעיא שהרי הממאנת מי בעיא גיטא ואפי' הכי
 קתני אין לה כתובה והם הכי נמי אילוני' אע"ג
 דלא בעיא גיטא קתני אין לה כתובה שכל אורחן
 שאין להם כתובה שנאן התנא כיהד אע"פ שאין
 דינן שוה שיש מהם שהיא צריכה ממנו גט
 דהוינו השניה ויש מהן שאינן צריכות גט כגון
 הממאנת והאילונית ומאי דאמר שמואל הרם
 לא שגו אלא מנה מאתים אבל תוספת יש לרזחן
 לא שנסואיה נשואין כלל אלא אלא שהתוספת
 לא כתב לה אלא משום חיבת ביהמה והרי ביה
 עליה כדפריש המורה התם והא דייקנין כפרק
 המדיר כתובה הוא דלא בעיא הא גיטא בעיא
 לא מפני שבכל מקום משמע זה הלשון כך אלא
 משום דכרישיה תני המקדש את האשה על מנת
 שאין עליה נדרים ונמצאו עליה נדרים אינה
 מקודשת דמשמע דלא בעיא גיטא והדר תני
 כנסה סתם ונמצאו עליה נדרים רצצא שלי
 ככתובה דמשמע דבעיא גיטא שלא רצה לשנות

לה

אינה מקודשת כדתני ברישא וגם דהרנא כמי
 לחלק בין היכא דקדשה על תנאי ולא בנסף ובין
 היכא דכנסה סתם היל' בעל כרחין הכי משמע
 מתניתין כתובה הוא דלא בעיא דא גיטא בעיא
 אבל לעולם הך דכפרק אלמנה נזוהר אע"פ
 שאומר אין לה כתובה ככי נמי דאפילו גט לא
 בעיא דמיא דממאנת ולא קשיא ולא מידו .
 גוסנין כפריה השכר דף ס"ו ע"פ
 היא בת תירא עכ"ם כדשיראל
 שפיר דמי ישראל בדעכ"ם אכ"י
 אמר אסור ורבא אמר מותר אכ"י
 אמר אסור ריהא מילתא היא ורבא אמר מותר
 ריהא לאו מילתא היא . וק"ל היכי אמר רבא
 ריהא לאו מילתא היא וקא שרי להרית יין נסך
 האסור כהנאה ודא כפרק כל שעה אפילינו אכ"י
 ורבא כהנאה הכאה לו לאדם בעל כרחו דאכ"י
 שרי ורבא אסר . ופירש המורה התם כגון ריה
 קטור של ע"ז והתם מסתי' רבא מריח הקטור
 דאמרינן התם אין מועלין הו דייק רבא מעולה
 הוא דליכא הא איסורא איכא אלא מיהרס
 מיכח דסבר דהא ריהא מילתא היא אפילו בעל
 כרחו כל שכן כרצונו וכשלמא דאכ"י אדאכ"י
 לא קשיא דהתם בעל כרחו והכא מדעתו אלא
 דרבא אדרבא קשיא . ונראה לי לתרץ דהיכא
 שריא רבא הני מילי כריחו דיון נסך דלא חשיב
 ריהא דיון לכרוכי עליה כי היכי דחשיב ריהא
 דבשמים וריח הפירות כגון אחרונא והכושא וכי
 היכי דלענין כרבה לא חשיב ריהא הם הכי נמי
 לענין איסורא לא חשיב . ושייכא פלוגתא
 דהכא דאכ"י ורבא לפלוגתא דרב ולוי כפ' כיצף
 צולין דאמרינן התם אמר רב כשר שחוטרה שמץ
 שצלאו עם כשר נבילה כדוש אסור דאיל הא
 ומפטס ליה רדאף והדר האד ומפטס ליה להא
 ולוי אמר כשר שחוטרה כדוש שצלאו עם כשר
 שמן מותר ריהא לאו מילתא היא עבד לוי
 עובדא כ"י ריש גלותא בגדי ודבר אחר . וכתב
 בעל הלכות גדולות בהלכות דהשוכר והלכות
 כליו דמסייע ליה קרא משרת לניזון טעם
 פעיקר שאסור טעמא הוא דקא קפיד רחמנא
 אבל ריהא לא . ודקאן בדעבד אבל לתתח
 לא

לא ערר כאן לא פליגת רב ולו אלא שצלאו
 אכל צולין לא אמרינן . ואי קשיא דעבד לוי
 עובדא . כי ריש גליהתא בנדב ודבר אחר הכי
 אמרינן דעבד עובדא דאיכשיל ליה נדי ודבר
 אחר ושרא ואימ' האי בת תירא עכ"ם כרישרא
 שרי ישראל כדעכ"ם אביי אמר אסור ורבא אמר
 מותר אביי אמר אסור ריהא מילתא היא ורבא
 אמר מותר ריהא לאו מילתא היא והס ליה אביי
 כשיטתיה דרב וקס' ליה רבא כשיטתיה דרבי
 וקיימא לן אביי ורבא הלכה כרבא וריהא ליה
 הלכתא כלוי דאמר ריהא ולא בלום הוא . וכך
 השיב גם רבינו האי גאון וצוק'ל דהלכה ככלוי
 אכל דוקא בדיעבד ולא לכתחילה דכין רב וכין
 לוי לא קאמרי אלא שצלאו אבל צולין לא .
 וגם רבינו יצחק וצוק'ל פסק באן הלכה כרבא
 ובפרק גיד הנשה אמרינן כנדרא לפלוני רב
 ולו ופסק הלכה ככלוי ודוקא דיעבד' אכל לכתחילה
 לא וגם המורה אמר כביצ' צולין דר' לכה ככלוי
 משום דפליגי בהא מילתא בכת תירא כין נסך
 אביי ורבא כשיליה ע"ד ראביי אסר ורבא שרי
 משום דריהא לאו מילתא היא ואביי ורבא הלכה
 כרבא . וקשיא לי דמאי דפסקי דכוות' רוקא
 דיעבד אבל לכתחילה לא . דהא רבא שהי כין
 נסך לכתחילה שריה בני ישראל והשתא כריהא
 דאיסורא ממש שהי לכתחילה כמאי דאיפטר
 כריהא דאיסורא לא כל שכן . ונראה לי
 דמדברי רבא יש להתייר אפילו לכתחילה והאי
 דקא אמרי בפליגתא דרב וכלוי שצלאו לא
 למימרא דדוקא בדיעבד שרי אכל לכתחילה לא
 אלא להודיעך כמו דרב דאפילו בדיעבד אסור
 אכל לוי דסבר ריהא לאו מילתא היא אפילו
 לכתחילה שרי כרבא . ורבינו הגננאי וצוק'ל
 אמר אע"ג דאיכא למימר כרבא דריהא לא
 מילתא היא הנלו' מרבוינו דאכת' צריכ' עיני
 וכהאי לא שוין ליה דהא לא א פ' קא הלכתא
 בהדיא . ובפרק כיצד צולין פסק דלרב' כרב
 משום דמיתוקמא מילתיה אליבא דכולי עלמא
 כדמיקי לה רבה בר בר חנה משמיה דריש לקיש
 ורב כהנא תני כוותיה ומר בר רב אשי סבר כוות'
 דרובי אמרינן החסתי רב כהנא בריה דרב חנינ'

סכא פת שאפאה עם צלי בתנור אסור לאוכליה
 ככותח ההיא כותיתא דאטוואי בהדי כישורא
 אסרה רבא מפרוקיא ככותחא . מר בר רב
 אשי אמר אפילו כמילחא נמו לא דקשה ליה
 ריהא לדבר אחר . ואינו נראה לי דאע"ג
 דתני רב כהנא כוותיה ומר בר רב אשי כוותיה
 לא סמכינן אלא אפיסקא דתלמודא דפסק אביי
 ורבא הלכ' כרבא בר מע"ל קג"ם מרפרט יע"ל
 קג"ם שמע מינה ככל דוכתא הלנה כרבא .
 ויש ד' החמיר כובינו הגננאל משום מר בר רב
 אשי דהוא בתרא וקיימא לן ככולי תלמודא
 הלכה כמר בר רב אשי . ועמי דפסק תלמודא
 הלכה כרבא דוקא כי פליג עם אביי אבל מר בר
 רב אשי דהוא בתרא מיניה הילכתא כוותיה
 דהילכתא כבתראי ככל דוכתא דאיהו שמע
 למילתיה דרבא ולא סבר ליה הקים ליה דלית
 הלכתא כוותיה :

לו

גרסינן בפרק דהשוכר דף ס"ט ע"ג
 רב אחאי שיער בתלא' בחמשין רב
 שמאל' בר רב חייא שיער כשיכו
 בשיתין והלכתא אידי ואידי בשיתין .
 מתוך דברי ההלכה מוכח דכטל בששים אכל
 כהלכות גדולות כהלכות יין נסך מצאחי כתוב
 חבית שיש בתוכה משקין בין יין בין שמן בין כל
 משקין ונפל בתוכה עכבר או שרץ שיעורו אחר
 מאלף והחבית והמשקין מותרין פחות מאלף
 אסורין הרבית והמשקין ואם ביקש לטהר את
 רכלי מכניסו לכבשן עד שיהיה כנרחי' ליה
 והילכתא משערין חלא ושיכרא בשיתין מידי
 דהא אכל א סרין שבתורה . הנה בעל הלכות
 גדולות מחלק בין חלא ושיכר ובין שאר משקין
 דהסבר דמא אפיסקא הלכתא בשיתין אלא
 אחלא ושיכר' אבל שאר משקין סמכ' אמילתו'
 דרב תדליפא בר גזא דאמר לרבינא ד' יד' מצא
 כתבלין כקרידה דמי אפילו בלף לא בשל
 ומצאתי תשובה לרב דאיי גאון וצוק'ל ע"ל ענין
 זה שמנה שרצים שנפל אחד מר'ם באחד מן
 המשקין דבר זה כתוב בר' לכות דרב שמעון
 קיארא חבית שיש בר' משקין בין יין ובין שמן
 ונפל לתוכה שמן או עכבר שיעורו אחר מאלף
 ואם

ספר הזכריע

ואם ביקש לטהר את הכלי מכניסו לכבשן עד
 שהא ככתלה ואין אנו יוהעים מאין נסח דב
 שמעין הרברים הללו לא ששמענו כי המעשים
 לבני ארץ ישראל שנמצאו בהם הרברים הללו
 ומשם נסחם ואשר מצינו בתלמוד כענין זה
 ההוא עכברא דנפל כשיכרא אסרוה רב ההוא
 שיכרא אמרו רבנן קמיה רבב ששת נימא קסבר
 דכנותן טעם לפגם אסור אמר ליה כעלמא
 קסבר נותן טעם לפגם מותר והאי פירוש
 הוא דהא מימאם מאים וברילי אינשו מיניה
 ואפילו הכי אסריה רחמנא ואמרו בה אמר רבא
 נותן טעם לפגם מותר וטעמיה דרב בעכברא
 כשיכרא לא ידענא מאי הוא אימ שום דנורתן
 טעם לפגם אסור זלית הלכתא כותיה אי משם
 הקסבר עכברא כשיכרא אשוחי משבח
 ואיכעיא לרו נפל לגו חלא מאי ואמרינן
 בסיפא דב אחאי שיער בחלא בחמשין רב שמואל
 בריה דרבי אבהו שיער כשיכרא בשיתין והלכת'
 אידי ואידי בשיתין ככל אסורין שבתורה
 וקאמי רבנן רבני מבלי הוכח דלא אימרט
 שרץ ונמצא כולו אכל אימרט שרץ לא כטיל
 דקא אמרינן בשמעהא לענין עכברא דנפל לנו
 חלא ואמר ליה רב הלל רב אשי הוה עוכרא
 כי רב כהנא ואמר אמר ליה והוא אימרטושי
 אימרט הכינא סבר לערונה כמאה ותר אמר
 לא חמיר מתרומה דעולה כמאה ואחד אמר
 ליה דב תחליפה בר גזא לרכינא ולישעריה מר
 בפלפלין ותכלין דאפילו כאלף לא כטילי וכהני
 דגילי רבנן דמודו ומחמרי עד כאן דהרשוכה
 ומצאתי בתוב בספר תרומות פרק י בגמר' הבני
 מערבא ר' יוסי בר אבין הורה בהרין עכברא חד
 לאלף :

לז

נרסינן כפרק השוכר פ' ע"ב ע"א
 תנן התם הניצוק והקטפרס ומסקה
 טופח אינו חיבור לא לטימאה ול
 לטהרה והאי שבוין חיבור לטימאה
 ולטהרה אמר רב הונא הניצוק לטומא ולטהרה
 לא הוי חיבור אבל לענין יין נסך הוי חיבור אמר
 ליה רב נחמן לר' הונא מנא לך הא מילת' אילמי'
 מדתנן דהניצוק והקטפרס ומסקה טופח אינו

חיבור לא לטומא ולא לטהרה לטומא ולטהרה
 הוא דלא הוי חיבורהא לין נסך הוי חיבור
 אימא סיפ' האי שבוין הוי חיבור לטומא ולטהרה
 לטומאה ולטהרה הוא דהוי חיבור דהא לענין יין
 נסך לא הוי חיבור וכל שכן הניצוק אלא מהכא
 לובא למשמע מיעה : תנן נטל המשפר ומדר
 לתוך צלוחתו של עכ"ם והור ומדר לתוך
 צלוחתו של ישראל אם יש שם כרי עכברא יין
 אסור האי עכבראין כמאי מיתסרא ללא כניצוק
 ושמע מנה הניצוק חיבור : תני ר' חייא כנן
 שפחסין צלוחתו אלא טעמא שפחסין צלוחתו
 אבל לא פחסתו לא תיפשוט מינה דניצוק אינו
 חיבור לא לעולם אימא לך פחסתו צלוחתו
 תיפשוט לך ניצוק תיכעי לך ר' ש' המערה
 מגלי אל כלי את שמערה ממנו מ' תר' הא דבני
 כני' אסור שמע מינה ניצוק חיבור אי ניצוק
 חיבור אפילו דגויה נמי ליתסרי הא לא קשיא
 דמ' קטף קטופי זל' שמעין : אמר סיפא את
 שעי' לחוב' אסור את שעי' לחוב' דהא דאס'
 דהא רבינו ביני ש' לא מהכא ליתא למשמ' מינ'
 ת"ש המער מחבילנו קילוח הוור משפ' חבית
 לבור אסור שמע מינה ניצוק חיבור : אי ניצוק
 חיבור אפילו בגויה דמנא נמי ליתסר לא צריכא
 דקא מקטף קטופי מכל מקום קשיא תרנמה רב
 ששת בעכ"ם המערה דתי' מכוחו : אי הכי
 דחבית נמי ניתס' כהדעב"ם מדרבנן דהיא
 דנפק לבראי גזרו ביה רבנן דגויה דחבית ללא
 גזרו כיה רבנן : פירוש אע"פ שיער הניסך
 מכלי אל בלי הוא שהיה מערה הבהן ומנסך מן
 דבלי להספלים : זכרמוכה כפרק הנוקב גבי
 מטנא ומדמע ומנסך אפילו הכי כל כמה דלא
 שמענויה דנתכן לנסך מן הדיון להיות מורר
 דהא קיימא לן טס מחשבת עכ"ם לע"ז ללא
 אמרינן ועוד דהוי שלא כפני ע"ז אלא חומרא
 דרבנן היא דאמרינן דילמא ניסך והילכ' כההוא
 דנפק לבראי גזרו כיה רבנן אבל כההוא דלא
 נפק לברא לא גזרו כיה רבנן : כתב רבינו
 חננאל זצוק"ל אע"פ דלא איסתייע רב הונא
 מהני מתנייתא קיימא לן כותיה דל' ביא מאן
 דפליג עליה : ורב נחמן לא פליג עליה אלא

אמר ליה מנא לה הא מילרא דילמא אירצ
 כרדייה מתניתא וגמרא מינה אבל לא חלק עליו
 וגם רב ששת לא חלק עליו אלא דחה מתניתא
 ומתניתין ואמר מצינא לנצוקימנהו בעכ"ם
 המערה ומפני זה נאסר הקילוח ולא משום נצו
 אבל בהרי"א לא פליג עליוהו אלא דחה סויעו שלא
 יוכל להסתייע משם אבל בדברי לא חילק
 אמר להו רב הסדא להנרו כתיבא כי מוכנרת
 חמרא לעכ"ם קט"פ קט"פ אי גמא נפוצו
 כתב המורה קטופו קטופו שיפסוק
 ראש העליון של נצוק קודם שיג' ראש התחתון
 לכלי של עכ"ם ראי נגע מקמי רליפסו ראש
 העליון תו לא מהני הקיטוף דאיח' ליה בניצוק
 וסבירא לן דנצוק הוי חיבור וכך הלכה
 נפוצו נפוצו עמוד מרתין ורחקו היין לכלי של
 עכ"ם כי היכי בלא נהני נצוק וזכרנו רב
 ששת כתב המורה הלכה כרב ששת שאין אדם
 חלוק עליו ואם שפך העכ"ם מן הכלי מותר מה
 שנשאר בכלי וכיון שפסד המורה דנצוק הוי
 חיבור אם כן מה שמותר בשפירת העכ"ם מן
 הכלי מה שנשאר בכלי כגון דקטוף קטופי או
 נפיץ נפיצי שכיון שהקילוח הווצא לחוץ נאסר
 בשפירתו גם מה שבכלי נאסר עקב ידי חיבור
 הקילוח שהוא נצוק אלא ודאי ככי האי גונא
 שרי כגון דקטוף קטופי וכך פסק גם רבינו יצחק
 מפאם צוק"ל דנצוק הוי חיבור וכך מוכחת
 הסברא שכיון ששים אמורא ללא חלק על רב
 הונא ועל רב הסדא דאמרי דנצוק הוי חיבור
 הלכתא כותייהו ומאן דמקשורב הונא ר' נחמן
 ורב ששת אינן אלא דחיות בעלמא שדהו אורזן
 דלא יושתייע מהני מתניתא אבל על דבריו לא
 תילקו בפירושו ש' אמרו דנצוק ללא הוי חיבור
 וילכך הלכתא כותיה דמשום דהייאתה דורהו
 לא דחינו ל' מימריה כל שכן דרב תסדא ה' א'
 כותיה וראיתי שכתב רבינו תם וצוק"ל
 כספר הישר דרבנים מכיחים דנצוק אינו חיבור
 חדא דאי רב' חייא סבר דנצוק חיבור אמאי תני
 ככתיבתא שפסחו צלותו לא ודאי אינו חיבור
 והאי דאמר נצוק תיבעי לך אליבא דרב הונא
 קאסר כלומר לא תשמע מירי אי חיבור אי לא

חיבור • ועוד דאמר רב הונא לא שנו אלא שלא
 הווי גרמני לגת אבל החזיר גרמני לגת
 אסור ומקשה תלמודא שמע מינה ניצוק חיבור
 ולימא רב הונא לטעמיה דאמר נצוק חיבור ליון
 נסך ואמאי מוקי למילתיה דרב הונא שפסחו
 כורז אלא ודאי רב הונא הדר כירה ממאי דאמר
 נצוק חיבור • ועוד האיה אהרת לעיל אמרנו
 דטהרות אלימי מיין נסך ולטהרות אמרנו דלא
 הוי חיבור • ועוד אין לך נצוק גדול מזה
 וקנשקין דאנו מתירין • ונמאיה לי שאין
 לדחות דברי רב הונא ורב הסדא האמורים כן
 דנצוק הוי חיבור מהמ' הראיות ר' ל' מר
 שנסתייע מרתני רבי הויא שפסחו צלותיהו
 הלא התלמוד מתקבץ ומקשה מינה לך רב הונא
 טעמא דפסחתו צלותיהו אבל ל'א פסחתו ל'א
 תיפשוט מינה דנצוק אינו חיבור • ואהדר
 לא לעולם אימא לך פסחתו צלותיהו תיפשוט
 לך נצוק תיבעי לך • ואם אירא דרהויא
 מתנייהו דרבי חייא איכא דמפשט מינה דנצוק
 ל'א הוי חיבור מאי ר' ל'א דמפ' פסחתו
 תיפשוט לך נצוק תיבעי לך ודאי מפסחתו איכא
 לרעוקי רבנא פסחתו אבל נצוק לא וי'אך ה' י'
 התלמוד או רב הונא תירוצ' שאין לו מעמד
 ואף לר' יר' נמו קשיא לי בהאי ה' ה' ה' שפיר
 משמע מרתני רבי חייא פסחתו צלותיהו דנצוק
 לא הוי חיבור אבל בעל כרחי' כיון דתלמודא או
 רב הונא מתרצי הכי אית לך לפרושי ולא פוקי
 מקושיא שאין לדרוך דנא פסחתו אקיה ד'א
 נצוק שרי לומר יותר חמור דנצוק מן דפסידי
 של משפך מפני שהמשפך מלא יין ועומ' פפני
 עצמו ואינו מתערב עם היין שבכלי אלא כדאש
 הדק של משפך והוה' אמנא ית' אצבעי על
 נקב המשפך מלמעלה ואותו היין שצוי' בדקותו
 של משפך יאסר וכל מה שעומד כרוח' דמשפך
 לישתוי אבל הנצוק יש לומר מקריכו' הכלי
 ומקלה לכלי התחת' אינו יכול להפסיק על'א
 יד כל מה יש לו ל'ירד משום דפסקה שיעשה
 אך יגכה הכלי ויפסיק הקילוח אבל כל'א זמן
 שהקילוח הוא היי' הני הוא חיבור י'ו'ל' כנצוק
 דמשפך תני רבי חייא כגון שפסחו צלותיהו

אבל נצוק דידיה ללא הוי חיבור מפני שיכול להפריד בנתים נדבר מועט ואפי' הכי הפחיסה מחברתו אבל נצוק המעיה הכלי אל כלי שכל זמן שהנצוק מקלה אינו יכול להפסיקו אכתי תיבעי לך וליכא למילף היתרא מרתני ר' חייא חילכך אין להסתייע ממנה לרבינו תם שהנצוק אינו חיבור שקרי התלמוד או רב הונא דוהרה אותה שלא להסתייע הנצוק לא הוי חיבור והיאך יפתייע ממנה הוא ומה שנסתייע ממאי דאמרן לעיל בשל הי פרק דבי שמעאל על מילתיה דרב הונא דאמר לא שנו אלא שלא החזיר גרנותני לגת אבל החזיר גרנותני לגת אסור ומקשה תלמודא שמע מינה נצוק חיבור וכו' ורייק מינה דהדר ביה רב הונא משמעתייה לא יתכן דבר זה כלל שאם כן היה לו להקשות ולתרוץ והאמר רב הונא הנצוק חיבור ליון נפך והיבי קאמר הכא שפחסו כוור דאלמא הנצוק לא הוי חיבור ויתרוץ דהדר ביה רב הונא מההיא ועוד אם תמצא לומר דהדר ביה דהיאך מציע התלמוד דבריו בפרק השוכר הנצוק הוי חיבור וכבר הציע התלמוד בפרק רבי ישמעאל דהדר ביה אבל כיון שזה מאוחר לאותו שמע מינה אין לומר דהדר ביה אלא האי דפרק ר' ישמעאל אף לירידה קשיא דאמאי מרחקינן לאוקומי מילתיה דרב הונא כשפחסו כוור והא רב הונא גופיה אמר בפירוקין דלקמן נצוק הוי חיבור ליון נפך ונדאה לי דהכי גרסינן התם רבי נמי הכי לא שנו אלא שלא החזיר גרנותני לגת אבל החזיר גרנותני לגת אסור ועלה הוא דאמר תלמודא שמעת מינה נצוק חיבור דהאי גרנותני עצמה בנצוק מיתסרא בשמעתיה אבל האי מתניתא מצנין למפשוט מינה הנצוק חיבור ולסיעי מינה לרב הונא ודחה לא מצנין לאוקי כגון שפחסו כוור ומה שנסתייע ממאי דארינן דטהרות אלימי מיון נסך ולטהרות לא הוי חיבור לאו מילתא היא דהיא לא אמרינן אלא לענין שמירה שיותר החמירו חכמים בשמירת טהרות משמירת יין שלא יתנסו ואין ללמוד משם לכל טהרות יין נסך שהיו כוחו של עכ"ם אסור יין של ישראל אפי' שלא נגע

מה שאין כן בטהרות שאם שפך טמא שרץ או נבילה או טמא משקין מכלי אל כלי ולא נגע בהם לא טימאם אם לא היה זב שטמא כמטא ומגע העכ"ם נמי אפילו געלי די דבר אחר אסור כגון מדרו כקנה מה שאין כן בטהרות שאם נגע הטמא בטהרות על ידי קנה אינו טמא עד שיגע בידו והם הכי נמי לענין נצוק אף על גב דלטהרות לא הוי חיבור ליון נסך הוי חיבור ומה שנסתייע מקנשקין ואמר שאין לך נצוק גדול מה נראה לי דקנשקין גריע מנצוק ואפילו למאן דאסור בנצוק שדי בקנשקין ששל שרץ מעילות דהן גישתא וכת גישתא נצוק והנשקין גישתא וכת גישתא עריף מנצוק שאפילו אם תמצא לומר דנצוק לא הוי חיבור גישתא וכת גישתא הוי חיבור כדאמרינן ההוא גברא דאסיק חמרא בגישתא אתא עכ"ם ואגת דיה עלה דגישתא אסריה רבא לההוא חמרא אמר ליה רב פפא לרבא ואמרי ליה רב אדא בר מתה לרבא ואמרי לה רבינא לרבא במאי בנצוק שמע מינה נצוק חיבור שאני התם רבוליה חמרא אגישתא גריי וכת גישתא גריי פירוש אין ללמוד מכאן דסבירא ליה לרבא נצוק לא הוי חיבור אלא שאלו אותו אם שוכר נצוק הוי חיבור הכא אסור משום רבוליה חמרא אגישתא וכת גישתא גריי פירוש שהיו הין עולה מאליו עד שולי החבית נמשך על ידו לכלי שני וזהו ליה כניגע בהכי ממש דהויא לה כחבית אריכתא אבל הנצוק הין הקרוב לו והסמוד לו הוצא מאליו עם הקילוח הוא מריב לו אבל הין שכוולי הכלי העליון אם לא יטה אותו יותר אינו נמשך עם הקילוח הילכך אפילו אם אין הנצוק חיבור הגישתא וכת גישתא הוי חיבור הקנשקין הוא גרוע מן הנצוק מפני שהוא הקילוח העולה ונמשך כפי העכ"ם אינו עולה מאליו אלא על ידי שאיפת רוח שרוח שואף ומצץ ומעלה אותו ואילו היה מרפה שאיפת הין היה נופף ויורד בכלי ומשום הכי לרא הוי חיבור אפילו הקילוח הנמשך ומגיע לכלי של עכ"ם לכל הין שכלי אבל הנצוק משעה שהטה את הכלי והתחיל להריקו כל הין הראוי לירד באותה

לח

פאותה ההתייה הוא יורד משלו ואין צריך שוטה הכלי תדיר שאפילו אם ירפה ידיו הקולות יורד מאליו והיון במשך אחריו הילכך אפילו מאן דאמר נצוק רמי חיבת דקנשקין לא הוי חיבור :

גריסין בפרק השיר דף ע"ג ע"ב זה הכלל מין במינו כל שהוא ושלא במינו בנותן טעם רב ושמואל דאמרי תדון יהיבל איסורי שבתור במינו במשהו שלא במינו בנותן טעם זה הכלל לאתווי כל איסורין שבתורה ור"י יוחנן ריש לקיש דאמרי תדוניהו כל איסורי שבתור בין במינו בין שלא במינו בנותן טעם חוץ מטבל ויין נסך שבמינו כל שהוא ושלא במינו כנורתן טעם כלשמואל וכן משום חומרא דע"י אלא מטבל אמאי כהכשורה כך איסורו כד שמואל דאמך שמואל חיטה אחת פוטרת הכרי כתב רבינו הנגאל זצוק"ל ואע"ג דרב ושמואל לגבי רבי יוחנן הלכתא כרבי יוחנן הכא קיימא לן הלכה כרב ושמואל וכן ברבנן גם רבינו יצחק מפאס זצוק"ל איכא מרבנותא מאד דפסק הלכה כרבי יוחנן וריש לקיש דקי"ל לן דכל רב ושמואל ורבי יוחנן הלכה כרבי יוחנן ואיכא מאן דאמר אע"ג דכל רב ושמואל ורבי יוחנן הלכה כרבי יוחנן הכא קיימא לן הלכה כרב ושמואל ומסתברא כוותיה דפלוגתא דאביי ורבא בחמיר דחיטי וחמירא דשערי כרב ושמואל שייכא והמורה כתב לעיל בהאי פירקא גבי ענכ דנפל בשוכרא דפסיק תלמורא והלכתא אידי ואידי בששים הכי גרסינן וכן כל איסורין שבתורה בששים וכך הלכה רווחת בישראל כל איסורין שבתורה ובששים חוץ מחמץ כפסח במינו דמוקמינן ליה בפסחם במשהו והטבל ויין נסך במינו דמוקמינן להו לקמן במשהו וכן כל שעה כתב אמר רבא הלכתא חמץ כפסח בזמנו בין במינו בין בשלא במינו אסור במשהו אלמא כרב ושמואל סבירא ליה ככלל איסורין שבתורה ושמינין מינה דפסק רבא הלכתא דכל איסורין שבתורה במינו במשהו דלא שני לן בין חמץ לשאר איסורין אלא בהא מילתא הגיר שלא

במינו אטו מינו ושמע מינה חלב שנפל בקריא אסור במשהו וכן דלכה וראד קיימא לן דכל איסורין שבתורה כששים שלא כמינן הוא וכן כתב נמי בפרק כל הבשר כדילכת טיפת חלב דהלכה כרב ושמואל דכל איסורין שבתורה במינו במשהו כרסבי"ל להו לאכיל ורבא דבבבא גינהו גבי הללא לגו חמרא גבי וקשיא דידרה אדודיה ורבינו תם זצוק"ל כתב דהלכה כר' יוחנן ור' ישי דלקיש דאמרי בין במינו בין שלא במינו בנותן טעם חוץ מטבל ויין נסך דבמינן במשהו ושלא במינו בנותן טעם ואביי ורבא כר' יוחנן סבירא להו דהא איפליגו אביי ורבא גבי חמירא דחיטי וחמירא דשערי ורבי הלל דשיכרא וחלא דחמרא ולא אפליגו במילי אהדיני משום דאלו שני דברים כדכר הוה מין במינו במשהו דהיינו טבל ויין נסך ובהני אפליגו ר' יוחנן ור' יוחנן דרבא כפירוש סבירא ליה כרבי יוחנן ור' יוחנן דפסק של רבינו תם נראה ל' שהוא העיקר והנכון דרבא ורבי כרבי יוחנן סבירא ליה כראמרי' נן כפרק גיר דהגשה אמר רבא אמור רבנן בטעמא ואמור דבנן כקפילא ואמור רבנן כששים מין בשאינו מינו וזהו חמירא בטעמא מין בשאינו מינו ואיסור' כקפילא ומין במינו דליכא למיקם אטעמא כששים כגון שממנית דגיד הגשה אלמא רבא מין בששים סבירא ליה והכא בחלא וחמירא כטבל ויין נסך דאליבא דכולי עלמא הן במינו במשהו ורב אשי ומר בר רב אשי דאינון בתראי כבתראי סבירא ליהו כרבי יוחנן דאמרינן בפרק גיר הגשה דר' רבא דכפל בקולא דבישרא משערי ליה כששים וכן כשאלתו דרב אחאי כפירוש דצו את ישראל מוצאתי שפוסק הלכה כרבא דאמר בפיר' הגשה אמור דבנן כששים כגון מין במינו דליכא למיקם אטעמא ובר' יוחנן דאמר כל איסורי שבתורה בין במינו בין שלא במינו בנותן טעם חוץ מטבל

מל

ספר הזכריות

ואחד כך גירש אסורה אמר רב אשי וארז
אומרת יש זיקה ואפילו בתרי אחי יז תחלה
עלה בדעתו לפרש דכין דיש זיקה כשמה נשוי
נכרית אע"פ שבעלי ראחיה שניהם קיימים
אין אהר מיה יכול לבימה שהיא צרת אחי
אשתו בזיקה לכל אהר ואחרים ומהני דתנן
לעיל ומת נשוי נכרית וכנס אהר מעלה אחיות
את אשתו דיעבר קתני מה וכן קמי מאי דתנן
הכא וכנסה המנשד דיעבר קתני דאע"פ שניש
אסורה היא לו והיא צרת אהרות נרושתו וכל
דקרוקו של רב אשי אינו אלא על סיפא דתנן
צרותיהן מותרות דמשמע לכתחילה ומצינן
לאוקמה דאיה ליה לרב אשי ברבא דאמר מיתה
בפלת דאפילו הכי סברה דאם מת ואחר כך גירש
אסרה דכיון דכשמת נשוי נכרית עדיין לא גירש
את אשתו ונאסרה לשניהם לבימה מפני שהיא
צרת אחות אשה אע"פ שאה"כ גירש את אשתו
וכנסה ומת המנשד אסורה הנכרית להתיבס לזה
ואע"ג דמיתה בפלת זהשתא לא הויא צרת אחי
אשתו דכיון שנאסרה'הו כנפילה ראשונה נאסרת
עליו עולמית ואע"ג דכנפילה שניה הויא ליה
ומה שזמיר לקמן ברבא למעוטי מת בלא גירש
הכי פירושיה מת נשוי נכרית כלא ארז אהר
אשתו עדיין ואע"פ שאחרי כן גירש וכנסה ומת
אסורה לזה מפני שנאסרה לו בכנפילה ראשונה
ושוכי אין להיתיר כנפילה שנייה וסברתו
לדחות כל דברי המורה דלא הויש בכל מסקנא
דהלבתא לנפילה ראשונה כלל אחרי כן
נראה לי שכל זמן ששני בעלי האחות קיימין
ומת נשוי נכרית שכל אהר ואחר יוכל לבימה
וזמוש הכי תנן לעיל ומת נשוי נכרית וכנס אהר
מבעלי אחיות את אשתו ומשם הכי תנן נמי
במנותין וכנסה המנשד דאילו הות אסירא להו
בתיי שניהם לא היה שונה התנא כנסה אלא היה
שונה כפירוש שאסורה לשניהם אלא ודאי כל
זמן ששני בעלי האחיות קיימין מותרות לשניהם
כדתנן בתרתי מתני' ולא דריק רב אשי דאסירא
אלא אחרי מות אהר מבעלי אחיות והכי פיר'
טעמא אז הוא מותרת הנכרית אחרי מות אהר
מבעלי אחיות אפילו גירש את אשתו ואחרי כן מת

נשוי נכרית שלא נעשרה דנכרית צרת אחיה
אשתו בזיקה אבל אם מת נשוי נכרית ואהר
כך גירש אהר אשתו ומת המנשד אסורה היא
הנכרית להתיבס לזה אם כנסה המנשד כין
אם לא כנסה שכין נעשית וזיקה לו נעשית
צרה לאשתו בזיקה ועקשו כשמת נשואה הות
עליו דריא ליה לה דאצרת אחת אשת בזיקה
וטעמא דמזילתא אמאי כל זמן שבעלי האחיות
קיימין מותרת הנכרית להתיבס ועשת אמה
אסורה משוב צרת ערוה אימת אפירא פמקום
דנפלה קמיה ליבוס ובורא מי מית חר מבעלי
אחות נפלה זיקתו דהות על הנכרית קמי' ארז
וכהיא זיקה הות צרת ערוה ואפירא ליה
אבל השתא דשניהם בחיים אע"ג דנכרי זיקה
לכל חד והויא צרת אשתו בזיקה לכל חד מותרת
לשניהם שאע"פ שהיא זיקה לראובן מותרת
לשמעון דאי נפלה קמיה שמעון מכת ראובן
שתיאמר עליו מחמת זיקתו לא נפלה ליה אלא
מכחלו שהיה נשוי נכרי ולא מכת ראובן שהי'
הוא בחיים והויא לה צרת ערוה שלא במקום
מצוה כיון שלא נפלה אותה הזיקה לפניו
אבל כימאית ראובן ניתוספה עליו זאת נכרית
נפלה אחרת מכת זיקת ראובן וכדהיא נפלה
דמכת ראובן הויא צרה ערוה בזיקה הדין כן
אסורה לו ומרקאמי רב אשי אבל מת ואהר
כך גירש אסורה שמע מינה דסכירא ליה דכנס
ואהר כך גירש אסורה דנשואין מפילין סכירא
ליה ולא מיתה מפלת דאי סכירא ליה כנס
ואחר כך גירש מותרת דמיהרה מפלת כרבא
דאמאי אסירא נפרית לשמעון והא בשעת מיתה
ראובן לא היתה דנכרית צרת ערוה ואפילו אם
נשאה ראובן לנכרית ומת חהא מותרת לשמעון
כיון דבשעת מיתה אינה צרת ערוה כ"ש שלא
כנסה שלא נעשית צרת לערוה אלא בזיקה
שתהא מותרת לשמעון אחרי מות ראובן האפי'
אז סכירא ליה זיקה ככנסה דמאי הא אמרן
דאפילו אם כנסה מותרת דמיתה מפלת אלא
ודאי מרקא אבר ליה לשמעון אחרי מיתו של
ראובן מחמת זיקת ראובן ואע"פ שבעת מות
ראובן כבר גירש את אשתו ואחרי כן מת

ליה

ספר המכריו

ל

בלא להאוכן מחמת אשת שמעון מה מועילין לו
 לראובן גירוש אשתו לא היו מועילין לו כי אם
 גירושין שמעון שלא תהא צרת אחות אשתו אבל
 גירושין דידיה לא מהנו דה דאכתי הויה צרת
 אחות גרושתו ואחות גרושתו ערוה היא כאחות
 אשתו ולמה אמר רבינו ברוך שאסור ראובן
 לכנס אשת לוי הנכרית אם לא גירש את אשתו
 אם לא גירש שמעון את אשתו מיבעי ליה איילר
 היתה סכא וזו קיימת אבל סכא זו אנה קיימת
 שכל זמן שבעלי אחיות קיימין רשאין לכנס את
 הנכרית כדפרישית וכן רבינו יצחק מפאס
 וצוקל סבר כסכרת הראשונה ופירש כך אבול
 מת נשיבנרת ואחר כך גירש א' מבעלי אחיות
 את אשתו ומת נכרית מהלץ חליצה יבומי לא
 מייבמה הויה לה נכרית צרת אחות אשה בזוקה
 ואע"ג דגירש לה אחות אשה לא משתרינן כרית
 דארינן משום זיקה דעלמא וזאי קשיא לך
 צרת ערוה מן רבנשוואין דהא כיון שגירש ליה
 לערוה או שמתה ואחר כך מת משתריא צרתה
 ולא גורין משום הך דלא גרמנשה וקלם כיון
 דערוה היא מיגרמגריי לה אינשי ושהא אית
 לה הכא זיקה דרבנן היא אי נמי התם גבי ערוה
 כיון דנתגרשה מקמי דנפלה לה קמי יבם מהדר
 בה גירושין רכינפלה לה קמי יבם בהיתר נפלה
 קמיה אבל הכא גבי נכרית כיון דבשעת נפילה
 כאיסור זיקה נפלה קמיה דלא מהנו בה גירושין
 והאי טעמא טפי עדיף ומסתבר מההוא קמא
 ונראה לי דמאן דשרי בכנס ולבסוף גירש דקסב
 מיתה צרת שרי נמי הכא וקל וחומר הוה התם
 דהות צרת ערוה כנשוואין כיון דבשעת מיתה לא
 הויה צרתה שרי הכא דלא הויה צרת ערוה אלא
 בזיקה בלחוד כיון דבשעת מיתה לא הויה צרתה
 לא כל שכן דשרי ומאי דאמר רבינו יצחק אבל
 הכא גבי נכרית כיון דבשעת נפילה כאיסור זיקה
 נפלה קמיה לא מהנו כח גירושין נראה לי
 דליתיה כדפריש' לעיל דכל זמן שבעלי האחיות
 קיימין מתרת היא לשניהם ובשעת מיתה אחד
 מבעלי אחיות שכנסה נמי מתרת לא אחיו דהא
 כבר גירש את אשתו ולא היתה נכרית צרת ערוה
 ופאן דשרי בכנס ולבסוף גירש שרי נמי הכא לא

דליה לרב רבינן ואחר כך גירש אסורה
 דנשוואין מפילין ומשום הכי קאסר ליה השתא
 על שמעון דאפילו לא כנסה ראובן שרתעשה
 דנכרית לאשתו צרת לגמריה לכך שהייה זיקה
 לו נעשת כבר צרתה בזיקה ואע"ג דבשע' מותו
 אינה צרתה לא אוליןן כתר המיתה אלא כתר
 הנשוואין אבל רבא דסכיא ליה כנס ולבסוף
 גירש מתרת וסכיא ליה דושזיקה לא מצני
 למצוני מוה היא אלא מת האוכן ולא גירש את
 אשתו והנכרית נעשת צרה לאשת ראובן בזיקה
 אפילו בשעת מיתתו וכמו שאילו כנסה ראובן
 ולא גירש את אשתו הויה אסורה הנכרית לשמעון
 דהא גירש אחות אשתו היא הם הכי נמי השתא
 בשלא כנסה אסורא ליה דוש זיקה וצית חשיב
 אבל אם גירש ראובן את אשתו טרם מותו אע"פ
 שנעשת ליה צרה כתיב ביון שבשעת מותו
 אינה צרתה בתה מיתה אולונן וכנפילה ראשונה
 נמי בתי ראובן מתרת היתה לשמעון כדפריש'
 שכל זמן ששני בעלי האחיות קיימין מתרת
 לשניהם משום הכי לא בעי תלמודא ארביבא
 דרב אשי כמאן סכיא ליה כנס ולבסוף גירש
 או רבוי ירמיה או כרבי דמתוך דמיון שמעון
 דרבוי ירמיה סכיא ליה ורבינו ברוך
 וצוקל ג' פירש טעמא גירש ראובן אשת שמעון
 דאחר כך מת לוינשווי נכרית או יוכל דכנסה
 ויוכל נמי שמעון לכנסה אחריו ואבל אם
 מת לוי ועדיין ראובן לא גירש הויה לראובן צרת
 אהות אשה בזיקה דהואיל ואסורה עליו שעה א'
 אסורה עליו עולמית וכן נמי על שמעון
 אחריו הואיל ונאסרה עליו שעה אחת כנפילה
 נאסרה עליו עולמית ואם ראובן כלא גירש
 אשתו לא יוכל נמי לכנסה הילכך מת ואחר כך
 גירש אסורה לשניהם הנה סכרת רבינו ברוך
 גומה כסכרת הראשונה שפכרתי כי אם מת נשווי
 נכרית ובעלי האחיות קיימין שניהם אסורין
 ליבמה דכתיב סותרין זה צרת זה דאם אירא
 דאסור ראובן ליבם אשת לוי הנכרית מיריה
 גדם לה האיסור אשת שמעון שהיא אחת אשתו
 של ראובן ואת אשת לוי נעשת צרתה בזיקה
 מפני שהיא זיקה לשמעון וכיון שהאיסור היה

ספר המכרע

בעל כוחות איתן לן למימר דרם אשכנז וירמיה
 סבירא ליה דהאנתא סבר נשואין מפילין ובכנס
 ולכסוף גירוש נהיש אפר לנכרות ליבומי והכא אשמו
 רבותא ותירא דע"ג הלולים חרם נירושין פירין
 והות זקוקה לך קודם גירושין את ע"ג הלכסוף
 נתגרשה אסורא חכנס ולכסוף גירוש רמי גירוש
 זוקה והכי מוכחא מילתא דרם אשכנז כפירי
 ירמיה סבירא ליה ובע"ג דמוקמין לקמך הכא
 כרם אשכנז סבירא ליה ל"א סבירא ליה כרם אשכנז
 אלא דיש זיקה וכשמת נשוי נכרית ולא גירוש אלא
 מכעלי אהיות את נשוא ומת אסורה הנכרות
 להתייבס דער שעת מיתה היתה זקוקה לך והוא
 לה צרת אחות אשה בני קהולא אש נחמן דאמר
 אין זיקה אלא כרם אשכנז דאמר יש זיקה אבל
 גירוש אחר מכעלי אהיות את אשתה אחר כך מת
 נכרית יבומי נמי לא מייבמה וכהא פליג רבא
 עם רב אשכנז חכנס סבר מיתה מפלה סבירא ליה
 להאית נא ושריא ורב אשכנז נשואין מפילין
 סבירא ליה להאי תנא ואסורא ואף ע"ג
 דפסקי רבנן הילכתא כרם אשכנז ורב אשכנז
 קשיא ודילכתא הילכתא כרם אשכנז פסקי ככנס
 ולכסוף גירוש דשריא וילא כרמי ירמיה דאמר
 וכרם אשכנז פסקי הלכתא דיש זיקה ודלא כרם
 נחמן דאמר אין זיקה וזג רבינו חננאל
 סבר כסכרתיה הראשונה האם בעלי האחוי קיימין
 הנכרית אסורה לשניהם וסכרת השניה דהיא
 עיקר וריא סכרת המוכה ודלא תיקשי לך היכא
 פסקינן הלכה ככרם אשכנז ולכסוף גירוש ר"א אשכנז
 דהוא בתרא פליג עליה דרב אשכנז פליג עליה
 אלא הנזכר דהאי תנא סבר נישואים הראשונים
 מפילין ותכרה מי ששנה זו לא שנה זו כרימיה
 אבל לא פסק הלכה כששנה זו והלכה כמתני
 דפירקין קמא דתני כפירוש דאפילו כנס ולכסוף
 גירוש אשתו מותרת דמותרת מפלת ול"א
 נישואין :

מ גרסי בפרק השוכר ה"ו ע"ג כיצד
 מגעילין אמר רב הונא יורה קטנה לתוך
 יורה גדולה כמה אנשים גדולים
 ראיתי דברי רבי שנושאין ונותנין כזה
 יש אומרים שצריך להגדיל את היורה

הגדולה תחלה קודם שיוגעילת חמולה כדלמיס
 קטנים שסא לא יגעילנה מקודם דפליגי עליה
 של אסורה דהות ומבלעת מאיזן הכלים וכו' ויש
 אומרים שלאמר שהגעיל בתובה את הכלים
 צריכה שם הגעילת אחת מפני שבכל עת אהרן
 פליטתן של כלים אבל הכלים אינן כושיע את
 פליטתה הכלים וכן שהן מותרין לכל עת אינן
 כולעין ויש שהן מתייזן משום נותן טעם
 כה נותן טעם ונסתרבסו כן דכרס מאר יסודת
 הוא עין לבתום כל דכרסו ומה שיש לו ויש
 על דכרסיה אבל הנכנס כשיזי זה הוא אע"פ
 שהותרה אסורה מותר להגעיל בתוכה כלים רק
 אם ינקוב פיה שלא תהיה מלאה ורחמא ואתו
 הגיעול שהוא פולטת הוא מתבטל כמים ער
 שרמים הן מותרין לשתייה וכו' שכתל הגיעול
 כמים אין בו כח לאסור את הכלים שכשרים
 בולעין לא הגיעול לבדו הכולעין אלא המים
 שהגיעול מעורב בהן ודרי אותן המים מותרין
 חן בשתייה וכן נמי הגיעול שיצא מן הכלים
 נתבטל כמים וכשהוא אסור הותרה הגדולה
 מן המים בולעת שהגיעול בחן ולא הגיעול
 לבדו ואתן המים הן מותרין בשתייה הילכך אם
 הוגעלה היורה תחילה אינה צריכה הגעלה פעם
 שנית וכן מותר להגעיל כלים אחר כלים ואין
 לחוש שהגיעול של ראשון יכלע בשני שראשון
 ראשון שהוא יוצא הוא כשל כלים ואע"פ
 שבה היורה מרתחתה אין בכך כלום שכר
 הגיעול נתבטל כמים ומה שחורר יבולעו היתר
 גמור בולעין ולא איסור :

מ גרסין בפרק השוכר ה"ו ע"ג
 חנן וסכין שפה והיא טהורה
 אמר רב חנא ונועצה עשר פעמים
 בקרקע אמר רב וכמקום קשה
 אמר רב כהנא ובסכין פה שאין בה גמית אמר
 רב הונא כריה דרבי יהושע לכול בה צונן כי הא
 דמר יהודה כו' פירש המורה שפה לוטשה
 כאבן של נפחין מדלא כלעו לשון שופינא
 לימארי כלעו ונועצה אע"פ ששפה יש אומרי
 שפה משפשה בכרם צמח שאינו חלק ומעכ"ל
 שמונתא ואכל בה צונן דוחח אסור לחותך
 מה

דאמר רב הונא דהיא נטהרת כנעיה דוקא
 לכול בה צונן כמעשה דשבוה מלכא אבל לכול
 בה בוחז צרובה שיפה ברכתני מתני' ומאי
 דאמרינן כפר כן שעה והלכתה אידי ואידי
 ברותחין גראה לי שחילוק יש בין סכין לסכין
 דהכי אמרינן כירושלמי בהילכתין ר' אבא בשם
 רבנן יהודה דהא דיתמר בסכין קטנה אבל בסכין
 גדולה צרובה ליבון והליבון שאמר שורא מתני'
 ניצוצות פירוש ר' אבא אמחנותון קאי
 דהאי דתנן שפה דוקא טהורה דוקא בסכין קטנה
 דלא חזיא אלא למיחתך בה ולא חזיא לצלות
 בה דהיא היא דטהרתה על ידי שפה אבל בסכין
 גדולה שפעמים שצולין בה בשיר כמו שפוד אינה
 נטהרת אלא על ידי ליבון כמו שפוד ואסכלא
 והכי תניא בתוספתא דע"א הסכינים והשפודין
 והאסכלאות מקליבן באור והן טהורין ובראי
 דהנהו סכינים בגדלים מיהר דומיא דשפודים
 שפעמים צולין בהם ובהלכתה קמיתא נמי
 דחולין דאמרינן של בנה באור בסכין גדולה
 דחזיא לצלות בה קאמר ר' אביל' לרחוק כתי'
 אסור עד שילכננה וטהרנה כהלכתה והיא
 דפרק כל שעה הבעת מיניה רבינא מרב אשי
 הגיסקיני דפסחא היכי עבדינן להו כסכינים
 גדולים מייהו דפעמים שצולין בהו עיסה ושפודין
 כהן כעין שפוד ומשום דמקשינן מתני' דע"א
 אמתניתין דרובחין דהא תנן מלכנן והתם תנן
 השפוד והאסכלא מעידין ברותחין ופריקו בהו
 תני פירוקי רב פפא פריק האי קדיר והאי לדי
 דריה ורב אשי פריק האי היתרא קא בלעא והאי
 אוסורא קא בלעא כעא מיניה דהני סכיני
 דפסחא דאשתמשו בהו כולה שתא בחמיר' היכי
 מטהרינן להו בפסחא משום דהני סכינים רמז
 לההיא דבתיים כדא מילתא דהותרא קא בלעו
 ולגעולי עב'ום כדא מילתא דקדיר אסוריהו
 וברישא אהר ליה פרייליהו כגורא משוי' דקפיר
 ודמו לגעולי עב'ום כטעמא דרב פפא ולכסוף
 הדר כיה ואמר ליה אידי ואידי ברותחין כטעמא
 דודיה משום דהותרא קא בלעא פתחנן בזבחי
 וכל זה בסכיני גדולי' ששוכרין ואופין בהו עיסה
 אבל לעולם בסכינים קטנים ששתמשין בהם

כה עד שיעולו כרותחין ופלי' ראשון כראמון
 כפרק כל שעה לעיני חמין בפסח ואינו נל
 מה שפירש' דהותר' ובעצה אהר ששפה ריה
 מעשה השפוד מלכא דאית' מינה האיה אין שם
 אלא נעוצה ולא שיפה וגם מה שפירש' שהשיפה
 אונה מטהרתה אלא לכול בה צונן אבל דבר
 דוחה אסור לחיך בה עד שיעוצ' לבה ברותחין
 קשיא לי שבא ו' ג' פירא' לי מפני שפישט מתני'
 אונן מוכיח כן דהכי תנן הלוקח כלי' תשמיש מן
 העכו"ם את שדרכו להטביל' ונכיל' להנעיל'
 יגעיל ללבן באור ולבן באור השפוד והאסכלא
 מלכנן באור ורסכין שפה דוקא טהורה משמע
 מתוך דבריה' המעשה שכמו שהרגעלה והל' יבון
 מטהרין את הכלים לכול בה אפי' רותח' הסכי
 נמי השיפה מטהרת' הסכין אפילו לכול בה רותח'
 שרי' הין כל הכל' שיה' נפק כוצה היא טהרת'
 וכפי מה שמתפרש' הסכים דרישא ומציעתא
 מתפרשת נמי הסכין חסופא מה אלו לכול בהן
 רותחין אף הסכין נמי דלחתוך בה רותח' דסיפא
 דומיא דמציעתא והי' שא' תני' דהא סתמא קתני'
 והיא טהורה דמשמע לכול כדמשני' הישא
 ומציעתא ומשום דהכי נטהרת' כשיפא ור' א
 הצריכות הנעולת כשא' כל הכלים מפני שכל
 הכלים יש להן בית קיבול הילכה כולעון הרבה
 וצריכין הגעלה אכלה חסכין שהיא פשוטה ואין
 שנימושה אלא כתיביה כשיפה סגי דהא שיפה
 מסירה מעליה כל קליפה העל' ונה' שהיא סור'
 דביק' בה ועוד שדרך הסכין לשופה ואין דרך
 הכלים ל' טופן משום דהכי תניא שפה נכיל'
 סכין ולעולם כשיפה כלחודה היא נטהרת' מכל'
 מה שבלעה על ידי החתי' ברכתני מתני' ומאי
 דאמרינן לכול בה צונן גראה לי לפרש'
 דרב הונא דאמר מועצה עשר פעמים בקרקע
 לאו אשפה מ' נ' קאי אלא מ' מא' בפני עצמה
 היא ולא גר' ובעצה כו' אלא נועצה בלא ו'
 והכי קאמר מועצה עשר פעמים ונטהרת' ככ'
 ואתא רבא לפרוש' למילתה דוקא בקרקע קשה
 ואתא רב' כהנא לפרוש' למלתיה דוקא בסכין
 שפה שאין בה גומות ואתא רב' הונא בר' רב
 הושע נמי לפרוש' למלתיה דרב הונא דהאי

ספר המכרים

משה יאמר למאן דאמר כרוזבא אשה מן
 דתורה אתא. ומה שאנו משערים מאתים
 זה שמנה זוכים ושלישי ואינן אלא שמנה דתנן
 בפירק שור שמנה זוכים דהאשונים דינרי זוכב
 שיגיעו כ"ה זוזי כסף כדינר זוכב וכך מפורש
 בהרבה מקומות. יש לומר שסמכו קרמונינו
 על מאי דתנן במעילה פתן לו דינר זוכב ואמר
 לו הבא לי שלית זוזיך ורביא לו בשלש הלוק
 ובשלש שלית. פירוש בשלש סלעים מצאת
 עכשיו ישראל שסלעים כדינר זוכב דמניעים
 כ"ד זויפ מכאן פתן לו לומר שכ"ד זויפם הם
 כדינר זוכב. והה דסמך אינו נראה לי שלא
 חשש דתנא לחלק הזוז דהותר לשנות לשלש
 וחצי זוז הלוק ובשלש וחצי זוז שליו ולעול דינר
 זוכב היא ששה סלעים ויכיע שהם כ"ה זויפם.
 וכך פ סק"ג רבינו הנגאל ורבינו יצחק ורבינו
 ברוך זכרונם לברכה וכל הגאונים דכתובת אשה
 מדרבנן היא וכך מצאתי תשובה כתובה לגאונים
 ככל. וישאלתם הא דאמר רבנן דהואיל
 ותקנת חכמים הוא לא תנבה אלא מן הדיבורית
 אלמא קיימא ליה דתקנת חכמים הוא ופליגי
 רשב"ג ואמר כתובת אשה מן הדיבורית. אית
 גבן תשובות מתחלפות לגאונים קצתם פסקו
 כדשב"ג וכן כתוב בכתובה דהמצאות כמערב
 מימות הראשונים כסף מארבע דאין כ"ה זוזי
 דהזוזי ליכי מן אורייתא וסמך על הדא הכתיב
 כמורה התולות עשרים וחמשה ומינהן מאן
 דפסק בחכמים וספיהון מר בר רב הנהניא
 אבי ארונא ואמר כתובת אשה תקנת חכמים היא
 וגינה מאן דכתב מן אורייתא לא דהזוזי ליכי כלבך
 ואית דאמרי כדשב"ג. אית מששא במדלי
 דמאן דסמך על כמורה התולות אלא מלתא
 פסיקתא היא לבל חכמי ככל דכתובה מדרבנן
 היא ולא מספקא לשום איניש דאית ליה מששא
 וליזר מנהון אדם מעולם דסמכא מאן דאמר
 כתובת אשה דאורייתא וגמרינן בהדיא בדא
 ברייתא דתניא המוציא שטר חוב על חבירו
 כתב בו מכלל מנכהו ממעות ככל זכספא רנינ
 מה שאין כן בכרובה ואמרינן עלה אהירי אמר
 רב משרשיא ארישא ולאפוקי מרשב"ג דאמר
 כתובה

על דיני צונן התיבה בלכך בשפיריה הן נטורים
 כרתנן בכתובתיהן ואם הגעילן נמי כיתיהן כ"ש
 שהן טהורין כדלי קיבול נטורין ברותחין ומל
 שכן הפשוטים.

מב

גריסין בפרקא קמא דכתובות דף
 י' ע"א כסף ישקו כמורה התולות
 שהוא זה כמורה התולות ומוחר
 התולות כזה מכאן סמכו חכמים
 לכתובת אשה מן התורה מפרשים הגאונים
 שדוהו ליה למיכתב מוחר בתולות וכתב כמורה
 התולות כ"ה יתירי רמו לכ"ה זוזי דאיני כתוב
 בתולה דמאתים זוזי דתנן הן זוזי מדינה שהן ח
 בזוזי צורי ויגיעו כ"ה זוזי. והמורה פ"י שהוא
 זה כמורה התולות הק"ש הכתיב קנס דמפרה
 לקנס דאונס מה להלן המשים אף כאן המשים
 ומה כסף האמור כאן שללים דמכ"ב ישקול אף
 כסף האמור להלן שקל"י דלא תימא מעות מכאן
 סמכו לכתובת אשה מן התורה מדרקרי לה מורה
 ופותרן המורה נראה לי נכון דמאן דסבר דכתוב
 אשה מן התורה סבר דמאתים זוזי של בתולה הן
 כסף צורי שיגיעו נ"שקלי דומיא דאונס ומפתה
 וכדאמר"ל כסף האמור בתורה הוא כסף צורי
 ושל דבריהן כסף מדינה ומאן דסבר דכתוב אשה
 אינה מן התורה לא מר"ם הוא סבר דר"י זוזי של
 בתולה הן זוזי מדינה דאינון כ"ה זוזי צורי וכך
 ספר שבירי בתולה כתובה ר' זאמנה מנה הונא
 הונא בשם שמואל בשקל הקדש ר' בא בר בינא
 אמר מטב"י וצא מתנית' מסייע' לר"בא בר בינא
 ה'סלעי של כן כמנה צורי ל של עבד נ'של אונ'
 ומפת' ק' של מוציא ש"ר כולן בשקל הקד' במנה
 צורי ולא תנא כה"א אשה עמהן. א"ר אבין כלום
 למרו כתובת אשה אלא מאונס וצמפתה מכיון
 דתנא אונס ומפתה כתיבת אשה עמהן. אמא מאן
 דסכירא ליה דכתובת אשה מן התורה. מאונס
 ומפתה גמר לה כפרשיש המורה מדרקרי ליה
 מותר וסכירא ליה נמי דמאתים זוזי הם זוזי צורי
 ולא זוזי מדינה דאינון כ"ה זוזי צורי כפרשישו
 הגאונים ומכאן מוכח שפתרון הגאונים דהזוזי הוא
 למרי. ומה שאנו כותבין בכתובתינו עכשיו
 מאתים זוזי שהן שמנה זוכים ושליש כתובת תורת

כתובה מאד ויהיה זה והאי כ' פון כמורה ויה' פון
הבתולות דנקטין מן גמטריא וחסכון כ"ה לית
פיה מששא ועיקק האי פעותא מן בני ישראל
הוא דבריה למיוריהו דרבנן אדרשב"ג ודרשב"ג
לרבנן ודאמרינן אגן דמטבע פוטקייא
יפה ממטבע ארץ ישראל אינון אמרין דהא
אמרהו שמטבע ארץ ישראל יפה מכל הארצות
והא מסייעא למאן דאמר כתובה אשה מקאוריית
(ולא כרשב"ג דתני כתובת אשה מרכרי גזירה
דשב"ג אומר מרבין סופרים והרא אפיקנא
דגמרא דילן דתני ואינון לא אפיקיה ואנתו
לא איכפר לן כרבין ל"ה השיבנא ליה
דמכא ושמייע להון לרבון דההיא אשרכת
כמה שטן ואהדורי אהדוריהו בנסחאי וכיוצ' בהן
ותלמודא דיון נקיט ללוו רבנן לטעמיה דרבה
תורה ומא' דמשפתח מן חלוףי האי הוא דמכא
וההיא לאו דמכא הא מלתא מחלוקת אנשי
מזרת יבני ארץ ישראל ועדין מונה מאר אצלני
מאן דכתב ככתובה דחזו ל"כי מן אהיירית
ומהרין ליה רבנן וקמאי דילכו מ בני ארץ
ישראל ויקטיה ליה מילתא ואתון שההא כלא
מע שיכס במנהגות שלני ובתלמוד שלני הכין
פויבעי לבון למעבר ולסליקי מן ככותבין דיכין
אורייתא אלא בתוכו דתו לוכי סתם ובפרק
החובל מוביה דמאריהו זון דבריהו דהו זון
מדינה שהם כ"ה זוני צורי דאמרינן התם אמרי
כגון דלא נפישא מכתובה דאורייתא והו' רב לא
ארבעה זוני דמשום ארבעה זוני לא מפסיד כ"ה
אלמא כתובת הבתולה כ"ה זוני צורי אינון
והמירהו פירוש שם כ"ה פלעים והוא מנה ק' זון
כתובת אלמנה ופחותה שבכתובות נקט
ואינו נראה לי דהאזוני קא נקט ואמאי שבק
זוני ונקיטם עינים אלא ודאי האי כ"ה זוני אינון
והם זוני צורי שהם מאתרים זוני מדינה שיעיר
הכתובה של בת לר' שהיא מוכרהם וכל כסף
דבתייהם הוא כסף מדינה עיזן מה שכתבתי
כשיליה מסכת כתובות

מן

נרמין כפרק שני דכתובות קף י"ט
ע"כ אמר רב נחמן אמנה דיו דכרנו
אין נאמנין מודעא היו דכרינו אינון

נאמנים פירש המורה דלא אתי על פה
ומרע לשטרא וקשיא לי טובא כהאי פירושא
דהיכי דמי אי רכתב ידן יוצא ממקו' אחר ומשו'
הכי אינן נאמנים אי הכי כותב קאמר מר
בר רב אשי מודעא היו דכרינו נאמנין והא כיון
שהני שוב אונו חזר ומג' דכיון דתתמידי כשטרא
ומקיימא סדרותיהו כמאן דמסבדי דבלא אונס'
זכין ליה כסתם כל שפתי העלמא והיינו מהיימני
תו למימר מודעא פיר' דבתמידי כש"ל לית
לשטרא אלא כשאין כתב ידן יוצא ממקום אחר
ומשום הפה שאסר הוא הפה שהיה הוא דמהימן
להמר בר רב אשי ואי הכי אמאי אמר רב נחמן
האין נאמני' מש' חלא אתו על פה ומרע לשטר'
זהא תתניתן חתני העדים שאמרו כתב ידינו זה
אבל אנוסים היינו קטנים היינו פסולי עדות
היינו דדי אלו נאמנים דארי' על פה ומרע
לשטרא הוא משום טעם הפה שאסר הוא הפרו'
שהתיר והכא נמי יהיו נאמנין מפני זה הטעם
ונראה לי כדאי שאין כתב ידן יוצא ממקו' אחר
קמפלגי וכהא קמפלגי דרב נחמן סבר כי היכי
דאמנה הוא עול ולא מהימן דם דכי נמי מודע'
עולה היא ודלא הוה להו למיכתב דכיון דחזו
דאנסיה לוקח למוכר עד דוכין ליה חזו להו
למיכתב שטרא המשמע דכרינו זכין ליה לכל
מודעא דנפקא על שטר זבני ומכטלא לשטר'
זבני היכי דמי כגון דסדהי אחרוני חזו ליה
לא נסא דמוכר וכתבי ליה מודעא ומכטלי לשטר'
זבני דעבא קמיה סהדי אחרוני אבל היכא
דסדהי לשטר זבני גופיהו חזו ליה לאונס'
דירה לא הוה להו למסוסם כההי שבר' ואיבע
להו למיתא לכית דין ולמימא דהכי והכי אנסיה
ולאו דליחתמו כיה י' נמי איבע' להו
למיכתב ולמיחתם מודעא כריש' ודרה ליהתם
אוקיניה ברבעינן למימר לקמן והילכך כי אמרי
השתא מודעא היו דכרינו עולה היא ואעולה
חתימי דאין ארס משום עצמו דשע' ומר בר
רב אשי סבר אנסיה והיא לא נתן ליכתב אכל
מודעא ניהן ליכתב דאי לא התמי סהדי בשטר'
זבני לא מצ' ליפצווי מוכר מאונסא דלוקח
ולוקח הוא דפ' מינהו למיחת ובמה דבי ליסתח

כני דאנוסא עבר ליה ודילכך נאמנים אמר
 ור אית לפרש הלוקת רב נחמן ומר בר רב אשי
 ומה שסוכריב שניהם במודעא היו דבריני
 כאר הוטב כפי מה שנראה לי מפני שראיתי בה
 סברות שונות למקצת הרבנים שלא נראו לי
 היבא רשטה זביני חתים וכתוב שפיר ונפק עלי
 מודעא דחנני כסהדי אחריני דאנוס הוה ואינהו
 היו ליה לאנוסא דידיה איתיה ההיא מודעא
 ומכטלא ליה לשטר זביני ואפילו אי לא נפקא
 עלוה מודעא אלא אתו סהדי אחריני על פיה
 ומסרהי דאנוס הוה וחונן ליה לאנוסא דאיהו
 מסר מודעא קמן מכטלי ליה לשטר זביני סהדי
 דשטר זביני לא מכחשי להו דהני אמרי אינהו
 דחתום אשטר זביני שפיר חתום דאיהו ליה
 קרעי ליה לאנוסהי הוב דחונן ליה אנן והלכך
 מהימני ומכטלי ליה לשטר זביני הוב דסהדי
 דשטר זביני אינהו גופיהו מסרהי אמודעא חונן
 אי חתימי תחילה אשטר מודעא והדר החתום
 אשטר זביני אתיה ההיא מודעא ומכטלה לשטר
 זביני דהא תחילה הניד דאנוס הוה אחרי כן
 בשטר זביני דמשמע דכרענו מכל לוי הילכך
 איתיה ההיא מודעא ומכטלה לשטר זביני ואפי
 רב נחמן מורה כזה כראמרין כחוקת הרבנים
 טובי תלתא לפאפי ככינרא זבין ליה ארעא
 פירוש מין אילן כראמרין כפרק ערבי פסחים
 טולא דדיקלא וטולא דכינרא חתם רבה בר בר
 ראמודעא ואשקלתא פירוש חתם האמודעא
 דאנוס הוה והדר חתם אשטר זביני דאי לא הוה
 חתים ביה ליה הוה מופטר פאפי מאנוסא דהדר
 עביד ליה טובי ואמר רב הונא אי לאו דחתם
 אמודעא מאן דהוה חתים אשקלתא שפיר חתם
 רב הונא לשעמיה דאמר רב הונא רלייה זבין
 זכניה ואע"ג דאנוסא הוה כיון דלא מסר מודעא
 עלייה הוה זביני דתלייה זבין זכניה זביני אבל
 השתא דמסר מודעא אתיה מודעא ומכטלא להו
 לזביניה ואקשינן דהיכי מציא חתי מודעא
 לכטולא לאשקלתא והא אמר רב נחמן אמנה
 היו דבריני אין נאמנין פירוש דהיכי איתיה
 מודעא ומכטלא לשטר זביני הני מקלי ריכא
 דחתימי על פהי אחריני אבל הכא דחתימי

עלה סהדי דהתימי אשטר זביני לא מהימני
 דבשטר זביני מסרהי דכל לא אנוס זבין ליה
 וכמודעא מסרהי דכאנוסא זבין ליה והוה
 אמרי דתנחין מודעא היו דבריני אין נאמנין ואף
 על גב דמקיים שטרא אפומי יהוה אין כחב ידם
 יצא ממקום אחר אין נאמנים משום דעולא הוה
 ואעולה לא חתימי וזכא דבשטר זביני
 מקלי וקאי היכי מהימני כמאי דחת ימי אמודעא
 ופרקינן הני מיליעל פה הלא איתיה על פהו מודעא
 לשטרא אבל שטרא אחזי שטרא ומרע לשטרא
 פירוש פודא אי סהדי דחת ימי אשטר זביני אתה
 כתר הכי ומסרהי על פה דאנן ידעין דאנוס הוה
 לא מהימני דכיון שדגידו וחרמו בשטר זביני
 המשמע דכלא אנוס מכר ליה גאון חזקן עכשו
 ומגדין דאנוס הוה ולא מהימני ואפילו אי כתבי
 השתא שטר מודעא לא מהימני מידי דכיון דתחיל
 התמועל שטרי זביני הווינח דכל לא אנוס זבין
 ליה והיא הגדתן כראמרין אעדים זכאים על
 השטר נעשה כמי שנחקרה עדותן בבית דין אין
 יכולין כעשוי לחתום ולהניד חתום הוה ואפילו
 מר בר רב אשי מודה בה דאיהי שטר זביני
 וקאי דלא מצויהו למימר דמודעא דהוה דבהונו
 דכיון שהניד שוב אינו חזר זכא דכל היבא
 דחתימי סהדי תחילה אשטר מודעא והדר חתימי
 אשטר זביני איתיה ההיא מודעא ומכטלא לשטר
 זביני כהא דתחיל הנידו דאנוס הוה חתימי ההגדה
 שאנו נאמנים אותה והאי דהדר חתום אשטר
 זביני לפתוי דהוה גברא מאנוסיה והאי דהעבד
 הכי הילכך שפיר עבר רבה בר בר חנה
 דחתם כרישא אמודעא והדר חתם אשקלתא
 ואתי שטרא קמא דמודעא ומכטל לשטר כתר
 דאשקלתא ואין לומר דמשום הכי פירש
 המורה הכא כהילכתן דמודעא היו דבריני גאון
 מאמיני דלא אתי על פה ומרע לשטר כראמרי
 חתם כחוקת רבנים דחתם לא אמרינן ליה אלא
 היבא דשטר זביני מקיים וקאי ואפילו מר בר
 רב אשי מורה כיה כדפרישית משו דכיון שהניד
 שוב אינו חזר ומניד ורבה פליג עליה ורמז
 נאמנים משום דמקיים שטרא אפומי יהוה ורבה
 שאסר הוא הפה שהתיר והיבא דאמרינן מגו אתי

על

על פה מרע לשטרא ופלוגתא דרב נחמן ומר
בר רב אשי היא היכא דמקיים שטרא אפומיהו
דיש לומר הפה שאסר הוא הפה שהתיר ואמר
כתב ידנו זה אבל מודעה היו דברינו ורב נחמן
פסק אע"ג דנאמנו לעטלו על ידי מינוג הני מילי
במילתא דלא הוה עוזה אבל במילתיה דהוי
עולה אין נאמנו ודאי עולה הוא כיון דהוה ליה
לאונסיה העבד ליה לוקח היכי תתמו אשט זבוגי
אילפניו למיכין מההוא אונס היה ליה למיכתב
מודעה ודאי ענה ענה רב ביה תנה אפ"ל
מההה השטרה זבוגי כלחלא היה להו למעבד
דאי תתמו אשטקאיון דעילה היא לא לא
מהימני כי היכי דלא מהימני לומר אמנה היו
דברינו וזמר כר רב אשי סבר אמנה היו
דברינו אבנאמנים משום דלא ניתן ליכתב
הילכך אונס נאמנו אבל מודעה ניתן ליכתב כדי
לפתות מוכר לאונסו ונאמנות היה ליה
למיכתב אסודעה כרישא מירתת מוכר רילמא
מרגיש כיה לוקח ואנים ליה טפי ואי אמרת
ומשים אונסיה היכי תחמי שיקרא גומה אמר
לבי סוף סוף על פומיהו כעילאיומי שטרא
אתו המקמינתו ליה אתו קא אמריתו דאנים
הויתו ותיחמנו על ידי מינוג וילכך סבר מר בר
רב אשי דניתן ליכתב ונאמנו ודברינו יצחק
זצוק"ל פסק הלכה כמה בר רב אשי דהוא בתרא
וכך פסק גס רבינו יוסף הלוי וכך כתב גס רבינו
הגנאל זצוק"ל בחוקת הכתים דליתיה לרב
נחמן ואינו נראה לי זה הפסק דא דטעמי
רב נחמן ערוף ומסתב רכיון דהוה ליה לאונסא
דידיה היכי תתמו אשט זבוגיה עד דלא ליכתב
ליה שטר מודעה דאשט זבוגי שטר מכיל
אקומו אשטרא דלא מקיים אלא אפומיהו
ואינו סמכי ומכטלי ליה ונאמני מודעה היו
דברינו דילמא מקיים שטרא אפומא דסדרה
אחרניה או אכתב ידם ויצא ממקום אחר ומצא
שהוה תתמו על שוק הילכך לא ניתן ליכתב ורובו
דקיימא לן הילכתא כרב נחמן דבניהו וזו דרבא
קא כותיה כראמרי לקמנעא מוניה סבא מהי
נחמן נתאי היו דברינו מהו מודעה ואמנ טעמא
מאיכא אלמא סבא ליה לדבא מודעה הוה

דברינו אין נאמנים ותו דמקשינן בחוקת הכתים
ממילתיה דרב נחמן לרב הונא דאמר מאן דחתם
אמודעה שפיר חתם וקיימא לן שאין מקשיין לא
מהלכה פסוקה מבל הני טעמי נראה לי שהלכה
כרב נחמן וכך פסק גאון אחד כרב נחמן
נראיתי שפירש רבינו שלמה בן היתום זצוק"ל
משם רבינו גרשום זצוק"ל כהני מילי על פה
אבל בשטרא אתי שטרא מרע ליה לשטרא הני
מילי דאין נאמנים היכא דאמרו עדים על פה
שכאונס מבר אבל אם אמר להם כתב לי שטר
מודעה והוא לי נתן ליכתב שרדג אמר להן כתבו
אע"פ שלא כתבו כמאן דכתוב דמי ואם לא
אמר כתבו אע"פ שכתבו ומעידים בו ונרברר
לנו אונסו בטלה היא ואמרום לא אתי על פה
ומרע לשטרא אבל אם אמר להם כתבו כמי
שכתב הוא ואתו שטרא ומרע ליה לשטרא
ואינו נראה לי הרברים הללו באטו ככונה מוכר
תליא מילתא שאמר להם כתבו לי שטר מודעה
אין הדבר תלוי אלא בחתימתן שחריתמתן היא
הגרתן כדריש ריש לקיש דאם העדים התתמו
על השטר נעשה כמי שנתקרה ערוהו כד"ל
הילכך אם תתמו על המודעה תחילה אתי התתמו
כודעה ומכטלא לאשקלתא דהא דגידורא נוס
הוה ואע"ג דלא אמר להן המוכר כתבו לי שטר
מודעה ואם תתמו תחילה אאשקלתא שוב אין
נאמנין לומר מודעה היו דברינו וכלא לברכות
כשטר מודעה ואע"ג דאמר להם המוכר מתחילה
כתבו לי שטר מודעה כיון דחתים אאשקל תא
כרישא הרי הגידו שברא אונס מבר ושוב אין
יכולין לתור ולתגר שכאונס מבר אך אם יתקיים
השטר על פיהם אליבא דמר בר רב אשי
עוד כתב משם רבינו הגנאל זצוק"ל מר בר רב
אשי אמר אפילו אם מעירין עירי מודעה עדות
על פה מינוג דאי בעי כתבי דשטרא למודעה
נאמנין ופקשי ליה לשטר המקנה ומפני
סבא זו שכתבו שאם יכתבו עכשיו מודעה למוכר
אתי שטרא ומכטל לשטר זבוגי משום הכי נראה
לי שפסקו הלכה כמה בר רב אשי דאמר דאפי"ל
על פה נאמנין על ידי מינוג דמצו למיכתב
ואינו נראה לי רמי אלא מיהא פתיבון בשטר

סדר המכריע

מעותן על פיה וזהו ברש הילכתין הוה בעינן
למימר דספי עדיפא הגדה על פה מהחתיכות
כשטר ולכסף אוקומנא דהערים החתומים על
השטר נעשה כמי שנתקרה ערותו ככל ד הילכתין
אע"ג דכתבי השטר למודעא ללא מתניא מירי
דחא כבר חתמו והעידו על שטר המקנה ושוכ
אין תורין ומירין לא כפה וללא כשטר
ומאי דאמרין אכל כשטרא ארזי שטרא ומרע
לשטרא לאו על שטרא דחתים כתר' שטר מקנה
הוא אלא דחתים מקמי שטר מקנה וכך
פירש רבינו שמואל וצוק"ל כדכרי הני מילי
דאין נאמנים על פה שמערים עכשו מודעא
היו דכרינו וכאים לכתל עדות שבשטר שנעשה
עד שנחקרה בבית דין משעה שנכתב ונתחם
ואין עדו' האחרון מבטל את הראשון דכיון שהג'
שוב אינו חוזר ומניד ולא אתי על פה דהשתא
ומרע לשטרא דקיים אכל כשטרא שנכתבה
דמודעא כשטר וחתמו עליה עירמי כבר כירך
דכתב בר בר חנה שקרמ' לא שקלת' אתי שטרא
דמודנחא דקיים ומרע ל שטרא דאשקלת' את
דכתריה ופירש במילתיה דמר בר רב אשי
מודעא היו דכרינו נאמנים שהרי ניתן לכתב
דמוצה קא עכדי כדיל' הציל' דאנים מאונסי
ואפילו כתב ידם יוצא ממקום אחר נאמנים דאין
זה חוזר ומניד אלא מולתא אחריתי קא מסרי
כדאמר' נמי התם חתמנו אבל תנאי היו דכרינו
ולא נתקיים התנאי דמילת' אחריתי היא ואמר'
שעל השטר מעידים שכשר היא וגם מעידים
שאין חיוב לו כלום והויכר רמי חור ומניד
התם פסוקין היינו קטנים היינו אס' כתב' הם
יוצא ממקום אחר און נאמנים שהרי פסלין את
השני לגמרי שהרי אמר' בפסולת פותח וחתם
הוא ופסלינן ליה לערותן משום חוזר ומניד
ואינו נראה לי שאם היה כתב ידם יוצא ממקום
אחר הרי החוק השטר ונתקיים ועומד בתוקף
שמכר לו כדרינו וכשכאים אגלו ומעידים כו
מודעא היו דכרינו הוה להו חוזרים ומנידים ואין
מניד חוזר ומניד וכך פירשו כל המפרשים
שלא אמר מר כדכר אשי נאמנים אלא כשאין
כתב ידם יוצא ממקום אחר מדקאמר אמנה היו

דכרינו אין נאמנים מפני שלא ניתן לכתוב
משמא הלא ניתן לכתב דאניתן ליה הוב כמו
אנוסין היינו ממש' פשוט או קטנים היינו נאמנים
ואי כתב ידם יוצא ממקום אחר מי נאמנים וזה
תנן אמ' יש עדים שהוא כתב ידם יוצא ממקום
אחר אין נאמנים אלא וראי כשאין כתב ידם יוצא
ממקום אחר קאמר מ' בר רב אשי ו' אע"ג
דאיכא למימר מינו אפילו אין נאמני' לו מה
אפנה היו דכרינו משום הלא ניתן לכתוב ואין
ארם משים עצמו רשע אבל מודעא היו דכרינו
ניתן לכתב דומה לאנוסין היינו ולקטני' היינו
דתנן כמתניתין שאם אין כתב ידם יוצא ממקום
אחר הרי אלו נאמנים על ידי מינו' והאית'
שנשאל רב צמח גאון וצוק"ל ראובן שהנפק
שטרא על שמעון וחתמין על ההוא שטרא לר'
ויהודה ואיתחוק חתימות ידוהון כב' ואתקרינו
לנכו דין ואמר שמעון לית עלי מקהאי שטרא
כלום והכין הוה עובדא דבעית' למפרש כומא
ואמרית ליה אופן מאה זוזי והם יתרון אויניקא
לפית' ואנא אוכן לך מירי דליחוי כך ביה רוחא
ואמר ליה כתוב לי שטרא דלא ליהו זוזי מונחיס
על קרן הצב' כתבית ליה שטרא ואסקודות ליה
לד' יהודה לכתב דנפקית ומשית' להנפיק אתר'
לי ארתא מבתי דראיכו דסמכתין עליה למיתן
לך אויניקא וכתבת ליה שטרא לא יחב לן כלום
ואמרין ליה הואיל וכך אהדר לן שטרא דכתב
שמעון בעלי על נפשה ואמר לך דאירכס ליה
אלא הנך סהדי לון ויהודה דחתימי על' השטר
נימא להו דרבי והכין הוה ולא יהבית לה לאית'
שמעון כלום שהו ואית' ינן נאמר להו דלא יחב
להו ולא מובי אשי ליה בית דין לראי' מה
תימר אמר חם ושלום לא הוה דכרים מעילם
אתו לוי ויהודה ואסקודו הכי דשמעון אית' לן
האי שטרא ואמר לן חתומו על' דאויפית' מן
ראובן מאה זוזי ולא אמר לן דהכי והכי הוה
עובדא אלא כפירש לכתב יומי אמר לן האי
ראובן דשמעון כתב ל' שטרא על' נפשיה
דאויפתיה מאת זוזי ולא אויפתיה ורבי הוה
עובדא דאסקיך ביתיה עלי למיתן להו אויניקא
ולא אסתיה ל' ואמר ל' איתתיה אהדר ל' שטרא

שטרא

שטרא וישר לא ידענא דוכתיה ודחיל לא דילמא
 אירכס לי אלא הוה עלי סדרי מושתא דכל
 אימת דיפוק הווא שטרא עליה זייעא הווא
 וראובן טעין לא הוידברי מעולם השתא טענת
 שמעון טענא אלא כיון דאתו לוי ויהודה ואסחורו
 דכך היה מעש מיתתו ולא מיתעקר סדרותהון
 והא סדרותא לחוד והאי סדרותא לחוד והוה
 ליה שטרא זיפא או דילמא לית בטענתו מששא
 ושטרא כדקאי קאי היכיכא דינא והשיב
 הגאון כיון האודי ראובן קמי לוי ויהודה דהאי
 שטר אמנה הוא וכתב שטרא ולא ייברת ליה
 וזו יקנו מיניה דכתבין לוי ויהודה שובר מעליא
 על שטרא דראובן מה לוי אודי קמיה יששכר
 וחבולן אילו אודי קמיה תכי סהרי מעלמא דהאי
 שטרא שטרא אמנה מעלמא הוה כתבי ליה שובר
 לשמעון השטרא דראודי קמי לוי ויהודה שטר
 אמנה הוא אע"ג דלא קנו מיניה כיון דאמר להו
 הוה עלי עדים מעכשיו וכתובו והתומו שטרא
 שובר הוה ולא צריך קנין ולא שטר מקח וממכר
 ומתנה אינון דבעו קנין אבל אי הני מילי על פה
 וקא אמדין ולא כתבין שטר וחתמין לא אתו על
 פה דידיהון ומרע שטר דאמר דב יהודה אמר דב
 האומר שטרא אמנה הוא זה אינו נאמן והוינו בה
 דקאמר מאן איניפא דקאמר ליה כל כמיניא לא
 דקאמר מלוח תבא לוי ברכה אלא דקאמר עדים
 היכי המי אי ראיין כתב יוצא ממקום אחר
 לא מהימני ואי דכתב ידם יוצא ממקום אחר
 פשיט דלא מהימני והכא קא אמרין סהרי דאודי
 ליה מלוה קמיהו דשטרא אמנה הוא הילכך אי
 כתבין וחתמין בהא הווא אחרונה דראובן הווא
 להו שתי עדיות ואתי שטרא ומרע שטר זמיפט
 שמעון מליתן וזוי ואי על פה אמרין ולא כתבין
 שטרא ויהיבין ליה לשמעון שטרא מעליא הווא
 דהוא שטר קמא ולא אתי על פה ומרע ליה
 לשטרא ונפלא מאד על דברי הגאון והוקשו
 לוי דבריו כיותר שחילקין בין כי מסהדי על פה
 בין כי כתבי ליה שטרא היכא מיצינו בכל
 התורה כולה שעות שבשטר חזקה יותר מעדות
 על פה ארבעה התורה אמרה על פיהם ולא על
 פי כתבם ובריי ממוטרד הוא דמכשרינג ליה

לשטרא משום דאמרונן העדים החתומים על
 השטר נעשה כמו שנחקרה עדותן בבית דין
 ומדקאמרונן כמו שנחקרה עדותן ככ"ד מצינו
 למשמע מינה דעיקר סהדותא שיעידו העדים
 בפה זמיהו סהדותא דשטרא אכשרוה רבנן בעדו
 על פה אבל שתהא חזקה ונדולה שמנה לא
 נמצא בשום מקום אך גבי מלוה שחילקו חכמים
 בין על פה ובשטר דבשטר גביא ממשעברי ובעל
 פה לא ולא שהערות שבשטר חזקה יותר שבעל
 פה אלא משום דשטרא אית ליה קלא ועל פה
 לית ליה קלא ומשום פסידא דלקוחות דלא
 ירעי לאיזהורי ביה אבל בכל עדויו שבעולם
 אין עדות שבשטר חזקה יותר מעדות שבעל
 פה דהא אילו הוציא ראובן שטר על שמעון
 שחייב לו מנה ושמעון הוציא עדים שפרעו
 כפניהם ולא חשש לקרוע השטר מפני שהאינו
 מי לא איתא ההוא עדות על פה ומרע ליה
 לשטרא וקרעינהו ליה דשטר פרוע הוא והם הכי
 גמי אי אתו סהרי ואמרי דבנינו הודה המלוה
 דשטר אמנה הוא ולא הלוינו כלום ואמר לך
 אחם ערי דלא לשמעון משטה אני ככס מי לא
 מהימני וקרעינג ליה לשטרא אע"ג דמסהדי
 על פה ועל זה אמרנו כמילתיה דרב יהודה ולא
 דקאמר מלוה תבא עליו ברכה ג"כ שנת הודה
 המלוה בפני עדים להודה כפני דין וכי היכי
 דאילו הודה בפני עדים אחרים ששטר אמנה
 הוא אתו הנך סהדי ומקרעי לשטרא הם הכי נמי
 כי הודה בפני עדי השטר עצמו כי שטר אמנה
 היה ולא הלוינו כלום אתו הנך סהדי ומקרעי
 ליה לשטר דמה לי שאר עדים מה לי עדי שטר
 עצמו ואע"ג דכתביהם יוצא ממקום אחר
 נאמנים הם דהיכא אמרונן כמילתיה דרב יהודה
 אי דתב ידם יוצא ממקום אחר פשיטא דלא
 מהימני ירב כהנא נמי קאמר עדי שאמרו אמנה
 היו דברינו אין נאמנים ואע"פ שלא הוחזק כתב
 ידם בבית דין הני מילי כי מסהדי על עדות
 הראשונה ואמרים כי מאותה שעה ירענו שלא
 הלוח אלא שטר אמנה הוה אין נאמנים מפני
 שמכחישי עדות שבשטר שכתב והעידו
 כי הלוחו ועכשיו הם מעידים כי לא הלוחו

כפני עצמו ומעידה וזו באה כפני עצמו מעידה
 דקיימא לן גרפ חסדא רתם משום דתרי ותרי
 זינהו אלו מכהישיס את אלו ואורמכתיס את
 אלו ולא ידעינן מי דם' וכשנים וזי דם' דפסולו
 הילכך איך לנו לספול את הערי מספקולוהוציאם
 מהוקתם אבל הכא דשני עדים מעידים על זה
 שהוא נזק והיא אערוהו שלמה על היתורא וע"ג
 דתרי אחריני מנשרי ליה הוה קליה ספק תורה
 וכל ה'כא דאיכא ספק תורה לא אמרי' איקי תרי
 לכהרי תרי ואיקי גברא אחוקתיה כדאמרי' לקמן
 בפירקין שנים אמורים נתקדשו ושנים אומרים
 לא נתקדשו אם נשאל לא תצא . . . ומרמיה נן
 אמאי לא תצא תבא עליה כאשם תלוי קמי'
 יאוקמה רב פפא בער אחד אבל כשני עדים כיון
 דנחתינן לספק תורה לא אמרי' אוקי תרי לכהרי
 תרי ואיקי איתתא אחוקתיה אלא אמרינן הכא
 עליה כאשם תלוי קמי' והכא נמי כיון דתרי ותרי
 נגדו הוה ליה ספק נזק' ולא מוקמינן ליה
 אחוקתיה לאפיקי ממונא אפומיה . . . רב ע
 ליתיה לדרבינן הננאל האם איתא דאמרי' אוקי
 גברא אחוקתיה אמאי כי אקשי' ליה תרי ותרי
 נינהו מוקליה בנן דאמרי' דיעינן ביה דעבר
 השוכה דליכא הכחשה לימא ליה אע"ג דתרי
 ותרי נינהו אוקמיה אחוקתיה לא לאי שמע מינה
 מילתא כרייהו היא רכל היכא פאיכא ספק תורה
 לא אמרינן אוקמינן אחוקתיה . . . ורבינו יצחק
 יצוק' לגם הווא כך כתב אי איתו תרי סהרי
 א' ריני ומסדרי דלאו נזק' הוא לא תתם כלל
 דהו' להי' תרי לכהרי תרי נתי' ליה גברא ספק
 פסול והילכך לא מהזמינן ליה כלל ולא מספק
 ממניא אפומיה . . . והאיה לרבך הא ותני רבנן
 שנים חזמים על השש' ומי' יבא כ' ואמרי'
 כתב ידך הוא זה אבל אפומי' ריני וכו' עד אמרי'
 היה כתב ידם יוצא ממקום אחר אין נאמנים . . .
 ואקשינן ומכבינן ביה נינהו אלמא לא אמרינן
 אוקי גברא אחוקתיה דמפקינן ממונא אפומיה . . .
 ואי נמי נבא ליוזו הראויה דהתם ליה למימון
 אוקי תרי ככהרי תרי ואיקי גברא אחוקתיה אמאי
 חזקה איכא למלוה ללוה יש חזקה דמטוב דתפיס
 אבל למלוה לביא שום חזקה ואין לומר על העדי'
 אוקמינהו

דכיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד ואע"פ שלא
 נחקקים השטר על פיהם אינן נאמנים מפני
 שאין אדם משים עצמו רשע ואפילו אם יכריחו
 לו שטר כי באות' שעה ידענו שלא הלוה ושטר'
 אבנה הוא אינו מועיל כלל אבל עכשיו שמעיד'
 עדות אחרת ואינן מכהישי את הראשון ואמרי'
 כשחתמנו בשטר על רעת שהלוה לו חתמנו וכך
 אמר לנו הלוה שהלוה לו אבל עכשיו הודה לנו
 המלוה כי שטר אמנה הוא ולא הלויתו כלום
 והוא סמך על אמונתו שא"לנו דם הכי נמי
 דנאמתי שאין זה מגיד וחוזר ומגיד אלא עדות
 אחרת ומה לי הודה בפני אלה מה לי הודה בפני
 אחרים והילכך אע"ג דלא תכבו ליה שטרא לא
 על פה מסדרי מיעיה ליה לשטרא וקרעינן ליה
 ולא דמי האי עובדא למלתיה דרב יהודה אמר
 רב דמית' מיניה ראייה הגאון ממאי דאמרינן
 דתם ואלא דקא אמרי' עדים דהרוב אמרי' על
 עדות הראשונה ומשום הכי לא מהימני וריבא
 אמרי' עדות שניה ומהימני ולא דמיא לא למאן
 דאמרינן דתם ואלא דקאמר מל' ה תבא עלי' לא
 כרבה דלא שנא כי אתי מלוה בפני בית דין לא
 שנא כי אמר בפני עדים אחדים לא שנא כי
 אמר בפני עירי רשטר' עצמו כי שטר אמנה
 הוא הודאה מעליה הווא וזיתרע שטרי' זק' עינן
 ליה :

מד

גרסינן בפרק שני דתוכות דכ"א
 ע"כ אמר רבי אבא אמר רב הונא
 אמר רב שלשה שישבו לקיים את
 השטר וקרא וערע על אחד מהם
 עד שלא חתמו מעידים עליו וחתם משתדמין
 אין מעידים עליו וחותם עד ער דמאי איל' אמר
 ערער דגולנתא תרי ותרי נינהו ואפי' ער שלא
 חתמו אין מעירין . . . רבינו הננאל יצוק' ל
 לא גריס ואפילו עד שלא חתמו אין מעירין ואמר
 שאי אפשר להעמידה כשנים מעידים שגול וכו'
 מעידים שלא נול דככי האי גוונא לא מפסיל
 דאמרינן אוקי תרי לכהרי תרי ואיקי גברא
 אחוקיה . . . ואינו נראה דכיון דתרי ותרי נינהו
 היכי מפקינן ממונא אפומיה אע"ג דאמרינן
 כשני כתי' עדים המכחישות זו את זו וזו באה

אורמינהו אחזקתייהו אע"פ שעל גופם רם מעידים ותו דארבא חזקה דפסיל רזה ליה דאוקמינהו אחזקתייהו והו קטנים או קרובים אע"פ שעכשיו נתרקו הילכך אינה דומה לזה כלל והראיה ברא מה שבחתי מן האשה פניה שמעידים על שנתקדשה ואית לה חזקת פניה ולא אמרינן אוקמה אחזקה . ואי ערער דפנס משפחה גלויי מילתא בעלמא הוא ואפילו משחתמו מעידים . פירש המורה דפגם משפחה שיעידו עליו שהוא עבר ונכר פסול לדיו ולעדות קל והוזמר כאשה כדאמרינן בפרק החובל גלויי מילתא בעלמא הוא ומשחתמו אמאי אין מעידים מאי שר נוגע עדות איבא הכא . דבר זה צריכין לברר ודבר ד' עשוי להיגלות הוא שיבדקו אחריו עד שיחבר הדבר ואין עדותו תלוי בהגדתו ואין אלא מגלה דבר בעלמא . ואינו נראה לי פתרון זה כלל שאם אתה מצריך בדיוקה אחרים ומצא שאין עדותן כלום אפי' עד שלא חתמו נמי אין סומכין עליהן והיכי תני עד שלא חתמו מעידים עליו וחורם דמשמע דבעדותן סני הוה ליה לאקשווי אכתי תרי ותרבינתו וצריך הרבה להחבר אם הוא עבר ונא לאו והיאך הוא חותם על פיהם ואמאי לא מקיש על רישא דירתני חותם אלא מהשה על ספא דאמר אינו חותם כיון שאתרה מצריך בדיוקה אחריו מן הדיון אינו חותם עד שיבדקו אחריו ויהא כי אינו עבר והיכי מרמז אמאי אינו חותם על פיהם . מש"ה נראה לי לפרש שבודאי אם אלו שני הדייגין מכחישים את אלה המעידים עליו כי עבר הוא ואומרים הדייגין כי אינו עבר אינו חותם על פיהם דתרי ותרי נינהו כדאמרו בגולנותא . לא כשאמר ואי ערער דפנס משפחה הכי משמע דבעי למימר שלא יבאו תרי ותרי והלכו פורושא ואי ערער דפנס משפחה כנון שבאו שני עדים והעידו על הדיון השלישי שמשחתו פנומה כי עבר נישמע שם וכל משפחתו כחזקת ספק פסולין וכיון שמהזיקין המשפחה בחזקת פסול כל המשפחה פסולין להעיד ולהון ואלו שני הדייגים מעידים שאינו מכחישים את זה שאינו כה מאיתן שנשמע דעבר

מהן כי אם מיהוס כשרות הוא כה שאינם מכחישים את העדים אלא מוציאין את זה שלא יעמוד בספק פסול בשאר בני המשפחה הילכך עד שלא חתמו שאינם נוגעין בעדותן מעידים בפניו והחם אבל משרתמו שהן נוגעים אינם מעידים עליו וחוסם . ומקשה ואמאי לא כיון דגלויי מילתא בעלמא הוא שהרבר הזה יכול להחבר עוד על פי אחרים שנוכל לבדוק אחריו על פי אחריו ויודע כי כשר הוא קיימ' לן דמילתא דעפידא לאיגלווי לא משקר איניש והילכ' אע"פ שהן נוגעין בעדותן נאמנים דהם דבודאי לא משקרי דכאיהו עדות לא נאמין להם כשדברים נוגעין כשלא נוכל להחבר כי אהם אבל יחוסם האדם ההיא מילתא דעפידא לאיגלווי על פי אחרים נאמנים אע"פ שהם נוגעין ויחוסם על פיהם בלי שום בדיוקה דבודאי לא משקרי .

מה

גרסינן ביבמות בפרק הובא על יבמתו דס"ה ע"ה הוא אמר מינה ואיהו אמרה מינה אמר רבי אמי דברים שבינו לבינה היא נאמנת . פירש רבינו ברוך זצוק"ל שהא עמה השלישי עשר שנים ולא ילדה הוא אומר מינה והיא אומרת מינה שאינו יורה כחץ אמר רבי אמי דברים שבינו לבינה היא נאמנת . ואינו נ"ל דכיון דהחזקה בתרי לא מהימנא אלא ודאי מינה הוא בודאי ותצא בלא כתובה . ורבינו יצחק זצוק"ל פירש דמילתא דר' אמי על מתנ" דהכא אמירא דתנן נשא אשה ושוא עמה עשר שנים ולא ילדה אינו רשאו ליבטל ור' ע"ה יוציא ויתן כתובה וקא מיבעיא לן השתא היכא ששהא עמה עשר שנים ולא ילדה ויצתוק אמר מינה הוא דלא אפת אולודי היא ולית עלי כתובה דבעינא לאפוקי ולמיסכ איתת אחרתי דכת אולודי וקא אמרה איהי האי דקא שדוינא נכך עשר שני ולא אולודנא מינך דהוא דאינד יורה כחץ ואי בעית לאפוקי הכ לי כתובתי ואמ' רבי אמי דברים שבינו לבינה היא נאמנת דאיהו קים לה שאינו יורה כחץ הילכך לא מצוי לאפוקי עד דיהיב לה כתובה . וכך פירש רבינו הנגאל ורבינו גרשום זצוק"ל וכך משמע

ספר המכרע

גם פתרון המורה * ומוכח מהכא דאילו בריא
לן שהו יורה כחץ כגון שהיא מורה בכרך ויצאה
כלא כתובה * וקשיא לי בהאי פירושא דהא
כשהוחזקה לנפלים אמרינן דיוציא ויתן כתובה
ואע"ג דיורה כחץ אלמא טעמא משום שמא לא
זכה שיהו לר' כנים ממנה וכעבור זה אינה
מתעברת ויוציא ויתן כתובה * וכך משמע
לשון הברייתא דקתני שמא לא זכה להבנות
ממנה * והכי אולא סוגיא דשמעתא
ונראה לי דלא מיתוקמא מילתיה דרבי אמי אלא
קודם עשר שנים והיא הוכשרת גירושין ממנו
מפני שאינו מוליד וכהא מחמת טענה דבעיא
חוטרא לידה ומרה לקבורה כדאמרינן לקמן
והוא אומר מינה הוא שאני כארי בשאר בני
אדם ואומר רבי אמי דהיא נאמנת ויוציא ויתן
כתובה כרתנן בשיל הגירדים ואפילו למשנה
אחרונה דתנן השמים כיני לכינין ועשו דרך
בקשה משמע שאם אינה רוצה להתחזרת אין
כופין אותה לעמוד תחתיו אלא יוציא ויתן
כתובה וזה יש בין משנה ראשונה למשנה
אחרונה שבמשנה ראשונה היו מפרידין אותה
מיר ויש לומר שהיו סוכרים דאשה מיפקדה
אפירה ורביה ילכך לא היו דוצין לפייסה
שאפילו אם תתפייס היא הם לא יתפייסו אחרי
כן חזרו לומר דאין אשה מצויה על פריה ורביה
והילכך מבקשין ממנה שלא תחוש על הכנים
אם תתפייס הרי טוב ואם לאו אין מכריחין אותה
דהכי משמע לשון יעשו דרך בקשה וכפיין אותו
ויוציא ויתן כתובה ואין לומר דרבי אמי אליבא
דמשנה ראשונה קאמר ואין הלכה בדבריו שלא
כאדבי אמי להלוק על משנה אחרונה אלא
ודאי גם אליבא דמשנה אחרונה קאמר ואתא
לאשמעינן דעושין דרך בקשה הכי משמע דאם
תתפייס הרי טוב ואם לאו יוציא ויתן כתובה
דהיא נאמנת * אי נמי סיפא דמילתיה אתא
לאשמעינן דאי אמר בעל איזיל ואינסו איתתא
ואיברוק נפשאי ואן יתראה עלולם אם טענה דין
אמתו ואם שקר דלא משחנן ביה שכל הנושא
אשה על אשתו ויוציא ויתן כתובה ורובא פליג
עליה כהא ואמר דרשי אדם לישא כמה נשים

בעשר

והוא דאית ליה למונייהו הילכך טענתו טענה
ומתניתין דנדרים בגון דלא טעון כעל הכי א"ל
טעין וולית ליה למונייהו * כך נראה לן
פתרון שטרה זו ובדקתי ומצאתי כל סברתי
כתובה בשאלות דרב אחאי גאון צוק"ל דתב
הכי בפרשת ואלה תולדות יצחק * אי נמי
היבא דלא שהת עמה עשר שנים והיא אמרה
מיניה דאינו יורה כחץ וזהו אמר מינה מי
מהימן * ות"ל דאיתמר היא אומר מינה והיא
אמרה מיניה אמר רבי אמי דברים שכיני לכינה
הוא נאמנת ויעשו דרך בקשה לאו משום דלא
מהימנא אלא משום דמיתבעי למיסכר דרך
בקשה דלא מיפקדה הני מיליה יבא דלא כאה
מחמת טענה אבל כאה מחמת טענה רוצא
וחטול כתובה ואע"ג דלא שנין בדוכתה הכי לפי
דאקשין שנין ולעולם מסקנא הכי הוה כל דברי
רב אחאי תולכים ברברי * ונמאי דאמר לקמן
עברא קמיה רבני יתנן בכנישתא מעוין דקסיף
ואמר יוציא ויתן כתובה והריה דאתה לקמיה
דרבי אמי ואמר לה לא מיפקדת * והריה
דאמר לה רבנחמן לא מיפקדת וכשבאה מחמת
טענה אמרינן דכיפינן לכליהו מפרשי ככני
האי גוונא בתוך עשר שנים והיא תובע גירושין
מפני שאינו יורה כחץ והאמינו אותה וכפוי אר
הבעל להוציא וולית לה כתובה אחר שבקשו
ממנה דלא מיפקדת ולא נתפייסה אלא כאה
מחמת טענה * וכרב רב אחאי והיא דאית
ליה ביני מאיתמה אחריתי והיא לית לה בני
נאמרה שהאיבה דה עשר שנין בעינא למיפק
לאנסובי ליכרא אחרינא דלהווי לי בני רוצא
שלא בכתובה מאי טעמא דהיא לא מיפקדה
אפירה ורביה וואי כאה מחמת טענה והיא
דאמרה לאו משום פריה ורביה אלא דבעינא
חוטרא לדה ומרה לקבורה טענה טענה
זמחיבינן לאנבייה כתובתה * וואינו נראה
לי זה כלל דכיון שיש לו בנים שאינה יכולה
לטעון עליו שאינו יורה כחץ וגם ואין כיה דין
כופין אותו להוציא כדתניא לשלישי לא תנשא
אלא למי שיש לו בנים אם היא תוכשר גירושין
ויצאה שלא בכתובה דלא מחייבין ליה לאפקי

פגשר שנים אלא כשאין לה כנים דאמרינן שפא
לא זכה ליבנות ממנה ואע"פ שהיא חובעת
גירושין ויציא ויתן כתוב אבל הכא דכית דין לא
מחייב ליה או רבננה גירושין הוצא שלא
בכתובה :

מ

גדסין בכתובות בריש פרק האשה
שנפלו לה נכסים דף ע"ט ע"א
באושא התקינו האשה שמכרה נכסי
מלוג כתיבי בעלה ומת דבעל מציא
מיה הלוקחות דאית ברין זה חלוקות בין
גאונא הישיבית מר רב עמידם גאון ורב נחשון
גאון ורב גמורניא גאון וצוקל אמרי כלא המים
הלא מהייב בעל למיתן דמי ללקוחות אא שקיל
להו כלא דמים ורב מתתיה גאון ורב דאיי
גאון וצוקל אמרי בדמים דער דלא יהיב בעל
דמים ללוקח לא שקיל להנהו נכסי ומסתייעי
ממאי דאמר רבא בשנים אוחזין הכר בה שאני
שלו ולקחה המעות יש לו השבח אין לו פי
ראובן שלקח שדה משמעון והיה מכיר שאינו
של שמעון אלא שהיה של לוי ואחר כך בא לוי
ונסר פה מראובן והולך ראובן לשמעון שמכרה לו
ומחיר לרמעותיו אבל השבח שהשכיח השדה
אינו נתן לו אלמא מכל מקום הלוקח אינו
מפסי מעותיו הם הכי נמי אם לקח מיה האשה
אינו מפסיד מעותיו וכדכרי דאומר כלא רמים
גראה לי שאם אתה אומר בדמים אם כן מיה
דזעילו חכמים בתקנתם כל אשה תמכיר נכסי
מלוג שרה ותכלה הרמים ותחלקם לקרוביה
ואחר כך יפרע הבעל הרפים ללוקח אלא ודאי
דכי איתקון ועכור בעל בלוקח שאשעה שנכנס
כאילו קנה כל נכסיה בדמים דמי וכיון שהנאם
בחייה מה זכות יש לה למכר לשום אדם ולחייב
בעלה ליתן דמים ומאי דמסתייעי מרבא לא
הויא סייעתא כלל דהתם כהכיר בה שאינו שלו
ולקחה משום הכי יש ללוקח דמים מן המוכר
משום דאמר ליה כיון דלא מקימו זכיני אהדר
ליה וזוי היהיבנא לך והכא נמי אי הות אשה
הויתבעי לקוחות לאשה למשקל דמי מינה אבל
כיון דמתה האשה ריכי מצוי טעני על הבעל
שום טענתא בעלמא מאי דהוילדה דתיבעי

מיניה אינהו נינהו דאפסוד אנפשייהו דכיון
דידעין שהאשה מכרתן לבעלה כראמיה בלוקח
שנייה רבנן היכי זכיני מינה מירי דלא הוה דידה
אילו מכר ראובן שדהו לשמעון וחזר ומכר אותה
שדהו ללוי ומת ראובן וכא שמעון שדוה לוקח
ראשון וטרופ אותה מלוי כלום יכול לוי לומר
לשמעון תן לי דמים שנתתי לראובן ותקחנה
אלא טרופה כלא דמים והכא נמי טרופה דבעל
כלא דמים ואי אמרת הוהא לוי לא הרר
על נכסי ראובן למשקל דמים מיניהו והם הכי
נמי יחזרו להלקחות על נכסי אשה זו למשקל
דמים מיניהו לאו מילתא היא דהנהו נכסי
דראובן דשקל לוי דמים מיניהו לאו דשמעון
נינהו דאית ליה נכסי אחריני אלא הוהא שדה
דוכן לשמעון דטרופה שמעון מלוי לא מצי
למיטרף מינה משום דהיא דשמעון ולא הוה
ליה ללוי למחובה ואיהו הוה דאפסוד אנפשייה
והם הכי נמי הכא כל נכסי דאשה כאילו מסורים
לבעלה הם משעה שכנסה וכיון שרם מסורים
לבעלה אין בה ללקוחות לטרופ מהם ולא
בשתעברו הנכסים כאותם רמעות ולוקח הוא
דאעסיד אנפשייה ולית ליה מירי אמנם
בה יש לעיין אם ידוע שאותם הדמים שלקחה
האשה מן הלוקחות נתנתם לבעלה התם ודאי
תייב הבעל להחזיר הלוקחות שלא כל הימנן
שיזכה בדמים ויטרופ הנכסים אבל אם
אינו ידוע שנהנה מהם אין לו לשלם כלום
ללקוחות אלא משביעין אותו שלא נהנה מהם
ולוקחה כלא דמים וכך אמר רבינו חננאל
צוקל וקימא האי דקתני מצוי מיה הלוקחות
כלא דמים הוא אלא אם מתברר דאיתנהו להנהו
דמי ביה האשח בעידנא דמתה שקיל להו לוקח
ולא יכול הבעל למימר אחריני נינהו ומציאה
אשכחה אלא שקיל להו לוקח והאי דאמינא
דהיכי דאיתנהו לדמי או כיד האשאו ביד הבעל
שמתירין ללוקח יש לנו לעיין בדבר אם זה
לוקח קנה הנכסים בשווייה כדאי עיל דעת
לזכות הנכסים מיה נתן מעותיו ונתרמה וכיון
שאינו יכול לזכות בנכסים מחירו לו מעותיו
אבל אם לא קנאם בשווייהן אלא כאכורת הנאה

שאם תתאלמן או תתגרש וזכה בהן ואי לא לא
 אע"פ שהמעוץ ביד הבעל אינו מחזירם לו
 שעל דעת כן נתן מעותיו מתחילה אם תתאלמן
 או תתגרש שזוכה כנכסים ואם תמות קודם
 לבעלה שיפסיד מעותיו ולא נתרמה לוקח כלל
 הילכך אינו מחזיר לו מעותיו וקשיא לוי
 כיון דתקן אושא הית קודם לרבי טובא כדמוכח
 בעשרה גלויות שגלתה סנהדרים וקיימא לן כי
 חהיא תקנתא היכי לא תני לה רבי במתניתין
 ונראה לי דהאי דתני מכה בעל סתם קאמר בין
 בחייה ולפירות בין בנופה לאחר מיתה ודאי
 רמוקמינן מתניתין בחייה ולפירות דחיהא
 בעלמא היא דדחינן ולא חילק ממנא לתקנתא
 ראשא אבל מיהו כיון דקיימא לן בתקנתא
 דראשא אית לן לפרושי מתני דסתם קאמר ואפי'
 לאחר מיתה

מ גרסינן בפרק הכותב דף פ"ג ע"ב רבן
 שמעון בן נמליאל אומר אם מתה
 יירשנה שחתנה על מה שכתוב בתורה
 וכל המתנה על מה שכתוב בתורה
 תנאו בטל אומר רב הלכך ברשב"ג ולא מטעמיה
 אלמא הלכה ברשב"ג דאם מתה יירשנה ולא
 מטעמיה דאיילו רשב"ג סבר מדידה על מה
 שכתוב בתורה תנאו בטל ורב סבר דתנאו קיים
 והא איתמר דאומר לחביו ועל מנת שאין לך
 עלי אונאה רב אמר יש לו עליו אונאה ושמואל
 אמר אין לו עליו אונאה ומסיק ואלא דלכך
 ברשב"ג דאם מתה יירשנה ולא מטעמיה דאילו
 רשב"ג סבר ירושת הבעל דאורייתא ותנאו בטל
 ורב סבר ירושת הבעל מדרבנן והכמי' עשה חיוק
 לדבריהם כשל תורה וואי קשיא אמאי לא
 אהדר ליה לעול דסבר תנאו קיים והכא באונאה
 משום דלא ידע דאית ביה אונאה דלימודול כי
 היכי דאמרינן בפרק הזהב דאמרינן התם לימא
 רב דאמר כרבי מאיר ושמואל דאמר כרבי יהודה
 דתניא האומר לאשה הרי את מקודשת לי על
 מנת שאין לך עלי שאר כסות ועונה הרי היא
 מקודשת ותנאו בטל דרבי מאיר רבי יהודה
 אומר בדבר שנתמזן תנאו קיים אמר לך
 רב אנא דאמרי אפילו לרבי יהודה עד כאן לא

אמר רבי יהודה דתם אלא דירעה וקא מתלה
 אבל הכא מי ידע תחלו ודא שמואל אמר
 אנא דאמרי אפילו לרבי מאיר עד כאן לא קאמר
 רבי מאיר דתם אלא דדאי קא עקר אבל הכא
 מי ימיר דקא עקר מתני הנושא והנזק
 באונאה והאומר לחבירו על מנת שאין לך עליו
 אונאה אין לו עליו אונאה לרב דאמר אנא
 דאמרי אפילו לרבי יהודה הא מני אלא אמר
 אכיו מהוורתא רב דאמר כרבי מאיר ושמואל
 דאמר כרבי יהודה רבא אמר לא קשיא כאן
 בכתם כאן במפרש פירוש ברייתא דתני
 אין לו עליו אונאה כגון שפירש ואמר לך הפך
 זה שאני מוכר לך במאתים ידע אני שאינו שוה
 אלא מנה על מנת שאין לך עלי אונאה דהתם
 ודאי אין לו עליו אונאה שאין לו מרמה שרדס
 הודיעו ואנה הוה אומר רבי שלוחא נא לשמכר
 לו סתם ולא פורש לך רבתי אהרר המנא ודאי
 תונו שלא ירמה אחר את חבירו ולגבי אשר משוה
 דידע ומחיל תנאו קיים ורב דאמר אפילו לרבי
 יהודה כדאמרן לעיל ואמאי לא פריך ליה
 הכי תשיבה אי הוה אמר חביו הוה מקשינן
 מינה לאכיו דאמר מהוורתא רב כרבי מאיר דא
 ושמואל כרבי יהודה ולא עני ליה בין דידע ללא
 ידע תנאו בטל והכא שמעין ליה דאמר הנושא
 קיים מפני שידע משום הכי דידע ביה ומפרשי
 למילתיה באנפה אחר ינא אבל הכא דמיקי התם
 למילתיה דרב כרבי יהודה דכל דריבא דידע
 ומחיל תנאו קיים בעל כרחין צרי לפרש למילתיה
 דרב הכא חביו הלכה ברשב"ג דתנאו בטל ולכא
 מטעמיה דמתנה על מה שכתוב בתורה דתנאו
 בטל דריבא דידע ומחיל תנאו קיים והכא משום
 דירוש הבעל דרבנן והכמי' עשו חיוק לדבריהם
 יותר משל תורה וכפסק הלכה ראיתי הלכות
 בין הגאונים רבינו יצחק מפאס ורב צמח גאון
 ורב נחשון גאון וצוק"ל אומרין אין הלכך ברשב"ג
 אלא אם מתה לא יירשנה כתנא קמא ורבי
 הנגאל ורבינו האי גאון ורב נטרנאי גאון וצוק"ל
 אומרין הלכה ברשב"ג ונראה לי שאין הלכה
 ברשב"ג בין אליבא דאכיו בין איבא דרבא איבא
 דאכיו דברי רב הם דחויים משום דקם ליה כרבי

מאיר

ספר המכריע לו

מאיד ושמואל כרכי יהודה וכבר קיימא לן כר' יהודה דברב שבממון רתנאו קיים ורב דפסיק הלכה כרשב"ג אול לטעמיה הסבר כרכי מאי ואין הלכה כמותו אלא כרכי יהודה ועוד דשמואל פליג עליה וקיימא לן הלכה כשמואל כרכי ואלביא דרבא דמוקי מילתיה דרב דפסירא ליה כרכי יהודה בכל היבא דירע תנאו קיים והכא נמי ירע וחיל והאי הפסק כרשב"ג משום דחיא מדרכנן וחכמים עשו חיווק כרבירם יותר משל תורה אפילו הכי אין הלכה כרב דהא רב כהנא דהוא בתרא פליג עליה דרב ואמר נחלה כהנא לו לאדם ממקום אחי מתנה עליה שלא יירשנ' וקיימא לן הלכה ככחראי הילכך משום דל'ין טעמיה נראה לי שאין לסמוך על הפסק של רב דפסק הלכה כרשב"ג אלא הלכה בהנא קמא דקם ליה רב כהנא כותיה וראיורו שכרכי דבינו הננא וצוקל וקשיא לן הילכתא אהילכתא דקיימא לן בעלמא דהלכה כרכי יהודה דאמר יברכ שבממון אפילו כדאורייתא רתנאו קיים והוא דירע והבא בירושת הבעל אף ע"ג דירע אסיקנא הילכתא תנאו כמל ופקינן כסוף זכה בהם כפירוקא דרב אשי דאמר כרישא דמרנ' אס' מהה ירשה מאי טעמא כנכסי ולא לאחר מיתה שמע מינה דכל תנאין דמתנה כרדה כחייה הן שאם מכרה ונתנה קיים אכל ירושה דלאחר מיטא לא דהא גופה של קרקע אין לבעל אלא לאחר מיתה וכחייה דרכי שלא באו לידו הן לפיכך התנאו כמלה דכר שלא בא לידו דכות הבעל כנכסי אשתו כגוף אחר מיתתה היא ומסתייע הדין פירוקא מתלמו ארץ ישראל דגרסינן רבי ירמיה בשם רב הילכתא כרשב"ג שאם מתה יירשנה אכל לא לענין דכריס שהתנה על הכתוב בתורה והמרנה על הכתוב בתורה תנאו כמל כתנאי אכל בתנאי ממון תנאו קיים וזה תנאי ממון היא ולמה אמרו תנאו כמל שבסוף וזה בהם וכך מצאתי עונג כתיבו רוב כספך הישר הקשה קשיא זו דקשיא הילכתא אהלכתא דקיימא לן בכל מקום אשונה רשב"ג כמשנתנו הלכה כמותו וקיימא לן הלכה כרכי יהודה דאמר ברב שבממון רתנאו

קיים • ונראה לי לתרץ דלגבי ירושת הבעל כולי עלמא מודו דרתנאו כמל דירושה דבעל דאורייתא שדרי מאחר שהוא מדאורייתא יורש אותה מה מועיל בכך מה שהוא אומר אינו יורש מכל מקום ירושה קמיה נפלה ודמיה לירושת כ דאפילו אם היה צווח ואומר איני יורש את אבא אינו מועיל לו דירש הוא מן התורה ודירושה לפניו נופלת אבל פלוגתיהו דר' מאיר ור' יהודה אינו דומה ליה דחתם גבי שאר כסות ועונה יכולה למחול מה שיש לה מן הבעל והוא כמו כן יכול להתנות שלא יתן לה שדרי כל שעה הוא חייב ליתן לה שאר כסות ועונה וכפכיל כך תנאו קיים שהרי בידו הן עדיין וכי להתנות עליהן שלא להוציאן מירושתו פ' שהן מדאורייתא וכמו כן בכאן אם היתה כאה לידו הירושה היתה יכול להפקידה וליתנה לכל מי שירצה אבל קודם שלא בא ליהו אינו יכול להתנו' שלא יירשנה שהרי בעל כרחו קמיה נפלה וכמו כן דקשרה רבינו חננאל וצוקל לתירוצו נוטה לחיוב קיים ואינו נראה לי דבריהם כלל דהא מה שנמטייע רבינו חננאל מפירוקא דרב אשי אינו נראה לי דער כאן לא תירץ רב אשי אלא כי לא כתב לה כחייד וכמותיך כי מקשינן זימה ליה מכל מילי סליקת נפשך ואחא למימר כנכסין ולא לאחר מיתה אבל היכא דאמר לה כחייד וכמותיך לא איירי בה דב אשי • ומה שנמטייע רבינו חננאל מן הירושלמי ומה שדימיה רבינו חס' ירושת הבעל לירשת הבן אינו נראה לי מפני שהתלמוד שלנו מוכח כפירוש דל' אוקל כתלמוד ירושלמי ולית ליה האי סברא כלל דהא כי אמרין אילימא הלכה כרשב"ג דאם פרה יירשנה ולאומטעמיה דאילו רשב"ג סבר מתנה על מה שכתוב בתורה תנאו כמל ורב סבר תנאו קיים וקסבר ירושת הבעל מדרכנן וחכמים עשו חיווק דרבירם יותר מעל תורה ואם איתא לסברת הירושלמי מי הביאו לוומר וקסבר רב ירושת הבעל דרבנן וחכמים עשו חיווק דרב ירש יותר משל תורה אע"ג דהיא מדאורייתא המתנה על מה שכתוב בתורה רתנאו קיים הכא כמל' גושום דעריין לא באה הירשנה בידו ולכסוף הוא

ספר הזכריע

זכה כה כראמר יונ בירושלמי וכמרמה רבינו
 חס ירושת הבעל לירושת הכן שכמו שאין הכן
 יכול להסתלק מירושת אביו מפני שעדיין לא
 באת לירו דהוה ליה מקב דבר שלא בא לעולם
 שכמו שמה שירש מאב מבור לך לא אמר כלום
 כמו כן אם אמר מה שאור מאב יה' נתתי לך שאני
 מסתלק עבשיו מירושתו לא אמר כלום וכמו כן
 הבעל מירושת אשתו ומי הביאו לומר דמשים
 הכי קאמר ולא מטעמיה משום דקסבר דהיא
 מורכבין וכו' אלא מראידחוק להכי וכו' קאמר
 מפני שאיני בירו שעדיין לא זכה בה ש"מ דקיס
 ליה לתלמודא דאי קסבר רב דירושת הבעל
 דאורייתא יוסבר נמי המת' על מה שכתב בתורה
 תנאו קיים אם מתה לא יירשנה ולא דמי' ירושת
 הבעל לירושת הכורךן אין לו כתיי האב זכות על
 נכסיו כלום לא כפ דית ולא כגוף שאינו אוכל
 פירות נכסי אביו כתיי אביו ואם מבר האב כתיי
 נמי מכו קיים הולב' אינו יכול להסת' מירושתו
 קודם שתבא לירו אבל הבעל שכבר זכה בנכסי
 אשתו לאכול פירות כתיי וגם זכה בגוף שאם
 מכתם א שמו כתיי ומתה הבעל מוציא מיד
 הלקוחות בתקנת אושא אס' כל הנכסים בירו
 הם ויכול להסתלק מלירושם כיון דקסב' המתה
 על מה שכתוב בתורה דבר שבממון תנאו קיי'ת
 להכי איצטריך לאידחיקי אלמיר דקסב' דירוש'
 הבעל' מדרבנן וחכמים עשו חיוב להכריהם
 יותר משל תורה הא לך כפירוש דלית ליה
 לתלמודא רידן סברת ירושלמי דיהיב טעמא
 מפני שלכסוף זכה בהם וסברת רבינו הם
 דמרמה ירושת הבעל לירוש' הכן דאיות לביא
 דרב מדאורייתא הוה תנאו קיים דמיר זכה בכל
 הנכסים וביורהם כדפרישית אלא משום דהיא
 מורכבין הוי תנאו בטל וגם הירושלמי נמי שפי'
 הלכה כרשב"ג דתנאו בטל מפני שלכסוף זכה
 בהם ולא משום טעמא דמתנה על מה שכתוב
 בתורה תנאו בטל אלא קיים הוא כרבי שבממון
 לית ליה מה שמקשה כר' למיר דין וסבר רב
 תנאו קיים והא איתמר האומר לחבירו על
 פונת שאין לך עלי אונאה רב אמר יש לך עריו
 אונאה דאי הוה ליה הוה מקשה ליה אלא לפי

שיטתו משמע דלית ליה דאמר רב לגבי אונאה
 תנאו בטל אלא התם נמי תנאו קיי' וכיון דפליגי
 תלמודא רידן עם תלמוד ירושלמי היאך נכלל
 להנהי תלמוד שלנו ולסמך על הירושלמי אלא
 ודאי אין לדחות ההלכה של רשב"ג אלא משום
 דרב הוא דפסיק הלכה כוריה משום דאורי'
 כותיה וסבירא ליה כרבי מאי דאמר דמר' זנה
 על מה שכתוב בתורה תנאו בטל ולית' אכר'א
 כותיה אלא כשמאל הפר'יג עליה וסבר כרבי
 יהודה דאמר תנאו קיים ואי משום דקיימא
 לך שכל מקום ששנה רשב"ג במשנתינו הלכה
 כמותו כרבת' רבינו הם הא אמרן לעיל בפרק
 המדיר בהילכת האיש שהיו כו מומין אמוראי
 גיבור ואליבא דרבי יוחנן והכי נמי כפ' הפסקה
 וכל שכן הכא דפליגי עליה ד' יהודה דאמר
 בדבד שבממון תנאו קיים ואפ' ל' למאן
 דסבר דהלכה כרשב"ג נראה ל' דוקא בנכסים
 שנפלו בירושה שמאליו זכה בהן הבעל הרום
 אמרין דתנאו בטל אבל כמה שאדם נתון לבתו
 ומתנה עם חתנו שאם תמות לא יירשנה אלא
 תחזור נהנייתה לבית אביה לביא מאן דפליגי
 דתנאו קיים שעל מנת כן נתן לה שלא יירשנה
 ודמי למאן דאמר נכס' לך ואחר'ך לפלוני שאין
 יורשי הראשון יורשין אותו אלא אותו פלוני
 שהוא נכרי מפני שעל דעת כן נתנם לו רבנא
 לא שנה הילכך כמה שאנו כותבין ככתובותינו
 שתחזור הנכס' לירוש' אביה לביא מאן
 דפליגי :

מה

גרסינן בפרק הכותב דף פ"ז ע"ב
 רבי שמעון אומר כל זמן שהיא
 תובעת כתובתה הוה שיי' משביעין
 אותה ואם אינה תובעת כתובתה
 אין היורשין משביעין אותה כתב רבינו
 חננאל וצוק' ל' וקיימא לן כרבי שמעון וכך פסק
 גם הלכות גדולות כרבי שמעון ואמר אף על גב
 דקיימא לן הלכה כרבים כיון דקס' ליה ל' שמעון
 כאבא שאול וא' פסקא הילכתא כאבא שאול
 הלכתא כותיה ואינו נראה ל' דוראי
 אפטרה מן השבועה דקס' ליה כאבא שאול
 הלכתא כותיה דלא מהני ליה תנאה גבי יורשין
 אבל

ספר המכריע לה

מקבר בעלה לבית אכיה או שחזרה לבית הצויה
 ולא נעשית אפטרופא אין הורשין משביעים
 אותה ואם נעשת אפטרופא הורשין משביעים
 אותה על העתיד לבא ואין משביעים אותה על
 שעבר * כמה דברים אמורים כוונן שרבעה
 כתובתה אבל לא תבעה כתובתה אין וכולם
 להשביעה דתנן ד' שמעון ואמר כל זמן שהוכעת
 כתובתה הורשין משביעים אותה אינה תובעת
 כתובתה אין הורשין משביעים אותה * ואינם
 נראים לזדבני הגאון כלל דהאי רתנן משביעים
 אותה על העתיד לבא ואין משביעים אותה
 לשעבר דוקא אהיבא דפטרה מן השבועה קאי
 כדמפרש בתוספרא * והכי משמע משטה
 דמתנן ואפי' אם חמצא לומר דהלכה בר' שמעון
 דוקא אם אינה תובעת כתובתה אין הורשין
 משביעים אותה אבל תובעת כתובתה משביעים
 אותה על הכל ואפילו על אפטרופוסים ששעתה
 בחי בעלה זכר הולכת פתרון כלל הגלכה וכך
 אמר רבינו חננאל צוק"ל בפירושו אע"פ דספק
 הלכה ברבי שמעון הלכך התנועה כתובתה
 משביעים אותה על כל דבר שהיה בידה
 ואפילו בחי בעלה משביעים אותה

אבל היבא דלא פטרה דקאמרי' שמעון דאני
 יכול להשביעה כל זמן שירצה אין הלכה כמותו
 משום דהוה ליה יחיד ורבים וכל זמן דהיא
 איפסיקא הלכת' כיוחדי קיימא לן דהלכה כרבים
 זרב פפא לא אתי למיפסה הלכה כר' שמעון לא
 בא לפרש דבריו דר' שמעון אתא לאפוקי מדר'
 אלעזר ומחלוקתו ורבינו יצחק צוק"ל
 כתב חזונו לרבנותא דאמרי' לית הלכתא לא
 כהנא קמא ולא כר' אליעזר אלא הלכתא כרבי
 שמעון דקתני ר' שמעון ואמר כל זמן שתובעת
 כתובתה הורשין משביעים אותה אינה תובעת
 כתובתה אין הורשין משביעים אותה * ואמרינן
 ר' שמעון אהיא ויאסה רב פפא למעוסי מרהבי
 אליעזר ומחלוקתו למימרא דהלכתא כר' שמעון
 ואנן סבירא לן דהלכתא כהנא קמא דהיא סהם
 מתניתין וזימא לן ככל דוכתא דלא איפסיקא
 דהלכתא בדיא דהלכתא סתמם משנדרוכא לא
 איפסיקא הלכתא כהנא דרב פפא לא אהיא
 לאפסיקי הלכתא אלא כפרושי בעל מאה הויא
 דאתא דהכי קאמר רב פפא ר' שמעון דלאפוקי
 מדר' אליעזר ומחלוקתו קאתי ולעולם הלכה
 כהנא קמא ועוד קתני לה גבי הלכתא פסיקתא
 דתנן לו נשבעי שלא בטענה השותפי והאריסין
 והאפטרופין והאשה הנושאת והנותנת כהוד
 הכית וכן הכית וקיימא לן דהכי כולתו דהלכתא
 פסיקתא ניהו ולא מצית ל' למימר דהאי אשה
 אלמנה היא דאשה סתם קתני בין אלמנה בין
 אשת איש ועוד דמוני דשמערא כהנא קמא
 אולא הילכך הלכתא כהנא קמא האמר המושיב
 את אשתו חנונית או שמינה אפטרופא רריזה
 משביעה כל זמן שירצה * וכרבינו יצחק נראה
 ל' * והאית' תשובת רב צמח גאון צוק"ל
 שנשאל על שבעת אלמנה כיצד משביעים
 אותה ואמר כלשון דהוה משביעים אותה שלא
 נתן לין בעליך בצנעה כספם ולא השתלמת
 כתובתך כולה או מקצת' ואנן משביעים אותה
 שלא נשלט כתובתך מגלולין עליה ומשביעים
 אותה שלא נגבה ולא גזל הבבלים ארר מיתת
 בעלה * אבל אם גזל להשביעה שלא נגבה
 קודם מיתת בעלה אינו יכולין שכן שנינו הלכה

מט
 גרסינן בפרק מי שהיה נשוי רב
 צ"ג ע"א מי שהיה לו שלש נשים
 ומת כתובתה של זו מאה ושל זו
 מאהים ושל זו שלש מאות ואין
 שם אלא מנה חלוקת כשהויו שם מאתים של
 מנה נוטלת חמשים ושל מאתים מנה ושל שלש
 מאות שלשה שלשה של רב היו שם שלש מאות
 של מנה נוטלת חמשים ושל מאתים מנה ושל
 שלש מאות ששה של רב * וכן שלשה
 שהטילו לכים פיהתו או התיירו כך הן חלוקין *
 תניא זג משנת רבי נתן אמר רבי אין אני ריאתה
 דכרוני של רבי נתן באלו חלוקות בשוה
 דמורה פירוש בשוה דר' שאם היו שם ג' מאות
 כל אחת נוטלת מנה כמו שמתפר' בשוה דאמור'
 כר' ישא דמתניתין שכל ארת נוטלת עליש וכך
 פירוש גם בכינו יצחק צוק"ל * ואוננו נהיה לי
 דין זה שתטול בעלת מנה כבעלת שלש מאות
 שאפילו

ב
יור

ספר המכריע

שאפילו אם תמצא לומר בשנים שהטילו לכים זה מנה וזה מאורים השכר לאמצע התם מפני שהגופים מרויחים ויש גוף שזוהר יותר מהביוז והזין הבירו מקפיר עדליו ביהרון המעות גדלךך השכר לאמצע עד שיפרשו שכל אחד יטול לפי מעותיו אבל הכא במתניתין מאי זה טעם תיטול בעלת מנה כבעלת שלש מאות ורבי חננאל זצוק"ל אמר קיימא לן כהא דהלכתא כרבי ואי אפשר להעמיד דבריו בזמן שיש שם שלש מאות חולקות בשוה נוטלת בעלת מנה מאה ובעלת ג' מאות מאה לפי שמדרת הדין לוקה בזה אלא העמודו דכרי ר' שאמר חולקין בשוה כל מנה וזאתי נוטל בשוה הלך חולקין כל עזובן המת בששה חלקים של מנה נוטלת חלק אחד של מאתיים נוטלת שני חלקים ושל שלש מאות ג' חלקים כל אחת נוטלת לפי מעות' עד שתפרע כל אחת כתובתה וזהו דין צרק וזה שאמר ר' איני אני דוגמה דכרי ר' נתן באלו ככבא דרישא וכבא מציעתא אבל ככבא דסיפא דנתן דזו שם שלש מאות של מנה נוטלת המשים ושל מאתיים מנה ושל שלש מאות ששה של זה לא חילק ר' אלא אומר בין בתפשה אחת בין בשתי תפישות הרין כך הוא כל אחת לפי מעותיה ותובאשכחנה משנה שלמה בפרק שור שנגח ר' יהמשה שוררים וכז' ר' שמעון אמר שגב שורה מאתיים שנה שור שוה מאתיים ואין הנבלה יפה כלום זה נוטל מנה וזה נוטל מנה חזר ונגח שור אחד שוה מאתי האחרון נוטל מנה ושלפניו זה נוטל המשים זה נוטל המשים חזר ונגח שור אחד שוה מאתי האחרון נוטל מנה ושלפניו חמשינו וזו שנים הראשונים דינרי זהב פי דינרי זהב עשרים וחמשה זה ואוקימנא לה כר' עקיבא דאמר שותפי ניהו וקיימא לן וחלוקה זו כל אחד לפי מעותיו לפיכך העמדת דברי רבי כל מנה ומנה בשוה היא חלוקה זו לפי מעות כיהיב דלא תיקשי הלכתא אהלכתא ותוב גרסינן בפרק יש נוחלין תניא ר' אומר אומר אני בכור נוטל פי ירשו בכבש שבחור נכסים לאחר מיתת אביון ירשו שטר חוב בכור נוטל פי שנים יצא עליהן שטר חוב בכור נוחלין שנים הנה רבי

טיבר לפי מעותיו ואם תעמיד דבריו פשו' לשי' דר' ארר' הילכך נראה לרבותי להעמיד דבריו על פורא אליבא דהלכתא להיות דבר רבי לפי מעותיו וכל הרלכות שוות ופתרון רבינו הנגאל פתרון נאה ביותר 'הע"פ שאינו דומה פתרון בשוה של ר' לפתרון בשוה השנוי ארישא דמתניתין אבל רבינו יצחק זצוק"ל דחה פתרון זה משום דלא פליק איבא דמתני' והרחיב בזה דברים להראות שאין משנתנו סוכרת כך ואינו נראים לו דבריו לדחות דברי רבינו הנגאל בעבור זה דאמר רבינו חננאל דפירש לפי מעות אליבא דמתניתין פירש הוא לא פירש לא ליבא דר' אבל מהניתין שהיא ר' נתן לא אויל אלא בשר שעבדא דקסבר מנה וזה משועבר לכולהו והמנה האחד לשתיים והמנה האחד לשלישית ור' פליג' עליוה ואמר רחוקין לפי מעות ולעול' פתרון רבינו חננאל אין לדחותו בשום פני' והוא העיקר וכן שלשה שהטילו לכים פיתחו או הותירו כך הם חולקין פירוש לא קאי האי וכן אלא איבא תליאה דמתניתין דקסבר ר' נתן חולקין לפי מעות וזע"ל דלגבי שלש נשים לא סבר הכי התם מפני שהמעות מרויחים קסבר נל אחד נוטל בשבח כפי מעותיו וכמו שיש דין ליתול בשבח כך יש לו ליתול בהפס' אבל בשלש נשים אין לומר כן הילכך כל אחד נוטלת כפי מה שמשועבר לה מנכס' בעלן ונמצא שהישו' ר' נתן ור' בזה הלחוק כפי מעות אמר שמואל שנים שהטילו לכים זה מנה וזה מאתיים זה שכר לאמצע אמר רבה מסתבא פילתיה רשמיא בשור להרישו ועמד להרישו אבל שור' להרישה ועמד לטביחה זה נוטל לפי מעותיו זה נוטל לפי מעותיו ורב חמננא אמר אפי' שור' להרישה ועומד לטביחה השכר לאמצע תנן וכן ג' שהטילו לכו' פיתחו או הותירו כך הן חולקין לפי מעות כדקתני סיפא כהו שם שלש מאות של מנה נוטלת המשים ושל מאתיים מנה ושל שלש מאות שש' של זהב מאי לאו הותירו הותירו ממש פיתחו ממש אמר רב חמנא בר' אבדור הותירו זו חותי פיתחו איסורי דצינא רבינו יצחק פירש דמקש' לשמואל איב' דתרויהו

בין לרבה בין לרב המנונא ופסקי דהלכה כרב
המנונא ומתניתין מיתוקמא כוזי דחתי ואסתרי
דציניא ואינו נראה לוי דאתיא מתניתין
קושיא לרבה דהא רבה אמר לקחו שור לחרישה
ועומד לטביחה זה נוטל לפי מעותיו וזה נוטל
לפי מעותיו והילכך מצוי לאוקמי מתניתין שפיר
כגון שהיו מתעסקין בפרקמטיא וחולקין לפי
מעות ולא אתא קושיא אלא לרב המנונא דאמר
דכל טעדיק הוי השכר לאמצע והא מתניתין הנן
לפי מעות ודיכי מוקין לה ואלויא דידיה אודחיק
רב נחמן להעמידה כוזי דחתי אבל רבה מוקי
לר כפשטה שהיו מתעסקין בפרקמטיא וכך
אמר גם רבינו חננאל זצוק"ל ויש אמרים קשיא
על רב המנונא היא אכל המעמידה קשיא לרבה
לא דוקא היא ולענין פסק הלכה נראה לוי
דהלכה כרבה כדמוכחא סתמא דמתני' ושינויא
דרב נחמן שינויא בעלמא דלא נקשה מי' לרב
המנונא וככי האי גוונא אמרינן אשינוו ללא
פמיכין אחרי כן נראה לי לפרש כן אמר
רבה מסתברא מילתיה דשמואל בשור לחרישה
ועומד לחרישה פירוש כיון שהשכר שעושי הוא
מוכרל מן הקרן הוי הכל לאמצע וכן נמי אם
שמו מעות לכיס להשתכר מהם והותירו כיון
כיון שהשכר מוכרל מן הקרן השכר לאמצע אבל
לחרישה ועומד לטביחה זה נוטל לפי מעותיו וה
נוטל לפי מעותיו פירוש כיון שהשכר עומד
על הקרן כל אחד ואחד לוקח קרנו משוכח וכל
שכן אם לקחוהו מתחלה לטביחה או אם קנו
עגלים לגדלם שכל אחד הוא נוטל לפי מעותיו
ורב המנונא אמר אפילו שור לחרישה ועומד
לטביחה השכר לאמצע פירוש אף עדיפי
שהשכר עומד על הקרן אם היו עתידין לחלקו
לאכרו ולהלוך כל אחד חבשה לביתו היו נוטלין
לפי מעות אבל כיון דלמכירה קאי וסוף שיתירו
המעות נמצא שחריות הוא מוכרל מן הקרן וכאן
נשתכרו בפרקמטיא הוי שהשכר לאמצע ולא
תימא דוקא בשלקחוהו לחרישה תמלה אלא
אפילו לקחוהו מתחלה לטביחה כיון דלמכירה
קאי ולא לחלקו לאכרו הוי השכר לאמצע
הנן וכן שלשה שהטילו לכיס וכו' פירוש וקשיא

לשמואל בין ק"ל יבא דרבה בין אליבא דרב
המנונא שהרי אם הותירו מעות אף ע"פ שאין
השכר עומד על הקרן נוטלין לפי מאות
ופריק רב נחמן הותירו זוזי חדתי פירוש
ופהא לא מיבעיא רבה אלא אפילו רב המנונא
מדדה הלא למכירה קיימי שומצא פרס ירוון
עורף על הקרן לא כל אמי מולך זוזי משוכחין
לכיתו אבל שור לטביחה קאי למכירה וסוף
שיהיה יתרון במעות חולקין באמצע ודלכתא
כשינויא דרב נחמן וזה הלשון נראה לי יותר מן
הראשון :

נ

נרשין בפרק רבי אליעזר המילה דקצ"ר
ע"ב מרצינן את הקטן בין לפני המילה
כין לאחר המילה ומזלפין עליו ביד אבל
לא בכלי רבי אלעזר בן עזריה אומר
מרצינן את הקטן טווס השלישי שחל להיות
בשבת ויתמר כי אתא רבין אמר רבי אבהו
אמר רבי אלעזר ואמרי לה אמר רבי אבהו אמר
חבי ויחנן הלכה כרבי אלעזר בן עזריה בין בחמין
שהוחמו בשבת בין בחמין שהוחמו מערב שבת
בין הרחצת כל גופו בין הרחצת המילה מפני
שסכנה היא לו כתב רב אחאי גאון זצוק"ל
בפרשת וירא לוי כיום שלישי למולה מהו לחלל
את השבת עליו דלכתא כרבי אלעזר דאמר
סכנה היא לו ומחמין לו חמין כל בשבת או הילמא
ה לכתא כרבנן דאמרי לאו סכנה היא ואין מרמין
לו חמין בשבת ואם תמצא לומר דלכתא
כרבי אלעזר בן עזריה דאמר מחמין לו חמין
בשבת דהרחצת כל גופו או הילמא למילה בלכתא
תא שמע דכי אתא חבין אמר רבי אבהו אמר רבי
אלעזר ואמרי לה אמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן
הלכה כרבי אלעזר בן עזריה בין בחמין שהוחמו
בשבת בין בחמין שהוחמו מערב שבת בין הרחצת
מילה בין הרחצת כל גופו מפני שסכנה היא לו
הנה רב אחאי גאון סיבר דסכנה ממש היא
ונמאי דתנן מרצינן כל צורך הרחיצה תנן ואפי'
להתם דיני הרהאי כדניניה עיר כתב רב אחאי
התם וגם בעל דלכות גדולות כתב בהלכות מילה
וגם רבינו יצחק כתב בפסקיו היכא דאישירצוף
המילה ואברהם סממניה בתר האימיהל סכנה
היא

סדר המכריע

היא ומחליטין עליוה שבתא * וקשיא לי טובא
 דהבא שרינן להחם המין בשבת * ובפרק הדר
 עם העב"ם גרסינן דהוה ינוקא דאי שיהפוך
 המימיה אמר להו ליתו ליה מינו בתיא א"ל
 אב"י והוא לא ערכו * ניסמוך אשיתוף והוא
 לא שתיפו לימרו ליה לעב"ם דליוול וליתו ליה
 אמר אב"י כעאי לאוחזי למר ולא שבקו רב
 יוסף דאמר רב כהנא כי הוינן כי רב יהודה אמר
 לן כדאודיתא מותבינן תיובתא והרר עבדינן
 מעשה כדרכנן עבדינן מעשה והרר מורשתני
 תיובתא * ברור הכי אמר ליה מאי בעית
 לאותוכיה דתניא הואה שבות ואמרה לעב"ם
 שבות מה הואה שבות ואינה דוחה שבת אף אני
 אביא אמירה שבות ואינה דוחה שבת * אמר
 ליה ולא שני לך בין שבות דאית ביה מעשה
 לשבות דלית ביה מעשה * אמר אפ"ל לאיתוניהו
 במבוי שאינו משותף אפ"ל וכלהו דבה דרב יוסף
 ואב"י * והכא הוכי אמרי רב יוסף ואב"י מפני
 שסכנה היא לו ושרו לחמין בשבת * ונראה
 לי לתרץ דרדאי ה"כא דאימה ל ואישתפך
 המימיה מממן לו חמין בשבת מפני שסכנה היא
 לו אחר שנמהל וזהו עובדא לא מיירי אלא
 לפני המילה שאינו מסוכן עדין דאע"ג דתנן
 מרחיצין את הקטן בין לפני המילה בין לאחר
 המילה לאודשתי הרחצאות שוות דה"ל דלאחר
 מילה דהייא שבת מפני שסכנה היא לו אבל
 דחיצה דמקמי מילה לא דהייא שבת דאכתי לא
 הוי מסוכן וה"כא דאישתפך חמי"מ מקמי מילה
 לא מהליגן ליה משום דאי מהליגן ליה צריך
 לחלל עליו את השבת וכיון דאכתי לא אימהילי
 ולא איסרכן לא מהליגן ליה * ומייתנין ליה ליה
 סכנה אלא דחיגן ליה דמחרהו כמכשורין
 דמקמי מילה ולא דחו שבת * ואפילו דרך מבוי
 בלא עירוב לא מייתנין ליה דומיא דאין מלן *
 ותדע דהכי הוא דחא מדמה לה אב"י להואה
 והואה מקמי מעבר ולא עבדינן לה כי הוכי
 דליעביד פיסחא אלא מידחיל לפסח שני זרם
 דהכי נמי הכא הנאת חמין דאמר אב"י מקמו
 מילה היא דלא הוה מצו למימהל בלא חמין
 ומשום הכי הוא אסר אב"י והוה כע דמרח' מילה

למחר * וכדכתיב מצאתי שגם רב אחאי גאון
 כתב א"ל בדלא חזו שרו מכשורין דקמימילה
 אבל דתם דאימהיל אישתפך חמימיה ואיכרוהו
 סממניה סכנה היא ומתהלך עליה ואת דהשבת
 דתם היא דאישתפך חמימיה ואיברור סממניה
 קודם דנימהול ראמינן תרחח המילה למחיה
 דלא איכא סכנה אבל דהבא דאישתפך חמימיה
 ואיברור סממניה לכתה דנימהול משום סכנתא
 מחללינן עליה שבתא * הנה שבפירוש מילק
 רב אחאי גאון כיון שפרכין מילה לנשכח אחר
 מילה * אבל בעל הלכות גרולות כתב בהלכות
 שבת מחמין חמין לחולה ולתיב ולקטן בשבת
 בין להשקותו בין להכריחו ואין אומרים נמחין
 לו שמא יב"א אלא מחמין לו חמין להכריחו
 ולמולו בשבת * ואינו נראה לי כ"ל דהוא
 ברהוה ינוקא דאי שיהפוך חמימיה דהוא
 לאיתוניהו אפ"ל דהך מבוי בלא עירוב כ"ל
 שכן להחם לו בשבת וזו הבריתא של מחמין
 חמין לחולה בשבת בפרק יום הכפור * וסממניה
 ליה ולא גריסין דתם אלא חולה בלחוד קטן
 משום דסבר בעל הלכות גדולות דגם קטן לפני
 מילה מסוכן היא כלאחר מילה כדכ"ל קטן עם
 חולה ולא היא דחילוק יש בחמין של קטן בין
 לפני מילה בין לאחר מילה כדפרישתי *
 ועוד כתב בעל הלכות גדולות אמר רבא קטן חולה
 מחמין לו חמין להברותו ולמולו * בשבת אמר
 רבא זאם בריא הוא למה ליה חמין להברותו
 אלא אמר דכאדכל אצל מילה חולים דתם ואתד
 קטן בריא ואחר קטן חולה * מחמין לן חמין
 להברותו ולמולו בשבת * וקשיא לי טובא
 בנח מההוא ינוקא דאישתפך חמימיה שאסרו
 להכיאם אפילו דרך מבוי בלא עירוב * ועוד
 נראה לי לומר דכל סוגיא דשמעתא אלא דלא
 מחללינן עליה שבתא להחם לו חמין כלל דעה
 כאן לא שרינן ליה אלא רחיצת גופו אבל ליה
 להחם לו חמין בשבת רהא מרחיצין קתני ולא
 מחמין * ועוד תנן בין לפני המילה בין לאחר
 המילה דמשמע דון א' להם והוא דלחלק
 ביניהם ולומר דחיצה דקמי מילה לא דחיי שבת
 ודאחר מילה דחיייה שבת אלא ודאי מוכח מתנ"י

הוא שרינון ליה אלא רחיצה בלחוב ולא שיעשו
 לחמין בשבת והאי דאמר שהוחמו בשבת על
 ידי מינו הוא והאי רקאמר מפני שסבכה היא לו
 לאו סבכה ממש שנחלל את השבת שאין המילה
 מבת של חלל אלא לרחות מפניו הרחיצה שהיא
 איסור רבנן ורוב אחאי נאון ובעל הלכות
 גדולות ורבינו צחק שמתחזק היבוא דאי שתפך
 חמומיה ואיסורו סממניה ברח דאומה ליה
 שמחללין את השבת מפני שסבכה היא לו צריכי
 רחיצה גדולה לדבריהם וראינו נראה ליה
 ההיתר שלהם לחלל עליו את השבת רבי היכי
 דמקמי מילה לא מחללין כרסוכה בפרק הדרה
 הם הכי נמי לאחרי המילה לא מהליצן רחבי תנן
 בן לפני המילה בין לאחר המילה דמשמע דיוס
 שנה ודברי רבא שהביא בעל הלכות גדולו דאמר
 הכל אצל מילה חולים הן ואחר קטן בריא ואחרי
 קטן חולה מחמין לו חמין להביררו ולמולו
 כשבת כפסחים בפרק אלו דברים הם והכי
 אמרינן התם השוב רבי עקיבה הוא טמא מרת
 שחל שביעי שלו כערב הפסח שחל להיו' כשבת
 יוכיח שהיא מצוה והיא משום שבת ואינ' דורה
 את השבת גזירה שמה יטלנה כידו זיעבדה ד'
 אמות ברשות הרבים ולעברם דהא שמע' ליה
 לה' אליעזר דאמר מכשוי מצוה דחו שבת הנמי
 פיר' היכא רבנא הוי אבל היכא רבנא לא הוי
 ליכא חיובא עליה אמר רבא לדברי רבי אליעזר
 קטן בריא מחמין לו חמין להברותו ולמולו דהא
 הוי קטן חולה אין מחמין לו חמין להברותו
 ולמולו דהא לא הוי פירוש קטן חולה דכל
 זמן שלא ינ' חיצוה בחמין לא יראה ל' מול ואם
 ירחצה יראה למול ולהכי קרי ליה חולה שהוי
 צריך להתחזק בחמין קודם מילה כרי שיוכל
 לסבול צער המילה אבל לא חולה ממש דאם
 כן לאו בר מילה הוא כלל כדתנן קטן החולה
 ממתינו לו עד שיכריא וכיון שבלא חמין אין
 ראוי למול ולא חל חיובא עליה ואין מחמין לו
 חמין כשבת אמר רבא אי בריא חמין למה
 ליה אלא אמר רבא דבא דבליאצל מילה חולים הם
 ולא שנת בריא ולא שנת חולה אין מחמין לו
 חמין להברותו ולמולו דהא לא הוי כך מצאתי

הגוחסא כתובה כספיים וכך גורם גם המורה
 ופי' שהוליס הם בכל זמן שלא נדחינו כהשין
 ואפילו לרבי אליעזר צריך להיות מהמין לו חמין
 מערב שבת ובעל הלכות גדולות שגורס
 מחמין לו חמין להברותו ולמולו בשבת נראה ל'
 דבריו כוונת ג' גזירות דספיים אינה נראת ל'
 דהא כל רמזי חיובא עליה אים כן היאך צוה
 השם למול כל אדם יוכל להפטר משום דלא רמזי
 עליוהי חיובא ולא עבדי בעשה לא דהאי אע"ג
 דחולים הם כך צוה להתחז' ולמול כמו שצוה
 להביא איזמל ולמול וכיון שכן צוה בחול גם
 השבת דחמין והולכך מחללין גרסינן ולא רמזי
 מילתיה רבא להכה רחבה חילק בין ברי אים
 לחולים והולכך יש לומר על בריאם המ' חיוב'
 ולא על חולים אבל רבא דאמר הכל חולים
 הם כעל כרחין הכי רמזי עליהו חיובא בחול
 להחם ולמול והילכך גם בשבת מחמין אבל
 מיהו כל זה הוא אלוהא דרבי אליעזר כראמרי
 התם בפירוש לדברי רבי אליעזר אבל לרבנן
 דאמר שאין המכשירין דוחין את השבת כוראני
 שאין מחמין חמין בשבת ומפני שקראו הכתן
 חולה הן עליו בעל הלכות גדולות תורת חולה
 לחלל עליה אר השבת ולא היא דלא נקרא חולה
 אלא שצריך להתחמ' לו חמין כדי להתחז' ולמול
 ולא שיהא מסוכן לחלל עליו את השב' כדן חולה
 המסוכן למות :

נא

גרסינן בפרק אלמנה גוננת דף צ"ג
 ע"א מוכר' והולכת עד כדי כתובה
 וסמוך לה שתגבה כתובת' מן השאר
 רבי' היא נאון צוק' ל' הויק מרתגני
 עד כדי כתובת' וכתב בשער ש' של מקח וממכר
 שחיבר שאין לה רשות למכור כמזונותיה אלא
 אם כן ישארין בנכסים כדי כתובתה ויאם לאו
 מכירתה בטלה וכשער הששי כתב שאין
 לה רשות למכור כמזונותיה יותר מכדי כתובתה
 וכך כתב גם רבינו הגאון צוק' ל' מכרה ולא
 שיירה בנכסים כדי כתובתה מכרה בטל וחייבת
 להחזיק הדמים לקוחות וכך מסקנא רשמ' ע"ג
 ולקמן בפרק שני דיני גזירו' גבי האשה שהלכה
 היא ובעלה למדינת הים ובאה ואמרה מת בעלי
 רצתה

ספר המכריו

רצתה מונת הצחה נוכח כתובתה וכו' בתכ
רבינו הנגאל זצוק"ל מהא שמענו אמרנו גונרת
פונכס בעלה אפילו טפיי ממכותה והיא רקייטא
לן עד כדי כתובתה כמוכרת למונות וכו' וכך
הקשה ותירץ גם רבינו יצחק מפאס זצוק"ל וכתב
מהא שמעינן דלירה ליה לזבוגי אלא עד כדי
כתובתה אבל יותר מכדי כתובתה לא וקשיא
לן האי דגרסינן בפרק שני דייני גיורתי האשדה
שהלכה היא ובעלה למדינת הים וכוה ואמרתי
מה בעלי רצתה מונת רצתה נוכח כתובתה
אמרה גורשני בעלי מתפרנסת והולכת עד כדי
כתובתה וזאוקמה שמואל כששמענו בו שמת
ומקשינן ומאי שנא עד כדי כתובתה ופרקינן
איהו אפסירה אנפשה דאמריה גירשני בעלי
ושמענן מינה דאי לא אמרה גירשני בעלי
גונת והולכת עד לעולם ואשפחיה פירוקא
למקצת רבוותא דאמריה דאמרין עד כדי
כתובתה בנכסים מועטים והך אחריתי בנכסים
מרובים והאי פירוקא דהיקא היא דלא אשכחן
ליה עיקר ועד כמה הם מרובים ועד כמה
הן מועטין בהאי דינא הילכך ליכא למיסמך על
האי פירוקא ואנן איסתבר לן פירוק דהאי קשיא
דהא דתניא מוכרת והולכת עד כדי כתובתה אבל
יותר מכדי כתובתה לא בדלא איפשר ליה
לאיתנוני אלא בזבוגי דמקרקעי הילכך לירת ליה
לזבוגי אלא עד כדי כתובתה והך אחריתי דשמעת
מינה גונת לעולם כראפשר ליה לאיתנוני מפדי
דמקרקעי ומאגרא רבתי ומאי דרמי ליה דיקי'
מדקתני בהא מתניא מוכרת וכך לא קרני
מוכרת אלא גונת ואנין גראון לי דברי ידם
כלל שאין אני רואה כאן שום קושיא וגלא סתרי
תרת' מתגייתא אהרדי' ופירוקא דהוא רבי יצחק
למקצת רבוותא דהא אמרינן עד כדי כתובתה
בנכסים מועטין והך אחריתי בנכסים מרובין הוא
הנראה עיקר והוא הנכח שכל זמן שרנכסים
מועטין שאם תמכור למונותיה לא השאר
בנכסים שיעור גבית כתובתה התם תניא מוכרת
והולכת עד שישאר כדי כתובתה שאם והמכור
במונותיה לא יהיה לה כמה לגבות בכתובתה
ומה מועיל לה שמוכרת למונות ואין לה ממה

לגבות כתובתה ממה מן הנכסי עד כדי שישאר
בהם כריגבית ברהורה ואחריו כן רחוק כל
שאר הנכסים לעצמ' בכתובתה ולמה היא צריכה
למכרם מעט מעט למינותיה כיון שהכל הם
שלה אבל אם הנכסים מרובים שכל מה שמוכרת
למונות עדיין ושארם בהם שיעור גבית בכתובתה
התם תניא שצב' מום כל מה שהיא רוצה ואפי'
יותר מכדי כתובתה שהרי יש ליה סמך ממנה
לגבות ומאי דתניא הבא מוכרת והולכת עד
כדי כתובתה לא מתפרש שאינה רשאה למכור
יותר משיעור כתובתה שאם ריתה ברהורה
מאתים תמכור מלא מאתים כדפירש' רבני
רבוותא וקשיא ליה אלא רבי מרדכי מוכרת
כמונותיה עד שיעור שישאר בנכסיה כדי
כתובתה ואע"פ שאיתם הנכסים שמוכרתהו אף
זו כיון שישאר עוד בנכסים כרי שיעור גבית
כתובתה יכולה היא למכור וכו' וכך פיר' רמיה
מוכרת והולכת עד שלא יותר הקקע ליורשים
אלא שיעור כתובתה ולפי זה הפרתון לא קשיא
ולא מידי דלא משמע שלא תמכור יותר משיעור
כתובתה שאם היתה כתובתה מאתים וזולת'
תמכור אלא מאתים אלא הכי משמע לא תמכור
כל כך שלא ישאר בנכסים מאתים וכו'
אכל אם נשאר בנכסים מאתים אף על פי
שמכרה אף זו בעבור מוונותיה יפה עשה ולא
קשיא ולא מידי ואם מכרה גמי ולא שירה
בנכסיו שיעור גבית כתובתה אין רמכר בטל
כדכתבו רבינו האי גאון ורבינו הנגאל זצוק"ל
שלמה יהיה מכרה בטל היא הפסיד לעצמ' שכל
הנכסים יכולה ליקח לעצמה כחורת ברהובתח
והיא מוכרתם מעט מעט כחורה מוונת ומה
מפסודים היתומי' בכך התנא לא אמר אלא עצרה
טובה לאשה שאינה צריכה למכור מעט מעט
בעבור דמונות אלא כדי שישאר בנכס' שיעור
כתובת' ולא יותר אבל אחר כן נוכח הכל בכתובת'
והא הכל שלה ולמה תמכור למונות שאין לה
ממה לגבות כתובתה אחר כן עינן ד' להחזיקה
שמכרה להם בעבור מוונותיה אינה יכולה
לפרוק דאחריות דנפשה קבלה עילוה אבל אילו
מכרה למונות הכי גמי דמכרה קיים ונס

מדבעו

ספר הזכריות מא

ודרכו מינהר מרב ששרו מוכרה למוכרת
 מהו שתטוף לכתובה נבל להבין שמכרה
 קיים דעד כאן לא קא מיבעיא ליה זילא אבא
 יכולה היא לטרוי אכלא אם היא אינה רוצה לטרוי
 או מי שיעבד עליה הללחות וכבר פשטי שגם
 הוא אינה יכולה לטרוי הילכך אם מכר 'למוינ'
 ולא שיירה בנכסים כשיעור גבירין כדובריה
 מכרה קיים הוא
נבדקו ר' יוחנן בפרק הנשוא את האשה דף
 ק"א ע"ב אי דאמר דאומר להבידן
 מנה אמר חסד לך הכי יוחנן אמר
 חסד לך חסד אמר פטור דדיני
 דמי אי דאמר לה אתם עדי מאי טעמא דריש
 לקוש ווי דלא אמר להו אתם עדי מאי טעמא
 דרכי יוחנן לעולם הלא אמר לה אתם עדי והלא
 כמאי עסקנן כגון דאמר לה מנה אני חייב לך
 בשטות דמי דביני הנבלא פירש דכאמריה
 בעלמא אמר לה הכי לאו דלתב ליה כמילתא
 דהמרה פירש כגון דכתב ליה הכי במגילתא
 ודבריה המורה נראה ל' פוקא מקשינן מכוונ
 לכת' שהוא חייב לו מערב היוצא לאחר חיתום
 שטרות שהם כדרכיהם ל' ככתובה מיורין
 אבל מיהו דאמר ל' ל' חסד אמר ופירש
 שמסר לו שטות לפניו וחסד כו' אני חייב לך מנה
 ואע"פ שכתב יהודה ויהוה חסד חסד עליו
 בתם ודו שהוא חייב בתה מבכר' בני חורין כגון
 שחתם בו אני פלוני לויני מפלוני מנה כדמיכת
 בפרק האשה שנתאלמנה אמר אביו לא ליכתוב
 איניש חתומות ידיו אלא אחספא ורוק אחספא
 אבל במגילתא לא נזאי טעמא זילמא משהב ל' י
 וכו' וחתום ונראה עלמכתב ידו זילאמא ביחמ' ו
 יורה מיירי אבל חסד הכי בתם ליה חסד לך
 מנה ולא חתם כו' וכערכ היוצא לאחר חתום
 שטחות פירוש דחזרת חתומות העדים כחוב
 פלוני הוא ערב והוא מודה בדבר' ואינו ג' ל'
 פתרון זה כלל דהוציא עליו כתב ידו סתם קתני
 בין ששמו חתום שם כין שאין שמו חתום עומ
 דכתב ידו קתני ולא שמו חתום ויהא חתום יתד
 גדול מי שכותב כתב ידו אני חייב לך מנה וכלא
 זכור שמו או מעשהו דמי כשפתח כדחתמו

דאיכן כן יעקב ולא יותר זמלמה מיורין יכורב
 מלמעלה למה שרצה ומתקיים בעבור שמו
 שחתום המטה היו ואמר יותר גדול אורו שכותב
 ככרוב ידו שטרף הדבר ואומר כי אני חייב לך
 מאותו שכותב שמו ולא יותר ומה שפירש
 בערב היוצא לאחר חיתום שטרות כגון שכתב
 בו פלוני הוא ערב והוא מודה בדבר אינו נראה
 ל' כלל זה שפירש המורה כך ולא פירש
 כרפויש לעיל כגון שכתב ככרוב ידו אני ערב
 לך ולא הזכיר שמו שם מפני שכתוב הכלמה הא
 דכתב בה פלוני ערב וכיון שהוכר פלוני נדחק
 המורה לפרש שלא היה כתב ידו אלא אחרים
 כתבו כך והוא מודה בדבר' שאם היה רואה
 החתום אני פלוני ערב היינו הוציא עליו כתב ידו
 שהוא חייב לו שנתנה מכתי חיי' ולא יזכר
 פתרון זה כלל שכתב שהוא מודה בדבר ועל פי
 הדאיתו אתה מחייבו ולולי הדאיתו אי אחרת
 מהייב ליה אינה כתב ידו ולא הוכל לחייבו לא
 מפני שמודה בדבר' ו' אי הכי אמאי פליגי
 ישמעאל וכן נגס כתבי מילתא ד' ושמעאל ערב
 בשעת מתן מעות הוה ומשדועבד בנכסים בניני
 חורין מפני שאין עדים כתב זבנו נגס סבר אינן
 נזכר מפני כלל דמזכר מילתא ד' אחר מוח
 מעות הוה ומשום דכך הוא חתום וד' וירוש
 שטרות נזכר דלאחר מתן מעות אינו משדועבד
 אלא בקנין ומהאי צטריכו לאימלוגי כרא
 מילתא ולמירן סתמא דמילתא היכי הוה נשאל
 אותו מתי נכנסתה ערב בשעת מתן מעות
 אחר מתן מעות אס' יאמר בשעת מתן מעות
 ישתעבד' ואם לא כתב לו לא ושרונתה דהפי
 פסקינן דלכתא בנט פשוט עתה שעה מרחן
 מעות לא בעי קנין דלאחר מתן מעות בעי קנין
 ובערב היוצא לאחר חתום שטחות פסקי דלכתוב
 כרפויש שמעאל ו' ואם איתא דהוא מודה בדבר
 מה לנו להזן סתמא דמילתא היכי הוה נשאל
 פיו אלא כפסאי איך כאן הדאיתו כלל והוא
 כופר בדבר ומפני שמה כתב זה אינו מחויב
 אותו כדכתב דהוציא עליו וכתבתי שראוי חסד ל'
 בוכה ארבעים בני חורין וכך דהסתמא שגם
 ופיקו דכתבתי שראוי חסד ל' שמו מילתא ד'

ספר המכריע

דכתב שמו חולק ר' לראם איתא דיש חילוק בין הובא דכתב שמו וכין הובא דכתב אנו חייב לך בלא הובא שמו הוה ליה לשנויי הכא מפני ששמו מוזכר שם ובהא מדרינא לך לא לא שמע מינה בכל חולק ריש לקיש ואע"פ ששמו מוזכר שם • וחז"א איתא דכברי המורה ריש לקיש בין הובא דכתב שמו ובין הובא דכתב אנו חייב לך מנה אמאי לא אותבינן לריש לקיש מהמוציא עליו כתיב ירו ואוקמה בגון שכתב שם אני פלוני מאי מוכחא הריא מתניתין דכתב שם אני פלוני טפי מכתב לכהן שהוא חייב לו חמש סלעים כי היכי דאותבינן ליה מינה ופכרינן דלא חתם שם שמו הכי נמי הוה לן לאקשוני ליה מהא ואירו בזה ניפיק לה כן שחתם שמו שם • ותו מאי הא דקא משני ריש לקיש ער כאן לא קאמר ר' ישמעאל התם אלא דשייך ליה נפשי בשעבורי דאורייתא אטו לווה לא משתעבר מן הרטרורה למפרע למלוה והא כתיב וחאש אשר יצאה נושה כו יציא אליך את העכוט החוצה • ומאן משתעבר טפי ערכא או לווה גופיה השת' ערכא משתעבר לווה גופיה לא כל שכן והאי דפליגי בנט פשוט כשעבורא או דאורייתא אי לאו דאורייתא רוקא כשעבור נכסים לטרו' מן הלוק' אכל מיניה לובא מאן דפליגי דמשועבר דהוה לפרע חובו • מכל הני קושיון נר' לי לפרש כך דהובא דכתב בכתב ידו שאני חייב לך מנה שהלויית לי כולי עלמ' לא פליגי דחייב הוא ליתן לו ועל זה שנינו הוצי' עליו כתב ידו שהוא חייב לו גובה מנכסים בני חורין ולא שנא בין כתב אני פלוני בין כתב אני חייב לך ולא הוביר שמו דין אחר לחם ולא איפליגו רבי יוחנן וריש לקיש לא כמו שרצוה לתת לחברו מנה במתנה שלא היה חייב לו כלום אלא הוא מאלו רוצה להכחיש לו מנה והוה פתרון מנה אני חייב לך אני רוצה להתחייב לך מנה ולא שמורה לוי הוא חייב לו אלא הוא רוצה להתחייב לו רבי יוחנן סבר אימי מליתא דשטר' וכמאן דקנו מיניה דמי ור' סבר לא אלימא מילתא דשטר' וכיון דלא קנו מיניה פצי למהדר ביה • אבל הורה לו שהוא חייב לו מנה שהלוחו וכתב לו בשטר' לא פליגי ריש לקיש

ומשום דפליגי במנה שלא היה חייב לו משום הכי מקשה לריש לקיש מהנושא את האשה שמתחייב לזון את בת אשתו שלא היה חייב לזונה וקס"ד משום דכתב לה בשטר' בלחוד הוא דמשתעבר כאילו קנו מיניה • והשיב ריש לקיש לעולם בשטר' בלחוד לא משתעבר והכא משו' דהויא רבנאי דבשעת קדושי' וקדושי' הוא דמשתעברו ליה ולא שטר' ואקשינן ליה נמי מכתב לכהן שלא היה חייב לו כלום ובכחובותה משתעבר • והשיב שאני הרחם דמשתעבר דאורייתא ליתן חמש סלעים ואין כאן אלא בירור בעלמא והמורה לחברו שהלוחו מנה דומה שהוא חייב לו מן הרין אבל לעולם אם הוא רוצה להתחייב לו מנה שלא היה חייב לו אינו משתעבר בשטר' ומצי מיהדר ביה • ואקשו' ליה נמי מערב היוצא לאהרן חיתום שטר' דלא הוה חייב ליה כלום אלא בכתבתו משתעבר • והשיב משום דשך ליה נפשיה בשעבורי דאורייתא ורמי למנה אני חייב לך שהלוייתני • אבל מי שרצוה לחייב את עצמו ברבך שאינו משועבר מן התורה אינו משתעבר בכתבתו בלבר • ומיחו אס' החתום שם עדים מודה ריש לקיש דהא מערב הכתוב כתור השטר לא מקשו' ליה משום דחתמי ביה סהדי • והובא דחתמי עליו עדים לא פליגי ריש לקיש • וכך כתב גם רבינו יצחק זצוק"ל ומדמקשינן עליה דריש לקיש ממתניתין דהנושא את האשה ופקקה עמו שיהא זן את בתה חמש שנים דלית ליה גברת מעיקרא ולא מידי אלא מחייב נפשיה במידי דלא הוה חייב ביה • ותו אקשינן ליה מהא דכתב לכהן שהוא חייב לו חמש סלעים דלית ליה לכהן גביה מעיקרא ולא מידיה ואוקימנא נמי לרבי יוחנן ברבי ישמעאל דאמר ערב הוציא דאחר חיתום שמרות גובה מנכסים בני חורין דרית ליה גבייה מירי אלא אירו חייב ליה נפשיה שמעינן מהני כולהו דפליגתא דרבי יוחנן וריש לקיש כמאן דקבייל על נפשיה מילתא דלא הוה מחייב ביה הוא • וכל זה אינו נראה לי לשון השטה אינו מוכיח כן דמקרא מתמה היכי דמי דאו דאמר להו אחס עדי או דלא אמר להו אתם עדי

עדי ואוקמה הנא במאי עסקינן כגון דאמר ליה
 מנה אני חייב לך בשטר שמע מינה רבי ריכי
 דהוה סלקא דעתיה מעיקרא דאורי ליה על
 מנה שהלוהו הבי נמי מוקי לה השתא ולא הוסיף
 אלא דאמר ליה בשטר ולא כפה כי הוה סלקא
 דעתיה שאלו בן דלא מוקי לה בהלואה אלא
 במתנה הכי הוה ליה למימר הכא עסקינן
 דאמר ליה מנהאני נתן לך בשטרי מדקאמר מי
 הייב שמע מינה בהלואה קא מיירי דקרא סלקא
 דעתיה מעיקרא ולא הוסיף אלא בשטרי ודכי
 פירושא לעולם דלא אמר להו אתם עדיהו
 במאי עסקינן דאמר ליה מנהאני חייב לך
 בשטר כלומר כדבור הזה שהודה לי לא כפה
 הורה לו אלא כתב לו בשטר כי אני חייב לך
 ומנה ולא שמסרו לו בעדים כדפירש המורה אלא
 וכינוי לכינוי וכתב ידו היא לו לראיה שהודה לו
 וכמה פלוגי רבי יוחנן סבר כיון שרהדאה זו לא
 זיהתה כפה אלא בשטר אלימא מילתא דשטרא
 נמי שהודה לו כפה ואמר להו ארטיב עדיהו
 לקיש סבר לא אלימא מילתא דשטרא דמה לי
 אם הודה בפיו מה לי אם הודה בכתב ידו ולא
 אלימא הודאת כתבו מהודאת פיו ואי קשיא
 ממאי דתנן הוציא עליו כתב ידו שהוא חייב לי
 גובה מנכסים בני חורין איך זה דומה לזה שאות
 הדכתיבה אינה הודאה אלא עדות שהלוהו כיון
 שעל סמך אותה הכתיבה הלוהו כתיבתו בכתב
 עדים דמיא אצל בני חרי ואלו הלוהו בפני עדי
 כלום צריך לומי אתם עדי אבל זו הכתיבה אינה
 אלא הודאה שמודה לו כי הלוהו לא עכשו אלא
 מקום לכן וכיון שההלואה לא סמוך כתיבה זו
 הלוהו אלא בינו לבניו כלא שום דבר ועכשו בא
 להודות לו כך הוא אם הודה לו בכתב כמו שאם
 הודה לו כפה ולא אלימא הודאת כתבו מהודאת
 פיו דכתב ידו כאילו הודה לו בפני עדים דמי
 אבל לא אלימא כמאן דאמר להו אתם עדי
 רזן הנושא את האשה וכי מאי לאו כי היא
 גונא פירוש אחרי שנשאה כתב לו בכתב
 ידו שיון את בתה ואילו אמר להם כפה לא הוה
 משתעבר ובכתיבה משתעבר אמא אלימא מילת
 דשטרא ומשני לא בשטרי פסיקאחא פירוש

ג

שאלו כתב לה הכי אחר שנשאה אינו גלום
 שגם בכתיבתו אינו משתעבר אלא כעת שנשאה
 התנה עמה כך דבאמורה בלחוד גשתעבר
 תנן בפדקא קמא דגיטין רף י"א ע"ב
 האומינגו גט זה לאשתי ושטר שחרר
 זה לעברי אם רצה לחזור בשניה לחזור
 דברי רבי מאיר והכמים אומרם בנימי
 נשים אבל לא בשטרורי עכרי לפי שזכין לאדם
 שלא בפניו ואין חזקו לו לאדם אלא בפניו
 וכתב רבינו זצוק"ל והני מילי לחזרה דלא
 מציי רביה למחרר ביה אבל עכרא ליה נפיק
 לחירות עד דמטי גיטא ליהיה דתנן האומר נפיק
 גט זה לאשתי ושטר שחרור זה לעברי ומת לא
 יתנו לאחר מיתה ושמת מיתה דלחזרה הוה
 דזכין לו לעבר אבל מיפק לחירות לא נפיק עד
 דמטי גיטא ליהיה ואשכחן זכיה כי האי גוונא
 בדאמרינן לקמן הילך מנה דלפוגי שאני חייב
 לו אמר רב חייב באחריותו ואם בא לחזור אינו
 חוזר ואינו דרכו לחירות ואמרי דכל האומר
 שיצא מתחת יד רבו לחירות ואמרי דכל האומר
 תנו כאומר זכו דמי וקיימא לו דזכין לאדם שלא
 בפניו יד שליח ניד עבר דמי ומצי מטי שטר
 שחרור ליד שליח אישתחרר ואע"ג דלא מטא
 ליד העבר כלל ומתניתין אמר המורה רזנו גט
 לאשתי גרסינן במתניתין ולא גרסינן תן שליח
 מפרס ליד השליח בחייו ולפי לא נחלקו תכמים
 בדבר לומר שמשעה ראשונה זכה השליח לעבר
 בהיות משוחרר והבי מוכח בפירו' כדפירש
 המורה דלא מסר הגט לשליח אלא אמר ליה
 תנו גט לאשתי דאם איתא דמסר הגט לשליח
 דכונה גבי מנה נמי רתני רזנו מנה דלפוגי
 ברי אלו יתנו לאחר מיתה דמסרה לשליח אי
 הכי אמאי אמר רב הוה שצבורין ומגנחין בקרן
 זוית ומחזינן לאיקומי מתניתין כגון דאמר ליה
 במעמד שלשתן הא שפיר מיפרש מרזניהן
 כפשטה דהמוסר גט לשליח ומת קודם שיגיע
 הגט ליהיה בטל הגט וכן נמי כגט שחרור דאע"ג
 דהוא זכות לעבר בעינן שיגיע גט ליהיה זכיון
 שלא הגיע לידו בחייו לא הוי גט דאין גט לאה
 מיתה אבל במנה כיון שזכה השליח בעבורו את

ספר המכריע

על פי שמת קודם שיגיע לידו יתנו לאחר מיתה
 אלא ודאי שזעם מינה לא מיתוקמא מתני' ברכי
 דאם כן אמילו כגס שחריהו פליגי רבנן כדפרי'
 המורה אלא ודאי שמע מינה מתניתין כלא
 מסירה קאמריי אלא כצואה בעלמא ומשום
 רבני מדרחיקין לאוקמה במעמד שלשתן או
 כשוכים מרע ולקמן בהאי הלכתא אמרינן על
 מאי דתנן כמתניתין אמר להם והלא הוא פוסל
 את עברו מן התרומה כשם שהוא פוסל את אשתו
 ואמרינן כגמרא מאי קאמר ומאי קמהדרן ליה
 וכו' עד וכי תימרו זריק ליה גיטא ופסיל לית פי'
 ודרי נמצא שבלא השליח יכול לפסול מנימו'
 דעלמא שביק ליה ועריק ואייל דעלמא ומר'
 אילו עבד כהן שכרה ואשת כהן שכרה ומררה
 על בעלה הלא הן אוכלין זה אינו אוכל פרוש
 לא מצי למפסליה בגיטא דעריק ואייל ליה
 לעלמא אבל על זרי שליח מצו למיפסליה בכל
 היבא דאייתי דמשעה דמטי גיטא ליה דשליח
 זכה לו ויצא לחירות ומכאן מוכח דכהנת
 הגט לזר השליח אע"פ שלא הגיע ליד העבד
 הו' משוחרר שאם צריך שיויע הגט ליד העבד
 שביק ליה גמי ועריק אלא ודאי על ידי זיכוי
 השליח יכול לשחררו ככל מקום שהוא ואע"פ
 שלא הגיע לידו והכי נמי אמרינן לקמן בפרק
 השולח תנו רבנן האומר עשיתי פלוני עברי
 בן תורין והוא אומר לא עשיתי חיישין שמא
 זיכה לו על ידי אחר אלמא אם זיכה לו על ידי
 אחר אע"פ שלא הגיע שטר שחררו לידו משוחרר
 הוא רוכן לאדם שלא כפניו והכי נמי גרסינן
 ביבמות בשילהי פרק האשה שהלכה היא ובעלה
 למדינת הים בעא מיניה רבא מרב גחמן
 המזכה גט לאשתו במקום וכס מהו כיון דסנייא
 ליה זכות הוא לה זוכין לאדם שלא בפניו או
 דילמא כיון דזימנין דחמא דרחמא ליה חובה
 הוא לה ואין חזקין לאדם שלא בפניו ליה בעא
 מיניה רבינא מרבא המזכה גט לאשתו במקום
 קטטה מהו כיון דאית ליה קטטה בחריא זכור
 הוא לה או דילמא מיחא תופא עירוף לה ופרש
 רמורה המזכה גט לאשתו טעשה שליח לקבלה
 ויכחה ליה על ידי שליח שרתגרש מעכשיו

במקום יבם שיש לו את ונתכון כלמטריה דימנ'
 דאילו שלא במקום יבם והוא בזה לפרש פשוט
 לן דלא מנרשה ער שגיגע ליה ראון חזקן לאדם
 שלא בפניו אלא הכא מי אמרינן זנית הוא לה
 וכו' וכך פירש גם רבינו חננאל זצוק"ל
 המזכה לאשתו גיטה על ידי שליח כגון שנתן
 הבעל גט לאדם אחר ואמר ליו זכה בגט זה
 לאשתי ותהיה ירך בידיה ותתגרש אשתי בהנעת
 גט זה לירך וגם כפירקון בפלוגתא דר' זבד
 ורבי מאיר פירש חכמים אומרים האומר לשליח
 תן גט שחררו זה דעברי זכה לוי לעבד מפני
 שיעיאתו לחירות זכות הוא לו ואינו דומה לגט
 אשה שאינו גט עד שיויע ליה מכלל דעכבר
 סבר אע"פ שלא הגיע לידו הוא משוחרר
 ואי קשיא היבא דקיס לן דזכות הוא גלאשה כגון
 דגליא דעתא ושויא שליח לכך דהלך בעל ה'
 ויכה לה גיטה על ידי אחר תתגרש אע"פ שלא
 הגיע גט לידה אלמא חזן כפרס האומר התקבל
 קטנה שאמר התקבל לי גיטו אינו גט עד שיויע
 גט לידה שאין הקטן עושה שליח דלפיכך אבס
 רוצה הבעל להחזיר יחיו ואמאי כיון דגליה
 דעתה הניחא לה בניחוש'יהו האין הקטן עושה
 שליח תתגרש מידת כובדי שמזכה לה הבעל
 גיטה על ידו ואומר לו התקבל גט זה לאשתך
 ותתגרש מיד אע"פ שלא הגיע גט על ידה האין
 קיימא לן זוכין לקטן כדתנן בפרק מי שמת וכו'
 לקטן ואין זוכין לגדול דברי הכי אמרינן רבי
 יהושע אומר לקטן אמרו קל וחומר לגדול
 ותו דאמרינן בההוא פירקא היבא דאמריה אשה
 לשליח הבא לי גיטי הבעל אומר לשליח התקבל
 לה גיטה אע"פ שהגיע גט לידה איבה מגור שתי
 משום רבעל לא עשאה שליח להולכי' לא לקבלה
 כיון שאומר לו התקבל גט זה לאשתי תתגרש
 האש' כאתו הויכוי אע"פ שלא הגיע הגט לידה
 דהא גליא דניחאלה להתגרש תשובה אע"פ
 דגילתה האשה עתה שהיא מרתרצה בנירושין
 אפילו הכי אין הבעל יכול לזכותה בטה על ידי
 יד' אחר כיון דקיימ' לן דחוב' הוא לה דמאין לימא
 לן שלא נתחרטה ברכ' ועצוב' הוא אם תתגרש
 ובטל החצון ההוא הילכך אינו גט עד שיע' לידה
 ולא

נד

ולאדמי לקטטה ויבס שכל העושים שוק בה
 ואם זכות הוא לה תתגרש ע"י אחר
 גרסינן בפרק הניזקין דף נ"ט ע"א
 רפעות מקח וממכר מקח וממכר
 במטלטלין פירוש מדין תורה אין
 מעשה קפן כלום שהיה קפן שקידש
 אין חוששין לקדושו כל זמן שלא הביא שתי
 שערות זהא דדין קטנה שנתקדשה מדאורייתא
 אין קידושה קידושין אבל מידו גבי נט
 אמרינן בפירוקן דלקמן דמכר ודעת לשמור
 גיטה מהגרשח בקדושי אביה מושע ודלא בעינן
 דעת אשה בנט הלכך אע"פ שלא הביא שתי
 שערות שאין לה דעת מקבלת גיטה אבל מיהו
 בעינן שהיא לה דעת הצת שהיא ודעת לשמור
 גיטה שהיא ידה השוכה ושחקה משתלה ואינה
 חוזרת כלל ואומר כל דבר הצריך דעת אין
 מעשה קפן כלום עד שיביא שתי שערות ומפני
 זה אין קדושו קדושין שאין קדושין אלא מרעח
 ומקחו וממכרו נמי אינן כלו מפני שאינן נעשין
 לא מרע' הקונה ודמקנה וכן מציינתו נמי אמרי'
 לקמן דאין כה גזל מן התורה ובשניה אוהיון
 אמרינן נמי דקטן לית ליה זכייה מדאורייתא
 ונראה לי שגם מחנתו אינה מתנה ואם נתן לו
 גדול מתנה אין בה משום גזל שאינו יכול לקנות
 בעל כרחו אלא מרעתו וכיון דצרכיה דעת
 ואין לו דעת אינה כלום ולא תימא דוקא
 מציא לא קנה מפני שהוא עצמו רוצה לקנותה
 ואין כאן דעת אחרת מקנה אותו אבל מרתנה
 דדעת אחרת מקנה איתו קנה שהרי הקדושין יש
 כאן דעת אחרת מקנה את דהיינו האשה ואפי'
 רכי אין קדושו קדושין והם הכי נמי מתנה
 ומאן דאמר ינן לקמן אגוז ונטלה צרור וורקן
 זוכה לעצמו אין זה מדאורייתא אלא מדרבנן
 שחכמים תקנו לו שהיה קניינו קנין משעה
 שיש לו אבל מדאורייתא עד שהיה לו דעת
 ודעת אין לרעד שיביא שתי שערות ת"ע
 דהכי הוא דהא אמרינן להלן כפרק הניזקין
 מערימו על מע' של שני מצד אחד אדם לבנו
 ולבתו הגדולים לעבדו ולשפחה העלבים הם לא
 את המעות האלו ופרו בהן מעשר שני אבל לא

יאמר כן לבנו ולבתו הקטנים לעבדו ולשפחה
 הגדולים מפני שידן כיוצא בהן שפחה היכי
 דמי אילמא דאיתיה שתי שערות מאי בעי זכיה
 אלא לאו דלא איתיה שתי שערות ומקמינן לה
 בעצין שאינו נקוב מדרבנן דאילמא שפחה
 העבדה שלא הביאה שתי שערות לא קנתה
 המעות שנתן לה במתנה כדי שתוכל לפדות
 מהן מעשר שני דאורייתא בלא הומש כי אם
 מעשר שני מדרבנן אלמא מחנתו אינה מתנה
 עד שיביא שתי שערות ויהיה בן דעת ואין שום
 זכיה לקטן על ידי הגדול ללא בירושה הבאה
 מאליה ונראה לי שגם לזכיה לקטן על ידי
 הגדול מדאורייתא לא הנה דבל מידו דאידו לא
 קני דאין יהו אחרים קנינן לו ת"ע דהכי
 הוא דאם איתא דמועלת להן הוכייה על ידי אחר
 אמאי מוקמי להויה בעצין שאינו נקוב לקמה
 במזכה לו על ידי אחר אלא לאו שמע מיבדה
 מדאורייתא כי היכי דלרדדיה לא מצוי זכיה
 אחרים נמי לא מצוי זכו ליה ומאי התנו בפ'
 מי שמת זכין לקטן ואין זכין לגדול ד"ר אליעזר
 רבי יהושע אומר לקטן אמרו קל וחומר לגדול
 בכל הוא מדרבנן ותקנהו חכמים כדי לאד זכין
 לקטן על ידי אחרים משעה שיו"ל כדאמרינן
 בפרק מי שמת דפליגי דהוים במזכה לטובר ואפי'
 למאן דאמר במזכה לעובר לא קנה דוקא לעובר
 מפני שלא בא לעולם אבל המזכה לילוד קנה
 ואע"פ שאין לו יד לקנות מעצמו ועל"ה רבנן
 זכין לקטן שאין לו יד לזכות לעצמו ותקנו ליה
 חכמים שיוכה לו על ידי אחר ואין זכין לגדול
 מפני שיש לו יד ויכול לזכות הוא לעצמו ורבי
 יהושע אימר לקטן אמרו קל וחומר לגדול וכל
 זה הוא מדרבנן ואי אית ליה יד זוכה לעצמו
 אע"פ שהוא קטן ועל"ה אמר דבא אגוז ונטלה צרור
 וורקן זוכה לעצמו היינו זוכה ל"ה אחרים
 וליבות לאחרים פליגי בה בפירוקן דלקמן דרכ'
 אשוי סבר חפץ ומניחו ל"ה אחר שעה זוכה בין
 לעצמו בין לאחרים וכל זה הוא מדרבנן ושמואל
 סבר אינו זוכה לאחרים ע"ה שהיא גדול ומאן
 דאמרינן כפרק הניזקין ורבה אמר דבי זכיה לא
 לקני איניש דלינקא הוה שפחה כיום טוב דאשוק

ספר המכריע

מאי טעמא קטן מיקנא קני אקנויי ללא מקני ומשתכח דקא נפיק בלולב שאינו שלך הווא קנין אינו אלא מדרבנן וענון שנותנים לו אגון ונטלו צירר וזרקו דהני מדרבנן ומיקניא ללא קני איא במקח וצומכר במטלטלין משום כדו חייו אכל במירי אחרת לא ואפי' למאן דאמר מתנתו מתנה דוקא במירי דממנא ומשום דאחרני ליתבו ליה אכל בנתינה כזו לא אי נמי ההיא מיירא כגון דקיימי עשרה ולית הושענא אלא לחד מנייהו וכעי' דלפ' איהו והדר ליתבי' מתנה להכריה כמעשה דרבנן גמליאל כספינה והשתא אי איכא ינוקא בינייהו לא ל' ינוקא ל' ינוקא דינוקא מיקנא קני מדרבנן ואקנויי לאחרים לא מקני קנין גמיר אס בן גמצא אותו שיקנה לו הקטן הלולב יוצא בלולב שאינו שלך שאין בח' בקטן להקנותו לו כיון שהובחתי שאין זכיהו לקטן מדאורייתא כלל ואין מתנתו שנותנת לה מתנה לא מרבנן קשיא לימאי דאמרן בפירקין דלעיל כההוא ענדא דכי הרי דקס חר מינייהו ושחרריה לפלניה וזאל איהך ואקנייה לבנו הקטן וכו' דאע"ג דזאל ואקנייה לבנו הקטן אותו הקנין של קטן אינו כלום וכלא נסתלק רשותו מעליו והיאך יכול הקטן לשחררו ולחתירו בכת ישראל והא קנינו אינו אלא מדרבנן ועריין עבדו של אכורא וההכונן בעיני לומר דהאי דאמרינן ההם ותתיב ליה גיטא דחיותא אינו אלא להפקיע קנין דרבנן שיש לו ללאותו קטן עליו אבל מהו לאכור ודאי כופין לכתלו שחר' שקנינו קנין גמור ולא נסתלק מעליו והוא הרשיע לעשות והקנהו לבנו קנין שאמר כלכו אף על פי שיטופו אותו לכתוב לו גט חירות לבני שהווא קטן לא יכופו ולא יתירוהו בכת ישראל מפני קנין גט שתקנו לו החכמים זכיהו והלכך לא יהו נזקין חכמים בשחרור של זה לפיכך קידקשו ליה כזווי שיתרצה מאליו לשחררו בלא כפיה דפקיע קנין דרבנן שיש לו עליו מארצי שהווא גדול בודאי שכפיהו לכתוב לו גט שחררו להפקיע קנין גמור שיש לו עליו וראיתי שנסא רב צמח גאון זצוק"ל ורב נחשון גאון זצוק"ל על פי שהוא בן שלש עשרה שנים ויום אחד אכל

ואפילו

לא רביא שתי שערות ונתן מקרקעי שירש מאביו במתנה אם מתקיימת מתנתו אם לא והשיב רב צמח גאון שאם אי עליו אפטרופוס מתנתו מתנה מדאמרינן בפרק מי שמת אמר אימור מתנתו מתנה ורבנן השבי שאף על פי שיש שם אפטרופוס מתנתו מתנה דכי מעכב אפטרופוס דוקא לפעושות אכל זה שהו' כן שלש עשרה שנים ויום אחד אין אפטרופוס מעכבו ואע"פ שלא הביא שתי שערות אין בכך כלום ואמר רב נחמן אמר שמואל בר קין לגטין ולקדושין לח ליצה ולמיאונן למכובכסי אביו עד שיהא בן עשרים לר' הני הוא דמרוקן אכל ליתן מתנה לא ברקי וכלא צרכינן עד שיביא שתי שערות דקאמרינן שלא ליה גידול בר מנשה לרבא ילמרו רבינו תנוקת בת ארבע עשרה שנה זיוס אחד ויודעת בטיב משא ומתן מהו שלח לה אם יודעת בטיב משא ומתן מקחה מקח וממכרה ממכר ולי שלח ליה תינוק מעשה שהיה כך היה ולי שלח ליה בת שתיים עשרה שנה ויום אחד אין הכי גמי ומעשה שהיה כך היה וקאמרינן לקמן אמר אימור מתנתו מתנה וכו' ואינו גראין לי דרביהם כלל דכל זמן שלא הביא ב' שערות דינו כפעושות עד רוב שנותיו עד שיולוכו סימני סרוס ומעשה דתנוקת שהביאה ב' שערות עסקין ורבר זה מחוור בכל התלמוד שכל זמן שלא הביא שתי שערות הרי הוא כקטן לכל דבריו ומה שנסייע רבינו נחשון מדרבי רב נחמן אמר שמואל מדיריה אית ליה פירכא דהא קאמר ולמכור בנכסי אביו עד שיהא בן שבע"פ שהביאה שתי שערות עד שלא יהא בן עשרים אין מפירית מכירה ואפילו אם תמצא לומר דמתנה קילא ממכר דרביא דאין ממכרו ממכר אמר אימור דהויא מתנתו מתנה אין הכי גמי ומיהו לא איירי אמר אלא כמי שלא הניע לכלל עשרים גם אינו בקי בטיב משא ומתן דההוא אין מכרו מכר אכל מתנתו הויא מתנה אבל מיהו איש גמור הוי שדביא שתי שערות ויצא מכלל הפעושות שאין מתנתו מתנה אלא במטלטלין וזה מתנתו מתנה אפילו במקרקעי

ואפילו אי הוה פני ליה ההוא דיוקא לרכיני
 נחשון דרוקא להני בודקין אבל לענין מרתגה
 אין בודקין גה דאין בודקין אורחו דמסרמא
 מחנהוין ליה בחוקת שהביא שתי שערות כיון
 שרגיע לכל שנים אבל היכא דקיים לן שלא
 הביא שתי שערות שהוא כקמן לכל דבריו מנא
 לן דמתנתו מתנה במקרקעי הלכך כל זמן שלא
 הביא שתי שערות הרי הוא כפעוטין ואין מתנתו
 מתנה במקרקעי אבל במטלטלי מתנתו מרתגה
 הוא דלית ליה אפטרופוס ורב צמח דאמר
 מתנתו מתנה במקרקעי והוא דלויכא עליה
 אפטרופוס מאי קכר אי איש הוה אפטרופוס
 מאי כעי ואי קשן הוה אין מתנתו מתנה אלא
 במטלטלי כפעוטות וראיתי שרכיני יצחק
 בר' מלכי צדה יצוק"ל חילק בין מתנה במקצת
 ובין אס נתו כל נכסיו ואמר דהיכא אמר אמימר
 מתנתו מתנה דיקא מתנה במקצת אבל ככל
 נכסיו דקא מעקרא נחלה מכני משפחה לא
 ואינו נראה לי שאילו כן היה לו להלך התלמוד
 חילוק זה כמו שתילק בפעוטות משום כרי היי
 ואפילו בפעוטין אמרינן מתנתו מתנה במטלטלין
 אלא מתנה מרובה ואחת מתנה בעטת רבא
 שהוא איש גמור נחלק בין מקצת בין כל נכסיו
 הלכך נראה לי שכל מי שמכרו קיים ככז עשרים
 מתנתו קיימת ככז שלש עשרה שנים ויום אחד
 והין אחד להם והוא שהביא שתי שערין ואמימר
 פתם קאמר ומתנתו מתנה בין מתנה במקצת בין
 נתו כל נכסיו ואם עוקר הנחלה מכני
 משפחה אין בכך כלום שכלשון מרתגה הוא
 נתן :

נה

גרסינן בפרק האומר התחיל גט דף
 ס"ג ע"ב איתמר אמר רב אין האש
 עושה שליח להכל גיטה מיד שליח
 בעלה ורכיני חנינא אמר אשה עושה
 שליח להכל לה גיטך מייה שליח בעלה
 ראיתי חלוקות בפסק הלכה זו בעל הלכות
 גדולות כתב בהלכות גיטין הלכתא כרב משום
 דהוי דבר בערוה ודבר בערוה חילצת הוה
 עובדא ואיצרכה רב יצחק בר שמואל בר מרתא
 גט וחליצה גט מחיים וחליצה לאחר מיתה

ספר המכריע

אם נמי הוה לית לתלמודא למיכתב הוה עובדא
 בדר פלוגתא דרב ורבי הנינא מיד יהוה משמע
 דהתם קאי השתא דכתבה כרתי דהוה נכריא
 דשרר לה גיטא לדכיתיהו וכדליל חזרה שליחות
 אצל הבעל שמע מינה דהאי הוה עובר נמי הכי
 הוה עובדא דלא חזרה שליחות אצל הבעל
 והתם אצרכה רבי יצחק גמ' דחליצה דא אילין
 חזרה שליחות אצל הבעל ל"א הוה מצריך מדי
 דהוה ליה גיטא מעליא כרבי חנינא וכך
 פירש גם דמורדה הוה עובדא כי ראי גוונגא
 ואצרכה גמ' אחר משום דלא חזרה שליחות אצל
 הבעל :

נ גרסינן בפרק האומר דרבי כל גמ' דף
 ס"ה ע"א הגיעו לעונת נדרים נדרים
 נדר ודקדשן דקדש וכנגדן דקטגרה
 חולצת פירש המורה שנה אחרת
 לפני נצרותן כותנן כמסתב נדה בת אחת עשרה
 שנה ויום אחד נדריה נבדקים אם יודעת לומר
 לשם מי נדרה לשם מי דקדשה נדרה נדר
 והקדשה הקדש וכנגדה בקטגרה חולצת אם
 הביאה סימנים וכל אמהנין שמה נשרו אבל
 קודם הזמן הוה הטוח היא ואין סימניה סימנים
 ואינה חולצת דאישתי יב כפרשה ואקשינן אשה
 לאיש ואינו נראה לי כלל דהכי גרסינן בפרק
 יוצא הופן איבעיא ליה ר' רוח' מן כלפני זמן או
 כלאחר זמן ואסיקנא התם אמר רבא דל"כר'א
 תוך זמן כלפני זמן ופירוש לפני זמן יקרא כל
 שנת אחת עשרה לנקבה וכל שנת שר"ש עשרה
 לזכר ופסק רבא הלכתא כלפני זמן דמי מיה לפני
 זמן אם הביאה סימנים כשומא טיבה ולא סמכין
 עלייהו זמן נמי שומא טיבה ולא סמכין
 עלייהו עד משלם שתיים עשרה שנים ויום אחד
 של נקבה ושלוש עשרה שנים ויום אחד לזכר
 וכך פסק רבינו יצחק זצוק"ל בפרק בית שמאי
 וכך פסה בעל הר"כות גדולות בר"כות מיאון
 ואמר הגיעו לעונת נדרים קטן כן שלש עשרה
 שנה ויום אחד והטמנה בת שתיים עשרה שנה ויום
 אחד נדריה נדר והקדשן הקדש וכנגדן דקטגרה
 חולצת דלא חליצה עד שתהא בת שתיים עשרה
 שנה ויום אחד והוה דאיתיה' שתי עשרות איתו

נמי לא חליץ עד שיהא כן שלש עשרה שנה
 ויום אחד והוה דאיתיה' שתי עשרות יום ואינו
 חליץ קטנה מבת אחת עשרה שנה ויום אחד ועד
 בת שתיים עשרה שנים ויום אחד ג' דאיתיה' את
 שתי עשרות אגה חליצת וכך השו"ב גס דרב
 צמת נאון בת ששבתיהו שאם לא הגיעו לכלל
 שלש עשרה שנים ויום אחד לזכר ושתיים עשר'
 ויום אחד לנקבה אע"פ שרכיאי סימנים אינם
 אלא שומא כעלמא כראמר רבא הלכתא תוך זמן
 כלפני זמן דמי ותגיעו לעונת נדרים פירוש
 קטן כן שלש עשרה שנים ויום אחד והטמנה בת
 שתיים עשרה שנים ויום אחד הא לך בפ'י
 דעונת נדרים האמור כאן אינר לא שתיים עשרה
 שנים ויום אחד לנקבה ותו דרבא הוא דפסק
 הלכה בפרק יוצא הופן רוח' זמן כלפני זמן דמי
 ואינו הוא וקאמר הכא הגיעו ל' עונת נדרים
 נדריה נדר ודקדשן הקדש וכנגדן דקטגרה חולצת
 ואי עונת נדרים דרבא ברך אחת עשרה שנים
 ויום אחד היא כדפירש מה"ר"א כ' קשיא דרבא
 אדרכא דהתם אמר רבא דתוך זמן כלפני זמן דמי
 וסימנין דכל שנת שתיים עשרה לנקבה וששה
 נינהו והכא אמר וכנגדו בקטגרה חולצת אם
 הביאה סימנים והיא שומא טיבה ואיל' יוצאה
 עונת נדרים דרבא לא מיפרשא אלא משנהא בת
 שתיים עשרה שנים ויום אחד שנתיה קיימא
 ואינו צרכה כדכר שאע"פ שאינה יודעת
 לשם מי נדרה ולשם מי דקדשה נדרה נדר
 ודקדשה הקדש ואי היא חשובה כגדולה לכל
 דבריה ואע"ג דגרסינן בנייר בפרק מי שאמר
 לימא כתנאי עד מתי האיש מדיה אב כנו בנייר
 עד שיביא שתי עשרות דבר רבי יוס' ויהיה
 אומר עד שיגיעו לעונת נדרים ויהיה עונת
 נדרים דהתם מיפרשא שתיים עשרה שנים ויום
 אחד לזכר שיהא מופלא הסמוך לאיש כדמפרש
 התם וכפרקא קמא דתרוומת גמ' תנן קטן
 שלא הביא שתי עשר' רבי יהודה אמר תרוומת
 תרוומה רבי יוסי אומר אם עד שלא בא לעונת
 נדרים אין תרוומת תרוומה ומשכא לעונת נדרים
 תרוומת תרוומה לא דמיא דהיא עונת נדרים
 דהתם לעונת נדרים דרבא דהוה עונת נדרים

ספר המכריע מה

הם חדיא מן התורה כגדולים שהם גדולים לכל דבריהם והוא מדרכן שהם קטני לכל דבריהם זכנדרים לחוד רבינו להו ממפולא סמוך לאיש זהו מדרכן כדמפרש הם • והריא דגזיר ומתומות היא ענת נדרים דהטנות דמרקאמר רבי שתי שערות מכלל דעונת נדרים דרבי יוסי בשלא הכיאו שתי שערות עסקינן וההיא דגישין היא עונת נדרים הגדלותן שהיא מן התורה ודון בגדולים לכל דבריהם ומשום הכי כנגדו בקטני חולצת דהיא אשה גמורה לכל דבריה • וכפרק מצות חליצה מצאתי אמר דבא עד שהני לעונת נדרים ובה הכי גרסינן זהילכתא עד שתביא כ' שערות אלה ענת נדרים דאמר רבא לאו כהבאת שתי שערות היא ופירש רמורה דהט עונת נדרים שנה אחת קורם לאמן שתי שערות כדתנן כפרק יוצא הופן בת אחת עשרה שנה ויום אחד נדריה נבדקין • מכאן מוכה רבא לא בעי שערות בחליצה • והכא נמי דאמר הגיעו לענת נדרים וכנגדו נהטנר חולצת לטעמיה אויל ואין לפרשו אלא שנה אחת קורם לשון שתי שערות כדמפרש מילתיה הנה ואין הלכה כמותו ולא היה למורה לפרש הנה אם הביאה סימנים רלא מהנו סימנים בשנת שתי עשרה רשומא ניהו כרפרישית • ורבא דנהט עונת נדרים לא בעי סימנים ואשתכח השתדכל עונת נדרים פתרון אחד להם דהי ינו כל שנת שתי עשרה לנקה וכל שנת שלש עשר לזכר וקשיא לי דהכא אשכחינן רבא אכשר להלוי ב שנת שלש עשרה לנקה ולא בעי סימנים וכפרק יוצא דופן גרסינן דאמר רבא קטנה כל שתי עשרה ממאנת והולכת מכאן ואילך אינה ממאנת ואינה חולצת וכו' ומשמע מהתם שאין האשה חולצת עד שתהא בת שתי עשרה שנים ויום אחד ותביא שתי שערות • ונדאח רבא דאמר הכא וכפרק מצות חליצה רבה געת לענת נדרים דהיינו תוך שנת שתי עשרה חולצת לאוסדסורא ליה הכי לא אליבא דר' יוסי קאמר דסבר איש כתיב כפי שיה אכל אשה בין קטנה בין גדולה וכהי אמרינן התם א"ר אמי מדברי של ברבי קטנה חולצת כפעוטת רבא דאמר כל

שתגיע לעונת נדרים • פירוש פירשו ד'אמי ורבא דרבי יוסי דאע"ג דמכשיר כקטנה מיהו צריך שתהא בת דעת לרבי אמי כפעוטת ולרביא כעונת נדרים אבל מיהו לא סברי אלא כרבנן דאמרי עד שתביא שתי שערות כדתנן כפרק בא סימן התחתון דתינוקת שרביא שתי שערות חולצת • ואמרינן בגמרא לאפוקי מרבי יוסי דאמר איש כתיב בפרשה אכל אשה בין גדולה בין קטנה • ונדאשר תירצתי שאלה הדברים באים כפי סברת רבא שאמר כפרק מצות חליצה שהקטנה חולצת משהגיע לעונת נדרים אלא כפי רבי יוסי דאמר הטנה חולצת אכל אין הלכה כז'א עד שתביא שתי שערות כך מצאתי שכתבם רבינו חם זצוק"ל • ואין הלכה מדברי רבא שאמר כאן וכנגדו בקטנה חולצת • ודבינו יצחק ובעל הלכות גדולות ורב צמח גאון זצוק"ל כיו לפסוק הלכה ככל אלה כרבא • פירשו שעונת נדרים היא כשנדריה הימין בלי שום בדיקה דהיינו שתי עשרה שנים ויום אחד לנקה ויג' שנים ויום א' לזכר ברכתביא ליעיל וזה לא יתכן אבל עונת נדרים היא משמע שנה אחת קורם לגדלותן כשנדריהן נדרין וכרבינו לעיל • אבל הנכון בעיני לפרש דהיא הגיעו לעונת נדרים אקטנים קאוריאי כל שנת שלש עשרה כנגדו בקטנה כשהיא בת שתי עשרה שנים ויום אחד היא אשה נמורה והלכת הדע דרבי הוא שכל שלש מדות פתרון אחד להם כולן מדברים בזמן הקטן צריך וזרקוהו גזו ונסדל ופעוטות ועונת נדרים וכנגד כל אלה שלשה זמנים פירש דין הקטנה מה רוא ולעולם כל רבוי רבא דאמרינן כאן כולן הלכה הן ולא קשיא ולא מיהו :

נ

גרסינן כפרק הדר עם העכו"ם דף ס"ו ע"כ הווא ינוקא דאשרפוך המימיה וכו' • כתב בעל הלכות גדולות הויא דאיתיה איזמל ממעלי שבתא וזשבתא אינינא או איפגנס מקמי מילה שרי ליה למימר לעב"ם לצבותיה • פירוש לתקנו או לאתנוי איזמל אחרונא כהה ינוקא דאשרפוך המימיה וכו' עד ולא שני לך בין שבת דאית ביה מעשה לשבות

א יב

לשבות דלית ביה מעשה * ודכינו יצחק זצ"ל
 כתב עליו ועיני כהן ואשבחנן דלאו מילי דסמכא
 אינון ומי נופיה דהאי עובד' ילפת דאסי' למימר
 לעכ"ם לצבותיה ולאתווי דרך השות הרבים
 מדקאמר ליה דהאמר לא אמר ליה זיל אחים
 ליה * וכמה מרכותא דשעו כפירושיה דהאי
 מימרא דקא סכרי דהא דאמר ליה ולא שני ליה
 למר בין שבות דאית ביה מעשה לשבות דלית
 ביה מעשה דבין שבות דהוא ובין שבות דאמירה
 הוא לשבות דהוא אית כיה מעשה שבו דאמירה
 דלית ביה מעשה וקשיא ליהו דאמרי דהוא ל
 ואמירה לעכ"ם שבות דלית ביה מעשה דהוא
 מה לי אמר לי זיל איתי לי מה לי אמר ליה זיל
 אחים לי תרווייהו שבות דלית ביה מעשה אינון
 ושני ואניעו לכולהו נוסחי דנמר' וקסברי דליכא
 בגמרא דהאמר לא אמר ליה זיל אחים לי אלא
 טעותא היא ולא כדסברי הוא ונוסחאי ליה כהו
 טעותא ולית הכי פירושיה דהא דאמר ליה ולא
 שני ליה למר בין שבות דאית ביה מעשה לאו
 אשבות דהוא קאמר ליה אלא הכי קאמר ליה
 דאי דקאמר אמירה לעכ"ם שבות וקאמר דמית
 ליה לשבות דהוא דאמירה לא שני לך בשבות
 דאמירה בין שבות דאית ביה מלאכה ובין שבות
 דלית ביה מלאכה דהאמר לא אמר ליה זיל אחים
 לי דאית ביה משום מלאכה אלא איתי ליה
 מנו כיתאי קאמר ליה דטלשול בעלמא הוא ולית
 ביה מלאכה * ושמעת מינה דכי אמר' אמירה
 לעכ"ם שבות כדכר שיש בו מלאכה אבל דכר
 שאין בו מלאכה לא אמרינן ביה אמירה לעכ"ם
 שבות * הא נתברר לך דליכא כנוסחאי טעותא
 ומילי דכירין אינון * והאי דאמרינן שבות
 דלית ביה מעשה ולא אמרינן שבות דלית ביה
 מלאכה מעשה מלאכה חרא מילת' היא כדאמרי'
 בין יום השביעי' לששת ימי דמעשה דהיינו
 מלאכה * וכבר נתברר לך דאסור למימר
 לעכ"ם לצבותיה או לאיתווי דרך רש' הרבים
 והאי דכתב בעל הלכות גדולות שבותא הוא ולא
 תסמוך עליה נראה לי דכרי' בעל הלכות גדולות
 והנהו רבותא דלא גרסו דהאמר לא אמר ליה
 זיל אחים לי ומשכחי ליה הס עקר ואליכא

דהלכתא ודכרי רבינו יצחק הס כטלוי שאין
 לטמך עליהם והוא אוסר את המורה ומתיראות
 האסור כאשר אכא * תחלת כל דבר אני אמר
 שלשון הגמרא כבעל הלכות גדולות ולא כרבינו
 יצחק דאכיו היה מרמה שבות דאמירה לעכ"ם
 לשבות דהוא כדאמרינן הוא שבות ואמירה
 לעכ"ם שבות מה הוא שבות ואינה היתה את
 השבת אף אמירה שבות ואינה דוחה את השבת
 וכשהשיב לו רב יוסף ולא שני בין שבות דאית
 ביה מעשה לשבות דלית ביה מעשה בעל כורחין
 בין שבות דאמירה לעכ"ם לשבות דהוא קאמר
 ליה שהיה אכיו מרמה אותם אמר ליה הלא דמו
 דשבות דהוא יש בו מעשה שעושה ישראל בידים
 אבל שבות דאמירה אין בו מעשה אלא העכ"ז
 עושה וישראל אוסר לו דיבור בעלמא ואם כדכר
 רבינו יצחק כף היה ראוי לומר ולא שני לך כי
 איסור תורה לאיסור דרבנן דהיא אמר' אמירה
 לעכ"ם שבות כאיסור תורה אבל כאיסור דרבנן
 לא אלא ודאי מעשה אינו אלא אותו שנעשה
 בידי ישראל * ועוד מה שאמר רבינו יצחק
 ושמעת מינה דכי אמרינן אמירה לעכ"ם שבות
 כדבר שיש בו מלאכה אבל דבר שאין בו מלאכה
 לא אמרינן ביה אמירה לעכ"ם שבות * ולפי
 דבריו מתיר בכל איסורין דרבנן לעשותם על
 ידי עכ"ם * ואין דרכו כו שמכמה ראיות
 יש להוכיח דאפילו כאיסור דרבנן אסור לעשותן
 ע"י עכ"ם ויש בהם משום אמירה לעכ"ם
 שבות * חרא מדתן בשבת כפרה שואל אדם
 לא ישכור אדם פועלים בשבת ולא יאמר לחבירו
 לשכור לו פועלים בשבת ואמרינן בגמרא מאי
 שנא הוא ומאי שנא חבירו אמר רב פפא חבירו
 עכ"ם מתקין לה רב אשי אמירה לעכ"ם
 שבות * ופירוש המורה וכבר סתמה ר' במתני'
 עכ"ם שנא לכתוב אין אומרים לו ככה ואל תכנה
 משמע מהכא מרב' רב פפא ורב אשי דאפילו
 לשכור פועלים בשבת שאין זו מלאכה אצל
 ישראל כי אם איסור דרבנן משום מצוא הפסד
 ודבר דבר הוא אסור לעשותו על ידי עכ"ם
 ויש בו משום אמירה לעכ"ם שבות * והכי
 נמי אמר' בפרק מו שהפך רבנו רבנן מקבלין
 קיבולת

יקובלת לעכ"ם כמועד לעשותה אחר המועד
 וכמועד אסיר זכר אין נותנין קיבולת לעכ"ם
 כמועד כדי לעשותה כמועד בללו של דבר כל
 שהוא עושה אימר לעכ"ם ועושה וכל שאינו
 עושה אינו אימר לעכ"ם ועושה אלמא אפילו
 במלאכת חולו של מועד שאינה אסורה אלא
 מדרבנן אמרינן אמירה לעכ"ם שבות . וכפ'
 אין צדין אמרינן אמר רב פפא הלכתא עכ"ם
 שהביא דורן לישראל אם יש מאורו רחמין
 במחוכר להקדק אסור ולערב נמי אסור בכרי
 שיעשו ואם אין מאורו רחמין במחוכר בתוך
 הדתום מותרין חוץ לתחום אסורין והכא כשביל
 ישראל זה מחוץ לתחום מותר לישראל אחר
 וואמרינן נמי כפרק ככל מערבין ההיא לפתח
 דאתא למחוזא הוויא רבא דחורז . כמישא שרא
 למיזבן מיניה . אמר הא ודאי מאתמו עקריא
 מאי אמרת מחוץ לתחום ארתיא הכא כשביל
 ישראל זה מותר לישראל אחר . וכל שכן דאי
 ודארתא דעכ"ם אתאי . כיון דחוזא דקא
 מפ שי ואתו אסר להו אמר הא ודאי בשבי ישראל
 אתאי . מוכיח מדבריהם דכל שנתלש מן
 המחוכר הוא אסור לכל ישראל ולא אמרינן ביה
 שיהא מותר לישראל אחר . יאכל הכא מחוץ
 לתחום אינו אסיר אלא לו אבל לישראל אחר
 מותר . ומכאן יש להקדק למיכיה דסכירא
 להו תחומין דרבנן דאם תחומין דאורייתא מאי
 שנא הכא מחוץ לתחום מן התלוש מן המחוכר
 הלא זה וזה אסורין מראורייתא ויהיה אסור הכא
 מחוץ לתחום לכל העומדין חוץ לתחום ואפילו
 הוכא על ידי עכ"ם כמו שאפילו אם רולשו
 עכ"ם הוא אסור לכל ישראל כך יאסר זה לכל
 הרחוקים מענו יותר מאלפים אמה אם אסור
 תחומין דאורייתא אלא לאו שמע מינה סכירא
 להו דתחומין דרבנן ומשום הכי בתלמיז המחוכר
 דהוא אסור תורה לא הילקו אלא כיון דעכ"ם
 אדעתא דישראל עבר לגול . עלמא אסור
 כדאמרינן בכל כתבו הקדש גבי מילא מים
 ועשה ככש והדליק את הנר אם כשביל ישראל
 אסור ואינו מחלק בין אותו ישראל שנעשה
 בעבורו ובין ישראל אחר שליח נעשה בעבורו

שיחמומו על ידי עכ"ם ודקא אי צריכא אומי

ב

2

דיגוקא

דינוקא שכל צרכי חוליה נעשים על ידי עב"ם כשבת ואע"פ שאין בו טענה ואגב אימ' יחממו לתינוק אכל בלא אימיה לא אלמא אסיר למימור לעב"ם להחם חמין בשבת בעבור דהתינוק דרוקא לרביא לוי חמין התינוק בחצר שאינה מעורבת שרואי אסיר מדרבנן אבל להחם שהוא אסיר תורה והוא גירסא דהאמר לא אמרי ליה זיל אחים לך דיקא ולא הניא שאין לדקדק כך דהא בעבור מצוה קלה של יישוב סוריא דהתינוק לשבת דאמירה לעב"ם ואמרום לוי לכתוב אורחי בשבת והיא מצוה שאינה עונרת שאם לא יכתוב לוי היום יכתוב לו למחר בעבור שהיא מצוה חמורה שיש בה כרת והיא מצוה עזרת לא כל שכן שמתיר לומר לעב"ם להחם חמין לצורך המילה ולא נדחה דמייליה למחר ורבא שאמר לי שילוח לאימיה דינוקא שרצה לעשות הדבר נהיה והוא הדין נמי אם לא היתה אמו צריכה שמתיר להחם עב"ם לצור המילה ורבה דאמר לעיל אמרו ליה לעב"ם דליזיל וליירש כגון שלא היתה אמו צריכה להמין אכל אם היתה אמו צריכה יותר טוב שנעשה על ידי אמו ולא נדחה שום שבות דרבנן ולעולם גם אם לא היתה אמו צריכה היה מתיר רבא להחם לצורך המילה תדע דהכי הוא דאמרין החם תו נתר ההוא עובדא דהרבינוק דאי שתפר חמיט ה אמר רבא לויפגו לי מאנאי מכי גברי לבי נשי ואיזיל ואיתיב החם ואבטל ליה רשותא דהאי חצר וכו' דהא לא איתויי על ידי עב"ם כחצר שאינה מעורבת ליכא מאן דפליג דשרי ומאי איצטרין ליה לרבא למעבר כולי האי אלא כוראי כל היכא דמצינן למעכה בהיתרא עבדי ולא חיינן שום שבות אבל וראי אי מצינן למעבר בהיתרא כגון שהיו ב' בחצר התינוק שלא ערכו שאינו מועיל לכשל רשותם בני חצר זו כדאמרין לקמן כההוא פירקא היו שנים אסירין על זה שאמר נתן רשות ונוטל רשות ושנים ניתנין ושות ואין נוטלין רשות הכי נמי דהוי שרי לאיתויי על ידי עב"ם הכא נמי דאמר אחים ליה עב"ם אנב אימיה היה מחזר לעשות דהרב בהיתר אבל אם אמו לא

היתה צריכה הכי נמי שהיה מתיר לעב"ם להחם לצורך המילה שאין שבו העב"ם מתקנים במקום מצוה :

נה

גרסונן כפרקא קמא דקדושין דף ט"ז ע"ב איתמר כתבו לישמה ושלא מרעתה רב פפא ורב משרשי אמרי אינה מקודשת רבא ורבינא אמרי מקודשת כתב רבינו יצחק זקוק"ל והלכתא כרב פפא ורב משרשיא משום דמתבינינן עליוה דרבא ורבינא מהכא אין כותבין שטרי אירוסין ונשואין אלא מרעת שניהם ואע"ג דקא מוקמו ליה בשטרי פסיקתא הווא שנוייא הווא ולא סמכינן עליה דהא רב אשי הווא כתרואה רבא אוקמה בפרק הנישא את האשה בשטרי אירוסין ממש כרב פפא ורב משרשיא למימר דהלכתא כותיהו ואינו נראה ליה הפסק דכין דלא איפסיקא הלכתא כמאן יש לנו להחמיר ולומר מקודשת היא וצריכה גט ומה דאסירייע מרב אשי דאוקמה בשטרי אירוסין ממש כרב ורב שרביא ארבה רב אשי בשטרי פסיקתא מוקי לה החם רבינא ורבינא דהכי אמרי החם גופא אמר רב גידל אמר רב כמה אתה נותן לבנך כך וכך כמה אתה נותן לבנך וקדשו הן הן דברים הנקנים באמירה אמר ליה רבינא לרב אשי דברים הללו ניתנו ליכתב או לא ניתנו ליכתב אמר ליה לא ניתנו ליכתב פירוש דמצי אמר מלוה על פה קבילי עילואי מלוה בשטר לא קבילי עילואי וכו' עוד תא שמע אין כותבין שטרי אירוסין ונשואין אלא מרעת שניהם מאי לאו שטרי פסיקתא וכרב גידל פירוש ואתי סיעתא לרב אשי דאמר לא ניתנו ליכתב עד שיויעם ודאי לאו שטרי אירוסין ממש וכדכר פפא ורב משרשיא וכו' ולעולם לא תסייע מהכא לרב אשי הנהגה בפירוש שרב אשי רוצה לרעמיה בשטרי פסיקתא כרבא ורבינא וברהל כות גדולות פוסק הלכה כרבא ורבינא :

גריסין כפרק שני קדושין דף מ"ג
 ע"ב האב מקרש את בתו כשרהיא
 נערה כו בשלוהו • תנן דהב
 נערה המאורסה היא ואביה מקבלין
 את גיטה • פירש המורה נערה המאורס והוא
 הרין לקטנה וחאי רפליגי בנערה להוריעך כחו
 דרכי יהודה וקשיא דידיה אדיריה דכאן פירש
 הוא הרין לקטנה שיש לה אב שריא יכולה לקבל
 גיטה ולא כעניני עד דמטי גיטא לידא דאב •
 ובגטין כפ' האומר התקבל פירש נערה המאורסה
 היא ואביה מקבלין גיטה או היא או אביה היא
 דיש לה יד דהא גדולה היא ואבי' נמי זכאי לקבלו
 ומכל מקום יד יורה כדקיימא קיימא דהא גדולה
 היא ואם היתה יתומה היא מהוה עצמה ויהיה
 מקבלין גיטה והשתא נמי לא שנא • ומוכיח
 פירשו דדוקא גדולה יש לה יד כתיב אבי' אבל
 קטנה לא • ומאי דאמרינן נמי דתם בשלש
 מידות וכו' ובגטין בקטנה מתגרשת בקדושי אבי'
 פירש משהגיה למים הללו משלחה ואינה
 חוזרת קרינה כה ומתגרשת בקבלת עצמה
 אפילו קיבל בה אבי' קדושין ומת • ומשמע
 דוקא אם מת אבל אם אביה בחיים אין ליה יד
 דדוקא נערה תנו ולא קטנה • ובפרק בתרא
 דגטין נמי בהילכת הרי את מותרת אמרי תניתו'
 קטנה מתגרשת בקדושי אביה ופירש קטנה
 מתגרשת אם קיבלה גיטה לאחר מיתת אביה •
 גם רבינו יצחק וצוק"ל פירש כפרק האומר
 התקבל וכנגדו בקטנה מתגרשת בקדושי אביה
 אחר מיתת אביה אבל כתיב אביה היא כדשרת
 אביה ואביה מקבלין גיטה ולא היה • גם רבינו
 שלמה בן יהודה וצוק"ל כתב משם גאון דוקא
 נערה מאורסה תנן אבל קטנה אין ליה יד כתיב
 אביה • וכפי מה שפירש המורה כאן נראה
 לו עיקר תרא דסברא היא דכיון דס' ירא לתו
 לרכנן רשתי רדיס וכו' כאת למה נרצה לחלק
 בין נערה לקטנה מצי וירעת לשמור גיטה היא
 דהויה לקבלו ואין לחלק בין נערה לקטנה אלא
 גבי קדושין ומשום דכענין דעת אשה בקדושין
 אבל כגורו שין שהאשה יוצאה לרצונה ושליח
 לרצונה למה נרצה לחלק בין גדולה לקטנה מצי

אית לה יד לשמור את גיטה היא ראויה לקבלו
 ותודותיה כגוטיין סתמא קאמר • ובגטין בקטנה
 מתגרשת בקדושי אביה ומשמע בין ליתיה לאב
 בין איתיה לאב דאם איתא שיש חילוק ביניהם
 הוה ליה לאפלוני מילתיה ודוקא אם אין לה אב
 אבל אם יש לה אב אינה מתגרשת בקבלתה עד
 שתהיה נערה ממלא מפלג הכי שמע מינה דאף
 על גב דיש לה אב היא מתגרשת בקבלתה •
 ותו דלחמן בהלכתין מוכת דקטנה מקבלי' גיטה
 אפילו כתיב אביה דאמרינן בעא מיניה רבא מרב
 נחמן נערה מהו שתעשה שליח לקבל גיטה
 מיד בעלה כיר אביה דמאי מה אביה מטיי שליח
 אף היא משוייא שליח או דילמא כהצד אביה
 דמאי ועד דלא מטיי גיטא לידה לא מוגרשא לה
 אין עושה שליח • אית' ביה קטנה שאמרת
 התקבל לי גיטי אינו גט עד שיוגיע גט לידה הא
 נערה הרינו גט • מכאן מוכח קטנה מוכי אית
 לה יד מקבלת גיטה כתיב אביה דהא קא סלקא
 ויעתיה השתא רביש לה אב מירא מתני' ואפילו
 הכי קתני אינו גט עד שיוגיע גט לידה אלמא
 מצי מטיי גיטא לידה דמירא לה • ואי למת
 ליה יד לקטנה כתיב אביה הכי סלקא דעתין
 לאוקמה כשיש לה אב • אלא לאו שמע מינה
 מילתא פשוטתא היא דקטנה מצי אית ליה יד
 מקבלת גיטא כתיב אביה • ותו כי דחי ליה
 דבא כמאי עסקינן כשאין ליה אב אמאי אמר
 ליה כעין דחיה דמשמע דאיכא למימרי הכי
 ואיכא למימר הכי • הכי הוה ליה למימר
 ות' סברא או דאית לה אב כשהגיע גט ליה מי
 פ' נרשא אלא וראויה ליה אב מרלא אמר
 הכי שמע מינה דקטנה נמי מהבלת גיטא כתיב
 אביה • ותו כי אמר הסירי מירא וכו' ומפ' ל'ג
 בין אית לה אבולית לה אב לענין זה שאם יש
 לה אב מצי לשווייה שליח אע"פ שהיא קטנה
 אמאי לא אפ' נמי יתני כמה דכרי' אמורי' דאם
 הגיע גט ליה מתגרשת עד שיוגיע גט ליה האב
 אלא לאו שמע מינה מכל הני מוכח דקט' מצי
 אית לה יד מקבלת גיטא מיד בעלה כתיב אביה
 אחדי כן החבונתי דדוקא ערה אכל קטנה לא
 מדאמרינן דלקמן אמר דיש לקישי במחלוקת
 לגירושין

ספר הזכריות

רכותא דהתיורא עירוף ועור דחלכה כרבנן
 אלא דאי דוקא נערה שתיאבת דעת אכל
 קטנה גם רבנן מודים דאכיה ולא היא * ומה
 שהוכחתי לעיל ממאי דאמרנן קטנה שאמרה
 התקבל לי גיטי אינו נט עד שגיע נט לידה
 מאן לימא לן דהאי לידה שלא מדעת אכיה
 הוא דילמ' מדעת אכיה והאי דלא תנא עד שגיע
 נט ליד אכיה מישום דתני קטנה שאמרה התקבל
 לי גיטי הנינמי לידה אכל מיהו כדנייה על
 דעת אכיה * ואין הדבר בו יוד שהיא לרעת
 אכיה שנשמוך עליו לרבישיר ולהתיר יד הקטנה
 בחייו אכיה * וכבר די כל המפרשים מסתמך
 דמפרשי דאי נערה ולא קטנה :

ד

גרסין כפרתא קמא דקדושין דף כ"ח
 ע"ב בתנאי מעוך וכתות ונתוק וכרות
 בולס ככצים דבריי רבי יהודה * בכצית
 ולא בני דאלא גורלם אף בכצים דבריי
 דבי יהודה דבי אלעזר בן יעקב אומר כולם
 כניד דבי יום אומר מעוך וכרות אף בכצ' נתוק
 וכרות בניד אין בכצים לא * פירוש כל אלה
 חלוקות אינן לא כשלא תלש הכצים לגמרי שאם
 תלשן לגמרי וחתכם אפי' בכציה אחת הוי מיס
 כל שכן בשחים כדתנן בפרק על אלו מומין אין
 לו כצים אין לו אלא ביצה אחת וכ' * והכא
 מעוך וכתות ונתוק וכרות דפליגי מעוך וכרות
 הוה שמיען בידו ושיכרן וכי רחן והניחן
 במקומן והם נקמטין ונכווצין ואינן הלויים
 כדמייקרא ונתוק וכרות הוא שתלשן ממקום
 וחבורן והניחן בכים והן תליין ומרול רלין יותר
 ממה שהיו תחילה וזכרני פליגי הני תנאי אי
 חשיבי בכצים מומין שכלוי אי לא דלכני מומין
 בעינן מומין שבגלוי והכי מפרש דתם פלוגת יתו
 בפרק על אלו מומין אלא הכא במומין שבגלוי
 פליגי * פירוש אי חשיבי הני גבי כצים מומין
 שבגלוי אי לא דרבי יהודה שבר מעוך וכתות הוי
 מומא דכיוצן פירוש שעכשוי דם נכווצין
 ונקמטין יותר ממה שהיו בראשונה ונראה לעין
 הוא הלכך מומין שבגלוי הן * נתוק וכרות
 הוי מומא דתליין פירוש יותר הס מרול רלין
 ותלויין ממה שהיו בראשונה * ור' אליעזר סבר

לגירושין כן מחלוקת לקדושין דכני וזחנן אמר
 מחלוקת בגירושין אכל בקדושין דבריי הכל
 אכיה ולא היא * אמר רבי יום ברחוניא מאי
 טעמא דרבי יוחנן אכיה דרבנן גירושין דמכנסת
 עצמה לרשות האב בין היא בין אבת קדושין
 דמפקעין עצמה מרשות אביה אכיה ולא היא *
 והרי מאמר דמפקעת עצמה מרשות אכיה ותני'
 קטנה מן האירוסין אין עושין מאמר לא מדעת
 אכיה והנערה בין מדעת אכיה בין מדעת עצמה
 מה שאין כן בקדושין * אלא אי איתמר הכי
 איתמר אמר רבי יום רבוי הנינא מאי פדעמיה
 דרבי יוחנן אכיה דרבנן קדושין דמדעתה אכיה
 ולא היא גירושין דבעל ברחיה בין היא בין אכיה
 והרי מאמר דמדעתה וקתני בין היא בין אכיה
 דתם כמאמר דבעל כרחה דרבי היא דרניא
 העושה מאמר ביכמתו שלא מדעתה הכי אומר
 קנה וחכמים אומרים לא קנה פירוש זרק לה
 כסף בעל ברחיה ואמר לה הרי את מקודשת לי
 אומר רבי דקנה בכל מאמר דצריכי נט למאמרו
 מאי טעמא דרבי גמר מביאה מה ביאה ריבמה
 בעל ברחיה אף מאמר בעל ברחיה * הכי נמי
 מסתברא בדאמר רבי יוחנן מדקתני סיפא מה
 שאין כן בקדושין * פירוש הכי נמי מסתברא
 דהאי דקתני מאמר דקאמר בין היא בין אכיה
 במאמר בעל ברחיה קאי אכל בשאר קדושין
 אכיה ולא היא כרבי יורנן מרקתני סיפא דהיא
 והנערה בין מדעת אכיה בין מדעת עצמה מה
 שאין כן בקדושין * זמכא; מוכח דדוקא נערה
 ולא קטנה שאם תאמר אפילו קטנה דקאמר
 הכי נמי מסתברא אדרבא ליקושי ליה אי הכי
 דרבי היא אפילו קטנה נמי עלומר כי היכי
 דלענין גירושין שהן בעל ברחיה לא מפלגת בין
 גדולה לקטנה הם הכי נמי גבי מאמר שהוא
 בעל כרחה לא תפלוג בין קטנה לגדולה הכי
 הוה ליה לאקשויה והזרתיה למילתיה דלא
 תוקמה רבוי ומדלא אקשי ליה הכי אלא אמר
 הכי נמי מסתברא שמע מינה דקיס ליה לתלמי
 דדוקא נערה ולא קטנה * ודע דהכי הוה
 דאמאי נקט נערה להודיעך כחן דרבי יהודה
 לישמעין קטנה להודיעך כוחן דרבנן דרא

מעוך

מעוד וכתות לא היו מומא ומעיקרא נמי זימין
דכוויצ פירוש יש ברמה שביציה כווצרות ואינן
תלויות כל כך בלי שום מעוד הלכך לא חשיב
מום שבגלוי . נתק וברת לא הוי מומא
דמעיקרא נמי זימין דתליאן . פ"ש ברמה
שבציה מדולדלות ותלויות יותר מחכרתה .
ורבי יוס סבר מעוד וכתות הוי מומא דהיא
ליתנהו . פירוש אין הבצים בעין כמו שהיה
שהוי מעבן וכיתתן הלכך כמאן דתל שינרא
לגמרי דמו והוי מומא ונתוק וכתות לא הוי מומא
האיתגרו פירו' כיון שהבצים בעין אע"פ שתלשן
ממקום חיבורן לא הוי מומא ואע"פ שנסתרסה
הכהמה ככך אין זה מום שבגלוי לא מום שבסתר
ואינו פסול . וכמו שמצאנו לגבי מומי הבכור
דער כאן לא פליגי אלא כהני אבל אבן ררדך
הבצים והבצים שניראה מקמן חסד הוי מומא
הם הכי נמי יש לנו לפרש גם בסירוס דעבר
דפליגי תנאי דלעיל דהא כתנאי אמרינן לחומר
דפלוגתא דהתם כפלוגתא דהכא היא שאם חתך
בצבים של עבד עם הכים שלהן שניראה מקומם
חסד ליכא מאן דפליגי דמומין שבגלוי הן ואינן
לא ילפינן משן ועין אלא מומין שבגלוי ואינם
חוזרים והני גמיהי הוי אלא בסירוס פליגי
ולשון סירוס נמי הכי משמע שאין החסרון ניכר
בו כל כך אלא שסירוסו על ידי מעוד וכתות
ונתוק וכתות . ונראה לוי דכל המומין ששנו
חכמ'ם לגבי בכור ככולן עבר יוצא בהן לחירות
שהוי מדרש אחר ור' שון אחד דרשו חכמים
בשניהם דהכא גבי עבד כתיב כלל ופרט וכלל
ודרשו אין אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט
מפורש מומין שבגלוי ואינן חוזרין אף כל מומין
שבגלוי ואינן חוזרין . והכי דרשו נמי לגבי
בכור בריש פ"ק על אלו מומין דמקשה תלמוד
התם אמאי פסקי כלל הני פסח ועור כתיב
ומהרה כתיב כי יהיה בן מום כל מום . ומקשה
ואימא כי יהיה בן מום כלל פסח ועור פרט כלל
ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט פסח ועור אין
מיד אחרניא לא . ומרהב כל מום דע חזר
וכלל כלל ופרט וכלל או אתה דן לא כעין הפרט
מה הפרט מפורש מומין שבגלוי ואינן חוזרין אף

עוררת

כל מומין שבגלוי ואינן חוזרין . אוימה דפרש
מפורש מומין שבגלוי ובטלי ממלאכתן ואינם
חוזרין אף כל מומין שבגלוי ובטלי ממלאכתם
ואינם חוזרין אלא חסד נפגמה אונו כן הסתום
אבל לא מן העור ומרהב כל מום דע רמ"י הוא
וכ' . הנה כמו שדרשנו לגבי עבד כך דרשנו
לגבי בכור אם כן ריס העין על עבד או אם התך
שפתו או כ ציו דהוי מום שבגלוי ואיננו חוזר
הכי נמי דעבר יוצא בהן לחירות . וזה ששנו
חכמים עשרים וארבעה ראשי איברים לא
נשנו אלא גבי צרעת שהן משיפין בראשיהם
ואין הנגע נראה בהן כאתה שאין בראשיהם
רוחב כגרים אבל ריס העין וההשפה והבצים אין
משופין ומטמאין הן כנגעים וכשאמר דהתנאי
ובכולן עבד יוצא בהן לחירות דלמימרא דליאו
דוקא שן ועין דכתיבי אלא גם בהני נמי יוצאים
והוא הדין כדומין להם כגון ריס העין והשפה
והבצים ולעיל נמי דאית' תנא יוצאין בשן ועין
וראשי איברים לא תנא כ"ד ראשי איברים אלא
סתם קתני למימרא דככולהו נפיק תדע דרבי
הוא דהא אמרן לעיל תלש בוקנו ודילול כל עצם
עבר יוצא בו לחירות שמע מינה דלאו דוקא
כ"ד ראשי איברים בעינן אלא כל המטויין לגבי
בכור הן מטויין גם לגבי עבד והאי דנקיש ראשי
איברים למימרא דבעינן מומין שבגלוי וראשי
איברים הן מומין שבגלוי למעוטי שאם חיסר
ממנו איברי ואינן בגלוי שאינו יוצא בהן לחירו'
כגון כל אותן שמנו חכמים כפרקא קמא דאבלות
רמ"ח איברים כאדם שלשים כפיסת הרגל ל'
כפיסת היד תשעה כראש וכ' . אבן חיסר ממנו
אבר מאותם הוי מום שבסתר ולא הוי מום בגלוי
אלא ראשי איברים והוא הדין נמי גבי בכור .
והאי דבעי רב אחדבני הירוש' יש מחוסר כרב
מכפנים אי לא לאו למיפק ביה לחולי קמביעיא
ליה דוראי לא נפיק לדולי אלא במום שבגלוי
אלא לא קמביעיא ליה אלא לאיפסורי על גביו
פויכת דהכי גרסינן התם כהילכת הטיו החיצונות
בעי רב אחדבני כה אמר יש מחוסר מכפנים או
לא למאי אי לכבוד פסח כרזיב דבעינן מומין
שבגלוי כיוצא בהן כדאמרן לעיל . אי לקדשים

ספר הזכרית

עודת או שביר ברא ייזמדהרי לאישתחוי
 ולאיתפרוקי לא המיבעיא לן פירוש דודאי אבר
 שבפנים לא השיב מום כי קמיבעי לן לאיפסולי
 מעל גבי רמזב מאי תמים יהי לרצין כתיב
 תמים אין בעל מום לא אפילו מכפנים או דילמא
 תמים יהיה לרצין כל מום לא יהיה בו מה מום
 מאבראי אף חסרון נמי מאבראי אלא אין חשוב
 מום בככור אלא מום שבגלוי ונראה לי הלאו
 דוקא בחסרון אבר יוצא העכר לחירות אלא גם
 אף נפגם או נסרק איהב והוא מום קבוע יוצא
 לחירות שכל שישנו לגבי ככור נפגמה אנו
 נסדקה ניקבה רים של עין שניקב שנפגם שנסדקה
 חוטמו שניקב שנפגם שנסרק שפמו שניקבה
 שנפגמה שנסדקה ככל אלו העבר יוצא בהם
 לחירות ואין להלקח ביניהם שהרי מדרש אחד
 דרשו חכמים בשניהם ובלשון א' אמר בשניהם
 דבעינן מומין שבגלוי ואינם החורים ואם כן כל
 אותן שהן חשובין מומין שבגלוי לגבי ככר הם
 חשובין לגבי עבר :

סא

גריסין כהלכתא קמיתא דפסחים
 דף ז' ע"א אמר רב יהודה הכורך
 צריך שירב מאי מברך רב פפי
 משמיה דרבא אמר על ביעור המץ
 רב פפא משמיה דרבא אמר לבער המץ דלבער
 כולו עלמא לא פליגי דודאי לרבא מ' מע כי
 פליגי על ביעור מר סבר משקרא משמע ומר
 סבר להבא נמי משמע וזמסקי רב מודא
 והלכתא על ביעור המץ פירוש האי רפסיק
 תלמודא על ביעור המץ לאו למימר' רלא ניכר'
 לבער דהא אמרן דלבער כולו עלמא לא פליגי
 דודאי להבא משמע אלא כהא ב' לפסוק שנים
 על ביעור המץ להבא משמע ור' אפוקי מדרב
 פפא והלכך אין לנו להלק בין כרכות המצות לא
 כמו שירצה אדם כך יכרך או לעשותו אן על
 המעשה אן אם אין המצוה מטילת עליה
 כגון שהוא שליח להבירו אינו יכול לכרך לעשו'
 לא על המעשה וכך פתרון המורה כך משמע
 דפ' רש והלכתא על ביעור המץ נמי לרבא
 משמע וגם לגבי מילה נמי לא שניא אבי הבן
 מאניש דעלמא רהא להבא משמע ועל המילה

נמי כלמול רמי דנה פוכיה פהונו ששניק
 שוין ואין להלק ביניהם ולא קבע דהלמוד על
 הביעור ולא לבער אלא גם על ביעור נמי הרבא
 משמע אכל רבינו גם ציוק' כתב והלכת'
 על ביעור המץ יאע"ג דלבער כולו ע"מא לא
 פליגי על ביעור עדיף ליה טפי הואיל ועשיית
 מצותו זו היא גמרה מלאכתו רכיון שבדק עכשיו
 שוב אינו צריך לחזור ולכרו' ובגון מילה ושהיטה
 זכסו הרם והקיעת שופר פדיון הב' וטביל כלים
 זנטילת ידים ומקרא מגילה ואכילת מירור
 והפסח מעשה כל או יבוצא בהן מברך עליהם
 על המעשה דכיון שעשאו פעם אחת שוב אינם
 חייב לחזור בו ולדרוך כן כמצורן אבל שאר
 מצות שאין להם הפסק דכל שעה חייב לרשעסק
 בהם כגון תורה הפלוג יוציאת ים כה ומילה
 ולהכניסו בכריתו כגון מברך עליהן לעשות
 ונהחגיגה אע"ג דיש להם הפסק של לילה זמן
 שצריך שורא בה שמן להיות דולקת מ' ששקע
 החמה עד שתכלה רגל מן השוק ואם לא נתן לא
 יצא ואע"ג דאם ככתה אינו זקוק לה מיצר צריך
 והא דאמרינן כמנחות סח בין הפלה להפלה
 מברך שתים בשל ראש להניח תפילין ועל מצות
 תפילין משום שכבר בירך להניח משום דהכי
 מברך על מצות וזה החילוק שהילק רבינו
 חס בין מצות שיש להן הפסק ובין מצות שאין
 להם הפסק אינו נראה לי משום דהתרווייהו קשי'
 דהרלקת הנר של חנוכה אמאי רהא חשיב ליה
 ממצות שאין להם הפסק משום דיש לה זמן עד
 שתכלה דגל מן השוק כיון שהרלקה ושם כה
 שמן שוספיק לזה השיעור מה יש לה עוד לעשו'
 הלא נמר כל המצוה ולא נשאר לו עוד לעשות
 דבר ואמאי אמרינן בגמרא דמברך דדרוליק
 ניכרוך על הדלקת נר חנוכה מאי אגרת דאכתי
 משכה מצותה כבר דאם ככההא אין זקוק ליה
 פיהו אם רוצה לכבותה קודם שרשקע רגל מן
 השוק אינו רשאי הא לאו מילתא היא דהא
 מצות הביעור משכה יותר שאסור להכניס המץ
 בכיתו כל שכעה ואם הפנים שפ' עכבר המץ עוד
 צריך לחזור ולכרו' מה שאין כן כנהחגיגה שאם
 ככתה קודם זה השיעור אינו זקוק ליה ואפילו

הבי

ספר המכריו מט

ההלל וכן להכניסו בכריתו של אברהם אבינו
 דאפשר על ידי שליח ומכרך לעשות ולא על
 המעשה ולא ודאי לית משאש באי כללא ואין
 לחלק כיניהם כלל כאשר כתבתי וכאשר פרש
 המורה ומפני זה לא דרסקי חכמים ברכי
 שפעמים כתבו על המעשה ופעמי' כתבו לעשו'
 והכא לחלק כיניהם אינו יוצא מידי קוש' לעולם
 והוא נצרך להרחק לעילוי פילא כקופא דמחפא
 וס' ס' אינו מעלה דבר וכיצא כזה אמרין
 בהלכתא קמייא דביצ' דמכרין ת"ר על
 הפת מהו אימר מוציא לחם מ' הארץ לחמיה
 אומר מוציא לחם אמר רבה כמוציא כולי עלמא
 לא פליגי דאפיק משמע דכתיב אל מוציא
 ממצרים כי פליגי במוציא רבנן סברי דמוציא
 נמי דאפיק משמע דכתי' דמוציא לך מים מצור
 החלמי' שיר נחמיה סבר המוציא דמפיק משמע
 דכתיב המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים
 ומסקינן והלכתא המוציא לחם מן הארץ והאי
 פסקא לא אתא לאפיקן דלא יציא מוציא דהא
 אמרן כמוציא כולי עלמא לא פליגי דאפי' משמע
 ותו דאמרין התם משתכחי ליה רבנן לרבי זירא
 בר רב זבד דאביה דרבי שמעון זכיר דכמעמד
 כל החבורה דארס גדול וכן בברכות הוא
 אמר לחם לכשיבא לירכס הביאורו י' זימנא
 הוא איקלע קמיה אפיקו ליה ריפתא פתח ואמר
 מוציא לחם אמר זהו שאמרים עליו ארס
 גדול ובקי בכרית כשלמא אי אמר המוציא לחם
 אמר לן טעמא דרבנן וקמ' הלכתא לא השתא
 דאמר מוציא מאי קמ' ואיחו סבר לאפוקי
 נפ' שיה מפ' אנתא הרי שגם רבנן מודו במוציא
 אס' כו' מאי דפסק תלמודא הלכתא המוציא לא
 כא' לא לאפיקי מר נחמיה דאמר דאפי' משמע
 ולעלם שניהם יכול לימר :

הכי השיב לה בצעות שי ש להן הפסק כל שכן
 נר חנוכה ותו להכניסו בכריתו של אברהם
 אבינו הלא יש לה הפסק משיאר מורה של יום
 שמיני ועד שימול ואמאי אמרין כנמרא דמכרך
 להכניסו לכירוף על מצות הכרית והתומה
 שאנו מכרין לגמור את ההלל הלא יש לה
 הפסק ואמאי אינו מכרך על גמר ההלל מאי שנא
 ההלל ממנילה ואם יעלה כלל ארס ל מר
 ההלל אין לו הפסק מפני שהיא נוהגת בכל שעות
 ימי הח' וכן כל שנת ימי חנוכה משם הכי
 ומכרין לגמור הא לא מלתא היא שגם מקרא
 במנילה מישך כליל וכו' וערו נשילת ידים
 שמי שבת כל הימים שאסרו לו לאכול כלא נטי'
 אלא על כל פעם ופעם הוי גמר המצוה ומכרך
 על המעשה וכהני נמי נכרך על המעשה
 ותי מה דכילי מר דכל מצוה שאין לה הפסק
 ומכרך עליה לעשות והרי תורה דאין לה הפסק
 יש שהיא מכרך עליה א' שר קדשנו במצותינו
 וצונו י' דכרית רה ליכרך ללמוד תורה אלא
 ודאי ליתנהו להני כללי ואין לחלק ביניהם כלל
 ומאי דבטי איניש לכירוף א' השליח שאין
 המצוה נושא עליו לא ליכרך לעשות אלא על
 האעשה ובר אלא סיגא דשאעזא עור ראיתי
 לאחר שחברתא על שבע הכרית וחילק אנה
 צריך לכרך על המעשה והרבה דברים על כל
 ברכה וברכה הכ' הכלים הכל הכל א' א'
 דאיתי בו דבר אחר טוב אם היה לו מעמד כתב
 גקוש האי כללא כירוף כל מצוה שמיטלת על
 האדם ואי אפשר לו ל' פטור עצמו מחובתו על
 ידי שליח וזלתי על ידי עצמו היא המצוה שאין
 מכרין עליה על המעשה אלא לעשות כגון
 מצות סיכה ששיכבה יושב מפני שאין יוצא בה
 ידי חיבתו על ידי ישיבת אחר וכן מצות עישוף
 וכן תפלין מכרך עליהם להניח וזה הכלל
 אין לו מעמד שהרי מצות התורה ליתת על ידי
 שליח ומכרך על דבריו תורה ולא ללמוד תורה
 ונשילת לולב ונשילת ידים ואבילת מרור ואבילת
 מצוה ליתנהו על ידי שליח ומכרך על המעשה
 ולא לעשות ונד חנוכה אפשר על ידי שליח
 ומכרך להדליק ולא על הדלקת וכן לגמור את

ס על האילופסין של ש' ש' חצונים
 מאכני שיש ראיתי תלוקות בין
 החכמים בהג'לתן רבי' צחק
 בר מלבי צדק וצוק' כתב כפרק
 שני הכלים גבי כלי חרש וכלי נתר טומאתן שה'
 וכע' בפרק אין מעמידין מאי כלי נתר אמר ר'
 וסי' בר אבין כלי מחפורת של צרות ויש
 לומר

ספר המכריע

לומר הם האילפסין שנחפרין מן ההר הקרוב
 ברומי וכל רומי מקום סביבותיה נקרא צריף
 כדאמרינן בספרי בסוף פרשתו והיה עקב צריף
 גדול של רומי צריף גדול של טלויאה * ולפי
 זה הפירוש אין לטהר האילפסין נפסח כמו
 הקדרות ואם כן מאי כורמי דגללי דאמרינויש
 לומר כי המכלי נללים והדבר צריך עיון גדול *
 ולענין קדשים נמי אמרינן דכלי נתר מענים
 שבירה ככלי חרש ותניא בתוספת זכחים פרק כל
 התדיר כלי גללים כלי אבנים וכלי אדמה אין
 טענין מריקה ושטיפה אלא הרחה בלבד נמצא
 דכורמי דגללי הם כלי גללים והם כלי צפיעי
 כקר ער כאן דכריו * וכך כתב גם רבינו נרן
 זצוק"ל בערך חפר כריש נמרא דפרא רגזשה
 שנפלו לה נכסים * גפרית ומחפורת של צריף
 רבי מאיר אומר קרן וחכמים אומרים פירות *
 אמר רב שר שלום גאון יש חכמים ששמעו מפי
 החכמים הראשונים יורות של אבנים שנפלים
 מן ההר שאין להם טהרה עד שנכנסים לכתבשן
 ויש חכמים ששמעו כלים הבאים מן הזרניך *
 וכן פירש הא דגרסינן בפרק אין מעמידן כגמ'
 נורות העכ"ם כלי מהפורת של צריף ואינו
 נראה לי פתרון זה כלל לעשות האילפסין כלי
 מחפורת של צריף דהא בע"ז בפרק אין מעמידן
 אמרינן דכלי מחפורת של צריף אין להן טהרה
 עולמית לענין יין נסך וטעמא דמלחא מפני
 שהן בולעין הרבה ומפני זה הן המרים יורר
 מקנקנים ונורות של עכ"ם שלא להם יש להם
 טהרה בעירוי * לשה ימים וליישן שנים עשר
 חרש כראמרינן התם ולא להם אין להם טהרה
 עולמית * ואלו האילפסין הנחצבין
 מאבני שיש הא קא חזינן הלא כלעו כלי הא
 בצונן הלכך אין לפרש דאלו האילפסין הם כלי
 מחפורת של צריף אלא כדפרי' רבינו נתן בערך
 צריף דכלי מחפורת של צריף הם כלים העשויין
 מאדמה שחופרין ממנה צריף שקורין אלומי
 בלעז * וכך פירש גם רמורה בע"ז ובפרק
 הא שה שנפלו לה נכסם כרכינו נתן * ובפרק
 יציאת השבת בשמנה עשר דכריים פירש נתר
 מין אדמה לבנה * ומה שכתב לעיל רבי יצחק

אם כן מאי כורמי דגללי דאמרינו לא הוזכר
 כורמי דגללי בכל תלמוד כולו * אכל בעל
 הלכות גדולות כתב וכורמי דגללי דאישתמשו
 כיה כולה שתא חמירא עביר לה גרנפאמפליט
 לה ככלי מתכות ואע"ג דמתברא * ומצבתא דא
 דמיא לכלי חרש אלא לכלי מתכות דפניא וסניא
 לה בפליטה ושריא לאישתמושי בה כפיסה
 דתנגת של אבן שזיפתה עכ"ם מנגבר והיא
 טהורה וקתני סיפא ושל חרס אע"פ שקולף את
 הזפת הרי היא אסורה מדקא משני בין של אבן
 לשל חרס שמע מינה דהגו כורמי דגללי ככלי
 מתכות דמו ושרו מביה מדכרו דכורמי דגללי
 הם כלי אבנים והן הן האילפסין שלנו וכל שכן
 ישמעאל קורין לאילפס כורמאי * וכמו שכתב
 בעל הלכות גדולות דכורמי דגללי הם צריכים
 הגעלה ככלי מתכות כך כתב גם רבינו יצחק
 זצוק"ל בפרק כל שעה נקוט האי כלל * כידן
 דמאני דאעא ודפרולא ושאר מיני מתכו' וכורמי
 דגללא דאישתמש בהו דמירא כולה שתא ככלי
 ראשון צריך למעבד להו הגעלה בכלי ראשון
 אלמא קסבר דברותחין צריך להגעיל * וזה
 אינו נראה * כלל רכיבין דכלי אבנים הם אחר
 מצאנו דכלי אבנים צריכין דגעלה ברותחין בכל
 התלמוד כולו הרי בשילהי ע"ז אמרי' בעו מיניה
 מרבי אבהו הני גורגי דארמאי מאי אמר ליה
 רגורזה הרי שהיו גיתיו ובריו טמאין וכיקש
 לעשות כטהרה דזיפין ודלולבין והעדישין
 מדיהן וכו' עד כדרך שאמרו בטהרות כך אמרו
 ביין נסך * ופירש המורה עדשים גת עצמה
 מדיחן כמים ועל משנה זו יש לסמוך שאין צריך
 אפר לגת מדפשים מינה רבי אבהו וכלא אמרינן
 זו אינה משנה דקתני בה דסגן לגת בדרחה
 ומתניתין קתני דבעי גיגוב שמע מינה קמו בה
 רבנן בתראי ופשטו הלכתא כוותה עד כאן דברי
 המורה * אלמא גת של אבן סגי ליה בהרחה
 בעלמא ואפילו לנגבה באפר אינו צריך ומתניתין
 נמי דקתני גת של אבן שזיפתה עכ"ם מנגבר
 והיא טהורה * דוקא זיפתה צריכה גיגוב אכל
 לא זיפתה אלא דרך כה כלאחר בהרחה בעלמא
 סגי דהכי אמרינן התם אמר רבא דוקא זיפתה

אבל

אבל דרך בה לא בעיא בניגוב פירוש לא בהרהר
בעלמא סגי פשיטא זיפתה תנן * מהו דתימא
דוא הדין דאפילו דרך בה ודאי דקתני זיפתה
אורחא דמלתא קתני קמ"ל * ואע"ג דאמרינן
איכא דאמרי אמר רבא דוקא זיפתה אבל דרך
ובה לא סניא לה בניגוב וכו' לא סררי לשון
האחרון את הראשון אלא שניהם קיימים הריכא
דלא זיפתה ודרר בה סני לה בהדהח * ויהיכא
דזיפתה דרך בה לא סני לה בניגוב אלא בניגוב
נמציא דגם כמתמדי ואינו מצריך לגת של אבן
שאינה זיפתה דכ"ע"ס לא הרהר בעלמא
אע"פ שלשון הראשון של רבא ראיתי כרוב
בספרים בענין אחר זו הגירסא שכתבתי היא
עיקר וחכי גר"ס פירוש המורה כדכתבנא *
וגם כחוספתא דוכחים תניא דכלי אבנים אינן
טעונין מדיקה זיפתה אלא הרהר כלכר דריא
דברייתא שריכא רבינו יצחק * וכך כרוב גם
המורה כפרסם בהלכות פסח גבי הגעלת כלים
ואבן מלה הרהרה היא מטהרה * וכך יטר
דפיש בקרובה כמו להגעיל ברותחין זיורת
דמרותחין וכוומי דגללי מריחין ומני דקוניא
בפחדא דיה * הנה כלי חרס אסר לגמרי
ולזרות הצריך להגעיל ברותחין וכוומי דגללי
לא עשאן לא ככלי חרס לאוסרם לגמרי ולא
בידות של גחשת להצריכן דותחין אלא בהרהר
בעימא ורכי בעל הלכות גרולת ורבינו יצחק
דס נראים לי דהויים לגמרי שאין פנים לעשותן
ככלי מתכת אלא או ככלי אבנים או ככלי חרס
לאוסרם לגמרי * והנכון בעיני לאוסרם לגמרי
ככלי חרס כרוב שר שיש גאון ורבינו יצחק כ"ר
מלכי צדק אבל לא מטעמם שעושים אורחם
כלי מחפורת של צריף כי כבידור אין אלה כלי
מחפורת של צריף לא מפני שאין רוא שהחכמים
השווה האילפסין לכלי חרס לענין טומאה לכל
דבר שמקבלין טומאה מאוירן ולא מגבן ככלי
חרס ושיעור טהרתן ככלי חרס כדתנן בפרק ג'
דכלים האילפס והקדרה שיעורן כותים אלא
דין האילפס כדיו הקדרה ותנן גמי כפ"ד כלים
אילפסין וז' לרזון וז' שפתותיהן שוות השרץ
בעליונה או בתחתונה היא טמאה וכולן טהורות

סג

גרסין בפרק כל שעה דף ל"א ע"א
תנן הרום הספגנים והרוב ספגין
והאיסקריש וזחלת המסרת והמדומע
פטרין מן החלה * כתב רבינו תם
צצוק"ל נראה לי דהני דובשנין וספגנין כבילהם
דבה וליכא גגול וטימטום ומשים הבי פטירי *
וזחלת המסרת גמי משום שרדכה במחבת וקאמ'
דיש לקיש דאין האילפס קיבען להלה וכדמפרש
לקמן בהדיבוק ולגם הרתיה ורבי יוחנן אמר
מעשה אילפס כי האי גוונא גמי חיבין דאפית
בהדיבוק ורבסוף הרתיה קובען דהלה אבל
בהרתיה ולגם הדיבוק כולי עלמא מודו
דאפית קובעתן אבל חמה אינה קובעתן * וכן
מוכיח בפרקא קמא דמסכת הלה דקתני סיפא
דהיהא תחלתה ספגנין וסיפה סיפגנין פטורה מן
החלה תחלתה ספגנין וסיפה עיסה או תחלתה
עיסה וסיפה ספגנין חייבת בחלה וכן כולדהו
מסמא ונמי דרפטר בריש" בין לריש לקיש בין
לרבי יוחנן מחייב כפיא ואפילו כהמר, לרבי
יוחנן ובהדיבוק ולכסוף הרתיה לריש לקיש חייבין
הואיל זחליתן עיסה * ומצה העשויו' באילפס
פירוש מצה שאינה יכולה לעשות אלא על ידי
אילפס דכליתיה רכה * שמעינן מהבא דכ"ל

ספר הזכרונות

לקיש ורכי יוחנן דימר מדמה ליה ל' רחנור ומר
 מדמה ליה לחמה והכי משמע פתרון דמורה וגם
 כך משמע דכרי רב אחאי גאון וצוק"ל כפר שרת
 צו" ואע"ג דעיקר ת"ה הויא מן העיסה מכל
 מקום בעינן שתהא עשויה ורעיסה על דעת
 לאפתה בתנור משום דכתיב להם אבל אם לש
 דעיסה על דעת לעשו ממנה סופגנין ואסקוניתין
 וחלת המסרת אע"פ שהיתה עיסה קשה פטורה
 היא משום דבעינן רחם וליכא ומתניתין החלה
 הכי מיפרשא עמה שתחלה הרה סופגנין וסופה
 סופגנין פטורה מן החלה פירוש שמתחלה לש
 אותה על דעת כן ובסוף עשאו נמי סופגנין שלא
 אפאה בתנור או ודאי פטורה מן החלה • חלתה
 עיסה וסופה סופגנין פירוש שמתחלה לש אותה
 על דעת לאפותה בתנור כסתם כל עיסה ואחר
 כך נמלך ועשאה סופגנין אע"פ שאינו להם
 חייבת בחלה שמתחלת לישתה דוקבעה לחלה
 כיון שלרעת אפיית התנור נעשת ואכ"פ שהוא
 אפה עכשיו בחמה ובאילפס אינו יכול להוציאה
 מדין חלה כיון שהוקבעה לךך ואם היוצאה
 תחלתה סופגנין וסופה עיסה שלש איותה
 מתחלה לשם סופגנין ויא חל עליה חיוב חלה
 ואחר כך נמלך עליה ועשאה עיסה שאפאה
 בתנור כסתם כל עיסה חייבת בחלה שאע"פ
 שלא הוקבעה בשעת לישתה נקבעת עכשיו
 בשעת אפיית ואין הסופגנין פטורין אלא אם כן
 מתחלת לישתה לש אותה לשם סופגנין וגם
 המעשה עשה מעשה סופגנין והחלוט ברותחין
 לא מיקרי להם כלל דאין זה אפוי אלא מביש
 ורכי יוחנן לא פליג אלא במעשה האילפס יבש
 ולא על ידי מים שהוא חלת המסרת ומה שכתוב
 ב' ירושלמי דמורה רבי יוחנן על ידי משקה זהו
 פירושי דלא פליגי רבי יוחנן כמעשה אילפס
 ומחייב אלא באילפס יבש דהוי כמעשה תנור •
 אבל אם עם משקה באילפס או מים או שמן או
 כל מין משקה זהו חלוט דהוי מבושל ואלא אפוי
 והיא חלת המסרת דמפרשינן כגמרה חלוט של
 בעלי בתים וירושלמי של מסכת חלה מפרש
 חליטון רבי יקשיא לי ממאי דאמרינן נפרק גז
 מנחות ואיתא בריש ביצה מברכין רבינא הודיה

גלגול עיסה חייב בחלה אפילו בהנך כר מהנרו
 דממעט כמסכת חלה כגון עיסת רביס וחלוט
 שלנו להם גמור הוא • והלוי דמירתי גבי
 אישיה דאין אדם יוצא בו כפסת חלוט שדירה
 עיסה מתחלתו ונאפה על ידי חליטה והיא מצרה
 עשירה ואם חזר ואפאו בתנור אפילו ל' יהודה
 אדם יוצא בו ידי חובתו דמאי דקא מפרש רבא
 כשיליה שמעתא לרבי יהודה להם האפוי בתנור
 אחד קרוי לחם זהו באורחן סופגנין ודוכשנין
 שכל לתן רבה דלא אפשר תחלתה על ידי תנור
 אלא על ידי אילפס כד' שירדוש ואחר כך נתנו
 בתנור ההוא ממעט אבל תחלתה עיסה אפ"ל
 במאה תנורין ואילפסין חייב בחלה ר' יהודה
 לחם הראוי לאפות בתנור אחר ודאז דקאמר
 בתלמוד ירושלמי דמורה רבי יוחנן ע"י משקה
 בהנך דלאו בני גלגול נינהו דבליול' רבה רב שולן
 אינו קובען כיון שיש משקה • מהכא שמעי'
 דפרטשו וחשלו חייבות בחלה ובהמוציא והוא
 דאיכא תוריתא דנהמא • וירמיצ ל' פשונין
 מן המוציא דליכא תוריתא דנהמא • והנה
 רבינו חם סובר שכל זמן שלש את העיסה קשה
 כדרך שלשין לעשו לחם אע"פ שהלט ברותחין
 או אפאה באילפס על ידי הדביק ולבסוף הרתיח
 או אפילו אפאה בחמה לחם גמור מיקרי וחייב
 בחלה ומברכין עליו המוציא ושלוש ברכות •
 ומאי דאמרינן דבעינן לחם האפוי בתנור כפרש
 הראוי להיאפות בתנור כלומר שתהא לישת
 העיסה עשה זאע"פ שאינו אפוי בתנור • ונ"ל
 משום דעשה חלה היא מן העיסה כדכרתיב
 ראשית ערסותיכם הווקף לפ' שכן רכל זמן
 שהיא עשה קשה הוקבעה בחלה ואע"פ שאין
 ברעתו לאפותה בתנור אלא בחמה או לחלוט
 ברותחין • וזו הסברה נראת בעיני מופלגת
 מאד ורוקנה מן הדעת דכל השגרה מוכחת
 דבעינן שתהא אפוי בתנור ואז מיקרי לחם
 דאין לחם אלא האפוי בתנור אבל אם אפאה
 בחמה או חלטה ברותחין לביא מאן דאמר
 דמיקרי לחם דאפוי בתנור על ידי האזר
 בעינן ולא על ידי חמה ואפוי בעינן ולא מבושל
 והחלוט הוא בישול • ובאילפס פליגי דיש

סר

שחיינו וקיימנו והגיענו לזמ הזה נטלן לאוכלן
 אימר המוציא לחם מן הארץ אלמא על המנחות
 אומר המוציא לחם מן הארץ ואע"פ שהן מעשה
 לריש לקיש ועוד שהמחבת והמחשת נורונים
 כהן עמן ומטגנין החלות בשמן ואפילו ר' יוחנן
 מודה דלא הוו לחם . ותוקשיא לוי דרכוכה
 של מילואים הות חלושה ברותהין כאורה של
 ת דה רתנן כפרק התורה המילואים הו כבאים
 כמצה של תורה חלות ורקיקין ורכוכה והרכוב
 קראת לחם בשני מקומות כיון בצואת המילואים
 כפרשת ואלה תצוה כתיב ולחם מצות והלוח
 מצות כלולות בשמן ורקיקי מצות משוחי' בשמן
 חלות מצות הן כנגד חלו' של תורה ורקיקי מצות
 כנגד רקיקין של תורה ולחם מצות דזוה כנגד
 רכוכה שבתורה אלמא הרכוכה שהיא הלויטה
 ברותהין קורא אותה לחם . ובפרשת צו כתיב
 ומסל המצות אשר לפני ה' לקח חלת מצה אחת
 וחלת לחם שמן אחת היא הרכוכה וקורא אותה
 לחם וקשיא לתר ויירד . ונראה לי לתרין דמאי
 דתניא שהיה מברך המוציא על המנחות דוקא
 על הלוחות וברך דמאפה תנור קאמר שהן
 קרויין לחם שנאפו בתנור אבל לעולם מנחת
 מחבת ומנחת מרחשת שהיו מטוגנות בשמן ללא
 היה מברך עליהם אלא ברא מיני מונג' רכוכה
 דמילואין נמי דמיקריא לחם נראה לי לומר
 דלאו ברותהין בלחוד הוה עבד ליה אלא בהרד
 הכי הוה אפי לה בתנור כרכתיב כרככות חביתי
 כהן גדול על מחבת בשמן רעשה מורכבת
 תכיאנה הופני שהיתה עוד נאפת בתנור אחר
 חליטתה כרפישית כפרשת צו . והך רמילואים
 ודתורה נמי אע"פ דלא כתיב כהן אלא מורכבת
 בלחוד כהניא דמנחת חביתין הו עבדי לה .
 ומסתברא דהכי הוה תניא במנחת חביתין אין
 לך רכוכה כתיבה אלא זו בלבד ורכוכה שבתורה
 ורכוכה שבמילואים עברה משמע שכולם היו
 שוות ומפני אפיתן בתנור קורא אותן
 לחם אבל לעול' החלוט אותן
 יקרא לחם :

גרסינן בקדושין כפרה עשר יורסין
 ק"ה ע"ח ע"כ חנן האמר בני זה
 ממזר הוא אינו נאמן ואפילו שניהן
 מעידין על העובר שבמעיה ממזר
 הוא אינו נאמן רבי יהודה אומר נאמן . שה
 זו נשאלתי אשר נשאלה ככר לפני רכב אחר
 שגולד לו בן והכניסו אכילו לברית מילה ופירסמו
 וגירלו ולימרו תורה ולימרו אומנות והשיאו אשה
 והוליד בנים ובנות ודכן עושה לאכיל כל מצות
 המוטלות עליו מורא וכבוד ופרנסה משלו עד
 שנפשה בן ארבעים שנה בתוקת כשרות והוליד
 בת והשיאו אותה ועדיין אביו ואמי קיימים זקן
 וזקנה זה עם זו ועכשיו באו אנשי' ואמר ושכפנינו
 אמר הזקן קודם נשואי בנו שפלוני זה אינו בנו
 ומאחרים נתעברה אמו יורונו רבותינו אם
 נאמני' העדים שאומרים שאביו פסלו או אינו
 נאמן האב לומר אינו ממני : ואם תמצא לומר
 נאמן אם נכנס האב עכשיו לכ"ד ואומר אחרם
 דברים שאמרתיו הוי' יבית דין בשערה כעס הוי'
 או שאם לא אמרתיו אמת נשמעין הדברי' שאמר
 עכשיו כבית דין אי לא אה אס יש עדים אחרים
 שאומרים בפנינו אמר קודם אותו הזקן שזה הוא
 בני ודאי על איהו מהן נסמך כללו על רבי מי
 שילדה אשתו כדיכול לומר אינו ממני ונאמן אז
 לא . ואותו החכם השיב אשר שאל כראשונה
 אם נאמן ד אב לומר פלוני זה אינו ממני
 ומאחרים נתעברה אמו והרי הוא ממזר כדבר זה
 נחלקו ר' יהודה וחכמים כדתנן בקדושין האומר
 בני זה ממזר הוא אינו נאמן ואפ לו שנידס
 מעידים על העובר שבמעיה ממזר הוה ר' אינן
 נאמנין רבי יהודה אומר נאמנים . ואינן
 נראין לי דברי כלל ומה שהורה לעצמו הורה
 דכיון דכתב מר שעדיין אביו אמו קיימים זקן
 וזקנה זה עם זו ואביו מהמר' כעס אמר והוי'
 ואמר שמרמת כעסי אמרתיו מה שאמרתיו נראים
 הדברים שאשתו מכחישתו ואמרת כי בני הוא
 ומפניו נתעברה ולא זינתה עם אחר וכל הימא
 דאשתו מכחישתו אע"פ שהאב לא חזר בו אלא
 עומד וצווח כי אינו בני ומאחר נתעברה נאמנת
 מראמר נן לעיל בהאי פירקא ארוסה שעיברה
 רב

סדר המכריע

רב אמר הולך ממזר ושמואל אמר הולך שתוקי פירוש כלישנא דאמרינן כיבמות כפרק אלמנה איכא דאמרי בהא כולי עלמא לא פליגי דכתריה דידיה שרינן ליה ולא אמרינן כי דריכי דאפקר נפשה גבי ארוס הכי מפקר נפש אכולי עלמא והכי איתמר ארוסה שעובר רב אמר הילך ממזר ושמואל אמר הולך שתוקי פירוש שיצאת מעוברת ולא נרע מי בא עליה והיא אימרת מארוס נתעברתי זה ארוס אינו מודה לה ומכחישה שלא בא עליה ואין זר בנין ומסקינן מאי שתוקי דקאמר שמואל ברוקי שכורקי את אמו ואם אימרת מארוס נתעברתי נאמנ' ואמרי' כמאן כרכן גמל אל הוא אמרה שמואל חר' זיינא רתנן היתה מעוברת ואמרו למה טיבו של עובר זה מאיש פלוני וכהן הוא רכן גמליאל ורבי אליעזר אומרים נאמנת ורבי יהושע אומר לא מפיה אנו חיינן אלא הרי היא מעוברת מרין או ממזר עד שתביא ראיה לדבריה ואמר רב יהודה אמר שמאל הלכה כרכן גמל יאל' צדיבא וי' מהתם הוה אמינא פתום הוא רוב כשרין אצלה אבל הדינן פליגי אצלה אימיה לא צריכא • נמצא שחולקים בזה רב ושמואל רב הוה עכיד ליה ממזר מספק ואינה נאמנת האם להכחישו ושמואל הוה מאמין האם להבתאשו כאבא שאול ויביבן גמליאל • ובשלהי פדקא קמא דכתובות אמרי' הוהא ארוס וארוסתו דאתו לקמיה דרב יוסף היא אמרה מינידה והוה אמר אין מינאי אמר רב יוסף מאי ניהוש ליה מהא דהא קא מודה ועוד הא אמר רב יהוד' אמר שמואל הלכה כרכן גמליאל פירוש ועיר אפילו אם אין הארוס מודה לה הלכה כרכן גמליאל דאמר היא נאמנת והלכה כמותו • וכו' ויהנן דאמר לדברי המכשיר בה מכשיר אפילו ככתב וכי אמרה מאיש פלוני וכהן הוא אע"ג דארוסה הוהא פלוני ואמר לא כאתי עליה מעולם היא נאמנת דאם איתא דאיכא דקא מכחיש לה לא מהימנא אס' כן אמאי מהימין לה רכן גמליאל מסתמא יבא איתו פלוני ויאמר אס' בא עליה הוה ואם לאו אלא ודאי אע"ג דהוה אתי ומכחי' לה היא נאמנת בין להכשיר עצמה בין להכשיר

העובר • והכי נמי אע"ג דאמר ארוס לא באתי עליה מעולם היא נאמנה בין להכשיר עצמה בין להכשיר הולך • אמר ליה אביי וברא כי לא מודה מי מכשד והאמר שמואל לרב יהודה שיננא הלכתא כרכן גמליאל יאל' תענד עובדא ערדאינא רוב כשרין אצלה והכא רוב פסולין אצלה ולשטעמך תיקשי לך רי' ופא הלכה ואת לא תענד עובדא יאל' ר'א לכתחילה והא דיעבד והכא נמי כדעבד דמי • הא לך בפירוש דרב יוסף מכשד ליה אע"ג דקאי ארוס ומכחיש ליה ואמר דהוי נאמנ' ואע"ג דקיימא לן דרב שמואל דלכה כרב גמליאל הכא הלכה כשמואל משיב דקאי כרכן גמליאל דהלכתא כותיה וקאי נמי כאבא שאול דפסק רבא הלכתא כותיה בעשרה יוחסין • ורב יוסף נמי פבירא ליה כותיה ואפילו רב לא פליגי עליה דשמואל אלא גבי ארוסה דאם ר'א לארוס זיש לחוש דכי היכי דאפקר נפשה גבי ארוס אפקר נפשה לכולי עלמא אבל כנשואה אפי' רב מודה שאם אמר לה אינך מע ברית ממני והיא אימרת ממך אני מעוברת היא נאמנת דר לכה כרכן גמליאל וכאבא שאול זלא פליגי רב אלא בארוס והלכך אפילו אם תמצא לומר דכרא פליגי רבי יהודה והכמים באומר בני זה ממזר הוה כגון שאומר לא נתעברה ממני דרבי יהוד' אומר נאמנת והכמים אומרים אינה נאמנת וקיימא לן כהא דהלכתא כרבי יהודה אה צריך לפרש דלא מכחשא ליה אימיה כגון שמתה או שדלכה למדינת הים אבל אי קיימא קמן ומכחשה ליה אינו נאמן אלא היא נאמנת והכן כשר • אבל נראה בעיני דאילו אמר בני זה שאהם מחזקים בו שהוא בני אינו בני אלא מאהרים נתעברה אשתי וממזר הוא לא יאמר בזה דכי יהודה שר' נאמן דרוקא על בניו האמינתו תורה ולא על מי שאינן בניו דהכי בתיב קרא כי תהיין לאיש שתי נשים וגו' כי ארת הכבוד כן השנואה יכיר ובהא דרש רבי יהודה יכיר יכירנו לאחריים שהוא נאמן לומר זה בני בכורי ולא זה שאהם מחזקין והוה נאמן להכחיש דהחזקה דעלמא שמוחזקין על אחר שהוא בכור וכשר שנאמן לומר

לומר זה בני בכור כך נאמן לומר זה בני גרושה וחלוצה והוא הרין לעשותו ממזר והכמי' אומרי' אינו נאמן לא לעשותו בכור ולא להכחיש את החזקה שהיו מוחיקין על אחר ולא לעשותו חלל או ממזר ודוקא על בניו האמ' נתנו הודרה אבל לא ליפסוד אותם שאינן בניו והלכך כשאומה אשתו זינתה עם אחרים ואין זה בני לא היה מאמינו רבי יהודה לא מיבעיא אי קיימא אשתו ומכחשה ליה שאינו נאמן אלא אפילו לא קיימא אשתו וזכחשה ליה כגון שהלכה למדינת הים או שמתה אינו נאמן כיון שאינו בניו ומשום הכי פירש רמורה האומר בניו ממזר הוא כגון שהוא מודה כי הוא פנו אלא שבא על אחת מחיבי כריתות אבל אם אמר אשתי זינתה עם אחרים שאינו עושה אותו בנו אינו נאמן וזה הפתרון הוא נאה והוא הנכון והעיקר ומה שכתב עליו אותו החכם ורדין פירושא לא נהירא לן מרקא מפרש בנמרא עלה מאי אפילו שניהם מודים לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא איהו דלא קים ליה אם נתעברה ממנו או מאחר אלא אפילו איהו דקום לה לא מהימנא פירוש שהיא יורעת אם נתעברה ממנו או מאחר אלמא פירושא דמתניתין האומר בני זה ממזר הוא כגון שהוא אומר נתעבר מאחר והאי דאמר בני זה לא שיאמר כי הוא בנו אלא לפי שהיא בתוקת בנו וכל העולם קורין אותו בנו נקטלה בהאי לישנא ורוצה לומר זה שארם קורין בני ממזר הוא וסברי רבנן דאינו נאמן ואינו ממזר ורבי יהודה חולק עליהם ואמר הנאמן הוא לומר בני זה ממזר הוא ונתעברה מאשה אחרת ואתה קיימתה פתרון המורה ואמרת פ' הגמרא כך הוא לא מיבעיא איהו דלא קים ליה כי שמא כמו שזינתה זאת האשה עמו שיש בה כרה כך זינתה עם איש אחר ואינו ממזר בין בא עליה בניית בין בא עליה כקדושי' דהא קדושי' דידיה אינן קדושי' שאין קדושי' פס' בחיובי כריתו והוא לה פנויה ואותו הנכרי שבא עליה כבא על הפנויה דמי והולד כשר אלא אפילו איהו דקום לה שנתעברה מזה שחיב עליה כרת ולא מאחר עם כל זה לא מהימנא ואדרבא לפתרון

המורה תבא הקוגיא יתיר טובה כי אותו דפירו' שמפרשים איד' נאמר איהו דלא קים ליה הלא אפשר דקים ליה כגון שאמר יש לי זמן גדול שלא שמשתי מיטתי ואפ' שיודע שלא נתעבר' ממנו דאיהי נמי דאמינו דקים לה שדקא ממזר צריכינן אנו לפרש שאומרת לא שיש מיטרז כל זה הזמן עד שנתעברתי ויודעת כאמת שלא נתעברה מעלה שאם היה בעלה משמש עמה אע"פ שבא עליה אדרם אהו אינו ממזר דרוב בעילות אחר הבעל וכמו שאפשר דקים לה כענין זה כך אפשר דקים ליה אבל לפירושו המורה יבא בטוב שהוא אינו יודע אם איהו הערה נתעברה ממנו או מאחר שאע"פ שהיא יודע שבא עליה בודאי שמא גם אחר בא עליה ונתעברה ממנו ואינו ממזר אבל היא אפ' דקים לה שהוא ודאי ממזר שאומרת לא בא עלי אחר אלא זה שהוא ככרת כל מה שאמרת הכל כפתו' ופרת ומאי דאמינן כפרה יש נחלין האומר על תינוק בין הבנים כבוי הוא נאמן א ראות למקצת שמפרשים תינוק ממש קטן וכניגדו לוי וכשאומר שהתינוק הוא בכור עושר התינוקים ממזרים שאינן בניו ואינו נראה לי כדל' שכבר הוכחתי שהאשה נאמנת לימר מפלוני נתעברתי ואע"ג דקאי אותו פלוני ומכחיש לה והבא נמי אם אמר בעל הדך בני לא מינאי אינון אלא זינתה עם אחרים והיא אמרה מיניה איהו מהימנא ועד כאן לא פליגי רב ושמואל אלא בארוסא אבל כשנשא גם רב מידה דאיהו מהימנא כדפרישית הלכך אין לפרש תינוק בין הבנים לא תינוק גדול הצת כמו תינוקות על בני רבן והבנים כמו בן הפנים ויש לך נער שנראה הטן מחבירו מפני שהוא גוי' כגופו ובאכריו והוא גדול ממנו בשנים ובכי האי גוונא אמרינן דהוא נאמן ואע"פ שהיינו מוחקים עליו שדוא קטן מרם אומה רבי יהודה שראב נאמן לעשוהו בכור ולהכחיש החזקה כך פירשו כל המפרשים רבינו שמואל ורבינו יוסף בז' מש' ורבינו שלמה הכפירי זכרונם לברכה שהוא נאמן להכחיש החזקה שהיינו מוחקים אבל על דבר ברוד שיעשה הקטן בכור והגדול ממנו ממזר אין אחד

מהם שפירש כך * ואילו היה כן שהיה רבי יתורה מאמינו לעשות הקטן בכור והגדול ממור היכי שייך למימר וכשם שאדם נאמן לומר זה בני בכורי כד הוא נאמן לומר זה בן גרוש ותלוזה השתא לעשותו ממור. נאמן לעשותו הלל לא כל שכן אלא לאו שמע מינה כשמעו על בני שהוא בכור אינו עושה האחרים ממור אלא לבד שהוא מכחיש החזקה אבל מ"מ בניו הם לא שזה גדול באיברים זה נרול בשנים :

גרימין כפרק אלו טרפות דף נ"ח ע"א והלכתא מזכרין כל שנים עשר חדש ובנקבה כל שאינה יולדת לפי שזה הפסק של תלמוד דפס דטריפה אינה יולדת אם כן פלוגתא דרבי אליעזר דרבי יהושע לא הויה אלא כשעיברה ולכסוף נטרפה ובעובר ירך אמו קא מפילגי דרבי אליעזר סבר עובר ירך אמו הוא ורבי יהושע סבר עובר לא ירך אמו הוא וקיימאלן דרבי אליעזר וירושע הלכה כרבי יהושע * אבל רבא לא סביר ליה הכי אלא איהו סבר דטריפה יולדת ומקיי פלוגתיהו בנטרפה ולכסוף עיברה ופלוגי בקה יזה גורם אבל עיברה ולכסוף נטרפה דברי הכל עובר ירך אמו הוא דהכי אמרינן בתמורה כפרק כל האסורין בהלכת כל האסורין על גבי המזבח ולדותיהן מותרין ותני עלה רבי אליעזר אומר פירש במתניתין רבנן רבי אהרן עזר אימר ולד טריפה לא יקרב לגבי מזבח ואתא רבנא קמא דברייתא לפי כי היכי דפליגי רבי אליעזר בולד טריפה הם הכי נמי פליגי בכל האסורין על גבי המזבח דקאמר תנא המא ולדותיהן מותרין הוה אמר רבי אליעזר שלדותיהן אסורין כמו שהיה אומר בולד טריפה * אמר רב הונא בר חיננא אמר רב נתמן מחלוקת כשעיברו ולכסוף נרבעו דרבי אליעזר סבר עובר ירך אמו הוא זרבנן סברי עובר לאו ירך אמו הוא אבל נרבעו ולכסוף עיברו דברי הכל מותרין ורבא אמר רב נתמן מחלוקת שנרבעו ולכסוף עיברו דרבי אליעזר סבר זה וזה גורם אסור זרבנן סברי זה וזה גורם מותר אבל עיברו ולכסוף נרבעו דברי הכל אסורין רבא למעמיה דאמר רבא ולד נרבעת

סה

דאמרינן

דאמרינן לקמן בפרק כהמה דמקשה אמר רבי
אמי השוחט את הטרופה ומצא בה כן תשעה חי
לדברי האוסר מותר ולדברי המתיר אסור רבא
אמר לדברי המתיר נמי מותר ארבעה סימנין
שרא ביה רחמנא דאלמא ולד טריפה מותר אגו
צדיקים לפרש אלא כא דרבא כנון שנטריפה
ולכסוף עיברה דהוה ליה זה חתה גורם מותר
ודכינא נמי הכי סבר כרבא דעובר ירך אמו הוא
דחכי אמרינן בפרק אלו הן גשרפין תניא פרה
שצמיחה ואחד כך ילדה אם עד שלא נגמר דינה
וילדה וילדה כותר ואם אחר שנגמר דינה ילדה
ולדה אסר נהערה באחרים ואחרים באחרים
כונסי אותן לכיפה רבי אלעזר בר רבי שמעון
אומר מביאין אותן לבית דין ופיהלין אתם
אמר מר אם עד שלא נגמר דינה ילדה ולדה
מותר ואע"ג רבי נגחא הות מיעברא זהא אמר
רבא ולד נגח' אסור היא ולרה נגחא ולד נרבעת
אסור היא ולדה נרבע' אימא עד שלא נגמר
דינה עיברה וילדה ולדה מותר אם משגמ' דינה
עיברה וילדה ולדה אסור הניחא למאן דאמר זה
זה גורם אסור אלא למאן דאמר זה זה גורם
מותר מאי איכא למימר אלא אמר רבינא אימא
אם עד שלא נגמר דינה עיברה וילד ולדה מותר
ואם עד שלא נגמר דינה עיברה ומשגמ' דינה
ילדה אסור מאי טעמא עובר ירך אמו הוא פיר'
אע"ג רלא הוה העובר בעת הנג' ה' כיון דהוה
בעת נגמ' דין כשאוס' גוף רהפדה נאסר גם
העובר עמה דעובר ירך אמו הוא יוש פרים
שכתוב בהן רכינא סבר לה כרב אחא בר זעקב
ומתני לה לדאמר מר כהאי ליטנא ומיכה כפי'
דרבינא סכינא ליה דטר יפה יולדת ואע"ג
דרבא ורבינא דאינון כתרתי סברי דעובר ירך
אמו היא אן אפשרא דתלמודא סמכינן דפסק
דמריפה אינה יולדת ומזקי פלוגתא דרבי אלעזר
ודבי יהושע בשעעברה ולכסוף נטרפה וכעובר
ירך אמו קא מפלגי דרבי אלעזר סבר עובר
ירך אמו היא ודבי יהושע סבר עובר לראו ירך
אמו הוא וקימא לן רבי אלעזר ור' יהושע הלכה
ברבי יהושע ואין הלכה כרבא דאמר פרה
שהייתה נזכה כל הנוק מולדה דאי ליתא לפרה

רלא נכי מולד אלא חולקא דמטא ליה משום
דאזיק איהו נמי עם הפרה ופרהו המשנה
דתני וכן פרה שנגחה את השור ונמצא ולדה
וכו' הוא כדפרשה אבי ואע"ג דקימא לן אבי
ורבא הלכה כרבא הכא שאני דתלמוד' רחה דברי
רבא ופסק' דמריפה אינה יולדת ועובר לראו ירך
אמו הוא ורבי יוחנן נמי סבר דעובר לראו
ירך אמו הוא דהכי אמרינן בתמורה בפרק כיצד
משערימ' אמר רבי יוחנן המפריש מטא מעובר'
וילדה רצה ובה מכפר רצה בולדה מכפר מאי
טעמא קסבר אם שירוי משוייר דעובר לאו ירך
אמו הוא וכמפריש שתי חמאות לאחריות דמי
והתם אותיביניה ממאי דתניא האימר לשפחה
הרי את שפחה וולדך כן חורין אם היתה עובדה
זכתה לו ודיוקנא מהתם דעובר ירך אמו רחמ'
ואיתוקם כתיובתא מההיא מתנותא ואמרי לימא
אם שירוי משוי' תנאי היא דתני' האומ' לשפחה
הרי את בת חורין ולדך עבר ולדה כמותה דברי
דבי יוסי הגלילי והכמים אומרים דברוי קיימ' ס
דרי יוסי הגלילי סבר עובר ירך אמו הוא ואם
שירוי אינו משוייר משום הכי ולדה כן חורין
כמותה ורבנן סברי אם שירוי משוייר דעובר לראו
ירך אמו הוא והלכך דברוי קיימין דתרי גופי'
גינה ואמר רבי יוחנן דכולי עלמא אם שירוי
משוייר דתרי גופי' גינה וארס יכול לשחרה
השפחה והעובר ישאר עבר והכא היינו טעמא
דרי יוסי הגלילי דאמר קרא האשה וילדה
תהיה לארונה כזמן שהאשה לראו גירה ולדה
לארונה אין האשה לארונה אין ולדה לארונה
ואי קשיא לרבא דאמר עד כאן לא פליגי אלא
כשעעברו ולכסוף נרבעו אבל נרבעו ולכסוף
עיברו דברי הכל עובר ירך אמו הוא ורבא
הבא דהני רבנן סברי דברוי קיימ' דאלמא
עובר לאו ירך אמו הוא דאליעזר ירך אמו הוא
כשנשתחררה האשה גם העובר ושתחרר צמחה
דכח דמוקי הני תנאי אליכא מיהויה אבל תנאי
אמר לך אנא דאמרי אפילו לדבנן דהאי האמת
רבנן דברוי קיימ' משום דסברי שהמשפחה
חצי עברו קנה ככריתא קמיתא דאמרינן דת

ספר המצוות

את שפחה ולבך בן הרוץ וזרחה ללו והולד בן
 הרוץ משום טעמא שהמשחרר הצי עבדו קנה
 אע"פ שעובד ודין אמויך הוא והכא נמי
 כשיחרר את האם והעובד לא שיחרר רבויו
 קיימין שלא שיחרר אלא הצי הגוף והצי הניח
 בעבדו עבודתו ומשום הכי דבריו קיימין כיון אם
 שיחרר העובד והאם שפחה כיון שיחרר והאם
 והולד עבד

סו

גרמין בפרק כ"טו ה"ד: פ"ג ע"ב
 אמר רבי הנינא ומורה יהודה לענין
 ברכה שאינו מכרך אלא אחת
 כתב רבינו רס"ם ואמר רבי רס"ם כיון
 שחיטה לשיטה חייב לחזור ולברך לפני
 שחיטה שניה מאחר שהחיה דעתו מברכה
 והאיתו ממסכת מנחות כפרין הקומץ אמר רבה
 ברבב שילא אמר רב סח כיון תפלה לתפלה
 חוזר ומברך שבשפסקין וסח בנתיים הרי גמר
 מצותו שכירך עליה והסיה דעתו והלכך חוזר
 לראש הרי שיש לו לשחוט שני עופות ובירך על
 השחיטה ושחט את האחר וסח בנתיים ראי כעי
 שחיט ליה לשני ואי בעו לא שחיט ליה מכל
 מקום גמר מצוה אוכא שכירך עליה סני ליה
 אע"ג דלא שחיט ליה לשני אבל מצוה שכירך
 עליה והפסקין וסח בנתיים ולא סני ליה שלא
 יסוימנה אין צריך לחזור ולברך שהרי אף ע"ג
 דסח בנתיים לא הסיה דעתו מברכה שכירך על
 אותה מצוה שהרי שלו לגמרה ולא סני ליה
 בלאו הכי כגון תקיעת שופר וקריאת ההלל
 קריאת מגילה וקריאת שמע וכיוצא בהן דלא סני
 דלא יגמור כל הלכות תקיעת כולן ואע"ג דסח
 בנתיים לא מסח דעתיה מברכה שכירך היכרך
 אין צריך לחזור ולברך מפרהב הכי מאורי
 ופאה לישלכה כרכורשאם סח בתוך המצוה
 שאין צריך לחזור ולברך אבל אין הטעם כרכור
 מפני שאם הסיה דעתו שהרי אם כירך על
 המצוה ולא שחת חיל בה סח חייב לחזור
 ולברך פעם אחרת ואע"פ שלא הסיה דעתו
 שהרי הוא עתיד לעשות המצוה והאם לדבר
 ממאמרין כפיצא מברכו אמר רב טול
 כירך טול כרוך ואינו צריך לברך וכו' אמר

דוקא אם הסוח בעניני הסעודה אינו צריך לחזור
 ולברך אבל אם הסיה דבריו בשליש אע"פ שלא
 הסיה דעתו מלאכול צריך לחזור ולברך המוצא
 מפני שכרכ' ראשונה כטלה כיון שהסיה קודם
 שיתחיל לאכול ונמצא אוכל בלא ברכה אבל
 אם התחיל לאכול ואחרי כן סח אין בכך כלום
 שכל מה שאוכל על סמך ברכה ראשונה הוא
 הדין והוא הדין נמי במצוה אם סח קודם
 שהתחיל המצוה אע"פ שלא הסיה דעתו חייב
 לחזור ולברך שהשיחה מבטלת הברכה ונמצא
 שעושה המצוה בלא ברכה אבל אם סח בתוך
 המצוה אין בכך כלום שהרי חלה הברכה הא'
 וכל מה שעושה על סמך ברכה הראשונה הוא
 עושה אבל מיהו להתחילה אסור לרפסין מצות
 ולהשיט דברים בטלים בדתן המפסיק משנתו
 ואומר מה גאה אילן זה וכו' אבל לשאול
 ולהשכ מפני היראה והכבוד התיירו לו חכמים
 בדתן כפרק היה קורא בתורה וכשיש שתי
 מצות לפניו דין היה לברך על כל מצוה אלא
 שפטרנו חכמים לעשות שתיהן בברכה אחת
 הלכך אם סח בנתיים כיון שקורב שהתחיל מצו'
 שניה סח חייב לחזור ולברך על השניה כגון ב'
 תפיל תושגי עופות לשחוט ואי אמרת מאי שניא
 משתי כוסות שכירך על הראשון והשיח בנתיים
 ואין צריך לחזור ולברך על השני התם בשכירך
 כרא פרי הגפן דעתו על כל שתיתו ואפילו הן
 עשרה כוסות ואין כל כוס וכוס צרי' כרכ לעצמו
 אך אם היה נמלך שלא היה כונתו לברך אלא
 על האחר אבל המצות ככל אחרת היא השוכרת
 לעצמה הלכך אם סח בנתיים הפסיד הברכה
 וברכת הכיסוי ללא חשיכה הפסקה כיון דבעיני
 וצורך השחיטה הסיה ואין שיחה אלא דברים
 בטלים ואילו בירך על השחיטה וכין עוף לעיף
 שח ואמר הבא עוד לשחוט ואו ששת קודם
 שהתחיל לשחוט בשוחה זו לא מלה הברכה
 אם יסיה דברים שהן לצורכי

השחיטה כראמרין
 בטול כרוך
 טול
 כרוך

ספר הזכריה נד

סו

נרסין כפרק גיד הגשה דף צ"ה ע"כ
אמר ליה שקול אכול האי דנא ההתיא
שכית טפי כתב המורה רב הניא
כתב סכריא ליה דאמר בהעלמה ודא
קיימא לן כוותיה כהא אלא אמתנייתא סמכין
נמצא כגובל ונמצא בה כשר ואע"ג דשניגרו
בעומד ורואהו שינויא רחיקא נגהו וכי קיימא
לן הלכתא כרב באוסיון גבו פלוגתא השמואל
הוא דאמרין הכי אבל נכי מתניתא לן רב
כהא דא חזון דאמר ליה שקול אכול ואינו
נראה לך רבין דלא חזון הפליג על רב לא תנא
ולא אמרא היכי מצנין למרחייה ורב כהנא לא
פליג עליה אלא כוותיה סבירא ליה ומשום הכי
אצטרך למיתב שמואל למילתיה דהאידיגא
דהתיא שבוח טפי עלומר דאפילו כשאר עירי
ליבא למיחש אע"פ שרוב עכ"ס מפני שרוב
ישתחוו של הים ישראל הם שעיר שכולה
עכ"ס הים עיריות שסביבותיה ישראל היו רבים
עם העכו"ם הלכך אפילו רובא דעלמא היא
בכשרות היום ומפני טעם זה התיא אבל כשאר
ימות השנה לא היה מתיר שמוע מינה כרב ס"ל
דחזק הלכה כרב וכן כזכ ע"כ רבין וצחק
צוק"ל וקיימא לן כרב אבל מיהו נו אהלי
שאין לחוש לחילוף העורבים אלא כמרים
שהעורבים מצויין חמיד כהצותיהן וכדאמרינן
נמי לענן כחיקת חמץ הצר אינה צריכ כדיקה
מפני שהעורבים מצויין שם אבל במקומינו שאין
העורבים מצויין שם בחצרותינו ליכא למיחש
דמילת דלא שכית היא ומילתא דלא שכית לא
גזרו רבנן וכך פסק גם רבין הנגל צוק"ל
דהלכתא כרב דכשר דהעולם מן העין אסיר
דמקשה מינה בפרק אלו מציאות ורבין הם
פסק דלא קיימא לן כרב ודיין מדאמרינן רב
הכי אכל כשרא ועוד ראיא מדאמרינן כאלו
מציאות דלא מקשה אפריות שהושרת מרב
כדפרוך לעיל גבי ריך והא ליכא למיחש דשחיט
היו סימן דהא חסם משמע אה רובה עכ"ס
אסור וכל הנה אמראי דהפא איכא למימר דלא
כרב סכירא דהו אלא עיר שרוב טכתי עכ"ס
דהו והו עכ"ס מצויין בני דני ברחובות שהו

משימין חכיותיהם ברחובות ואינו נראין לי
דכתי רבין תם שכל ס גית הלכה הולכת כרב
וכל אלו המעשים אם היו בעיר שרוב עכו"ם
מ צורך לחלמר לכותבם וכי לא ידעו שעיר
שכניה עכו"ם בשר הנאכ אסור כלא סימן וכלא
טכיעות עין לא ודאי כולו מיירו בעיר שרובה
ישראל ודקא כסימן ובטכיעות עין שרו וכלא
הכי אסירי כרב והראיה של רבין הנגל
היא ראיא ברורה הכי אמרינן כאלו מציאות
הוא דיו דשקל כישרא ושרא כי ציזי תא דבי רב
מרין אתא לקמיה דאבי אמר לן הגל שקול
לנפשך ורבי רובה ישראל נגהו שמעור מינה
הלכה כרבי שמעון בן אלעזר אפי' כרב ישראל
שאני דיו רבושו שלים רמי והא אמר רב כשר
שועלם מן רעין אסיר בעומד ורואהו הנה
אע"פ שרוב ישראל הו מקשה תלמודא ורוא
אמר רב כשר שועלם מן רעין אסיר וקיימא לן
אין רת ימך מקשה אלא מהלכה פסוקה
וראיית בתוב שרבין תם גרים אתא לקמיה דרב
ולא גריס אתא לקמיה דאבי והשרא איה מקשה
תלמודא מרדיה אריות וכו' ובירושלמי בפרק
אין מעמידין גרים רתם אתא לקמיה דרב כהאי
עובדא ואינו נראה לשכש כל הספרים ולגרוס
כרצונו ובירושלמי בפרה אין מעמידין
מעשים אחרים מביא שם דאמו לקמיה דרב ולא
זה ומאי דגרסינן התם בפרק אלו מציאות רבי
הניגא מצא גדי שחו ט בין טרייא לציפורי
ודתירוהו לו ורבי אמי אשכח פרגית שהיטו בין
טרייא לציפורי ואמר ליה רבי יוחנן שקול
לפך משום דשחיטה דזיא סימו שאין דרך
העב"ם לשחוט אלא לנחיר או למל קונך פירש
שם רבין שלמה בן היתום צוק"ל ואע"פ
ש שחיטה אינה מובחת שם כן דשחיטה היא
ס"מ דאמרינן השם מרחמיהו לו משו שחיטה
רוב ישראל נגהו ושמע מינך הליכ כר שמעון
בן אלעזר אפילו ברוב ישראל נמי אמר רבא רב
עכו"ם וטכתי ישראל ואם איחא דשחיטה היא
סימן לישני ליה הכי אע"ג דרוב עכו"ם ורוב
טכתי עכו"ם שחיטה היא סימן דמאיקמה דפא
כרוב טכתי ישראל שמע מינה טעמ דרוב טכתי

סח

ישראל הוא רוב טבחי עכ"ם אמר ולא אמרין
 דשחיטה היא סימן וכיון דשחיטה לא ריבא
 סימן אע"ג דרוב טבחי ישראל הוא ניה' לעורבים
 לרובא דעלמא אלא לאו שמע מינה ליהא
 אמנם כי זו השטה כך מוכחת דלא כרב אבא
 קשה בעיני ביותר לומר כן דלעיל מינה מקשי
 תלמודא מדרב אלמא דהלכתא כותידה והשתא
 מוקי דלא כרב ועוד דפוגיא דשמעתא אוליא
 כולה כרב והנכון בעיני לתרץ נאן דרבא הוסיבו
 לפי שיטתו שהוא דקדק ואמר מדרתירו לו משני
 שחיטה אלמא רובא ישראל כיהו וא"כ שמעת
 מינה דהלכה כרבי שמעון בן אלעזר אפי' כרובא
 ישראל ואהדר ליה רבא דלפי סברתך שארתה
 סוכר ומדקדק מכאן דרובא ישראל הוא אינד יכול
 לדקדק אלא רוב טבחי ישראל אבל העיר היתה
 רובא עכ"ם ופשוט התירו לו משום מצא איה
 ולמה איתם מדקדק מכאן דרוב ישראל היתה
 העיר אבל מיהו אין לסמך על האי שינוי
 דאע"ג דליכא למיחש לרוב אותה העיר איכא
 למיחש לרובא דעלמא כרב והעיקר הוא משום
 דשחיטה היא סימן ואפי' רוב עכ"ם גמי וכיוצ'
 בזה כתבתי ביבמות בפרק רבן גמליאל שמה
 שמתרצים האמוראים שם עיקרים שלשה פסקי
 הלכות ואין לסמוך עליהם שאינם אלא חירודין
 בעלמא ופלפולים שהיו עושין האמוראים ולא
 שישמרו עליהם ובהרבה מקומות בתלמוד אתה
 מוצא כן והוה אחר מהן שרבא ודאי לפי שיטתו
 הוסיבו ולפי מה שמכר לדקדק מכאן דרוב ישראל
 הוא ואפי' הכי המציא שרבא דוחה אותה שנוכל
 להעמידה כרוב עכ"ם ובטל כל דקדוק אבל
 העיקר הוא משום דשחיטה היא סימן ולא קשי'
 לרב ותדע דהכי הוא דאי לא איתא הכי אם כן
 נקשה לרב ממאי דאמרינן בפרקא קמא דחולין
 תניא הרי שמצא תרנגול שחוטף בשוק או שאמר
 לשלוהו צא ושחוטש לו והלך ומצא שחוטף חזקתו
 שחוטש וממאי דתניא גמי הרי שאכרו לו נדון
 ותרנגוליו והלך ומצא שחוטש וכ"ו הרי נעלמו
 מן העין אלא לאו ש"מ לא אמר רב אלא כבשר
 שאין בו השחיטה נכרת אבל בשלמים שחיטתן
 היא סימן :

גרסינן בפרק כל הבשר דק"ח ע"א
 אמר רב כיון שנתנה טעם ב"מ
 חתיכה עצמה נעשת נבלה ואוסרת
 כל החתיכות כולן מפני שהן מינה
 כתב המורה ועבדינן כרבי יהודה בין בטיפה הלב
 שנפלה על החתיכה ולא ניער ויש בה כדי לית
 טעם כאותה החתיכה בין כהלכ' הרבון בחתיכה
 כשר ויש בו כדי לית טעם ואפ"ל אין בו כזית
 דהא חצי שיעור אסור מן התורה וחתיכה נעשרת
 נבלה ואין מעילי שאר החתיכות לבטלה וכולן
 הם נאסרות ואפילו אלף רבוא רבואי קיימא לך
 כרבי יהודה רמין כמינו לא בטיל הוא קם ליה
 רבי כשיטתיה ורב ושמאל גמי כותיה סכורא
 ליה - מר סבר המורה הכא כהלכ' הרבון
 כחתיכת כשר אם יש בו כדי לית טעם כאותה
 החתיכה דומיא דטיפת חלב שנפלה על החתיכה
 שמע מינה דחלב ובשר מין בשאינו מינו סכור'
 ליה למורה דהו' - וקשיא דידידה אדידיה
 דבפסחים בפרק כל שעה כתב המורה דהלכ'
 שנפל בקדירה אוסר בפשהו דהוי מין כמינו
 וכך נראה לי עיקר דמין כמינו הוא דרבי אמרין
 בפרק ניד דהנשה מין כמינו דליכא למיקם
 אטעמא כגון שמנונית דניד הנשה אימא החלב
 מין כמינו הו' ואע"ג דהוא מין כמינו בטל כבשר
 שאין הלכה כרבי יהודה אלא כדפסקי רבי יוחנן
 ורש"י לקוש בפרק בתרא דע"ז כרבנן דאמרי
 דאפילו מין כמינו בטל בששים חוץ מטכיל ויין
 נסך וכך הלכה כדכתבית דהם - ומה שנחב
 המורה דהלכ' שנתן טעם בחתיכה אותה חתיכה
 נעשת נבילה וחזרת ואוסרת שאר החתיכות
 אפילו הן אלף מפני שהן מינה - כך דאיתי
 כתוב גם לחכמי צדפת הקדמונים וזכרונם לברכה
 דהרנגולת הנשלק והלכ' התכרי כתובה שאותה
 דהרנגולת נעשת נבילה ואם נשלקו עמה הרבה
 תרנגולות נאסרות כולן ממנה מפני שהן מינה
 ואינה כטייל'ה בששים ומסתייעים מרא דרב
 דאמר גבי טיפת חלב שנפל על החתיכה אותה
 חתיכה עצמה נעשת נבלה - ובפרק גי' הנשה
 גמי אמרינן גבי חתיכה דנבילה אמר רב כיון
 שנתנה טעם בחתיכה אחת נעשת נבלה ואוסרת
 כל

התו נגולת מפני שאין כל פליטתה אסורה אלא
טעם דם. וכשר מעורבים שם ואין אנו משערים
אלא כפי טעם הדם. שיש בה ולא המי הני
להני דרב. דאמה חתיכה עצמה זעשת נכילה
הדוקא כחתיכה הנכילה אמרינן הכו מפני שהן
מזן במינו וכשנאמר חתיכה הראשונה מטעם
הנכילה חזרת ואוסרת אפילו אלה שאם לא
תשאר כטעם פליטת הנכיל שכה מין במינו הוא
ולא תוכל לבטלו בששים כראמינן הרב סבירא
ליה כרבן יהודה דאמר מין במינו אפ' כאלף לא
כטול הילכך אותה החתיכה שפלעה מן הנכילה
כיון שהן מין אחר חזרת ואוסרת אפילו אלה
חתיכות שהן מינה ובטיפת חלב נמי אע"פ
שהיא מין כשאינו מינו כיון שנתג' טעם הטיפה
בחתיכת ככר נעשת אותה חתיכה בשר בחלב
ודומה אותה החתיכה לחתיכה דנכילה שכל
פליטה היוצאה ממנה היא פליטת אסור ואפילו
פליטת הבשר שגה מפני שנחבשל הבשר בחלב
והלכך אותו טעם בשר היוצא ממנה אוסר אפ'ו
אלף חתיכות מפני שהן מינה ומין במינו לא
כטול אבל חלב דם שנתבשלו עם הבשר
שהן מינו כשאינו מינו כדכרסר המורה גבי חלב
ובשר אפילו דבי יהודה מורה שאין אותה הבשר
חשוב כנכילה ואינו אוסר לא כפי טעם האיסור
המובלע בתויו אבל טעם פליטת הבשר
אינו אוסר שיהא חשוב מינו במינו אלא
טעם החלב ורזם אוסרים ויהלכך כטלים
בששים :

סמ

גרסינן בפרק כל הבשר דק"ח ע"א
כגון שנפל לתוך יורה ונתחת
דמיבלע בלע מיפלט לא פליט
קשיא לי טובא. ברא דא"כ חתיכת
הנכילה שנפלה לתוך כבשי יורות וקדם וסילקה
קודם שינוה רהב שיל דרתחתו ליה נאסר
התבשיל דאמינן חתיכה הנכילה מיבלע בלע
מן התבשיל מיפל' לא פלטא ואם כן אמאי נקט
כזית בשר שנפל לתוך יורה של חלב דנשמע
מפני זה חלב מותר מפני שאין שיעור הבשר
לאסור החלב דאם היה הבשר מדוכה שאינו
כטל בחלב בששים גם החלב אסור ואמאי נדיא
אמרינן

כל החתיכות כולן מפני שהן מינה ואינו
נדאום לי הרברים הללו כלל והחוקים הם החלב
שנתבשל עם החתיכה והכבה שנתבשל עם
התרנגולת משיפת חלב שנפל לתוך החתיכה
התרנגולת כפחוק מזה ממערב שהרי
משה שלימה שנינו בתרומות בפרק ה' סאה
תרומה שנפלה ל' פחות ממאה ונדמעו ונפלו מן
המדומע לטקום אחר רבי אליעזר אמר מדמע
בתרומה ודאי וחכמים אומרי אן המדומ' מדמע
אלא לפי חשבון ואין המדומ' מתמיץ אלא לפי
חשבון ואין רמים שאבינן פוסלין את המקוה
אלא לפי חשבון וקיימא לן דיהודי ורבים הלכה
כרבים ובפיקא קמא דתמורה חנן סרמא
ברבנן אין המדימע מדמע אלא לפי חשבון ואין
המדומ' מתמיץ אלא לפי חשבון אלא עשת
חולין שנתחמצה בשאר של תרומה אם נפל
מאותה העיסה לעיסה אחרת ותימצה לא אמרי'
כל העיסה הראשונה נעשת חתיכה דאיסורא
זכר טעם היוצא ממנה טעם של איסור הוא
ואוסר העיסה השניה אלא משערין אותה שנפל
ממנה לעיסה השניה שהיא מעורבת מאיסור
והיתר אפי' ש באיסור המעורב בו לברו לאסור
את העיסה השני' אג' היא אסורה ואם לא מותרת
דום הכי נמי אית לן למימר בחלב שנתבשל עם
חתיכת בשר וחזרה אותה החתיכה ונתבשלה עם
שאר החתיכות אין אנו אמרינן שכל הפליטה
היוצאת מחתיכה הראשונה פליטה של איסור
היא אלא פליטה של חלב וכשר מעורבין והלכך
רואים אפי' ש באותה הפל' יטה טעם מן החלב
שיוכל לאסור שאר חתיכות שאין בהם ששים
לבטל טעם החלב שבה או ודאי כולן אסורות
אבל אפי' ש בחתיכות ששים כנגד החלב
שנתבשל בחתיכה ראשונה דוקא החתיכה הא'
עומדת באיסורה אבל שאר החתיכות מותרות הן
אע"פ שאין בהם ששים כנגד אותה החתיכה שאין
משערין ככל אותה החתיכה לא בחלב המובלע
בה ולא חשבינן כל החתיכה כנכילה ודם הכי
נמי יש לומר בתרנגולת שנתבשלה עם הכבד
שאם אין בתרנגולת ששים לבטל הכבד ונאסרה
בשחנתה ומחבשלת עם השאר לא משערין בכל

ספר הניריע

די אך ייזרואתן חמים עור ויאמרו הוזהר וכלא
 אורם דמים מותרין פשטי יכונן שלא ליהובתעיל
 שיעור לאוסרו כדאמרינן הכא כוית כשר ושנפל
 ליודה של הלכ כיון שלא היה בה ככיו בשתליתן
 טעם כחלב החלב מותר ודם דבי נמי הכא באלו
 דמים כיון שאין כח פגיע ל ליתן כח טעם
 דמים מותרים רב ושם הוזהר היורה וכולע מים
 מהיהר היא כולעת שכל גיעולת נתפס ונתבטל
 כאותן דמים ואינה נאסרת פאותן דמים לכתב
 אע"פ שמהח היודה מרתיתתה ג' וזה באא איה
 נאסרת ככך וכל הכלים שמשפיל בחובה אפילו
 כזה אחר זה לכך שיהיו המי' דיתחין כזה שיעוצאו
 גיעולן אע"פ שנחיון מהתיתתן בעור שבהם
 עם אינן חוזקין ונאסרין שכיון שיוצא דגיעול
 מים מיר דמשפיל פאותן דמים וכשחוזקין הכלים
 וכולעים מכל דמים כולעים ג' ויא מגיעולן לכתב
 זאותן דמים לחוזקין דם בשתיה כדפשיית וכלא
 משערין ג' אלא במאי דנפיק מן חכמי וכלא ככל
 הכלי והוא גיעול דנפיק מיניה דכב משעט ה
 ומיר הוא כשר במים אע"פ שראיתו לחכמי
 צרפת דקרימונים וזרונם לכר כר שאומרים אם
 דכנים אדם כף הולכה כחוד דתפשייל של כשר
 שאם אין ששים בתפשייל מננה כל דכף שנפנס
 עם התפשייל אסור דג' אמשיעורין במאי דנפיק
 מיניה אלא כבוליה משערינן ומסתיעים ממאי
 דאמרי' כפרק גיד הגשה גבי סחל פשו' דרבי דו'
 משערינן דאי סלקא דעתך במאי דנפיק מיניה
 משערינן מנא ידעין וקשה בעיני מאד
 דבר זה דאם כן כדכרית משערינן אין דהקמה
 להגעיל הכלי אלא כויהו כמים ששים עגור
 כל הכלי והיורה גדולה לא היתה לה טהרה
 לעולם שאי אפשר שהכיל מים ששים כגודל כל
 היורה ועוד קדירה כפושל בה כשר וביטול בה
 חלבים לאחר מכאן דאמרן לעיל בנותן טעם אי
 ככל הקדירה משערינן היאך יתכן שיהיה בחלב
 ששים לבטל כל הקדירה והיאך נסמך כזה
 אפילו אלא לאו שמע מינה אין משערינן ככל
 הכלים דבולעין אלא במאי דנפיק מיניה
 ודפיק כל עשרה אמרינן נמי אמר רב קריות
 בפסח ישברו ומקש' אמאי ולו שהיה נהו לאח הפסח
 גליעביד

אמרינן דמיכלע בלע מיפלט לא פליט
 ונראה לי דלעולם דהתוכה אע"פ שהקדירה
 היתה כולעת מאחרים ופולט טעמה לאחרים
 והאי דאמרינן דמיכלע בלע מיפלט לא פליט
 הכין פירושה מיכלע בלע טעם מאחריו ואתו
 הטעם שכולע מאחרים אינו חוזר ופולט אותו
 העור שהקדירה תחת עד שתשקוט מרתיתתה
 אכל טעמו כודאי פולט ואילו היה ככשר בנותן
 טעם בחלב היה גם כן החלב אמר וכן
 משמע גם פתרון המורה שפורש מיפלט לא
 פליט דמה שכלע אינו פולט ומשמע מהכרי
 רבינו דדוקא מה שבלע אינו פולט אבל טעמו
 כודאי כי הוא פולט וכי היכי דאמרינן הכא
 דמיכלע בלע מיפלט לא פליט הם הכי נמי אמר
 המורה בהגעלת כלים אכל זמן שהיה רותת
 מיפלט פלט מיכלע לא בלע דמה שפולט הכלי
 גיעולו לתך דמים ורותתין אינו חוזר וכולעו כל
 זמן שהם רותתין ולא ג' מרתיתתן אכל אם
 נהו מרתיתתן חוזר הכלי וכולע ג' דרשפלט
 דהכי כתב המורה בהגעלת כלים כל בלי מתכות
 בגון יורה זמחכת וכל כלי שיש לו בית קבול בין
 של מתכת בין של ג' וישת יעשה להם שפה של
 ג' ע"פ שפירשם כדאמרינן במסכת זו זכעור
 שיהן רותתין וטבול וישקיע בהן כל כלים כוסות
 וקערות סכין וכמ' קדירה כל כלעין וכלכלי
 מתכות דהך כרזא אידי ואידי כרותתין וכלכלי
 ראשון וכלבה שידהו מנוקין ומדיתין כחמלה
 ויוהר שלא יטבול הכלי פעמים פן יזרזר ויכלע
 גיעולו ואם שוקים חמים מרתיתתן לא
 תועיל הטבילה ויוהר שלא תניה הורה גדולה
 מרתיתתה לפי שחוזקין ונכלעין בתוכה וקטנים
 אע"פ שנגעלו בה כזוה אחר זה כולן שחוזקין לפי
 שכל זמן שהמים רותתין אין כלי שבתוכו בלע
 אלא פולט וכמה שכתב מורה שאם תנוח
 היורה מרתיתתה חוזרת וכולעת גיעולה קשיא
 לי טוכא דממה נפשך אם אין כמים שיעולבטל
 גיעול היורה היאך נטהרת היורה גדולה לעולם
 מנגיעולה אלא כודאי יש שיעור כמים כדילבטל
 גיעול היורה וכיון שגיעול היורה יצא ונתבטל
 כמים ואין כח פאותו הגיעול לאסור את המים

וליעבור כדו שלא כמינו ואי סלקי רעתך שכלל
 הקדרה משערין היאך מקשה שיעשה מרחם
 לאחר רפסח שלא כמינו והא רב רואי דאמר להם
 חמץ לאחר הפסח כמינו אלא דאי הדכי מן אר
 בשמש שאין משערין כדל הקדירה אלא כמאי
 דכל עה קדרה והכי תגן נמי אין מחומץ
 מחמץ אלא לפי השמן ואי כבוליה משערין
 היכי תגן לפי חשבון אלא לא שמע מינה כמאי
 דנפיק מיניה משערין ומאי שנא גבי בתל
 דאמ יג רבבליה משערין ובכלל היסורין
 משערין כמאי דנפיק מיניה משום דבכל
 האיסורין כשבעה היתר ממנו מצוין למיקם
 אקושטא דמילתא שאם כל האיסורין שהיה
 בצדו מלע נשער בכלל אותה האיסור ואם קצת
 ממנו בלע נשער כמה שחיס ממנו אבל החיל
 לא בלע מאחר איה בריותו היא הלכך דלא
 מצוין למיקם כמאי דנפיק מיניה ומשום הכי
 משערין כדרייה והוא הדין בכבד שלא בלע
 דמי מאחרים אלא כריותו ככך היא דלא מצוין
 לשעורה כמאי דנפיק מיניה משערין כדרייה
 אבל כל חתיכה דבילע מאחרים שפיר מצוין
 למיקם ולשער אותה הבריעה והלכך משערין
 כמה שבעה והכא נמי כפי נביא חלב
 דותח ונשע כפי כיוצא בה ליתוביה שמחסי
 דכף מן החלב כארז נשער וכשם שאין לו
 לאדם להתיר את האיסור כך אין לו לאסור את
 חמותו שמכמה מקומות מצאנו שהתורה חסה
 על ממונם של ישראל אמנם יש לוי לאדם
 לדחות חק מן האיסור שלא לשער הדבר ככיוון
 ובצמצום אלא שיהא ההיתר מרווח לעין שהיא
 יותר מששים אבל לשער בכל הכף זה אינו נכון
 שהכף היא יותר מכלי החלב שכןם לתוכה כל
 שכן כמה שבלע ממנו וזהו איבוד מן הדים
 בלא שום טעם וסמך

ע גרסינן בפרק כלל דבשר דף קט"ע"ב
 אמר ליה רבי אלעזר לשמעיה קרע לי
 ואני איבול מאי קמ"ל מחני היא
 הא קמ"ל דלא בעינן שתי וערב אי נמי
 לקדרה כך מצאתי כתוב בספרים והכי גרסינן
 דתם וצוק"ל והכי פירושא קמ"ל רבי אלעזר

דלא בעינן שתי וערב אלא כקריעה כעלמא סני
 אי נמי הא קמ"ל דבקריע מישתרי אפי' בקדרה
 וסתם קדרה משמע כקדורה של בשר ואהרז
 לאשמועינן דלא תימא מהניזין דקדחני קדרה
 דוקא לבשלו לכדו אבל לבשלו עם בשר אהרז
 אסור אפילו בקרע קמ"ל רבי אלעזר דמתני'
 אפילו לבשלו עם הבשר בקדרה קאמר אמר
 להו רב נחמן וזווקו לה כדל' פירש רבינו גרמן
 וצוק"ל בערוך עזבו החכל מלא מן החלב כמו
 זיקים מלאים וזה פתרו נכון שצוה להם שלא
 יקרעו החכל אלא יבשלוהו כדלכו ויאכל והו
 כדו שתטעים בשר בחלב ואקשינן ליה והא אגון
 כחל קורעו תנן דאמא אסור לבשלו בלא קריעה
 ואהרז היא לקדירה פירוש מתניתין מיירי
 לבשלו בקדרה עם הבשר שלא יצא חלבו ויאסור
 את הבשר דחלב הפרש ממנו אסור מדוכנן אבל
 לבשלו הוא לכדו מותר שאינו נאסר בחלבו מפני
 שתולדתו יכריתו בכך תו אקשינן והא תני
 כחל שבשלו בחלבו מותר דיעבר אין לכתחלה
 לא פירוש אע"פ שאינו נאסר בחלבו מכל מקום
 לא שרי ליה הא תנא אלא כדועבו ורב נחמן
 היכי שראי לבשלו לכתחלה ומהרר רז"ל
 הדין דאפי' לכתחלה נמי ואיירי דבעא למיתני'
 סיפא קיבה שבעה בחלבה אסרה דאפי' דיעבר
 נמי לא תנא דישא נמי כחל שבישלו
 נראה לי פתרון הלכך זו אבל המורה פירש
 כל היתר בישול שבהלכה זו דורא כצל"ל ולא
 שיבשלנו כדורה ומילתי' דרב דאמר אינו עובר
 עליו ומותר פירש כצ"ל ופירתיה דרבי אלעזר
 פירש קרע לי כחל קודם שתצילנו ואנא איבול
 מתניתין היא דקורעו מתחלה ומותר הא קמ"ל
 דקריעה בעלמא קאמר ליה או שתי או ערב לפי
 שהחלב הנוסף יוצא ומשיצא הדין דאפי'
 היכי נמור לא חזר אליו ולא בעינן שתי וערב אלא
 לקדרי' דהו' ודאי צריך להוציא מתחלה לפי
 שכשרו יוצא דהי' הוא חלב נמור והיזו ומתכיל
 עמו ומאי דתני לעיל שבשלו מותר כצל"ל
 קאמר דצ"ל נמי קרי' בישול דכח' כדברי ה"מ
 יבשלו את רפסח ומילתי' דרב נחמן פירש זו קו
 להחלי שפודו וצ"ל ליה כחל כשפי' ועלה וקשה

ספר הזכריו

והוא אמן קרעו הנן ההוא לקרר דכי נפיק מיניה
 הוה ליה חלב שחושה ומיתסר וכי הדר ומיכלע
 ביה אסר ליה ודקתני לא קרעו אינו עובר עליו
 רב גחמן סבירא לי בלישנא כתר דרב יברייתא
 מוקי לת בצלי דכתיב ויבשלו את הפסח • תו
 מקשה לרב גחמן והא קתני שבישלו דיעב' והא
 ודאי צלי הוא מדקתני מותר • דאי בקררה אמאי
 מותר הא יצא החלב מותר ונכלע • הנה כל
 סברת המורה הולכת כך רכתל שבשלו בלא
 קריעה לברו אסר דכי היכי דתלב היוצא ממנו
 אסר כשר אחר הם הכי גמי • אוסר הכהל עצמו
 כשהוור ונכלע בו והוא דקתני כהל שבשלו
 בחלבו מותר הוא בצלי • וסברא זו אינה נראית
 פניני וקשי' לי טובא בנהו תרא דסני' דשמעתא
 לא אולא הכי ותו היכא אשבחן ככולי תלמודא
 שיקרא הצלי בישול ומילתא דלא משמע ככולי
 תלמודא לא במתניתין ולא בתוספתא לא הוה
 מפרש תלמודא למילתיה דרב • דאמר אינו עובר
 עליו ומותר וברייתא דתניא במל שבשלו בחלבו
 מותר כתיב מילי בצלי אכל בישול בקררה אסר
 אלא לאו שמע מינה האי בישול כפשט' משמע
 לבשלו בקררה • ותו מדאמרן בפרקין דלעיל
 אמר רב גחמן כהל כששים וכל מן המנין •
 ואמר רב יצחק בריה דרב משרשיא וכל עצמו
 אסר פירוש מפני שקיבל טעם מן הכשר ונאסר
 וכך פירש גם המורה הרחם יכתל עצמו אסר
 שהרי הכשר גוסס בו טעם והוא עצמו לא נרז
 טעם ככשר לפי שמועת דורה משמע מהיכא
 דדוקא מפני שהיה עם הכשר ונתן בו הכשר טעם
 מפני זה הוא נאסר הא אם היה לברו לא היה
 נאסר והיכי דמי אי שנצלה עם הכשר אי הכי
 כהל כששים בקליפה בעלמא מני כדאמריהם
 אמר שמואל לא שנו אלא שנתכשל בה אכל
 נצלה בה קולף ואוכל עד שמיגיע לגיד אלא לאו
 שמע מינה מדקאמר כששים כשגורכישל עם
 הכשר קאמי' והיכי דמי אי שכקרעו אמאי אסר
 כששים והרי יצא כל חלבו ונחטש אלא
 ודאי בשל קרעו ומשום הכי אסר דבבשר במ'
 ואע"פ שלא קרעו אינו נאסר הכהל אלא מטעם
 דבבשר שנתכשל עמו אבל אם נתכשל הוא לברו

אע"פ שלא קרעו אינו נאסר מחלבו ואין לפרש
 דלעולם היכא דלא קרעו ואפילו הוא בעצמו
 אסר והכא במאי עסק' כשקרעו דאע"פ דקרעו
 אסר לבשלו עם הכשר והא דתנן הכהל קרעו
 אינואלא לבשלו בפני עצמו אבל לבשלו עם
 בשר אחר אסר דמה נפשך אי מהני ליה קריעה
 להוציא כל חלבו גם עם בשר אחר ירא מותר
 ואי לא מהניא ליה קריעה להוציא כל חלבו
 גם לבשלו בפני עצמו יהא אסר שכך הוא נאסר
 כ' בבי' חלב היוצא ממנו כמו שנאסר בשר אחר
 הכולעו לפי דברי המורה לא בודאי היכא דקרעו
 אפילו עם הכשר מותר לבשלו והאי דאמרי' כהל
 כששים הוא בשלא קרעו • וכך כתב גם בעל
 הלכות גדולות כהלכות גיד הנשה שחיבר דהא
 דתנן דההל קרעו ומוציא את חלבו לא קרעו
 אינו עובר עליו ואמר רבי זירא אשר דב אינו
 עובר עליו ומותר ותניא בלישנא קמא דרב כהל
 שבשלו בחלבו מותר היכא דבשליה לחור' ולא
 קרעה ודוקא אמרינן בפרק גיד הנשה כהל' בלא
 ובחל מן המנין היכא דלא קרעית ובשלי' כהדי
 בשר והיכא דקרעיה וחתכיה ומל' היה דשרייה
 בקררה שרי דאמרינן כיון דקרעיה ומל' היה כצר
 חלביה • וכך כתב גם רבינו יצחק זצוק"ל בפ'
 גיד הנשה כהל כששים היכא דלא קרע' ובשלי'
 כהדי בשרא ובפרקין כתב כהל שבשלו בחלבו
 מותר והני מילי שבשלו לחל בחלבו בפני עצמו
 אבל אם בשלו עם בשר אחר אסר דקימא לך
 כהל כששים וכל מן המנין וכל עצמו אסר
 וכתב דאיכא וכתל והלכתא היכא דקרעיה שתי
 ועבר וטחייה ככותל שרי למטווי לכתחלה אבל
 לבשוליה לכתחלה לא • ואינו נראה דר'
 ומנעשה דרב גחמן דפירש דהא דקתני כהל
 שבשלו בחלבו מותר דמשמע דוקא דיעבד אבל
 לפתחלה אסור והוא הדין דאפילו לכתחלה גמי
 והאי דקתני כהל שבשלו איירי רקעי' למיתמי
 סופא קיבה שבשלה וכו' דאלמא אפי' לכתחלה
 מותר לבשלו בלא בשר אחר ואם לכך נוקפך
 משום מעשה דרמי בר דיקולי דאמר ליה רב
 הסרא כמא טויתון דאלמא לא אכלי לה לא צלי
 אין זה כלום דמשום שהיה בשרה לא איתאלידה

עא

קדרה לבשלה דאפילו אם תמצא לומר דאמר
לבשלו לכתחלה היה לו לקרעה שתי וערב לא
יודאי משום שהיה בשדה ולא היתה לו
קדרה :

גרסינן בפרק ערכי פסחים דף ק"ו
ע"א תנו רבנן וכוד את יום השבת
לקרשו וזכרו על היין כגניסרתו
וכו' מאכל למדנו שקידוש

דיום הוא מן התורה והכי נמי אמרינן בפרק מי
שמתו מטול אמר רב אדא בר אבהו נזיבו
בקידוש היום ובר תורה אמאי מצו עשה שה מן
גרמא היא וכל מצות עשה שהזמן גרמא נשים
פטורות אמר אביי מדרבנן אמר ליה רבא והא
דבר תורה קאמר ועוד אי הכי כל היכא
דפשירי מדאורייתא וחיובינהו מדרבנן לא אמר
רבא זכור ושמיך בדכור אחד נאמרו כל שישנו
בשמירה ישנו בזכירה והני נשי הואיל ואיתנהו
בשמירה איתנהו בזכירה ודחי נמי מוכח בפרק
ג' דשבעות אבל האי רקתני על היין נראה ל'
דלא מן התורה הוא אלא מדרבנן כדאמר' כפ'
כיצר מברכין אמר רב שמואל בר נחמני אמר
דכגענתן מנין שאין אמרין שירה אלא על היין
שנאמר ותאמר להם הגפן החוללת את תירשי
המשמח אלהים ואנשים והיב' דלית ליה חמרא
מקדש אריפתא כדאמרינן הרתם דרב אימרת
דחכיבא ליה ריפתא מקדש אריפתא ואימרת
דחכיבא ליה חמרא מקדש אצמרא והכי אמרי'
דתם תנו רבנן איזו מקדשין אלא על היין ואין
מברכין אלא על היין וכי היכי דברכת המזון
מצוה היא לכר' על הכוס והיכא דלית ליה כוס
שברך בלא כוזולא מפטר ליה לברכת המזון
דס הכי נמי בקידוש מצוה לקדש על הכוס ואי
ליכא כוס או חכיבא ליה ריפתא מקדש אריפתא
ואי לית ליה מדעם מרדש בולא מירי' וקשיא
דכפרקא קמא דנזיר מוכח דמן הזור' הוא לקדש
על היין דהכי גרסינן התם ורכי שמעון נמי הא
כתוב מיין ושכר יזיר התם מוכיעי ליה לאסר
יין מצוה כיון רשות מאי היא קידושא ואברלתא
הרי מושבע ועומר מהר סיני הוא אלא כי הא
דאמר רבא שבעוה שאשתה וחזר ואמר דריגי

נזיר אכיא נזירות חיילא על שבעתו אלמא כל
כך הוא מן התורה לקדש על היין עד שהנזיר
מותר כוואע"ג דנזירות דחיילא לשבע' שאשתה
מצות קידושא ואברלתא לא רחיא ואיללא
הוי אלא מדרבנן היכי מצינן למימר דלא חיילא
נזירות עליה וכך מצאתי לרוב מפרשי' דמפרשי'
ראין נזירות חלה על יין קידושא ואברלתא מפני
שהוא מושבע ועומר מהר סיני וכך כתב
גם המורה בפרדס שחיבר דהא תניא זכור את
יום השבת לקדשו וזכרו על היין בכניסתו לאו
דוקא יין אלא הוא היין פת יכול לקדש עליו
ואורחא דמילתא נקט יין המשמח אלהים ואנשים
ואפילו אם נזיר הוא מערב שלא לאכול יכול
הוא לקדש על הפת ולאכול דאין שבעוה כרוך
שבעוה וזמושבע ועומר מהר סיני הוא שיקדש
ואי זקידוש אלא כמה שהוא קובע סעודתו או
פת או יין דכתיב וקראת לשבת עונג במקום
קריאה שם תהא עונג הלכך חייב הוא לאכול
ולעבור על שבעתו ועל נדרו כדי שיהא עונג
נמקום קריאה וכן מצינו במסכת נזיר
דאמרינן התם נזיר חייב בקידוש היום מאחר
שקידש כיון והתם מפרש טעמא וכן מי שנדר
שלא לאכול וקידש על הפת חייב לאכול מה
שבעע מאחר שקידש בפת מיהו אנן לא שרינן
לכתחלה שיקדש הנזיר על היין וישתה אלא
יקדש על הפת ויפטר מן היין אבל אם מיהר
וקידש על היין נתחייב לשתי' ואם אין לנזיר
פת יקדש על היין לכתחלה וישתה דאין נזירות
חלה על יין קידוש מאחר שהוא מצוה לקדש בו
ובן למי שנדר על הפת דאין חילוק בין פת ליין
לענין קידוש מכל אלה מוכיח דהא דתניא
זכרו על היין מן התורה הוא לקדש על היין
ואע"ג דלא כתיב בקרא' כר' קיכל' משה כסיני
דצריך לקדש על היין אי על הפת שגם היא
חשוכה כיון אבל קשיא לי דאמאי מרתמה
תלמודא על קידושא ואברלתא הרי מושבע
ועומר מהר סיני הוא ואם הוא מושבע מהר סיני
מה בכך הרי מצינו שהנדרים חלין על דבר
מצוה כדבר הרשות כרתנן בפרק אלו מותרין
חומר בנדרים מבשבעות אמר קונם סוכה שאני

ספר המכריע

עושה לולב שאני נוטל תפילין שאני מניח
בנדרים אסור בשבועות מותר ואפילו אם תמצא
לומר דנירות לא המיא לנדרים אלא לשבועות
דנדרהו מידי דאסר הפצא עליה כגון דאמר
ישיבת סוכה עלי בקונם וכן נטילת לולב
והנחת תפילין עלי בקונם והילכך ליל אדרב
מצוה אכל שביעה הוי מיוי דאסר נפשי בההוא
הפצא דאמר שבעה שלא אשכ כמיכה ושללא
אטול לולב שלא אני תפילין וכיון שהו' מושבע
מחר סיני לעשות אינו יכול לאסור את עצמו
שלא לעשות כדאמרין בפרק ואן נזירו ונזירות
נמי כשבועות דמאי דכיון דאמר הריני נזיר
משמע דקאסר נפשיה מחפצא והילכך לא חיל
על חמר'א דקידוש ואברלתא אי רבי כי
אמר שביעה שאשחרה וחרו ואמר הריני נזיר
אמאי חילא והא אין שביעה הלה על שביעה
והו' היכא מתמה תלמודא על קידושא ואברלתא
דהוא מושבע מחר סיני נהי דנקדושה רהוי
מושבע כדנפקא לן מוכר אבל באברלתא מי
הוי מושבע אטו הברלה מדאורייתא והרי
לא תקנה אלא אנשי כנסת הגדולה כדאמרין
בפרק אין עומדין בתחלה קבעה בתפלה ולכסי'
העשירו וקבעו על הכוס חרו והעגו קבעוה
בתפלה והם אמרו המבדיל בתפלה צריך שיכדי'
על הכוס הנה כפירוש מצני' שבתחלה הוי
מכדילין בתפלה ולא ככוס והיכי אמרין דיין
הברלה הוא מחר סיני ונמצאתי שכתב אחד
הרי מושבע ועומר מהר סיני היא דכתיב וזכר
את יום השבת וזכרו על היין ככניסתו ואין לי'
אלא ככניסתו ביציאתו מנין תלמו' לומר את יום
והו' הגרסא מצאתי כתובה גם כשאכתורת דרב
אחאי גאון זצוק"ל כפרשת והיה כי תנא אבל
בנדרות אינה כתובה גרסא זו ולא בהלכות
גדולות ולא בהלכות רבנו יצחק מפאס ולא
יתכן לקו' זו ותהא הגרסא דהא כפירוש מוכח
כפר'א אין מעמדין דהכדלה תקנת חכמים היא
ואינה מן התורה ורבינו תם זצוק"ל כתב
שהמזיר הנזיר בין קידוש והברלה מיעה הוא
מכמה תשובות דהדמאי פריך הרי מושבע
ועומר הוא כהר סיני מכל מקום אתא קרא

לאסור יין מצוה ועוד כי מוקי לה בשבועה אין
לך מושבע מהר סיני גדול מה ואסור רבינו תם
דהכין פירושה מושבע מהר סיני הוא ברמיה
דאיצטריך קרא למיסרה והלא אסמכה בעלמ'
הוא ואם תאמר והרי אמרין כפי' מי שמתו
נשים חיובות בקידו' היום דבר תורה כל שישנה
בשמירה ישנו בזכירה אלמא קידוש דאורייתא
תריך רבי שקידוש היום מן התורה הוא אבל על
היין הוא מדרבנן וכך נראה לי עיקר כדפריש
רבינו תם דכתימה בעינן לפרושי משיב
דמירחיק תלמודא לפרושי מאו יין מצוה הוא זה
דרכי קרא דאילו כיון מעשי' שני ליכא לאוקומי
דמפא דמתניתא הכו מיתניא כספרי רבי יוסי
הגלילי אומר מיין ושכר יזיר למה נאמר לפי
שהוא אומר ואכלת לפני ה' אלהיך במקום אשר
יבחר מעשר דגנך תורושך ויצהרך אף כדפריש
וכו' עד תלמוד לומר מיין ושכר זייר לעשות יין
מצוה כיון רש' מכלל התנא קמא לא אירי כיון
מעשר עני ומשום הכי בעי ר' תלמודא מאי יין
מצוה הוא דקאמ' תנא קמא אי דקידוש ואברלת'
מושבע ועומר מהר סיני הוא כתימה דאיצטריך
קרא לרבינו יצחק ודאי דחילא נזירות עליה
דהא מדאורייתא לא מחייב כיה ואוקמה רבא
כשבועה שאשתה ולא גרסנן הרי ולפי הרבים
הללו מוכיח שאין יין הקידוש מן התורה אלא
מדרבנן ואם כן מאי דאמרין דקידוש היום הוא
מן התורה כמאי הוא דאז' לן ר' חמנא כיון דלא
אזהר לן לא בחמר'א ולא כריתא ועלה ברעין
לומר שיעקר קידוש היום הוא לקדש בו לא
כלום לא כפת ולא ביין אבל תקנו לקדש על
היין או על הפת מפני הוכח הקידוש אבל לא
יתכן לאומר שאם כן כיום הכפורים דליכא
סעודה נקדש אלא לאו שמע מינה אין קידוש
נוהג אלא במקום סעודה אבל היכא דליכ' סעודה
לא מחייב כקידוש ומשום הכי לא מקדש' ביום
הכפורים ואע"פ שחל להיות בשבת ומשום הכי
אמר רבה לתלמודיה שעמו מיהו דילמא עד
דאעליהו לביתכו מיעקבא לכו שרנא ולא מקד'
להו דאין קידוש אלא במקום סעודה דאי יש
קידוש שלא במקום סעודה אי מיתעקא שרנא
ולא

סדר הנכריע נח

ולא אכלי מה ככך יקרוש בלא סיגודה אלא לאו
שמע מינה אין קידוש אלא במקום שעתיד
לסעוד וכיון דאין קידוש אלא במקום סעודה
עיקר קידוש דאורייתא כמאי הוא והנכון בעיני
לומר דנפיק איסור ידי חובה בקידושא דחפלה
שמכך מקדש השבת שאינו מן התורה לקדש
בחפלה ועל הכוס כי אם כחפלה בלבד ועל זה
אמרינן ששנים חייבות בקידוש היום דבר תורה
אבל הקידוש שבסעודה הוא תקון חכמים אע"פ
שמצאתי בתוב בהלכות גדולות בהלכות קידוש
החדש דהכל שחיבר ואע"ג דמדכר בקידושא
פריך לארכיורי בצלותא מאי טעמא זכור חכרת
תרי קראי בתיבי ואתו מועדים ילפי משבת מה
שבת כחפלה ועל הכוס אף יום טוב כחפלה ועל
הכוס גראה לי שאין זה כתוב בשנים מקום
אילא מלכו אמר הרב ר' הללו ליתן טעם לרבי
חכמים שהצריכו לקדש בין בחפלה בין על הכוס
ועיקר קידושא דאורייתא אנו אלא מה שאנו
פוכרינן בחפלה המקדש השבת מה שבסעודה
מחברנן הוא :

עכ

גרסינן בפרקל הבשר דק"ע
כבדא מה אתון כיה וכי . לפום
מפקנא דהלכחא וסיניא דשמעתא
משמע דהכי הלכחא דכבד אע"פ
ששליקה בקדרה לכה מותרת זאינה נאסרת
בדם היצא ממנה דאפילו אם תמצא לומר דדם
דנפלא ממנה אוסר היא עצמה זאינה נאסרת
מפני שתריד היא עשויה לפלוט זאינה כחל'עת
ודכי פשיטא ליה לאכיי דאמר ג'מסר נפשה
לא קא מיבעיא לי דאילמא פשיטא ליה דאינה
נאסרת היא זהכי גמי אמרינן אמר דשלקי ליה
זאכיל והכי גמי סבירא ליה לרב נחמן דכבדא
שליקא שרייא ורב בר שבא דלא היה כני למיכל
אמר להו נמר לשבא וכיון דהני אסוראי סבידא
להו הכי כעל כחיה הכי הלכחא . ורב הונא
דחלטוי ליה ואכיל זרב נחמן דחלטוי ליה ואכיל
ההוא הוי לבשולי עם כשרא אחרניא ודכי גמי
פירש המורה חלוט ליה כחל' צומתו בחומץ
לפי שהחומץ צומתו ושוב אינו פולט עולמית
הדר מבשל ליה עם כשר אחר . ודאי דאמון

כהנאי רבי אליעזר אומר הכבד אוסרת זאינה
נאסרת מפני שהיא פולטת זאינה בול'עת רכי
ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקא אומר
מתובלת אוסרת ונאסרת שלוקה אוסרת ונאסרת
לא גרסינן הכי אלא הכי גרסינן שלוקה אוסרת
זאינה נאסרת ולא פליגי רבי ישמעאל אלא
במתובלת מפני שהתבולת מרכיב אותה האם
איהא רבשלוקה גמי פליגי אמאי לא ערכיגרו
ותניגרו רבי ישמעאל אומר מהתובלת זשלוקה
אוסרת זאינה נאסרת אלא לאו שמע מינה דשני
ליה לרבי ישמעאל בין מתובלת לשלוק ובמקצת
ספרים וגם בתוספתא דתרימות מצאתי כרוב
שלוקה אוסרת זאינה נאסרת ומורה היא כזה
לתנא קמא ולא פליגי אלא במתובלת ואפילו אם
תמצא לומר רבליגי גמי אשלוקה עם ר' אליעזר
הא קאמר ריגן במתניתין דרדומות דקאי רבי
יוחנן בן גורי בותיה דתנן ר' יוחנן בן נורי אומר
הכבד אוסרת זאינה נאסרת מפני שפולט זאינה
בול'עת זאינן דברוי של אחד במקום שנים ואפי'
אי הוה חד ותר' הא קא הוינן דיכל' הואמוראי
סבירא להו דכבד שלוקה מותרת ודל' כחל'ע
כאמוראי . אבל ראי ל'מי שלוקה עם כשר
אחר אסיר מפני שרמה אוסר את הכשר כדתנן
הכבד אסרת ואע"ג דרתה אותה אכיי ואמר
התם כסברא דאסירא לא סמכינן אהרעא דחיתא
דהא אכיי לא פשיטא ליה הכי אלא מספקא ליה
והוה דחי הכי כי היכי דלא תיפשוט מינה וכיון
דא שכ'תן דרב הונא זרב נחמן הוי הלטי ליה
בחלא כדי לבשלה עם כישרא אחרניא שמע מינה
מ'פ'שט פ'שטא ליהו כהם הכבד כיון שפירש
אסר הוא את הבשר דאע"ג דאמון לעיל אסר
לן דמא שרא לן כבדא הני מיל ילאכיל הכבד
בדמו שכוולו דם הוא זאכל' דם דפורש ממנו
אוסר כדאמרינן גבי נחל . ורבינו יצחק זצוק"ל
כתב דשררו ממת בהא דהאירנא ל'א בקיאין
כפליטה דספק אסורא לחומר ולא שרי למיכל
כבדא שלוקה אלא היבא דטווי ליה מעיקרא
ושלוקי ליה בפר הכי אכל אי שלוקי לה מעיקרא
אסור וכך דמגריבכל ישראל וכך כתב גם כעל'
הלכות גדולות בהלכות דם כבד שנגד קרה ז

ספר המכריע

נתבשרה אסורה היא גופה וכל מאי דאיתבשרה
 בהרה וקשיא ליה כגוה טוכא דהחליטה לא
 האכרה אלא לבשרה עם בשר אחר כפרדסיית
 אבל היא עצמה אינה נאסרת ולמה אסרו לאכול
 בכרא שליקה כלל ונראה לי כי היו סבורים
 הם דרב הונא ורב נחמן החלטי לה ואכלי לה
 לאו לבשולה עם בשר אחד בלחוד הוה חלטי לה
 אלא אפילו למיכלה באפי נפשה נמי לא הוה
 אכלי לה עד דהוה חלטי לה ואין זה נראה
 בעיני דעה רב נחמן נופיה איכליה לבד שבא
 בכרא שלוקה ואכיי נמי פשיטא ליה דככרא
 שלוקה אינה נאסרת ורפי אמי נמי שקיל ליה
 ואכלי ליה :

עג

גרסינן בפרק כל הבשר דק"א ע"א
 איתמר ככרא עילוייה בישראל שרי
 וימא מישרב שרינן פירוש בישראל
 עילוייה בישראל פשיטא רשאי ואע"ג
 דרמא דעילאי אויל על גבי תתאי שרי דכל
 זמן שהוא טרוד לפלוט אינו כולע וכדאמרנן נמי
 בהלכתין לקמן גבי מליחה רלא שנא גרמי גרמא
 לא שנא בהדי הרדי שרי למימליחינהו וטעמא
 דמילתא דכל זמן שהן טרודין לפלוט לא בלעי
 מהרדי והוא הדין גם לצלי מפני טעם זה מותר
 דצלות בשר כשפור ואע"פ שרם התיכה זו זב
 על זו ולא פלוגי הכא אלא בככרא מפני שהוא
 פילטי טריר ואע"פ שכבר נצלה הבשר וכן
 משליטתו עדיין דכבר פולט זב עליו אבל כשר
 על גבי בשר אבן כו שום מוחש לאסור ולא
 מיכעיא כשר על גבי בשר שאע"פ שהעליון
 על התחתון יזוכ מן התחתון על האש שהרי
 מגולין הם שניהם אלא אפילו בשר בתוך בשר
 שהפנימי הוא מנסוה בחיצון ואין לו מקום
 לצאת בו אלא כל מה שפולט הפנימי החיצון
 כולע הוא מותר כראמרין בכיצד צילין אמר
 רבה האי מלייתא שריא אמר ליה אכיי והא
 בלעא דמא אמר ליה ככולעה כך פולטה
 ופירש המורה התם מלייתא כמו שממלחין
 דתרנגולין והטלאים בין בשר לעצמות שרייא
 ואפילו לא בשלו את הבשר שנותני לתוכו מותר
 ואפילו במליחת צלי דאי במליחת קדרה פשיטא

הנה מצאנו שהתיר רבא אפילו בשר בתוך בשר
 ואע"פ שכל פליטת הפנימי כולע החיצון משום
 דאמרין ככולעו כך פולטו כ"ש כשהן שפורין
 בשפור זה על גבי זה שהוא מותר אבל ליתן
 בשפור בשר חי על גבי בשר צלי כודאי הוא אסור
 שכיון שדחתהו גמר פליטתו חוזה וכולע
 פליטתו של עליון ולא אמרינן הכא ככולעו כך
 פולטו שלא מצינו שנאסר דבר אלא כששניהם
 חיים שהחיצון נמי הוא טרוד לפלוט אבל זה
 צלי וזה חי לא שכיון שהצלי כולע דמו של חי
 ונאסר אינו נותר לעולם על גבי האש שאם כך
 כל מי שבלע ונאסר נצלנו כאש ויתר אלא
 ודאי לא אמרינן הכי שכיון שנאסר שום אין לר
 היתר עולמית ולא התרנו אלא כששניהם חיים
 ומרימר דרש דיעבר אין לר היתר אלא ככבר
 וכחל שאיסורן מדרבנן אבל הם האיברי שהוא
 מדאורייתא בלאו אין להתיר ועוד כיון שהיו
 הכחל והכבר והבשר חיוני מה שפורין הכבר
 והכחל לאחר שנצלה הבשר כבוי קליש ליה
 איסוריה וימוש הכי שרי דיעבד אבל בשר חי
 על גבי בשר צלי שרם היוצא מן החי הוא אסור
 מן התורה ובריא איסוריה לא שרי ויש להביא
 ראיה על דבר זה ממאי דאמרין לקמן בהלכתין
 דיגום ועופות שמלחן זה עם זה אסורין אפי' בכלי
 מניקב משום דכתר דניחוי דיגים פלטי עופות
 ופלעי דיגים מינייהו וכל שכן בשר חי דפלטי
 בשר חי וכלע בשר מלוח וכמו שאסור למולחן
 ביהר כר אסור לשופדן בשפור זה על גבי זה ללא
 סמכיגן בזה ליימר ככולעו כך פולטו שכיון
 שההתון נח מפליטתו הרם שיווד עליו נכלע
 בו ונאסר ואע"פ שיצא כאש אי אפשר שיצא
 מלו והדיגים שנמלחו עם העופות שהן אסורין
 אי נמי אם מלח בשר בכלי שאינו מניקב שהוא
 אסור לעולם הן אסורין ולא אמרינן יצלה אותם
 כאש ויסחט הרם שנכלע בהן על דאש דכיון
 שנאסרו אין להם תקנה והוא הדין נמי בשר חי
 על גבי בשר צלי שהצלי כולע פליטתו של חי
 ונאסר ואינו פולט הכל על גבי האש ואסור
 זה שהתרנו לשפור שתי חתיכות זו על גב זה
 דוקא משום דבש שדרך כל דם לצאת ולירד
 על

ונפלטת על האש אבל אם היה דליב של בהמה
 חיה שנפל על כשר השפור- שפור שאיסורו מן
 התורה לא היה מתיר דיעבר שאין האש מתיר
 אלא רם ולא כל שאר האיסורין ומאי דאמרינן
 לקמן כהלכתין רב מרי בר רהל אימלחה ליה
 התיבה הנבילה כהדי שהוטו ואתא לקמי דרבא
 לשאל אילו היו נצלות ביתר זו על זו ששומן
 הנבילה זג על השחוטת ונכלע בה פשיטא ליה
 דהוה אסיר ולא מיבעיא ליה אלא במליחה שאין
 שומן הנבילה יוצא במליחה אלא מוהל ולתילוח
 בעלמא הנקרא ציה ולא ידע שהוא אסור ופשיט
 לן דמתניתא שנס ציר האיסורין הוא אסורכמו
 השומן שלהם :

עד

נרסינן כפרק שור שנגח יצרכערה
 וחמשה שוורים דף ל"ו ע"ב ההוא
 גברא דתקע ליה לחכריה שלא רב
 טובי בר מרזנה לקמיה דרב יוסף
 וכו' ער אמר ליה זיל הב ליה פלגא דזוזא אמר
 ההוא גברא הואיל ופלגא דזוזא הוא ניתבי לעניי
 דדר אמר להו ניתביה ניהלאי ואזיל איברי ביה
 נפשאי אמר ליה רב יוסף כבר זכו ביה עניי
 ואע"ג דליכא עניי הכא אנן יד עניי אנן דאמר
 רב יהודה אמר שמואל יתומים אין צריכין פרוזבו
 רבן גמליאל ובית דינו הן הן אביהן של יתומים
 כתב רבינו יצחק זצוק"ל איבא מאן דפשיט מהכא
 דמאן דהייב מידו לעניי באמרה וכעא למיהר'
 ביה מצא למיהדר ביה זאמר דכי מדאמר רב
 יוסף ואע"ג דליכא עניי האם דליוכו ביה אנן יד
 עניי אנן שמעינן דרינא דעניי כרינא דהדיאט
 דמי דאי אמר ליה לחכריה מינה לי בידך תנהו
 לפלוגי כמעמד שלשתן קנה ואי לא לא קנה הם
 הכי נמי דינא דעניי ומשום הכי אמר רב יוסף
 ואע"ג דליכא עניי הוהא דליכא ביה כרינא
 כמעמד שלשתן זאנן יד עניי אנן זאנן אמרינן
 ליכא למשמע מינה הכי כדהוהא אמרינן בפ"ך
 זו צדקה אלמא כריבור בעלמא מתייב והאי
 דאיצטריך רב יוסף למימר הכא ואע"ג דליכא
 עניי רבא יד עניי אנן דאלמא אי ללא הכי הוה
 מצוי למיהדר ביה לאו משום דדין עניי כדין
 דריוט דמי אלא משום דהוהא פלגא דזוזא לאו

על גבי האש אבל אם הוריה חתיכה של
 כביל העל גבי חתיכה של כשרה אע"פ שהיו
 שתיהן חיות ונצולו ביחד אסורה מפני שומן של
 כבילה שוב על השחוטת ונכלע בה ונאסרה ולא
 סמכינן בהא למיטרא דכל זמן שהי חוט' טרודה
 דפלוט אינה כולעת אי נמי ככולעה כך פולטה
 שההיתר הזה לא נאמר אלא גבי רם שדרך האש
 לבלוע כל הרם אבל בשמנוניתא דאיטרא לא
 דמנא תימרא מהאי רתנן בכיצד צולין נגע בחרסן
 של תנור יקלוף את מקומו נטף מרוטכו על
 החרס וחזר אליו יטול מקומו סכו בשמן של
 תרומה את חבורת הכנים יאכלו אם של ישראל
 אם חי ידחנה ואם צלי יקלף החיצון פי הרם
 התנור כל מה שנצלה בו הוא אסור באכילה
 דכענין צלי אש ולא צלי מחמת דבי אחר והלכך
 אם נגע הפסח בחרסו של תנור יקלוף אותו
 מקום שנע בו ודיו אבל אם נטף משמנו על
 החרס ונאסר אותו השומן שנתכשל בחרס התנור
 ועוד הורה אותה הטיפה ונפל העל הפסח לא
 סגי ליה בקליפה אלא יטול מקומו כולו יפה יפה
 מפני שהשומן הוא לח ונכלע בו הלכך יטול
 כל מקומו סכיב סכיב וגם בפניה כל מה שיש
 לומר שפשיט מעמו צריך ליטול ולא אמרינן הכא
 ככולעו כך פולטו והוא הדין בשסכו בשמן של
 תרומה צריך לקלף החיצון ואמרינן בגמ' בשלמ'
 למאן דאמר עיראה גבר אמטול הכי סגי ליה
 בקליפה דאקרוי קא מיקר ליה אלא דאמר
 תתאה גבר אחומיקא מיחם ליה וקא בלע טפי
 וכוליה אסיר ומהדר שאני סיבה דמשהו בעלמא
 הוא דעכרי ליה אלמא מוכח מהכא טעמא דהיא
 משהו אבל אם היה מרובה היה כולו אסור וכל
 שכן אם היה רם מעיקרו ולא אמרינן ככולעו
 כך פולטו והוא הדין בשומן של נבילה שנפל על
 השחוטת שכל השחוטת אסורה שלא נאמר
 ככולעו כך פולטו אלא גבי רם ולא גבי שאר
 איטורין ולא שרא אממר כמא עיר ליה בישוא
 אלא משום רחלב שחופה הוא מדרבנן ואע"ג
 דבקרירה אוסר בכלי אינו אוסר אלא לכתחלה
 דזא אסור אבל כריעבר שפיר דמי דסמכינן
 למימר כיון שנפלת הטיפה על הכשר הוריה

ספר הזכריות

כרשותיה הוה קאי דהוא לא אתא לירידה
וכראמרין אמר רב וכול ממון שאינו יכול
להוציא כדדינן והקדושו אינו קדוש ואקשינו
הא יכול להוציא אע"פ שלא הוציא קדוש והא
אמר רבי יוחנן גזל ולא נתיאשו בע"פ שניהם
אינו יכולים להקדושו זה לפי שאינו שלו זה
לפי שאינו ברשותו ואוקימנן להא דרב כמקרקעי
דכי יכול להוציא כדדינן כרשותא במקריה קאי
ושמעת מינה דכמטלטלי אפילו ממון שהוה
יכול להוציא כדדינן והקדושו אינו מקדוש
ומשום הכי אמר ליה רב יוסף אנו יד עניי אנו
דלא גרע מדינא דהוה יוסף דקני במעמד שלשתן
אבל מירי ראייתא כרשותיה האמר הרי הוא של
עניים כבר זכו כיה עניים ולא מצי למיהדר ביה
כדאמרין בפ"ק זו צדקה ואמר רבא וצדקת מתייב
לאלתר דהא קיימי עניים וקשיא לי להאי
פירושא למיתלי דכי מעמי דמילתא משום דלא
אתי כרשותיה דהיכא אמרינן כמטלטלי הכי הני
מילי במטלטלי דכפרים דצרים למיקם עלייהו
כדינא ואקדשוניהו מקמי דליקמו כדינא אע"פ
דבתי הכי קמו כדינא ואיתברר דדיניהו הוה לא
קדושה אלא כתי דפסקו דיניו וחייבוהו
ליתן ליה אע"פ דאכתי לא אהדר ליה אי
אקדשוניהו קרשי ונס רבינו יצחק אמר הכי
כהלכתא קמייחא דבבא מציעא ומטלטליגמ
דקאמרין אע"פ שהוה יכול להוציא כדדינן
והקדושו אינו קדוש הני מילי היכא דכפר דצרו
להוציא כדדינן אבל היכא דאית ליה פקדון
נכי חכריה וכו' תבע ליה מעיה יחיב ליה ניהלי
כמקרקעי דמי דקיימא לן דפקדון כרשותיה
רמאריה הוא והכי נמי איתמר משמיה דגאון
כדאמרין הכא נמי אע"פ דלא אחא כרשותיה
מצי מקדושי ליה דאינו צריך להוציא כדדינן
דחא פסקו ליה לדיניהו ולא תימא דוקא כפקדון
דאמרין הכי משום דכל היכא דקאי ברשותיה
דמאריה קאי אלא מלוה דלהוצאה עברה לא
דהא לא אמר רבי יוחנן אלא גזל דלא בעי
למיתב ליה דצריך לתוכעו כדון אבל מלוה דלא
כפר ביה דאינו צריך לתוכעו כדון יכול להקדוש
נטעמא דמילתא אמאי אמר רב יוסף אנו יד

עניי אנו יד ונראה לי משום דלא אמר להו
לעניים אלא נתניהו לעניי דודאי אילו אמר להו
לעניי תו לא מצי הדר ביה אכל השתא דאמר
ניתביה לעניי עד דלא יחיב להו מצי הדר ביה
דשליחא שווייה מרלא אמר נתפסיה לעניי
משום הכי אמר אנו יד עניי אנו ורמי להנדה
לפלוגי במעמד שלשתן דקנה ורמינו חננא
צדקת למשום האי קושיא פירש הכי הא נכרא
לאו אחרושי הוא דאיתתו ודרר כיה מרלא קתני
הדרר כי אלא הכי קאמר ליתביה לי השת' לירי
אזיל איכרי ביה נפ שאי וכתר הכי ירבינא אנא
סלע לעניי מרדי וואמר ליה רב יוסף אנו יד עניי
אנו וכיון דאמרת ליתביה לעניים כאילו אמרת
מנה לי בידך חננה לפלוגי במעמי שלשתן דקנה
ותוב לית לך רשותא לשמתה דתנו דבנן האומד
סלע זו לצדקה עב שלא באת לירי גבאי מוחד
לשנתה משכנת לירי גבאי אסור לשנתה ואין
השתא יד עניי אנו וזכאילו באת לירי גבאי וזכו
בה עניי ותוב לית לך רשותא למישקלה השתא
אלא הורא כתי הכי ואינו נראה לי ויש
עוד לימר דהני עניי הוה ומש"ה הכי אמר איברי
ביה נפשאי יצאי לאו דוכה ביה דב יוסף משום
עניי הוה שקול להאיהו לנפשיה משום דאיהו
עניי אבל השתא דזכה כיה משום עניי הוה ליה
ככאילו יחבית לעניי דתולא מצי למישקל מנייהו
וכל זה אצ"נ נראה לי וזה כונן בעניי מפני
שעדיין לא נא כרשותו ולא נכר בה מפני
שהקדש הוא על שני פנים אלו שיאמר דרי
עליך וכך אלו שיאמר הרי זה הקדש אבל
כשאמר מה שחייב לי פלו' הוא הקדש אין בהם
כלום מפני שאינו כעין והאיך יחול הקדש על
דבר שאינו בעין איצטריך ליה למימר אלא גזל
שאע"פ שחוג כעין אינו יכול להקדושו כיון
דצריך להוציא כדדינן אבל מלוה דלית בעין
אע"פ שאינו צריכה להוציא כדדינן לא קדשה
והם הכי נמי דאין צדקם יכול לחקתו דלואתו
לחכירו מפני שאינה כעין כרכתבית כפרק מי
שמת הלכך זה שנתחייב לו הצי"ח ועדיין לא
נתנו לו אע"פ שאמר ידא איהו הצי"ח
לעניי אנו נראה לחורבו יכול לחורו וכו' אלו לא

עה

דאמך רב יוסף אגן יד עניי אגן הוי במעמד
שלשתן :

גרמין כפרק חכונם צאן לדיר דף
נ"ו ע"כ אימער שומר אברה רבה
אמר כשומ חנס רמי ורב יוסף אמר
כשומר שכר דמי כרחב רבינו
יצחק זצוק"ל וקיימא לן בהא כרב יוסף דאמרינן
בפ"ק השוכ את האומנין וכפרק שבוע הריינים
הכולי עלמא אית להו דרב יוסף אלמא הלכתא
פנותיה וכך כתב גם רבינו יצחק זצוק"ל וקיימא
לן בהא דהלכתא כרב יוסף דאקשו עליה
ופרקניה ואשכחן נמי בפרק אין בין המוד הנא'
מחבירו בעגן ומחזור לו אבירתו לאשתו אלא
בשני כסי מחזור אסורין על בעל אבירה אבל
אם נכסי בעל אבירה אסורין על המוצא אבירה
לא יחזור רקתני ליה כפרוטה דרב יוסף והאי אי
דלא מחיוב למיתב ריפתא לעניי' ואע"ג
דאמרינן הא דרב יוסף לא שכיחא לא דהוהא
ואמרו ליתא לדרב יוסף מכלל רמודו דאיתה
ולא קשרו אלא משום דלא שכיחא גם
בפסקות הגאונים ראיתי כתוב והלכתא כרב
יוסף גם בעל הלכות גדולות כתב והלכתא כרב
יוסף וקשויה לן להאי פ"סקא טובא חדא
דמאי רקאמר ר' יוחנן הטוען טענת גנב באבירה
פשלם תשלומי כפל סהם קאמ' כל גנב שבעול'
ומאי דמוקי לה רב יוסף בליט' מוויין שנוי'א
הוא וליתא למיסדך עליה ותו מדאמרינן
כפרק השותפין וכפרק יש גוחלין וכפ' מי שמת
והלכתא סיב יוסף בשדה קנין ומחצ' שמע מינ'
דוקא בהני תלת הויא הלכה כרב יוסף אבל ככל
דוכתא הויא הלכה כרבה דאם איתא אמאי לא
מנייה להא נמי כהני הנך אלא לאו שמע מינה
הכא נמי הלכה כרבה והראיה שהביא רבי'
חננאל אינה נראת לי דאשן מי פליג רבה על
רב יוסף דאית ליה הדיא תנא דלא מחי' למיתב
דיפתא לעניי משום דהוא עמוק במצודה לא
פליג עליה אלא דלא חשביא ליה הדיא הנאה
לשווייה כשומר שכר והראיה שהביא רבי'
יצחק ממאי דאמרי' דכולי עלמא אית להו דרב
יוסף עיין שם בק ונטר'טים ותראר שם פירוש

מבואר עפ"דשתי דהנה נמי מפרש מיל' לחיד
אליבא דכולי עלמא ולא איצטריך הד' מורא לא
כמילתיה דרב יוסף אבל מילתיה דרבה פשיטא
ליה דאיתא אליבא דכולי עלמא ואין הוכחה
משם כלל דסבירא ליה להל' מורא כרב יוסף
אלא מהרבה מרפסח תלמודא דלכה כרב יוסף
כשרה קנין ומחצה מוכח דככולהו סבירא ליה
כרבה וכך כתב רבינו אלהן זצוק"ל הלכ' כרבה
דליט'טים מזונין גולן הוא יד' יוחנן ראיה גדולה
דשומר אבירה כשומר חנס דמי :

עו

גרמין כפרק החובל דף פ"ד ע"כ
אלא כי עברנן שלחותיהו במילתא
דשכיחא ואית בה חסרון כיס וכוכו ער
כי קאמר רבא כשן ועבר דמועדין
מתחלתן נינהו כתב רבינו חננאל זצוק"ל
כל שהוא ביוצא כשן ורגל גובין אותו בככל
כגון אבות נזיקין דשור בשן ורגל יבור כמכעה
והכער ושאר אבות דרבי יצחק ודרכי אושעיה
וכגון ארבעה שומרים ורפי ושכר וגולן וגנב
בקרן ועדים זוממים והמסור אע"ג דריכין אחד
כעלמא הני כולהו וכיוצא בהן דאינון נזקי ממון
גובין בככל ואפילו הינא גובין בככל כפרים
דכפיהו לרב אשי ואגבי דינ' דגרמיה כי בשורא
לצילמי וכהווא דאחיז בריא דחישי וחויביה רב
נחמן ואמר רבא ואם הראה מעצמו כמי שנעשה
ונתן דמי והנה דן רב נחמן בדיבורא ואהווי
וכל שכן ביותר מזה וכן נזקי בהמה לאדם כגון
ההוא כרהא דאליה ללישא ואחבן ומית וחמרא
דאכל לנהמא ופלסיה וכיוצא בהן שהן נזקי
בהמה בהרמה כולן מגבינן להו בככל וקרן אין
גובין בככל לפי שהוא חס וקיימא לן פלוג נקא
קנסא ומועד הא אמר רבא אי תפס לא מפיקין
מיניה ורב צמח גאון זצוק"ל כתב בתשובותיו
ושכתבתם אמרו חכמים אין הנין דיני קנסות
בככל ולא גזולות וחבלות וכל שכן פשא' ארצות
החובל בחכרו בזמן הזה כגון צרם כאונג קטע
ראש חוטמו או אחת מראשי איברים מה יעשה
באותה הנחבל בגזולת מיהא כבר אנו גובין
בין בככל בין בשאר ארצות ככל בני דני ישראל
אבל קנסות וחבלות אם קדם נחבל ותפש מן
החובל

ספר הנכריע

החובל שיעור מרה שקבל בו מה שתפס תפס ואין אדם בעולם שיכול להציע ממנו שכך אמרו חכמים כהיה תורתא דאלים ירא מנחה לא צריכא דקדם ותפס • ואם טוען אותו נחבל בבית דין ואומר שלחווה עמי לזרה שחבל בי לארץ ישראל שדנים שם דיני קנסות וחבלות משלחין אותו לארץ ישראל ואם אינו הולך עמו מגרין אותו שכך אמרו חכמים זהשתא דאמרת פלגא נזקא קנסא הואי כלכא דאכל אימרי וכי וכך מנהג כשתי ישיבות שכל מי שחובל בחברו או בעינו או בשינו או כאחד מכל ראשי איבריו אע"פ שאין פוסקין עליו דיו שלם לו רמי נזקו ודאי ורמי עינו ודאי אבל מגרין אותו עד שמפיים אותו בין מעט בין מרובה • וכך כתב גם מ"ר הגניה נאן זצוק"ל וששאלתם לו נערות שיש להם קנס מהו להנכותם כדי שלא יראו חוטא נשכר כדל"ז אמרו חכמים אין מנכין קנסות בכבל אלא בארץ ישראל ובסנהדרי קטנה של עשרים ושלשה אלא משום שלא היה חוטא נשכר ולא יהיו בני ישראל פרוצים בנינוק' שכיון שהן יודעין שאין מנכין חבלות בכבל שול' חין יר' זה בזה נהנו חכמים אחרונים לגוררו עד שהוא מפיים בממון א שירב' עליו רעים ומעשה כאחד שהפיל שינו של חברו ונידוהו רב יצחק גאון זצוק"ל ואמר לו דבר הצוב אין אני חורגך עליך אלא לך ופייסהו בממון או בדברים ועכשו כל דיני קנסות כטל' ומנהג שהנהיגו ארונים מר רב יצחק גאון כד אנו נהגין :

ע גרסינן בפרק מצית חליצה דק"ג ע"א אמר אממר האי מאן רמסני אלוחתא בכרעיה לא יחליץ אמר רבנו חננאל זצוק"ל יש מי שאומרים לית הלכתא כאמימר ומדקאמר רב אשי למאי דאמר דקאמר אממר מכלל דאיהו לא סבירא ליה ותנן נמי מן הארכובה ולמטה חליצה כשרה מן הארכובה ולפאלה חליצה פסולה ורמינן עלה רגלי' פרט לבעלי קבין כלומי מי שאין לו רגל פט' מלעלי ברנל ואע"פ שקיימת ארכובתו • ופריק שאני הכא רכת' מעל רגלו ושוקו הוא שיעל רגלו ובא מעל רגלו לרבות מן הארכובה ולמטה • והביא לתד

דכרי הנאין שכת' מכרי אם נקטעו רגלו חליצה מן השוק ולמטה מן הארכובה כשרה כל שכן מי שרגליו קיימת והשבה • ומפני מה אמר אממר מאן דמכני אלוחתא דכרעיה חליצה פסולה ושמענו פידוקא אחאי טעמא מאן צריך למיתרצ ברעיה משום דבעי חליצה מעל רגלו וכיון שהיה דמסני על לוחתא לא יכול למיתרץ לכרעיה ולא תרציה הוה ליה כמי שאינו ראו לבילה שבילה מעכבת בו • אכל היכא דהוה תרצין כרעיה מעיקרא ואי לא הוה פסיקין הוה יגיל למיתרצין און ע"ג דאיפסיקן חליץ למטה מן הארכובה דהו ראו לבילה שאין חליצה מעכבת בה • ואינו נראה לי האי תירצ' דכיון שנקטעה רגלו גם זה אינו ראי' לתרצו וכל שכן הוא ואין ראוי לבילה קרינ' ביה ולא הוי מחכשד משום האי טעמא אלא מאן דאית כרע' תרצא ולא תרצית אכל האי דלית ליה כלל אין וזאי הו' • ורבנו יצחק זצוק"ל אמר איכא מאן דאמר ליה הלכתא כאמימר דמדאמר רב אשי למאי דאמר אממר מכלל דאיהו לא סבירא ליה • ועוד דהא תנן מן הארכובה ולמטה חליצה כשרה ואנן לא סבירא לן הכי דאי איתא להא סברא הוה ליה מפלג' אמתני' וליכא למימר דפליג' אממר דמתניתין ועוד אי פליג' אמתניתין ההמתניתין ליה תיובת' מינה ומדלא מותבי' עליה מינה שמע מינה דמתניתין טעמא לחוד ואמימר טעמא לחוד רסביר' ליה לאמימר דבעי לתרצו לכרעיה אארעא וחליץ כדקאמר בהריא האי מאן דחליץ צריך למרחפיה לכרעיה והאי מאן דמסני אלוחתא דכרעיה לא מצי לתרצו לכרעיה על ארע' הלכך לא חליץ וסתני' דקתנן מן הארכובה ולמטה חליצה כשרה ל'אנו דנקטעה רגלו אלא כגון שקשר רצועות הסנדל למטה מן הארכובה וכיון שאתיררתן היכמה משום מעל רגלו קרינא ביה והכי גרסי' בירוש' מתניתא בקשר מן הארכובה ולמטה וגרסי' נמי התם עיקר חליץ כהתי' רצועות וכיון דהתירתן מעל שוקו מקום חליצה הוא דמעל רגלו אמר דחמנא ושוקו מעל רגלו הוא הלכך לא קשיא לאמימר דמתניתין טעמא לחוד ודאמימר טעמא לחוד

ע

גרסינן בפרק מצית חליצה דק"ג ע"א אמר אממר האי מאן רמסני אלוחתא בכרעיה לא יחליץ אמר רבנו חננאל זצוק"ל יש מי שאומרים לית הלכתא כאמימר ומדקאמר רב אשי למאי דאמר דקאמר אממר מכלל דאיהו לא סבירא ליה ותנן נמי מן הארכובה ולמטה חליצה כשרה מן הארכובה ולפאלה חליצה פסולה ורמינן עלה רגלי' פרט לבעלי קבין כלומי מי שאין לו רגל פט' מלעלי ברנל ואע"פ שקיימת ארכובתו • ופריק שאני הכא רכת' מעל רגלו ושוקו הוא שיעל רגלו ובא מעל רגלו לרבות מן הארכובה ולמטה • והביא לתד

ספר הזכרונות סא

לחוד ולכא כן דליה למתניתין פלוגתא
 זאינו נראה לי דמרמקטינן כגמרא ורמינהי
 פטש לבבלי קכס שמע מינה ר' גבי חליצה
 מכס ריגן לבבלי קכס ואע"פ שנקטעה רגלו
 זהור שלמי דפריש בקושה הווא גמי עיקר הוא
 דכיון דהמת רצועת מעכבת בעינן שלא
 תתירם מן הארכובה ולמעלה אבל הוא הדין נמי
 אם נקטעה רגלו מן הארכובה ולמעלה פטילה
 מן הארכובה ולמטה כשרה דלא שמעי' מירוש'
 דפטיל בנקטעה רגלו ואפילו אי הוה שמעי' ליה
 הוויא פלוגתא בין הירושלמי לבבלי ואנן כל
 היכא דאיכא פלוגתא כג'יהו אכבלי' מסמינן
 ויתלמודא רידן הוא דאייתי מילתא דאמימר והוא
 פרוש מתניתין בנקטעה רגלו ויתרוק קושיא
 זו גרידא ל' כפריש המורה ואע"ג דהנן מן
 הארכובה ולמטה כשרה התם הוא דכי נסחר
 דגם קס ליה שוק ורחמנ אמר מעל רגלו דהוינו
 שוק אבל האי דלא רגלו הוא וזה הפתרון
 יהוא נכון שאינה דומה לחליצה בשוק של קוטע
 יתחליצה מי שרגלו תפוכה דכי נקטעה רגלו
 ונשארה שוקו השוק במקום רגלו עומר דכתיב
 מעל רגלו אבל מיהו היכא לא נקטעה רגלו לא
 היכשרה בשוק לחליצה שאם היה רגלו מגולה
 שוקו נעלה וחליצתה אין חליצתה חליצה וזו
 שרגלו הפוכה חליצה בשוק ולא מהניא דהיא
 איכא רגל וברגלו נמי לא מהניא דלא רגל
 מיקר' יא מפני שהיא הפוכה הלכך לית ליה
 תקנתא וחליצתו פסלה ולא המו לקוטע שתולין
 בשוקו וכו' על את שוקו בין מן הצדדי' בין מלמט'
 כמין רגל ורחים על ראש שוקו וכיון דרחמנא
 מכשרה הוויא חליצה מעליא אבל מי שרגלו
 חפובה כיון שאין רגלו בכל אדם אין זו געילה
 יפה דת' היו חליצה כשרה

ע

גריסין כסיפרא פרשת ויקרא דכר
 אל בני ישראל וסמך בני ישראל
 סומכים ואין בנות ישראל סומכות
 רבי יוסי ורבי שמעון אומרים נשים
 סומכות רשות אמר רבי יוסי אמר ל' אכא
 יאלעור פעם אחת היה לנו עגל של זבחי שלמים
 ודאי' אנהו לעזרת נשים ופמכו עליו נשים

ושחטוהו ולא מפני שיש סמיכה בנשים אלא
 כדי לעשות נחת רוח לנשים פירוש בתא קרא
 קמ' פלני דתנא סבר כיון דאין לסמיך בנשים
 ולא הו' זרוע עליה אין מניחין אותן לסמיך משו'
 דקא עבר ככל תוסף ורבי יוסי ורבי שמעון
 אוסרים אע"ג דאין חייבות האם רצות לסמוך
 הרשות כיון ואין כאן משום כל תוסף והכי נמי
 אמרינן במסכת ראש השנה אין מעכבין את
 הת' נוקות מלתקוע ביום טוב האי נשים מעכבין
 והא תניא אין מעכבין לא את הנשים ולא את
 הת' נוקות מלתקוע אמר אביי לא קשיא הא
 רבי יהודה הוא רבי יוסי ורבי שמעון דתניא דכר
 אל בני ישראל וכו' פירוש תקיעת שופר
 ביום טוב אין בה איסור מדאמינן יצא תקיעת
 שופר ורדית הפת שאין בה אלא חכמה וצ'נה
 מלאכה ואין מעכבין הנשים אלא משום
 כל תוסף ורבי שמעון זרבי יוסי מתירין שאינה
 אלא רשות ואין שם משום כל תוסף ורבי נמי
 אמרינן כפרק המוציא תפילין דמיכל בת שאול
 הויה מנחת תפילין ואשתו של יונה היתה עולה
 לרגל ולא מיחו כיון תכמים ומוקמינן לה כרבי
 ורבי שמעון דאמרי נשים סימכור' רשות אבל
 לרבי יחורה רהוא תנא קמא וסיפרא כדאמרי'
 סזס סיפרא רבי יהודה היה אוסר האשה להניח
 תפילין או לעלות לרגל וכן היו חוקרין ככל
 מצות עשרה שרהו' גרמא שרבי יהודה אוסר
 הנשים לעשות אותן משום כל תוסף ורבי יוסי
 ורבי שמעון מתירין ומסתברא דהלכתא כר'
 יוסי דנימוקו עמו וכל שכן דרבי שמעון קאי
 כותיה ואין דבריו של אחד במקום שנים ומה
 שנהגו עכשיו הנשים ללבוש את הקולב אין
 איסור ברכה אלא שאם ברכו עליו הוויא
 לה ברכה לבטלה וקא עברי' בכל תוסף כיון
 שהן מכרבות עליו אקב' דער כאן לא שריא
 רבי יוסי אלא משום רשות ולא משום חובה
 והאיתי שכתב רבינו תם וצ"ק ל' נשים מותרות
 לכתך על כל מצות עשה שהזמן גרמא וליכא
 משום לא תשא את שם זה המכרך ברכה שאיני'
 צריכה דהאי דרשה דרבנן היא ואם מכתא דהיא
 דהא אמרינן ספק קרא אמת ויצייב ספק לא קרא

ספר המכריע

דורך וקורא ואי דאיר יויתא. ויהא דא החי מספיקא
לאו דלא תשא אלא ודאי דרבנן היא. ומהא
דאמרין הכל עולין למנין שבעה אפילו עבר
אפילו אשה אין להביא ראיה להתיר נשים בשא
ברכות דהא ברכת התורה דמלפניה ומלא אחריה
לאו משום מצות תלמוד תורה היא שאפי' כירך
ברכת הערב נא אין כאהבה רבה חזר ומכרך
לח' ברכת התורה שלשה ארבעה חמשה ששה
שבעה תדע שהרי כהן במקום שאין לוי מכרך
וקורא ויחזר ומכרך וקורא אלא מהכא יש ללמד
דאמרין נשים סומכות רשות ומיכל בת שאול
היתה מנה' תפילין ולא מיחו בידה חכמי' ואשתו
של יונה היתה עולה לרגל מיכל היתה
מנרכת אע"פ דפטירה ודמי לברכה שאינה
צריכה ואשתו של יונה היתה מביאה עולת
גדבה במקום עולת ראיה דאי משום עליית רגל
לחודה ליכא קפירא או לא מחייבה. ורבי
דאמר רבי יהודה ורבי יוסי הדלכה כרבי יוסי
דאמר נשים סומכות רשות. ואם תאמר הא
איכא סתמא כמתניתין ומתלוות כבריייתא דתנן
זמן מעבדין את התינוקות מלתקוע האנשים
מעבדין והאי פלוגתא דרבי יוסי ברייתא היא
ישלך להשיב דלית הלכתא כי סתמא דמעשה
דמיכל ודהוציאונהו לעזרת נשים ובר גרול
הוא ותו דאמר רב יוסף בפרק החובל מעיקרא
כל דאמר לוי דהלכה סומא פטור מן המצות
עבידנא יומא טבא לדבנך דלא מיפק דנא
ועבידנא ואי קים לך כסתמא מאי יומא טבא
עביד הרי לא איהו מכרך שום ברכה דלא על
צצית ותפילין ותקיע' שופר ולולב וסוכה ומקרא
מגילה וקידוש והברלה ותפ' לוח בין בחול בין
בשבת בין בימים טובים ובראש השנה וכיום
הכפורים ולא שום ברכה ולא קורא קריאת שמע
בברכותיה שחרית וערבית והאי דבעי לביירוני
הסודא לקיים מילי דברכו' והוא לא מצילקיומי
ומאי יומא טבא הוה ליה למעבר ועוד דאמרין
כערכי פסחים אמר רב אחא בר יעקב סימא
פטור מלומר הגדה ומקשינן והאי אמר רבינא
אמר לי מדימר שאלתניה לרבי רב ששת ורבי
רב יוסף מאן אמר הגדה בי רב ששת ורב יוסף

ואמרו לי רב ששת ורב יוסף אלמא מחייביה הפ
דאי לא מחייבי לא פטרי אחרוני' ומשני
קסברי רב ששת ורב יוסף מצה בזמן הזה זה פנך
ואתו רשות דנשים מברכו' רשות יוסמין מכרכין
רשות ופטרי מצה דרבנן שמע מינה כיון
דמכרכות רב ששת ח' רב יוסף ד' עוצמן לא פריך
תלמודא אלא דמוציאין אחרני' ודאי פשיטא
דמותו ופטרי רבנן דקיימאלך כרבי יוסי ולא
כסתמא דאין מעבדין ומשום הכי מיתר לתקוע
להן ולכרך דכי היכי דמכרכין דרשותן מוציא
את אחרני' כדרבנן הכי נמי כמילי דרבנן מפקין
להן ומתעסקין בהן לעשות להן נחת רוח
ואיני' נראין לי דברים הללו שאם היתה הקפידה
בעבור ברכה לבטלה אז היו כל ראי ותיו נכוחות
דבוראי ברכה לבטלה כלא אמירא אלא מדרבנן
וקרא אסתמא בעלמא כדאמר מר זמן הסומין
היתה ראוה גדול הלנשים אלא שה קפדה אינה
לא משום כל תוספת דרבי יהודה סבר בני ישראל
סומכין ואין בנות ישראל סומכות וכיון שהבורא
פטרן מן המסביה אילו יסמכו קא עבדן ככל
תוספת ורבי יוסי ורבי שמעון סברי נשים סומכין
רשות דוראי אילו סומכין לשם חוכה הוו עברי
בכל תוספת שאין איסור' כל תוספת לא כמתכונין
לעשות מצוה ורבי יהודה סבר אע"פ דרשום
רשות קא עבדו איכא כל תוספת דכל תוספת לא
בעו כונה וכדאמרין כריש פרק המוציא תפילין
דתנן התם דמוציא תפילין מכניסן זוג זוג רבך
גמריאל אומר נשים שנים זומקמין רתם טעמא
דרבן גמליאל כדרב שמואל בר רב יצחק דאמר
מקום יש בראש שראוי להגיה שתי תפילין
ואמרין התם לימא כדרב שמואל בר רב יצחק
קא מפלגי רתנא קמא לית ליה דרב שמואל סבר
רב יצחק ורבן גמליאל אית ליה ללא רכולי
עלמא אית ליה דרב שמואל בר רב יצחק והבא
בשבת זמן תפילין קא מפלגי תנא קמא סבר
שבת זמן תפילין הוא פירוש זאם ישים ב' תפילין
קא עבר בכל תוספת ורבן גמליאל סבר
עבת לאו זמן תפילין הוא פירוש והלכך ל' יא
משום כל תוספת דרבי לישן בשמיני' כסבי ורשאי
להכניש שנים שתכשיט הוא לו וכדרב שמואל

ספר המכריע

כב

בד רב יצחק ואינעו תימה רבלי עלמא שבת
 זמן תפילין הוא והכא דלצאת בעו כונה קא
 מפלגי מר סבר דלצאת בעו כונה ומר סבר לא
 בעי כונה פירוש רבן גמליאל סבר לצאת
 בעי כונה וכיון דלא מכיון לשם מצוה כי אם
 להצניעו ליבא משום כל תוסף ותנא קמא סבר
 לא בעי כונה וכך הוא שאינו מתכוין כמתכוין
 ואי בעי תימא רבלי עלמא לצאת לא בעי
 כונה והכא דלעבור משום כל תוסף קא מפלגי
 מר סבר לעבור עליו משום כל תוסף לא בעי
 כונה ומר סבר בעי כונה וזהו פלוגתא פליגי
 והכא רבי יהודה זכרי יוסי דרבי יוסי סבר נשים
 וס מבות רשות דכיון דלא מתכוין לשם חובה לא
 לשם נחת רוח בעלמא ליבא משום כל תוסף
 ורבי יהודה סבר כך הוא שאינו מתכוין כמתכוין
 ואיבא משום כל תוסף ועד כאן לא שרי רבי
 יוסי אלא משום רשות אבל אי מתכוין לשם
 חובה מודה דאסיר משום כל תוסף והלכך אם
 יברכו עליהן אקב"ץ לא נמצא שעושות לשם
 חובה ולשם מצוה ואיבא תרתי לרועיתא חדא
 דקא עברן ככל תוסף ועוד שמברכות ברבה
 לבטל שאף מדרבנן לא נצטוו שאין כח לחכמים
 לבטל לאו דלא תוסף ואין להביא ראיה מן
 הסימין דאע"ג דרבי יהודה פטר את הסימא
 מכל מצות האמורות בתורה מדרבנן
 חיובי מיתבי משום רלא עבר ככל תוסף
 דהא לא מפקד הוא ככל תוסף וכיון שאין כאן

הכי הוא אבל נשים
 דאי מחייבי להו רבנן
 עברן ככל תוסף דהא
 מיפקדו ככל דאין
 שבתורה באנשים אין
 כח בהן לחייבן ולעקור
 דברי תורה נמצא שאם
 יברכו על מצות עשה
 שהזמן גרמא שהן
 עוברות ככל תוסף
 ומברכות ברבה לבטל
 שלא צוה אורחן לא
 דבורא ולא חכמים
 וס מ' בהגדה ודאי הויא
 ריובתא דמקא פטר
 ליה רב אחא בר יעקב
 מ' לומר הגדה משום
 דכתיב בעבור זה ש"מ
 דככל התורה מיחייב
 ליה ולית ליה דרבי
 יהודה דאמר ס'מ' פטור
 מכל המצות האמורות
 בתורה ומיפקיד ר'וא
 בכל תוסף ואי אמר
 הגדה זמנך קא עבר
 בכל תוסף וליבא
 לחיוב מדרבנן כראמא

גבי נשים וכי מקשה מרב ששרח ורב יוסף גם
 ממה שהיו אומרין ומכריבין לעצמן מקשה זכרי
 הדר מתרץ מצה בזמן הזה דרבנן מתרץ שפיר
 דכיון דמדרבנן היא ולא אמרה תורה להם עוני
 שעונים עליו דברים אלא בזמן דאיבא פסח אין
 כאן בכל תוסף דרמי למאי ראמרין בעירובין
 שבת לאו זמן תפילין היא ולישן בשמיני כסכיה
 דלא לקי ולכסף מקשה והא כל דתוקין
 רבנן בעין דאורייתא תקון פירוש ונהי דאניהו
 אמרי לעצמן משום רליבא כל תוסף אבל לא
 ליפטרו אחריני ומתרץ דסומא חייב מדאורייתא
 וליתא לררב אחא בר יעקב אי נמי אפי' אי הוי
 מצה דאורייתא ואיתא לררב אחא אי אמר סומא

איסורו כל תוסף מצו
 דכנן שפיר לחיוביה
 זכיון דחייב מדרבנן
 בוראי כי הוא מכר' על
 כל המצות וכיצא
 בסומא כמו קמן שהני
 לחינוך דאע"ג דפטור
 מדאורייתא הוא חייב
 מדרבנן בכל המצות
 ומכר' עליהם כגד
 ויש כח בחכמי לחייבו
 משום דלא יעבור בכל
 תוסף דהא לאו בר

הגדה לנפשיהוין בכך כלום דמאי ברכה איכא
 בהנה מא דחתים כרוך אשר גאלנו היא שבת
 והודייה למקום שגאלנו ואין זו ברכת מצוה
 שתקבענה עליו חובה ואם יכרך על אכיל מצוה
 הא אמרין כל שיטנו בכלל תאכל חמץ ישנו
 נקים אכול מצוה ומרור בזמן הזה ליכא מאן
 דפליג דהוא מדרבנן ועוד באכילת מצוה ומרור
 כך הם הסומא כשאר כל אדם לא פטרו רב אחא
 מלימד הגרית ובזון שאין בהנה ברכה יכול
 לאומרה כראמרין נשים סומכת רשות ללא
 לאקשוני אלא מדקא פטרי אחרני נרבוך
 עכשו שאמרות הנשים לכוך על שום מצוה
 שאם יכרכו שוכרות בכך תוסף וגם מכרכית
 ברכה לבטלה ולעשות המצוה בלא ברכה
 לכו מגמגם וסימך אני כזה לרחמיך דאע"ג
 דקיימא לן כרכי יוסי ורכי יהיה הלכה כר' יוסי
 הא איכא סתם מזניחין דאין מעכבין כר' יהודה
 וקיימא לן סתמא דמתניתין ומח' זוקת דבריירא
 הלכה כסתם מתניתין ומרב יוסף אין להיחיה
 דסבירא ליה כרכי יוסי כדפרישית אבל מירוש
 לומר אע"פ שהעמנו מתניתין דאין מעכבין כר'
 יהודה אין זו סתם מפורשת דאי הוה תני כפירוש
 אבל נשים מעכבין הית סתמא מבורר כר' יהודה
 אבל השתא לא תני אלא קטנים יש לומר דגם
 נשים נמי אין מעכבין והאי דתני קטנים משום
 דכעי למיתני אבל מתעסקין בהן ער שילמדו
 דרוקא עם קטנים מתעסקין כרי להנכך במצירת
 אבל עם נשים אין מתעסקין דכסירח שרי לחו
 למיתקע איניה לט' שרית והאי דלא תריץ ליה
 הכי לרווח המילת קא עבר ולכי שיטו השיבו
 שאפי' אם תרחיק אותי לרקוק האנשי מעכבין
 לא קשיא משום ריהא פליגתא דרבא ולכילם
 אין זו סתם מעורר דלא כר' יוסי הלכך יש לסמוך
 על ר' יוסי ולהניח לעשות בלא ברכה :

ע

נסינן בפרק הגוול עמיס דף ק"ב
 ע"תנו רבנן הנותן מעית לשלוחו
 ליקח חטים ולקח שעורים שעורים
 ולקח חטים תני חדא אם פחתו
 פחתו לו ואם הותירו הותירו לו ותניא אידך אם
 פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לאמצע

אמר רבי יוחנן לא קשיא הא רכי מאיר ודא רבי
 יהודה הא רכי מאיר דאמר קמי לה בשניו פי
 כי היכא דאמר רכי מאיר גבי צבע דבשניו דעת
 כעלים הוי גולן דהם הכי נמי האי שליח בשניו
 דעתו של בעל הבית הוי פגולן וכי היכי רל"ג
 גול ממנו מעוור וסתר כהם והריות כהם אינו
 משלם לו אלא מעותיו הסהכי נמי השתא אינו
 משלם לו אלא מעותיו וכל הריות הוא לשלוח
 והא דתניא הותירו לאמצע היא ר' יהודה דאמר
 הים כיון דבהזכרא אתא ליריה מעיקרא ולא
 בתורה גז'נותא לא הוי גולן והכא נמי כיון
 דמעיקרא לא אתו הני מעית ליריה בתיר' גולנו
 אין לו דין גולן לא כבר נשתעבר מתחל שיעשה
 שליחותו של בעל הבית ואם תאמר כל
 השבה יהא לבעל המעית דהא במתניתין מי לא
 תנן אם השבח יתר על ההוצאה נתן ל' את
 ההוצאה וכל השבח דבעל הצמר והכא נמי כל
 השבח יהיה לבעל המעות תשובה כודאין
 כמתניתין בגוף הצמר הוי דבעל הבית ואע"פ
 דשינה הצבע אינו יכול לקנותו כזה השינוי כי
 אישכח האי צמר כרשותא דמאריה אשכח שקל
 מינה ומעותי מי אשכחו שיהו המינות בעין ויהיה
 השבח עליהן לא השכיחו אלא החטים שקנה
 בהם החטים הללו של בעל הבית היו שגאמר
 חטין השכיחו דין היה כיון שגא להשליח דעתו
 שלא כעבור בעל הבית הוא טירה אלא לעצמו
 הוא קניה שכל השב יהיו שלו לא כיון שמתחלה
 קיבל המעות מידו על רעת שועצה של יחורתו
 ונשתעב בכך ועשו לו חור גברי לו שנישע'
 לו כמי שיתף עמו וחולקים שניהם זה כמעותיו
 זה כמטב טירהו שלא כל הימנו לסחור ולהרויח
 במעותיו של חכירו כנוידיהם ללא באו הידו
 כנוידיהם אלא על רעת שיעשה שליחותו
 והוא הדין נמי אם אמר ל' לקנות חטים וקנה
 חטים לא כעבור בעל הבית אלא כעבור עצמו
 דפליגי רכי מאיר ורבי יהודה והאי דנקט חטים
 ושעורים משום דהשתא מצי טעין שליח דכי
 זכני לעצמו זכני ולא כעבור בעל הבית שהמעשי
 מכיחיים אבל אם אמר לו לקנות חטים וקנה
 חטים אע"פ שאומר עכשו השליח כי לעצמו
 קניתם

קמיתים אינו נאמן אלא אמרין בעבור בעל
 הבית נקאם והשא הוא דקא בעל מיהדר ביה
 ולא מהימן לומר של עצמי קמית עד שיביא
 ראיה * וכי שינה דעתו נמי של בעל הבית
 דאמר רבי מאיר כוליה שבחא שליח הם ורבי
 יהודה אמר חולקין הני מילי כי טעמי ואמר
 שליח דאנא לעצמי זכני אבל אם הביא חטים
 ושעורים אלו ונתנו לבעל הבית ואמר לו קבל
 מה שקמיתי לך כיון שגילתה דעתו שכל מה
 שעושה על דעת שיקנה בעל הבית עשה כוונתו
 שכל השבח הוא לבעל הבית והפחת הוא של
 שליח דאמר ליה לתקוני שדרתיך ולא לעותי *
 ובמתניתין נמי כי אמר רבי מאיר נתן לו רמי
 צמירי דכל המשנה דעתו של בעל הבית נקרא
 גזלן הני מילי כי טעמי צבע וכל מה שבבעתי
 לא על דעת ליתן לך לעצמי עשיתי דמגלה
 דעתו שעל דעת לגזולו עשה אבל אם אמר לו
 בשנה עלתה לי ותן לי שכירות שהתנית לי
 וקח את שלך הבי נמי דידו על התחנתה דלא
 שקיל אנריה ולא קני להווא צמר לא אם השבח
 יהו על ההוצאה נתן לו את ההוצא וכל השבח
 הוא של בעל הבית * אמר רבי אלעזר ממאי
 דילמא עד כאן לא אמר רבי מאיר התם אלא
 כמירי רחוי ליה לגמריה אבל לסחורה לא אמר
 אלא אמר רבי אלעזר הווא הוה רבי מאיר ולא
 קשיא כאן לסחורה כאן לאכילה פירוש ר' יוחנן
 לא אפליג בין היכא דקא בעי לה בעל הבית
 לאכילה ובין היכא דלא קא בעי לה לאכילה
 אלא ככולהו פליג רבי מאיר ואמר המשנה דעתו
 של בעל הבית נקרא גזלן וכל השבח הוא שלו
 והלכך הוה דתניא באמצע לא מיתוקמא אלא
 כרבי יהודה ואמר ליה רבי אלעזר ממאי דלא
 שני ליה לרבי מאיר דילמא עד כאן לא אמר
 רבי מאיר דהוי גזלן אלא כשרוצה איתם שדרך
 אכילה דומיא דצמר שרוצה לעשות ממנו כד
 אזירא הוי שינוי גמור וקנה השליח כל השבח
 בגזלן אבל לסחורה לא יקרא זה שנוי אבל
 אכתי בשליחותא דבעל הבית קאי והלכך אין
 דינו כגזלן גמור שיהא כל השבח שלו ואעפ
 שאומר אני לעצמי יצא קנה להשתכר בהדי

לו שנישש'איתו שותף עם בעל הבית אבל שיקר
 כל השבח לעצמו כגזלן גמור לא לא מודה כהא
 לרבי יהודה ריחלוקו והלכך תרווייהו מציינו
 לאוקומי כרבי מאיר * והוה דתניא התירונו
 לשלח לאכילה לא שינוי גמור ודינו כגזלן והאי
 דתניא לאמצע לסחורה דלא הוי שינוי גמור
 ודינו כגזלן שותף עם אבלי ודאי רבי יהודה בין
 לסחורה בין לאכילה לא מצוי למיקני כוליה
 שבחא כגזלן אלא דיו להיות שותף עמו וכיון
 דקיימא לן הלכה כרבי יהודה בין אם נתן לו
 מעות ליקח לי חטים לאכילה בין אם נתן לו
 דלקנות חטים להרויח בהם וזה השליח הלך
 ושינה דעתו וקנה לעצמו השבח הוא לאמצע *
 ורבי אלעזר ורבי יוחנן לא פליגי אלא במילתיה
 דרבי מאיר אבל במילתיה דרבי יהודה שנידים
 שוין כרפרי ישות * ורבינו יצחק וצוק"ל כתב
 וכיון דקיימא לן כרבי יהודה חזינן אם לסחורה
 נתן לו כמות שותפות אם פיתחו פיתחו שליח
 מפני שהוא משנה ואם הותירו הותירו לאמצע
 דארעמא דרווחא היכינה גזליה ואם לא נתן לו
 בתורת שותפות אלא לקנות בהן חטים כסחורה
 ולא יטול ממנה כלום אם פיתחו פיתחו לשליח
 מפני שהוא משנה ואם הותירו הותירו לכל
 המעות וכן אם נתן לו מעות ליקח ממנו חטים
 לאכילה וקנה לו שעור אם פיתחו פיתחו לשליח
 ואם הותירו הותירו לבעל המעות דלא אמרינן
 הותירו לאמצע אלא שנתן לו מעות בתורת
 שותפות לקנות מהן חטים ולקח מהן שעורים
 שעורים ולקח מהן חטים אבל שלא כרצונם
 שותפות בין לסחורה בין לאכילה אלוכח דרבי
 יהודה דינן שיהא אם הותירו הכל לבעל המעות
 ואם פיתחו פיתחו לשליח וכן הלכתא * הנה
 רבינו יצחק סוב"ש שאעפ שינוי דעתו של בעל
 הבית כל השבח הוא של בעל המעות וזה לא
 יתכן כלל דהא כפירוש תני הנותן מעות לשליחו
 דאמא לאו שותף שוויה ואפילו הכי הוי הותירו
 לאמצע ואוקימנא לה כרבי יהודה והלכך גם
 הפסק אינו עולה על סוגיא דשמעתא כלל אלא
 סברת לבו הוא ואמר בלא דעת ההלכה * ומפני
 שראה רבינו יצחק במתניתין דאמר רבי יהודה
 דכל

דכל

ספר המכריע

דכל השבח הדי דבעל הבית ולא הויה דרחם צמריה דבעל הבית הוא בעין וכל הוכח דקאי ברשות דמארי קאי וכי אשכח ברשותא דמארי אשכח אבל הכא דחטין דאשכחן לאו דבעל הבית הוה והאי שליה זכנינהו לנפשיה אדרכא מן דינא הוה דלחויי כל שכחא דידיה אי לאו דלא מצי למחויי גזלנא בהנהו מעות משודמכי אתו לידיה לאו בתורת גזלנותא אתו לידיה אלא למיעבר שלוחתא של בעל הבית והשתא דהדר כיה דיו שנעשה אותו שותף עמו כדפרישית גם רבינו הגנאל צוק"ל כתב וכוין דקיימא לן הלכתא כרבי יהודה דמתניתין דאמר אם שכח יתר על ההוצאה נותן לו את ההוצאה ואם ההוצאה יתירה על השבח נותן לו את השבח ותנן נמי כל המשנה ידוע על התפתורה דהיינו מעות לשלוחו להנתיב לנדבריהו ושניה השליח בין לאכילה בין לסחור אם פירתו פיתחו לשליח ואם הותירו הותירו לאמצע בעת שנתן לו המע' בתורת שותפות אבל אם נתן לו בתורת שליחות הכל לבעל המעות כדגרסינן בפרק ארמנה נזנית מנכסי יתומים אמר רב נחמן אמר רבא בר אבהו כאן שנה רביי תביל לבעל המעות ואוקימנ' ברב ר שאין לו קצבה והנה רבינו הגנאל משמע מדבריו שאינו פוסק על פי חבריה דהיה אלא על פי ר' יהודה דמתני' אבל לפי חבריותת משמע יחלוקו וזה לא ירכן לומר דפליגא ברייתא אמתניתין דאם כן היכי מוקי רבי יוחנן לכרייתא דתני הותירו לאמצע כר' יהודה דמתני' והא ר' יהודה דמתניתין אמר דבעל הבית שקיל כוליה שכחא והבא היכי אמר לאמצע אלא ודאי שינוייה דהא מילתא הוא כדשנינן ומאי דאיתי ראיא ממאי דאמרנן בפרק ארמנה נזנית כאן שנה רביי הכל לבעל המעות אינו ראיא יפה דהתם לא שניה שליח דעתו של בעל הבית כלל ושלוחותיה עביד אבל הכא מיירי דשינה השלי' כדעתו של בעל הבית ועקריה לשליחותיה ומר' דומה דין זה לזה תדע דלא דמו דהא התם תניא הוסיפו לו אחת וזוהרה הכל לשליח דרבי רבי יהודה והא דאמר רבי יהודה הכל לבעל הבית שמע מינה טעמא דהאי לחוד ושעמ' דהאי לחוד

ולא בטעמא חדא תלו דתרווייהו הלכך נראה לי דהכלה כרבי יהודה וברתני בכרייתא הותירו באמצע ואע"ג דשנוייה שלוחא ולא שותפא ואי היכנהו ניהליה בתורת שותפות וזה שינה זקנה על דעת שיהיה לו כל הריח התצוי לוקח שהתא ובחלק בעל הבית נמי שקיל פלגא כיון דשינה דעתו וכלא רצה שיקנה בעבורו משוויגן ליה שותף בההוא חילוקא ושקיל שליח תלמא תולמי דווחא ובעל הבית שקיל ריכעא כך עולה דין זה מכת סוויא רשמעתא מתכו על ידי כמערכא לרבי יוחנן אליבא דרבי יהודה ובי מי הודיעו לבעל חטין שיקנה חטין לבעל המעות פרוש ואינו דין שיקנה בעל המעות כלום אלא כל השבח יהיה לשליח דלא דמי למתני' דמתני' משום הכי הוי כוליה שכחא לבעל הבית משום דצמריה הוא דאשכח דשכחא על גבי צמרי קאי וכוין דלא קני לצמריה צכע כי אשכח בר שוקא דבעל הבית אשכ' אבל הכא דחטין הוא דאשכוח וחסין הו דמוכר מי הודיעו לזה המוכ שרמעות אינו של זה השליח שיקנה חטין לאורו בשל המעות וכוון דלא ידע ב זה הדין הוא שכל המעות יהיה לשליח ורבי יהודה לא משכח ביה משום דקסבר בעל המעות קונה ואע"פ שלא ידע בו המוכר וכך כתב רבינו הגנאל צוק"ל וזיתא להא דמחכו עלה כמערכא מיהו מציינן דמילף מהאי הוכחא דמן דינא היה דליותו כוליה שכחא לשליח ולא יקנה בעל המעות כלום דלא דמיא למתניתין דצכע כדפרישית ול' אפוקי מריבנו הגנאל ורבינו יצחק דמדמו לה למתניתין ואע"ג דליתא להא דמחכו עלה כמערכא נהי דליתא דליקני שליח כוליה שכחא אבל פלגא מיהרה קני כרבי יוחנן

פ

גרסינן בפרק הגזול עצים דף ק"ד ע"א איתמר שליח שעשאו בעדים רב חסדא אמר הוי שליח רכה אמר לא הוי שליח הכי קאמר ליה איניש מהימנא רחמ' איבעית שדורי לי בידה שדרי רבי יוחנן ורבי אלעזר דאמרו דתרווייהו שליח שעשאו בעדים הוי שליח אמר רב יהודה אמר שמואל אין משלחין מעות בדיוקני ואפי' עדים חתומים עליה

דאית ראיא ממאי דאמרנן בפרק ארמנה נזנית כאן שנה רביי הכל לבעל המעות אינו ראיא יפה דהתם לא שניה שליח דעתו של בעל הבית כלל ושלוחותיה עביד אבל הכא מיירי דשינה השלי' כדעתו של בעל הבית ועקריה לשליחותיה ומר' דומה דין זה לזה תדע דלא דמו דהא התם תניא הוסיפו לו אחת וזוהרה הכל לשליח דרבי רבי יהודה והא דאמר רבי יהודה הכל לבעל הבית שמע מינה טעמא דהאי לחוד ושעמ' דהאי לחוד

עליה ורבי יוחנן אמר אם עדים חתומים עליה
 משלם ואלא שמאל כי הא דרבי אבא הוה
 מסוק ביה וזו ברב יוסף בר חמא אמר ליה לרב
 ספרא בהדיה דאתי את יתינה ניהלא אולח
 לחתם אמר ליה רבא בריה אי כתב לך התקבלתי
 נמי ולא כלום הוא דילמא עד דאתית שכיב ר
 אבא ונפלי וזו קמי יתמי והתקבלתי דרבי אבא
 ולא כלום הוא אמר ליה ואלא מאן תקנתיה
 זיל נקטינה ניהלך אנב ארעא ותא את וכתוב ל
 התקבלתי כי הא דרב פפא הוה מסוק תריסר לפי
 זו כי חוואי אקנינהו ניהליה לרב שמואל כר
 אחא אנב ספא רביתא כי אתא נפק לאפיה עד
 תואך וקס ליה רבא כשיטתיה דשמאל
 ורבה דאמרי שליש שעשאו בעדים לא הני שליש
 ואע"ג דרב חסדא פליג עליה דרבה וי' יוחנן ור'
 אלעזר קיימי כותיה וקיימא לן ככל הירכא
 דפליגי שמואל ורבי יוחנן הלכה כרבי יוחנן כיון
 דקס רבא דהוה כתרסא הלכתא כותיהו ואע"פ
 שעשאו בעדים לא מקבל עליה אונסא דארבא
 עד דמפרשינן ורבינו אבהו זצוק"ל כתב
 ומדמקשינן ומפרקינן אליבא דרב חסדא שמעיה
 מינה דהלכתא כותיה וזו דר' יוחנן ור' אלעזר
 קיימי כותיה ואמרי שליש שעשאו בעדים הוה
 עליה וכך כתב גס רבינו יצחק והלב רבא
 כרב חסדא דקיימי רבי יוחנן ורבי אלעזר כותיה
 והוה ליה רבה יחוד אצל רביס ולית דיל כרוא
 כותיה וכפלוגתא דשמואל ורבי יוחנן פסקי
 הלכתא כשמואל משום דרבא קאי כותיה
 ואינו נראה לי דשמואל ורבי יוחנן נמי כפלוגת
 דרבה ורב חסד פלגי וכולה פלוגתא דרב ורבא
 נמי לא אשכח תקנה אלא שכיכות לו התקבלתי
 ואם איתא דכר רבא כרב חסדא אמאי לא אמר
 ליה דליעבדיה שליש בעדים אלא לאו שמע
 מינה סבירא ליה לרבא דשליש שעשאו בעדים
 לא הוי שליש והלכך לית ליה תקנתא עד שיכתוב
 לו התקבלתי וכך כתבו הנמי גרובי אין משלחין
 מעות בדיוקני על ידי סימן ואפי' עדים חתומים
 עליה על הדיוקני עצמה כלום דשליש שעשאו
 בעדים לא הוי שליש ורבי יוחנן אמר אם עדים
 חתומים עליה משלחין ר' יוחנן לטעמיה דאמר

לעיל שליש שעשאו בעדים הוי שליש אילמא
 פלוגתא דרא היא עם פלוגתא דרבה ורב חסדא
 וכיון דהלכה כשמואל דקם רבא כותיה ממילא
 אירחא ליה מילתיה דרב חסדא וכפסקות
 של נאוני דאיתי כתוב הלכתא כשמואל דאמר
 אין משלחין ורבי ליעבדי כי הא דרבי אבא
 וכי עד נפק לאפיה עד תואך עוד כרב
 ואי שויה נגזל שליש שלוחו כמורו ורבי מיל
 לענין נזילא אבל מלוה דשוו שליש לא מפטר
 ליה עד דמקבל עליה מלוה אונסא דאורחא
 וכוה שהילק בין נזול וכין מלוה אינו נראה לי
 אלא דין אחד לרם ורבי אילא סוגיא דשמעיה
 וכולה שמעתא לא מיירדה אלא כשרוצה מי
 שהמעות כבודו לשלוח לו וזתפחד מאונס הדרך
 אבל אם אינו רוצה ליתנם לאותו דשליח דרבי
 נמי דמצי למימר ליה לאו בעל דברים דידי את
 עד דכתוב ליה הלא אירכתא כדכתבין לעיל
 בפרק מרובה ורבינו האי נאון זצוק"ל כתב
 והאידנא נהוג כולי עלמא דתנאים ודסוהריס
 לשלח זה אלה בכרזים ועל ידי שלוח וכיון
 דמהו דתרי הבין בניימס כפי מדת השול
 ממון לבידו ככתבו או על פיו ואכו כדרך אר
 נאנס לא יוכל אירך למימר ליה לא איבעי לך
 לשרויה בדיוקני וככתבא דקיימא לן מנהגא
 הלכתא הוא ואין נראין לרביס דללו
 דמה קשה לו דשליח ככתבו שלח לי ממוני על
 יד זה וכל אחיותו יהיה עלי כראמון מי כתב לך
 התקבלתי ושמא אותם התנאים שנהגו לשלוח
 ככתבים ועל ידי שלוח כך היו כירחין להם
 אונס הדרך עליהם אבל לעולם אם לא כתב
 כך אינו נפטר מן שהיו מעות כיון מן האונס
 וכל האחריות מוטלת עליו עד שיגיעו המעות
 ליד בעל המעות וחילוק יש בין כשאימר לו
 בפיו שלח לי כוד פלוני וכן כששלח לו ככתב ידו
 שלח לי על ידי פלוני כשאימר לו בפיו הנן ואם
 אמר לו השולח שלח לי כיד כנך וכי עד ושליח
 ומתא חייב וכן כשעה שמחזירה ועל ידי כרב
 אמרינו מי כתב לך התקבלתי טעמא דכתב ליה
 התקבלתי אבל אם לא כתב לו התקבלתי אע"ג
 דשלח לו ככתבו שלח לי לא נפטר מן דאונס
 וטעמא

טעמא דמילהא דא דבראמך ליה שלח לי כפיו
 כיון דקיימי פנים בפנים כאילו אמר ליה כל
 האחריות דא על דמו שאין לומר שליח אומני
 כשעמוד עמו אבל כי משדה ליה מדלתי אהרינא
 מה לו אם שרר ליה ככתבא מה על די שליח
 כל במה דלא כתב ליה התקבלתי לא מיפט כיון
 דלא קאי כאפיה :

פא

גרסינן בפרק מרובה דף ע' ע"א
 אמרי נהרדעי לא כתבינן אדרכתא
 אמטלטלי אמר ליה רב אסי לאמיתא
 מאי טעמא משום דר' יוחנן דאמרו
 רבי יוחנן גזל ולא נתיאשו הבעלים שניהם אינן
 יכולין להקדיש זה לפי שאינו שלו וזה לפי שאינו
 ברשותו איכא דאמרי גמרי נהרדעי ליה
 כתבינן אדרכתא אמטלטלי דכפרי טעמי דכפריה
 דמיתוי כשיקרא אבל לא כפרייה בתמינן מדקא
 אמרוגין כלישנא בתרא אמטלטלי דכפריה מכלל
 דלישנא קמא מיירא אפי' במטלטלי דלא כפריה
 ומדקא מרמז גי' וישא לרבי יוחנן מכלל הרישא
 לא מיירינן אלא כמטלטלי דצריך ל' הוציאם
 כדיינינן רבי יוחנן לא אמר אלא גזל שתידי
 מעכבו כידו ואינו יוצה ליתנם לו אבל אם היה
 לו פקדון ביד אחרים ואינו כופרים לו ואינם
 מעכבים מליחלו לא אמר רבי יוחנן בההיא
 דאינו יכול להקדישו דכל היכא דקאי ברשותא
 דמאריה קאי ויכול להקדישו וכך כתב גם
 הבינו יצחק וצוק ל' בפרק שנים אוחזין ואמר
 דהכי נמי איתמר משמיה דגאון וכיון דיכול
 להקדישו כתבינן עליה אדרכתא ולא אמרינן לא
 אדרכתא אלא אמטלטלי דצריך להוציאן כדיינינן
 דומיא דרב' יוחנן כגון גזל וביצאבי ולישנא
 בתרא הוסיף דאפילו אמטלטלי דצריך להוציאן
 כדיינינן כתבינן אי איכא סהדי דגזל גזל מצי
 למיכפרינהו ותיבא דל' בתבינן אמטלטלי
 דכפריה ומשום דמיתוי כשיקרא אבל אי כפריה
 אלא מחזיק בהם כגלגומא כתבינן וכלית דהו
 דרבי יוחנן ופ' ג' הא לישנא בתרא אדרכתא
 יוחנן אי נמי יש לומר דלא פליגא דמכרי
 נהרדעי דאינו יכול להקדיש ואפילו הכי אמרי
 דכתבינן עלייהו אדרכתא משום דלאו קנין מקנה

ליה אלא דלייל ולדרון ולפיק ולייתו ליה אכל
 לעולם אם רוצה ליתנם לו קנין גמור אינו יכול
 כרבי יוחנן וראיתי שרבינו הגנאל וצוק ל'
 תלה גם טעם איכא ד' אמרו רבי יוחנן דאמר
 גזל גלגומא ותיבא דל' וישא שניהם אינם יכולים
 להקדיש ואינו נראה ל' רבינו שיש מוכח
 דלישנא בתרא לית להו דרבי יוחנן ואפילו אם
 חמצא לומר דאית להו טעמא דנהרדעי ל' או
 משום דרבי יוחנן הוא דאם כן אפילו בלא כפריה
 נמי לא גבתום הא טעמא דנהרדעי משום
 דמיתוי כשיקרא כתבינן גמ' שואינו יכול
 להקדיש שכתבתי טעמא וכן כתב גם
 רבינו אלחנן וצוק ל' דלישנא בתרא נהרדעי
 פליגא אדרבי יוחנן ואם לאו וכן בעי דלא
 פליגא כרפרישוהיא וכתבי אדרכתא אמטלטלי
 דקא אמטלטלי האתנהו בעין דבני חבנא וניהו
 אבל אם היתה לו מלוה אצל חבירו שאינה בעין
 שאותן המעות שהגדלוהו לה הוציאן כבר ואינו
 בעין אינו יכול להקטופו לחבינן שאין קנין חל
 אלא על דבר שהוא בעין ואפילו הקדש שריש
 חמוד אימחל אלא על דבר שהוא בעין שאם
 אמר מה שפלוני חוב לי יהא הקדש לא אמר
 כלום עד שיהא רבד המסומן לו ועינו כעינו
 ורבינו ברוך וצוק ל' כתב לא בתבינן אדרכתא
 אמטלטלי פ' דיוש א' יש לראובן אצל שמעון
 כסף או כלים או בהמה או שאר מטל טל' חוב
 או הלוואה או גזילה או גניבה וכו' ושמע
 מפירושו דהובך דלא כפריה כתבינן אדרכתא
 אפילו אחוב דמטלטלין ואמלוה ודבר זה
 אינו נראה לי כלל המה קנין שייך בדבר שאינו
 בעין בין על ידי חלפין בין על ידי זכיון קרקע
 אינו חל אלא על דבר המסומן ועומד בעינו אבל
 החוב שאינו מסומן זאינו עומד בעין הוא יחזק
 שיקנהו אדם להבירו בשום פנים שבעולם או
 שיקדישוהו אם היה לו שטה על אותה דל' יאה
 פקדה אותה שטר לחבירו כמסירה וכתיבה מפני
 שהשטר הוא הפך וחיל קנין עלויה וכיון שגנה
 חבירו ואותו השטר קנה כל שיעבדא ראתי ביה
 ואפילו הכי אם חזר ומחל חובו ל' ל' מהחול
 וטעמא דמילתא משום שרהוב אינו בר קנין
 כרפרישית

ללא אתי כרבי יוחנן דרכי יוחנן אפילו אמטלטלי
 דלא כפריה אמר דלא כתבינן אס צריך להוציא
 בדוינים דומיא דגמל כדכתבית לעיל * אבל
 מיהו אפילו אם תמצא לדמר פליגי דלכח
 כנהרדעאי דכתראי ניהו ותרדלמודא מקשה
 ומתריץ איב דירתו שמע מינה דהלכת' כותיהו
 ומיהו מדכרי כולם גל מוד דאמטלטלי דכפריה
 לא כתבינן דלא פליגי לא אמטלטלי דלא כפריה
 דרכי יוחנן אמר לא כתבינן ונהרדעאי אמרי
 כתבינן והלכתא כנהרדעאי * או יש לומר
 דגם רבי יוחנן מודה לנהרדעאי דשני ליה בין
 היכא דקא מקני ליה קנין גמור ובין היכא דלא
 מקני ליה לא זכותא דאית ליה דליון וליתגליה
 כדכתבית לעיל * אבל רבינו אלהן זצוק"ל
 כתב אמרי נהרדעאי לא כתבינן אדרכתא אגב
 קרקע דלא כמטבע בין כמטלטלין ואפי' קרקע
 נוחן לו דבר שלו וברשותו ואגבני גיתן לו מה
 שירצה ואע"פ שאינו ברשותו * ואין הלכה
 כאיכא דאמרי בכל מקום אלא היכא שיש הלכה
 ויש מהן שאין הלכה דהא הכא איכא תרי איכא
 דאמרי ולית הלכתא כדו מנייהו חד דאמרי
 משום דמיחוי כשיקרא ואגן אדמיחוי כשיקרא
 לא חיישינן כרב נחמודעו דבין כפריה ובין לא
 כפריה כתבינן * זכמה עוד כפריה יש כדור
 לנחלה וכיון דליכא דדחו ליה להא דנהרדעאי
 ולא לרהא דרכי יוחנן ורב אשי ואמימר דאינון
 בתראי מוקמי לה כר' יוחנן שמע מינה דהלכת'
 הכי וכל דאשבחן בתלמוד כגון מעשה דרב פפא
 דאקני זוזי דהוה ליבי חוואי לרב שמואל כד אתא
 וכיוצא בו כמה דלא כפריה הוא כדאית' כהדיא
 אבל אי כפריה לא איתכדד משמעא דכרבינן
 אדרכתא עליה * והא נהנו לשיבת אדרכתא
 אפילו אמטלטליה דכפריה לא ירעין מנין ועל
 מה סמכו והמוציא מחבירו עליו הראיה וכל דברי
 דיכינו חננאל הם ראיות נכוחות שאין מקשינן לא
 מהלכה פסוקה וכיון שהקשו ממנה בשבעות
 ובכבויות שמע מינה דהכי הלכתא אפ"ל כמה
 שאמר רב אשי ונאמימר מוקמי לה להא
 דנהרדעאי כרבי יוחנן לא סבירא ל' דלישנא
 קמא דירוח אתי כרבי יוחנן ארל לישנא בתרא

כדפרישית * וקיימא לן דכל דוכתא דהלכתא
 כלישנא בתרא והלכך אבל מטלטלי דאיתנהו
 בעין כתבינן אדרכתא אבל אמטלטלי דכפריה
 לא כתבינן אדרכתא * וכך כתב גם רבי זצוק"ל
 זצוק"ל מאן דמייתי אדרכתא אמטלטלי דכפריה
 לא מהניא ליה ולא מידי ולית ליה דשותא
 לאשבעיה ולא לאישתעווי דינא כהדיה כלל
 דלא כתבינן אדרכתא אלא אמאן רלא נפר
 בההיא מיד דמורכבין ביה אבל אמאן דכפר לא
 כתבינן דקיימא לן כנהרדעאי * וכך כתב גם
 רבינו חננאל זצוק"ל איכא דאמרי אמרי
 נהרדעאי לא כתבינן אדרכתא אמטלטלי
 דכפריה * אמר ליה רב אשי לאמימר מאי
 טעמא אמר ליה משום דרכי יוחנן דאמר גזל
 ולא נתיאשו הבעלים שניהם אין יכולין להקריש
 זה לפי שאינו שלו וזה לפי שאינו ברשותו ולא
 אשכחן עליה פלוגתא לכטוליה שמעתייהו *
 ושמעיהו כפרק שבעת העדות בענין המשביע
 לערים אם לא תכווא ותעידוני שיש לפליגי
 אצל פלוני * ואקשינן והא אמרינן עד שישמעו
 מפי התיובע ומוקים לה שמואל ככא כהרשאה
 ודא אמרי נהרדעאי לא כתבינן אדרכתא
 אמטלטלי הני מילי היכא דכפריה היכא דלא
 כפריה כתבינן * זכמה עוד כפריה יש כדור
 לנחלה וכיון דליכא דדחו ליה להא דנהרדעאי
 ולא לרהא דרכי יוחנן ורב אשי ואמימר דאינון
 בתראי מוקמי לה כר' יוחנן שמע מינה דהלכת'
 הכי וכל דאשבחן בתלמוד כגון מעשה דרב פפא
 דאקני זוזי דהוה ליבי חוואי לרב שמואל כד אתא
 וכיוצא בו כמה דלא כפריה הוא כדאית' כהדיא
 אבל אי כפריה לא איתכדד משמעא דכרבינן
 אדרכתא עליה * והא נהנו לשיבת אדרכתא
 אפילו אמטלטליה דכפריה לא ירעין מנין ועל
 מה סמכו והמוציא מחבירו עליו הראיה וכל דברי
 דיכינו חננאל הם ראיות נכוחות שאין מקשינן לא
 מהלכה פסוקה וכיון שהקשו ממנה בשבעות
 ובכבויות שמע מינה דהכי הלכתא אפ"ל כמה
 שאמר רב אשי ונאמימר מוקמי לה להא
 דנהרדעאי כרבי יוחנן לא סבירא ל' דלישנא
 קמא דירוח אתי כרבי יוחנן ארל לישנא בתרא

ספר המכרע

כשיקרא משום דאין זה עשקך גמור שהיו שמות כני אדם אינם כותבין וגם אינם יוחתמין שם עדים אלא הספר מומזם לו שיהו מוכנים בעת הצורך אבל הכא שרצה ראובן להקנות לשמעון מטלטלין שיש לו אצל לוי ביון שלוי כופרה'ואך יחתמו העדים באותה הרשאה כי ראובן מקנה מעטטלין לשמעון והם אינן יודעים אם הם של ראובן ואע"פ שאינם מעידים כי הם של ראובן אלא מעידים כי ראובן אמר יהיו אותן מטלטלין קנייין לשמעון ואפילו הכי כיון דלא ידעינן דאינון דראובן מיחיו כשיקרא איכא למיחש שהעדים חותמין בו אבל למהו כשיקרא דהתם שאין העדים חותמין בו אפ"ל נדררעאי מודו דלא חישינן ומה שכתב עוד דכין כפריה ובין לא כפריה לא כתיבין משום דר' יוחנן ליבא למרחי' איכא דאמר' דנהרדעאי מודו לר' יוחנן דאונן יכול להקדישן וגם לא דלהקנותם קנין גמור ורבי יוחנן מודה נדררעאי ראע"ג דאינו יכול להקנותן קנין גמור יכול הוא להקנו זכותו לו כדי שירון ויביא לו כרפישות לעל וללא פליגי ואפילו אם תמצא לגמור פליגי דהלכה כנהרדעאי דכתראי גינהו ותו דתמורה מתרין אליביהו בשבועות וכבכורו' הלכך ליכא למידחי הא נדררעאי מקמי רבי יוחנן ובפ' ק"ש בכור לנהלה אמרינן מאי שנא שני כהנים דאזיל לגבי האי וזמחו ליה כהן אחר נמי ל' זיל לגבי האי ולרחויה אמר שמואל כבא כהרשאה והא אמרי נדררעאי לא כתיב' אררכת' אמטטלי' הני מילי היכא דכפריה אבל היכא דלא כפריה כתיבין ומצאתי כתוב תימה ל' דמתני' תרין סתמא קתני אפ' ליתנהו השתא כיד כהן מהניא הרשאה והיכי מהניא הרשאה במיחי דאינו בעין והלא לא היה יכול לו מה שאינו בעין וכן נמי בההיא רב פפא דהיה מסיק זוזי כי הוא וכו' דאע"ג דאינון בעין מהני בהו הרשאה דהא כהלואה קא מיירי מדיקטלשון מסיק ואפ"י הכי מהני התם הרשאה וקשיא מהה' דפרק מי שמת המסיק מילתא דלית' בכריא ליתיה בשבי מרע ופרוך והלא הלוואתו לפלוני דליתיה בכרי' ואיתה בשבי מרע ומשני איתה נמי בכריא כמעמד

שלתן ואם אותה כלא מעמד של שתן נמש איתא כגון עלי דרי הרשאה כרכת' ותיבין דאין ודאי הכי נמי בכל דבר יכול להקנות על דיו הרשאה אפילו אינו בעין ורחת' לא דהוא מצי למימר הכי דגוי דיכול להקנות לו בך מכל מקום אם רוצה לחזור בו רשאי וכיון דיכול לחזור בו תו לא הוי דומיא דשביב מרע דרר' לא מצי למחרר ביה כל זמן שלא עמד דכמסורים כידו דמי הלכך איכען ליה למימר התם מעמד שלשתן דהתם נמי אינו יכול לחזור בו הנה זה סובר שאין אדם יכול להקנו' הלוואתו לחבירו קנין גמור מפני שאינה בעין אבל כהרשאה שיביאנה אצלו יכול ואם רוצה לחזור בו יכול לחזור בו דהא שלוחא שוויה רבנן לחיות תירוץ זה עיקר דשינוי יש בין כשמקנה קנין גמור חומיא דהקדש ובין כשאינו מקנה לו אלא הזכות שיש לו עליה שלך ויוציא הל' ואתו מיד הלוח ויביאנה אלא כרפישות לעל כאיכא דאמרי כנהרדעאי דלא פליגי עסר' ויחנן וכפ' שבועת הערות אמרינן טעמא דאי'ש פלוני כהן ואיש פלוני לוי הוא מנה לפלוני ביה פ' חייבין והא אמרת עד שישמעו מפני' התוכע אמר שמואל כבא כהרשאה ויהא אמרי נדררעאי לא כתיבין אררכתא אמטטלי' הני מילי היכא דכפרי' אבל היכא דלא כפריה כתיבין אלמא כותבין הרשאה כהלואה אע"ג דליתיה בעין :

כב

גרסינן בפרק הגזל ומאכיל דף ק"ג ע"א תניא ישראל שאנסהו ע"כ והראיה ממון חבירו פטור ואם נטל ונתן כפר חייב אמר רבא ואם הוא מצמו כמי שנשל ונתן כירדמא פירושו רא' רכתני אם נטל ונתן ביה הייב דומא כשאנסהו ע"כ וס' והיו שואלין ממנו והוא פדה עצמו כממון חבירו ונמל ממון חבירו ונתנו להם ורוצה אותם דהא והא מ' חייב משו' הוציל עצמו כממון חבירו ועשה מעשה כירים אבל אם האונס שאנסהו היה על אורחו ממון חבירו בגון שהיו אוסרין לו תן לנו ממון פלוני ונטלו בקרו ונתנו לרר' פטור שאין זה מציל עצמו כממון חבירו שכל האנס לא היה אלא על ממון חבירו

חבירו והלך לא מיבעיא אם הראהו להם והם
 נטלוהו אלא אע"פ שהוא בירו בתנו להם פטור
 ומצא תימרא דהכין דינא דאמרין ל קמן ההוא
 גברא דאפקידו ליה כסא הכספא אתו גנבא עליה
 שקליה ויהביה גיהליוהו אתו לקמי' דרבא פטריה
 אמר ליה אביי האי כמציל' כממון חבירו הוא
 בעלמא רבא שי נחיו אנן אפ' שר דאמיד הוא עליה
 דיריה אתו ואי לא אמיד אדעתא דההוא כסא
 הוא דאזני אלמא מוכיח מבאן בפירוש דכל זמן
 דאתו אדעתא דההוא נסא אע"פ שבירו ברטו
 להם פטור ואע"פ שהיה שומר עליו אננס הוא
 ושומר פטור מן הארסין וכל שכן אם לא היה
 שומר עליו • ולא מחי' כרבינו חננאל זצוק"ל
 דקוימא לן כרב אשי ודייקין מינה דאי אנסיהו
 עכ"ם ואמרו לו תן לנו מעות של פל' ג' ונשא
 ונתן פטור • עוד הביא הבינו חננאל מאי
 דנרסין כירושלמי בסוף פרק החובל תני ישראל
 שאנסיהו עכ"ם ושאלו ממנו ממון חבירו כפניו
 פטור נטל ונתן להם חייב אמר רבי וסו' ה'מר
 כשאמרין לו תן לנו ממון סתם אבל תן לנו ממון
 פלוני אפילו נטל ונתן ביד פטור • וגם פתרון
 דהמורה ברמכת דפירש ואם נשא ונתן ביד
 חייב דהציל עצמו כממון חבירו מרקא דהציל
 עצמו שמע מינה כל האונס לא היה אלא עליו
 שהיו שואין ממנו ממון ורצה א תן כממון חבירו
 שנתן להם אבל אם האונס לא היה לא על ממון
 חבירו שאמרו לו בפירוש תן לנו ממון פלו' פטור
 הוא • אבל רבינו יצחק זצוק"ל כתב איכא
 מאן דאמר בי היכי דישאל שאנסיהו עכ"ם
 והראהו ממון חבירו פטור הם הכי נמי ישראל
 שאנסיהו עכ"ם להביא ממון חבירו והביא
 פטור ואנן לא וכו' ואל' הכי דביע' ירת בה
 בשעתא לא סלקא איבא דהאי סברא כל עיקר
 דהאי דרנניא ואם נשא ונתן ביד חייב כמאן
 עסקין אי באונס קא אמרת פטור ואי מעצמו
 מאי ארייא אם נשא ונתן ביד אפילו הראה נמי
 חייב לא לאו הכי קאמ' ישראל שאנסיהו עכ"ם
 והראה ממון חבירו פטור ודוקא הראה אבל נשא
 ונתן ביד חייב ואע"ג דאננס חבירו וכו' • ואינן
 גראם לי דרבוו כלל דבדאי האי דתני ואם נטל

יז

ב

פג

ונתן ביד חייב ואע"ג האננס אבל מיהו לא אננס
 ליתן ממון חבירו אלא עגל' ממנו אנסיהו ורוא
 הציל עצמו בממון חבירו ושם חילק התנא בין
 הראה בין נשא ונתן ביד שאם אנסיהו על ממון
 והראה לרס ממון חבירו אע"פ שרציל' עצמו
 בממון חבירו כיון שלא עשה מעשה לא גרמא
 בעלמא פטור דהיכא מחייבין כהראה גל' חוד
 הני מילי כשהראה מעצמו אבל זה שאנסיהו
 אע"פ שעל ממנו אנסיהו והוא נתפס עמהם
 בממון חבירו שהראה להם פטור הוא אבל אם
 נשא ונתן ביד הוא חיי' כיון שאנסיהו על ממון
 והוא הציל עצמו ממון חבירו • אבל אם
 אנסיהו על ממון חבירו אע"פ שנטל ונתן ביד
 פטור הוא כדפרישית • ואילו היה ממון חבירו
 אצלו כהלוואה או כגולה או כשאהר כיון שהיה
 חיי' באונס ו אבל שאנסיהו על אותו ממון בפ'
 בין נטל ונתן ביד בין הם נטלוהו מאליהן חייב
 וכל' אופטר מגייה עד שישוב אורחו לוד
 הכעלים :

גדסינן כפרק דמפקיד דף מ' ע"א
 אמר רבא רישא נעשה שהפקידו
 אצלו משתי כריכות דהוה ליה למיד'
 ס' פא נעשה כמי שהפקידו אצלו
 בכרך אחד דלא הוה ליה למידק • פסק רבינו
 יצחק זצוק"ל הלכתא ברכא דמשים דפשע ולא
 כתב שמא דגברא דאפקיד גביה כו היכי דלא
 ליחליף ליה משלם ליה מזה ולזה מזה • ונראה
 לי דמתוך סוגיית ההלכה דברוי רבא יחויין הן
 מדאמרין ווי גול אגול דכו' עד כבא לצאת
 ידי שמים והבן איקומנא בין לר' עקיבא בין לר'
 שרפון אלמא טעמא כבא לצאת ידי שמים בא
 מן דינא מנין מנה ביניהן ומסתלק ואם איתא
 לדרבא בשתא גבי פקדון דלא עביד איסור' קנסו
 ליה משום דפשע הנא רעבד איסורא ואיכא נמי
 פשיעו'תא דאי בעי ליה למידק ממאן גול דרזא
 חד הוא לא כל שכן שישלם מנה לכל אחד ואחד
 אלא ודאי ליתה לדרבא דמשום האי פשיעו'תא
 לא מחייבין ליה • ותו ממאי דתנן כבימות
 בפרק האשה שהלכה גזל אחד מחמשה בני אדם
 ואיגו ירע' אי זה גזל וכו' • ואמרין דהיכא

דוקא

17

2

ספר המבריע

דוקא נול דעבר איסורא קנים רבי עקיבא אביל
לקח מלת מתמשה בני אדם ואינו יודע מאיזה
מזון לקח וכל אחד ואחד אורז מניני לקח מודה
רבי עקיבא שמניה מקח ביניהם ומסתלק ואם
איתא לדרכיה שלם לכל אחד ואחד דהא פשע
דארעיי ליה למידק ממאן ובין ולמה נרצה לחלק
בין פקדון למקח ונול ומתניתין דתני כבא לצאת
ידי שמים דהיינו מפני שהודרה מפי עצמו רזני
בין בפקדון בין בגול . ואי הוה קיימי דברי
רבא דהיינו מקשין לו ממתניתין טעמא מפני
שהודרה מפי עצמו הא לאו הכי לא אלא רואה
התלמוד כי סברתו לא עמדה ומשום הכי לא
דקשה לו אלא מרדויה לרדייה היאך עלה כלבו
לתרץ כן שדכריי סתרין זה את זה . וראיתי
שרבינו יצחק וכל רבוחי פוסקין הלכ' עקיבא
ודוקא כבעל ונול דעבר איסורא אכל לקח מקח
מתמשה בני אדם ואינו יודע מאיזה מזון לקח
דלא קא עביד איסורא בין לרבי עקיבא בין לרבי
טרפון נותן דמי מקח ביניהם ומסתלק ורגבי
פקדון פסקי הלכה כרבא משום דהו' למידק
ולא דק משלם לכל אחד ואחד . וזה הפסק
אינו נראה לי כלל דאי בפקדון מחייבין ליה
משום דלא דק בלקח נמי נחייביה משום דלא
דק דאי בעי ביה לאפיקי אדעתיה ממי קכל
המקח שיתחייב לו המעת לא וראי כיון דכלקח
לא פליגי רבי עקיבא דברי רבא הן דהויין גל
שהן ובהלכתין מוקי למתניתין כבא לצאת ידי
שמים ואמרין דוקא נמי דקרנני שהודרה מפי
עצמו :

פר

גרסינן בפרק התרומה דף ק"ה
ע"א הא דעפיצין והא דלא עפיצין
מכאן מוכח דאע"ג דלא עפיצין
בשרים לספר תורה וכן לתפילין
ולמזוזה וכן הקלפים שלנו כסדר שכן
היא יפה תיקון הסדר שלנו כמו תיקון העפצים
שלהם והם נקראים קלפים והמעופצין נקראים
גוילים וכמו שהגוי' אינו יכול להזדריף כך הקלף
אינו יכול להזדריף ויקרא הקלף ספר כמו בגויל
ומאי דאמרין בפרק השותפין שאלו את רבי
שיעור ספר תורה בכמה אמר להם בגויל ששה

מצה חיפה ודיפתרא מצה כמישמעו דלא מליח ולא קמיה ולא עפיץ למאי הלכתא להוצאת שבת וכמה שיעורו כרתנו רב שמאל בר יהודה מצה כדי לצרו בה משקולת קטנה וכמה זמר אבוי ריבעא ריבעא דפומכריהא * חיפה מליח ולא קמיה ולא עפיץ למאי הלכתא להוצאת שבת וכמה שיעורו כרתנו עור כרי לעשות קמע * דיפתרא דמליח וקמיה ולא עפיץ למאי הלכתא להוצאת שבת וכמה שיעורו לכתוב עליו ניטו נשים * פירוש אליבא דרבי אלעזר דמכשר אע"פ שיכולה להזדיף אכל אי עפיץ הוה ליה ספר רמור ולא יקרא עור ושיעורו כרי לכתוב עליו פרשה קטנה שכתפילין כרתנו קלף כדי לכתוב עליו פרשה קטנה שכתפילין וכך הוא הקלף העשוי כסיד ספר חשוב כמו הגויל מעופץ ואיתא להאי שיטה בשבת בפרק המוציא מכל זה למדנו שהדיפתרא שהוא מליח וקמיה ולא עפיץ שאינה נקראת ספר והיא יכולה להזדיף ואינה כשרה אלא לגטואליבא דר' מאיר אם כן הא דאמרינן הא דלא עפיץ בעל כרחי אינו מברך אלא כאלה הקלפים שלנו העשויים כסיד ספרין לספר תורה כמו הגוילים המעופצים * והכי גרסינן בירושלמי בפרקא קמא דמג לה אין עושים יריעה פחות משלשה דפיסולא יתר על שמונה הדא רתימר בתחלה אבל כסוף אפילו כל שהוא ובקלפים לא נתנו פן חכמים שיעור וצריך שיהא כורחב על הגויל במקום שיער ועל הקלף במקום גחשתו פירוש הצד התחתון הסמו לבשר קורא נחישתו ואם שינה פסול לא היא אלא כותב הציו על העור * פירוש הגויל קורא עור וחציו על הקלף אבל כותב הוא הציו על עור היה טהורה וחציו על עור בחמה טהורה אלמא כותבין ספר כין על הגויל כין על הקלף * וכך כרחב גם דיבנו אלעזר זצ"ל בספר יראים שמעתי מפי רבי דלא מצריך תלמודא עפיץ אלא לעיבור שלהם שהוא כמליח וקמיה אכל עיבור שלנו שהוא כס' וחוק עיבורו לא מצריכ' עפיץ ופקרי ספר כלא עפיץ * וראיה לדבריו מביא ממאי דאמרינן הכא הא דעפיץ הא דלא עפיץ וכלה

שמעתא מיירי כמוזא וס'ת אלמא יש עיבור כשר כלא עפיץ * וכך מצאתי בח'תשובת הגאונים שרב משה זצוק"ל באן היה אומר הרק שהוא נקרא כל'שון ערבי רק וד'וא עשוי כסיד הוא הנקרא קלף בתלמוד ועושין ממנו ספר תורה וראית' שהשיבו לאותן שאין להם מי שיעור לעשות גוילים או רק ימצאו דק שכת ממקום רחוק אם יש להם רשות לכתוב באותו דק ספר תורה דלא מיעבר לשם ספר תורה אי לא * ואמרו כ'וד' הרק קורא רב משה גאון דמרא מחסיא קלף והוא מליח ולא קמיה ולא עפיץ ואם יש לכם יכולת להחזיר את יריעות הרק לבית המיתוח ולהעבי עליהם מעט סיד לשמה הדי יצאתם ירי עיבור לשמה מכאן מרברר כי זה הרק הוא עשוי כסיד ורבינו משה גאון קורא לו קלף והן הן קלפים שלנו העשויים כסיד ובכמה מקומות מצינו כתוב בספר תורה כשר לכתובו על הקלף כמו שכשר לכתובו על הגויל חדא היא דרבי רכתנין לעיל שאמר בגויל ו' טפחים ובקלף איני יודע אלמא כתיב ספר תורה על הקלף * ועוד מן הירושין שכתבנו ועוד דאריגין שכתב בפרק המוציא יין הנאר' מנשה כתבה על הגייר על המטלת פסולה על הקלף ועל הגויל ועל דוכסיסטוס כשרה * ומוקמינן לה ההם כי תניא היא בספר תורה * מכל הני מוכיח שכותבין ספר תורה כין על הגויל כין על הקלף ובלא ספק הקלף יקרא העשוי כסיד ומי שמפרש שהקלף הוא מעובר אינו אומר כלום * פירש המורה נייר של עשבים גויל מעובר בעפצים * וכך פירש גם כמגילה דאמרי נייר מחקא ואמר מן העשבים * והא עשוי על ידי דק * אבל רבינו נתן זצוק"ל פירש בערוך שהנייר הוא חיפה והוא מחקא * ופתרון המורה נראה לי עיקר שהחיפה הוא דמליח ולא קמיה ולא עפיץ והיאך מועיל לכתובה כלל * ובפרק המוציא יין רמז נייר כדי לכתוב עליו קשר מוכסין נייר מהוק כדי לכרוך על פי צלוחית קטנה של פליטין אלמא שמועיל לכתובה * ובפרק המביא תנין רמז רבי יהודה בן כתידה אומר אין כותבים לא על הגייר

הגייר

סדר הנכריע

וכושילה פירקא דמגילה אמרונ דכרו שלום
 ואמת אמר רבי תנחום אמר רב אסי ואמרי לה
 אמר רבי חייה בר אבא אמר רב אסי מדר
 שצרכה שירטוט כאמיתה של חורה ושמעתי
 ואמרו משם רכינתם וצוק"ל דספר תורה נמי
 לא בעי שירטוט בתפילין אבל מיהו צורך
 לסרגל מארבע רוחות ולא יזחר בין בספר תורה
 בין בתפילין אבל לשרטוט בין השיטין אינם
 צריכים חוץ ממוזרה שצרכה שירטוט אף בין
 השיטין ומאי דאמר רבי יצחק שתיים כורוכים
 שלש אין כותבים והו' בלא שירטוט מדרוחות
 ומאי דאמרינן מגילה צריכה שירטוט כאמיתה
 של תורה אמיתה של תורה הוא המזוזה אבל
 כל התורה אינה צריכה שירטוט כי אם מארבע
 רוחות וכך מצאתי שפירש רבי נתן צוק"ל
 בערך אמת כאמיתה של תורה פירש במוזרה
 שהיא אמיתה בגרמנינו בפ' הקושין רבה בגמרא
 דשתי פרשיות שבמוזרה אמר רב כל מזוזה שאינה
 משירטטת פסילה ועוד אמרו שירטוט של
 מזוזה הלכה למשה מסיני ובראשונה רב
 עמרם גאון צוק"ל ראיתי כתוב כאמיתה של
 תורה בעיור של חורה כאמת של חוץ חוקים
 מצות ומשפטים שבה ושעמתי שמסתי עין
 מכאן מדקא מקשה דהא מורידן עושין ומשנע
 להו דבין מתפילין בין מספר תורה מקשה דאמא
 ספר תורה נמי לא בעי שירטוט ואינו גראה
 לי בלזה הרוחק שנחקקו לפרש דאמרינן
 שלש אין כותבים כשירטוט דמארבע רוחות
 קאמר ואמתה של תורה לפרש על מזוזה דוקא
 דאי משום האי דאמרונ הא מורידין עושין לאו
 אספר תורה נמי קאי אלא אהפילין קא בלחד
 דלא בעו שירטוט אבל ספר תורה הכי נמי דבעי
 שירטוט בדמוכה בכמה דוכתי וגם פירש
 המורה דאמרינן עושין וראת מזוזה בעיא
 שירטוט כדמפרש לקמן וכתפילין לא אשבחן
 דבעו שירטוט אלמא מתפילין בלחוד מקשה
 ואין אנו צריכין לכל זה הרוחק ועוד שנוכל
 להביא ראיה בפירוש דספר תורה בעי שירטוט
 דגרסינן בירושלמי בהלכתא קמייא דמגילה
 רבי הלכו בשם רבי אלעזר גאמר כאן דברי
 שלום

הנייר מחוק ועל הדיפתרא מפני שוכ' להזויי
 דמשמע דוכא נייר מחוק וכו' להזוייף אבל
 נייר שאינו מחוק אינו יכול להזוייף וכותבים
 עליו את הגט והחיפה הוה עור גמור והינדך
 יועיל לכתובה ולגבי שכתב כל דבר שיערו
 חכמים אותו בדבר שהוא עשוי לכך והינדך היו
 משערין החיפה לכתוב עליו קשר של מוסקין
 דלאו לכתובה קאי אלא ודאי הדבר ברור שנייר
 הוא זה הכא מארץ ישמעאל אבל אינו געשה
 מעשבים כדפירש המורה אלא מכלאי בגדים
 וכתבים עושין אותן והוא חלק גנאה לכתובה
 ואינו יכול להזוייף שלא יהא המחק ניכר בו אך
 אם היה כתוב ונמחק כרתגן לא על הנייר מחו'
 מפני שיכול להזוייף והניטין והשטרות דלא
 בעי ספר אלא כתב שאינו יכול להזוייף בלחוד
 כותבים על הנייר שאינו מחוק אבל ספר תורה
 ומגילה הצריכים ספר אין כותבים אורגם על
 הנייר אע"פ שאינו מחוק דגהי שאינו יכול
 להזוייף ספר מיהא לא מיקרי מפני שאינו בר
 קיימא ואינו חזק והוא נימס כמים ולא יקרא
 ספר אלא העשוי מעיר בהמה:

פיה

גרסינן בפרק הקומץ בתרא דף ק"ג
 ע"א הא מירדין עושין והא בעיא
 שירטוט דאמר רב מנימין בר חלקיה
 אמר רב חמא בר גוריה אמר רב
 כל מזוזה שאינה משורטטת פסילה ורב מנימין
 בר חלקיה דידיה אמר שירטוט מזוזה דלכיה
 למשה מסיני תנאי היא דתנאי רבי ירמיה אמר
 משום רבינו תפילין ומזוזה נכרבים של לא מן
 הכתב ואינו צריכות שורטוט והלכתא תפילין לא
 בעו שירטוט ומזוזה בעיא שירטוט ואידי ואידי
 נכתבת שלא מן הכתב מאי טעמ' מיגיס גרסין
 פירושה מתפילין מקשה ולא מספר תורה דאילו
 ספר תורה בעי שירטוט בראמרי בפרק החולץ
 ובפרק מצות חליצה מר זוטרא הוה משרטט
 וכתב כל הפרשה כולה ובהלכתא קמייא
 דניטין אמרינן אמר רבי יצחק שתיים כתיבים
 שלש אין כותבים כמתניתא תנא שלש כותבים
 ארבע אין כותבין ואמרינן התם ר' אלעזר שירטט
 וכתב להומו עוקבא נמי שירטט וכתב לה

ספר המכריע כה

הוא מה שכתב רבינו גאון זצוק"ל שאחר שכתב התפילין על הקדש כירכני פדוכוסטוס ומכניסן בכתים :

פ

גרסינן בפרק הקומץ בתרא דף ל"ד ע"ב רבנו רבנן כיצד מודדן קדש לי והיה כי יביאך מימין שמע והיה אם שמע משמאל והא תניא איפכ אמר אביי לא קשוא כאן מימין של קורא כאן מימין המניה והקורא קו א כסדרן אמר רב חננאל אמר רב אם החליף פדשותי פסולה אמר אביי לא אמרן אלא גווייתא לבריות ובריות לגווייתא אבל גווייתא לגווייתא ובריותא לבריותא לית לן בה אמר ליה רבא מאן שנא גוויית לבריותא ובריותא לגווייתא דלא דהנך דבעיא למיחזי אוריאל אמר לא חזיאן דלא בעינן למיחזי אוריאל קא חזיאן גווייתא לגווייתא ובריותא לבריותא נמי הך רבעיא למיחזי אוריאל דמינן קא חזיאן דשמאל ורשמאל חזיאן אוריאל דמינן אלא לא שנא ופירוש המורה כשהקורא עומד כנגד המניה הוא ימינו של זה לשמאלו של זה והקורא קורא כסדרן כסדר שהן כתובין בתורה המורדס מוקדס והמאחר מאוחר וגווייתא לבריותא פירש שכתב והיה כי יביאך קודם לקדש דנעשת פנימית זו היצונה אי נמי הקדש והיה אם שמע לשמע הנעשת פנימית היצונה והיצונה פנימית אבל גווייתא לגווייתא כגון והיה אם שמע משמאל קדש מימין של מניה וכך פירש גם רבינו גרשום זצוק"ל אבל רבינו איעזר זצוק"ל כתב בספר יראים שתיכר נותן קדש משמאל המניה בבית היצון ואח"כ נותן בבית השני והיה כי יביאך וחזר לצד אחר ונותן שמע בבית היצון לימינו של מניה ובבית שני והיה אם שמע וכן שמעתי מפי רבינו יעקב ז"ל שקבלה היתר כיה רב האי גאון גווייתא כאמצע פירוש ויהי כי יביאך והיה אם שמע כאמצע שמע היצון לצד ימין קדש היצון לצד שמאל ודלא כדברי רבובי שמפרשים קדש והיה כי יביאך שמע והיה אם שמע נמצאו והיה כי יביאך ושמע כאמצע והלשון מוכיח כדברי רב האי גאון דאי כפירוש רבותי הכי אפשי ליה למיתני

שלוס ואמת ונאמר להלן אמת קנה ואלתמכור הרי היא כאמתה של תורה מה רזוי צריכה שירשט אף זו צריכה שירשט אלמלא לא על מוזה בלחוד קאמר אלא על כל התורה שנקרא אמת ובעבור זה אמר כאמתה של תורה שדומה אמתה של מגילה של תורה ובריש פרק כל כתבי אמדינן הכתבי הקדש שהיו כתובים הסם ובסוקרא בקומוס ובנקנתום יש להם קדושה ומצילים אותם מפני הרלוס דתניא אין בין ספרים למגילה אלא שהספרים נכתבים ככל לשון ומגילה עד שתהא כתובה אישורית על הספר וכריו פירוש מרדך דיוגבי מגילה שמע מינה דספרים לא בעו דיו אלא נכתבים אפילו בסם ובסוקרא בקומוס ובנקנתום ואם אתא דספר תורה לא בעי שירשט אמאי לא קתני לה כהך מתנית' עם הנך דאיכין ספרים למגילה אלא שמע מינה שוין הם כדבר הזה שכולם צריכים שירשט ומצאתי כתוב בתשובת רבינו פ"טו גאון זצוק"ל כך ראינו דכל דבר שהוא קדושה צריך שירשט בין מרבי יצחק בין ממתניא בין מרמר ויטרא בין מרמר עוקבא ורבי אלעזר ואפילו לכתוב פסוק אחד בלא שירשט אלא תפילין מה טעם אין צריכים שרשט מפני שמצוין לקובען ואין צריך לקרות בהם כספרים לא מצוה לכורכן ולקומען לכורכן בשערן ולתופרן בנידין ונעשין קמיע ואין דגילין לפתחן ולקנות בהן לפיכך אין צריכים שרשט שהשרשט לא נאמר אלא משום קריא ולפי דברי הגאון יש לומר דהא דפליגי במוזה משום האי טעמא דמאן דסבר דלא בעי שירשט משום דלא לקריאה עכ"א ודמא לתפילין ומאן דאמר בעיא שירשט מפני שאינן נקמעת בתפילין ואע"ג דאמרינן דתפילין לא בעי שירשט הני מילי בין השיטין אבל לא כדכונה רוחותיהן בעג שירשט דגרסינן בירושלמי כפ' א דמגילה בהלכת אין בין ספרים להלכה למשה מסיני שהיו כותבין כעירות וכותבי כדיו ומסרגלין בקנה וכורכן בשיער וטולין כמטלות ודובקין בדבק ותופרין בנידין מסרגלין בקנה והוא השירשט של ארבע רוחותיהן וטולין כמטלי

למיתני

ספר המכריע

ולא זו תחת זו שדין אחר לתפילי של יד ולתפילי של ראש אבל רבינו אליעזר כתב בספר יראים שתפלה של יד כותב כל ארכי פרשיות בשש שורות זו למטה מזו ואינו נראה לי מרתניא לעיל אמר רבי יוסי ומורה רבי יהודה שאם אין לו תפילה של יד ויש לו שתי תפילין של ראש שמולה עור על אחת מהן ומניחה ומרכשה תפילה של ראש לעשות של יד שמע מינה סדר אחד יש לשתיהן שכמו שארבע פרשיות של ראש נכתבות זו בצד זו כך ארבע פרשיות של יד נכתבות זו בצד זו ולא זו תחת זו והכי נתיבא במכילתא בפרשת זוהיה כי יביאך והיה לך לאות על ירכה ולטיטפות בין עיניך בארבעה מקומות פרשת רפילין קרש לי והיה כי יביאך שמע והיה אם שמע מכאן אמרו מצות תפילין ארבע פרשיות של יד שהן ברף אחד ארבע פרשיות של ראש שהן ארבע טיטפות אלו הן קרש לי והיה כי יביאך שמע ישראל והיה אם שמע כרתכם בסדר ואם כתכם שלאספרי; הרי אלו יגנוזי הרי לך כפ' דוש כסדר האמור בתורה שהרי לא הוזכר כאן לא מימין ולא משמאל אלא סדר הכתוב בתורה וכן כתב גם רבינו יצחק בר מלכי צדק זצוק"ל בפרק י"ח דבליים בית ראשון קרש לי בית ב' והיה כי יביאך כות שלישי שמע בית ד' והיה אם שמע :

(חולעת ועקב • זה הפסק הזכירו רי"ז נכדו וזכירו נלטי בגזורים דכלכות מפילין סכתו וז"ל וכן הסכים מז"ה נספ' המכריע ערך פ"ו יע"ט :

למיתני כיצד יהיה קרש והיה כי יביאך שמע והיה אם שמע ומתחיל לימין וכו' שכתב רבי אל עזר משום רבינו האי כך ראיתי כתוב משם רב שרירא גאון זצוק"ל דליהו ההווי' באמצע ובך מצאתי בתוכ בשימוש תפילין אחד ובשימוש רפילין אחר מצאתי כתוב יביא עוד קלף מן צדי וחיתך ארכע חותיבורת כחשבון הבתים וכותב על כל חתיכה וחתיכה פרשה א' בחתיכה אחת יכתוב קדש ובחתיכה שניה יכתוב והיה כי יביאך ובחתיכה שלישית שמע ישראל וברתיכה רביעית והיה אם שמע • וזהו סידורן בכתים קרש לי לצד ימין בכית ראשון ובכית שני רסמיק ליה והיה כי יביאך ובכית שלישית סמוך לו שמע ישראל ובכית רביעי שהוא לצד שמאל והיה אם שמע • וזה הסדר נראה לי עיקר שהוא כסדר שהן כתובות בתורה ומאן דאמר הוויות באמצע הווי סדר כתיבתן לא יצא בהן ידי חובה כראמר רב חננאל אמר רב אם החליף פרשיותיה פסולה שאילו היה משמע לשון הכרייתא כפירוש שאריו לכתוב הוויות באמצע היה מקשה בעל התלמוד מה ראה התנא להפך סדר כתיבתן בתורה מה טעם יש בזה לכתוב הוויות באמצע כל שכן שלי הכרייתא אינו מוכיח אלא כסדר הכתוב בתורה דאמר קרש והיה כי יביאך מימין שמע והיה אם שמע משמאל • ומאי דאמר רבי' איעזר דהכי איבעי ליה למיתני כיצד סדרן קרש והיה כי יביאך שמע והיה אם שמע ומתחיל לימין • תשובה התנא בא להודיע שלא לכתוב הפרשיות של תפילין כדרך שאתה כותב דפרשיות של מוזה שהן נכתבו ברף א' זו למטה מזו ואם כתבם בשתי רפים פסולה אבל הפרשיות של תפילין אין נכתבות כך אלא כותב ארבע פרשיות כד' דפים זו בצד זו ושיבאו קרש והיה כי יביאך מימין שמע והיה אם שמע משמאל ועמדו בארבעה בתים זו בצד זו לפיכך חפש זה הר"ל שוין מימין ומשמאל כדי למונעך שלא תכתבם זו תחת זו כולן ברף אחד בקלף אחד ויניחו בארבעה בתים כדתיא לעיל ואם כתבו על עור אחד והניחם בארבעה בתים כעוד אחד יצא אלא זו בצד זו

פ

גרסינן בפרק דקומץ בתרא דף ל"ז ע"א אמר רבא בר רב שילא אמר רב חסרא סח בין תפילה לתפילה חוזר ומכרך וכי • על ענין רפילין שכחתי אי פירש רבי יהודה חסיד מביד שתיים אע"פ שלא סח ורצית להעתי מה דעתי נוסרה כזה • אודיעך כי בעל הלכות גדולות כתב הוא כשרוא מניח מניח של יד יאחר כך מניח של ראש וכשהוא חולץ חולץ של ראש ואחר כך חולץ

ספר הזכרונות

כט

הולין של יד . על תפילה של יד מברך להניח תפילין ועל תפילה של ראש מברך על מצות תפילין אמר רבא בר רב שילא אמר רב חסדא סה בין תפילה של יד לתפילה של ראש חוזר ומברך שנים . הגה בעל הלכות גדולות מצריך לברך על של יד בפני עצמה ועל של ראש בפני עצמה אע"פ דלא סה ואם סה בנתי חוזר ומברך על של ראש לבר שנים . ורבינו יצחק כרחיב אמה רבא בר רב שילא אמר רב חסדא סה בין תפילה לתפילה חוזר ומברך סה אין לא סה לא יהא אמר רב חי'א משמיה דרבי יוחנן על תפילה של יד הוא מברך להניח תפילין תעל של ראש הוא אומר על מצות תפילין . אכ"י ורבא דאמרי תרווייהו לא סה מברך אחת סה מברך שנים וכן הלכתא . והוגא בהלכות גדולות כדא מילתא מעותא והלכתא כהכתיבין דלא מברך שנים אלא היבא דסה אבל לא סה אינו מברך אלא אחת והכי נמי אשבחן כירושל' כשהוא לובשו מברך להניח תפילין ושמע' מינה דאינו מברך אלא אחת על שתיהן . והכי כתב רבינו האי גאון וזק"ל נכרחיבין גם המורה בך פירש מילתא דרבי ורבא כרבינו יצחק סה מברך שנים כדשארבי חי'א לא סה אין מברך אלא על של יד בלבד . וזה הפרוקיז' חזנו גראה לי שאם אכ"י ורבא דאמרי סה מברך שנים אמילתא דרבי יוחנן קימי ולפרושי מילתא דא' אתו דמא' דקא אמר רבי יוחנן דמברך על של יד ועל של ראש היבא דסה כנתיס הווא' זל'א בדקא סלקא דעתיה דאע"פ שלא סה נמי חוזר ומברך על של ראש . אי הכי לומר הכי הוה ליה למצמר אכ"י ורבא דאמרי תרווייהו רבא גמול הנכא דסה כלומר לאו בדסכרת דרבי יוחנן בלא סה נמי קאמר אלא היבא דסה ולעולם לא תיקשי מינה לרב חסדא ומה להלן לומר לא זח מברך אחת סה מברך שנים לא ודאי דכי משמע פולתי' הוה דלא אתו לפרושי אלא מילתא דרב חסדא אבל מילתיה דרבי יוחנן לא גמיר שא' אלא אע"פ דלא סה בדקא סלקא דעתיה ומשום דגי' קשי מינה לרב חסדא פרישו מילתא דרב חסדא הכי דהוא דאמר רב חסדא סה בין תפילה

לתפילה חוזר ומברך שנים קאמר שהווי ומברך על של ראש להניח ועל מצות דכיון דסה הפסיד דברכה שבכ"ל להניח ותייב עור לחוזר ולשנותה אבל אם לא סה מברך על של ראש אחת על מצות תפילין וזל'א קשיא דרב חסדא ורבי יוחנן דרב חסדא איירי היבא דסה ואמר שהווי ומברך עור דברכה שבכ"ל וגמצא אינו מברך על של ראש לא א' . והווא' סה כפירוק המורה היאך ראוי לומר לא סה אין מברך לא על של יד ודוריי לא סה אינו משמע לא אהר שבכ"ל על של יד כבר והיאך יתכן לפרש האי דאמר מברך אחת דאינו מברך לא על של יד בלבד ודוריי בירך והכי הוה ליה למימר לא סה אינו מברך עור זל'א על מה שבכ"ל מרקאמר לא סה מברך אחת שמע מינה על של ראש קאמר . ומה שבכ"ל בהלכות גדולות הוא הנראה לי יעקב . ורבינו יצחק תפס את דבריו גל'י שום ראיה . ומה שנסתרי'ע מן הירושלמי אדרבא הירושלמי מוכיח בהלכות גדולות דהכי גרסינן בפרק היה קוקא כיצד הווי מברך עליהם רבי זריקן בשם רבי יעקב בר אידי כשהוא נותן של יד מהו אומר אכ"י להניח תפילין וכשהוא נותן של ראש מהו אומר אכ"י על הנחת תפילין ופשט הירושלמי בשל'א סה משמע שלא חילק דברי יודוקית ואשכחית שגם רבינו שלמה בן היתום משם רבינו גרשום צ"ל פירש בדבריו וכך כרחיב אכ"י ורבא דאמרי תרווייהו לא סה מברך אע"פ שהן שנים הרי הן כאחת לפי שמה שהיבא מברך על של ראש בפצות תפילין היינו במצות הינו והמין פחדא כרבה כשל'א סה אבל סה כנר'ים חוזר ומברך פ'עם שניה להניח תפילין והא כספר יראים סה גם רבינו אליעזר וצוק"ל כתב כספר יראים סה אמר רבא בר רב שילא אמר רב חסדא סה בין תפילה לתפילה חוזר ומברך אכ"י ורבא לא סה מברך אחת על של ראש על מצות תפילין ולהניח תפילין אינו מברך שכבר בירך על של יד סה מברך שנים על של ראש להניח ועל מצות שאינה עולה מכה להניח שבכ"ל על של יד לתפילין של ראש שכבר סה . זכך מצאתי

ספר הזכריע

כתוב כחשוכה זרב עמרם נאון וצוק ל שמי שאין לו אלא יצילה אחת או של יד או של ראש מכרך עליה שתי כרכות להניח רפולין ועל מצות הפולין על הרברים הללו אני טומך וזכר נראה לי עיקר שהרי של יד ושל ראש שתי מצותה הן יתכן לפטרו בכרכה אחת אלא והא על של יד מכרך בפני עצמה ועל של ראש בפני עצמה אע"פ שלא סוד כנתים :

פה

גריסין כפרק התכלת דף ל"ט ע"כ אמר החכם אמר רב יהודה חוטי צמר פוטרין בשל פשתן וכו' מה שכתב אלי על טלית של שני מינין כגון צמר גפן ופשתים אי נמי שאר מינין אם היא כשרה אם היא פסולה אודיעך שדבר זה הויא פלוגתא דאמוראי אם שאר מינין שאינן מצמר או מפשתים אם חייבין מדאורייתא או מדרבנן דהכי אבירינן במנחות כפרק התכלת אמר החכם אמר רב יהודה חוטי צמר פוטרין בשל פשתן וחוט פשתן פוטרין בשל צמר וחוט צמר ופשתן פוטרין בכל מקום ואפילו בשיראין פירוש חוטי צמר ופשתן כיהר דהווי כל אבן ואפילו הכי שפיר דמי מפני שהשיראין חייבין בציצית מן התורה וכל היכא דאיכא מצות ציצית אשתראי בה כלאים ופליגי דרב נחמן דאמר רב נחמן שיראין פוטרין מן הציצית פירוש דלא חייבה התורה בציצית אלא בגדי צמר ופשתים כדלקמן ולא שאר מינין וכיון שהשיראין פוטרין מן התורה אי שרי בהו כלאים הווי כלאים שלא במקום פצוה איתיביה רבא לרב נחמן השיראין והכלך והסריגין חייבין בציצית ומהדר מדרבנן פירוש אין חייבים מן התורה אלא מדרבנן אי הכי אימא סיפא וככולן צמר ופשתים פוטרין בהם אי אמרת בשלמא דאורייתא היינו דמשתרי בהו כלאים אלא אי אמרת רובנן היכי מישתרי בהו כלאים פירוש קא סלקא דעתיה דהא דרנא צמר ופשתים פוטרין בהם שנדהב ביה קאמר כדאמר רב יהודה ומהדר אימא או צמר או פשתים הכי נמי מסתברא מדרבנן סיפא והן עצמן כמינים פוטרין שלא כמינים אין פוטרין אי אמרת

כשלמא דרבנן דהיינו דפטרי כמינים לא אי אמרת דאורייתא צמר ופשתים הוא דפטרי בהו פירוש מדרבנן מדרבנן רבנן רחן כעצמן דהיינו ציצית דשיראין כמינין דהיינו טלית דשיראין פוטרין ואי סלקא דעתך דחייב טלית דשיראין דאורייתא היכי מפטריה בציצית דשיראין שאין קרוין ציצית מן התורה אלא מצמר ופשתים דכתיב צמר ופשתים יחדיו וסמך ליה גרילים תעשה לך דמשמע שאין גרילים אלא מצמר ופשתים ומהרר אי משום הא ללא קשיא כדרכא דרבא רמי כתיב הכנה מין כנף יכריכ לא תלבש שעטני צמר ופשתים יחדיו גרילים תעשה לך הא כיצד צמר ופשתים פוטרין בין כמינים בין שלא כמינים שאר מינין כמינין פוטרין שלא כמינין אין פוטרין פירוש רבא דייק מדכתיב על ציצית הכנה דרשין מיניה שיהא הציצית מין כנף ומשמע מכל מין שיהא הכנה תטיל בה ציצית ואפילו אינו מצמר ופשתים לא מן שאר מינין וכתיב צמר ופשתים יחדיו דמשמע אין ציצית כשרה אלא מצמר ופשתים אלא דא כיצד צמר ופשתים פוטרין בין כמינין בין שלא כמינין שאר מינין כמינין פוטרין שלא כמינין אין פוטרין ואשתכח דרבא מרבה שאר מינין לציצית מהכנה ורב נחמן אמר לך כדתנא דבי ר' ישמעאל דאמר הואיל ונאמרו בגדים כתורה סבא זפרט לך הכתוב כאחד מהן צמר ופשתים אף כל צמר ופשתים פירוש נבי נגעים כתיב בכנה צמר או בכנה פשתים אמר אביי והא תנא מפיק מאירך רנא דבי רבי ישמעאל דתנא רבי רבי ישמעאל בגר צמר אין ליה אלא איכר צמר מינין דרבנן צמה גמלים צמר ארנבים ונצרה של עזים והשיראין והכלך והסריקין תלמוד לומר או כנף למדנו מפאן הויא פלוגתא דרב יהודה ורב נחמן ורבא דהוא כתרס סבירא ליה כרב יהודה וקיימא לן ככל דכתבא דהלכתא ככרראי כל שכן דהווי ליה רב נחמן אחד במקום שנים ואי משום תנא דרבנן ישמעאל הוא אידך תנא מפיק מיניה וראיתי מי שאמר וקיימא לן כדתנא דבי רבי ישמעאל דאמר אין בגד אלא מצמר ופשתים ואינו נראה ליה דהא אידך

תנא מפיק מניה ויש לנו לחזור לפלוגתא דאמוראי ולמייסק הלכה ברכא דהוא כתר א כל שכן דרבי יהודה קאי בותיה ומאי דאמרינן בפרק כמה מדליקין רב נחמן בר יצחק אמר אף כל לאתויי ציצית ציצית כהריב כרה לא תלכש שעטנו צמר ופשתים יחרוי גדילים תעשה לך סלקא דעתך אמינא כדרכא דרבא רמי כתיב הכנף מין כנף וכתוב צמר ופשתים יחרוי הא כיצד צמר ופשתים פוטרין בין במינים בין שלא במינים שאר מינין כמינין פוטרין שלא כמינין ואי פוטרין סלקא דעתך אמיא כדרכא קא משמע לון משמע מהבא דתיה לדרבא והכי נמי אמרינן בהלכתא קמייתא דיבמות הא לאו מילתא היא דהא סלקא דעתיה כדרכא תנא דבי כחי ישמעאל הוא דקאמר דכי משום דמקשינן ליה מצמר ופשתים הכתיב וכי ציצית ופשיטא ודאי דתנא דבי רבי ישמעאל לא סבירא ליה כוותיה ומש"ה לא מידחיי מילת דרבא כהכי והלכתא כותיה נמצא עכשיו דלרב רבא כל המינין חייבין כציצית מן התורה ואפילו שריאין וכלד והפריקו ולרבי רב נחמן פטורים הן מן התורה וחיובן מדרבנן ולגמרא שהלכה כרבא אבל רבותי הקדמונים זכרונם לברכה פסקו ריב נחמן וכתנא דבי ר' ישמעאל והרוצה לצאת יי שמים ודאפיקי גפשיה מפלוגתא יעשה טלית של צמר והיא מצורה מן המובחר וטלית של פשתן שגדגו העולם להטיל בה ציצית של פשתן אינו נראה לי כלל משום שהיא פלוגתא דבית שמאי ובית הלל דאמרינן בפרק התנולת תנו רבנן סדין כציצית בית שמאי פוטרין ונית הלל מהייבון הלכה בבית הלל אמר רבי אלעזר כד דוק והלא כל המטיל תכלת בסריגו בירושלים אינו אלא מן המתמיהין אמר רבי אס כן למה אסרוה מפני שאינן בקיאיין פירוש בית שמאי לא דרשי כמובין למשרי כלאים בציצית ודין הציצית להיות חציו תכלת והציוגל כן ממין הטלית בדנפקא לן מעל ציצית הכנף מין כנף דהיינו לבן ופתיל תכלת היינו דלועביד שני הוסיין לבן ושני הוסיין תכלת ואם יטיל תכלת בסדין של

פשתן הוו להו בלאים שלא במקום מצוה שלא חיובה התורה תכלת אלא בטלית של צמר ואף על גב דמצי למעבר כולו לכן שהרי אין התכלת מעכבת את הלבן ונמצא שאין כובלאים מכל מקום עיקר ציצית הכתיב בתורה תכלת היא והלכך ממילא שמעינן דלא רברה תורה אלא בטלית של צמר אבל הסדין פטור והוא סדין ציצית שבשארמה תורה על כנפי בניגוד לא רברה אלא בכנף צמר ולא בכנף פשתים ובית הלל מחיבין דרשי סמוכין דאחי עשרה ודחי לא תעשה ודין אחד יש לסדין ולטלית של צמר והלכה בבית הלל אע"פ שבכל מקום הלך כבית הלל איצטריך התנא הכא למייסק הלכה ככית הלל מפני שהעולם עושין כבית שמאי ובא לומר לך אע"פ שאינן מטילין ציצית בסדין לא מפני שהלכה בבית שמאי אלא הלכה בבית הלל דרשינן סמוכין ואחי עשה ודחי לא תעשה אמר רבי אלעזר בר דוקו היאך היא הלכה בבית הלל שכל המטיל תכלת בסדינו בירושל מתמיה העולם עליו שאומרי ראו היאך זה הלך בלאים ורבינמי אמר אם כן שהלכה בבית הלל כלמה אסרוה העולם שלא יטילו תכלת בסדין ואמר מפני שהעולם אין בקיאיין למידרש סמוכין ואחי למשרי בלאים שלא במקום מצוה ושקלו נטרי ומקמינן טעמא משום כסות דילה וכיון דגורו עליו חכמים ואסרוהו מכל וכל אסרוהו ואפילו להטיל בו לבן שאם יתייבדוהו חכמים כלבן וכאו עמי הארץ להטיל בו תכלת שבמקום שהייתה התכלת מצויה בכל ציציותיהם היו מטילין תכלת ואי אצרת להו להטיל לבן כלא תכלת לא ציינת ולעולם אתו למילכש בלאים שלא במקום מצוה הלכך אסרו חכמים הסדין כציצית ואפילו לבן ואע"ג דעקרי למצות עשה שב ואל תעשה הוא וכן יש בהכמים לעקור מצות עשה כשב ואל תעשה והיא מהתבטלת מאליה מפני גזירותם כדאמרינן ביבמות בפרק ראיה רבה ומשום דסדין אסור בציצית אפילו בלבן כעם דמלאך על רב קטינא ואמר ציצית מה היא עליה שאילו לא נאסר הסדין אלא בתכלת לכה אכל כלבן מחיובי הוה ליה למסר תכלת מה תרא עדידי

ספר המכריוע

מורקאמור יציאת נדר תחא עליה שמע מינה שום
 יציאת לא היה בו ואפילו לכן ונס בהלכות כית
 שמאי ובית הלל מורקאמור סדן בציצית ולא
 אמרי בתכלת שמע מינה דכל יציאת אמר
 ואפילו לכן דקסברי בית שמאי כל היכא דמציגן
 לקיומי ביה מצות תכלת מיתבשר לכן לתורה
 ותכלת לא מעבכ ליהובל היכא רבא מצות
 לקיומי מצות תכלת לא מיתבשר ביה לכן דוקא
 נמי מרקתני פוטרין דמשמע פטור לגמרי מכל
 מצות יציאת ואפילו מלכן דאי מלקא דערך
 שתכלת דוקא קא אמרי אבל לכלן דליכ' כלאים
 מחייבי הכי הוה ליה למיתני תכלת בסדן כות
 שמאי אופרי' וכית הלל מתירין חשתא דקדמי
 סדן בציצית בית שמאי פוטרין וכד' מחייבין
 משמע דפטרי ליה בית שמאי מכל דין יציאת
 ואפילו מלכן וכמו שהיו פוסדי' אותו בית שמאי
 לגמרי מדין תורה כך נודו חכמים משום כסות
 לילה ואסרו שלא ישיל בה שום יציאת ואפילו לכן
 שלא יבא להטיל בה תכלת ויחכמה בו כל ילדיה
 ויעבור ביה בלא זו היא סכנה אבל רבים
 מפרשים דסדן דוקא בתכלת נאסר אבל לכן
 מחייבי וכך מצארי' שהשיב רב נטרונאי'
 גאון זצוק'ל בתשובתיו ואמר מעולם לא ראינו
 ולא שמענו למירמי הוטי דכיתא ומאן דרמי
 חוסי דכיתא ומברך עליה עינר משום בלא
 תשא את שפה' אלהיך לשוא וחייב מלקות
 עוד השיב ושפירשתם מצינו בתשובות שאלות
 דעכרו רבנן תקנתא לאהתי הוט דכיתא משם
 אבא מרי גאון ומר בר רב יעקב אמרו ומר רב
 איכומן אחריו ומר רב צדוק אחריו וכל גאונים
 שאחריהם זכר קדושים לברכה ובהא עמירתן
 בקרוב שלא היה אחד מהם שהורה להטיל חוטי
 דכיתא ואף אתם אל תעשו כן הלכך בעל נפש
 יתעמף בטליתו של צמר ויצא מכל

ספק :

פט

גרסינן בפרק שבעות בתראה רף
 צ' ע"א ראימך מתפיש בשבועה
 אבי אמר כמוציא שבועה מפיו
 רמי אמר רבינו יצחק זצוק'ל
 קייפולן כרכא והיכי דמי מתפיש בשבועה כגון

שכנוד אדם יכול להרפיש דמאי שנא נדר
משבועה אי התפשה כמוציא נדר מפיו דמי נכח
השבועה כן ואי התפשה לאו כמוציא שבועה
מפיו דמי גם כנדרים נמי כן ומה ראית לומר
כנדרים דכמוציא נדר מפיו דמי וכשבועות לאו
כמוציא שבועה מפיו דמי . ונפרק ב' דנדרים
שמונה החמורות והדינים שיש בן שבועות
לנדרים השלשה דברים שפירש רבינו משה
מונה וזוהתפשה אינו מונה דתנן שבועה שאיני
ישן שאיני מדבר שאיני מהלך אסור וכו' עד זה
הומר בשבועות מנדרים והומר כנדרים משבועות
פיצד אמר קונס סביח שאני עושה קונס לזכר
שאיני נוטל תפילין שאני מניח כנדרים אסור
פשבועות מותר שאין נשבעין לעבור על המצות
יש נדר בתוך נדר ואין שבועה בתוך שבועה פיצד
הריני נדר אם אוכל הריני נזיר אם אוכל הריני
נזיר אם אוכל ואכל חייב על כל אחת ואחת
שבועה שלא אוכל שבועה שלא אוכל אינו
חייב אלא אחת . כל הני תנן ואילו ההתפש
דמועלת כנדרים וכשבועות לא תנן שמע מינה
שניהם שוין . ובהלכתין אמרין כפי בשלמא
לאכילי מתפיש כנדר נדר ומתפיש בשבועה שבועה
אלא לרבא קשיא וכו' ואם איתא דיש חילוק בין
נדר לשבועה כהתפשה אמאי לא אהדר ליה
דבא אלא אהדר לתרצוי דהכי קאמר איהו
איס' נדר וכו' ולאוקומי בכייתא דלא בהתפש'
מיירי אלא כנדר נמוד כגון דאמר הרי עלי שלא
לאכול בשר ושלא לשתות יין כיום זה ומירהו
כענין שיתפוש את נדרו כנדר הנדר כדנפקא
לן מכי ידור נדר ואכילי נופיה היכי מסתיי מינה
והא ברייתא לא מיירי אלא כלכר כדאמרין
ואמר שמואל זהוה שנדרו ובא מתו היום אלא
לאו שמע מינה לא שנא בין נדר לשבועה לענין
התפשה בלאכילי כדנדרויהו מהניא ולרבא
כדנדרויהו לא מהניא ומאי דתנן ואני
ושמע חבירו ואמר ואני הרי בולן נזירים ואין זו
התפש' לא כמוציא נדר מפיו הוי דכיון דחבירו
אמר הריני נזיר והוא ענה ואמר ואני כאילו אמר
כוואני נזיר דמי ומשום הכי בעינן שיאמר ואני
תוך כדי דיבור של ראשון כדאמר בנזיר ודלא

תיקרא התפשה אלא כשמתפיש חפץ התפץ
ואמר הפץ זה יהא כהפץ זה אכל על גופו אינו
נופלת לשון הרפשה שיאמר גופי אסור כגופי
הלכך כשאמר חבירו ואני כאילו אמר ואני נזיר
דמי שהו נזיר כנזיר נמוד ולא מתפוש ואמרו
תנא דאע"ז דלא אמר נזיר כיון דקסמך דבזו
כתוך ריבון הכירו כאילו אמר הריני נזיר דמי
והוא הדין בשבועות אלא אמר שבועה שלא
אוכל היום כשר ושמע חבירו ואמר ואני אסור
דכמוציא שבועה מפיו דמי ואין זו התפש' ומודה
ברבא . תדע לרא יקרא ואני התפשה ראוי
התפשה הוי ומשום דמתפיש כנדר כי נדר הוא
הוי טעמא אמאי בעינן כהא שיאמר כרוך כרי
דיבור . ובמתפיש חפץ כהפץ אמר רבי' משה
דאפילו לאחר כמה זמן הוי התפשה ויליף לה
מהרי עלי שלא לאכול בשר כיום זה כיום שמת
מן אכין והוי אפילו לאחר זמן כי היכי דההיא
מהניא התפשה אפילו לאחר זמן הכי תיחוי אפי'
לאחר כדי ויבור לא כוודאי שמעת מינה דטעמי
הואני אינו משום התפשה דתילף מינה דמתפי'
כנדר כנדר הוי אלא משום דכיון דאמר ואני
כתוך כדי דיבורו של ראשון כאילו אמר ואני
נזיר דמי אבל מתפיש שלא הוציא נדר מפיו לא
ומשום הכי לא אותבינן מינה לרבא כדמורבנין
ליה מהרי עלי שלא לאכול בשר וכו' משום
דמוכחא מתניתין כנזיר דלא הויא התפשה אלא
נדר נמוד משום הכי מותפינן ליה . מתני' שאמר
יום זה הוי עלי כיום זה דמשמע התפשה ממש
וקא ס' לא דעתיה דטעמא משום דאמר יום זה
יהא עלי כיום זה ולא הוציא נדר מפיו על יום זה
וכפרקא קמא דנדרים אמרין בעי רב פפא יש
יד לקדושין או אין יד לקדושין היכי דמי אילימ'
דאמר לה לאשה הרי את מקודשת לי ואמר לה
לחבירתה ותפסי בה קדושין או דילמ' א' ופסי'
הואו קאמר לה ולא הויא דכיתה מקודש' ופסי'
דהיא מקודשת והא נכי קדושין אין הרפשה
מועלת שהאמר לאשה הרי את כזאת נתקדשת
לא אמר כלום וטעמא משום דכיון דאמר חזירת
כאילו אמר ואת מקודשת דמי כל שכן אם אמר
ואת נמי ואין זו התפשה דפליגי בה אכילי ורבא

ולעולם

ספר המכריע

ויעולם קסבר רבא דאומר חפץ פלוני והאע"ל
 כחפץ פלוני שנדר עליו כבר אינו כלום עד
 שיתפס בדבר הנדר לכל העולם כולו והיינו
 הקרש אבל בדבר הנדר עליו לר' אינו יכול
 להתפשט בו דבר אחר עד שיפרש על אותו דבר
 נדר ההוא לשון יד ואחרי כן ההפשוט בזה
 כפרושי בריש פירקין ואין תלוק לענון החפיש
 בין נדר לשבועה כלל. והלכך הסייע שנסתייע
 רבינו יצחק ממתני' דנזיר במל דאין זו התפשה
 דפליג עליה רבא והוא הדין בשבועות האילו
 שמע חכריה דאשתכח דלא ליכול הדין בישראל
 ואמר איהו ואנא נמי רכותך שבועה גמורה הו"א
 ואסיר ליה למיכלי ואפילו לא אמר אלא ואנא
 בלחוד אסיר כל שבן אם אמר ואנא נמי דכותך
 והסייע שנסתייע מהרי"ע עליו שלא יאמר כשר
 כיום שמרת בו אביו בטל דעת ר' ראפ' בשר
 דאין זו התפשה וסלקא דעת ר' ראפ' דלא אפיק
 על האי יומא נדרא מפומיה אלא כגון דאפיק
 נדרא מפומיה ודכותה בשבועות חייב שאם נשפ'
 על יום ראשון שלא לאכול בשר וחזר ואמר על
 יום שני הריני נשבע על יום זה שלא לאכול
 כשר כיום ראשון אמר והכא לא צריך כיום
 ראשון כלל כי אם כנדרים בדבר הנדר אבל אם
 נדר על הכשר וחזר ואמר בשר זה יהא עלי בפת
 זאת לא אמר בלום אלא רבא בין כשבועות
 בין בנדרים ויכול ההוא מוד לא נמצא
 שהתפשט חפץ הנדר עליו לבר שיהא
 אסור או אם התפשט בדבר הנדר ואסור לכל
 העולם הרינו הקרש וכיוצא בו. ודברי רבי
 משה שאמר שהנדר מן הבשר וחזר להתפשט
 הפת ככשר הרי הפת אסור אינם נמצא בתלמוד
 אלא סדרא דנפשיה קאמר והלך אחר סברת
 רבינו יצחק ודימה דבר זה למתניתין דנזיר דתני
 ואני ולא המו אררוד ברפרישית דואני לא הו"י
 התפשה אלא נדר גמור.

והלכה מוכיח שכל השבועות אינו חייב עליהם
 עד שיזכיר את העם או אחד מן הכינויים וכן
 בשבועות ביטוי כיון להתחייב קרבן בין לעבור
 ככל יחל ואם לא הזכיר השם ואמר שבועה שלא
 אוכל כבר זו אינה כלום עד שיאמר שבועה בשם
 דהא כל שבועה ילפינן משבועת דה' תהיה בין
 שניהם ושבועה האמורה נבי נדרים העוב' עליה
 ככל יחל לא משנא משאר שבועות והשתא
 כשבועת העדות דלא כת בה שבועה כענין שם
 הכא דכתיב שבועה לא כל שכן והתנא שליל
 הזכיר בכל מקום שם אלא שבועה סתם לאו
 למימרא דשבועה סתם בלא שם הו"א שבועה
 אלא מפני שלא רצה להזכיר את השם דהא צ"ל
 שבועת העדות לא תני אלא שבועה שאינו יודע
 לך עדות בלא שם והמתחייב ע"י שייכיר את
 השם וכן בכל הכרות האמורות בתלמוד ללא
 תצא ברם שם אלא כהך המוב והמטיב כהך
 ד"ן האמת כהך שהחיינו ובכולם צריך להזכיר
 שם שכל כרחה שאין בה הזכרת השם ויכל כהך
 לאו שמה כרחה. וכך אמר רבינו משה בר
 מיימון זצוק"ל בספר הפלאה שחייב בפרק שני
 בהלכות שבועות אחר הנשבע או שהשביעו א'
 בשם המיוחד או באחד מן הכינויים כגון שנשבע
 במי שהוא חנון וכמי ששמו רחום וכמי ששמו
 ארך אפים וכיוצא בהם בכל לשון הרי זו שבועה
 גמורה וכן אלה וארור הרי הן שבועה והיא
 שייכיר שם מן השמות או כינוי מן הכנויים כיצד
 כגון שאמר באלה או בארור לה' או למי ששמו
 חנון מי שיאכל דבר פלוני ואכלו הרי זה
 נשבע לשקר וכן כשאר מיני שבועות וכן האומר
 שבועה בשם או במי ששמו חנון שלא אוכל
 ואכל שוואשה והוא אויש שאין לך בידי כלום
 ויש לו שאינו יודע לך עדות והוא שיהיה הרי זה
 חייב. אמר אלה או ארור או שבועה ולא
 הזכיר שם או כינוי הרי זה אסר בדבר שנשבע
 עליו אבל אינו לוקה ולא מכיא קרבן אם עבר
 על שבועתו עד שיהיה שם מן השמות המיוחדין
 או כינוי מן הכינויים כמו שבארנו ולא כשבועה
 כלכד אלא כל כינוי שבועה כשבועה כגון שהו'
 אנשי אותו המקום על גן הדין ל שבועה
 שבותה.

צ

נרסינן כפרק שבועת העדות דף ל"ה
 ע"א משביע אני על ימים מצוה אני
 עליכם ואומרם אני הרי אלו חייבים
 בשמים ובארץ הרי אלו פטורים בשי"ן
 דל"ה ביו"ד ה"א בשדי בצבאות וכו' מזו

ספר המכריע

שבועה או שנוקה או שהיו ארמין שלא שבועה
 כלשונן מומתא והיו העלגין מפנין אורה
 ואמר ממה כיון שאמר לשון שמשמעו וענינו
 שבועה הרי זה חייב כמי שהוציא שבועה וכן
 דאמר לא לאשני פעמים דרה שבועה או הין
 הין והוכר שם או כישוי הרי זה נשבע וכן ימין
 שבועה ושאל שבועה שנאמר נשבע ה' בימינו
 וכו' ועו וכן האומ' שלא אעשה כן וכך והוכר
 שם או כיני הרי זה שבועה אמר אשני ליה
 או למי ששמו חנון שלא אעשה או שאעש' הואיל
 והוציא כל לשון שבועה הרי זה כשבועה
 והמורה פירש כריש נדרים כל כיני שבועה
 כשבועת אם אמר שבועה שלא אוכל ככר זו
 אע"פ שלא הזכיר שם הוח' ליה כמאן דאמר
 שבועה שלא אוכל ככר זו וקם ליה כלא יחל
 ואע"ד קיימא לן כשבועות דבענין השבעה
 בשם הני מילין לנבי שבועת העדות או שבועת
 הפקדון או שבועת ביטוי להתחייב קדין אבל
 לענין לא יחל לא בענין שבועה בשם כלל משו'
 דהוה ליה בירות שבועה דאנן סתרי כל הוכרי
 שבועה מתכוין לישבע בכורא הוא הל' כן אע"פ
 ולא הוכרי השם קם ליה כלא יחל וכי אמר
 שבוקה נמי לא שם שהוציא שבועה
 וכדכרי דבינו משה נראה לי אע"פ שיש דברים
 בתלמוד שמשמע דלא בעונן שם בשבוע' כישוי
 כמר כל האומר לאו לאו שני פעמים דהכי רמי
 או דאמר שם כגון בשם שלא אעשה דבר זה
 בתר לא מחייב זמה צורך לשני לאין אלא ודאי
 כלא שם ושלפיש כגון שאמר דבר שיכול לומר
 לא לשבועה נתכוונתי כגון הווא דאמר לאלה
 דישראל לא מגליא דעתו היתה ולא ראוי שיהא
 לא מגליא דא לעמי ישראל מגליא ולא נתכוון
 לישבע אלא אמר פעמים לא מגליא כגון
 הוציא שבועה מפיו דמי אינו יכול להערים
 ולעולם הזכרת השם בענין ומה דאמר
 בפירקין דלעיל גבי אסר הוציא כלשון נדר נדר
 וכלשון שבועה שביעה ופירשו אסר אמר אסר
 עלי ככר זה דבר כלשון נדר שלא אוכל ככר
 זה וזה כלשון שבועה ויא סלקא דעתך דשבועה
 גמיני בענין שם השם ויזיח שאם הדי' שם הוא

שבועה ואם לאו הוא נדר יש לומר אם
 אמר אסר עלי ככר זה אע"פ שהזכיר את השם
 ואמר לה' נדר הוא ולא דכיון הזכרת שם לא
 דשייכא נמי הזכרת השם בנדרים ואילו אמר
 קונם עלי ככר זה ליה נדר הוא דהא אשכחן
 דנתיב איש כי ידור נדר לה' ומשמע לשם ה'
 ונפקא קמא הנדרים אמרין וטעמא תקינו
 דבגן כימיין דלא לימא קרבן ולימא קרבן לה'
 דלימא אמר לה' קרבן ולימא לה' קרבן דלימא
 אמר לה' ולא אמר קרבן וקא מפיק שם שמים
 לכטלה וכו' ומשמע מחכא דשבועה או צריך
 להזכיר את השם אלא כיון שאמר נשבעה
 כאילו אמר בשם דמי דאס' איתא וצריך להזכיר
 שם שבועה כדפשיטת אס' כן למר' תקנו
 כינין כשבועה פה' שלא הזכיר שבועה ויבא
 לומר בשם זה הרי אתה מצוין לה' וכו' השם
 בשבועה עצמה ואם לאו אינה שבועה וכל שכן
 כינין אלא לאו שמע מינה אס' אמר בשבועה
 הרי קשה עצמו כשבועה וקאי כלא יחל על
 זונה ועל שנתה מביא קרבן עולה ויורד ומשום
 הכי תקנו חכמים כינין שלא יאמר שבועה
 דזכיר השם אלא נמי מסתברא ממה דאמרין
 משביע אני עליכם מצוה אני עליכם אוסי כ'אני
 על כס' הרי אלו חייבין ואמרין בגמרא מאי
 קאמר אמר רב יהודה הכי קאמר משביע אני
 עליכם דאמר בתורה מצוה אני עליכם כצוה
 האמורה בתורה אוס' כלב אני באסר האמורה
 בתורה אמר ליה אביי דהני דבי חייא כוכלכם
 אנו הרי אלו חייבים כוכל בתורה מי כתיב אלא
 אמר אביי הכי קאמר משביע אני עליכם שבועה
 מצוה אני עליכם שבועה היתר אוס' כל שבועה
 כוכלכם שבועה כל הני מוכיזי כלא דזכרת
 השם דאס' איתא וצריך הזכרת השם כדפיש
 המורה ומכירת השם כאחר מכל הלשונות הללו
 אס' כן כתיבם אני אמר קשיא ליה לאבוי מי
 כתיב כוכל דאורייתא אע"ג דלא כתיב כוכל
 כיון דאמר כוכל אני אאזכר בשם הכורא אז
 קושע אני אתכם בשם שבעידו ל' אמאי לא
 הוויא שבועה אלא ודאי כוליה בלא הזכרת השם
 נהנו ומשום הכי מקשה אביי דמכל אני לאו
 כלום

ספר המכריו

כלים קאמרו ויהי נמי מסתבר א טמא
 דאמרו תני רבנן מכטא שבועה אפר שבועה וכו'
 עד אמר אביי רבי קאמר מכטא שבועה אפר
 טתפס בשבועה ואסיק מכטא שבועה מדהא
 אם היו תהיה לאיש ונדריה על ידה או מכטא
 שפתיה ואילו שבועה לא אמר ואם אירא
 הצריך הזכרת השם אגמאי בעינן דלמלף מקרא
 רמכטא שבועה אירא אמר מכטא ברו אגודה
 שבועה אלא ודאי בלא הזכרת השם קאמר
 רמכטא בלגה הוא לשון שבועה וכל שכן בשאמר
 שבועה והאי דתנין בלגה וכלל הגמיון
 הכין פירושה בשמים ובאנן הרי אלו פטורים
 שאין זו שבועה והיא כשהשבעים שבועה סתם
 הם הייכים סתם שבתיה כשם ששמע אבל
 כשפרש בשמים ובארץ אינו שבועה של כלים
 ומשום רבי איצטריך דמינהי הוקא בשמים
 ובארץ אינו כלום אבל אם פרש בארד מכלל
 הכינויים שבועה היא שלא תאמר עד שפרש
 בשם המיוחד ושהי' ניהי' ה'א כינויין הם
 שלא הזכיר כל השם שלם לא שתי אותיות לבר
 הזכיר לו ולא נגע מכל הני כינויין אבל לעולם
 הבא הזכיר לו שבועה סתם כאילו הזכיר בשם
 דמי והכי מוכח כל הני הלכתא דמסת' נהרים
 ומסת' שבועות וכו' לפקק בהם

לקח המשכון אחיו עת הלא ואה אנו סומכים
 אחיו כעין שומר שפר שלחנו שלא יאכ מעותו
 כענין דרך אפוחיקי למלוח וקנה דמשכון והוא
 באחריותו אם נאבד או נגנב לרבר יהם הלוהו
 על המשכון שומר שכן נדינו כמו זה נושא שפר
 והשוכח משכיעין על השבירה ועל השבויה ועל
 המיתה ומשלמין את הנגיבה ואת האכירה ואם
 אבד יראה ואם היו דמי המשכון פדות מן המלו'
 ופרענו הגשמי הלוה מביטו ואם היה כנגד התוב
 ספק נפיש טובס ואם יותר יחיה המלוה הנותן
 ללוה מביטו כמו שאמר המלוה את הלוה על
 המשכון ואמר המשכון אבד מעותי הלא ככה
 ככבי עקיבא ואינו נראה לי שדמקחל את
 המשכון בעת ההלוואה דהוי שומר חנם המתניח
 התנן בפ' השוכר את האומנים הלוה ועל המשכון
 שומר שכן וכריתא הפלגין הכא רבי עקיבא
 רבין אלעזר דתניא דהמלוה אהר' רביה על
 המשכון ואבד וכו' ומתניתין התנן הבא וכו' כולה
 במשכנתו בשעת דלא ואתא קא מיורי כדאמרין
 בפרק השוכר את האומנין ליא מתניתין דלא
 כרבי אלעזר וכו' עד אפילו תימר רבי אלעזר
 ולא קשיא כאן משכנתו בשעת הלוואה וכאן
 שמשכנתו שלא בשעת דלא ואתא ויהי אידו
 על המשכון דהני אלמא במשכנתו בשעת הלוואה
 קא מיירי והכא נמי מקשינן ממתניהון לשמואל
 דאמר החו שאן ראנפיה אדפא עזי דלכרו ויה
 ואתה ליה קתא דמגלא עליהו לסימר דמתני'
 בהניה לו משכון בשעת ההלוואה ששמע ואפילו
 הכי קתני דאם אבד המשכון אבדו מעותיו ולא
 פליגי אלא רבי אלעזר על דבין עקיבא בריה
 מילתא ורבי יהודה על דבין בפרק השוכר את
 האומנין דאמר הלוה פירות שומר שכן הלוהו
 מעות שומר חנם ואין הלכה כרבי אלעזר אלא
 כרבי עקיבא ולא כרבי יהודה אלא כרבנן
 ותו דבשומר אכירה פליגי רבה ורב יוסף וקיימא
 לן כרב יוסף דאמר שומר שכן הוי ודלא יגרע
 המלוה על המשכון משומר אבדה ונראה
 לי דמשום דאמרין הכא ובפרק השוכר דהיה
 האומנין דמשכנתו שלא בשעת הלוואה דכתי'
 עלמא אית להו רבי יצחק אבל במשכנתו בשעת
 הלוואה

צא

ולתתיהם
 גרסינן בפרק השוכר את האומנים
 דף פ' ז' ע"א דמלוה את חבירו
 במשכון שומר שכן וכו' כרון
 המלוה את חבירו על המשכון
 ראיתי חלוקות בין הגאונים רבינו האי גאון
 ועוק' אמר בספר מספר' שבויעה שתיבת
 המלוה את חבירו על המשכון ואבד אם חזק
 את המשכון ברל ואה אנו סומכין אורו בדרך
 זכרון דברים ואינו מתהויב המלוה באחריותו אם
 אבד מפני שהוא עליו כשומר חנם אלא מתני' יב
 המלוה שבויעה ששמדתיו כראוי לו ולא פשעתי
 כשמירתו ונס לא נשאתי ונתתי בו יגם שבויעה
 שאינו ברשותי כמו שאמר רב הונא ג' שבויעה
 שבויעין אותו אחת שלא פשעתי בו ואתה שלא
 שלחתי בו יד ואחת שאינה כשעתי וואם

הלוואתו לית להו דרכי יצחק אלמא ל'א אמרינן
 דמשכונ קונה לא דמשכנו שלא בשעת הלוואתו
 אבל משכנו בשעת הלוואתו לא משום הכי סבר
 רבינו האי דהוי שומר הנס ולא היא דהא אמרינן
 דהוי כשומר אכידה ושומר אכידה כשומר שכן
 הוי כרבי יוסף ובפירוש רזנן ורגיא דהוי שומר
 שכן והאי דאינו קונה משכון שמשכנו בשעת
 הלוואתו הוי כרבעינו למימר לקמן * ורבינו
 יצחק זצוק"ל פסק והלכת' המלוה את חבירו על
 המשכון שומר שכן ל'א שנה משכנו בשעת
 הלוואתו ולא שנה משכנו שלא בשעת הלוואתו
 ל'א שנה הלוואה פירות לא שנה הלוואה מעות
 וכו' וכלהו שומר שכן הוי שאם אכר או נגנב והיה
 המשכון כנגד החוב אין למלוה על הלוה כלום
 ל'א יצא משכנו כחובו ואם החוב יתר על המשכון
 משלם הלוה הית' על המשכון ואם המשכון יתר
 על החוב משלם המלוה ללוה דהיתר על החוב
 ואם אכר לו כאונס ישומר שכן פטור גם המלו'
 על המשכון פטור ונובה חובו מן הלוה עד גמרא
 ועריך שבעה כשבעת השומרין * וכן כתב
 גם רבינו משה זצוק"ל בפרק עשירי מהלכות
 שכירות שחייב המלוה את תבירו על המשכון
 בין שהלוה מעות בין שהלוה פיר' בין שמשכנו
 בשעת הלוואתו בין שמשכנו אחר שהלוהו דהיי
 דהיי' זה שומר שכן לפיכך אכר המשכון או נגנב
 חייב ברמיו * ואם נאנס המשכון כגון שנלקח
 בלמט'ס מווין וכי'צא בו משאר אונסין ישבע
 שאנסהו וישלם בעל המשכון את חובו עד
 פרוטה אחרונה * וכך אמר רבינו הנגא'
 זצוק"ל בפרק השוכר את האומנים וסוגיא
 דשמעתא לתנא קמא דמור' תימן בין דל'הו
 מעות בין הלוה פירות והוא דרין בין בשעת
 הלוואה בין שלא בשעת הלוואה ונקיט עליה
 משכון שומר שכן הוא עליה וקיימא לן כותיה
 דהא רבי עקיבא כותיה קאי ופטור מן האונסין
 וחייב בגניבה ואכידה * ובהלכות הגאונים
 דראיתי כתוב דרב צמח גאון ורב מרחז'יה גאון
 וזצוק"ל פסקי הלכתא כתנא קמא דפיר' ומעות
 שוין וליתא לדרב יהודה ורב עמרם פליג עלייהו
 וזאמר הלכה ברכי יהודה דהלוהו מעות שומר

הנס ואתי רב עמרם פרכינו האי * ופסקו
 שאר הגאונים כ'ל דהוי שומר שכן כדפרישית *
 אבל הא קשיא לי לפסק שלהם כי כולם ראונו
 לדעת אהרן שאם נאכר המשכון שנשבע המלו'
 כהין שומר שכן ופ'א ונובה מעות * ולא
 חירקו בדבר זה כין משכנו של'א בשעת
 הלוואתו וכן משכנו בשעת הלוואתו * ואינו
 נראה לי דכין דקיימא לן כרבי יצחק האמר
 דהויא דמשכנו שלא בשעת הלוואתו דבעל חוב
 קנה משכון כראמרינן הכא וכפרק השוכר את
 האומנים דהיכא דמשכנו שלא בשעת הלוואתו
 דכולי עלמא אית ליה דרבי יצחק * ואם
 נאנס המשכון חייב המלוה לשלמו כקנדה קנין
 גמור משמע לעמוד ברשותו ולהתחייב כאונסין
 ואם קד'ש בו את האשה מקדשה כדאמרונן
 בפרקא קמא דקדושין ואי אמרינן דלא קני ליה
 קנין גמור להתחייב כאונסין אמאי יכול לקדש
 בו את האשה * אילו הפקיד לו חבירו חפץ
 ויתן לו שכן לשומריו וקדש בו את האשה מי
 היא מקדשת הכא נמי ל'א תהיה מקדשת כין
 שגוף המשכון אינו שלו * זאי אמרינן אע"פ
 שגוף המשכון אינו שלו להתחייב כאונסין אפי'
 הכי מקדשת באותו הדוב שיש לו לגבות עליו
 ונתנו לאשה * מי עדיף ממאי דאמרינן התם
 אמר רבא אמר רב נחמן התקדשי לי במה יהניח
 ל'א משכון עליו אינה מקדשת מנה אין כאן
 משכון אין כאן * והכא נמי נמא מנהאין כאן
 משכון אין כאן אלא ודאי דאמרינן מקדשת
 שמע מינה שגוף המשכון קני'הו קנין גמור עד
 שיפרענו להתחייב כאונסין ויתו אי קנין דרבי
 יצחק לעמוד עליו כשומר שכן היא אתו ל'א
 אמאי איצטרך למי'תיה מולך תהיה צדקה
 חיפוק לו דלא גרע משומר אכידה להי יוסף ותו
 אי ל'א קנייה קנין מה צדקה כאן בדבר שאינו
 שלו אלא ודאי קנין גמור קאמר * תדע דקנין
 גמור קאמר קנין דרבי יצחק להתחייב כאונסין
 דאי סלקא דעתך לא אמר אלא להתחייב כנגיבה
 ואכידה ולא כאונסין כשומר שכן דהיי' אי דבי
 אמאי אמרינן ע' השוכר את האומנין וית'כרא
 אמור דאמר רבי יצחק ששבנו של'א בשעת

הלוואתו משכנו בשעת הלוואתו מי אמר והכא
 אמרונן דרבי יצחק אפי' משכנו בשעת הלוואתו
 קאמר אבל הני תנאי במשכנו שלא בשעת
 הלוואתו הכוונה על תנאי אית להו דרבי יצחק
 במשכנו בשעת הלוואתו לית להו דרבי יצחק
 ומשומר אברות פלוני ואם איתא דקנין דר'
 יצחק לזית כשומר שכר ותו לא מאי שנא
 משכנו בשעת הלוואתו משכנו שלא בשעת
 הלוואתו והא תנא קמא אפילו משכנו בשעת
 הלוואתו אמר דהוא שומר שכר והיכי אמרונן
 דבמשכנו בשעת הלוואתו דכולי עלמא לית
 להו דרבי יצחק ואמרונן נמי עה כאן לא משכנו
 שלא בשעת הלוואתו אבל משכנו בשעת הלוואתו
 לא אמרונן והא מתניתין דמשכנו בשעת
 הלוואתו היא וקתני דהוא שומר שכר ורבי
 עקיבא נמי על רבי אליעזר ואמר דהוא שומר
 שכר והלכתא כרבי עקיבא אלא לאו שמע
 מינה קנין דרבי יצחק קנין גמור קאמר שררי
 הוא שלו עה שופמענו וחייב באונסו ואע"ג
 דההו בעינן משיקרא לאוקומי פלוגרזא דרבי
 עקיבא ודרבי אליעזר כדריב יצחק לא רזימא
 דוקא באבה הוה מחייב רבי עקיבא גרין שומר
 שכר ותו לא אלא הוה סלקא דעתו למימר
 דאפילו כאבר על ידי אונס הוה מחייב
 ולעולם דרבי יצחק אפילו באונסו הוה מחייב
 והלכך אם משכנו שלא בשעת הלוואתו נראה לי
 שחייב באונסו כרבי יצחק ואם קידש בו אבר
 האשה אינה מקודש ואע"ג דיש לו לגבות חיבו
 מנה אם כאן משכנו אין כאן ואע"ג דאמרונן
 הכא וכפרק השלוח נט לאשתו דרבי יצחק אפי'
 במשכנו בשעת הלוואתו קאמר דקונה משכנו
 הא אמרונן דבמשכנו בשעת הלוואתו דכולי
 עלמא לית להו כרבי יצחק וטעמא דאין
 משמיטין כפרמישית אשר יהיה לך אר
 אחיך ולא כלמה שלאחיך כירך דלא קרינא כיה
 לא יגוש ואמר רבינו יצחק בפרקא קמא
 דקרושין המקדש במשכנו של אחרים מקודשת
 כדריב יצחק ולא שנה משכנו דשעת הלוואה
 ולא שא שלא בשעת הלוואה דהא תנן הפלוה
 על המשכנו ואוקומנא כרבי יצחק ואינו

נראה לי דהא אמרונן הכא דכמשכנו שלא
 בשעת הלוואתו דכולי עלמא לית להו דר' יצחק
 למימרא לזית הלכתא כותיה והבינו יצחק
 הלך אחר מכתת דסכר שאם משכנו שלא בשעת
 הלוואתו אינו אלא כשומר שכר ובשעת הלוואתו
 שומר שכר ולא לתכן דבר זה מכמה ראיות
 שהוכחתי וכך מצאתי שפירש המורה בפרק
 השוכר את האומנן במילת דרבי יצחק שקונה
 משכון לכל מילי להתחייב באונסו ובפסחים
 בפרק כל שעה פירש נמי שקונה משכון כל ימי
 ההלוואה משכון קניו לגלתחייב באונסו שאינו
 עליו לאו כשומר שכר ולא כשומר חנם
 שפסורין באונסו אלא כולו ברשותו ובשמירתו
 עומד

צב

גרסינן בפרקא קמא דבכורות דף
 י"ב ע"כ תנן שהיוצא מן השמא
 טמא בעו מיניה מרב
 ששת מי רגלים הוא רסי' וגמלים
 לא מיבעיא להו דלא שחו ג' נשי פירוש והורו
 להו פירשא כעלמא בני קא מיבעיא דחמור דהוא
 השתא אינשו ומעלו לירקנא מאי אמר להו
 תניתיה שהיוצא מן הטמא טמא פירוש לא פשט
 רב ששת אם מתמצין מן רגלים מן הגוף אם
 לאו אלא פשט לאיסורא שאפילו אם הרמא
 לומר שאינו מתמצין מן הגוף כיון שיוצאים מן
 גוף טמא אסורין הן ואתבינין ליה ממה
 דתניא מפני מה אמרו דבש דבגדים מותר מפני
 שמכניסות אותן לגופן ואין מוצצות אותן מגופן
 דיאלמא כל דבר שאינו מתמצה מן הגוף אע"פ
 שיצא ויותר הוא ואחר דהוא דאמר כרבי
 יעקב דשרי דבש דבגדים ואמר דבש הגזין
 וצרעין דאלמא סבירא ליה דבש הגזין וצרעין
 אסור אע"פ שאינו מתמצה מן הגוף לבד שיצא
 מן הגוף שהוא טמא ודבש דבגדים משו' דשרייה
 דחמנא וגזירת הכתוב היא ואמרונן כמאן
 אולא הא דתניא דבש הגזין וצרעין טהור ומותר
 באכילה דלא כרבי יעקב פירוש דהוא תנא
 סבר כל דבר שאינו מתמצין מן הגוף אע"פ שיצא
 מגוף טמא מותר הוא רבינו חם זצוק"ל
 פסק כי האי כירירת דבמסכת מכשירין בפרק
 בתרא

ספר המבריע ער

כתראי זאינהו ידעו אמאי שבקי ליה ופליגי
 עליוהו והן בן בעל הוהא וחקרו הכל ידעו
 שאין הלכה כמותה ונגם כמה שפסק דמי רגלים
 של חמור שרו אינו נראה לי הדיא דהלכה כרב
 ששת כהפרישית וועוד אם דמצא למר
 דהלכה בסתם מתניתין מאן לימא לן דמי רגלים
 של חמור אינן מתמצין מן הגוף והלא שאלו לרב
 ששת דבר זה ולא פשט להכי אם מתמצין ואם
 לא משום רקסר אע"ג דאינן מתמצים אסירי
 אבל אכתי בספק עומד אם מתמצין מן הגוף
 ואסירי אלא דכילי עלמא ב"ש שחכמי החופאים
 אומרים שמי רגלים הן מתמצין מפל האיברים
 הלכך אין להתייחס ונכמה שאמר דמי רגלים
 של אתון אסירי משום דאמאי לאיחלופי בחלכה
 אינו נראה אלא כאו מי רגלים של חמור שרו
 כדסבר מר אין לחלק בין חמור לאתון שהלא
 חילוק התלמוד ולא זוהר דלמא אתון לאיחלופי
 אלא דכל דין אחר להם ומי רגלים של סוסים
 ונגמלים אע"ג דאיכא למימר דמתמצים מיופם
 שרו משו רלא שרו להו אינשי והוה להו כפישא
 בעלמא בעוד שעל פני החמור דאמרינן לקמן
 דשרי משום דפירושא בעלמא הוא ומי רגלים
 על אדם נמי שרו אע"ג שמתמצין מנופן דהיא
 חלב מהלכי ב' ודם מהלכי ב' טהור כדאמרינן

בתרא סתם משנה כי הך ברייתא דהכי תנן דתם
 דכש צרעין טהור ומותר באכילתוהאי דלא אייתי
 הכא המשנה משום ר"א קתני בה דבש הגזיין
 כדקתני ככריתא ופסק דבינו תם דמי רגלים
 של חמור אע"ג העבירי שרו וכל שכן דסוסים
 ונגמלים ומטעם דכש הגזיין וצרעין דאע"ג
 דנשתנו כנופן שפיר דמי וכן נמי מי רגלים של
 אדם מותרין מטעם חלב האשה ואינם
 נראים לי כל דבריו מראש ועד סוף כמה שפסק
 כסתם מתניתין דמכשירין אינו נראה לי דאימת
 קאמרינן דהלכה בסתם משנה וסמכינן עלה
 היכא דליבא שום אמוא דדחי לה אבל
 הא איכא דב ששת דלא סבר לה כוותה ודייק
 סתם מתניתין דככרית מרקתני שרו וצ"א מן
 הטמא טמא הכל היוצא מנוף טמא אע"פ שאינו
 מתמציה מנופו אסור וכסבר לה כרבי יעקב
 ד פליג על מתניתין דמכשירין ואמר דבש הגזיין
 וצרעין ולא אשכחן שום אמוא דפליג עליה
 דרב ששת וכיון דרב ששת דהוא בתרא הוא
 למתניתין דמכשירין ולא סבר לה כוותה אלא
 סבר כרבי יעקב דפליג עלה אי לאו דקום ליה
 שפיר דהכי הויה הלכתא לא הוה שביק ליה
 ואזיל כתרבי יעקב וקיימא לן דכל היכא
 דאיכא מתניתין ומריתא ואמוראי לא סבר
 דכותה ופליגי עלה ואמוראי סמכי דאיהו

**ספר המבריע תם ונשרם
 שבת לאל בורא עולם**

אמר המעתיק

השלמה בעתקתו והספר הנכבד סנוחן אמרי פטר בעזרה הלכה סנוחן ליעקב כה"ע ודלעוד העמקקים
 יקל יכני לעשות ספרים כרכה ער לין קן ונדגל תורה ואלהיה וסנוחן השלמה בכו"כ לחם תמו
 סנה טכ"א ל"ק לחנף הסטי"ה ורפ"ג פלפלו מתורתו סב"ר

מפתחות מפותחות פתוחי חותם על סרה ארבעה טורים והיה כל
מבקש את דבה ה' לא ילכו ואתה וימצאו הכל כתיקן בשלחן

הערוף את הכל עשה ופה בעשיו

גלגל עיסה מעי"ט אין מפר ישין ממנה הלחה כ"ט
אם עירובי חבשילין צריכין פת ותכשיל
עיסת הכלבים כומן שהרועים אוכלים ממנה וכו' וממכין עליה ברכת המוציא
וברכת המזון

פ"י השוחט בשנים ובשלשה מקומות
פ"י ההלוי במיעוט סימנין מהו
מחלוקת על קרקעות אין להן אגונה אבל בטול מקת יש להם

כדי שיגיבנה וירביצנה וישחוט גסה לגסה והקה לדקה אם אמרו ונתן לעוף
הלכה כרבי יוסי כאנדרווגינגם ובהרכבה וכו'
על משכנתא בכיתא הוא
השבה לחכמי צרפת על שתי מדות שאינן שופכות זולו

על אונא כאומא
אם הפרו האונות מצד ימין אם מצד שמאל העינותא להשליט
פ"י הלכת ריאה הסמוכה לדופן

פ"י אמהורבנא והוא דסביד בשחא
פ"י שמועת אלא אמר רב אשי הונן אי קופא לבר וכו'
פ"י בענין דרוסה
פ"י בענין גלדה

בענין נשנה הארכובה
כלאי בהמה
כותל שוחפים שנפל
אותיות נקנות במסירה

בענין להשהות חבשיל ע"ג כירה גרופה וקטומה
כדיני ברירה בשבת
אי מוכרינן בפ"ה על יין מבושל
על ההיא דפרק יש נוהלין ג' שנכנסו לבקר את החולה רצו כותבים רצו עושים
דין ואם ער נעשה דין או איפכא

איך עד אחה נאמן בכבוד
על הכותב נכסיו לבנו גדול לא עשאו אלא אפטרופוס ימשיך דאין חילוק בין
כותב לאומר בין כלשון מתנה בין כלשון ירושה לא עשאו אלא אפטרופוס חולק
על

על הרי"ף צוק"ל

ה'המ כ"ה חולק עם הרמב"ם שפסק כפ"א מהלכות נחלות שקטן כן יומנו ולא כלו חשיו

נחל את אמו ואם שעה א' אחר מיתת אמו מנחיל את יורשיו מן האב

מ"ח כ"ט מסוק דמו שלא סיפר העומר כלילה אין לו תקנה וחילק על הלכות גדולות

ל' כל שר"א הביא שתי שערות אפילו הגיע לכלל שנים קטן מיקרי וחולק עם

הגאונים

ל"א על ענין אי מפטיר עולה למנין הקרואים לחובת היום או לא

על פלוגתא דשמואל והבי' אברו כפ"ק דסנהדרין בשנים שרנו אס דינס דין גאו

לא והלכה כדברי מי ואימתי יכול הדיין לכופ' לבע"ד לרוח לפניו ואם טעה

אנמי חוזר ברין אוי שלם או מה שעשה עשנו הכל בארוכה

על ההיא רשלי פ' רק כל הבשר והלכתא מעמדין בקיבור גבילה וכו' מאי

טעמא דחלב המכנס בגבור הקיבור פיה שא בעלמא הוא מסיק שאיטו לשון הש"ס

אלא לשון האחרונים וחולק על ר"ת ז"ל

על ההיא דפ"ק דיבמות ל"ק כאן שהכיר בה כאן שר"א הכיר בה די קא נמי

דקתני שנמצאו ולא קתני וכו'

על פלוגתא דראביי ורבא כפרק השוכה אי ריחא מילתא היא או לא והלכה

כדברי מי

על ההיא דפרק הנ"ל רב אחאי שיער חלא כחמשין רב שמואל בר רב הונא שיער

כשוכרא בשתיין והלכתא איהי ואידי בשתיין וכו' ג' מחלק בין חלא ושיכר לשאר

משקים דשיעורן באלף

על ההיא דפרק הנ"ל דהניצוק הוי חיבור ליון נסך כרב הונא וחולק על ר"ת

שפסק דלא הוי חיבור

על ההיא דפ' הנ"ל דאופלגו רב ושמואל עם ר"י ור"ל במנין כמינו דא"ר במשה

וא"ר בנותן טעם

על מתינ' דפ' ארכעה אחין ביבמות דאמר עלה רב אשי זאת אמרת יש זיקא

ואפ' כתרי אחי

על ההיא דפרק השוכה כיצד מנעילין אמר רב הונא יורה קטנה לרעך יורה

גדולה

על הכשר המכין בין בציונו בין ברותה חולק עם רש"י ז"ל

אי כתובת מנה מאתים מן התורה או מדרבנן

על ההיא דפרק ג' דכתובות אמר רב נחמן אמנה היו דברינו אין נאמנים מודעא

היו דברינו אין נאמנין ופירש רש"י דלא אתי על פה ומרע לשטרות ומקשה על

פי זה

על ההיא דפרק הנ"ל אמר רבי אבא אמר רב הונא אמר רב ג' עושבו לקיים את

השטר וכו'

על דא דאיתא ביבמות פ' אלמנה לכו' הוא אמר מינה ואיהי אמרה מינה א"ר

אמי היא נאמנת

על דא דאיתא בכתובות פ' האשה שנפלו לה כאושא התקינה האשה שמכרה ג"מ

בתי בעלה אתי הבעל ומוציא מיד הלוקחה

על ההיא דכפ' הכותב לשכנ"א אם מתה יירשנה שהתנה על מ"ש כתורה וגל

המתנה

מפתחות הספר

<p>המתנה וכו' תנאו בטל על ההיא רכב' הנ"ל רש"א כל זמן שהיא טובעת. כתובתה היוושים משכינים אותה ואי לא לא</p> <p>על ההיא רכב' מ' שהיה נשוי ג' נשים ונתן כתובתה של זו ק' ושל זו ח' ושל זו ש' ואין שם אלא מנה חלוקת בשוה</p> <p>על ההיא רכב' ר' אליעזר דמילה מרזינים את הקטן כין לפני המילה כין לאחר המילה</p> <p>על ההיא רכב' א' מנה נזונת מוכרת זהולת ער נדי כתובתה זסמוך לה שתגבר כתובתה מן השאר</p> <p>על ההיא רכב' ה' נושא איתמר האומר לחכיר ומנה אני חייב ר' י' אמר חייב ור' ל' אמר פטור</p> <p>על מחלוקת ר' מ' ורכב' פ"ק דגוטיין האומר נתנו גט זה לאשתי גש"ש לעברי אם רצו לחזור וכו'</p> <p>על ההיא דתנן כפ' הגיזקין הפעוטות מקחן ומקחן זממכרן זממכרן ממנו מל"ן על מחלוקת רב ור' הנינא כפ' האומר התקבל אם האשה עושה שליח ללקבל גיטה מיד שליח בעלה</p> <p>על ההיא דאיתא בפרק הנ"ל הגיעו לצנית גדרים נדרין נדר והקדשן הקדש וכו'</p> <p>על ההיא דכפרק הרי עם העכו"ם דהרי"א ינוקא דאשתפוך חמימי וכו' שהרי"ף הקשה על כה"ג והגאונים והמחבר מקיים דברי כה"ג והגאונים ומקשה כמה קוש' להרי"ף וצ"ק ל</p> <p>על ההיא דפ"ק דקדושין איתמר כתבו לשמה ושללא מרעתה רב פפא ורב שרשיא אמרי אינה מקורשת הבא ורבינא אמרי מקורשת ופסק הרי"ף וצ"ק ל כרב פפא ורב משהשיא והמחבר הקשה עליו ופסק דמקורשת ברכא זכרינא</p> <p>על ההיא דפ"ב דקדושין האב מקדש את בנו כשהוא גערר בו ובשלוחו תנן התם גערר המאורסה היא ואכ"ה מקבלין את גיטה מקש על פיהש"</p> <p>פ' סוגית פ"ק דקדושין המתחלת כתנאי ומעוך וכתות ונתוק זכרות כולן כנצ"ם דברי ר' י' וכו'</p> <p>על הלכתא קמייתא בפסחוס בברכת בייעור חמץ דאיפליגו בה דכפ"י ורב פפא משמיה דרבא</p> <p>כהגולת האלפון פלפול בדברי הגאונים והלכה כדברינמי</p> <p>מקשה על ר"ת שפירש דכל עיסה שהיא קשה בעיסה שעושים הלחם חובבת בחלה</p> <p>על מחלוקת ת"ק ור' י' כפ' י' יוחסין האומר בני זה ממנה אינו צאמן וכו' רי"א נאמן והלכה למעשה שהיה</p> <p>על ההיא דפ' אלו טריפות והלכתא בזכרים כל י"ב חדש ובנקבה שאינה יולדת מקשה על רש"י ז"ל</p> <p>העלה שהלכה כר"ת דהסח כין תפילה לתפילה צריך לחזור ולכרך אכן בשח"ס אבל על המצות כגון הלל מגילה תקיעת שופר אם סח בנתים א"צ לחזור ולכרך ולא מטעמו</p>	<p>א"ה מ"ח</p> <p>ח"ה מ"ט</p> <p>א"ח כ'</p> <p>א"ה ג"א</p> <p>ח"ה ג"ב</p> <p>א"ה ג"ג</p> <p>ח"ה ג"ד</p> <p>א"ה ג"ה</p> <p>י"ד ג"ו</p> <p>א"ח ג"ז</p> <p>א"ה ג"ח</p> <p>ג"ט</p> <p>ס' ג"א</p> <p>ס"ב</p> <p>ס"ג</p> <p>א"ה ס"ד</p> <p>י"ד ס"ה</p> <p>א"ח ס"ו</p>
---	---

מפתחות הספר

עו

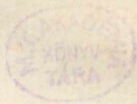
<p>מקשה על פירוש רש"י ור"ת שכתבו בפרק גיר חנשה על מה שאמר רש"י שקול אכול דהאינא דהיתרא שכין טפן שכתבו דלא קי"ל כתייה דרב דאסר בה עלמה והוא כתב דהלפת כרכן ושפן פסק הר"ף ור"ח על היא דכפ"ל הבשר אמר רב כיון שנתנה טעם כחתיכה חתיכה עצמה נעשת נבילה ואוסרת החתיכות כולן מפני שהן מינדה ופסק רש"י החלב שנפל בכשר אוסר במשהו ומקשה עליו ופסיק ראיסירו בס' יישוב על מאי דאמרי' בפ' כל הבשר כגון שנפל לתוך יורה רותחת דמבלע בלע מיפלט לא פליט מקשה על פירוש רש"י שפי' על מאי דאמר בפ' כל הבשר קרע לי ואנא איכול לכתל דאיירי לצלי מ"ק רקיודש היום מדאורייתא אבל לא על היין דוקא דה"ה כפת ומפרש כפרה סגיות בענין זה מסיק ההבכר מדינא מותר לאוכלו אפילו מבושל שלוק לברו אבל עם כשר לא ומקשה על הר"ף וה"ג על דאזי דאמרינן בפרק כל הבשר ככידא עירווה כישרא שרי דמא מישרג שריג מקשה על הר"ף שפסק בפ' שור שננתד' וה' רמאן דיהיב מיהו לענני באמירה קנן והוא סובר דלא קנן על שומרי אבירה ראפילו רבה ורב יוסף בפרק הכונס רבה אמר כש"ח דמי ורב יוסף אמר כש"ש פסק רבה על דיני קנסות והכלות אי גובין בככל או לא והיאך גוהגין בזמן הזה על מאי דאמר אמר ביבמות פ' מצות חליצה האי מאן דמסני אוחתא בכרעיה לא ליחלוץ מקשה על פסק הר"ף ז"ל על מחלוקת ר' יהודה בני ישראל סומכין ולא בנות ישראל סומכות ר"י ורש"א נשים סומכות רשות וחולק על פסק ר"ת על האי דאיתא בפרק הגזול עצים הנותן מעות לשלוחו ליקח חטים ולקח שעורין וכו' ודיני שליח ששינה מדעת משלחו וחולק על רבינו יצחק ז"ל וגם עם רבינו חננאל ז"ל על מחלוקת דאיתא בפ' הנ"ל אי שליח שעשאו כעדים הוי שליח או לא ומקשרה על הר"ף ורבינו חננאל על מה דגרסינן בפ' מריכה אמרי נהרדעאי לא כתבינן אודכתא אמטלטלי מסכים עם הר"ף וחולק עם ר"ל על מאי דאיתא בפ' הגזול ומאכיל ישראל שאנסוהו ודראה ממון חבירו פטור ואם וכו' חייב חולק עם הר"ף בפ' המפקיד גרפ' אמר רבא רישא נעשה כמי שהפקידו אצלו וכו' מקשרה על הר"ף שפסק כרבא פי' הא דעפיצן הא דלא עפיצן דאיתא בפ' הקומץ כתרא מקשה על מה ששמע משם רבינו תם דלא צריך שירטוט אלא מזווה אבל ס"ח רי בסירגול מד רוחות בסדר הנחת הפרשיות כבתיים ומסכים עם רש"י וכן מצא במכילתא א"ח</p>	<p>ס"ה ס"ח ס"ט ע' ע"א ע"ב ע"ג ע"ד ע"ה ע"ו ע"ז ע"ח ע"ט פ' פ"א פ"ב פ"ג פ"ד פ"ה פ"ו</p>
---	---

מפתחות הספר

א"ה פ"ו אי צייד לברך על הפילין של יד ושל ראש ב' כרבות אפילו לא סח בנתים או חי
 ככרה א' כשלא סח
 פ"ה א' טלית שאונו מצמר חייב כציצית דבר תורה
 פ"ט על מאי דגרסי' כפ' שבועות כתרז מהפס' בשבועה אכיי אמר כמוצ'א שכוערה
 כפ' ודמי חולק עם ר"י
 ז' כענין שבועה
 ח"ה ז"א בענין המלוה את חבירו על המשכון
 ד' ז"ב אם היוצא מן הטמא טמא

חמו ונשלמו הכפתחות

ישבח לאל אלהי הרמות

הרושי מסכת תענית

לרבינו ישעיה מטרנני הזקן זצ"ל

מאימותי פרק ראשון

דף ב' ע"ב מלולב

גמר לה מה לולב ביום אף הזכרה נמי ביום • אורילמו
 מניסוך המים גמר לה מה ניסוך דומים מאורחא דף
 הזכרה נמי מאורתא • פי' הלולב וניסוך המים כדאי
 לרצות • ואיבעיא לן מהיזן למד ר' אליעזר מלולב גמר לה ואין מזכירין לא מי"ט הראשון ולא
 מלילי י"ט הראשון דומיא דלולב שאינו כסל אלא ביום ולא כלילה וכיון שהתחיל להאכיר ביום שוב
 אינו פוסק • אורילמא מניסוך גמר לה והניסוך אע"פ שלא היו מנסכין אלא ביום מ"מ מן
 הלילה היו מתעסקים בו כמילוי המים כדתנן בפ' החליל קרא הגבר תקעו ודררעו ורקעו ומ"מ
 שאין חליל של בית השואבה דוחה י"ט נהי שלא היו מכים כחליל ותוקעים בשופרות מ"מ העסק
 שהיו עוסקים ככל הלילות היו עושים גם כלילי יום הראשון למלאות המים מן השילות גל-הביאם
 בעזרה מקרות הגבר • והלכך מתחילין להזכיר מלילי י"ט הראשון :

דף ד' ע"א סבריה

שאלה והזכרה דרא מלתא היא • פיר' אע"ג דמפיק
 לה כלשון שאלה סברו לימר דהאי שאלה הזכרה הייא
 דהא תנן לקמן כג' במרחשון שואלים את הנשמים אלמא
 משמע דשאלה קמי הזכרה היא :

שם מאן תנא אמר רבא ר' יהושע היא ולא גרסי' דאמר משעת הגחתו • אלא הוא ר'
 יהושע דמתני' בר פלוגתיה דר"א :

חדושי תענית פ"א

שם רב

ארא כר אהבה הוה מסרר מתני' כ"ד זמנין כנגד תנ"ך ועייל לקמיה דרבא •
כאן מוכח שהיה רב ארא בר אהבה תלמידו של רבא • ולקמן בפ"ג אמרי' דרב
ושמואל ורב הונא הוו סמכי בזכותיה דרב ארא בר אהבה ש"מ תרי' רב ארא בר
אהבה הוו (ועמ"ש בפ' לא יחפור במהדורא תניינא) :
(תי"ו כ"כ החו' בקדוסי' דע"ב ע"ג)

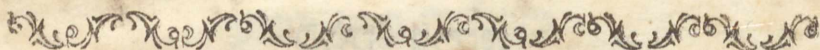
דף י"ג ע"א אלא

שנה מתפלל ח"י וזה מתפלל י"ט • פ"ה המורה סתם תפלה
קרי' ח"י דברכת הבייתוסים כיבנה תקנוה כראמרי' בכרכות •
ואינו נ"ל דכיון דשמואל הקטן תיקנה היאך שונה התנא ח"י •
וג"ל דלהכי תני ח"י כדתניא בתוספתא במס' ברכות כשלהי פ"ג ח"י ברכות שאמרו חכמים כנגד
ח"י הזכרות שבהבו לה' בני אלוים וכולל של בייתוסים ושל פושעים במכניע זדים ושל זן ושל גרים
כמכטה לצדיקים ושל דוד כבונה ירושלים ואם אמר אלו לעצמן ואלו לעצמן יצא • ומיית' לה
כירו' בפ' היה קורא וכפ' תפלת השחר • מוכח מכאן דלאחר שתיקנו ברכת הבייתוסים מונה
אותם התנא ח"י • וטעמא דמלתא שהיו כוללים של דוד כבונה ירושלים • וכך ארתה מוציא
כהרבות שנתקנו על ח"י ברכות כפורים וכיום הושענא וכי"ז בתמא ובי' בטבת הוא כולל של דוד
כבונה ירושלים • (ח"י ועיין במדרש רבה וצתחמומא סוף פ' קרח על פ' ונשלמה פרים שפתינו
חמרו ישראל דנש"ע בזמן טהרה קיים היינו מקריבים קרבן ומתכפר ועכשו אין זדיקו לא תפלה
עוב בני' י"ז תפלה י"ט ברכות הולך משם ברכת המינין שתיקנוה ביבנה וכן אמר דוד שתיקנו אחריו
עכ"ל) אבל התלמוד שלנו מוכיח שאנו מברכים של דוד בפני עצמה ושל כונה ירושלים בפני
עצמה דהכי אמרי' בפ' הקורא את המגילה למפרע שמשדר שם כל ח"י ברכות' ומונה ברכת הצדיקים
ואחריה בונה ירושלים ואחריה ברכת דוד • ואע"פ שבתהלה אמר ח"י דאמרי' התם תפלה מנלן
פ' ירוש שאם אהרם למפרע לא יצא דתניא שמעון רפקולי' דסדור ח"י ברכות לפני ר"ג על הסדר
ביבנה • וא"ר ירמיה ואיתמא ר' חייא בר אבא ואמרי' לה במתניתא תנא ק"ך זקנים ומהם כמה
נביאים חקנו ח"י ברכות על הסדר ואח"כ הולך ומונה י"ט • א' אבות • ב' גבורות • ג' קדושת
השם • ד' חונן הדעת • ה' השיבנו • ו' מלא לנו • ז' גאולה • ח' דפואה • ט' ברכת השנים • י'
קבוצ גלויות • י"א השיבה שופטנו • י"ב ברכת הבייתוסים • י"ג על הצדיקים • י"ד ברכת
ירושלים • ט"ו ברכת דוד • ט"ז שומע תפלה • ו' אחרונות הרי י"ט • ואחרי שהוקבעה ברכת
הבייתוסים בימי ר"ג כראמרי' בפ' תפלת השחר ר"ג אומר ככל יום מתפלל אדם ח"י • ומקשה
תלמודא הני ח"י י"ט הויין • א"כ ברכת הבייתוסים כיבנה תקנוה • ר"ש שמעון רפקולי'
הסדור ח"י ברכות על הסדר לפני ר"ג • א"ל ר"ג להכמים כלום יש כאן ארם שיועד לתקן ברכת
לבייתוסים ירד שמואל הקטן ותקנה • ואע"ג שתיקן שמואל הקטן ברכת הבייתוסים לא היו
אומרים אלא ח"י ברכות שהיו כוללים ברכת דוד כבונה ירושלים כדרגיא בתוספתא דברכות •
אבל התלמוד שלנו סובר כדתני בהדיא ברייתא ואם אמר אלו לעצמן ואלו לעצמן יצא • וכך
נהגנו אנו בתלמוד שלנו שאנו מברכים י"ט ברכות של דוד בפני עצמה ושל כונה ירושלים בפני
עצמה • והכי אמרי' בפ' ע"פ אמר רבא בר שילא בצלותא מצמיח קרן ישועה בהפטורא מגן
דוד • ועשיתי לך שם גדול כשם הגדולים אשר בארץ תני רב יוסף זה מנין דוד • אמא מברכים
מצמיח קרן ישועה כמלכות בית דוד ואינו כוללה עם כונה ירושלים • ופליגי בהא תלמוד שלנו
עם תלמוד ירושלמי דכפ' בתרא דר"ה גרסי' בירו' ר' אבא כשם אבא בר רב הונא בתפלה הוא
אומר אלהי דוד וכונה ירושלים נבניא אומרים אלהי דוד ומצמיח ישועה • והכי גרסי' גמי' בפ'
תפלת השחר בירו' בניו לתלפיות תל שהכל פונים לו תל שכל הפיית מתפללים עליו בכרכה וק"ש
ותפלה • בכרכה בונה ירושלים כק"ש פורס פוכת שלום ומנחם ציון וכונה ירושלים כתפלה אלהי

דוד ובונה ירושלים • אלמא תלמוד שלנו סוכר שאינו כוללן ותלמוד ירו' סוכר שהוא כוללן • ועוד פליגי בהא דתלמוד ירו' סוכר שמכרכים אלהי דוד וכפ' חלק כהלכה ור' הרישיות גרסי' א"ר יהודה אמר רב לעולם לא יביא אדם עצמו לירי נסיון שהרי דוד הכיאי עצמו לירי נסיון ונכשל מיד אמר דוד לפני הקב"ה רכש"ע מפני מה אומרים אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב ואין אומרי' אלהי דוד א"ל לדודו נסינא יתהון וכי' אלמא שאין אומרים אלהי דוד ולפי דברי היר' הרי אומרי' אותו כבונה ירושלים • ועוד מאי דתני רב יוסף ועשיתי לך שם גדול כשם הגדולים אשר בארץ זה מנן דוד למה לא אמר זה אלהי דוד ובונה ירושלים • אלא ש"מ דהתלמוד שלנו סוכר שאין מזכירים אלהי דוד כלל הלכך טעות הוא לאומרו אבל לדברי היר' שאומר אותו ה"מ ככולל ברכת דוד עם בונה ירושלים • אבל אנו שאנו עושים כפי התלמוד שלנו ואין אנו כוללים אלא מכרכים בברכת דוד מצמיח קרן ישועה הרישיות גדולה היא לומר אלהי דוד בבונה ירושלים שבכרכו ואין אומרים אלהי דוד והיאך נאמר אותו בברכת ירושלים אם יש לאומרו נאמר אותו בברכתו ולא נחתום מצמיח קרן ישועה אלא אלהי דוד • אלא ודאי בורות וטעות הוא לאומרו כלל כי כל היכא דפליגי תלמוד בבלי עם תלמוד ירו' הלכה כתלמוד בבלי כ"ש שאנו עושים כתלמוד בבלי שלא לכלול ואנו חותמים בברכת דוד מצמיח קרן ישועה מה טיבו של אלהי דוד בכנין ירושלים :

(ת"י דברי הרב ז"ל אלו הניאס מר אבי זלטה"ה בס' בית יצחק כ"י על ש"ע א"ח ס"ס קי"ח ועל פ"ג עליהם נאורך ונרוחב)

סליק פרקא

סדר העניות פרק שני

דף י"ז ע"א מאי

הר המוריה הר שיצאתה ממנו הוראה לישראל • פ"ה המורה כי מציון תצא תורה זו לשבת הגזית שבה עמדו נביאים המוכיחי' את ישראל • פ"ה הר המוריה הר סיני • זפ"ה קמא נ"ל

עיקר דכתיב בר"ה ויהל שלמה לבנות את בית ה' כירושלים בהר המוריה אשר נראה לדוד אביהו אשר הכין במקום חור כגורן אורגן היכסי' אלמא מוכח כי הר המוריה היא ירושלים • (ת"י גס מהרש"ק פ"ח' אגדות סליך עיון על פ"ה א' מנח פסוק זה יע"ס) וי"ל הר הבית קורא הר המוריה או י"ל כל הר ירושלים קורא מוריה ובמקום שנעקד יצחק שם היה המזבח והוא שאמר אברהם אישר יאמר היום בהר ה' יראה שבתר הזה היו מתקבצים כל ישראל כג' רגלים דכתיב כמו ג' פעמים כשנה יראה כל זכורך • אבל ק"ק שהמקראות אינם מוכיחים כן דכתיב ולך לך אל ארץ המוריה והעלהו שם לעולה על א' ההרים אשר אומר אליך מוכיח שלא היה יושב שם וכל ההרים ששם נקרא ארץ המוריה וכתיב וישא אברהם את עיניו וירא את המקום מרחוק ואילו היה הר הבית שבתוך ירושלים ידוע היה • ועוד שאמר לגעריו שבו לכם פה עם החמור אנה הושבים שהר המוריה היה בתוך עיר ירושלים • ועוד שראה איל אחר נאחו בסכך וכי בתוך העיר היה יער ומכל זה מוכח שלא היה עיר ויושב שם • ואין לומר שאחר כן נבנית ירושלים שם שהרי קודם זה רמזעשה כתיב ומלכי צדק מלך שלם ומתרגמינן מלכא דירושלם • וי"א שהר הבית שבתוך ירושלים לא

חרושי תענית פ"ב

היו בתים בנויים בו אלא כמו יער היה שהיו צומחים בו אילנות שהרי אף כימי דוד גורן היה ולא
 היו בתים בנויים בו וכל ההרים שסביבות ירושלים נקראים ארץ המוריה על שם ירושלים :

שם ע"ב מעשה כימי ר' חלפתא ובימי ר' חנניא בן תרדיון שירדו א' לפני התיבה
 ואמר כל הברכה כלה וענו אחריו אמן תקעו הבהנים תקעו :

מי שענה את אברהם כהר המוריה הוא יענה אתכם וישמע בקול
 צעקתכם היום הזה הריעו בני אהרן הריעו מי שענה את אבותינו על ים סף הוא יענה אתכם
 וישמע בקול צעקתכם היום הזה וכשבא דבר אצל חכמים אמרו לא היו נוהגים כן אלא כשער המזרח
 ובהר הבית ראינו למפרש א' שפירש שזה השינוי עשה ר' חלפתא שלאחר הברכה אמר מי שענה
 וכו' וא"ל חכמים לא היו נוהגים כן אלא כשער המזרח במקדש אבל בגבולין אומרים העניות
 קודם הברכות כדאמרי לעיל ואינו נ"ל פי' זה דמא טעם יש בזה השינוי שבירושלים אומרים
 הברכות קודם לעניות ובגבולין אומרים העניות קודם לברכות מלתא כלא טעמא היא ונ"ל
 שאפי' שבר' חלפתא מקדים הברכות לעניות לאו דוקא אלא הכין פירושא אמר כל הברכה וענו
 אמנו ואח"כ היו תוקעים וגם היה אומר מי שענה את אברהם כהר המוריה ומיהו קודם הברכה
 כדכתוב לעיל ולעולם השינוי לא היה אלא שהיו תוקעים השופרות כדפרישית בראש השנה
 כפ' ראיהו כ"ד כמהדורא תנינא א"נ י"ל מפני שהיו תוקעים כדי שלא תהא התקיעה נכרי
 היו אומרים העניות אחר התקיעות ומפני זה שינה ר' חלפתא סדרה ומיהו חכמים שתפשוהו
 על התקיעות תפשוהו כדתניא כפ' ראיהו כ"ד שלא היו תקיעות בגבולין ומאי דאמין בפרקין
 דלעיל כמה מתריעין רב יהודה אמר בשופרו נ"ל דבירושלים קאמ' אבל בגבולין כחוצרו כדמפרש
 התם בכרייתא :

סליק פרקא

סדר תעניות פרק שלישי

דף י"ט ע"ב תניא אידך רשב"א אומר אף על הספחים מתריעים בשביעית
 מפני שיש בהם פרנסה לעניים פי' י"ל דפליגי כפלוגתא
 דר"ע ורבנן דר"ע סבר ספ חים אסורים בשביעית אף ספיהו

אילנות ורבנן סברי כל הספחים מותרים כדכתובית כפ' מקום שנהגו כמהדורא תליתאה ורשב"א
 ס"ל כבנן ורשב"ג ס"ל כר"ע ומש"ה קאמר מתריעים על האילנות דוקא ולא על הספחים :

דף כ' ע"א ת"ר כשם שנקדמה לו חמה ליהושע כך נקדמה לו חמה למשה
 ולנקדיון כגוריון אי קשיא אמאי לא מני חזקיהו ויעקב
 י"ל שלחזקיהו היה תשלומין ליום שקיצר במוות אחז כדכרתיב

הנני משיב את צל המעלות אשר ירדה כימי אחז וכן יעקב שמה ששקעה בעבורו יזרח
 בעבורו אבל אלו הג' היו בלא תשלומין :

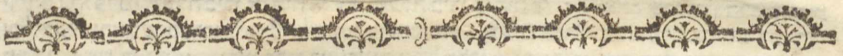
דף כ"ב ע"א או דילמא לא הוודו לו כלל אי קשיא לך והא תנן לעיל דערי
 שיש בה דבר מתריעים והיכי פליגי עליה אפי' בחול תשובת
 שמעון

שמעון התימני היה סוכר דעיר שיש בה דבר מתריעים עליה שאר עיריות הסמוכות לה אפי' בשבת דומיא דעיר שהקיפיה עכ"ם וספ"ה המטרפת כים • וחכמים לא הורו ל"ו אפי' כחול שיתריעו עליה שאר עיריות אבל היא כעצמה וראי מתרעת כרתנן לעיל וכן עיר שיש בה דבר אותה דהעיר מתענה ומתרעת וכו' :

דף כ"ג ע"א א"ר

יוחנן כל שנותיו של אותו צדיק היה מצטער על הפסוק ראוהו כשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים וכו' • כאן מוכח שזהו חוני המעגל שהוא מוזכר במתני' • אבל כיר' אומר שחוני המעגל רמתני' היה כן בנו של זה חוני המעגל שישן ע' שנה רה"ק גרסי' התם א"ר יוחנן בן גרייה אהך חוני המעגל בר בריה רחוני המעגל הוה וסמ"ך לחרבן פהמ"ק הוה נפק מעלוי ער ד"ו תמן נחית מטרא ועאל למערתא וגם ודמך עד דחרב בהמ"ק ואתבני תניין ל"סוף ע' שנה אירצף משנתיה • נפק ואשכח עלמא מחלף זאני דכרמי' הות עבידא זיתין זאני דזיתין הות עביד' כרמין עאל למרינתא אמרון מה קלא בעלמא א"ל ומי את א"ל אנא חוני המעגל א"ל שמועין אנא דהוה עא לעזרה והיא מנדרא עאל ואנדראת וקרא על גרמיה כשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים •

סליק פרקא

בשלושה פרק רביעי

דף כ"ו ע"א בשלושה

פרקים בשנה וכו' עד ובנעילות שיערים • פירש המורה נוהגים היו להתפלל תפלת נעילה בכל תעניותיהם כדרך יו"ד • וכך עיקר כמו שפירש במקרא בעי נגמ' בתעניות ובמעמדות מי איכא מוסף מכלל דנעילה פשיטא ליה דאית בהו • וה"ג כירוש' על מתני' את ש"מ תלת ש"מ שמתענים כמעמדות ש"מ מתפלל ד' וש"מ אין נשיאי' כפים כלילה אלא ביום אלמא ד' תפלות היו מתפללים כמו ביוה"ד • ובפ' תפלת השחר גרסי' כירוש' ר"ח שחל להיות בתענית אע"פ שאין נע לה בר"ה מוזכר על ר"ח בנעילה • ובפרקין תני לקמן כל יום שיש בו מוסף אין בו מעמד נעילה • הא לך בפירוש שהיו מתפללים נעילה כמעמדות • וכפ' מקום שנהגו גרסי' א"ר יוחנן ט"ב אינו בתענית צבור לתפלת נעילה • פי' דבתענית צבור איתא נעילה ובט"ב ליתא נעילה • והאמר ר' יוחנן הלואי שיתפלל אדם כל היום כולו התם רשות הכא חובה אלמא חובה היא בתענית צבור להתפלל תפלת נעילה • והכי אמר' נמי בפ' הקורבן את המגלה עומר איבעיא להו תענית צבור בכמה ר"ה ומועד הוא דאיכא קרבן מוסף • אבל דהכא דליכא קרבן מוסף לא א"ר הכא נמי איכא מוסף תפלה ופי' מוסף תפלה היא צלוחי' יתיריה של שמתפללים תפלת נעילה בתענית צבור • אבל המורה פירש עם מוסף תפלה ברכה יתירה של ענינו • ואינו נ"ל שבעבור ברכה א' גסיף אדם א' בקריאה • אלמא וראי על תפלת נעילה קאמר כדפריש הכא :

דף כ"ז ע"א ת"ר

כ"ד משמרות בירושלים כך כתוב בכל הספרים וכך עיקר • והסיפא מפרשת הרישא דקתני הגיע זמן המשמר לעלות חצי המשמר

הדושי תענית פ"ד

המשמר עולה לירושלים וחצי המשמר עולה ליריחו * מזה פירושו כ"ד משמרות היו עולים בירושלים וי"ב מהם ביריחו * כלומר חציים עולים לירושלים וחציים ליריחו * ולא דוקא י"ב משמרות דלעולם לא עלתה משמרה שלימה לא בירושלים ולא ביריחו אלא חציים לכאן וחציים כאן אלא האי י"ב כמו חציים הוא שכ"ד הצאי משמרות היו עולים בירושלים וכ"ד הצאי משמרות ביריחו כפי שיהיו אלו שביריחו מספקים מים ומוזן לאלו שבירושלים :

שם ה"ר ד' משמרות עלו מן הגולה ואלו הן ידעיה חרים פשחור ואמר * כתב המורה ואיבעיא לי דפשחור לא כתיב גבי כ"ד משמרות * ואני הפשתי ומצאתי אמר במשמרת ט"ו ופשחור לא מצאתי * וי"ל אדם גדול היה ונקראת כל המשמרה על שמו ומאותן הב"ד משמרות היה :

שם ע"ב חלקום והעמידם על כ"ד וכללום ונתנום בקלפי בא ידעיה ונטל חלקו וחלק חביריו ששזכן פשחור וכן אמר * פי' מכל משמרה ומשמרה שכן להר' משמרות חלקום זעשאוים שש משמרות ועשו מאלה הר' כ"ד * ומה שאומר כללום ונתנום בקלפי פי' לא נכללו כל הב"ד ונתנו' בקלפי שהרי ידעיה עם כל השש משמרות שלו הם קורמים לשש משמרות דהרים וכן דהרים לאמר ולמה היו רוצים להגריל דשמא יקדים חרים לידעיה וכן כלם * אלמא לא היו כוללים לא הו' משמרות של ידעיה מייקדים זה לזה ועשו ו' פתקין א' ב' ג' ד' ה' ו' ובאו שש ראשי משמרות ידעיה ושמו ידעיהם בקלפי מי שעלה בירו א' היה א' ופי' שעלה בירו ב' היה ב' * ואחר שהגרילו הו' משמרות של ידעיה והוקבעו כסדרן היו מגרילים הו' דחרים והיו נקבעים אחריהם ואחריהם שש דפשחור ואחריהם שש דאמר * והאי דתני בא ידעיה ונטל חלקו וחלק חביריו שש הכין פירושא כימי דוד לא נטל ידעיה מן הקלפי אלא פיתק א' וזכה בשכוע א' * ועכשיו נטל ששה פיתקין וזכה בשכוע שלו ובה' שבעות אחרות הרי שש והיה מקדים ידעיה ה' שבעות בזה אחר זה וכן חרים וכן פשחור וכן אמר :

שם וכך התנו נביאים שביניהם אבל יזריב ראש משמרו עולה לא ירדה ידעיה ממקומו אלא ידעיה עיקר וזריב טפל לו * פי' ידעיה היה מקדים ששה שבעות וזריב טפל לו וזמת חברים עמם במשמרותם ככהנים אכסנאים ולא שיפסו עמהם בקרבנות והיו מתחברים עם שש משמרות ידעיה מפני שידעיה היה שני להם וה"ה אם עלו עוד משמרות אחרות היו נעשים טפילה לאותם שהיו פמוכי אחרים ולא עקר שיגרילו עמהם שכיון שלא עלו בימי עזרא קנסום ששוב לא יהיו ממנין כ"ד משמרות :

דף כ"ח ע"א פרישה גדולה קורין אותה בכ' וקטנה ביחיד בשחרות ובמנחה כנסים וקורים על פיהם כקורין את שמע * ג'ל דרבי גרסי' ולא גרסי' במוסף הכא מתרי טעמי * חדא דאין קריאה במוסף אלא בשחרית ובמנחה * ועוד דאמרי' לקמן דכל יום שיש בו מוסף אין בו מעמד לא מוסף ולא מנחה משני הכי צ"ל דלא גרסי' הכא במוסף לא שחרית ומנחה בלחוד ומאי דאיבעי' עלה כגמ' הכין פירושא איבעיא להו היכי קתני בשחרית קורין הקריאות הללו בספר ובמנחה על פיהם א"ר הכי קתני בשחרית ובמנחה כנסים וקורים על פיהם משום דהני פרישות מיגרס גרסי' ולא הצריכו ס"ת ופשיט ליה דשחרית קורין אותם בס"ת בדרך שקורים הצבור קריאותיהם כל השנה כלה בס"ת ובמנחה קורין אותה על פיהם :

שם כל יום שיש בו הלל אין בו מעמד שחרית קרבן מוסף אין בו נעילה * פי' המורה אותם שהיו בירושלים לא היו מתפללין על קרבן אחיהם בשחרית לפי שאין פנאי לעשות מעמדם שקורים ההלל ומפני ההלל חיו דוחים את המעמד * קרבן מוסף יום

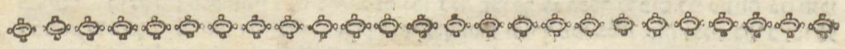

יום שיש בו קרבן מוסף אין בו מעמד פירוש הגעילה וכ"ש במנחה הסמוכה למוסף לפי שר"י טרודים כמוסף שיש בו להקריב בהמות יותר מנתמיד שהוא אמר אין לך מוסף בלא בהמות ולא היה להם פנאי כלל שהכהנים של מעמד טרודים כמוסף וישראלים שבהם היו טרודים להטוב עצים ולשאוב מים ודוחה אפי' מעמד הנעילה ואמר ל"ש מעמד על נעילה וקשרה בעיני מאד כפני זה לומר שעל אותם של ירושלים מדרכת המשנה והטעם מפני שהיו טרודין בקרבן מוסף וקרבן עצים דהא שחרית נמי ומנחה איכא תמידין ומ"ש קרבן עצים מן התמידין ועיד דעד השחרא איירינן וישראל שכאתו מעמד מתקצצים מעריהו והשתא אמרי' דעל אותם שהיו עומדים בירושלים קאי ואילו כן היכי לא מפרש התנא כפי מ"ש בירוש' השתא דתני סתם משמע דארישא קאי וכך נ"ל דאמעמדות רלעיל קאי דאילו ביר' לא היו עושים המעמדות כלל לא היו עומדים בעזרה על קרבן ושם מתפללים שיתקבל ברצון והמעמדות לא היו נעשים אלא בערי ישראל וההתם קאי והכין פירושה כל יום שיש בו הלל כגון חנוכה אין בו מעמד שחרית שכבוד ההלל דוחה את המעמד כאילו היה י"ט ואינו דוחה אלא שחרית לא שהיו מתקצצים בשחרית אבל היו מתקצצים במנחה ובנעילה ומתפללים כדפרושי' כריש פרקין שהיו מתפללים נעילה כדעגרות ובמעמדות וכנגד ההלל היה מעמד א' של שחרית ונ"ל שהמעמדות היו מתענים בחנוכה דהא תנן לעיל ואם התחילו אין מפסיקין ולא גריעי מעמדות מתעניות דמטר ולפיכך היו מתפללים נעילה קרבן מוסף אין בו נעילה בעבור כבוד קרבן מוסף שהיו כמו י"ט לא היו עושים מעמד כל עתה לפי דת מוסף שהפלת המוספין והקרכת המוספין כל היום והילכך היה דוחה מעמד דמוסף בידיים ומעמד נעילה וכ"ש דמנחה הקודמת לנעילה ויום שיש בו קרבן עצים דוחה מעמד דמנחה מקריבים קרבן עצים סמוך למנחה וקרבן עצים הוא כמו י"ט ודוחה המעמד שלו וחוץ ר"ע להיות שוגרה כבן עזאי דקרבן מוסף אינו דוחה אלא מעמד דמנחה וקרבן עצים דוחה מנחה לנעילה מפני שה"ח דאי' קרבן מוסף הוא מדאורי' וא"צ חיזוק לדחות יותר מן המעמד שלו אבל קרבן עצים שהוא מדרבנן צריך חיזוק ודוחה מעמדות של מנחה ושל נעילת שערים כך נ"ל פ' משנה זו :

דף כ"ט ע"א ותניא

ככ"ט בסיון שלח משה מרגלים
 ו' להסגר מרים קודם שנסעו מחצרות שלח משה מרגלים
 ולמחרת נסעו העם מחצרות וכו'וא למדבר פארן שאין לומר
 שביום ו' להסגרה נסעו שהרי כתיב והעם לא נסע עד האסף מרים ומצורע מוסגר כל יום ז' אסור
 ליבנס במחנה ;

סליקו חדושי תעניות * שבה לאל נורא תחלות :

התנצלות המגיה והמסדר

מורא

מקדמי ארץ הלל בלתינו
 שמענו אבותינו ספרו לנו
 פועל פעל אדם הנדול
 אשר שם לו נגדולים עדה
 חזירים * וכבר יצא
 מוכיטון שלו בעולם וטמו
 גודע

התנצלות המגיה והמסדר

כודע נפתרים • בני ציון המצויינים בהלכה ישישו כי ימצאו ג' דבר חסד בעוה הלכה כמוהו בכל
 מקום ראש המדרשים • הלא הוא האשל הגדול אילן ששרשיו מרובים פרייו למאכל ועליהו לתרו פה
 ונאספו שמה כל ה' הדורים • גדול מרבן שמו
רבינו ישעיה מטרנאני הזקן
 נפשו בטוב תלין כ'ורה צדורו החיים עם
 צדיקים חסידים תמומים וישרים • אשר פעל ועשה קורא חן ורות מראש ועד סוף מעשה ידי
 אמן כוננו ידיו וצידו החוקה מבר'יע הוא אה כולם בסברה ישרה שקיל וטרי הוא מוחיב לה וכו'א
 מפרק לה בספ'ר הדורים • על כן קרא שמו
ספר המכריע וכלל גדול מסור
 צדיקו הלכה כדברי המכריע וכל דבריו נכוחים
 ועמה היה נגזו וסתום כלדרי ספר החתים כתיבת יד משנים קדמוניות במשמוני מסחרים • צבית
 מדרשו של סם ויעקב אישתאי יושב אוהלים פיו ולבו שוין לומר אמת בלבבו חובו כבוד רצון אהבה
 הולך עקוב ולדבר מ'שרים • ה"ה המשכיל וכבון כמ'ר
יעקב נונים ואים
 כר' לא יכנה ויזהיר כוהר הדקיע וכמ'אורים • ומסב
 מהשנות בלתי ידח ממנו נדה להוציא מהמס'ר אסיר להביאו אל בית הדפוס לזכות את הרבים להפיץ
 אוחו לערים • ובצוואו להוציא מהשנתו הטובה לפועל הכה אנשים בואו אליו לאמר זאת מלאנו
 הכר נא **הרושי תענית** מהרב המפורסם בנ"ל ובה אמר להם חנו אוחו על ידי
 ואינאם אל בית המדתי והיו לאחדים לחבר את האוהל להיות
 אחד מאים אחד חברים • וישמע העם את הדבר הר' צ הוה ויתאמ'רו ול' שחו איש עדיו עליו
 ויאמרו לו אל תמנע טוב מצעליו צהיות אלך ידך לעשות יפולו מעינותיו חובה מי יסקנו מיס
 מבור בית לחם לחמה של חורה לחם ס'רים • יעם להכנו וטעמו כלפיחית בדש אמרותיו אמרי
 נועם עהורים • ויקם יעקב קימה שיש בה הדור ויעבר קול נמחנה לאמר ישמעו העברים •
 והיול זהב מכיסו למען ל'פום זה הספר להאיר לארץ ולדורים • ויקרא אלי ובה אמר לי קוס קרא
 את המגילה הזאת וראה צעיתך ודרשת והקרת היטב דרך לא סלולה ר'ע צעיתך חביט ומכסול הרם
 תרים • ואומר הנני מוכן ומזומן לעשות כאשר אדוני מצוה אל ענדו ותקף ומיד יאלתי לעזרת ה'
 בנבורים • והקרא צו ור'איתי שגיאות הרבה רבו מס'פר חמרים חמרים • ה"ן מוקדם ומאוחר
 עליונים למטה ותחתונים למעלה ה"ן חסר עתת היא ה"ן יתר הוכו בכ'פולים אחת וחת
 הנה הלויים נקודים ועלו'אים ככתובים וכמסורים • ויע משה את ידו לכל המקום אשר ימצא סם
 צדק להחויק את צדק הבית ובדקקו ובערתיו בצדקים ובחורים • ואם נשאר צו עול לוח מספר
 יהיו ועד וכתבם שנים שלשה גרורים • אשר על כן עתה באתי לחלות אל כל הקורא צו אם המלא
 ימצא בידו הבני'בה אל יאשימיכי לא במ רד ולא במשל וכבר קדמוני המגיבים הראשונים נכבדים
 ושרים • הוצק כ"ן בשפתותיו חסם שאי אפשר לבר בלא תבן כך אי אפשר לדפוס בלי טעיות גם אנכי
 צהט אדברה חף כי לא איש דברים • והדן אותי לנך זכות יבורך מפי עליון הוא ובניו בקרב ישראל
 צהורים וגם בתולות קטים עם נערים • ועיניו יראו ארמון על משפטו צבוי ומשועלל כבון יהיה
 את בית ה' בראש ההרים • כלנה בוצחה לאלהינו על מזבח ה' תמדין כסדרן ומוספין ככלתן אז
 נעלה עולות מחים לאן ובקר ופרים • כר' א' :

כאם החותם פה **ליוורנו** יע"א היום יום עש"ק חמשה ימים לחדש שבט בסדר ולכל צני
 ישראל היה אור **לקח את** צמוצבותם סנת
 עבר ברע ליראי ה' ולהוטני שמו • מתאצק בעשר
 רגליהם וזוהת בצמ"א
 את דבריהם הצעיר שנצעירים •
משה דזי ו"ן בלתי המשכיל וכבון דורש טוב לעמו כמ'ר יעקב רפאל מילול זלה"ה

